

T.C
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

DĀSTĀN-I MÜSEYYEB GĀZĪ (s. 131-269)
GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN

HAZIRLAYAN
Şilal PINAR BURTAKUCİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER

BİNGÖL-2019

**BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI**

**DĀSTĀN-I MÜSEYYEB GĀZĪ (s. 131-269)
GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN**

**HAZIRLAYAN
Şilal PINAR BURTAKUCİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER**

BİNGÖL-2019

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	VI
TEZ KABUL VE ONAY.....	VII
ÖN SÖZ	VIII
ÖZET	IX
ABSTRACT.....	X
KISALTMALAR.....	XI
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	XII
GİRİŞ	1
DÂSTÂN-I MÜSEYYEB GÂZÎ.....	3
Yazarı ve Yazılış Tarihi	3
Konusu	4
Dil ve Şekil Özellikleri	5
Nüshaları	5
BİRİNCİ BÖLÜM	7
İNCELEME	7
1.1. YAZIM ÖZELLİKLERİ	7
1.1.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI	7
1.1.1.1. /a/ ve /e/ Ünlülerinin Yazılış	7
1.1.1.2. /i/ ve /ı/ Ünlülerinin Yazılış	10
1.1.1.3. /o, ö/ ve /u, ü/ Ünlülerinin Yazılış	12
1.1.1.4. ê Ünlüsünün Yazılış	17
1.1.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI	18
1.1.2.1. /p/ Ünsüzü	18
1.1.2.2. /ç/ Ünsüzü	19
1.1.2.3. /ŋ/ Ünsüzü	20
1.1.2.4. /k-k/ ünsüzleri	21
1.1.2.5. /t-t/ ünsüzleri	22
1.1.2.6. /s-s/ ünsüzleri.....	23
1.1.2.7. /g-g/ ünsüzleri	24
1.2. SES BİLGİSİ.....	28
1.2.1. ÜNLÜLER	28

1.2.1.1. Ünlü Uyumu	28
1.2.1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Büyük Ünlü Uyumu)	28
1.2.1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Küçük Ünlü Uyumu)	28
1.2.1.2. Ünlü Türemesi	31
1.2.1.3. Ünlü Düşmesi	32
1.2.1.4. Ünlü Birleşmesi	32
1.2.2. ÜNSÜZLER	33
1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri.....	33
1.2.2.2. Ünsüz Türemesi.....	34
1.2.2.2.1. -y- Yardımcı Ünsüz Türemesi.....	34
1.2.2.3. Ünsüz Düşmesi	34
1.2.2.4 Ünsüz Yumuşaması	35
1.3. ŞEKİL BİLGİSİ	38
1.3.1. İSİM	38
1.3.1.1. Çokluk.....	38
1.3.1.2. İyelik Ekleri	39
1.3.1.3. İsim Tamlaması	41
1.3.1.3.1 Belirtili İsim Tamlaması	41
1.3.1.3.2. Belirtisiz İsim Tamlaması.....	42
1.3.1.4. Hal Ekleri	42
1.3.1.4.1. İlgi Hali Eki	42
1.3.1.4.2. Belirtme Hal Eki.....	43
1.3.1.4.3. Yaklaşma Hal Eki.....	43
1.3.1.4.4. Bulunma Hal Eki	43
1.3.1.4.5. Ayrılma Hal Eki	44
1.3.1.4.6. Eşitlik Hal Eki	44
1.3.1.4.7. Vasıta Hal Eki.....	45
1.3.1.4.8. Yön Hal Eki.....	45
1.3.1.5. Soru Eki.....	45
1.3.2. YAPIM EKLERİ	46
1.3.2.1. İsimden İsim Yapım Eki.....	46
1.3.2.2. Fiilden İsim Yapım Eki.....	47
1.3.2.3 İsimden Fiil Yapım Eki.....	48

1.3.2.4. Fiilden Fiil Yapım Eki.....	49
1.3.3. SIFAT.....	50
1.3.3.1. Niteleme Sıfatları	50
1.3.3.2. Belirtme Sıfatları	51
1.3.3.2.1. Sayı Sıfatları.....	51
1.3.3.2.2. İşaret Sıfatları	51
1.3.3.2.3. Soru Sıfatları.....	51
1.3.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları	51
1.3.4. ZAMİR.....	52
1.3.4.1. Şahıs Zamirleri.....	52
1.3.4.2. İşaret Zamirleri	56
1.3.4.3. Dönüşlülük Zamirleri	56
1.3.4.4. Soru Zamirleri.....	57
1.3.4.5. Belirsizlik Zamirleri	57
1.3.4.6. Bağlama Zamirleri	57
1.3.5. ZARF	57
1.3.5.1. Durum Zarfları.....	57
1.3.5.2. Zaman Zarfları	58
1.3.5.3. Yer ve Yön Zarfları	59
1.3.5.4. Azlık-Çokluk Zarfları	59
1.3.5.5. Soru Zarfları.....	60
1.3.6. EDAT.....	60
1.3.6.1. Bağlama Edatları	60
1.3.6.1.1.Şart Bildirenler	60
1.3.6.1.2. Sebep Bildirenler.....	61
1.3.6.1.3. İstisna Bildirenler	61
1.3.6.1.4. Cümle Bağlayıcılar	61
1.3.6.1.5. Atıf Edatı.....	62
1.3.6.2. Son Çekim Edatları	62
1.3.6.3. İşaret Edatları	63
1.3.6.4. Berkitme Edatları	63
1.3.6.5. Seslenme Edatları.....	63
1.3.6.6. Ünlem Edatları	63

1.3.7. FiİL	63
1.3.7.1. Olumsuzluk Eki	63
1.3.7.2. Şahıs Ekleri	64
1.3.7.3. Fiil Çekimi	66
1.3.7.3.1. Basit Kipler	66
1.3.7.3.1.1. Haber Kipleri	66
1.3.7.3.1.1.1. Bilinen Geçmiş Zaman.....	66
1.3.7.3.1.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	68
1.3.7.3.1.1.3. Geniş Zaman.....	68
1.3.7.3.1.1.4. Gelecek Zaman.....	69
1.3.7.3.1.1.5. Şimdiki Zaman.....	70
1.3.7.3.1.2. Dilek (Tasarlama) Kipleri	70
1.3.7.3.1.2.1. Emir	70
1.3.7.3.1.2.2. Şart.....	71
1.3.7.3.1.2.3. Gerekliklik	72
1.3.7.3.1.2.4. İstek.....	72
1.3.7.3.2. Birleşik Kipler.....	73
1.3.7.3.2.1. Hikāye Birleşik Kipi	73
1.3.7.3.2.1.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikāyesi.....	73
1.3.7.3.2.1.2. Geniş Zamanın Hikāyesi	74
1.3.7.3.2.1.3. İsteğin Hikayesi	74
1.3.7.3.2.2. Rivayet Birleşik Kipi	74
1.3.7.3.2.2.1. Geniş Zamanın Rivayeti.....	74
1.3.7.3.2.3. Şart Birleşik Kipi.....	75
1.3.7.3.2.3.1. Geniş Zamanın Şartı	75
1.3.7.3.2.3.2. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı	75
1.3.7.4. Ek Fiil	75
1.3.7.5. Birleşik Fiiller	76
1.3.7.5.1. Birinci Unsuru Fiil Olan Birleşik Fiiller	76
1.3.7.5.1.1. Süreklilik.....	76
1.3.7.5.1.2. Tezlik	76
1.3.7.5.2. Birinci Unsuru İsim Olan Birleşik Fiiller	77
1.3.7.6. Fiilimsiler	77

1.3.7.6.1. İsim-Fiil	77
1.3.7.6.2. Sıfat- Fiil.....	78
1.3.7.6.3. Zarf-Fiil	78
İKİNCİ BÖLÜM	80
METİN.....	80
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	204
DİZİN.....	204
SONUÇ.....	513
KAYNAKÇA.....	517
ÖZ GEÇMİŞ	519

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım *DĀSTĀN-I MÜSEYYEB GĀZĪ* (s. 131-269) *GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

07/08/2019

İmza

Şilal PINAR BURTAKUCİN

TEZ KABUL VE ONAY

BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Şilal PINAR BURTAKUCİN tarafından hazırlanan *DĀSTĀN-I MÜSEYYEB GĀZĪ* (s. 131-269) *GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN* başlıklı bu çalışma, [Savunma Sınavı Tarihi] tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda [oybirliği/oy çokluğuyla] başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Türk Dili ve Edebiyatı* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Başkan : Prof. Dr. Abdülbaki Çetin **İmza** :
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER **İmza** :
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Çimen ÖZÇAM **İmza** :

ONAY

Bu Tez, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../201.. tarih ve sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Yaşar BAŞ

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Osmanlı Türkçesi eserlerini Latin harflerine aktarma işi oldukça önemlidir. Bu eserlerin standart yazıya çevrilmesi, okuyucuya sunulması ve söz varlığının incelenmesi önemlidir.

Üzerinde çalıştığımız Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî manzum şekilde yazılmıştır. Destanda Kerbela Olayı anlatılmaktadır. Eserin kahramanı Müseyyeb Gâzî olup Hz. Hüseyin'in intikamını nasıl aldığı ve yaptığı savaşlar anlatılmaktadır. Eserin kimin tarafından yazıldığı belli değildir. Gazellerde geçen mahlastan destanın Nâ'ilî tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır. Metinde geçen tarihten eserin 19. yüzyılda yazıldığı anlaşılmakta ve Osmanlı Türkçesinin dil özelliklerini yansıtmaktadır. Dil özellikleri ve zengin kelime hazinesi ile kültür hazinemize kazandırılmış önemli bir eserdir.

Yüksek lisans bitirme tezi olarak yapılan bu çalışmada eserin transkripsiyonu yapıp dil özellikleri üzerinde durulmuştur. Çalışmamız Giriş, İnceleme, Metin, Dizin şeklinde sınıflandırılmıştır.

Dizin bölümü, eserde geçen bütün kelimeleri içermektedir. Bu bölümde kelimelerin anlamlarının yanında kelimelerin dizini de yapılmıştır.

Çalışmamızın hazırlanmasında her konuda yardımını esirgemeyen Dr. Öğretim Üyesi Osman ÖZER'e ve tezimizin hazırlanması aşamasında her zaman yardım eden ve yol gösteren Prof. Dr. Abdülbaki Çetin'e teşekkürlerimi sunarım.

07/08/2019

Şilal PINAR BURTAKUCİN

ÖZET

Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı : Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī (s. 131-269) Giriş-İnceleme-Metin-Dizin

Tezin Yazarı : Şilal PINAR BURTAKUCİN

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Osman ÖZER

Ana Bilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Bilim Dalı : Yeni Türk Dili

Kabul Tarihi :

Sayfa Sayısı : XII + 519

“Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī” Nâ’ilî mahlaslı bir müellif tarafından, 19. yüzyılda mesnevi şekliyle yazılmıştır.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de Kerbela Olayı anlatılmaktadır. Destanda Müseyyeb Gāzî adındaki kahramanın Kerbela Olayı’nın intikamını almak için yaptığı savaşlar ve çeşitli olaylar anlatılmaktadır.

Giriş kısmında yazar ve eser hakkında bilgi verilmiştir. İnceleme bölümünde; eserin imlâ, ses ve şekil özellikleri çeşitli örneklerle gösterilmiştir. Metin bölümünde ise eserin transkripsiyonlu şekli verilmiştir.

Dizin bölümünde, eserde geçen kelimelerin gramatikal dizini oluşturularak anlamları verilmiştir. Çalışmada yararlanılan eserler de Kaynakça başlığı altında verilmiştir.

Eserin 2 ile 130 sayfaları Neslihan SEMERCİ ELMAS tarafından çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Müseyyeb Gāzî, Kerbela Olayı, Dil Özellikleri

ABSTRACT

Bingol University Institute of Social Sciences Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis : Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī (p. 131-269) Introduction-Analysis-Text-Index

Author : Şilal PINAR BURTAKUCİN

Supervisor : Assist. Prof. Dr. Osman ÖZER

Department : Turkish Language and Literature

Sub-field : New Turkish Language

Date :

Page : XII + 519

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī (p. 131-269) Introduction-Review-Text-Index

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī "Nâ'ilî was written by a pseudonym author in the 19th century in mesnevi form. The Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī' describes the Karbala Event. The hero named Müseyyeb Gâzî fought to avenge the Karbala Event. The work also describes this struggle of Müseyyeb Gâzî. In the Introduction part of the work, information about the author and the work is given. In the review section of the work; the spelling, sound and form characteristics of the work are shown with various examples. In the text section, the transcribed form of the work is given.

In the index section, the meanings of the words in the work are given by forming the grammatical index. The works used in the study are given under the title of bibliography. Pages 2 to 130 of the work were studied by Neslihan Semerci Elmas.

Keywords : Müseyyeb Gâzî, Karbala Event, Language Characteristics

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
Bkz.	: Bakınız
vb.	: Ve benzeri
c.	: Cilt
Far.	: Farsça
Karş.	: Karşılaştırınız
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
T.	: Türkçe
Yun.	: Yunanca
Osm	: Osmanlıca
vr.	: Varak
<	: Sesin veya ekin gelişim yönünü gösterir.
>	: Sesin veya ekin gelişim yönünü gösterir.
+	: İsme bağlanmayı gösterir
-	: Fiile bağlanmayı gösterir.

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ء : °

ث : s

ح : h

خ : ħ

ذ : z

ص : ş

ض : d, z

ط : t

ظ : z

ع : °

غ : ğ

ق : k

ك : ŋ

GİRİŞ

Osmanlı Türkçesi ile yazılan eserleri Latin harflerine aktarma işi oldukça önemli bir konudur. Bilindiği üzere, Osmanlı Türkçesi Arap alfabesi ile yazılmıştır. Bu eserlerdeki söz varlığının yeniden standart yazı dilinde okuyucuya sunulması ve bu söz varlığının incelenmesi önemli bir gereksinimdir. Literatüre kazandırılan her millî eser, Türk dili, edebiyatı ve kültürüne ışık tutmaktadır.

Osmanlı Türkçesi dönemi, 15. yüzyıldan başlayıp 20. yüzyılın başlarına kadar devam eden bir dönemdir. Bu dönemde gerek telif gerekse çeviri birçok eser Türk edebiyatına kazandırılmıştır. Bu eserlerden biri de 19. yüzyılda yazılan Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî adlı eserdir.

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin yazarı tam olarak bilinmemektedir. Eserde gazellerin mahlas beytinde Nâ'ilî ismi geçmektedir. Bu da bize eserin Nâ'ilî mahlaslı bir şair tarafından yazıldığını göstermektedir.

Yazar tarafından eserin son sayfasına 1862 tarihi atılmıştır. Bu tarihten yola çıkarak Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin 19. yüzyılda yazıldığı söylenebilir. Eserde kullanılan dil 19. yüzyıl Osmanlı Türkçesinin dil özellikleri ile benzerlik göstermektedir. Eserde oldukça sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, Klasik Osmanlı Türkçesiyle yazılmış olmasına rağmen gazellerin olduğu beyitler dışındaki diğer beyitler sade bir dille yazılmıştır. Gazellerin yer aldığı beyitler ise Arapça ve Farsça terkip ve tamlamalarla yüklüdür. Eser, dil özellikleri ve zengin kelime hazinesi yönüyle önemlidir.

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin içerisine bakıldığında atasözü, deyimler vb. türlerle zengin olduğu görülmektedir. Ayrıca ait olduğu dönemin beslenme, giyinme, yaşam tarzı ve geleneklerini gözler önüne serdiği için, bu özellikler eseri

daha da önemli hale getirmektedir. Bu yüzden Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, folklor, dil özellikleri bakımından Türk Edebiyatına kazandırılan önemli bir eserdir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin transkripsiyonunu yapmak, imlâ, ses bilgisi, şekil bilgisi özelliklerini tespit etmek ve bütün kelimeleri kapsayan dizini hazırlayarak söz varlığını ortaya koymaktır.

Araştırmanın Önemi

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, imlâ, ses bilgisi, şekil bilgisi ve zengin söz varlığı yönüyle önemli bir eserdir. Dil özellikleri arasında bugün kullanımdan düşmüş bazı eklerin bulunması ve Türkiye Türkçesinde kullanımdan düşmüş kelimelerin bulunması eseri önemli hale getirmektedir.

Kapsam

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin bilinen üç nüshası vardır. Çalışmamız Konya Yazma Eserler Kütüphanesinde By 1517 numarada kayıtlı olan nüshaya dayanmaktadır. Bu nüsha içinde bulunduğu mecmuanın 1b-130a varakları arasında yer alır. Eser manzum şeklinde yazılmıştır. Eserin her sayfasında 15 beyit bulunmaktadır.

Çalışmamız, Konya Yazma Eserler Kütüphanesindeki nüshanın transkripsiyonlu metni, imlâ, ses bilgisi, şekil bilgisi ve dizini kapsamaktadır.

Metot

Eser, Latin harflerine aktarılırken sayfa numaraları metinde belirtildiği gibi yazılmıştır. Her sayfa müellif tarafından numaralandırılmış olup aynı numaralar kullanılmıştır. Eserde 169-180 sayfalarının arasındaki 10 sayfanın eksik mi yoksa yazar tarafından mı o şekilde numaralandığı bilinmemektedir. Metindeki Arapça ibareler yine orijinal haliyle yazılmıştır. Metin kurulurken noktalama işaretleri kul-

lanılmamış, fakat metinde geçen özel isimlerin ayırt edilebilmesi için özel isimlerin ilk harfi büyük harflerle yazılmıştır.

Tezimiz Giriş, İnceleme, Metin, Dizin şeklinde sınıflandırılmıştır.

Girişte eserin amacı, önemi, yazarı, nüshaları gibi konular ele alınmıştır.

İnceleme bölümünde, imlâ özellikleri tespit edilip ses ve şekil bilgisi özellikleri incelenip örneklerle gösterilmiştir.

Eser Latin harflere aktarılırken transkripsiyon harfleri kullanılmış, metin transkribe edilirken, metnin orijinaline bağlı kalınmıştır.

Metin çevrildikten sonra, metnin dizini oluşturulup kelimelerin anlamları da verilmiştir. Sözlükte kelimelerin orijinal şekilleri de yazılmıştır. Kelimelerin anlamları tespit edilirken farklı lügatlerden istifade edilmeye çalışılmıştır. Sözlükte isim kökleri + ile fiil kökleri ise - işaretleri ile gösterilmiştir.

Tezimizde faydalandığımız kaynaklar, tezin sonunda kaynakça başlığı altında bir arada verilmiştir.

DÂSTÂN-I MÜSEYYEB GÂZÎ

Yazarı ve Yazılış Tarihi

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin yazarı tam olarak bilinmemektedir. Ancak eserdeki gazellerin mahlas beyitlerinde Nâ'ilî ismi geçmektedir.

gölşenine ér gönül olma cüdâsı Kâzımın
dil bâğında ol hezârı hoş edâsı Kâzımın
melce'-yi dergâhını me'vâ edin şıgın aña
fırşat eldeyken amân ol bir gedâsı Kâzımın
anıñ aşkına düşen cû'-i seb'adan geçdiler
çünkü aşk pākīdir rûhuñ gıdâsı Kâzımın
cümle vardan yokdan el çek iktidâ ét bu yola
bu yol ol yoldur ki bil rāh-ı hüdâsı Kâzımın

Nâ'îlî kâzım yolunda ol Müseyyeb tek yürü
ger olam dîk cân u başıla fedâsı Kâzımın

Metnin son sayfasına da (s. 269) yazar tarafından 1862 tarihi atılmıştır. Bu tarihten ve gazellerin mahlas beytinde geçen isimden yola çıkarak eserin, 19. yüzyılda yaşayan Nâ'îlî mahlaslı bir şair tarafından yazıldığını söyleyebiliriz. Bu dönemde yaşayan Hâfız Sâlih Nâ'îlî Efendi (Manastırlı Nâ'îlî), Mustafa Nâ'îlî Paşa adlı şairler Nâ'îlî mahlasını kullanmıştır. Eseri yazanın hangi Nâ'îlî olduğu tespit edilememiş; ancak bu Nâ'îlî'lerden birinin Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'yi yazmış olması ihtimallerimiz arasındadır.

Konusu

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin başkahramanı olan Müseyyeb Gâzî'nin hayatı hakkında kaynaklarda yeteri kadar bilgi bulunmamaktadır. Araştırdığımız kaynaklarda Müseyyeb Gâzî'nin adı İmamiye Şiası adlı eserde Müseyyeb b. Necebe el-Ferazî olarak tanıtılmaktadır.¹ Hadikatü's-Süedâ ise Müseyyeb-i Kâ'kâ'-i Huza'î olarak geçmektedir.²

Destanda veya herhangi bir kaynakta Müseyyeb Gâzî'nin doğum tarihine rastlanılmamıştır. Kerbela Olayı 680 yılında olmuştur. Müseyyeb Gâzî bu tarihte ya doğmamış ya da çok küçüktür. Yani Müseyyeb Gâzî'nin 680 yılına yakın bir tarihte yaşadığı söylenilebilir.

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de, Müseyyeb Gâzî Kerbela Olayı'nın intikamını alır. Destanın konusu özetle şöyledir :

Kerbela Olayı'ndan sonra Müseyyeb Gâzî, ailesi ve yakınlarıyla sürgüne gönderilir. Babası Muhtar, Hariciler tarafından zindana atılır. Müseyyeb Gâzî ise

¹ Edhem Ruhi Fırlalı, İmamiye Şiası, İstanbul, 1984, s. 114.

² Şeyma Güngör, Fuzulî-Hadikatü's-süedâ, Ankara, 1987, s. 81, 454.

dedesi Asfad ile bir köyde yaşamaktadır. Müseyyeb Gâzî küçükken Hariciler ile aralarında bir olay yaşanır. Olay büyür ve Hariciler Müseyyeb Gâzî'yi öldürmek isterler. Hazret-i Hızır, onu olay yerinden uzaklaştırır. Müseyyeb Gâzî büyüdüğünde babası Muhtar'ı zindandan kurtarır. Hz. Hüseyin'in şehit olduğunu öğrenince onun intikamını almak için yola çıkar. Daha sonra olaylar çeşitli yönlerde gelişir.

Eserin genelinde Hariciler ile Müseyyeb Gâzî arasında geçen savaşlar anlatılır. Uzun süren savaşlardan sonra Müseyyeb Gâzî, Haricileri yenip intikamını alır. Müseyyeb Gâzî halifeliği İmam Zeyne'l-âbidîn'e bırakır. Kendisi Kudüs'e çekilip sakin bir hayat sürmeye başlar. Gelişen olaylardan sonra, Muaviye Kudüs'te Müseyyeb Gâzî'yi şehit edip halife olur.

Dil ve Şekil Özellikleri

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, mesnevi nazım şekliyle yazılmış bir destandır. Aruzun fâ'ilâtün, fâ'ilâtün, fâ'ilün vezniyle yazılmıştır. Genel olarak her sayfada 15 beyit bulunmaktadır. Eserin 131 ile 269 sayfaları arasında toplam 1901 beyit ve 12 adet gazel vardır.

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de, gazellerin olduğu beyitler dışındaki diğer beyitler sade bir dille yazılmıştır. Gazellerin yer aldığı beyitler ise Arapça ve Farsça terkip ve tamlamalarla yüklüdür.

Nüshaları

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'nin bilinen 3 nüshası vardır.

1. Divriği Halk Kütüphanesi "Der-Beyan-ı Müseyyeb Gazi" c. 6086/37

2. Milli Kütüphane Koleksiyonu Yaz. A 8889

3. Konya Yazma Eserler Kütüphanesi "Müseyyeb Gazi Destanı" By 1517

Mehmet Dursun Erdem, "Müseyyeb-nâme" adlı eserinde bir diğer nüshadan

bahsetmiştir. Bu nüsha, Emekli Öğretim Görevlisi Kutlu Özen tarafından Sivas’ın Kangal ilçesine bağlı Karanlık köyünde oturan Ali Ekber Özdemir adlı bir şahsın kitaplığında bulunmuştur. Kutlu Özen’in aldığı notlara göre yazma; “Haza Kitâb-ı Müseyyeb Gâzi” başlığını taşımakta olup 204 sayfadır. 1301 (1885-86) yılında istinsah edilmiştir. Müstensihî belli değildir.³

Divriği Halk Kütüphanesi ve Milli Kütüphane’deki eserler nesir şeklinde yazılmıştır. Konya Yazma Eserler Kütüphanesindeki eser ise manzum şeklinde yazılmıştır.

Çalışmamız Konya Yazma Eserler Kütüphanesinde BY 1517 numarada kayıtlı olan nüshaya dayanmaktadır.

³ Mehmet Dursun ERDEM, MÜSEYYEB-NAME, Hece Yayınları, Ankara, 2007, s. 21

BİRİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

1.1. YAZIM ÖZELLİKLERİ

19. yüzyıl Osmanlı Türkçesinin imla özelliklerini yansıtan Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî genel olarak harekesiz yazılan manzum bir eserdir. Ancak bazı yerlerde kelime yanlış okunmasın diye harekeli yazılmıştır.

Metnimizde aynı kelimenin standart bir şekilde yazıldığını söylemek mümkün değildir. Aynı kelimenin farklı yazılışlarıyla karşılaşmak mümkündür.

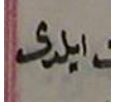
Metnimizde ünlülerin ve ünsüzlerin yazım özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz :

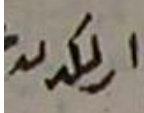
1.1.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

Metnimizde aynı kelimenin aynı ünlüsü bazen yazılmış bazen de yazılmamıştır. Bundan da anlaşılacağı üzere eserimizde ünlülerin yazılışında bir düzen yoktur.

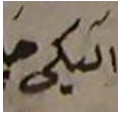
1.1.1.1. /a/ ve /e/ Ünlülerinin Yazılışı

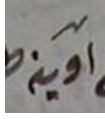
Ön seste /a/, /e/ ünlüsü elif (ا) ve zaman zamanda medli elif (آ) ile yazılmıştır :

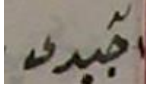
eyledi 132/1939

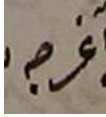
erlikden 199/2771

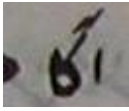
Medli elif ile yazılan örneklerimiz şunlardır :

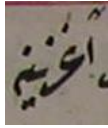
elişi 199/2780

evine 154/2254

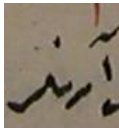
acıdı 185/2567

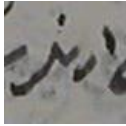
ağırca 212/2973

ağa 157/2301

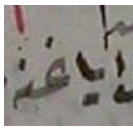
ağzına 223/3125

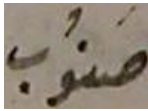
Aynı kelimenin ünlüsü birinde elif (l) ile yazılmışken diğerinde ise medli elifle (İ) yazılmıştır :

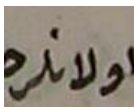
erenler 223/3139

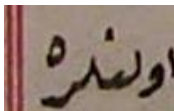
erenler 146/2142

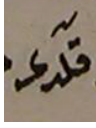
İç seste bazen elif (l) ile yazılmışken bazen de yazılmamıştır :

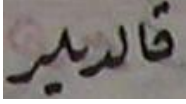
ayağına 159/2334

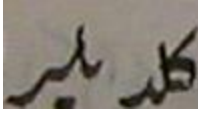
şanup 181/2510

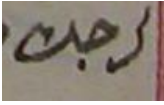
olanlar 194/2701

olanlara 209/2928

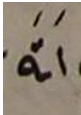
qaldı 215/3019

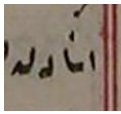
qaldılar 135/1973

geldiler 133/1953

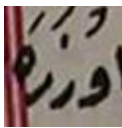
gerçek 144/2118

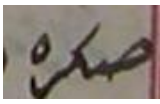
Son seste /a/, /e/ ünlüleri bazen elif (ﻻ) ve güzel he (ﻩ) ile yazılmışken bazen de yazılmamıştır :

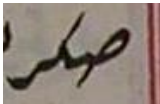
ata 241/3403

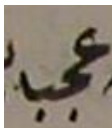
ana + dan 221/3105

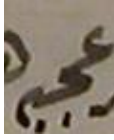
kimse 140/2049

üzere 268/3789

şonra 142/2089

şonra 233/3274

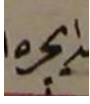
ʿacebā 203/2830

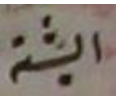
ʿacebā 192/2675

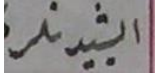
1.1.1.2. /i/ ve /ı/ Ünlülerinin Yazılışı

Ön seste /i/ ve /ı/ ünlüleri elif+ye (ی) ile gösterilmiştir.

Aşağıdaki örneklerde /i/ ünlüsü başta elif+ye (ی) ile yazılmıştır :

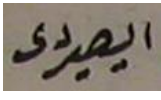
içre 198/2767

işte 180/2494

işidenler 144/2107

iki 134/1961

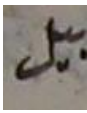
Metnimizde /ı/ ile başlayan sadece iki kelime vardır :

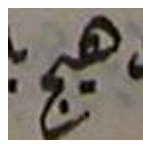
ışırdı 223/3125

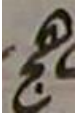
ışmarladık 237/3334

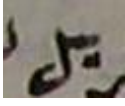
İç seste /ı/, /i/ ünlüleri bazen ye (ی) ile yazılmış bazen yazılmamış, bazen de esre ile gösterilmiştir :

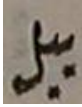
bil 131/1914

bil 153/2240

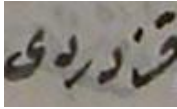
hīç 132/1942

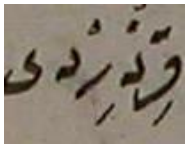
hiç 169/2483

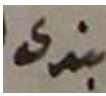
yıl 187/2596

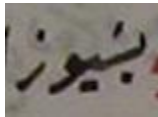
yıl 217/3040

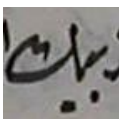
kişiyle 131/1925

kızdırdı 142/2086

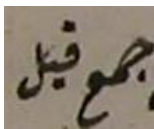
kızdırdı 267/3779

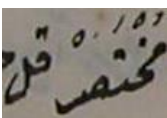
bindi 164/2413

bin yüz 151/2212

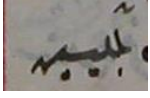
biç 132/1933

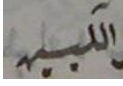
Metnimizde aynı kelimenin aynı ünlüsü bazen yazılmışken bazen de yazılmamıştır :

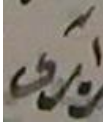
cem^c kıl 197/2745

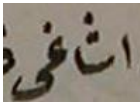
muhtaşar kıl 131/1921

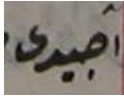
Son seste /ı/, /i/ ünlüleri yazılmıştır :

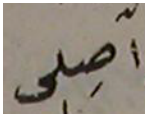
belli + sin 148/2173

elli + sin 148/2173

ayrı 147/2162

aşağı 228/3204

acıdı 148/2178

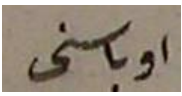
aşılı 228/3204

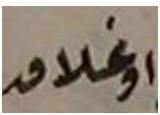
1.1.1.3. /o, ö/ ve /u, ü/ Ünlülerinin Yazılışı

Ön seste /o/, /ö/ ünlüleri elif + vav (و) ile yazılmıştır.

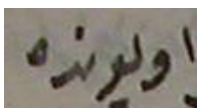
Aşağıdaki örneklerde /o/ ve /ö/ ünlüsü başta elif + vav (و) ile yazılmıştır :

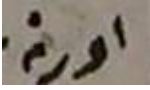
öpdi 136/1988

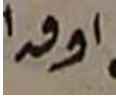
obasını 225/3162

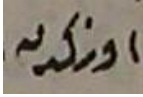
oğlak 229/3222

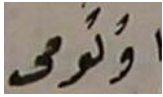
öte 240/3389

öyünde 183/2535

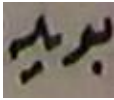
orta 204/2845

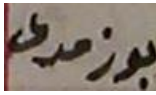
ok 214/3004

özünden 244/3439

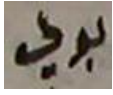
ölümü 235/3306

İç seste /o/, /ö/ ünlüleri bazen vav (و) ile yazılmış bazen de yazılmamıştır :

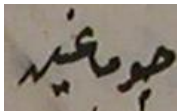
böyle 131/1927

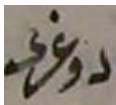
bozmadı 194/2700

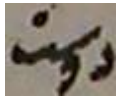
çoşageldi 147/2159

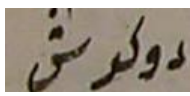
boyı 241/3397

dört 134/1969

çomağın 264/3733

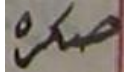
doğrı 185/2568

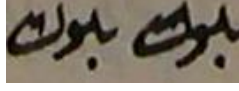
dost 204/2849

dögüş 227/3193

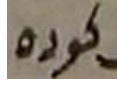
Yukarıdaki kelimelerde /o/, /ö/ ünlüsü vav (و) ile yazılmışken aşağıdaki

kelimelerde yazılmamıştır :

şonra 142/2089

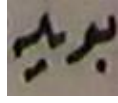
bölük bölük 237/3344

gonca 152/2233

gövde 230/3239

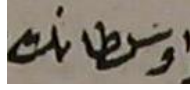
Aşağıdaki örneklerde de görüldüğü gibi “böyle” kelimesi iki şekilde yazılmıştır :

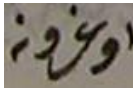
böyle 188/2624

böyle 189/2633

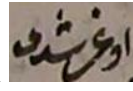
Ön seste /u/, /ü/ ünlüleri elif + vav (و) ile yazılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde /u/ ve /ü/ ünlüsü başta elif + vav (و) ile yazılmıştır :

uşanın 203/2831

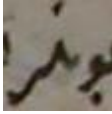
uğruna 151/2222

ufağı 207/2900

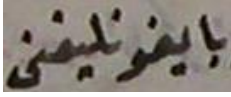
uğraşdı 207/2895

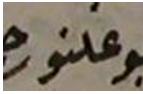
uca 240/3389

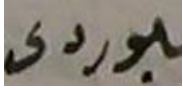
İç seste /u/, /ü/ ünlüleri bazen vav (و) ile yazılmış bazen de yazılmamıştır.

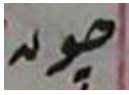
bunlar 180/2494

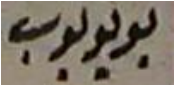
kul 217/3045

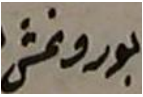
baygunlığını 155/2276

buğlanur 229/3223

belürdi 165/2426

çün 133/1947

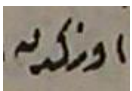
büyüyüp 257/3632

bürünmüş 236/3325

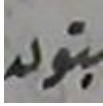
uğurdan 135/1974

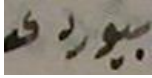
Yukarıdaki kelimelerde /u/, /ü/ ünlüsü vav (و) ile yazılmışken aşağıdaki kelimelerde yazılmamıştır :

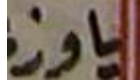
cümle 133/1949

özünđen 244/3439

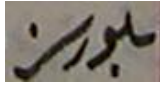
büyük 136/1997

bütün 142/2081

buyurdi 185/2568

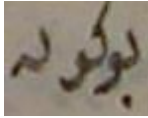
yavuz 184/2563

ķuyu 214/3002

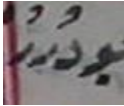
belürsüz 132/1940

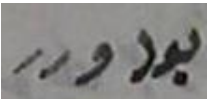
Aşağıdaki örnekte görüldüğü gibi aynı kelime iki farklı şekilde yazılmıştır :

bugün 163/2388

bugün 186/2589

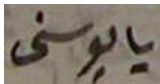
Metnimizde “durur” kelimesi aynı mısradaki iki farklı şekilde yazılmıştır :

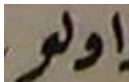
ol haķķın sevgilü yāri bu durur

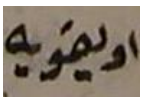
dü cihānıñ iftiḥārı bu durur 160/2343

Son seste /u/, /ü/ ünlüleri vav (و) ile yazılmıştır :

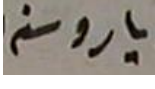
kendü 147/2158

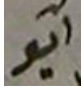
yapusını 149/2192

ölü 267/3786

uyķuya 219/3078

kapu 151/2215

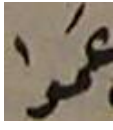
yarusına 247/3480

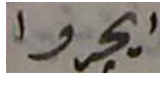
eyü 151/2221

bu 150/2199

Son seste bazı kelimelerde /u/, /ü/ sesi vav + elif (وا) ile yazılmıştır. Türkçe kelime sonundaki bu ünlülerin vav + elif ile yazılması Arap yazı geleneğinin etkisiyledir :

şamü 165/2420

amū 223/3137

içerü 157/2309

rū-be-rū 157/2309

1.1.1.4. è Ünlüsünün Yazılışı

Metinde aynı kelimenin hem i’li hem de e’li şeklinin bulunması nedeniyle bazı dilciler her ikisini de bünyesinde toplayan kapalı e’nin (è) varlığını ispatlayacak bir işaret bulunmamaktadır diyerek; bazı dilciler “i” bazıları da “e” olarak kabul etmişlerdir.

Dāstān-ı Müseyyeb Gāzī’de aynı kelimenin ilk hecesinde hem “i” hem de “e”li şekliyle karşımıza çıkmaktadır. Müellifin böyle bir ikiliğe girmesi ve bu ilk hecedeki sesleri tanımlamadaki tutarsızlığı bize bir kapalı e’nin (è) varlığını

düşündürmektedir. Bu sebeple metinde “i” ve “e” sesi için kapalı e (è) kullanılmıştır.

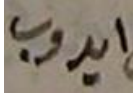
dè-miş 138/2027, dèr-diler 184/2559, èl + in 153/2245, èriş-diler 132/1938, şalıvèr 222/3116, yèmemişdi 221/3105, yèryüzin 259/3655.

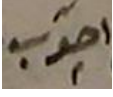
1.1.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI

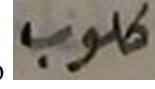
1.1.2.1. /p/ Ünsüzü

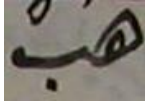
Bu ünsüz bazen pe (پ) bazen de be (ب) ile yazılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde /p/ ünsüzü be (ب) ile yazılmıştır :

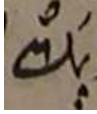
édüp 183/2545

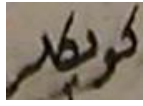
açup 181/2516

gelüp 183/2544

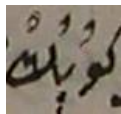
hep 184/2549

Aşağıdaki örneklerde /p/ ünsüzü pe (پ) ile yazılmıştır :

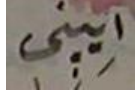
pek 216/3033

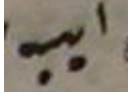
köpekler 250/3533

yapup 150/2199

köpük 230/3238

Aşağıdaki örneklerde “p” ünsüzü iki farklı şekilde yazılmıştır :

ipini 166/2433

ip 266/3760

kelp 149/2183

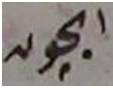
kelb 185/2564

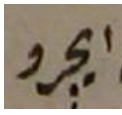
1.1.2.2. /ç/ Ünsüzü

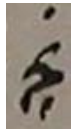
Bu ünsüz bazen cim (چ) bazen de çim (چ) ile yazılmıştır.

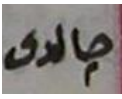
Aşağıdaki örneklerde /ç/ ünsüzü çim (چ) ile yazılmıştır :

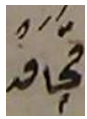
çekme 158/2324

içün 135/1978

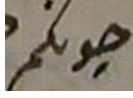
içerü 228/3213

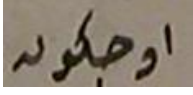
nêçe 227/3190

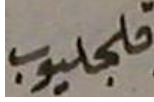
çaldı 158/2320

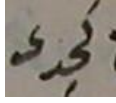
kaçak 227/3196

Aşağıdaki örneklerde /ç/ ünsüzü cim (ج) ile yazılmıştır :

çünkü 190/2645

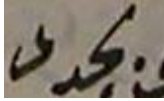
üç gün 191/2662

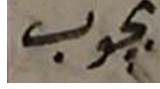
kılıçlayup 169/2482

geçdi 193/2684

çevre 221/3100

Aşağıdaki örneklerde aynı kelime iki farklı şekilde yazılmıştır.

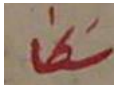
biçdi 252/3560

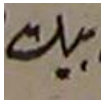
biçüp 230/3238

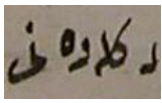
1.1.2.3. /ŋ/ Ünsüzü

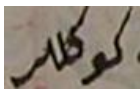
Arka damak ünsüzü n (ŋ) bazen kef (ك) bazen de üç noktalı kef (كْ) ile yazılmıştır.

Aşağıdaki örneklerde /ŋ/ ünsüzü kef (ك) ile yazılmıştır :

saŋa 203/2839

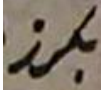
biŋ 225/3167

diŋledeni 269/3813

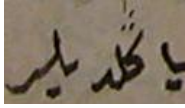
göŋüller 253/3572

yaḡa 132/1941

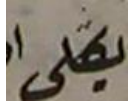
süḡü 133/1957

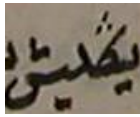
beḡzer 245/3458

Aşağıdaki örneklerde /ḡ/ ünsüzü üç noktalı kef (ك) ile yazılmıştır :

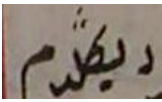
yaḡıldılar 191/2666

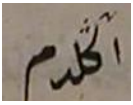
süḡü 139/2037

yaḡlı 232/3265

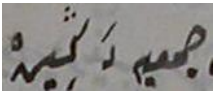
yaḡlıṣ 245/3457

maḡa 203/2839

diḡledim 210/2940

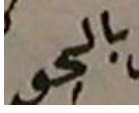
aḡladım 210/2940

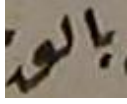
Ayrıca aşağıdaki örnekte “g” ünsüzü, üç noktalı kef ile yazılmıştır:

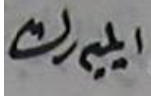
cum^gaya deḡin

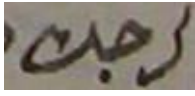
1.1.2.4. /k-k/ ünsüzleri

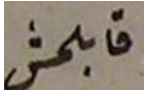
Metinde "k" ünsüzü kef ك ile "ḡ" ünsüzü kaf ق harfi ile yazılmıştır.

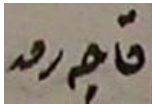
balçık 226/3181

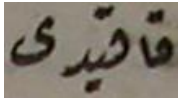
balık 251/3548

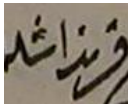
eyleyerek 132/1928

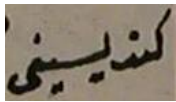
gerçek 144/2118

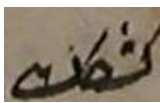
ğablamış 225/3160

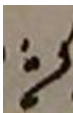
kaçarak 265/3748

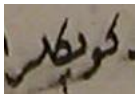
kağıdı 228/3201

karındaşla 260/3675

kendisini 203/2836

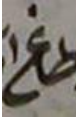
keşkek 213/2989

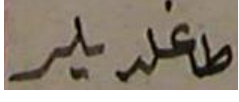
kişi 204/2853

köpekler 250/3533

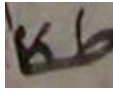
1.1.2.5. /t-ṭ / ünsüzleri

Metinde "t" ünsüzü te ت harfi ile "ṭ" ünsüzü ise tı ط harfi ile yazılmıştır.

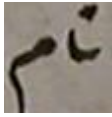
tağ 140/2055

tağladılar 191/2666

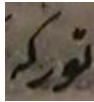
țamu 165/2420

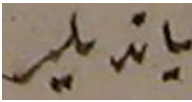
țan̄a 158/2327

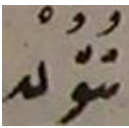
taşra 161/2360

tam 231/3250

toz 196/2729

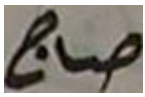
Türke 199/2776

yatdılar 206/2886

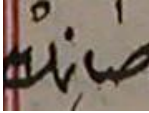
tütün 229/3223

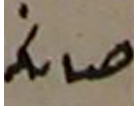
1.1.2.6. /s-ş/ ünsüzleri

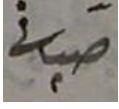
Metinde "s" ünsüzü sin س ile "ş" ünsüzü sad ص harfî ile yazılmıştır.

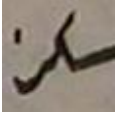
şaç 188/2609

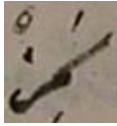
şag 162/2377

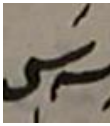
şanıñ 218/3055

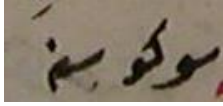
şanki 204/2856

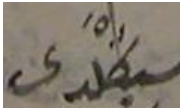
şapanı 150/2203

sekiz 212/2967

semiz 213/2986

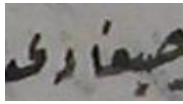
sesi 250/3529

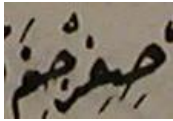
sevgüsine 229/3228

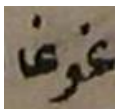
siñildi 144/2120

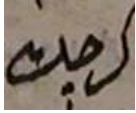
1.1.2.7. /g-ğ/ ünsüzleri

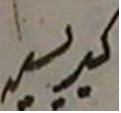
Metinde "g" ünsüzü kef ك harfi ile "ğ" ünsüzü ise gayın غ harfi ile yazılmıştır.

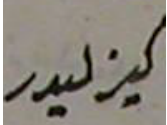
şığadı 160/2345

şığırıcığa 238/3355

ğavğa 195/2722

gerçek 210/2940

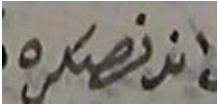
girisin 262/3679

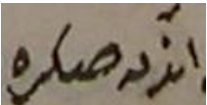
gizlidir 231/3247

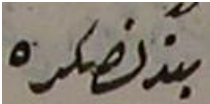
1.1.3. BİTİŞİK YAZILAN KELİMELER

Metinde geçen bazı kelimeler, kendinden önceki kelimelerle bazen bitişik bazen de ayrı yazılmıştır. Tespit ettiğimiz bazı kelimeler şunlardır :

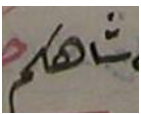
şonra

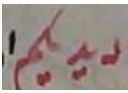
andan-şonra 146/2146

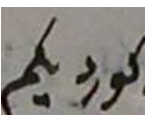
andan şonra 248/3503

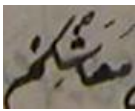
benden-şonra 257/3627

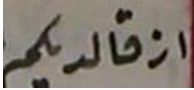
kim (ki)

şāh-kim 137/2016

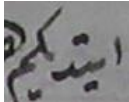
dèdi-kim 138/2027

gördi-kim 141/2070

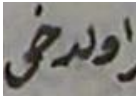
ma`āş-kim 153/2251

az qaldı-kim 139/2042

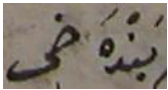
şöyle-kim 147/2160

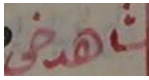
aytdı-kim 144/2106

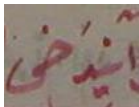
dağı

ol-dağı 138/2024

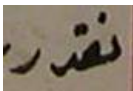
hem-dağı 138/2029

ben-dağı 138/2032

şāh-dağı 143/2102

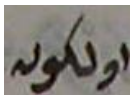
anı-dağı 141/2077

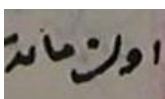
qadar

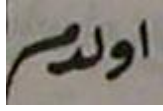
ne-qadar 261/3696

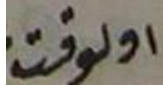
bu qadar 137/2009

ol

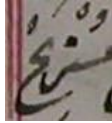
ol-gün 149/2182

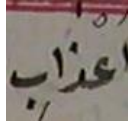
ol-zamān 131/1923

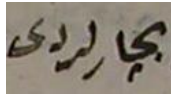
ol-dem 133/1951

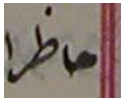
ol-vakt 136/2000

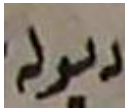
1.1.4. YANLIŞ YAZILAN KELİMELEER

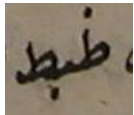
müsterih 161/2365 /ī/ ünlüsü yazılmalıydı

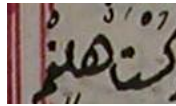
a^ʿzab 194/2694 /a/ ünlüsü yazılmamalıydı

bi-çarlardı 192/2670 /ī/ ünlüsü yazılmalıydı

hāzır 149/2133 /z/ ile yazılmalıydı

dīvel 217/3037 /ü/ ünlüsü ile yazılmalıydı

zabı 230/3242 /z/ ile yazılmalıydı

ķüstāhlıgım 202/2815 /h/ ile yazılmalıydı

1.2. SES BİLGİSİ

1.2.1. ÜNLÜLER

1.2.1.1. Ünlü Uyumu

1.2.1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu (Büyük Ünlü Uyumu)

Eserde kalınlık incelik uyumuna genel olarak uyulduğu görülse de bazı kelimelerin uyuma girmediği tespit edilmiştir.

Metinde kalınlık-incelik uyumuna aykırı olan alıntı sözcüklerin bazıları şunlardır :

‘ādet 162/2385, ‘ādil 185/2575, beyān 262/3704, bühtān 168/2476, cāhil 201/2805, cānib 199/2771, selām 233/3272, şevābdan 239/3371.

-ken zarf-fiil ekinden kaynaklı uyumsuzluklar :

otururken 219/3072, yaturken 145/2135.

Metnimizde büyük ünlü uyumuna giren bazı örnekler :

ağaçların 212/2966, ağyārıla 269/3808, yēmede içmededir 231/3249, geymede biçmededir 231/3249.

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere kalınlık-incelik uyumu metnimizde sağlamdır.

1.2.1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu (Küçük Ünlü Uyumu)

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, 19. yüzyılda yazılan bir eser olduğu için diğer yüzyıllarda yazılan eserlere oranla düzlük-yuvarlaklık uyumu bakımından daha iyi olduğunu söyleyebiliriz. Her ne kadar diğer yüzyıllarda yazılan eserlere göre iyi olsa da bu metnimizde de uyuma girmeyen örneklerin varlığından söz edebiliriz.

Aşağıdaki kelimelerin bu uyuma aykırı olduğunu söyleyebiliriz :

karşu 159/2339, yazulara 146/2137, degülüm 201/2805, sevgülidir 194/2698, sevgilü 160/2343, kendüleri 217/3043, buldığın 234/3300, güli 231/3251, kapusına 151/2213, yeryüzinde 259/3655, yüzimi 156/2294, ayru 217/3036, delük 267/3777, eyü 214/2999, içerü 228/3213, ilerü 158/2320.

Kelimelerin Kök ve Gövdelerinde Yuvarlaklaşma

Eski Türkiye Türkçesinde korunan bazı kelimelerin sonundaki -ğ sesi metnimizde düşerek kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırırken bazı kelimelerde ise düzleştirmiştir.

ķamu < kamağ; *ķamu* 133/1951, *ķamusın* 223/3127, *ķamuya* 222/3117.

ķapu < kapığ; *ķapu* 151/2215, *ķapusın* 139/2036, *ķapusında* 253/3571.

ayrı < ayru < adrığ; aḥşām oldu dutdılar *ayrı* kenār 147/2162.

ķatı < katığ; içlerine düşdi *ķatı* irti^ēāş 133/1950.

Kök ve gövdelerde yuvarlaklaşma olan diğer kelimeler şunlardır; **yavuz** < yabız (*yavuz* ^ēaskeri var ıdı mel^ēūnuḡ 184/2563), **ilerü** (*ilerü* geldi cān-ı Muḥtār ol 158/2320), **girü** (*girü* dönüp cenge girdi ol dilār 148/2180)

Metinde bazı kelimeler düzlük-yuvarlaklık bakımından iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlar;

yürü/yüri : *yüridi* Muḥtāra diküp hep gözin 191/2659, *yürüdi* bir cāniye ol āşikār 220/3085

ķarşu/ķarşı : , *ķarşıma* 223/3137, *ķarşu* 207/2894

kendü/kendi : getüre *kendi* o şāhı Şāma çün 228/3208, kalbe urdı her kişi *kendü* özin 147/2158

ayrı/ayru : aḥşām oldu dutdılar *ayrı* kenār 147/2162, yürü sa^ēy eyle bugün sen *ayru* bil 217/3036

tışarı/ tışaru : *tışarıda* var ıdı birkaç ħalā 265/3751, ıķdı cāmi^cden *tışaruya* bular 246/3471

tolı/ tolu : bakma esirleri bir bir *tolıydı* 213/2989, ħabb-ı  ābidīnile albi *tolu* 194/2707

yarı/yaru :  Amir aytdı *yarısın* bārī yēme 220/3092, d n *yarusına* degin oldu şavaş 247/3480

yazı/yazu : bir durur  n mde ol *yazı* ve şağ 163/2399, *yazuları* b ridiler bir birin 188/2620

Eklerde  nl s  Yuvarlak Olanlar

Zarf-fiil eki **-Up, -UbAn** (aup 181/2516, aluben 257/3623, aldayup 209/2932, arınup 181/2514, g r ben 219/3071, ħayķıruben 139/2035, dutuben 255/3595) ; **durur** (yeg durur 151/2220, er durur 153/2242, bir durur 153/2242); isimden isim yapım eki **+IU** (adlu 133/1956, ayaķlu 241/3404, delikl  142/2085, g m-r hlu 199/2777, ħ t rlu 228/3207, ķayęulu 155/2274) ; emir 3. tekil şahıs eki **-sUn** (ķalmasun 188/2611, oķusun 162/2382, olsun 142/2091, şursun 262/3698, bils n 211/2962, gelmes n 249/3518, gels n 249/3518) ; fiilden fiil yapım eki **-Ur** (yaturdı 167/2455, bit relim 196/2723, d ş rdiler 151/2216, ge rdi 257/3629, i rdiler 261/3696, y t rirem 140/2060) ; 1. okluk şahıs eki **-vUz** ( dev z 210/2935, d yev z 202/2822, n dev z 210/2935) ; zarf-fiil eki **-U** (d y  164/2405) ; geniş zaman eki **-Ur** (bil r 232/3262, d ş r r 153/2249, gel r 182/2521, durur 189/2623, alışurlardı 208/2904, buğlanur 229/3223) ; fiilden isim yapım eki **-gU** (sevg sine 229/3228, sevg lidir 194/2698) ; geniş zamanın 1. teklik şahıs eki **-UrUm** (bil r m 211/2952) .

Eklerde  nl s  D z Olanlar

İsimden isim yapım eki **+cI** (imd dcı 244/3444, yardım cı 153/2239) ; iyelik

3. tekil şahıs **+(s)I** (amūsı 166/2445, acısı 146/2136, arzūsına 231/3256, aşlına 184/2556, burnı 213/2982, emcādı 167/2448, kamusu 133/1953 gözi 259/3659, yüzimi 156/2294, süñüsine 146/2149) ; soru eki **Mı** (bu mıdır 155/2277, bakmaz mısın 189/2624, şādık mısız 162/2381) ; isimden isim yapım eki **+(I)ncI** (altıncı 185/2578, beşinci 185/2574, dördüncü 146/2141, ikinci 184/2552, üçüncü 184/2562, yedinci 186/2581) ; fiilden fiil yapım eki **-Uş** (buluşup 235/3303, soruşdığın 236/3321, tıruşdılar 199/2770, tıruşdı 242/3406, döğüş 227/3193, görüşdiler 168/2464) ; bilinen geçmiş zaman eki **-dI** (ışırdı 223/3125, ısmarladıķ 237/3334, içürdiler 261/3696, öldürdi 165/2421) ; 2. teklik şahıs emir eki **-ğıl** (yayğıl 150/2198, bağışlağıl 211/2953, olğıl 161/2365, olmağıl 239/3371, bilgil 154/2264, eylegil 238/3358, söylegil 264/3736) ; zarf-fiil eki **-IcAk** (kaçıcaķ 189/2625, olıcaķ 183/2540, gelicek 134/1960, edicek 143/2097, işidicek 148/2168, göricek 211/2957, ericek 186/2585, geçicek 263/3718) .

1.2.1.2. Ünlü Türemesi

Metnimizde Arapça ve Farsça kelimelerde ünlü türemesine çok rastlanılmıştır.

hükim (<hüküm) 235/3313

zulümi (<zulmi) 235/3306

hüzüne (<hüzne) 195/2716

vaķit (<vaķt) 265/3754

şekil (<şekl) 210/2942

tabelin (<tablın) 215/3020

şükür (<şükr) 253/3572

nehir (<nehr) 203/2840

sihir (<sihr) 241/3397

zehir (<zehr) 261/3694

pādiṣāh (< pād-ṣāh) 206/2874

1.2.1.3. Ünlü Düşmesi

gönli (< gönül + i) 256/3620

aytdılar (< ayıt-dılar) 164/2405

bağrı (< bağır + ı) 138/2025

beynini (< beyin + ini) 136/2001

boynuna (< boyun + uña) 196/2737

burnuna (< burun + una) 265/3753

oğlu (< oğul + ı) 167/2460

üzre (< üzere + e) 143/2102

oynadı (< oyun + a-dı) 221/3101

uykusundan (< uyu-ku + su + n + dan) 256/3619

beñzi (< beñiz + i) 249/3519

ķudse (< ķudūs + e) 268/3799

1.2.1.4. Ünlü Birleşmesi

böyle (< bu + ile) 132/1941

kendüzini (< kendü + özini) 212/2972

nère (< ne + ara) 138/2021

yohsa (< yok + ise) 137/2010

şol (< şu + ol) 245/3459

nèçün (< ne + içün) 152/2234

nèyle- (< ne + eyle-) 183/2543

nola (< ne + ola) 255/3604

nèd- (< ne + èd-) 132/1931

1.2.2. ÜNSÜZLER

1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

ķ > ħ değişmesi

aḥṣām (< akşam) 144/2119

daḥı (< takı) 132/1937

yoḥsa (< yoksa) 239/3375

yaḥşı (< yakşı) 144/2112

b > v değişmesi

Eski Türkçede “b” ile başlayan bazı kelimeler Eski Türkiye Türkçesinin başlarından itibaren “v” ye dönüşmüştür.

var- < bar- : cümlemiz cāmi‘e ṭoġrı varalım 244/3446

var < bar : ‘aşķ degil mi yokları hem var eden 131/1918

vēr- < ber- : vēr yine Ġāzī Müseyyebden ḥaber 131/1922

ev < eb : ol mübārek başını alup eve 202/2825

yavuz < yabız : yavuz ‘askeri var ıdı mel‘ūnuḡ 184/2563

b > v değişimi 1. çokluk şahıs ekinde de görülür.

-vüz < -biz : edevüz 210/2935, dēyevüz 202/2822, nēdevüz 210/2935

d > y değişmesi

Eski Türkçede “d” ünsüzü taşıyan bazı kelimeler metnimizde “y” ile yazılmıştır. Bu değişikliğin metnimizdeki örnekleri şunlardır.

eyü < edgü : eyü 214/2999.

ķayġu < ķadġu : ķayġusı 133/1950.

ṭ/ṭ > d değişmesi

Eski Türkçede ince ünlülere sahip olan kelimelerde baştaki “ṭ” sesi çoğunlukla metnimizde “d” ye dönüşmüştür.

demürler 221/3107, depdiler 137/2014, delük 267/3777, degülüm 201/2805, dèrelim 184/2559, dürlü 217/3040, duyup 165/2425, deli 240/3380, depesi 207/2899, dört 134/1969, düğünini 147/2163, döşediler 152/2227.

Kalın ünlülü kelimelerin başındaki “t” sesi genellikle korunmuştur.

tağ 140/2055, tağıdup 190/2650, tağladı 241/3400, tağdılar 266/3763, taldı 192/2676, tarduşdılar 240/3386, taşdan 240/3378, tışarıda 265/3751, taşradadır 204/2852, toğalı 221/3105, toğradı 259/3656, toğrula 193/2691, toğandı 207/2894, tolar 153/2248, tolaşdırır 161/2371, toldırdı 244/3445, tonıñız 245/3447, toptolu 256/3620, toyladı 230/3243, tırmayalım 151/2219, tutsaqlar 209/2919, tuyup 243/3429.

1.2.2.2. Ünsüz Türemesi

1.2.2.2.1. -y- Yardımcı Ünsüz Türemesi

-y- : ʿadliyle 203/2842, ʿaskeriyle 188/2613, aʿdāyı 132/1932, begleriyle 151/2217, gümānıyla 152/2234.

1.2.2.3. Ünsüz Düşmesi

çeri < çerig 146/2140

elli < ellig 148/2171

ķamu < ķamuğ 155/2274

ķapu < ķapıg 151/2215

ķatı < ķatıg 202/2816

ulu < uluğ 256/3620

adlu < adlıg 146/2147

getür- < keltür- 140/2058

otur- < oltur- 255/3593

ağla- < yığla- 217/3045

ʿabdullā < ʿabdullāh 132/1936

1.2.2.4 Ünsüz Yumuşaması

-k- > -g-

birlik : birlige 153/2243

dilek : dileg + i 131/1921

erlik : erlig + in 190/2643

gök : gögü 228/3201

köpek : köpeg + in 212/2975

merdlik : merdlig + i 249/3518

işik : işig + in 253/3578

-k- > -ğ-

baygunlık : baygunlğ + ını 155/2276

bayrak : bayrağ + ı 229/3229

bakmaklık : bakmaklğ + a 141/2073

ayak : ayağ + ı 191/2654

ağyârlık : ağyârlğ + ın 243/3422

barmak : barmağ + ınca 218/3055

çok : çoğ + ı 259/3664

yok : yoğ + ıdı 191/2664

yoklık : yoklğ + ı 247/3491

çoklık : çoklğ + ı 247/3491

çomak : çomağ + ın 264/3733

dermanlık : dermānlğ 243/3423

küstāhlık : küstāhlğ + ım 202/2815

şıgırcık : şıgırcığ + a 238/3355

şokak : şokag + a 265/3744

varlık : varlıg + ı 247/3491

kulak : kulag + ıyla 214/3001

kuyruk : kuyrug + ı 223/3125

kuşluk : kuşluğa 136/1999

ufak : ufağ + ı 207/2900

-ç-/-c-

güç : güc + üm 225/3156

kılıç : kılıc + ı 238/3351

-p->-b-

dip : dib + inden 198/2760

kalp : kalb + inde 248/3498

-t->-d-

art : ard + ına 141/2067

okut- : okud-up 156/2286

işit- : işid-en 154/2259

ét- : éd- ecegin 214/3000

gözet- : gözed-irler 146/2144

akıt : akıd-arak 265/3746

kanat : kanad + ında 159/2341

dört : dörd + inci 185/2569

ağrı- : ağırd-ırdı 145/2132

dişlet- : dişled-eni 269/3813

git- : gid-ecegin 139/2047

incit- : incid-ir 166/2444

öğret- : öğred-irdim 214/2996

öptür- : öpdür-di 222/3118

segirt- : segird-üp 204/2846

tağıt- : tağıd-up 190/2650

tüket- : tüked-üben 250/3536

unut- : unud-up 232/3258

yaratıl- : yaradıl-dı 155/2278

-ç- > -ş-

kaç- : kaş-dılar 240/3386

şaç- : şaş-dılar 147/2161

1.3. ŞEKİL BİLGİSİ

1.3.1. İSİM

1.3.1.1. Çokluk

+lar

Türkçenin çokluk eki “+lar, +ler” dir. Eserde “+lar, +ler” ekleri kullanılmıştır.

pāy + lar 228/3210, pehlevān + lar 147/2159, şaf + lar 164/2417, ok + lar 260/3679, şakal + lar + ı 241/3401, şāh + lar 244/3433, taş + lar 259/3655, tutsak + lar 209/2919, ulū + lar + ı 221/3098, yaқа + lar 135/1976, yara + lar + ı 148/2177, yaş + lar + ı 265/3746, yok + lar + ı 131/1918, zamān + lar 137/2012, ākḳ + lar + ı 209/2927, ālāy + lar 146/2143, ağaç + lar 212/2965, ayak + lar + dan 228/3204, baş + lar 240/3390, bī-ḳār + lar 192/2671, bidat + lar 253/3575, cāsūs + lar 222/3122, deryā + lar 259/3654, dīde-bān + lar 149/2190, duā + lar 168/2466, ğazā + lar 258/3643, ğonca + lar 253/3570, ḥāfız + lar 245/3451, ḥudā + lar 232/3259, ḳan + lar 191/2662, maṣūm + lar 254/3581, münāfiḳ + lar 249/3516.

nācī + ler 211/2952, nāme + ler 218/3063, pend + ler 266/3764, püšte + ler 191/2663, rāvī + ler 202/2823, seg + ler + i 149/2184, ser-rişte + ler 191/2663, seven + ler 244/3433, söz + ler 168/2476, sünnī + ler 133/1951, şehīd + ler 250/3534, tūṭī + ler 255/3603, ten + ler 227/3190, tiġ + ler 247/3479, vilāyet + ler 203/2832, yāren + ler 268/3797, yüz + ler 165/2426, zehre + ler + i 216/3034, asker + ler 212/2968, āsāyiş + ler 135/1985, beg + ler 222/3119, biz + ler 247/3489, cümle + ler 198/2764, çeri + ler 197/2750, demür + ler 221/3107, dervāze + ler 263/3722, düzen + ler 189/2626, er + ler 133/1945, fāḥiše + ler + i 261/3697, ğāzī + ler 206/2884, gök + ler 203/2842, göñül + ler 154/2255, ḥamle + ler 198/2764, ḥāme + ler 182/2530, ḥāric + ler 250/3535, iş + ler 137/2011, it + ler 182/2526, ḳumrī + ler 255/3603, köpek + ler 250/3533, kös + ler 228/3201, lāle + ler 180/2502, melek + ler 159/2333.

1.3.1.2. İyelik Ekleri

1. Teklik Şahıs : +m, +(I)m, +(U)m

ciger-gūşe + m 257/3635, dede + m 165/2430, karşı + ma 223/3137, kendi + mi 237/3337.

‘ahd + ım 237/3336, ‘asker + im 168/2468, ‘ayyār + ım 240/3377, ad + ıma 234/3295, aḥvāl + imi 235/3303, alt + ıma 265/3750, bāc + ımı 257/3627, baş + ım 168/2469, ben + im 155/2273, bilig + imi 132/1942, biz + im 183/2543, cān + ım 231/3245, çādır + ım + da 140/2056, çüb + ım + la 222/3117, düşmen + im + dir 204/2850, el + im + den 261/3688, evlād + ım 204/2850, ḥāl + im 203/2839, ḥaḳḳ + ım + da 262/3712, ḥaber + im 133/1944, il + im + e 218/3051, intikām + ım + ı 145/2123, qarār + ım 239/3375, ḳat + ım + a 197/2738, ḳız + ım + ı 223/3129, ḳudret + im 224/3149, ḳuvvet + im 224/3149, kemāl + im 232/3267, kendi + m + i 237/3337, küstāḥlıḡ + ım 202/2815, men + im 156/2291, murād + ım 154/2266, nām + ım 186/2585, rū-siyāḥ + ım 202/2815, şāḥ + ım 211/2952, ümīd + im 232/3267, yan + ım + a 151/2211.

‘amm + um 268/3792, cürm + üme 210/2943, göḡl + üm 239/3369, göz + üm 156/2291, güc + üm 225/3156, ḥubb + um 232/3267, oḡl + um 160/2346, öḡ + üm + de 163/2399, söz + üm 155/2273.

2. Teklik Şahıs : +ḡ, +(I)ḡ, +(U)ḡ

Eserde bu eklerin yardımcı ünlüsü genellikle dar ve düzdür.

yardımcı + ḡ 153/2239, ḡazā + ḡı 217/3037, ḥamle + ḡi 199/2775, ḥudā + ḡa 232/3263, vaḡīfe + ḡi 199/2780, yara + ḡa 144/2116.

‘aşḳ + ıḡ 131/1914, āşinā + n + ıḡ 234/3294, ad + ıḡ 218/3055, şan + ıḡ 218/3055, el + ıḡ + i 214/2997, ayaḡ + ıḡ 214/2997, ḳulaḡ + ıḡ 214/2997, cān + ıḡ 153/2241, dermān + ıḡ 243/3421, devlet + ıḡ 218/3058, düşmān + ıḡ 204/2849,

giryān + ın 195/2712, efğan + ın 195/2712, el + ın 227/3186, emek-dār + ın 155/2271, emel + ın 206/2874, emr + ın 149/2191, et + ın 213/2986, ğaflet + ın 244/3437, gūş + ın 232/3261, gül-bün + ın 246/3475, hāl + ın 181/2509, hażret + ın 154/2266, hār + ın 243/3422, haber + ın 133/1943, murād + ın 235/3311, istimdād + ın 235/3311, iş + ın 234/3291.

burn + uñ 214/2997, mel'ūn + uñ 162/2374, göz + üñ 253/3573, şuç + uñ 197/2738, buğz + uñ 137/2016, şon + uñ 262/3710.

3. Teklik Şahıs : +I, +sI

Bu ek diğer dönemlerde ve eserlerde olduğu gibi düz-dar şekilde yazılmıştır.

‘aşk + ına 142/2087, āhen + ini 160/2348, ad + ı 148/2173, ağz + ına 223/3125, aḥvāl + i 156/2296, alt + ında 235/3313, bab + ı 151/2215, evlād + ını 3/18, bağr + ı 4/39, baht + ına 261/3693, taht + ına 261/3693, baş + ına 136/2000, ceyş + ini 217/3038, ciger + ine 146/2136.

‘imāme + si 160/2353, a‘dā + sını 219/3066, acı + sı 146/2136, ata + sı 230/3244, bākī + sini 269/3806, bābā + sı 158/2317, cezā + sina 213/2991, kendü + si 116/1695, kamu + sı 133/1953, şadā + sı 249/3512, yara + sını 144/2113, cümle + si 133/1953, çāre + si 150/2209.

1. Çokluk Şahıs : +ImIz, +UmUz

Ekteki yardımcı ünlü genellikle düz-dardır. Yuvarlak şekilleri de vardır.

‘aşk + ımıza 204/2847, āh + ımız 193/2691, baş + ımıza 183/2543, cān + ımız 189/2631, dār + ımız 256/3618, dostlar + ımızdan 161/2358, kat + ımızda 186/2589, leşker + imiz 132/1940, maḫşūd + ımız 181/2506, murādımız 155/2273, pehlevā + ımız 218/3053, rāh + ımız 193/269, sırr + ımız 245/3448, şāh + ımız 193/2691, yār + imiz 256/3618, beyn + imizde 235/3312, hāl + imizi 131/1926, iş + imiz 137/2009, şehir + imizi 151/2218.

buğz + umuz 137/2016, dost + umuzdan 204/2852, yüz + ümüz 181/2514.

2. Çokluk Şahıs : +İñIz, +UñUz

Eklerdeki ünlüler genellikle düz-dar şekilde yazılmıştır.

el + inize 214/3004, hāl + inizi 239/3375, yer + inizi 210/2936, cān + ınız 240/3377, havf + ınız 211/2949, ton + ınız 245/3447, verdiğiniz 266/3768, mīšāk + ınız 209/2932.

kul + uñuzda 162/2381.

Çokluk 3. Şahıs : +IArI

makām + larına 252/3564, nām + ları 268/3788, nevha + ların 163/2402, oğlan + larından 268/3793, ok + ları 247/3478, pehlevān + ları 209/2924, şaf + ların 226/3171, şahrā + ları 184/2551, şaḳal + ları 241/3401, şāh + ları 188/2618, tutsaḳ + ları 209/2926, tedbīr + lerin 233/3282, ten + leri 241/3402, yāren + leri 228/3209, yeg + leri 257/3629, zehre + leri 216/3034, ālem + leri 153/2249, asker + leri 182/2528.

1.3.1.3. İsim Tamlaması

İyelik ekiyle kelimeleri birbirine belli kurallar çerçevesinde bağlayan kelime grubudur. Belirtili ve belirtisiz isim tamlaması olarak ikiye ayrılır. Eserde her iki isim tamlamasına çok rastlanmaktadır.

1.3.1.3.1 Belirtili İsim Tamlaması

Tamlayanın ilgi hali eki, tamlananın da iyelik eki aldığı kelime grubuna denir. Eserde belirtili isim tamlamasına çok yer verilmiştir.

lāḥm + ın lāḥm + ı 166/2446, pelīd + ın el + ine 132/1929, ḥicār + ın ḥaccār + ı 132/1935, Hüseyn + ın gürz + ini 134/1965, begleri + niñ kat + ına 135/1977, şāh + ın otağ + ı 135/1987

1.3.1.3.2. Belirtisiz İsim Tamlaması

Tamlayanın ek almadığı tamlananın iyelik eki aldığı isim tamlamasıdır.

göñül mi'rac + ını 131/1917, hāricīler leşker + inden 133/1943, at arka + sına 133/1953, ceng yēr + i 133/1954, berķ nām + ında 134/1959, koltuķ alt + ından 134/1960, hāricī leşker + i 135/1979, bu cānlar + ı 135/1978, at üzeri + ne 135/1981, hāric begler + i 135/1985

1.3.1.4. Hal Ekleri

1.3.1.4.1. İlgi Hali Eki

İlgi hali eki olan + İn, + Uñ, + nIn, + nUñ eklerinin genellikle düz şekillerine rastlanılmıştır.

‘ālemeyn + in iftiḥārı 143/2097, ‘andelīb + in yanıdır 216/3027, ağaçlar + in her yanına 212/2966, anlar + in yanında 158/2323, diledigi ağyārlar + in 243/3424, ehl-i beyt + in cānını 197/2746, cān + in esrārını 206/2885, cānibeyn + in leşkeri 146/2140, cebel + in beline 235/3315, derd + in çāresi 181/2514, dil + in cezāsına 213/2991, erlig + in hünerini 190/2643, Ḥabīb + in atını 191/2652, bu ḥaķķ + in düşmānı 191/2655, ol il + in şāhı 256/3615, lā‘īn + in başını 150/2203,

burc + uñ üstüne 150/2198, göñl + üñ evine 154/2254, şehir-i göñl + üñ kahrāmānı 217/3037, gül + üñ cemālin 152/2237, kahr-ı luḫ + uñ ‘illeti 231/3252, cānı cehenneme gitdi mel‘ūn + uñ 134/1958, āl-i evlād-ı resūl + üñ dādını 163/2401, rūḫ + uñ ğidāsı 180/2498.

atası + nıñ atı 164/2410, baş + ınıñ dülbendini 195/2711, cıda + nıñ dibinden 198/2760, du‘ā + nıñ tīrini 217/3039, gözleri + niñ yaşı 256/3613, ḥelvā + nıñ kāmusını 220/3094, hāricī + niñ her birin 136/1991, ḥudā + nıñ ḥaķķıçūn 236/3329, şühedā + nıñ ḥaķķıçūn 236/3329, ḳal‘a + nıñ ḳapusını 149/2192, Kūfe + niñ ulūları 206/2873, bu uşta + nıñ ciger-gūşesidir 203/2831.

bu + nuḡ üzerine 205/2864, kamu + nuḡ cānları 241/3402.

1.3.1.4.2. Belirtme Hal Eki

Eserde belirtme hal eki olarak “+I, +n” eklerine rastlanılmıştır.

+I

hāme + y + i 187/2594, nāme + y + i 187/2594, mektüb + ı 187/2597, cevāb + ı 187/2594, hār + ı 253/3570 , cān + ı 153/2240, āb + ı 254/3581, şāh + ı 237/3345, āhen + i 160/2353, aḥvāl + i 264/3735, beḡz + i 249/3519, bu + n + ı 245/3461.

+n

cevābı + n 187/2595, kulaḡı + n 213/2982, ayaḡı + n 213/2982, başı + n 137/2005, kalkanı + n 146/2148, yeryüzi + n 135/1976.

Yukarıdaki iki belirtme ekine de metinde oldukça fazla rastlanılmıştır.

1.3.1.4.3. Yaklaşma Hal Eki

Metinde “+a, +e” ekleri olarak rastlanılmıştır.

hāb + a 219/3077, zindān + a 153/2248, zemīn + e 268/3792, yol + a 131/1913, yer + e 134/1967, çadır + a 207/2902, aşk + a 131/1920, bār-gāh + a 148/2179, baş + a 200/2794, burc + a 149/2195, dīdār + a 204/2848, dīn + e 154/2255, el + e 180/2501, ev + e 202/2825, ḡurbet + e 205/2861, hüzn + e 195/2716, kalb + e 134/1972, kemāl + e 231/3256, minber + e 162/2385, nefis + e 181/2505, öküz + e 163/2400, peygamber + e 131/1916, resül + e 142/2090, seg + e 228/3206, şehir + e 151/2215, zemīn + e 268/3792, āḡiret + e 257/3628.

1.3.1.4.4. Bulunma Hal Eki

Bu ek “+da, +de” şeklinde kullanılmıştır.

yer + de 140/2053, vāḡıa + da 160/2357, tanzīm + de 217/3047, tışarı + da 265/3751, köşe + de 203/2838, kerbelā + da 187/2607, uḡbā + da 146/2139, ayak + da 143/2096, bāḡ + da 152/2235, cellādlık + da 214/2995, cihān + da

159/2332, devā + da 145/2131, dünyā + da 146/2139, ġazā + da 216/3029, kur³ān + da 210/2933, mekān + da 203/2837, iṣ + de 202/2816, köṣe + de 203/2838, nāme + de 183/2540, öyün + de 183/2535, sā^cat + de 246/3470, ser + de 135/1980, şehīdlik + de 252/3553, şübhe + de 211/2962, ālem + de 197/2739.

1.3.1.4.5. Ayrılma Hal Eki

Bu ek “+ dan, + den” şeklinde kullanılmıştır.

uc + dan 237/3344, ten + den 212/2977, kūfe + den 204/2853, kemend + den 238/3355, iṣ + den 251/3550, ana + dan 221/3105, at + dan 165/2430, bahādır + dan 251/3540, baş + dan 199/2778, buñluk + dan 239/3362, cān + dan 243/2241, deccāl + dan 269/3811, diyār + dan 180/2495, kōrku + dan 136/1994, şabā + dan 244/3436, şavaṣ + dan 149/2186, uyku + dan 204/2856, yalan + dan 220/3093, zaḥm + dan 144/2117, ādet + den 163/2392, bendelik + den 143/2094, beyt + den 254/3581, ceng + den 165/2425, çeri + den 240/3376, dil + den 251/3550, erlik + den 199/2771, ġayret + den 250/3536, ḥādiṣe + den 187/2605, kabır + den 194/2694, leṣker + den 192/2675, necis + den 265/3753, öñ + den 186/2584, pelīd + den 150/2201, resūl + den 262/3712, ser + den 158/2321, şā^cirlik + den 150/2196, vaḥdet + den 231/3255, yēr + den 154/2254.

1.3.1.4.6. Eşitlik Hal Eki

Metinde “+ cA, + çe” ekleri şeklinde geçmektedir.

nē + çe 135/1976.

bun + ca 218/3051.

ağır + ca 212/2973.

yaḥşı + ca 233/3282.

ḥayli + ce 207/2895.

köse + ce 266/3767.

muḥkem + ce 167/2457.

1.3.1.4.7. Vasıta Hal Eki

Metinde “+ lA ” şeklinde görülür.

dikkat + le 211/2956, elem + le 224/3152, er + le 246/3474, ḥasret + le 156/2295, kuvvet + le 238/3353, Tāhir + le 248/3504, ṭarīḳ + le 138/2018, yigitlik + le 241/3405, nūr + ıyla 160/2354, şapan + ıyla 240/3390, şāh + ıyla 207/2895, taş + ıyla 241/3391, taş + la 181/2510, uc + uyla 202/2818, zebān + ıyla 142/2091, çübüm + la 222/3117, aşḳ + la 139/2045, yedi aşnām + la 194/2701, ğamgam + la 135/1973, ğurūr + la 140/2061, ḥaḳḳ + la 198/2756, ḥātūn + la 260/3671, karındaş + la 260/3675, Maʿrūf + la 140/2059, nūr + la 190/2640, oḳ + la 149/2195, pür-ğazab + la 226/3176, şart + la 211/2956, naşş + ıla 245/3452.

1.3.1.4.8. Yön Hal Eki

Eserde, yön gösterme eki iki şekilde görülmektedir. Bunlar “+ erü, + ra/+ re” ekleridir.

taş + ra 161/2360, iç + re 131/192, üze + re 268/3789.

iç + erü 157/2309, iç + erüye 264/3734, tış + aruya 246/3471.

1.3.1.5. Soru Eki

+ mI

Bu soru eklerinin ünlüsü metinde bir örnek haricinde düz-dar şekilde yazılmıştır.

bir ḥaberin var mı 133/1943, bu mıdır 155/2277, olur mı 222/3111, bakmaz mısın 189/2624, aşḳ değil mi 131/1918, erlik midir 151/2220, deli misin 240/3380, cāhil miyim 201/2806.

evlādı sevmez mü ki bunlar ʿaceb 201/2812

1.3.2. YAPIM EKLERİ

Eserdeki yapım eklerinin şekilleri ve özellikleri Eski Türkiye Türkçesinin, imlâ özelliklerine uymaktadır.

1.3.2.1. İsimden İsim Yapım Eki

+lIk, +lUk

bahādır + lık 249/3517, bī-dār + lık 231/3254, cellād + lıkda 214/2995, iki + likle 231/3254, bir + lige 153/2243, er + lik 132/1933, küstāh + lıgı 245/3460, pehlevān + lıkda 224/3146, merd + ligi 249/3518, ser-keş + lik 163/2391, şā'ir + likden 150/2196, şehīd + likde 252/3553, var + lıgı 247/3491, vèrmek + lik 254/3592, yigit + likle 241/3405, yok + lıgı 247/3491, ağıār + lıgın 243/3422, baygun + lıgını 155/2276, bende + likden 143/2094, çok + lıgı 247/3491, dermān + lıgı 243/3423, ğafil + lik 201/2804,

silāhşōr + luğda 268/3802, şusuz + luğdan 238/3347, buñ + luğdan 239/3362, kuş + luğa 136/1999.

+cI

Bu eke metinde çok az rastlanılmıştır.

yardım + cıñ 153/2239, imdād + cı 244/3444.

+cIk

koca + cık 191/2656.

+lI, +lU

Çok kullanılan yapım eklerinden biridir. Ayrıca olumlu sıfat yapar.

delik + lü 142/2085, şadākat + lü 194/2706, sevgi + lü 160/2343, yer + lü 135/1986, hātır + lu 228/3207, kaygu + lu 155/2274, ad + lu 133/1956, güm-rāh + lu 199/2777, ayak + lu 241/3404, şağal + lu 220/3087, yazı + lu 159/2341, mehābet + lü 163/2390.

yüz + li 158/2316, istek + li 183/2535, kut + lı 158/2316, yağ + lı 232/3265, giz + li 158/2317, Haleb + li 135/1984, Kûfe + li 205/2871, sevgü + lidir 194/2698.

+ daş

Bu ek, isimlerden bağlılık, ortaklık manasında isimler yapar.

kar(ın) + daş 186/2583, yol + daş 243/3430, yol + daşına 148/2178, kar(ın) + daşıdır 224/3146.

+ an

yârenler 268/3797, yârenlere 189/2628, dostân 194/2704.

+ sIz, + sUz

şübhe + siz 138/2023, ĩmân + siz 212/2976, pervâ + siz 199/2781, sâ'il + siz 269/3811, bedreka + siz 131/1913, dĩn + siz + hâ 212/2976.

cihân + suzdır 268/3793, şu + suz 238/3346.

+ dUz

gün + düz 258/3645.

1.3.2.2. Fiilden İsim Yapım Eki

-mAk

Çok kullanılan eklerden biridir. Fiillere gelerek geçici hareket isimleri yapar.

ol-mak 138/2026, şardır-mak 144/2106, boz-mak 152/2235, ét-mek 157/2299, öl-mek 142/2083, öldür-mek 138/2026, bak-maklığa 141/2073, al-mağa 263/3713, çağır-mağa 161/2372, kaç-mağa 167/2452, kıl-mağa 233/3273, kır-mağa 250/3532, ol-mağa 235/3313, şın-mağa 250/3530, yan-mağa 146/2136, dè-mek 222/3114, dökül-mek 153/2243, eyle-mek 141/2064, ez-mek 152/2235, gel-mekden 153/2243, getir-mek 227/3185, gez-mek 152/2235, git-mek 151/2220, iste-mekden 155/2277, söyle-mek 141/2064, vèr-mek 155/2274, èr-mege 206/2883, ét-mege 222/3113.

-mA

kal-madı 158/2318, ol-ma 180/2496, alda-mayı 222/3117, at-mada 268/3802, bak-mayup 262/3709, çağır-mağa 161/2372, kaç-mağa 167/2452, şın-mağa 250/3530, tur-maya 217/3042, uğra-mayaydım 249/3507, yanıl-madı 194/2697, açıl-madı 155/2282.

-Ik, -Uk

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de çok az kullanılan eklerden biridir.

del-ik 145/2122, del-iklü 142/2085.

böl-ük 134/1969, del-ük 267/3777.

-U,-I

kork-u + dan 136/1994, kat-ı 133/1950, yap-usı 203/2842, öl-ü 267/3786

-Um

öl-ümi 235/3306.

-gU

sev-gü + sine 229/3228, sev-gü + lıdır 194/2698.

-ğun

Genellikle tek heceli kelimelere gelir. Eserde örneklerine çok az rastlanılmıştır.

yor-ğun 136/1989, bay-ğun + lıgını 155/2276.

-Iş, -Uş

yürü-y-üş 246/3471.

1.3.2.3 İsimden Fiil Yapım Eki

+lA-

bağış + la-dım 211/2954, bağ + la-yup 221/3095, baş + la-dılar 250/3532, arzû + la-dım 154/2266, çaba + la-yarağ 265/3754, kap + la-dı 253/3577, karşı + la-

dılar 218/3059, kılıç + la-yup 169/2482, kış + la-dı 188/2619, toy + la-dı 206/2877,

+lA-ş-

ağ + la-ş-dılar 156/2295, dağ + la-ş-dılar 156/2295.

+lA-n-

yanķu + la-n-dı 146/2142, bağ + la-n-dı 139/2046, at + la-n-dı 205/2858,
buğ(u) + la-n-ur 229/3223, ğazab + la-n-up 207/2892, yarağ + la-n-dılar 248/3493,
giz + le-n-diler 253/3576,

+A-

dil + e-digi 243/3424, uz + a-t-ma 131/1921, dil + e-di 137/2004.

1.3.2.4. Fiilden Fiil Yapım Eki

-il, ul-

duy-ul-a 156/2286, dut-ul-dı 155/2282, dök-ül-üben 129/1889, gör-ül-memiş
251/3547, dik-il-iñ 166/2442, kur-ul-dı 146/2143, tut-ul-dı 266/3772, var-ıl-ır
236/3328, yarad-ıl-dı 155/2278, yığ-ıl-dı 251/3549, dög-ül 181/2510, dök-ül-mek
153/2243, gör-ül-memiş 251/3547, kes-il-di 140/2052, saç-ıl-dı 139/2041, üz-ül-elər
215/3019, yañ-ıl-dım 163/2392, yar-ıl-mış 141/2070, aç-ıl-madı 155/2282, çek-il-
diler 247/3481.

-(I)t-, -(U)t-

aķ-ıt-mışlar 219/3071, çaldır-t-dılar 133/1952, yürü-t-di 253/3578, yokla-t-dı
247/3488, segir-t-diler 145/2124, aķ-ıt-araķ 265/3746, inci-t-me 231/3251, ögre-t-
diñ 214/2999, oķ-ut 216/302, alda-t-dıñın 236/3322, kopar-t-dı 137/2006.

-Ur-, -Ir-

bit-ür-elim 196/2723, yêt-ür-diler 164/2411, yat-ur-dı 167/2455, yit-ür-ür
262/3708, düş-ür-diler 151/2216, iç-ür-diler 261/3696, kaç-ır-dıgıdır 216/3025, şış-
ır-di 144/2109, düş-ür-ür 153/2249, geç-ür-ürdüm 214/2998, yat-ır-dılar 219/3078,

biş-ir-üp 213/2984, giy-ir-di 142/2086, seg-ir-derek 265/3754.

-dUr-, -dIr-

dön-dür-e 181/2508, gön-dür-elim 131/1925, öl-dür-esiz 193/2688, yaz-dır-anı 269/3812, bil-dir-di 163/2397, dol-dur-dılar 218/3051, es-dir-üp 154/2265, karış-dır-dı 263/3720, öl-dür-ürdi 165/2423, şın-dır-manı 132/1932, tolaş-dır-ır 161/2371, tol-dır-dı 244/3445,öp-dür-di 222/3118, yè-dür-eyim 228/3206, boz-dur-dı 209/2932, az-dır-dı 209/2932, çek-dir-me 193/2687, gez-dir-eni 269/3812, kamaş-dır-ır 248/3501, kaz-dır-dı 214/3002, kız-dır-dı 267/3779, şar-dır-mak 144/2106,

-(I)ş-, -(U)ş-

söyle-ş-üp 131/1924, gir-iş-di 238/3355, yap-ış-a 252/3557, bul-uş-up 235/3303, barışdı 222/3119, şor-uş-dığın 236/3321, tır-uş-dılar 199/2770, tıf-uş-dı 242/3406, ur-iş-dılar 135/1975, yürü-ş-diler 157/2306, kan-ış-dılar 131/1924, bul-uş-up 235/3303, gör-üş-üp 193/2683,

-Ar-

kop-ar-ırdı 240/3390, çık-ar-ı 166/2447, çık-ar-dılar 266/3758, kop-ar-dı 163/2396,

-(I)n-, -(U)n-

gizle-n-diler 253/3576, oku-n-ur 229/3215, sev-in-dir 239/3364, kıl-ın-dı 239/3371, pārele-n-di 158/2320, çal-ın-dı 197/2750, sil-in-e 269/3805, silk-in-üp 221/3101, söyle-n-e 197/2739, böl-ün-di 139/2038, gör-ün-eler 158/2313, oku-n-a 156/2287, sev-in-dir 239/3364, bul-un-ur 131/1914, bürü-n-müş 236/3325, ol-un-ur 158/2315

1.3.3. SIFAT

1.3.3.1. Niteleme Sıfatları

Nesnelerin durumlarını, biçimlerini, renklerini gösterir. Eserde niteleme sıfatı

örneklerine çok rastlanılmıştır.

hüb cezā 204/2854, hüb şadā 233/3274, teşne leblere 187/2607, hüb hışāl 201/2811, bir hoş haber 216/3028, cemīl ahlākı 257/3632, ol güzel Mevlā 237/3336.

1.3.3.2. Belirtme Sıfatları

1.3.3.2.1. Sayı Sıfatları

Varlıkları sayıları bakımından belirten, niteleyen kelimelerdir.

Asıl Sayı Sıfatları

bir yigit 161/2360, on biş yigit 184/2554, iki asker 135/1986, *yedi* aşnāma 153/2246.

1.3.3.2.2. İşaret Sıfatları

Eserde işaret sıfatları “*o, ol, şol, bu, şu*”dur. Varlıkları işaret yoluyla bildirir.

O : Eski Türkiye Türkçesinde “*ol*” olarak kullanılan kelime bu eserde “*o*” olarak birçok yerde karşımıza çıkmaktadır.

o dem 137/2003 , *o* gece 212/2974, *o* demde 163/2390, *o* gün 133/1952.

Ol : *ol* gece 161/2366, *ol* rāh-ı hüdā 131/1914, *ol* zamān 131/1923, *ol* gün 69/1001, *ol* kişi 132/1928.

Bu : *bu* söze 131/1924, *bu* kezin 132/1934, *bu* yaña 132/1941, *bu* dem 79/1150, *bu* günlerde 133/1944.

Şol : *şol* mānend-i tağ 190/2651, *şol* nā-be-kār 245/3459, *şol* vakt 254/3589.

1.3.3.2.3. Soru Sıfatları

Ne : *ne* nāmūsı 137/2012, *ne* ar 137/2012, *ne* kişisin 137/2015, *ne* tarīkle 138/2018, *ne* haddindir 139/2033.

kağı : vèresiz kağı kitābda aña cāy 157/2301.

1.3.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları

Varlıkların sayılarını, miktarlarını, özelliklerini belirsiz olarak bildiren

sıfatlardır. Eserde şu belirsizlik sıfatlarına rastlanılmıştır.

Bir : *bir* nāme 131/1925, *bir* kişiyle 131/1925, *bir* iş 131/1926, *bir* gün 132/1929, *bir* gāzab 132/1930.

Birkaç : *birkaç* deve 212/2965, *birkaç* kişi 205/2872, *birkaç* eri 219/3067, *birkaç* yigit 236/3328.

Cümle : *cümle* havāricler 133/1949, *cümle* tekbir 135/1982, *cümle* beglerini 140/2055 *cümle* mü'min 152/2228

Her : *her* yaşı 135/1973, *her* gün 142/2082 , *her* imāmın 142/2087, *her* her şubh ve şām 142/2091.

Her bir : *her birisi* 132/1933, *her biri* 133/1954, *her bir* havāric 136/1994

Bir iki : *bir iki* pehlevān 196/2728, *bir iki* cevlan 199/2772.

1.3.4. ZAMİR

1.3.4.1. Şahıs Zamirleri

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'deki şahıs zamirleri, Eski Türkiye Türkçesiyle benzerlik taşımaktadır. Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'deki şahıs zamirleri şunlardır;

1.Teklik Şahıs Zamiri : **ben**

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de daha çok “*ben*” şekli kullanılmıştır. Ancak bazı yerlerde “*men*” şekline de rastlanılmıştır. Bu Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de diğer ağız özelliklerine de yer verildiğini göstermektedir.

ben : dilerim dādın alayım **ben** daşı 138/2032, dedi Ma'rūf Naḥsı **ben** getürirem 140/2060, ölüyem **ben** intikamımı alıḡ 145/2123.

benim : vēr benim yanıma biraz sen dilir 151/2211, ol ki budur saḡa bu benim sözüm 155/2273.

beni : şardırmaḡ isterse **beni** arasın 144/2106, vaşlına anıḡ **beni** irgüresin 155/2269, Şimre **beni** vèrmek isterler bular 156/2292.

benden : dēdi beglerine benden ōnra siz 257/3627.

baḡa : öyle ise baḡa ölmek yeg dēdi 142/2083, baḡa mühlet vēresin cumāya dek 156/2285, bīdār olalım gel gönül gelmeye baʿde-zā baḡa 193/2690.

maḡa : dēdi ey Bār-ı Hūdā ḡalim saḡa / gün gibi rūşendir iḡsān ēt maḡa 203/2839.

men : redd ēdicek siz meni yā men kime yalvarayın 143/2097, men gidem laḡam alayım yā Emīr 151/2211, men ḡuluyuḡ ōuḡunı ʿafv eylesin 156/2294.

mende : ʿAmir aytdı mende bil seniḡ ile 237/3335.

menden : iletessin menden aḡa ḡok selām 202/2817, menden ōnra size sür dēmiş idi 263/3716.

menem : şübhe de ḡalaḡ menem Beşāre şāḡ 211/2962.

meni : bülbul meni ḡıldı reşād ḡayret ile olur murād 152/2236, bir münāfiḡ fāsıḡa vērmeḡ meni 155/2281, ḡaflet ētdim meni Mervān aldadı 210/2939.

menim : dēdi Zeyneb ey gözüm nūrı benim 156/2291, ʿafv ēdiḡ benim bu rū-siyāḡlıḡım 202/2815, aḡa gönliüm ḡaldı benim bī-ʿaded 239/3369.

2.Teklík Şahıs Zamiri : sen

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de “*sen*” zamirine yönelme hal eki dışında gelen bütün ekler kökteki ünlüyü deḡiştirmemiştir.

sen : ʿaşḡa gel sen ʿaşḡa gel sen ʿaşḡa gel 131/1920, vēr Muḡammede şalāvāt sen daḡı 231/3250, getürdi sen fāsıḡı ol yanına 263/3720.

seniḡ : ḡünkü bu işler hemān seniḡ kāriḡ 137/2011, dēdi ey Ḳadir seniḡ gibi hemān 199/2776, gel emdi ēdeceḡiḡ seniḡ baḡa 214/3000.

seni : şübhesiz seni helāk eyleyeler 138/2023, getürdiler seni nēḡün ol ḡara 156/2290, yohsa seni ezerim ucdan uca 220/3091.

sende : sende cāniḡ ile bu yolda fedā 153/2241, bu şevābdan sende olmaḡıl

cezā 239/3371, bu yolda sende ol mansūra yoldaş 243/3430.

senden : hoşnūd ola senden ʿAlī şād ola cān-ı Caʿferiñ 153/2239, senden özge kimlere yalvarayım 156/2293.

saña : dedi kār ètmez kılıç artık saña 160/2348, buğz èderseñ Haydara vāy hayf saña 166/2446, saña nāmım èricek bī-iştibāh 186/2585.

3.Teklik Şahıs Zamiri : ol, a

ol : *ol* it 133/1946, *ol* kıltabān 134/1960, ol dilīr 136/1988, sürdi başına anıñ ol zū'l-himem 145/2129

anıñ : kırdı tīrini anıñ kār-ı kerem 134/1963, urdı şāh redd eyledi gürzin anıñ 136/1997, dedi ʿÖmer buğzumuz anıñ içün 137/2016.

anı : Mışra gide alup anı eline 138/2020, ol arada kimse anı bilmedi 145/2126, anı görüp sünnīler kıldı duʿā 147/2154, şaldılar yine anı zindānına 156/2289.

anda : bir yüzine anda nūr saçıldı çün 159/2330, bir nêçe gün anda uş oturdılar 168/2467, anlar anda rāhat üzre ey ʿamū 169/2492, yoḥsa ḥālīñ olısar anda yaman 181/2509.

andan : nefis ʿaskerine dal-ı gül dādıñı andan al gönül 193/2690, çıkdı andan şonra ḥatīb minbere 245/3452, geldi andan şonra Kadir nām-dār 248/3503, görenler alurdu andan heybeti 268/3801, bu devāda andan idi līkin ol 145/2131.

aña : vèrmiş idi aña bir ḥāl pür-uşul 145/2131, urdı bir ok Mesrūk aña bī-gümān 147/2156, vèresiz kaṅḡı kitābda aña cāy 157/2301, turma bir dem aña lāʿnet eylegil 158/2322.

1.Çokluk Şahıs Zamiri : biz

biz : dèdiler kim yazalım bir nāme biz 131/1925, yā oluruz gāzī biz yāḥūd şehīd 189/2632, biz geelim ol iki leşkerlere 225/3169.

bizim : dedi yā Zeyneb murādımız bizim 155/2273, gör bizim başımıza ol

nèyledi 183/2543, bizim  aşkıımıza var eyle ġazā 204/2847, ġitāb bizim anda ey belā-gū 244/3435.

bizden : ġünkü bizden bu istimdādın nedir 235/3311.

bize : d diler erlik midir gitmek bize 151/2220, himmet   imd d bize ey dil bug n  askerdedir 243/3425, bize tanz m eylegil bu kışşayı 254/3587.

bizi : redd kılma bizi olup ġayġulu 155/2274, ol bizi r h-ı đal ldan d nd re 181/2515, bir k se kıldı bizi m t d diler 240/3383, kıl bizi lu fuġla decc ldan reh  269/3811.

2.  okluk şahıs Zamiri : **siz**

siz : ġ nki sizsiz   lemeyniġ ifti  arı y  H sey n 143/2097, n  e z lm  tdiġiz evl da siz 214/2994.

sizi : derk-i esfele sizi  rg reyim 211/2950, sizi da ı aldayup azdırdı ol 209/2932.

siziġ : emdi men siziġ cez  ıız v reyim 211/2950.

size : vardurur size anıġ behiyyesi 229/3220, men size leşker alayım geleyim 151/2223

3.  okluk şahıs Zamiri : **anlar**

anlar : kıldılar anlar ile m ş vere 189/2628, anlar ile emdi ġav  a  delim 195/2722.

anları : bize da ı elzem oldu anları 210/2934, beline dek g mdi anları  ay n 214/3003.

anlarıġ : anlarıġ gitdiġi yola git y r  229/3217, anlarıġ yanında ol pek g rb z er 158/2323.

anlardan : gelmedi anlardan aş  bir cev b 210/2947, anlardan ol inti amı

almağa 263/3713.

anlara : il vilāyet vèrdi anlara  ay  n 267/3787,  a  k olupdur anlara bil mu  ted   131/1915.

1.3.4.2.    aret Zamirleri

   aret zamirleri   unlardır :

bu

bu : bu pey  m 133/1947, bu cev  b   142/2084, bu virdi 142/2091.

bunlar :   al   v   ti v  rdiler bunlar   al   162/2376,   al  aya bunlar h  c  m   tdi ol   n 164/2415.

bular : c  l  s   tdirdi im  m      n bular 168/2465,   al  feyi zind  na   ald   bular 186/2588.

o

O : pes o dem s  nneti   ıldılar    r    245/3451,   urdılar B  b     Amir o g  ce yay  k 248/3499.

Ol : bir   arbe dutar idi ol p  k-i nih  d 248/3500, ol ki  i 249/3515, seksan  n   eyledi ol c  n hel  k 250/3524, ol     yigit 251/3544,         ne ol   ava  a girdiler 251/3546.

1.3.4.3. D  n    l  l  k Zamirleri

kendi : kendi ma  ribi iti-ve   in  le   r 145/2127, get  re kendi o   ah      ama    n 228/3208.

kend   :   albe urd   her ki  i kend     zin 147/2158,   aysa v  rdi an   kend  si yine 167/2454.

kend  z :   oyd     a    b   ekline kend  zini 212/2972.

  zi :   ap  kara ya  d   hem  n ol-dem   zin 144/2119, geldi nevb  t    ha dutd     zini 134/1965.

1.3.4.4. Soru Zamirleri

kim : kim varup beg ola Mısr iline 138/2020,

ne : ne durursın karşı çık tiz bunlara 164/2416, bu cihānı ne şanup vèrdiñ göñül 181/2510.

ķanda : bilmedi kim ķanda gitdi ey aķı 158/2315, cān almadan ķanda ģalāş ēdesiz 163/2400

1.3.4.5. Belirsizlik Zamirleri

kim : çağırup aytdı kim her kim yarasın 144/2106

kimi : kimini zehirledi ķıldı helāk / kimini şişirdi ķıldı sīne-ķāk 144/2109

kimse : ol arada kimse anı bilmedi 145/2126, āķiri meydāna kimse gelmedi 165/2422.

1.3.4.6. Bağlama Zamirleri

kim : duydı kim Mervān ģimār Mışra gelür 182/2521, ķaşd ķıldı kim Baķūl başın kese 191/2655.

ki : ķalmadı ķuvvet ki çok ķalışdılar 192/2673, ki şadāķatlū muķibbi yār ıdı 194/2706

1.3.5. ZARF

Fiillerden, sıfatlardan, zamirlerden önce gelerek bunların anlamlarını etkileyen sözcüklerdir. Zarflar önüne geldikleri sözcüklerin anlamını zaman, ölçü, yer, nitelik ve soru kavramları bakımından etkiler.

1.3.5.1. Durum Zarfları

böyle : böyle dēyüp zārī zārī aģladı 195/2716, böyle dēyüp Kādire urdı  amūd 199/2782.

şöyle : rāvīler şöyle rivāyet eyledi 202/2823, şöyle yazmış nāmede ey pādīşāh 186/2585.

hoş : evvelî hoş eyler idi āhiri 145/2132.

pāre : silkdi kırdı ol kemendi pāre pār 192/2674, iki pāre eyledi başdan başa
199/2778

1.3.5.2. Zaman Zarfları

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, Türkçe ve yabancı birçok zaman zarfı kullanılmıştır. Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de rastlanılan zaman zarfları şunlardır :

bu gün : cenge bu güne bil āheng edelim 228/3211, Halebe érdi bu günlerde
Şimir 133/1944.

bu gece : bu gece sen ẖāba var rāhatda ol 219/3077, bu gece ma[‘]nāda
peygamber başa 268/3791.

bu dem : sen ne söylersin bu dem bu habere 155/2270, emdi sen taşraya çık
bu dem dēdi 204/2851.

dün : dün yarusına degin oldı şavaş 247/3480, her işimde dün ü gün ğafil
miyim 201/2806.

ol dem : geldi sünnīler de oldem ey [‘]amū 133/1951, hurd haşhāş oldı oldem
nā-be-kār 136/2001.

ol demde : bu yaña ol demde şāh-ı ğaziyān 195/2709, cāsūslar gönderdi ol
demde hemīn 222/3122.

ol gün : oldı ol gün şan kıyāmetden e[‘]ser 149/2182, cum[‘]a günü idi ol gün hem
dahı 162/2375.

ol zamān : Mervān dahı karşı geldi ol zamān 164/2417, cem[‘] olundı yüz biñ
[‘]asker ol zamān 184/2550.

ol vaqt : bir biriyle ol vaqt azğaşdılar 198/2754, ol vaqt muhtār aña vedā[‘]
kılup 232/3270.

yarın : bir cevāb ét yarın [‘]uqbāda nēdek 254/3591, görelim yarın felek eyler

neler 161/2364.

+e/+a dek : dēdi yatma vaktine dek tūrasın 144/2116, yarına dek vērdirler mūhlet bular 161/2364, aḥṣāma dek cenge iḳdām ētdiler 200/2792.

+e/+a degin : vērdirler mūhleti cum^ʿaya degin 156/2288, ḥāşılı Beşāre öyleye degin 215/3013.

andan sonra : andan sonra ḥazret-i Müslim çıkar 269/3807.

şimdi : yoḥsa ne var bunda şimdi giderim 137/2010, şimdi gayet oldu düşvār iş dēdi 222/3124.

emdi : ne tūruḡ meydāna emdi girsene 227/3187, yā ^ʿAmir emdi yürü Dımışka var 233/3281.

dem-ā-dem : söger idi ol dem-ā-dem bahtına 261/3693

hemān dem : geldi meydāna hemān dem ol fuẕül 137/2013.

her gün : anlara eyler Yezīd her gün ^ʿazāb 142/2082.

1.3.5.3. Yer ve Yön Zarfları

beri : āḥiri beride gömdiler anı 266/3762.

girü : geldiği yola girü oldu revān 166/2440.

içerü : nā-gehān bir koca girdi iḳerü 157/2309,

ilerü : sağ taraftan yaḡa yürü ilerü 239/3370

yukaru : yukaruda kışşasın tūyduḳ idi 255/3594.

aşağı : başları aşağı ḳaldı aşılı 228/3204.

1.3.5.4. Azlık-Çokluk Zarfları

katı : şehir-i zevvāle katı uruşdılar 157/2306, katı ḳorḳup uyanı geldi hemān 161/2369.

çok : iletessin menden aḡa ḳoḳ selām 202/2817.

az : yokdur çerilere sen az dēme 247/3490

biraz : şāh dahı vērđi biraz mūhlet aña 216/3023.

bölük bölük : ēderdi bölük bölük ucdan uca 237/3344.

1.3.5.5. Soru Zarfları

kanı : kanı ol ʿAbdü’ş-şems ṭabʿ Selīm / kanı Kays u kanı ol ʿAbdü’l-kerīm 195/2715.

ne : dēdi turābī dēmekleñ ne ola 201/2810.

nēçe : Hāzret-i Hüseyni nēçe sevmeyüp 222/3110.

nēçün : nēçün şaldıñ ğurbete dēdi bunı 205/2861.

1.3.6. EDAT

*Edatlar, yalnız başlarına anlamları olmayan ad ve ad soylu kelime ve kelime gruplarından sonra gelerek anlam bakımından bunlarla sıkı sıkıya bağılı bulunan, gramer bakımından onlara hākim olan ve eklendikleri kelimeler ile cümlelerin öteki kelimeleri arasında çeşitli anlam ilişkileri kuran görevli sözcüklerdir.*⁴ Edatlar diğer kelimelerle birlikte cümle içinde görev alırlar.

1.3.6.1. Bağlama Edatları

Kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri birbirine bağlayan yabancı ve Türkçe kökenli edatlara Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de çok rastlanılmıştır.

1.3.6.1.1. Şart Bildirenler

Bu edatlar cümle içinde şart bildirirler.

eger : baķsañ eger ğörünür idi ilik 145/2122, Nāʿilī olmazsa eger ʿAlī Naķīniñ himmeti 231/3255.

bārī : ʿAmir aytdı yarısın bārī yēme 220/3092.

⁴ Zeynep KORKMAZ, TÜRKİYE TÜRKÇESİ GRAMERİ, TDK Yayınları, Ankara, 2009, s. 1052.

1.3.6.1.2. Sebep Bildirenler

çün : çün bular şabāha dāhil oldılar 226/3170, her kişi çün geymede biçmededir 231/3249.

çünki : kimse kıymaz çünki baş u cānına 140/2049, çünki muhkem kal'adır yok çāresi 150/2209.

çü : emr édüp Mervān çü maḥbūs kıldılar 192/2678, çü müstagraḫ idi fışḫ-ı fücūra 253/3576.

çünkim : ansızın çünkim ecel gelür başar 154/2258, vërdiler çünkim şalātıla selām 233/3272.

zīrā : zīrā Şāmdadır bütün ehl-i ʿıyāl 142/2081, zīrā ol ḥayrū'n-nisānıñ zevcidir 166/2444.

1.3.6.1.3. İstisna Bildirenler

meger : meger bir begi o şehriñ var ıdı 203/2841, meger ol gelen kişi Ḥaydār ıdı 238/3351, ol ilin şāhı meger ʿavret idi 256/3615.

yaʿnī : yaʿnī kim tuta yigitlikle anı 241/3405, cedd pā kim yaʿnī faḥr-ı kāʿināt 155/2278.

1.3.6.1.4. Cümle Bağlayıcılar

ki : Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de bu edata çok rastlanılmıştır. Bu edat, Uygur Türkçesi döneminde Türkçeye girmiş ve ondan sonraki dönemlerde çok kullanılmıştır.

dëdi şāh aña ki yā Mervān bugün 262/3710, mü'minler gördi ki éderler firār 265/3747.

kim : şöyle kim kıpkırmızı oldu demir 267/3779, gördi şāh kim bir qoca kelb depdi at 137/2014.

1.3.6.1.5. Atıf Edatı

ile : Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'deki vasıta durum eki görevini üstlenmiştir. Bu edat ayrı yazılmış olmasının yanısıra kendinden önceki kelimeye bitişik yazılmış şekli de vardır.

oldı bu hîle ile Şimr revân 151/2224, nâle ile bozmağ için ordusını hâr u harıñ 152/2235, sende cânıñ ile bu yolda fedâ 153/2241, ğayret ile kim Müseyyeb etti hem 154/2256.

Şâma Yezîdile eyle kâr u zâr 160/2349, bu sözile bir takım baĝr-ı hadîd 138/2025.

yâ : bunun için yâ  Amir sen kıl dedi 142/2084, yâ Müseyyeb yürü istikbâl kıl 159/2335.

yâhûd : yâ oluruz ğâzî biz yâhûd şehîd 189/2632, yâhûd tövbe eyleye  afv  devüz 210/2935.

u, ü : Ahmede verin şalāvāt hâşş u  amm 216/3025, rûz-ı şeb zevk ü şafâda idi ol 159/2329, fâsık u fâcir idi bir ehl-i rind 182/2532.

ve : gördi Mervân ve Yezîd bu kışşayı 163/2389, bir durur önümde ol yazı ve taĝ 163/2399, yürüdiler ufaĝı ve irisi 207/2900.

1.3.6.2. Son Çekim Edatları

gibi : yer yüzini penbe gibi atdılar 191/2661, dediler ser- ayl gibi bahâdırı 209/2920.

i  n : pehlev nları i  n hep kıldı yas 209/2924, on iki im m i  n bir ok atıñ 214/3005.

+a/+e deĝin : men gelinceye deĝin sen burda dur 237/3338, d n yarusına deĝin uĝraşdılar 246/3476.

+a/+e dek : burnuna dek neces Şimr oldu ĝar  265/3793, beline dek g mdi

anları ʿayān 214/3003.

1.3.6.3. İşaret Edatları

uṣ : uṣ bugün Sincāl Hindī pehlevān 223/3127, cengde Ṭāhir uṣ Velīde uğradı 227/3191.

1.3.6.4. Berkitme Edatları

daḥı : ʿAmir daḥı kalkdı ayağ üstüne 233/3283, bu tarafa daḥı bir göz kulağ ur 237/3338, atdı birini daḥı kıldı helāk 240/3382.

1.3.6.5. Seslenme Edatları

ey : bir kezin şıçradı ʿAmir ey hoca 240/3389, saçı şakalları yandı ey ʿamū 241/3401.

yā : ceng éderdim yā şehīd olsam nola 255/3604, dèdi yā kelb ḥayli çekdiñ zaḥmeti 261/3688.

behey : sen sebep olduñ behey murdār pelīd 263/3724, tutup getirsek behey murdār saña 259/3661.

hey : dèdi yañlıṣ dèdiñ hey murdār ḥaṭīb 245/3457, neñe gerek hey gözi kör olası 259/3659.

1.3.6.6. Ünlem Edatları

āh : āh eyledi derūnundan ol it 262/3709, işidüp Bābā ʿAmir eyledi āh 150/2202.

hāy : vay bre melʿūn hāy Mervān-ı ḥimār 157/2298, bir ġarībim dèyü hāy hāy ağladı 203/2840.

vāy : buğz édersen Ḥaydara vāy ḥayf saña 166/2446.

1.3.7. FiİL

1.3.7.1. Olumsuzluk Eki

Fiillerin kök ve gövdelerine “-mA, -mAz” eki getirilerek yapılmaktadır.

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de olumsuzluk ekine çok rastlanılmıştır.

aç-ma 213/2981, açıl-madı 155/2282 söyle-me 220/3090, ağla-ma 220/3091, eyle-me 220/3090, az-madı 194/2700, bak-ma 213/2989, bak-mayup 262/3709, boz-madı 194/2700, bul-madı 194/2697, dur-ma 166/2436, dut-ma 232/3261, kal-mamış 238/3346, kıl-ma 231/3256, koy-man 157/2304, kon-madılar 246/3472, ol-mayuz 186/2593, şan-ma 243/3423, şındır-man 132/1932, tur-mayalım 151/2219, tuy-man 231/3255, uzat-ma 131/1921, yañıl-madı 194/2697, bil-medi 139/2047, çek-me 214/2999, çekdir-me 143/2098, dê-me 247/3490, êt-me 142/2080, eyle-me 220/3090, gir-me 131/1913, gör-me 231/3253, incit-me 231/3251.

alın-maz 150/2210, bak-maz 189/2624, bul-maz 163/2399, çık-maz 181/2514, kal-maz 157/2310, kıl-maz 203/2837, kıy-maz 140/2049, koy-maz 151/2218, ol-maz 187/2600, olun-maz 265/3753, tut-maz 140/2057, var-maz 195/2713, varıl-maz 249/3521, bil-mez 203/2837, dê-mezdi 230/3236, êt-mez 209/2921, gel-mez 134/1972.

1.3.7.2. Şahıs Ekleri

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, şahıs eklerinin ses uyumuna girdiği görülmektedir. Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, 19. yy’da yazıldığı için şahıs ekleri günümüzde kullanılan eklerle benzerlik taşır.

1. Teklik Şahıs : -Im, -(A)m

añla-dı-m 210/2940, añla-r-am 213/2986, bağışla-dı-m 211/2954, bekle-r-im 228/3207, bil-di-m 231/3255, bul-am 204/2847, eyli-m 156/2283, eyli-yi-m 228/3200, ol-mış ı-dı-m 193/2688, söyli-m 156/2283, söyli-yi-m 162/2384, uğra-dı-m 236/3324, uğra-ma-ya-y-dı-m 249/3507, yañıl-dı-m 163/2392, yemez-di-m 189/2630, öğredir-di-m 214/2996, öğred-im 249/3518, diñle-di-m 210/2940, kes-di-m 154/2265, kes-em 163/2401, nêyle-di-m 266/3765, dê-di-m 152/2234, êt-di-m

210/2939, bul-am 204/2847, kırtar-am 213/2981.

2. Teklik Şahıs : -ı, -İı

çağır-ıı 240/3380, çek-di-ıı 261/3688, al-ıı 145/2123, at-ıı 192/2672, bil-ıı 166/2445, çıkar-ıı 166/2447, dikil-ıı 166/2442, ed-ıı 164/2406, gel-ıı 211/2948, getür-ıı 144/2112, gör-ıı 265/3750, kıl-ıı 240/3377, ur-ıı 201/2809, utan-ıı 155/2280, var-ıı 183/2537, yay-ıı 132/1942, yetür-ıı 144/2112, eyle-ıı 181/2513, nêyle-ıı 199/2775, yürü-ıı 246/3467, dè-di-ıı 245/3457, getür-di-ıı 227/3187, kıl-dı-ıı 187/2604, şal-dı-ıı 205/2861, şan-dı-ıı 201/2803, vèr-di-ıı 181/2510, yaz-dı-ıı 263/3723, èt-di-ıı 199/2781, eyle-di-ıı 227/3186, öğret-di-ıı 214/2999.

3. Teklik Şahıs : Eksizdir.

çıkar-dı 145/2129, dağla-dı 218/3052, yak-dı 144/2119, yan-dı 242/3407, yap-dı 267/3778, yar-dı 143/2104, yaradıl-dı 155/2278, acık-dı 213/2987, ağla-dı 195/2716, alda-dı 210/2939, atlan-dı 205/2858, azdır-dı 209/2932, bağlan-dı 139/2046, barış-dı 222/3119, çarp-dı 207/2892, dur-dı 266/3767, ıştır-dı 223/3125, kaķı-dı 188/2611, kığır-dı 149/2187, otur-dı 262/3709, saç-dı 250/3533, şaş-dı 139/2047, tağla-dı 241/3400, uğra-dı 252/3559, var-dı 183/2543, yak-dı 247/3479, bekle-di 220/3083, beze-di 212/2971, çengelle-di 214/3001, dep-di 165/2418, ez-di 259/3656, git-di 258/3651, göm-di 214/3003, iñle-di 144/2120, kes-di 213/2980, nêyle-di 199/2775, öldür-di 165/2421, pärele-di 148/2169, seç-di 184/2560, siñil-di 144/2120, şişir-di 144/2109, ürk-di 249/3511, yè-di 220/3094, zehirle-di 144/2109.

1.Çoğul Şahıs : -(A)k, -İz, -vUz

düş-ek 232/3260, tıy-du-k 255/3594, èt-di-k 183/2546, néd-e-vüz 210/2935, dè-ye-vüz 202/2822, ed-ek 254/3591, néd-ek 254/3591, kıl-aķ 212/2970, var-aķ 189/2632, iste-r-iz 155/2274, ed-e-vüz 210/2935.

2. Çoğul Şahıs : -sİıİz, -(I)ıİz :

yaz-a-sınız 235/3313, dè-r-di-ñiz 257/3636, koy ver-di-ñiz 266/3768, dè-di-ñiz 257/3636, èt-di-ñiz 214/2994, vèr-di-ñiz 266/3768.

3. Çoğul Şahıs : -lAr

koydı-lar 251/3541, okıdı-lar 186/2590, segirtti-ler 145/2124, serpti-ler 237/3345, ola-lar 180/2503, oturur-lar 195/2721, saçdı-lar 155/2276, tağıla-lar 217/3043, uğraşdı-lar 148/2168, vardı-lar 265/3756, yaptı-lar 168/2465, alışdı-lar 192/2673, bağladı-lar 264/3729, çalışdı-lar 192/2673, danışdı-lar 131/1924, kalkdı-lar 168/2472, öldürdi-ler 218/3051, sildi-ler 205/2863, sögdi-ler 250/3527, vèr-di-ler 240/3385, yetdi-ler 242/3415, bilemedi-ler 145/2124, büzüle-ler 215/3019, çekdi-ler 164/2411, depdi-ler 240/3384, esdirdi-ler 255/3597, girmedi-ler 226/3183, inleşdi-ler 183/2539.

1.3.7.3. Fiil Çekimi

1.3.7.3.1. Basit Kipler

1.3.7.3.1.1. Haber Kipleri

1.3.7.3.1.1.1. Bilinen Geçmiş Zaman

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de en işlek olan kiptir.

1. Teklik Şahıs : -dUm, -dIm

ol-dum 266/3765, тұруş-dum 263/3713, getür-düm 256/3611.

bil-dim 231/3255, dè-dim 152/2238, diñle-dim 210/2940, uğra-dım 236/3324, arzūla-dım 154/2266, yañıl-dım 163/2392, aňlaş-dım 235/3303, bağışla-dım 211/2954, èt-dim 210/2939, eyle-dim 266/3765, gel-dim 220/3084, kes-dim 154/2265, nèyle-dim 266/3765.

2. Teklik Şahıs : -dUñ, -dIñ

bul-duñ 199/2781, koy-duñ 202/2814, oqu-duñ 163/2388, ol-duñ 239/3368, düş-düñ 232/3267, dön-düñ 213/2983.

èt-diñ 227/3186, şal-diñ 205/2861, getir-diñ 259/3658, kıl-diñ 187/2604, çek-diñ 261/3688, şan-diñ 201/2803, yaz-diñ 263/3723, dè-diñ 245/3457.

3. Teklik Şahıs : -dU, -dI

yat-duğı 160/2354, ol-duysa 169/2491.

acı-dı 148/2178, aç-dı 145/2121, bağla-dı 227/3192, dur-dı 266/3767, çağla-dı 203/2840, èr-di 133/1944, düz-di 267/3777, dūr-di 267/3783, ez-di 259/3656, gir-di 164/2404, eyle-di 210/2946, gezdir-di 214/3002, in-di 204/2843, kesil-di 145/2130, ög-di 245/3455, silk-di 166/2433, ūrk-di 249/3511, yüz-di 247/3477, bekle-di 220/3083, buyur-dı 214/3002, çalın-dı 197/2750, dur-dı 266/3767, kap-dı 264/3732, karışdır-dı 263/3720, ko-dı 188/2609, oyna-dı 215/3018, şav-dı 207/2897.

1. Çoğul Şahıs : -dUk, -dIk

tuy-duk 255/3594.

bil-dik 153/2244, èt-dik 183/2546, gel-dik 269/3811, ımarla-dık 237/3334, eyle-dik 235/3312.

2.Çoğul Şahıs : -dİñIz

vèr-diñiz 266/3768, dè-diñiz 257/3636, èt-diñiz 214/2994, koy ver-diñiz 266/3768.

3. Çoğul şahıs : -dİlAr

yarağlan-dılar 248/3493, yak-dılar 266/3763, ağlaş-dılar 183/2539, bin-diler 150/2208, būri-diler 215/3015, dep-diler 240/3384, acı-dılar 247/3484, çal-dılar 227/3197, doğ-dılar 246/3472, kanış-dılar 131/1924, kocuş-dılar 132/1938, oku-dılar 184/2558, şaş-dılar 147/2161, tarduş-dılar 240/3386, çekil-diler 247/3481, dèr-diler 184/2559, èr-diler 237/3333, giriş-diler 208/2903, işit-diler 214/3006, öldür-diler 218/3051, sög-diler 250/3527, süri-diler 266/3760, yürüş-diler 157/2306.

1.3.7.3.1.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

1. Teklik Şahıs : -mİşIm, -mUşUm

gel-mişim 202/2816, dut-mışım 156/2294, yağıl-mışım 202/2816.

ko-muşum 201/2804, ol-muşum 225/3156.

2. Teklik Şahıs : -mUşsUn

ol-muşsun 181/2512.

3. Teklik Şahıs : -mİş, -mUş

şal-mış 219/3067, yarıl-mış 141/2070, vèr-miş 145/2131, dèn-miş 268/3800, deg-miş 157/2311, al-mış 204/2844, bağla-mış 242/3412, èt-miş 197/2740, gel-miş 251/3539, kıl-mış 183/2548, kes-miş 229/3218, şarar-mış 161/2371, yaz-mış 138/2019, èt-miş 197/2740, gönder-miş 184/2562, göyün-miş 134/1970, iste-miş 254/3589, kükre-miş 230/3238, söyle-miş 189/2626, vèr-miş 189/2626,

kov-muş 263/3716, bürün-müş 236/3325, toğ-muş 204/2856, öl-müş 250/3531, kurul-muş 236/3316, ol-muş 145/2121, tol-muş 160/2354, tut-muş 160/2354.

3. Çoğul Şahıs : -mUşlAr

düş-müşler 247/3483, ol-muşlar 144/2111, bul-muşlar 247/3483.

1.3.7.3.1.1.3. Geniş Zaman

1. Teklik Şahıs : -rIm, -ArIm, -UrAm, -UrUm

çal-arım 240/3378, dart-arım 212/2973, dile-rim 213/2987, kes-erim 240/3378, al-uram 197/2746, bil-ürüm 211/2952, èd-erim 197/2746, şat-arım 212/2973, ez-erim 220/3091, gid-erim 137/2010, sev-erim 201/2805, bekle-rim 228/3207, dile-rim 213/2987, eyle-rim 239/3375, şakla-rım 228/3207.

2. Teklik Şahıs : -ArsIn, -IrsIn

èd-ersin 213/2991, gör-irsin 219/3077, vèr-irsin 203/2830.

3. Teklik Şahıs : -r, -Ir -Ar, -Ur

dè-r 220/3080, eyle-r 132/1934, varıl-ır 236/3328, bat-ar 217/3035, çık-ar 154/2253, geç-er 152/2234, kes-er 214/2997, okun-ur 229/3215, yitür-ür 262/3708, depele-r 201/2799, söyle-r 241/3398, çağır-ır 240/3379, çekdir-ir 241/3404, çıkar-ır 153/2249, incid-ir 166/2444, kamaşdır-ır 248/3501, tolaşdır-ır 161/2371, göster-ir 231/3254, vèr-ir 231/3254, aķ-ar 255/3602, baķ-ar 199/2768, dut-ar 248/3500, kaç-ar 260/3680, saç-ar 230/3234, tut-ar 245/3459, yan-ar 241/3402, çek-er 232/3262, dön-er 204/2849, éd-er 231/3254, gid-er 141/2073, sög-er 261/3693, yèt-er 181/2517, ağlaş-ur 145/2127, buğlan-ur 229/3223, ķal-ur 201/2803, otur-ur 141/2066, bil-ür 232/3262, düşür-ür 153/2249, göç-ür 235/3306, inleş-ür 145/2127, yitür-ür 262/3708.

1. Çoğul Şahıs : -ArIz, -UrUz

sev-eriz 186/2592, gid-eriz 206/2875, ol-uruz 189/2632, vèr-ürüz 156/2284.

2. Çoğul Şahıs : -UrsUz

ol-ursuz 209/2929.

3. Çoğul Şahıs : -rIAr, -IrIAr, -ArIAr, -UrIAr

iste-rler 156/2292, dè-rler 135/1980, kıl-arlar 244/3440, dök-erler 135/1978, éd-erler 159/2337, otur-urlar 197/2742, bul-urlar 144/2111, gözed-irler 146/2144, vèr-irler 153/2240.

1.3.7.3.1.1.4. Gelecek Zaman

2. Teklik Şahıs : -AcAk

éd-ecegiñ 214/3000, gidecegiñ 139/2047.

3. Teklik Şahıs : -IsAr

ol-ısar 181/2509.

1.3.7.3.1.1.5. Şimdiki Zaman

2. Teklik Şahıs –yorsun

eyli-yorsun 238/3360.

3. Teklik Şahıs : -yor

eyli-yor 234/3294, söyli-yor 234/3294, gel-iyor 161/2358, görün-iyor 193/2687.

1.3.7.3.1.2. Dilek (Tasarlama) Kipleri

1.3.7.3.1.2.1. Emir

1. Teklik Şahıs : -AyIn, -AyIm

yalvar-ayın 143/2097, yêdür-eyim 228/3206, bil-eyim 154/2267, kaç-ayım 219/3072, şat-ayım 235/3309, al-ayım 151/2211, kıl-ayım 154/2267, ol-ayım 235/3307, şok-ayım 219/3072, ur-ayım 222/3117, yalvar-ayım 156/2293, êd-eyim 195/2713, ırgür-eyim 211/2950, gel-eyim 151/2223, gid-eyim 220/3094, gönder-eyim 219/3065, göster-eyim 222/3117, vèr-eyim 211/2950.

2. Teklik Şahıs : (Eksiz), -gIl

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, 2. teklik şahıs iki şekilde görülmüştür : eksiz ve -gIl şeklinde görülmüştür.

yalvar 217/3045, söyle 199/2774, eyle 150/2198, al 261/3688, kıl 269/3811, ur 237/3338, yapış 244/3434, yürü 239/3370, bak 243/3424, çal 131/1922, dê 203/2829, del 131/1920, döğül 181/2510, êr 180/2496, geç 153/2244, gir 232/3264, işit 225/3157, ko 262/3706, koş 132/1936.

yay-gıl 150/2198, bağışla-gıl 211/2953, ol-gıl 161/2365, söyle-gil 264/3736, bil-gil 154/2264, eyle-gil 158/2322.

3. Teklik Şahıs : -sIn, -sUn

eyle-sin 156/2294, şakla-sın 220/3082, ara-sın 144/2106, oku-sun 162/2382,

ol-sun 142/2091,  ur-sun 262/3698, bil-s n 211/2962, gel-s n 249/3518, n yle-s n 181/2511.

1.  okluk  ahıs : **-AlIm**

boz-alım 152/2238, d r-elim 193/2689,  a -alım 151/2219, al-alım 236/3328,  oy-alım 236/3327, ol-alım 193/2690,  ur-alım 193/2689, ur-alım 140/2057, var-alım 244/3446, yaz-alım 182/2527, bit r-elim 196/2723, d r-elim 248/3492,  d-elim 197/2739, g nd r-elim 132/1934, n d-elim 132/1931, v r-elim 140/2057.

2.  okluk  ahıs : **- **

y r -  246/3467, eyle-  181/2513, n yle-  199/2775.

3. okluk  ahıs : **-sUnlAr**

g r-s nler 221/3097.

1.3.7.3.1.2.2.  art

T rkiye T rk esinde oldu u gibi  art eki olarak “-sa/-se” kullanılmı tır.

1. Teklik  ahıs : **-sAm**

ol-sam 255/3604, ur-sam 237/3337, gir-sem 237/3337.

2. Teklik  ahıs : **-sA **

var-sa  138/2023, ba -sa  145/2122, mu ibbi i-se  201/2809.

3. Teklik  ahıs : **-sA**

ol-sa 189/2630,  ur-sa 241/3402, gir-se 260/3680, n t-se 234/3287, ba -sa 209/2921, g r-se 260/3680, git-se 234/3287.

1.  o ul  ahıs : **-sAk**

   r-sek 259/3661, get r-sek 259/3661.

2.  o ul  ahıs : **-sA Iz**

gir-se iz 226/3184.

3.  o ul  ahıs : **-sAlAr**

at-salar 241/3396, ét-seler 150/2209, gel-seler 248/3506.

1.3.7.3.1.2.3. Gereklilik

Gereklilik kipi için şu ekler kullanılmıştır;

-mAlI : nêyle-meli 218/3050, vè-meli 231/3247

-mAk gerek : ne ét-mek gerek 222/3114.

-sA gerek : nêre git-se gerek 234/3287, nêt-se gerek 234/3287, ur-sam gerek 237/3337.

1.3.7.3.1.2.4. İstek

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, istek kipi için “-a/-e” eki kullanılmıştır.

1. Teklik Şahıs : **-Am**

ķurtar-am 213/2981, ol-am 214/2995, êr-em 231/3256, bul-am 204/2847, ķur-am 226/3182, ur-am 228/3210, uy-am 229/3216, éd-em 249/3507, gid-em 151/2211, gör-em 206/2881, göster-em 245/3460, götür-em 228/3206, kes-em 163/2401, nêd-em 166/2439, vèr-em 144/2114.

2. Teklik Şahıs : **-AsIn**

ķıl-asın 160/2350, řak-asın 197/2738, bil-esin 160/2350, al-asın 244/3436, bul-asın 204/2854, ķır-asın 152/2237, ol-asın 268/3794, ķur-asın 144/2116, var-asın 256/3609, êr-esin 268/3792, gel-esin 197/2738, gör-esin 152/2237, ilet-esin 202/2817, ırgür-esin 155/2269, sür-esin 144/2116, vèr-esin 156/2285.

3. Teklik Şahıs : **-A**

bul-a 144/2114, çağır-a 146/2138, çek-e 146/2139, yapış-a 252/3557, al-a 254/3587, bağır-a 146/2138, çal-a 203/2835, çık-a 165/2426, duyul-a 156/2286, kaç-a 151/2225, kal-a 214/2994, kalk-a 220/3083, ķıl-a 158/2324, ķır-a 269/3803, kıy-a 155/2280, nol-a 255/3604, okun-a 217/3041, ol-a 197/2739, şın-a 224/3140, toğrul-a 193/2691, tol-a 154/2254, tut-a 241/3405, ur-a 200/2788, var-a 264/3739,

dög-e 228/3206, döndür-e 181/2515, düş-e 191/2654, düzel-e 154/2253, éd-e 263/3721, gel-e 211/2953, getir-e 228/3208, gid-e 168/2473, gir-e 207/2888, göndür-e 181/2515, göster-e 199/2771, kes-e 254/3585, kesil-e 264/3738, silin-e 269/3805, söylen-e 197/2739, vèr-e 203/2832.

1. Çoğul Şahıs : -AvUz

néd-evüz 210/2935, éd-evüz 210/2935, dè-y-evüz 202/2822.

2. Çoğul Şahıs : -Asİz

ol-asız 239/3374, var-asız 257/3635, vèr-esiz 157/2301, duy-asız 228/3210, koy-asız 228/3210, kırtar-asız 257/3635, yum-asız 211/2957, bil-esiz 163/2398, éd-esiz 163/2400, eriş-esiz 164/2406, gid-esiz 163/2400, öldür-esiz 193/2688.

3. Çoğul Şahıs : -AlAr

yaz-alar 263/3722, kıon-alar 264/3739, kes-eler 264/3737, öldür-eler 158/2313, kırtar-alar 242/3407, ol-alar 180/2503, şın-alar 165/2425, tağıl-alar 217/3043, büzü-eler 215/3019, dön-eler 264/3739, düz-eler 165/2425, éd-eler 217/3043, gel-eler 218/3056, gid-eler 217/3043, görün-eler 158/2313, üz-eler 215/3019, vèr-eler 263/3722.

1.3.7.3.2. Birleşik Kipler

1.3.7.3.2.1. Hikāye Birleşik Kipi

1.3.7.3.2.1.1. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikāyesi

1. Teklik Şahıs : -mİş(i)dİm

git-miş i-di-m 235/3302.

3. Teklik Şahıs : -mİş(i)dİ, -mUş(i)dİ

kalma-mış i-di 238/3346, gel-miş i-di 251/3539, göyün-miş i-di 134/1970, nāme yaz-mış i-di 138/2019, kıovmuş idi 263/3716, ol-muş i-di 244/3442.

1. Çoğul Şahıs : -mİş(i)dİk

ét-miş i-dik 255/3600.

3. Çoğul Şahıs : **-mİşlArdI, mUşlAr(i)Dı**

gel-mişler i-di 244/3441.

1.3.7.3.2.1.2. **Geniş Zamanın Hikāyesi**

1. Tekil Şahıs : **-IrdIm**

gezdir-ir-di-m 214/2998, öğred-ir-di-m 214/2996, gözed-ir-di-m 149/2188.

3. Tekil Şahıs : **-r(i)dI, -Ar(i)dI, - IrdI, -Ur(i)dI**

dè-rdi 197/2752, eyle-rdi 247/3479, ol-urdu 259/3666, sög-er i-di 261/3693, kaç-ar dön-er i-di 260/3680, kes-er i-di 241/3395, baş-ar i-di 241/3395, Şāmda dur-ur i-di 189/2623, nāmede okun-ur i-di 229/3215, ol-ur i-di 150/2196, gel-ür i-di 169/2480, görün-ür i-di 145/2122, ağırd-ır-dı 145/2132, kopar-ır-dı 240/3390.

3. Çoğul Şahıs : **-rlAR(i)dI, -ArlArdI, - UrlArdI**

gözed-irler i-di 146/2144, dè-rler i-di 156/2297, çalış-ur-lar-dı 208/2904, otur-ur-lar i-di 195/2721, kaç-ar-lar-dı 157/2311, kır-ar-lar-dı 262/2699, seyr éd-er-ler-di 199/2782.

1.3.7.3.2.1.3. **İsteğin Hikayesi**

1. Tekil Şahıs : **-AydIm**

uğramay-aydı-m 249/3507.

3. Tekil Şahıs : **-AydI, -sAydI**

yıkıl-aydı 139/2042, sev-se-y-di 202/2813, kıl-sa-y-dı 160/2357.

1.3.7.3.2.2. **Rivayet Birleşik Kipi**

1.3.7.3.2.2.1. **Geniş Zamanın Rivayeti**

3. Tekil Şahıs : **-r(i)mİş**

çoğ ol-ur i-miş 262/3711.

1.3.7.3.2.3. Şart Birleşik Kipi

1.3.7.3.2.3.1. Geniş Zamanın Şartı

1. Teklik Şahıs : **-r(i)sAm**

eyle-rsem 211/2956.

2. Teklik Şahıs : **-r(i)sAn, -Ar(i)sAn, -UrsAn**

dè-rseñ 231/3256, dile-rseñ 232/3257, getür-ür-señ 223/3129, buğz èd-er-señ 166/2446.

3. Tekil Şahıs : **-r(i)sA, -Ar(i)sA**

iste-rse 144/2106, şardırmağ iste-rse 144/2106, himmet èd-erse 193/2691.

1. Çoğul Şahıs : **-UrsAk**

üş-ürsek 259/3661.

1.3.7.3.2.3.2. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

3. Teklik Şahıs : **-dIysA, -dUysA**

ne dè-diyse 268/3791, ol-duysa 169/2491

Duyulan Geçmiş Zamanın Şartı

3. Tekil Şahıs : **-mIşsA**

gelme-miş-se 236/3327.

1.3.7.4. Ek Fiil

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, “-idi, -imiş, -ise” ek fiillerine çokça yer verilmiştir.

yorgun i-di 136/1989, Muhtâr i-di 158/2317.

mü'min i-miş 194/2695, vâhid imiş 231/3252, âid imiş 231/3252.

lâyık i-se 166/2445, sevmez i-se 222/3112.

Yukarıdaki ek fiillerin yanı sıra metinde -dIr/-dUr ve durur eklerine rastlanılmıştır. “-i- fiilinin geniş zamanın üçüncü şahıs çekimlerinde başka bir ek

kullanılır. Bu ek de yine Eski Türkçedeki *tur-* yardımcı fiilinin geniş zaman çekiminden *tur-ur > dur-ur > -Dır/Dur* değişimine uğramış *-Dır/-Dur ve Dır-lAr, -DUR-lAr (< -dur-ur-lar < -tur-ur-lar)* ekleridir.

Geniş zaman kipi aynı zamanda şimdiki zaman kavramını da içine aldığından bu eklerin yardımcı fiil kanalı ile adlarla birleşen çekimi, aynı zamanda şimdiki zamanı karşılayan birer bildirme eki niteliğindedir. Bundan dolayı adlara gelen kişi ekleri *bildirme ekleri* diye adlandırılmıştır.”⁵ Zeynep Korkmaz bu eke bildirme eki demiştir.

bu + dur 269/3809, yok + dur 168/2473.

cāzū + dır 241/3397, cennet + dir 255/3605.

Halebde durur 133/1946, yeg durur 151/2220.

1.3.7.5. Birleşik Fiiller

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî, fiiller açısından çok zengin bir yapıya sahiptir. Eserde rastlanılan birleşik fiiller şu gruplara ayrılmıştır;

1.3.7.5.1. Birinci Unsuru Fiil Olan Birleşik Fiiller

Asıl fiile bir zarf-fiil ekiyle bağlanan tasviri fiillerin metinde oldukça çok çeşidi vardır.

1.3.7.5.1.1. Süreklilik

gel- : Asıl fiile “-a/-e, -ı/-i, -u/-ü” zarf-fiil ekleriyle bağlanır.

çık-a gel-di 164/2404, coş-a gel-di 205/2867, tur-ı gel-di 141/2072.

1.3.7.5.1.2. Tezlik

vér- : Tezlik, acelecilik ifade eden bir yardımcı fiildir. Asıl fiile “-ı/-i, -u/-ü, vér-” zarf-fiil eki ve yardımcı fiiliyle bağlanır.

şalıvér 222/3116.

⁵ Zeynep KORKMAZ, TÜRKİYE TÜRKÇESİ GRAMERİ, TDK Yayınları, Ankara, 2009, s. 621.

1.3.7.5.2. Birinci Unsuru İsim Olan Birleşik Fiiller

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, en fazla kullanılan yardımcı fiiller “-*ét, éyle-, kıl-, ol-*” fiilleridir. Yardımcı fiiller kendi temel anlamını kaybedip isimleri fiilleştirirler.

ét- : bugz ét-me 142/2080.

ét- fiilinin *éd-* şekline de sıkça rastlanılmıştır.

zûlm éd-eniñ 142/2090, naẓar éd-elim 225/3169, ceng éd-elim 228/3211.

eyle- : tebdîl eyle-di 145/2125.

kıl- : ẖamle kıl-dı 146/2148.

ol- : mest ol-up 147/2159.

Diğer yardımcı fiiller de şunlardır;

çık- : ne durursın karşı çık tîz bunlara 164/2416.

şal- : zindāna şaldı 186/ 2588.

al- : ẖāşılı her pehlevān al-dı esîr 227/3194.

gir- : girdi meydāna o dem bir pāk ẖalef 249/3513.

kal- : ihtiyārı kal-mayup şabra mecāl 230/3231.

tut- : her biri māl-ı ġanîmet tut-dılar 230/3242.

vér- : rızā vérmez erenler hep bu ẖāle 232/3257.

düş- : düş-müşler heyhata bulmuşlar ‘adem 247/3483.

düz- : şabāḥ oldu yine şaflar düz-diler 200/2794.

getür- : ẖaber getürdiler anlar ol zamān 222/3123.

göster- : yerini gösterdi hem aḡa Emîr 136/1988.

1.3.7.6. Fiilimsiler

1.3.7.6.1. İsim-Fiil

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, isim-fiil eki olarak “-*mAk, -mA*” eklerine

rastlanılmıştır.

-mAğ, -mAğ : Bu ek eklendiği fiili isim yapar. Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, en işlek olan eklerden biridir.

şardır-mağ 144/2106, boz-mağ 152/2235, ez-mek 152/2235, dökül-mek 153/2243, halîf ol-mağ 138/2026, öldür-mek 138/2026, söyle-mek 141/2064, eyle-mek 141/2064, öl-mek 142/2083, gez-mek 152/2235, getir-mek 227/3185.

kaç-mağa 167/2452, kır-mağa 250/3532, èt-mege 243/3425, èr-mege 206/2883, şın-mağa 250/3530, al-mağa 263/3713, kıl-mağa 263/3713.

-mA : şol-mada 216/3024, èt-meye 248/3494, ol-mada 252/3555, alda-mayı 222/3117, kıl-mada 258/3645 tut-maya 262/3706 at-mada 268/3802.

1.3.7.6.2. Sıfat- Fiil

-An : kaç-an 241/3396, kal-anı 259/3665, kat-an 249/3520, ol-an 132/1933, duy-an 150/2200, bağ-an 157/2310, tut-an 166/2433, bul-an 194/2695, uç-an 198/2767, èd-eni 210/2935, bil-en 211/2962, gör-en 212/2972, sev-enlere 222/3115.

-dlğ, -dlğ : tol-dıkların 182/2525, ek-diklerini 267/3783, şal-dıkların 182/2525, var-dığı 219/3066, èt-diklerini 146/2139, gör-digi 161/2361.

-mİş : şarar-mış 161/2371, yarıl-mış 141/2070, dèn-miş 268/3800, kükre-miş 198/2766.

-AcAk : çek-ecek 267/3784.

-maz : sev-mez 187/2602.

-ası : ol-ası 259/3659.

1.3.7.6.3. Zarf-Fiil

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî’de, zarf-fiil eklerine çok fazla rastlanılmıştır.

-A : çık-a geldi 163/2404, coş-a geldi 250/3533.

-I : tur-ı geldi 141/2072.

-U : dè-y-ü 164/2405, iste-y-ü 183/2537.

-UbAn : dè-y-üben 224/3150, gel-üben 265/3755, eyle-y-üben 155/2269, tüked-üben 250/3536, kes-üben 191/ 2662, gör-üben 219/3071.

-IcAk : kaç-ıcağ 189/2625, ol-ıcağ 183/2540, geç-icek 263/3718, éd-icek 143/2097, ér-icek 186/2585, gel-icek 134/1960, gör-icek 211/2957, işid-icek 196/2728.

-mAdAn : utan-madan 139/2034, al-madan 163/2400, eriş-meden 193/2692, ét-meden 131/1926, gel-meden 185/2565.

-(i)ken : oturur i-ken 183/2536, dèr-ken 147/2164, eyler-ken 260/3677, yatur-ken 257/3633, ceng éder i-ken 208/2916.

-Up : Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî'de, en fazla kullanılan eklerdendir.

ğazablan-up 207/2892, haykır-up 139/2043, in-üp 198/2760, arın-up 181/2514, azğaş-up 148/2166, buluş-up 235/3303, kork-up 161/2369, okud-up 156/2286, şav-up 199/2774, şıgın-up 215/3016, tokun-up 191/2654, yarıl-up 255/3600, bişir-üp 213/2984, dik-üp 191/2659, esdir-üp 154/2265, işid-üp 133/1953, segird-üp 204/2846, silkin-üp 221/3101, yönel-üp 168/2471.

-IncA : gel-inceye 237/3338, dè-y-ince 219/3074.

-dIkda : var-dıkda 196/2737, git-dikde 155/2276, eriş-dikde 188/2619.

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

131

yoḥsa kuru lāfila girme yola
bedrekaşız yol giden güm-rāh ola
varısa ʿaşkıñ odur bil reh-nümā
bulunur ʿaşkıla ol rāh-ı hüdā

1915 enbiyāya evliyāya ey fetā
ʿaşk olupdur anlara bil muḳtedā
ʿaşkıla Selmān erişdi Ḥaydara
ʿaşkıla yār oldu hem peygāmbere
ʿaşkıla ad hem burakdı tācını
ʿaşkıla buldı göñül miʿrācını
ʿaşk degil mi manşūrı ber-dār eden
ʿaşk degil mi yokları hem var eden
ʿaşkıla vèrdi Nesīmī pōstını
ʿaşkıla buldı erişdi dostını

1920 ʿaşkıla çāk ét giribān sīne del
ʿaşka gel sen ʿaşka gel sen ʿaşka gel
sözi uzatma yéter ey bu el-heves
muhtaşar kıl çek dilegi sözi kes
vèr yine Ġāzī Müseyyebden ḥaber
çal yine ḥāriclere tīg u teber
ol zamān Şimrile Naḥs nā-be-kār
ḥalebe dek étdiler bunlar firār
bir biriyle söyleşüp danışdılar
ikiside bu söze kaşıdılar

1925 dediler kim yazalım bir nāme biz

göndürelim bir kişiyle řāma biz
hālimizi bir bir i'lām edelim
bir iş étmeden nēreye girelim
böyle dēyüp mektüb irsāl étdiler
nāme içre zıkr ahvāl étdiler

132

aldı mektübı eline ol kişi
yola girdi eyleyerek tüşü beşi
bir gün erişdi Yezīdın iline
nāmeyi şundı pelīdın eline

1930 aldı mektübı o murdār okudı
bir ğazab oldu be-ġayet kaķıdı
döndi Mervāna dēdi ne edelim
bu turābīler elinden nēdelim
dēdi tā çok çeri göndermenġ gerek
leşker-i a'dāyı şındırmaġ gerek
hāzır olan bunda iki yüz biġ er
erlik içre her birisi mu'teber
cümlesini şimire göndürelim
bu kezin devrān ne eyler görelim

1935 hicārın haccārı Yūsuf ile
Eş'at ve řāmī ve Kaţķāmī bile
daġı koş 'Abdullā mı anlara
vēr icāzet bunca pehlevānlara
Yezīd daġı bu sözi enseb görüp
bunları gönderdi hep destūr vērip
bir gün oldu Halebe erişdiler
şimrile kocuşdılar görışdiler
şāhidin ol şimr şikāyet eyledi
bunlar daġı tesellīler söyledi

1940 dēdi çokdur leşkerimiz bu kezin
belürsüz éder turābīler izin

böyle dëyüp kıldılar anda ārām
bu yaña anda Müseyyeb nīk ü nām
Bābā ʿAmrī yanına çağırdı ol
dëdi hīç biligimi yayıñ resūl

133

hāricīler leşkerinden yā ʿAmir
bir haberıñ var mı ey pāk-i zamīr
dëdi ʿAmir var haberim yā Emīr
Halebe êrdi bu günlerde Şimir

1945 nāme yazdılar Yezīde bu zamān
iki yüz biñ nām-dār erler ʿayān
yardıma gönderdi Şimire ol it
şimdi Halebde durur anlar işit
çün Müseyyeb şāha êrdi bu peyām
emr kıldı hāzır oldı hāşş u ʿāmm
kös negāre çaldılar ʿazm êtdiler
yola girüp Halebe dek gitdiler
gelicek Haleb diyārına yakın
tuydılar cümle havāricler hemīn

1950 cümle-i kayğusı dutdı cān u baş
içlerine düşdi katı irticāş
hele hāzır oldılar bunlar kamu
geldi sūnnīler de oldem ey ʿamū
o gün anda istirāhat êtdiler
şabāh oldı köslerin çaldırdılar
ışidüp cümlesi hāzır oldılar
kamusı at arkasına geldiler
düzdiler şaflar açıldı ceng yeri
dikdiler meydāna gözin her biri

1955 ol zamān Ġāzī Müseyyeb at dëyüp
er taleb eyledi meydāna gelüp
Hāmil adlu bir havāric ol zamān

geldi berāber Müseyyebe hemān
şāha sünü şaldı melʿūn nā-be-kār
aldı şāh sünüsün elden āşıkār

134

kendüye çaldı sünüsini anıñ
cānı cehenneme gitdi melʿūnuñ
döndi yine er taleb étđi Emīr
geldi berķ nāmında anda bir dilīr

1960 şāha yaqın gelicek ol qaltabān
çaldı anı koltuķ altından hemān
iki pāre oldı berķ-i rū-siyāh
er taleb eyledi döndi yine şāh
Tārık adlu bir havāric it daķı
geldi şāha tīr atdı ey aķı
tīg-i ğamġamını karşı vērđi hem
ķırdı tīrini anıñ kār-ı kerem
gürz havāle eyledi Tārık yine
redd olundı ħamle-i fāsık yine

1965 geldi nevbet şāha dutdı özini
aldı eline Hüseyniñ gürzini
gürz-i mazlūmıyla urdı melʿūnı
biñ belā ile hele şavdı anı
bir daķı urdı anı düşđi yère
cemʿ édüp kendüsini geldi fere
yine at üstüne geldi kıldı ceng
oldı o yılan geldi Müseyyeb neng
ġayrete geldi kılıç çaldı hemān
dört bölük oldı o murdār qaltabān

1970 müʿminiñ göyünmiş idi özleri
göge érđi Allāh Allāh sözleri
bir birin meydāna kimse gelmedi
biri gelüp şāha ħarīf olmadı

gördi Müseyyeb ki gelmez hîç bir er
kalbe urdı kendüsini mu^cteber

135

tîğ-i ğamgamla çalardı her yaña
hāricî leşkeri kaldılar taña
sünniler dağı bu hāli gördiler
bir uğurdan cümle cenge girdiler

1975 iki ^caskerler yine karışdılar
bir birine gürz kılıç urışdılar
yeryüzin penpe mişālî atdılar
neçe neçe yakalar çāk êtdiler
bu yaña kavm-i Haleb cem^c oldılar
beglerinin katına hep geldiler
dédiler Yāmîr gör bu cānları
hānedān içün dökerler kanları
bize vācib oldı yardım êdelim
emr kıl muhibblere biz gidelim

1980 aña tābān-ı ^cAcem dērler idi
serde sevdā-yı muhabbet var ıdı
var ıdı on biñ dil-āver pehlevān
geldiler at üzerine ol zamān
bir uğurdan cümle tekbîr aldılar
kamusı hārice hamle kıldılar
hāy dēyince şaflarını sökdiler
Şimr kelbiñ üzerine dökdiler
gördi mü³minler Halebli kıldı ceng
her birisi oldı bir şîr u peleng

1985 gördi hāric begleri hāli yaman
çaldılar tabl-ı āsāyişler hemān
iki ^casker anı görüp döndiler
her biri yerlü yerine kondılar
bu yaña tābān-ı ^cAcem merd demin

geldi řāhıñ otağı içre hemîn

136

öpdi řāhıñ taht-ı pāyın ol dilîr

yêrini gösterdi hem aña Emîr

şoĥbet êtdiler biraz begler ile

yorgun idi yatdılar herkes hele

1990 toĥdı ĥurşîd oldu çün yine şabāĥ

geldi at arķasına ķavm-i felāĥ

çaldılar kôs u negāre yêr yêrin

lerze dutdı ĥāricîniñ her birin

bi'l-zarûr at arķasına geldiler

cümlesi meydān yêrine doldılar

ol Müseyyeb Ġāzî řāh-ı nāciyān

at dëyüp meydāna girdi ol zamān

na'ra urup kôs ĥarbi dikdiler

ķorkudan her bir ĥavāric sögdiler

1995 Arzuķ adlu bir bahādır var ıdı

gör bu Zeydî ķatı nā-be-kār ıdı

bir ģazab meydāna geldi ol kilāb

söyledi řāha biraz yāve cevāb

bir büyük ģürzi var ıdı mel'ûnuñ

urdı řāh redd eyledi ģürzin anıñ

řāh daĥı aña ĥavāle eyledi

êtdi redd anı o lā'în ebedî

ĥāşılı ķuşluĥa dek ceng êtdiler

başlarına dünyāyı teng êtdiler

2000 olvaķt ģayret gelüp řāha hemān

urdı mel'ûnuñ başına aķdı ķan

beynini taĥıtdı kıldı tār-mār

ĥurd ĥaşĥāş oldu oldem nā-be-kār

Şıbyān adlu geldi birisi daĥı

anıda öldürdi Emîr ey aĥı

var ıdı bir oğlu Şıbyānıñ o dem
 gördi girdi meydāna ol pür-elem
 şāha hamle eyledi birden bire
 şavdı şāh diledi bir dağı ura

2005 şāh hemān dutdı kemerinden anıñ
 bir eliyle başın aldı mel'ūnuñ
 kuş başı gibi kıpartdı başını
 hāke ālud ētdi murdār lāşını
 ğayrı hıç meydāna bir er girmedi
 bunca er şāha muķabil tırmadı
 baķdı Şımr 'Ömer-i Naḥsıñ yüzine
 dēdi baķ turābīler gör büzīne
 bu kadar erler vèremezler cevāb
 işimiz eyledi bir kişi ḥarāb

2010 dēdi 'Ömer yā Şımr 'ār ēderim
 yoḥsa ne var bunda şimdi giderim
 dēdi Şımr ey Ḥudāvend ne tıruñ
 çünki bu işler hemān seniñ kārıñ
 bu zamānlar vaķt-i buñ tār günidir
 yoḥsa ne nāmūsı ne 'ār günidir
 böyle dēyüp meydāna gönderdi ol
 geldi meydāna hemān dem ol fuzūl
 gördi şāh kim bir kıoca kelb depdi at
 geldi meydāna be-ġāyet zişt-i şıfāt

2015 ne kıışisiñ dēdi şāh ol 'ademe
 'Ömeri Nacis dēdi dērler adıma
 dēdi şāh kim Ḥaydara buġzuñ nēçün
 dēdi 'Ömer buġzumuz anıñ içün
 Ḥazret-i 'Osmān kıılına 'aceb
 Ḥaydar-ı kerrār olmuşdur sebeb

dutdı kulaḡ şāh ol ʿÖmerden yaḡa
dédi ne ʿarīḡle sebebdır aḡa

dédi Ebūbekriḡ oḡluna o dem
nāme yazmıḡ idi Mıṡra ol imām

2020 kim varup beg ola Mıṡır iline
Mıṡra gide alup anı eline

Ḥaydara rāst gelür bil ol zamān
dér aḡa Ḥaydar nère olduḡ revān

kıṡṡasın bir bir o da naḡl eyleyüp
nāmeyi şunar ʿAlīye söyleyüp

ol éder bu sözile varsaḡ eger
şübhesiz seni helāk eyleyeler

gelüp söyler ol daḡı bil ey ʿamū
Ḥazret-i ʿOsmāna buḡz eyler ḡamu

2025 ol sebeb ʿOsmānı étdiler şehīd
bu sözile bir ḡaḡım baḡr-ı ḡadīd
ḡaṡd-ı Ḥaydar anı öldürmek idi
yérine anıḡ ḡalīf olmaḡ idi
döndi Müseyyeb dedi kim ey lāʿīn
ḡoḡrı dēmiṡ ḡazret-i sālār-ı dīn
ger dēmeyedi Ebūbekr oḡlı bil
bī-cürmi olurdı anda muḡtetil
ey lāʿīn ʿAlī resūl dāmādıdır
hem daḡı Aḡmediḡ ʿamū-zādıdır

2030 Seyyid şehīd İmāmü'l-Ḥasanın
atasıdır bil o nūru'l-ḡamerin
onlara buḡz étdi Yezīd-i ḡaltabān
Kerbelāda şehīd étdi ol zamān
dilerim dādın alayım ben daḡı
iṡ édem o güne vara ol ṡaḡī

139

ʿÖmer-i Nacis aytdı behey rusitāy

bu ne addindir seniŋ ey  aql-ı z ay

al efe bunca s z s yleyesin

utanmadan a a sebb eyleyesin

2035 ayk ruben d di oldem a a   h

al efe Zeyne'l- Ab  ey r -siy h

bir biriyle  hiri az aşdılar

ol arada ceng  apusın aşdılar

s n  urdı   ha ol murd r-ı it

 ekdi s n sini elinden i it

 aldı ba ına iki b l ndi ol

bir  azab olup  ılı   ekdi fuz l

t  -i  am amı ber ber v rdi bil

mel  nu   ılıcını t   kırdı bil

2040 bu kezin g rz ile amle eyledi

  ha biraz y ve s zler s yledi

g rz ber ber tutdı oldem n m-d r

 okundu da g rz g rze  a ıldı n r

az  aldı kim yı ılaydı z 'l-cen h

All h All h d r idi  avm-i fel h

ayk rup s rdi atı biraz y re

g rdi  ar  olmu  o dem g m g k tere

bu kezin nevbet gel p kendisine

 ı ınup g   lden efendisine

2045   h H sey ni  g rzini aldı ele

 aldı bir kez  a  la ol m btezele

mel  nu  dem nefsi ba landı hem n

g zi  arardı olup   li yaman

 aşdı bilmedi gidecegin n re

d   di oldem depesi  zre y re

140

 Amra tesl m eyledi bil   h anı

yine   riclere d nderdi y ni

gördi kimse gelmedi meydânına
kimse kıymaz çünkü baş u cânına

2050 urdı kendüsini oldem şaflara
döşedi kılıç ona haleflere
mü'minler dağı hemân tekbîr alup
taldılar hâriclere hamle kılup
ahşâma dek oldu ol ceng-i 'azîm
akdı kan kesildi çün başlar delim
mevce geldi iki deryâ kaynadı
ara yerde çok kılıçlar oynadı
ahşâm oldu tabl-ı âsâyiş çaldılar
döndiler yerlü yerine geldiler

2055 şah gördi cümle beglerini şağ
şükr kıldı oldu çün tağ üsti bāğ
döndi dedi nêrde Naḥıs yâ 'Amir
dedi çadırımda turur yâ Emîr
dedi getir ol pelîdi görelim
pend vérelim tutmaz ise uralım
'Amir dağı bir kişi şaldı aña
dedi 'Ömer-i Naḥsı getir bu yaña
bu yaña Ma'rûfla Şimri nâ-be-kâr
otururken bir arada dil-figâr

2060 dedi Ma'rûf Naḥsı ben getirirem
bu demin huzûrına yetirirem
âferîn dëyüp biraz tâva vërdi ol
bu gurûrla yola oldem girdi ol
geldi sünnî leşkerine ol zamân
bir kişi gördi aña dedi hemân

141

Bābâ 'Amrın haymesin ol zü'l-'inād
dedi ol kes ne su'âlinden murād
dedi bu sözden murādım söylemek

katlini Naḥsın temāṣā eylemek

2065 pes çadırı geldi gösterdi o kes
geldi çadır yanına Maṣrūf nekes
gördi ʿAmir Naḥsı anda oturur
līkin öñünde müʿekkeller тұrur
geldi oldem çadır ardına lāʿīn
yardı ḥayme ardını anda hemān
bendin aldı ʿAmir Naḥsın ol zamān
ikiside yola oldılar revān
bu yaña Bābā ʿAmir çün bir ğulām
şalmış ıdı Naḥsa anı ey hümām

2070 geldi gördi kim yarılmış ḥaymesi
göremedi anda ol hīç bir kesī
tīz gelüp ʿAmra bular vèrdi ḥaber
dèdi yok çadırdı Naḥsdan eser
turi geldi oldem ʿayyār-ı cihān
aldı şapan eline oldu revān
gider iken gördi bir püşte тұrur
öteye bakmaqlığa ḥāʿil olur
çıkdı üstüne o dem kıldı nazar
gördi ikisi bir olmuşlar tezer

2075 tīz hemān el urdı şapan taşına
atdı Maṣrūf kelbiñ oldem başına
başı yarıldı yıkıldı ol hemān
bir taş daḥı atdı Naḥsa ol zamān
yıkdı çün Bābā ʿAmir anı daḥı
bağladı tīz ʿAmr Naḥsı ey aḥı

142

Naḥsı aldı geldi şāḥın yanına
ʿarz kıldı anı ḥāk-i pāyına
kışsayı duydu dèdi şāḥ āferīn
dèdi ʿAmra ol murādıña qarīn

2080 pes yönün dönderdi Naḥsa söyledi

Ḥazret-i ʿAlīye buğz étme dèdi

dèdi Naḥs aḡa müşkildir bu ḡāl

zīrā Ṣāmdadır bütün ehl-i ʿıyāl

ger saḡa muṭī olam ben bā-ṣavāb

anlara eyler Yezīd her gün ʿazāb

öyle ise baḡa ölmek yeg dèdi

o maḡbūnı ezelī ve ebedī

bu cevābı duydu ṣāḡ emr eyledi

bunuḡ işin yā ʿAmir sen kıl dèdi

2085 Bābā ʿAmir bu sözi işitdi pes

düzdi oldem on iki deliklü ṭas

ṭası kızdırdı giyirdi başına

Bābā ʿAmrın kıl naḡar sen işine

urdu bir mīḡ her imāmın ʿaşkına

ṣāḡ-ı zevīʾl-iḡtirāmın ʿaşkına

dūzaḡa cānını teslīm ètdi ol

geldi murdār yine murdār gitdi ol

şonra yüzdı derisin ʿAmir anın

neḡāreye çekdi cildin melʿūnuḡ

2090 āl-i evlād-ı resūle ey ʿamū

ḡulm édenin ḡālī budur ḡālī bu

lāʿnet olsun anlara her ṣubḡ ve ṣām

kıl zebānıyla bu virdi ey hümām

lāʿnetullāhi ʿalī ḡavm-i Yezīd

raḡmetuʾllāhi ʿalī ṣāḡ-ı ṣehīd

143

tābiʿ-i Mervān olan maḡbūn olur

bende-i ṣāḡ-ı ṣehīd memnūn olur

Münācāt-ı Nāʾilī ez cenāb-ı imām u hümām

bende-i ḡākerlerin den kıl bu zārī yā Ḥüseyn

bendelikden özge nedir ḡünki kārı yā Ḥüseyn

2095 ol zamān kim māder-i pākın ıla da vānızı
eyleme bu  abdi anda  erm-sārī yā H useyn
dest-g r ol p y-m l  tme aya da el-am n
bu sef li gel be-ha  k  g r digeri y  H useyn
redd  dicek siz meni y  men kime yalvarayın
  nki sizensiz   lemeyni  ifti  r  y  H useyn
cedd-i p k n ha  k    n N  il ye  ekdirme gel
v   yi heyhat i inde intiz r  y  H useyn
  n   mer Na s oldu bu resme hel k
geldi  imre bu ya a Ma r f-  seg

2100  imre bir bir h li haber v rdi ol
i id p  ayet mel l oldu fuz l
n me yazdı   ha anda  altab n
d di m hlet v r biraz ey pehlev n
  h da ı v rdi a a biraz am n
r  at  zre oldılar her c nib n
bu ya a peyk-i res l B b   Amir
geldi c nına ordu-y   imir
ol zam n Ma r f ba ın yard  idi
c nına bunca za m urd  idi

2105 kend yi  oyd  ha  m   retine
geldi Ma r fu    d r   atına

144

   rup aytd  kim her kim yaras n
 ard rma  isterse beni aras n
i idenler geldi  Amr n yanına
d  diler an  eline yayına
her birine v rdi mu  lif dev 
kimini  g zini   ıldı n -bin 
kimini zehirledi  ıldı hel k
kimini    irdi  ıldı s ne-  k

2110 Ma r fu   ulları g rdi ol zam n

dédiler bir kişi gelmişdir  ayan
ğayet h azık kişidir lo m n-ı n m
h lk cem  olmuşlar bulurlar iltiy m
d di Ma r f bu araya get ri 
yahşı tutu   zzet ikr m y t ri 
anlar da ı  Amrı alup geldiler
Ma r fu  yarasını  arz kıldılar
 Amir aytdı bu a  ekdirm   cef 
bir dev  v rem bula t zcek şif 

2115 b yle d y p  ıkaradı bir ha  a ol
v rdi Ma r fa biraz peyk-i res l
d di yatma v ktine dek  urasın
yaticak yara a biraz s resin
r hat  de seni oldem bu dev 
bu za mdan y r   urtul b -nev 
ger ek şandı v rdi bir altun a a
 ıkdı gitdi B b   Amir bu ya a
a ş m oldu s rdi Ma r f birazın
 ap ara ya dı hem n oldem  zin

2120  a ırup fery da geldi inledi
k pek gibi  ekildi sinildi

145

başını a dı hem n  aldı y re
g rdiler kim başı olmuş  ap ara
hem da ı olmuş başı delik delik
ba sa  eger g r n r idi ilik
d di Ma r f t z o ha  mi bulu 
 l y m ben intikamımı alı 
segirttiler  Amrı bulamadılar
n rde oldu ını bilemediler

2125 beriden yine ol  ayy r-ı cih n
c me tebd l eyledi geldi ol  n

ol arada kimse anı bilmedi
ol ḥakīm ḡannīyi aṣlā kılmadı
gördi ʿayyār ḡulları hep ağlaşur
kendi maḡribi iti-veṣ inleşür
dédi ʿAmra kimden oldu bu devā
meger düşmāndır vèren ey bī-nevā
böyle dèyüp çıkardı bir ḥaḡḡa hem
sürdi başına anıḡ ol zū'l-himem

2130 rāḡat oldu başı ol zamān anıḡ
kesildi feryādı oldem melʿūnuḡ
bu devāda andan idi līkin ol
vèrmiş idi aḡa bir ḡāl pūr-uṣūl
evvelī ḡoṣ eyler idi āḡiri
belki aḡrıdırdı mānend-i ḡarı
çıkdı andan yine ʿayyār-ı cihān
geldi Müseyyeb ḡuzūrına hemān
söyledi tā evvelinden āḡirīn
işidenler cümle kıldı āferīn

2135 beriden Maʿrūf yaturken nā-gehān
başladı feryāda yine ol zamān

146

git gidi yanmaḡa başı başladı
acısı tā cigerine işledi
bulamadılar ḡekīmi ḡoṣdılar
ḡaḡ u ṣaḡrā yazulara düşdiler
beriden Maʿrūf ḡaḡıra ḡaḡıra
vèrdi cān ḡırs-veṣ baḡıra baḡıra
cümle ètdiklerini buldı o dem
tā ḡeke dünyāda ḡam ʿuḡbāda ḡam

2140 beriden her cānibeyniḡ leṣkeri
üç gün oturdılar her iki ḡeri
dördinci gün ceng ḡarbi ḡaldılar

 alemi zelzeleye bil  aldılar
iki  asker geldi at arkasına
yan ulandı ta  erenler sesine
 al ylar ba landı hem  uruldı  af
 urdılar meyd ana   n iki  araf
a dılar oldemde meyd n y rini
g zedirler idi meyd n erini

2145 s nn lerden girdi bir er n -geh n
adına d rlerdi Mesr  k pehlev n
biraz cevl n  tdi g sterdi  arab
 urdu andan  onra kıldı er  aleb
  ric den R b   adlu bir  im r
geldi Mesr  ka mu abil n -be-k r
s    aldı  amle kıldı  altab n
dud   alk n n ber ber ol civ n
 arpd   alk n yla s   sine hem
iki p re  tdi s   sin o dem

2150 bu kezin t    ekdi  amle kıldı ol
g rz ber ber v rdi ol merd-i  ab l

147

t    okandı g rze oldu t r-m r
g rz eline aldı bu kez ol  im r
 amle kıldı Mesr  ka ol b -meded
Mesr  k oldem an  da ı kıldı redd
geldi nevbet kend sine  ekdi t  
 ald  iki p re kıldı b -dir  
an  g r p s nn ler kıldı du  
geldi   ric lere bu pek  in 

2155 g rdi E  at geldi meyd na  ay n
diledi kim  amle eyleye hem n
urdu bir ok Mesr  k a a b -g m n
arkasından  ı dı   n t z v rdi c n

anı görüp yürüdiler cümlesi
indi bārān gibi h̄āric hamlesi
sünniler daḥı yürüdi bir kezin
kalbe urdı her kişi kendü özin
pehlevānlar coşa geldi mest olup
her biri merd-āne ğayrete gelüp

2160 bir birine gürz kılıç tibr-i cıva
şöyle kim Sām u Nerīmana edā
çünki aḥşāma deġin uğraşdılar
h̄āke ilkānlarınca uş şaşdılar
aḥşām oldı dutdılar ayrı kenār
étdiler yerlerine herkes karar
yatdılar çün şabāḥ oldı ey aḥı
kurdılar ceng düġünini bir daḥı
kim gire meydāna derken nā-gehān
at sürüp erişdi Tāhir pehlevān

2165 er taleb kıldı havāricden yaḥa
bir kişi geldi berāber bil aḥa

148

azġaşup ceng eylediler āḥiri
kıldı iki pāre Tāhir ol ḥarı
Şimr aytdı buḥa on kişi gerek
baş edemez bir kişi bununla ceng
işidicek bunı on kişi dilīr
geldiler uğraşdılar anlar keşir
coşa geldi anda Tāhir ey aḥı
pāreledi on ikisini daḥı

2170 bu kezin geldi yigirmi nā-be-kār
kıldı Tāhir anları da tār-mār
elli h̄āricī daḥı gönderdiler
bir uğurdan hamle kıldı érdiler
Tāhir daḥı şıġınup Allāhına

melce²-yi me³vā olan dergāhına

perişān eyledi Ṭāhir ellisin

her biri ḥāricde adı bellisin

ḥāricīler bu şecā^cati görüp

uğradılar Ṭāhire cümle érüp

- 2175 mü²minler dahı beriden érdiler
cümle ḥāric yürüdi çün gördiler
beriden Ġāzī Müseyyeb ol zamān
Ṭāhire uğradı cengde nā-gehān
gördi kim yaraları var pek katı
kalmamış ol pehlevānıñ tākātı
şıçradı Müseyyebiñ cān başına
acıdı cānı anıñ yoldaşına
aldı bār-gāha getürdi o dem
koydı Ṭāhiri o yérde zū²l-kerem

- 2180 girü dönüp cenge girdi ol dilīr
na^cra urdı pāye pāy ol nerre-şīr

149

şaflarını urdı biri birine

ālemi teng étdi ḥāric serine

ālemi yanķuya vèrdi ser-te-ser

oldı ol gün şan kıyāmetden eşer

Şimr-i kelb bu ḥāli gördi ol zamān

at başın koydı firār étdi hemān

ḥāricīler gördi kaçdı begleri

münhezim oldı bütün hep segleri

- 2185 kimin esīr kimisin öldürdiler
lāşıyla meydān yérin taldırdılar
fāriğ oldılar şavaşdan döndiler
geldiler yèrlü yérine kındılar
şāh kığırdı Bābā āmrı dèdi ol
Şimr-i mel^cūn nérde ey peyk-i resūl

dēdi ʿAmir gözedirdim men anı
kalʿa-yı Muʿirre kaçdı ol denī
işitdi Bābā ʿAmirden bunı şāh
emr kıldı eylediler ʿazm-i rāh

2190 bir gün ʿerdiler Muʿirr kalʿasına
sāmīʿ oldı dīde-bānlar sesine
geldiler Şimre dēdiler yā emīr
turābīler ʿerdiler emriñ nedir
tīz buyurđı kalʿanıñ kapusını
muħkem ʿtdiler bütün yapusını
hāzır oldı kalʿa içinden kamu
sünnīlerde ol zamān ʿtdi gulüvv
bir birine hayli oklar serpdiler
aħşāma dek ceng kıldılar bular

2195 şabāh oldı yine burca geldiler
sünnīlere okla hamle kıldılar

150

olur idi anda bir melʿūn-ı ħar
şāʿirlikden var ıdı anda eşer
çağırdı Şimr dēdi ey hicvezen
Hāzret-i ʿAlī Hāsan Hüseyni sen
bunlara bir hicve yaygıl pür-edā
burcuñ üstüne çıkup eyle nidā
işitdi bu sözi kalkdı fużūl
Haydar ħaqqında yapup hicve ol

2200 çıkdı burca söyledi pek pek kıatı
duyan müʾminiñ kesildi tākātı
cümlesi cānına lāʿnet ʿtdiler
ol pelīdden kamu nefret ʿtdiler
işidüp Bābā ʿAmir eyledi āh
kim felek āyīnesin kıldı siyāh
tīz ele aldı şapanı taşını

atdı ғағıtdı lā'iniñ başını

yüzü üzre düşdi ғаl'adan o ħār
ħurd ħaşħāş oldı cismi tār-mār

2205 gören mü'miniñ soğudı cānları
mevce geldi ġayreti ĩmānları

āferīn etti Müseyyeb šāh-bāz
‘Amir aldı eyledi çok dil-nüvāz

aĥšāma dek yine ceng oldı o gün
tükedemedi ħavāricler soñun

şabāĥ oldı yine bindiler kamu
her tarafından şehre kıldılar ġulüvv

çünkü muĥkem ғаl'adır yok çāresi
ġayret etseler de mü'minler besī

2210 Bābā ‘Amir dedi šāha bil ‘ayān
ғаl'a alınmaz bu resme ey civān

151

men gidem lağam alayım yā Emīr
vēr benim yanıma biraz sen dilīr

šāh daĥı bu sözleri ma'ġūl görüp
kıldı destūr ‘Amra bin yüz er vērüp

ғаl'a ғаpusına geldi çün bular
Bābā ‘Amrı gör ki tedbīr kılar

her ғаpu yanından urdı bir lağam
dedi šāha seyre tur sen çekme ġam

2215 ғаpu altından açıldı şehre yol
girdi açdı bābı ol peyk-i resūl

girdiler çün düşürdiler şehre zār
ol şecā‘at cevherinden behre-dār

gördi Şimr oldı uş aĥvāl yaman
begleriyle meşveret kıldı ol ān

dedi aldı sünnīler şehrimizi
cümlemiz keser kımaz birimizi

tîz oluñ Dımışka toğrı kaçalım
turmayaım bu aradan geçelim
2220 dèdiler erlik midir gitmek bize
bu arada yeg durur ölmek bize
dèdi Şimr eyü dèrsiz siz belî
bize dağı çeri gerekdir velî
bu arada siz duruñ kılıñ şavaş
halîfe uğruna vèrin cān u baş
men size leşker alayım geleyim
turābîler işini baş kılayım
oldı bu hîle ile Şimr revān
gördi Haccāc kaçdı Şimr ol zamān
2225 bir bahāne ile kaçdı ol dağı
diledi kaça hücrede ey ağı

152

dutdılar ol Hacer ibn-i Haceri
iki pāre kıldılar ol fecri
şehre kılıç döşediler bir zamān
āsümāna çıkdı şavt-ı el-amān
hāriciden şehri çün pāk ètdiler
cümle mü'min anda rāhat tutdılar
geldiler kamu Müseyyeb yanına
düşdiler şahıñ eline pāyına
2230 kıldılar du'ā mübārek bād dèyüp
şükr olsun kılmadı hîç yād dèyüp
her biri zevk u şafāda hem-çünān
kışsamız hatm oldu burda ey civān
cānıyla ey pāk şıfātı mü'mināt
seyyidü'l-kevneyne vèriñ şalāvāt

Şimr kelbiñ Dımışka gelüp Zeyneb Hātūnı Yezīdden istedigi ve şahıñ hāzret-i
imāmı tahta cülūs ètdirüp Yezīdi ve Şimri habs ètdigidir
ey 'andelīb hoş-nevā nedir bu nevha āveriñ

dédi berāy-ı nāle-hā ol ğonca-i verd-i teriñ
dédim  aşkıñ ğümānıyla dēdi ğafil  imānıyla
dédim nē  n fiğanıyla ge er seniñ her se eriñ
2235 dēdi bāğda gezmek i  n ağyār ba ın ezmek i  n
nāle ile bozma  i  n ordusını ħār u ħariñ
b lb l meni kıldı re  d ğayret ile olur mur d
b lb l gibi eyle cih d v r bu yola c n u seriñ
t  kim vi  le  eresin g l n  cem lin g resin
b ny d-ı ħ rı kırasın vu lat ola t  y veriñ
d dim g n l gel gidelim cehd-i cey ın al gidelim
bozalım t c u ta tını gel ol Yez d-i ekferiñ

153

d di g n l ey N  il  yardımcıñ olsun her vel 
 o n d ola senden  Al    d ola c n-ı Ca feriñ
2240 n le eyle ey hez r-ı b ğ u d l
bu yola  urb n v rirler c nı bil
sende c nıñ ile bu yolda fed 
 ahr-ı c n n   din c na ğıd 
 ahrını  ayn-ı lu f bil bir durur
 ahr-ı lu fı bir bilenler er durur
  n mer m d ny ya gelmekden  ay n
birlige d k lmek imi  b -  m n
 e  ikilikden o  ey  n menzili
  nki bildik l  netull h n zili
2245 ikilikdir c n  lin v r n  den
ikilikdir  demi  ayv n  den
ikilikdir yedi a n ma vez r
ikilikdir  a l-ı ma   a na  r
 a l-ı ma    bir g n le   h ola
ol g n le her nefes eyv h ola
 a l-ı k ll ni bu zind na  alar
 ehriñ i i fi k la oldem  olar

iʿtidāldan çıkarır ʿālemleri
bir birine dūşürür ādemleri

2250 gel Müseyyeb ol gönüller şehrine
iʿtimād olmaz bu arḥ-ı dehrine
ʿaql-ı küllī ʿābidīn-veş kıl ḥalāş
ʿaql-ı maʿāş kim Yezīddir aḡa ʿāş
anıḡ ile kār-zār ét ey gönül
tāc-ı taḡtın tār-mār ét ey gönül

154

ʿaql-ı küllī taḡta çıkar kıl imām
düzele şehriḡ içi ey nīk u nām
fışḡ u fücūr ara yerden refʿ ola
şıdk u iḡlāş gönlün evine ola

2255 gez gönüller şehrini bir bir yine
ḡāricī ilini hep getür dīne
ḡayret ile kim Müseyyeb étđi hem
cedd ü saʿyıla murāda yétđi hem
ḡayret ile her murād ḡāşıl olur
ḡayret étmeyen amu cāhil olur
sözi uzatma yéter kıl muḡtaşar
ansızın çünkü ecel gelür başar
vēr Müseyyebden yine sen bir peyām
kim şafā bula işiden ḡāşş u ʿāmm
2260 ol zamān kim Şimr melʿūn nā-be-kār
ḡalʿa-yı Muʿirrdēn étmişdi firār
Şāma geldi bir gün anda ol pelīd
dédiler geldi Şimr kelp yā Yezīd
dédi Mervāna ʿaceb nétđi ola
turābīler ile ne étđi ola
dédi Mervān cümlesin kırmışdır ol
sünnīleri şu gibi şavmışdır ol
böyle dērken geldi Şimr nā-gehān

dédi bilgil yā ḫalīfe-yi zamān

2265 devletiñde cümlesin kesdim kamu
üzerine esdirüp bād-ı semū

līkin vardır bir murādım bil ʿayān
ḫazretiñ arzūladım geldim hemān

dédi Yezīd de murādıñ bileyim
tā ki murādıñı ḫāşıl kılayım

155

dédi mazlūm Ḥüseyniñ duḫterin
yaña ol burc-ı saʿādet aḫterin

ʿaḳd-i nigāh eyleyüben vèresin
vaşlına anıñ beni irgüresin

2270 döndi Yezīd dedı ol Mervān ḫara
sen ne söylersin bu dem bu ḫabere

dédi Mervān çün emek-dārıñ Şimir
ger ḫanāʿat éde bu sehil āmir

işidicek bunı emr étđi Yezīd
Zeynebi getürdiler biraz pelīd

dédi yā Zeyneb murādımız bizim
ol ki budur saña bu benim sözüm

Şimre seni vèrmek isteriz kamu
redd kılma bizi olup ḫayḡulu

2275 Ḥazret-i Zeyneb işidüp kıldı āh
eyledi mirʿāt-ı devrān-ı siyāh

ʿaḳlı gitdikde biraz şu saçdılar
çün anıñ bayḡunlığını açdılar

söze gelüp dedı ey tuḫm-ı ḫarām
istemekden beni bu mıdır merām

cedd pā kim yaʿnī faḫr-ı kāʿināt
kim anıñçün yaradıldı vāridāt

ey Yezīd neçe revā görüñ meni
ey pelīd ibn-i pelīd aşl-ı denī

2280 utanın ھاqqdan ھاyə  d n ھاyə
ol kişi kim ھاrındařına kıya
bir m n f k f s ka v rme  meni
bu naşıl işdir rev  g rme  meni
işidicek dili dutuldu anı 
ağızı a ılmadı aşl  mel  nu 

156

d di Merv n alayım ol  ok s ylim
 al fe g rdi rev  redd eylim
zorıyla seni v r r z bil  ay n
g rdi Zeyneb iş fes d oldu hem n
2285   le kıldı d di Zeyneb ey k pek
ba a m hlet v resin cum aya dek
 u be-yi Zeyne'l- ab nı  n mına
o udup duyula   ş  u   mmına
d ndi Yez d ba dı Merv na o  n
d di bir kez o una h  ne ziy n
b yle d y ben o dem iki l   n
v rdiler m hleti cum aya degin
şaldılar yine anı zind nına
şad hez r l  net Yez di c nına

2290 d di Zeyne'l-  bid n ey hem-şire
get rdiler seni n   n ol  ara
d di Zeyneb ey g z m n r  benim
vay c nım g  l m serveriş  benim
şimre beni v rmek isterler bular
işidicek g zlerine yaş dolar
d di ey b r-ı  ud  b -  reyim
senden  zge kimlere yalvarayım
men  uluy  şu unı  afv eylesin
dutmışım derg   na y zimi men

2295 b yle d y p ikisi a laşdılar

nār-ı hasretle ciger dağlaştılar
çün Yezîd Zeynebi vèrmek diledi
gördi bu aḥvālî bir beg var ıdı
Şehr-i Zevvāl dèrler idi ol ere
dèdi oldem Yezîde Mervân ḥara

157

ey Yezîd-i kelp-i murdâr nâ-be-kâr
vay bre mel'ûn hây Mervân-ı ḥimâr
sizlerin ne ḥaddidir kim söylemek
ehl-i beyt-i Aḥmede zulm ètmek

2300 Ḥazret-i Mazlûmun ol kerîmesin
ol cenâbın ya'nî muḥteremesin
bir Şimr gibi lâ'în murtâdda hây
vèresiz kaḅḅı kitâbda aḡa cây
dèdi Yezîd Ḥüseynîsin sen daḡı
şehr-i zevvâl ètdi belî ey şakî
bir kişi kim nesl-i peygamber ola
sevmeyen anı hemân murdâr ola
ışidüp Yezîd yere ḡomanḡ dèdi
cümle itler aḡa hücûm eyledi

2305 Şehr-i Zevvâl nüve urdı ra'd var
ètdi Yezîd ḡullarını târ-mâr
anı görüp şehr içi yürüşdiler
Şehr-i Zevvâle ḡatı uruşdılar
yedi yèrden zaḡm urdılar aḡa
tâḡatı tāk oldu baḡdı dört yaḡa
kendüye yok gördi hîç bir yâr-ı ḡar
yüzini tutdı semâya ḡıldı zâr
nâ-gehân bir ḡoca girdi içeri
Şehr-i Zevvâle erişdi rû-be-rû

2310 yüzüne baḡan kişinin çehresi
çāk olur ḡalmaz beḡadan behresi

kaçarlardı h̄āriciñ cümle dobı
besmele degmiş kamu şeytān gibi
Şehr-i Zevvāl bir dīvāra arqasın
vêrdi ammā düşdi bī-hūş olmasın

158

h̄āricī diledi kim öldüreler
h̄ikmetinden zāhir olur görüneler
yarılup dīvār bir el oldu ʿayān
Şehr-i Zevvālī çeküp aldı hemān

2315 bilmedi kim kanda gitdi ey ahı
inşāʾallāh zikr olunur ol dağı
bu yaña biz gelelim ol kocaya
ol mübārek yüzli kutlı hocaya
Müseyyebiñ bābāsı Muhtār idi
h̄āricīler gizli ceng êder idi
naʿra urdı yêr yêrin Muhtār katı
h̄āriciñin kalmadı h̄iç tākātı
bre komañ dêr idi melʿûn Yezîd
var ıdı Behrām dêrler bir pelîd

2320 ilerü geldi cān-ı Muhtār ol
çaldı Muhtār pârelendi ol fuzûl
Tahmetin adlu êrişdi bir köpek
çaldı serden kesdi Muhtār pâye dek
biri dağı geldi ʿAntar adlu bil
turma bir dem aña lâʿnet eylegil
şöyle kim biñ batmanıdı gürzi var
anlarıñ yanında ol pek gürbüz er
diledi Muhtārıla kıla şavaş
dêdi Muhtār çekme aña h̄iç telâş

2325 aldı yêrden bir büyücek taşını
urdı h̄urd êtdi lâʿiñin başını
ceng êderek çıkdı Muhtār Saʿîd

gözlerinden oldu oldem nā-be-dīd
pek melūl oldu Yezīd-i murdār buña
bu işe ğayet ile qaldı taña

159

bu yaña çün kim Müseyyeb nām-dār
qal^ıayı Mu^ıirri aldı āşikār
rūz-ı şeb zevk ü şafāda idi ol
bir ğece düşünde ol merd-i qabūl

2330 gördi gökler qapusı açıldı çün
bir yüzine anda nūr saçıldı çün
nêçe biñ melek o dem kıldı zuhūr
geldiler cümlesi êtdiler ^ıubūr
ol melek öñünce geldi bir kişi
kim cihānda yok idi anıñ işi
ol melekler êder kim ādem budur
ibtidā ḥalīfe-yi ^ıālim budur
vardı düşdi ayağına şāh anıñ
dêdi gelür faḥrı iki cihānıñ

2335 yā Müseyyeb yürü istikbāl kı
Ḥazret-i Aḥmeddir ol gülānı bil
böyle dēyüp geçdi ādem ol zamān
^ıaḳabince geldi bir ^ıalem hemān
cümle melekler êderler bir sebīl
bilesiz budur ol İbrāhīm Ḥalīl
olda aytdı yā civān zāhir olur
şimdicek ol Aḥmed-i Muḥtār gelür
yürü qarşu var aña gör yüzini
geçdi olda tekmīl êdüp sözini

2340 ^ıaḳabince zāhir oldu bir ^ıalem
ol ^ıalem dibinde gelür zū'l-kerem
bir qanadında livānıñ ey ulu
lā ilāhe illallāh bil yazılı

Muhammed resûlu'llâh birinde
nidâ eyler melekler hep serinde

160

ol haqqın sevgilü yâri bu durur
dû cihânın iftihârı bu durur
ol zamân geldi Müseyyeb yanına
düşdi Aḥmediñ mübârek pâyına

2345 Ḥazret-i Aḥmed şıgadı zâhrını
nûra garķ étđi göñüller şehrini
dédi oğlum kuvvetiñ olsun ziyâd
iki cihânda olasıñ bir murâd
Ḥazret-i Ḥaydar tûrurđ ol zamân
bir ʿimâme şardı başına hemân
vêrdi bir âhenini Aḥmed aña
dédi kâr étmez kılıç artık saña
tûrma emdi yâ Müseyyeb yürü var
Şâma Yezîd ile eyle kâr u zâr

2350 cumʿa namâzın Dımışkda kılasın
teḥḥiri cāʿiz degildir bilesin
ciger-güşem ʿĀbidîni kıl ḥalâş
tâ ki bîʿat eyleyeler cümle nâs
böyle déyüp ġaʿib oldılar ol ân
çün Müseyyeb uyanı geldi hemân
gördi bir âheni peygamber tûrur
Ḥaydarıñ ʿimâmesi başda olur
nûrıyla tölmuş o yatduğı maḳâm
tûrdı yerinden Müseyyeb ey hümâm

2355 çekdi oldı zü'l-cenâhına süvâr
ʿazm-i Dımışk étđi şâh-ı nâm-dâr
bu yaña Dımışkda bir er var ıdı
ki şadâkat pîşe muḥibb yâr ıdı
adı kılsaydı muḥibb-i ḥânedân

vākı̇ada Ḥaydarı gördi o cān

161

dédi Ḥaydar tır bergden yürü var
geliyor dostlarımızdan bil bir er
evine getir yürü bu dem anı
gördi bu rü'yâyı geldi o yanı

2360 taşra çıktı gördi gelür bir yigit
aldı getürdi çün evine işit
gördiği rü'yâyı takrîr eyledi
evvelinden şāha bir bir söyledi
şāh imāmı eyledi aña su'āl
dédi zindānda o nūr-ı müte'āl
Yezīdîñ geldi Şimir bî-edebi
istedi Hüseyn kıızı ol Zeynebi
yarına dek vërdiler mühlet bular
görelim yarın felek eyler neler

2365 şāh işitdi dedi olğıl müsterih
gör ne görür ol Yezīd halk-ı kabīh
bu yaña Yezīd yaturdı ol gece
yağdı taş başına gökden ey hoca
Kūfe yolundan bir ejderhā kudūm
başdı şehre eyledi oldem hücum
şehre āteş saçdı ejderhā besī
tā ki érdi Yezīde bir pāresi
kapkara oldu vücūdı ol zamān
katı korkup uyanı geldi hemān

2370 gönderdi Mervāna ādem ol lā'īn
tīz erişdi oldemin Mervān hemīn
gördi şararmış Yezīdîñ yüzleri
tolaşdırır söyler iken sözleri
dédi yā ḥalīfe bu ne ḥāl olur
bu vakt çağırmağa bā'ise nolur

gördiği vâkı'ay ı dēdi aḡa
 dēdi ez-ġāss-ı aḡlām dērler buḡa
 yā Yezīd ta'bir bil olmaz bunun
 şandı gerçēk cānı geldi mel'ūnuḡ

2375 şabāḡa dek durdı bunlar ey aḡı
 cum'a ġüni idi ol ġün hem daḡı
 şalā vaḡti vērdirer bunlar şalā
 mü'min olan cāmi'e dāḡil ola
 ḡaliyye şāḡ cāmi'e dek sürdirer
 minberin şaḡ ḡarafında ḡurdılar
 mescidin iḡine doldılar ḡamu
 Ḳur'ān oḡındı tamāmen ey 'amū
 bu yaḡa Şimr imāmı Zeynebi
 cāmi'e getürdi ol serr ābı

2380 sünneti ḡıldılar oldılar ferāḡ
 geldi Zeyneb ol zamān üzre ayaḡ
 dēdi ḡuluḡuzda siz şādıḡ mısıız
 yoḡsa ḡulf eyler döner fāsıḡ mısıız
 dēdi Mervān evvel oḡusun bize
 ba'de oḡuya ḡuḡbeyi size
 dēdi Zeyneb bizlere evvel gerek
 baḡalım ne ḡösterir devrān felek
 ḡāzaba geldi o murdār dēdi ḡoḡ
 söyliyim ḡaddini bil ḡaddinde yoḡ

2385 pes ḡaḡīb ḡıḡardı oldem minbere
 ezelki 'ādet tek ol yüzü ḡara
 şāḡ-ı merd-āne gelicek ol ḡaḡab
 ḡāşā ki düşnām vērdi bī-edeb
 işidüp eyledi Müseyyeb nidā
 dēdi ey mel'ūn vay ḡaḡḡdan cüdā

dédi yañlış okudıñ tekrār kıł
āl-i evlāda bugün ikrār kıł

gördi Mervān ve Yezīd bu kıışsayı
kıldılar teşvīşe çeküp guşsayı

2390 gördiler kim bir mehābetlü civān
aldı bunları o demde bīm u cān

dédi Mervān bir misāfir kişidir
böyle ser-keşlik bil anıñ işidir

bu yaña haṭīb yañıldım zann édüp
okudı yine ol ʿādetden gidüp

yine Ḥaydara o düşnām eyledi
kendüye lāyık neçe söz söyledi

iḥtiyārı kalmadı şāhıñ ol ān
minberin kapusını aldı hemān

2395 şaḳalından tutdı oldemde anıñ
bir ḥimār kuyruğı gibi melʿūnıñ

kuş başı gibi kıopardı başını
eline aldı o murdār lāşını

atdı Mervān ve Yezīde toğrı ol
kendüsin bildirdi pes merd-i ḳabūl

bilesiz meni Müseyyeb Ğaziyem
merd-i meydān erenler ser-bāzıyım

bir durur öñümde ol yazı ve tağ
bulmaz almadan ḥavāricler ferāğ

2400 cān almadan ḳanda ḥalāş édesiz
ger şarı öküze dağı gidesiz

āl-i evlād-ı resūlün dādını
alayım kesem Yezīd bünyādını

böyle dēyüp ḥamle kıldı bir birin
göge çıkardı o dem nevḫaların

164

ṭoldı mescidin derūnı ḳanıyla

kaçdılar oldem Yezîd Mervânıla
bir nemed-püş koca çıka geldi uş
girdi Yezîdi içine kıldı cüş

2405 gördi hâl-i Zeynebi Zeyne'l-^cabâ
komañ dèyü aytdılar yèr yèr nidâ
ğayret èdiñ hânedân hürmetine
èrişesiz âhiret devletine
bu yaña Dımışkda her muhibb-i cân
duydılar mescidi başmış bir civân
ber-yarağ olup hemân dem geldiler
şâh katına on biñ er cem^c oldılar
ol zamân Ebu'l-^cQays şâh atına
gitdi evinden getürdi katına

2410 gördi Zeyne'l-^cÂbidîn buldı ferağ
atasının atı gelür zü'l-cenâh
şâh buyurdi imâma getürdiler
öñüne çekdiler uş yetürdiler
sürdi imâm pâyna at yüzlerin
imâm dağı öpdî iki gözlerin
bindi at üstüne Zeyne'l-^cÂbidîn
aldı kılıç ele ol sâlâr-ı dîn
oldı bir rağsa dağı Zeyneb süvâr
bir ata dağı Müseyyeb nâm-dâr

2415 kal^caya bunlar hücüm ètdi ol ân
on biñ er oldı yigirmi biñ hemân
dèdi oldem kelp Yezîd Mervân hâra
ne durursın karşı çık tîz bunlara
Mervân dağı karşı geldi ol zamân
karşı şaflar bağladılar ey civân

165

meydân açıldı Müseyyeb depdi at
geldi meydân içine ol pāk-i zāt

na'ra urdı çünki kıldı er taleb
geldi Tüş adlu o dem bir bî-edeb

2420 azğaşup ceng eylediler ey 'amū
kıldı şāh āhır mekânını tamu
girdi bir hāricī dahı ey hümām
amda öldürdi şāh-ı nīk-i nām
āhırı meydāna kimse gelmedi
bir nefis şāhıla şavaş kılmadı
gördi şāh kendüsin urdı ceyşine
öldürürdi gülānı ol pīşene
muhibbler de ol zamān erişdiler
iki 'asker gavkaya girişdiler

2425 ceyş-i Yezīd kaldı az kim şınalar
yüz dutup firāra cengden düzeler
gördiler yüzler belürdi ol zamān
naşr-ı seyyār çıka geldi nā-gehān
şabāha dek cenge ikdām étdiler
şanma kim ol gēce ārām étdiler
hāricīler galib oldı git gide
cünd-i hāric sünnīyi mağlūb éde
atdılar yēr yēr havāricler kemend
édeler Muhtār-ı şāhı Kaysı bend

2430 Müseyyebi yıkdılar atdan o dem
aldılar kemende anı ey dedem
na'ra urdı dēdi ey qadir Allāh
'avnıyı yār ét baņa ey pādişāh
böyle dērken geldi bir gayret aņa
feyz-i haqqdan erişüp kuvvet aņa

166

bir kezin silkdi kemendiņ ipini
yakdı ol tutan Yezīdler kelbini
nā-gehān peydāhı oldı bir gubār

çıka geldi ʿAbdü’ş-şems kām-kār

2435 bu diyār-ı mağribe sultān ıdı
geldi düşünde buña bir pīr dēdi
yürü Şāma var imāma yardım ét
durma al ʿaskerini sen yā yigit
bu dahı aldı çerisini o dem
geldi imdāda erişdi çün bu dem
aldılar ortaya hāricī kamu
tār-mār étdiler oldem ey ʿamū
Naşr-ı seyyār dēdi kim girü gidem
cān gerek baña hā Yezīdi nēdem

2440 böyle dēyüp ʿaskerin aldı hemān
geldigi yola girü oldı revān
bu yaña Mervānıla Yezīd dahı
kaçdılar kalʿaya ol iki şakī
geldi oldemde imāmü’l-ʿābidīn
dēdi dikiliñ ey cemī’ü’l-müslimīn
turābī dēdiki ey kavm-i fetā
dēdi hākk şānında anıñ heletā
inciden anı hudāyı incidir
zīrā ol hayrū’n-nisānıñ zevcidir

2445 Aḥmedin ʿamūsı oğlıdır bilin
her nēçe lāyık ise anı kılın
lāhmın lāhmı dēdi Aḥmed aña
buğz edersen Haydara vāy hayf saña
ger muḥibbisiz gönülden Haydarın
çıkarın dilden o sevdāsın serin

167

cānıyla gayret kılın evlādı çün
Haydarın evlād-ı pür emcādı çün
tā şefīʿ ola Muḥammed sizlere
yakın olasız cenāndan bizlere

2450 işidüp halk anı mevce geldiler
yêr yêrin hârice hamle kıldılar
yıkıldılar kal^{ca} a kapusın ol zamân
şehre girdi cümle yâr-ı hânedân
gördi kelb Yezîd Şimir murdâr lâ^{ca} in
kaçmağa yüz dutdılar oldem hemîn
êrdi oldem urdı bir gürz Şimre şâh
ser-nigûn oldı türâba rû-siyâh
Kaysa vêrdi anı kendüsi yine
êrdi ardından Yezîd-i bî-dîne

2455 tutdı getürdi imâm hazretine
çün yaturdı huzûr-ı devletine
gördi imâm kıldı şükr-i Kird-gâr
hamd kıldı hakka oldem bî-şümâr
emr êdüp muhkemce bende aldılar
zindâna ikisinide şaldılar
bu yaña Mervân işitdi kim Yezîd
Şimr ile zindâna düşmüşler pelîd
şıçradı oldemde başına cânı
Velîd ibn-i Mu^{ca}viye mel^{ca} unı

2460 ^{ca}Amir turâkı ve Şeddâdı bile
Yezîd oğlu kelb-i Süleymânıla
der-^{ca}aķab bunları aldı ol hemân
toĝrı Mışra oldılar bunlar revân
beriden şâh geldi imâmın yanına
öpdi elin düşdi hâk-i pâyına

168

imâm dahı öpdi iki gözlerin
yüzlerine sürdi iki yüzlerin
cümle yârenler görüşdiler tamâm
geldiler imâmı alup ey hümâm

2465 Yezîdin tahtın kesüp taht yaptılar

cülûs étirdirdi imāmı çün bular

... çün karındaş eyledi

ki katı şāha duālar söyledi

bir nêçe gün anda uş oturdılar

hîdmeti yêrine çün getürdiler

geldi Müseyyeb imāmdan diledi

askerim Muırrde yalnız dedi

cān u başım yoluña olsun fedā

vêr îcāzın bize ey nūr-ı hudā

2470 Hāzret-i Zeyne'l-Abā dahı o dem
vêrde destūr Müseyyebe zü'l-kerem

Qays u Abdü's-şemse dahı yönelüp
azm kıldı bunlara vedā kılup

bu yaña şāhın çerisi ol zamān
kalkdılar vaqt-i şubhda cümle cān

cümle şāh katına gide durdılar
şāhı geldiler ki yokdur gördiler

oldılar oldemde cümlesi melûl
kimi havf étidi Yezîdden dedi ol

2475 her biri bir söz dediler çün o ān
dedi Bābā Amir ayyār-ı cihān

şāha bunun gibi sözler söylemeñ
korkdı deyü aña bühtān eylemeñ

lîkin bu yer katı tārdir turalım
māh-ı şemūna kamumuz varalım

169

bir nêçe gün anda edelim qarār
nêrde ise şāhda olur āşikār

böyle deyüp Māh-ı Şemūna bular
geldiler ol yerde rāhat kıldılar

2480 bu yaña oldem Müseyyeb pehlevān
gelür idi askerine ol civān

yolları Hāmāya düşdi bunların
hāricī idi kaması anların
cümlesin kılıçlayup pāk kıldılar
döndiler Mu'irre dāhıl oldılar
gördi kim yok leşkeriniñ hīç biri
buldılar Mu'irr içinden bir eri
şordılar leşker haberini aña
Māh-ı Şem'unda dedi kılmañ taña

2485 pes o Māh-ı Şem'una yöneldiler
çünkü şehriñ kenārına geldiler
begleri işitdi cümle şād olup
şehre getürdiler istikbāl kılup
cümlesi cem' oldu édüp hasbiḥāl
şāhıñ aḥvālını étdiler su'āl
şāh daḥı peygamberi gördigini
'imāme pīr-i āhenin vèrdigini
ḥazret-i imāmıñ buñda oldıgın
Aḥmedin söziyle Şāma vardıgın

2490 şehir-i Dımışkı bī-feth étdüğini
Yezīd kelbi Şimrile tutduğunu
cümlesin anlara bir bir söyledi
her ne kim olduysa takrīr eyledi
işidüp cümlesi şād oldu kamu
anlar anda rāḥat üzre ey 'amū

180

Zeyne'l-Ābidīn daḥı tahtındadır
kevkeb-i burc-ı sa'īd bahtındadır
işte bunlar böyle ḥurrem olmada
rūz-ı şeb ḥaḳḳa 'ibādet kılmada

2495 kışsamız oldu tamām ey pāk-ı zāt
vèr Muḥammed Muştafāya şalāvāt

Mervān kelbiñ Mışıra varup Mışır begi ile her diyārdan 'asker cem' édüp Yezīd ve

Şimri ḥalāş ve imāmı yine zindāna şaldığıdır
gölşenine ér göñül olma cüdāsı Kāzımın
dil bāğında ol hezārı ḥoş edāsı Kāzımın
melce²-yi dergāhını me²vā edin şıgın aña
fırşat eldeyken amān ol bir gedāsı Kāzımın
anın ʿaşkına düşen cū²-i seb²adan geçdiler
çünkü ʿaşk pākīdir rūḥuñ gıdāsı Kāzımın
cümle vardan yokdan el çek iktidā ét bu yola
bu yol ol yoldur ki bil rāh-ı hüdāsı Kāzımın

2500 Nāʾilī kāzım yolunda ol Müseyyeb tek yürü
ger olam dīk cān u başıla fedāsı Kāzımın
ey hezār-ı nazm-ı gül-zār el ele
nağme dār-ı sāzın pes gel dile
bir Hüseyñiden yine alup maḳām
mevce gelüp lāleler éde ḥırām
ʿaşk dükānına yine sen vēr güşād
evvelā kim olalar aña reşād

181

taʿlīm ét ʿibret-nümā taşvīrini
gösterüp ḳalbde o ma²nī yerini
2505 bizlere üstād olup irşād ḳıl
biz zebūn-ı nefse gel imdādı ḳıl
perde-yi şehvet bizi kör eyledi
menzil-i maḳşūdımız dūr eyledi
nérde biz nérde bu da²vā ḥayf ola
sūd ne ferdāsını ecel bula
gelmemiş döndüre dünyāya ol
göndüre uzak yola gel tūşe bul
ey göñül étme tekāmül el-amān
yoḥsa ḥālīñ olısar anda yaman

2510 bu cihānı ne şanup vērдің göñül
vay yazık saña yürü taşla döğül

söz kabûl etmek naşihat neylesün
etmeden hak yola gayret neylesün

çünkü mağrûrsın cihânın cāhına
‘āzim olmuşsun dalālet rāhına

‘aql-ı külliyle savaş eyley müdām
‘aql-ı ma‘āşı edüp dilde imām

arınup çıkmaz yüzümüz karası
yine hakkındır bu derdin çāresi

2515 ol bizi rāh-ı dalāldan döndüre
ol tarīk-i müstakīme göndüre

baş açup yüz dut ulu dergāha gel
her şehir yalvar güzel Allāha gel
sözü uzatma yeter ey mürğ-i dīl
ver Müseyyebden haber tibyanı kıl

çün Yezīdi Şimri habs etti idi
kendüsi ‘askerine gitdi idi

182

bu yağa mel‘ūn dīn Mervān himār
Mısra eylemiş idi ol gün firār

2520 adı Mısır beginin Zührād idi
āl-i evlād düşmeni murtādd idi

duydı kim Mervān himār Mısra gelür
ol har aña oldem istikbāl kılur

karşulayuben getürdi çün anı
duttı mükerrem katı ol mel‘ūnı

aluben Mervānı şehre geldiler
cümle hāric begleri cem‘ oldılar

pes söze geldi o murdār-ı lā‘īn
söyledi ahvālī Şāmī bir birin

2525 turābīlerin gelüp tldıkların
Yezīd Şimri zindāna şldıkların

bir bir eyledi kamasını beyān

acıdı ol cümle itler ol zamān
döndi Zührād dēdi yā Mervān ḥimār
yazalım biz nāme diyār bed-i yār
bī-şümār  askerleri cem  edelim
turābīler üstüne pes gidelim
 edelim başlarına dünyāyı teng
kılalım bu resme ğavġaya āheng

- 2530 böyle dēy p yazdılar   n nāmeler
c mle k tib ele alup ḥāmeler
evvel  Hinde birin g nderdiler
bir ki i eline anı v rdiler
Hind begine d r idi Efn k-ı Hind
f sık u f cir idi bir ehl-i rind
var ıdı bir pehlev n Sinc l u n m
altmı  ar un  addi  ekerdi tam m

183

- var ıdı bir g rzi y z batman ıdı
erlik i re s m u  ahram n ıdı
2535 her  y nde y r idi ol bir deve
  yle istekli  abu  iyv h iyv h
bir g n oturur iken Efn k ḥar
d di kim   mdan  ri di bir ḥaber
d di Efn k get ri  varı  anı
ne i  n gelmi dir istey  beni
vardılar get rdiler ol    idi
  nki Hind  avmi  amusı     di
n meyi okuyuca  a la dılar
Yez d Merv n i  n i le diler
2540 n mede yazmı  ıdı Merv n ḥar
v  ıl olıca  bu mekt b-ı mu teber
bir ki i  ı dı M seyyeb adlu bil
a a t bi  oldu hep bu c mle il

Kūfede eyledi ol hayli fesād
āhiri feth êtdi anı Türk-i zād
kaṅḡ şehre vardı ol feth eyledi
gör bizim başımıza ol nēyledi
Dımışka gelüp Yezīdi Şimri bend
eyleyüp bunlara hep taḡdı kemend

2545 ʿAlī oḡlı Zeyne'l-ʿĀbidīni hem
ḡalāş êdüp taḡta çıkardı o dem
biz o gün Mışra firār êtdik hele
Yezīdiḡ muḡibbi iseḡ böyle
cemʿ êdüp Hind kavmini bil gelesin
dīn içün bizlere yardım kılasın
böyle dēyüp nāmesin kılmış tamām
işidüp Hind kavmi cümle ḡaşş u ʿāmm

184

acıdılar Yezīde Mervāna hep
dēdiler bu iş ḡatı olmuş ʿaceb

2550 işidüp Hind begi cemʿ êtdi hemān
cemʿ olundı yüz biḡ ʿasker ol zamān
güç êdüp Mışr iline yürüdiler
taḡ u şahrāları hep yürüdiler
çün ikinci nāmesin sened şāhına
şalmışdı anıḡ bār-gāhına
adına dērlerdi Zü'l-Eknāf anıḡ
var ıdı bir pehlevānı melʿūnuḡ
vaşfa gelmezdi ḡatı zor-bāz ıdı
on biḡ yigit gavḡasında az ıdı

2555 bir gün otururdu zü'l-eknāf küfr
dēdiler Şāmdan erişdi bir ḡaber
dēdi ol varıḡ getüriḡ görelim
bu ḡaziyye aşlına biz ērelim
getürdiler çün resūlı ol zamān

geldi şundi nāmesin elçi hemān
açdılar çün nāmesini okudılar
mefhūmun bilüp şāha kaķıdılar
tīz buyurđ leşkerini dērdiler
altmış biñ er cem^c olundı gördiler

2560 intihāb ētdi içinden anları
seçdi andan bil otuz biñ cānları
pes kamu at arķasına geldiler
ol gün içre ^cazm-i Mışır kıldılar
çün üçinci nāmesin Mervān ħimār
şāhına göndermiş idi zengibār
adına derdi Baṭūlzengī anıñ
yavuz ^caskeri var ıdı mel^cūnuñ

185

bir gün oturur iken ol kelb Baṭūl
dēdiler Şāmdan ērişdi bir resūl

2565 dēdi kim varıñ getürıñ ne kişi
bu araya gelmeden nedir işi
vardılar getürdiler ol Şāmīyi
geldi şundi aña Şāmī nāmeyi
muṭṭalī^c oldı anıñ mefhūmına
acıdı şāmīleriñ mevhūmına
tīz buyurđ leşkerin cem^c ētdiler
cümlesi de Mışra doğrı gitdiler
dördinci nāme-yi Kürdistāna ol
dērler idi şāhına Serṭāy fuzūl

2570 göndermişdi bir resūl Mervān aña
^cazm kıldı çünki Serṭāydan yaña
geldi bir gün içre Serṭāy yanına
nāme şundi Kürdistānıñ ħānına
nāmeyi açdı okudı ey aħı
acıdı Mervāna ğayet ol daħı

gördi tedāriklerini ol zamān
oldılar amusı da Mıra revān
beinci nāmeyi Sitān āhına
gönderdiler ün anı dergāhına

2575 adına īrzāde bil dērler idi
nīk-ū hem daı ādil er idi
ol daı oıdı Mervān nāmesin
cem^c kıldı lekerini hamesin
ol gün ire cümle yola girdiler
ki atı acele atlar sürdiler
altıncı nāme-yi Tūrkistāna dek
āhına dērler idi Bolur köpek

186

ünkü gönderdi erişdi nāmesi
lekerin cem^c etti ol daı besī

2580 geldiler at arkasına ol zamān
oldılar Mervān dēyü cümle revān
ün yedinci nāmesin Mervān imār
avārzıma yazdı bil ey nām-dār
adı anı bil Muammed āh ıdı
gitdigi anı ü torı rāh ıdı
iki arda ıdı bunlar a eri
biri İbrāhīm ve İsmāīl biri
nāmesi erdi ü Mervānı aa
oıdılar nāmeyi önden oa

2585 öyle yazmı nāmede ey pādıāh
saa nāmım ericek bī-itibāh
bilesin bir avm bize ad eyledi
gör Yezīdi imri bunlar nēyledi
dērler ol avme turābīler ayān
ī^ca-yı aydar daı dērler hemān
alīfeyi zindāna aldı bular

eylediler başımıza gör neler

bize yāver olasın emdi bugün

ītibār buluş katımızda şonun

2590 nāmeyi çün okıdılar bi't-tamām
gör Muhammed şāh ne dēdi ey hümām

yazdı bir nāme o Mervāna ḥiṭāb
nāmesinde bu idi anıḡ cevāb

bizi şanmaḡ Ḥaydarıḡ düşmānıyuz
severiz dört yārı zü'l-īmānıyuz

biz seniḡ ne oldıḡıḡı bilmeyüz
şī'a-yı Ḥaydara düşmān olmayuz

187

böyle dēyüp sildiler çün ḥāmeyi
hem-çünān yazup cevābı nāmeyi

2595 geldi Mervāna cevābın okudı
bir ḡāzab oldı be-ḡāyet kaķıdı
nāme yazdı yine Mervān bī-īlāc
dēmiş ki her yıl baḡa vēriḡ ḡarāc

gönderdi anı Ḥavārzıma fużūl
okudı mektūbı āḡāh oldı ol

dēdi ey ḡadir olan bār-ı Ḥudā
bunlarıḡ étdiḡi bu naşıl ḡaṭā

ḡazret-i peyḡamberiḡ dāmādını
sevmeyüp bilmeyeler evlādını

2600 her kim eyler çār-yāre buḡz kimin
nār-ı dūzaḡdan hemān olmaz emīn

hem daḡı Ḥüseyn ile sen Ḥasanı
sevmede étme tekāsül ey aḡı

kim ki sevmez cāhil-i nā-dān ḡalur
hem şefā'atine daḡı maḡrūm olur

böyle dēyüp okudı bu medḡini
eyleyüp bāb-ı muḡabbet fethini

medh-i āl-i ʿabā hakkında mersīye
tedbīr-i katl-i āl-i ʿabā kıldıñ ey felek
fıkr ü ğalaṭ hayāl ḥaṭā kıldıñ ey felek
2605 berḳ-i seḥāb-ı ḥādīsedden tıġler çeküp
bir bir havāle şühedā kıldıñ ey felek
işmet harem serāyına hürmet revā iken
pā-māl u bī-ser u pā kıldıñ ey felek
şahrā-yı Kerbelāda olan teşne leblere
rīg u revān u seyl u belā kıldıñ ey felek

188

taḥfīf u ḳadr-i şerʿinde endīşe kılmadıñ
evlād-ı Muşṭafāya cefā kıldıñ ey felek
pes biraz aldı şakalı ile saç
ḳodı mektūba dēdi budur ḥarāc
2610 gönderdiler mektūbı çünki o dem
geldi nāme okudı Mervān cūdem
ḳaḳıdı ğayet ğaḳab-nāk oldu ol
ḳalmasun saña bu dēdi ol fuḫūl
bu yaña Mervān çerisi gelmede
her tarafında yine cemʿ olmada
evvelā Efnāk-ı Hindī geldi bil
ʿaskeriyle Mısr iline ṭoldı bil
sāniyen érdi Zü'l-Eknāf nā-be-kār
böyle otuz biñ erile āşıkār

2615 ʿaḳabince geldi şāh-ı Zengibār
gördi rāḥat buldı çün Mervān ḥimār
anıñ ardınca gelüp Serṭāy lāʿīn
yüz biñ er ile erişdi ol hemīn
andan sonra érdi Şīrṣāde hemān
iki yüz biñ erile ol nev-civān
ḥāşılı ol yedi ıḳlīm şāhları
gelüben ḳurdılar ḥayme-ġāhları

kışladı Mışırda ol kış ol himār
çün erişdikde o dem evvel bahār

- 2620 Şāma doğru yürüdiler bir birin
yazuları bürüdiler bir birin
bil toğuz kerre o yüz biñ er idi
her biri mel'ün-ı nā-be-kār idi

189

ez-an-cānib biz gelelim bu yaña
ol ciger-güşe Hüseyin Kerbelā
ya^ñ nā nakd-ı şāh-ı Zeyne'l-Ābidīn
Şāmda durur idi ol sālār-ı dīn
bir kişi geldi yüzün urdı yere
dédi bakmaz mısın ol Mervān-ı ħara

- 2625 dēdi kaçıcak Mışra ol lā'īn
nāme yazar her diyāra bir birin
yedi ıklīm beglerin cem^ñ eylemiş
anlara nēçe düzenler söylemiş
bu ħarafa gelmede ħafil amān
turmayıñ cem^ñ eyleyiñ ^ñasker bu ān
ħazret-i imām dönüp yārenlere
kıldılar anlar ile müşāvere
dēdi imām bunlara kim ey aħı
yok burada Müseyyeb Ġāzī daħı

- 2630 ħam yēmezdim burda olsa ol civān
dēdiler anda olan muħibb-i cān
cānımız yoluña hep olsun fedā
ħam yēme ey menba^ñ-ı nūr-ı Ĥudā
cümlemiz karşı varak budur ümīd
yā oluruz ħāzī biz yāħūd şehīd
böyle dēyüp cem^ñ-i leşker kıldılar
o yüz biñ er anda ħāzır oldılar
şehr öñünde tırdılar mīr u vezīr

oldılar Mervāna bunlar muntazır

2635 bir gün oldu érdi Mervān leşkeri
tağ u şahrā aldılar baħr u berī
gördi imām  askeriniñ heybetin
kendüye kıldı penāh  aķķ  azretin

190

dédi ey Bār-ı  udāya şaklasan
 unki deryāya nolur bir  atreden
bu yaņa erişdi Mervān rū-siyāh
şehir öñüne  urdılar hep bār-gāh
ol gün anda istirāhat kıldılar
irtesi gör ne  ıyāmet kıldılar

2640 güneş  afdan ser mu ayyen eyledi
 ālemi n rla m zeyyen eyledi
iki leşker geldi at arkasına
yan ulandı tağı k sler sesine
şehir hep  evre araya aldılar
 unki her biri m heyyā oldılar
 acebā meydāna bug n kim gire
erligiñ h nerini kim g stere
b yle d rken zengib r Ş h-ı Ba  l
 azm  d p meydāna eyledi du  l

2645 meydāna er istedi olup tal b
geldi mu abil aņa   nkim  ab b
az aşup  tdi bular bir k r u z r
bir g rz urdı aņa  ab b n m-d r
 amlesin redd  tdi mel  n ebed
bir da ı urdı anı da kıldı redd
 azaba geldi bu kez  ab b civ n
bir g rz urdı   ş k ne ol hem n
v rdi  alk anın ber ber n -be-k r
l k olmadı o  alk an p y-d r

2650 geldi fîl başına gürz gör nêyledi
fîl başını tağıdup hürd eyledi
düşdi Baṭûl ḥāke şol mānend-i tağ
tîz yine kalkdı ele alup yarağ

191

çaldı Ḥabîbîñ atını ol daḥı
düşdi yere Ḥabîb daḥı ey aḥı
bir biriyle yayağ êtdiler şavaş
bir birinden döküp nêçe kan u yaş
nā-geh Ḥabîbîñ ayağı bir taşa
tokunup geldi o demde ol düşe
2655 kaşd kıldı kim Baṭûl başın kese
bu ḥakkıñ düşmānı merdūd nā-kese
bir kaşurka peydāh oldı nā-gehān
bir kocacık çıkageldi ol zamān
meger ol koca Bābā Muḥtār ıdı
buñ günü her cengde eli var ıdı
urdu başın bir büyük taşı ile
hürd kıldı cismini başı ile
ḥāricîler anı görüp bir kezin
yüridi Muḥtāra diküp hep gözin

2660 sünnîler daḥı erişdiler kamu
kırbışma ceng oldı olgün ey ʿamū
yêr yüzini penbe gibi atdılar
ʿālemi heybetiyle çün dutdılar
üç gün üç gece bular kıldı şavaş
dökdiler kanlar kesüben nêçe baş
küştelerden oldı peydā püşteler
geçdi boyuna nêçe ser-rişteler
ḥāricî oldem katı pek çoğ ıdı
sünnîler az ıdı güci yoğ ıdı

2665 ʿākıbet oldı ʿalem-dār-ı şehîd

buldılar kuvvet o dem kavm-i Yezîd
sünnîler anı görüp tağladılar
hayf şehîd olmadılar yaşıldılar

192

kaldu imâmın katında yedi er
biri ‘Abdü’ş-şems-i Kays u mu‘teber
Kā’ime birisi de ‘Abdü’l-kerîm
biri Habîb biri Muhtâr ey Selîm
bunlar dağı gayrete el vërdiler
sedd-i İskender mişâli turdılar

2670 gülânı iki bî-çârlardı bular
gelmez oldu bunlara âhir olar
dëdiler Mervāna hâli olanı
kim varılmazdır bî-çârlar gülânı
dëdi Mervān bir birin kemend atıñ
yedisini dağı getürin tutuñ
geldiler kemend ele alışdılar
kalmadı kuvvet ki çok çalışdılar
anı Muhtâr gördi bir kez ra‘d var
silkti kırdı ol kemendi pāre pār

2675 çıkdı ol leşkerden oldu nā-be-dîd
kaldılar ‘acebā hep kavm-i pelîd
bu yaña imām Zeyne’l-‘Ābidîn
taldı ol deryāya ol sālār-ı dîn
çok Yezîd öldürdi âhir dutdılar
altısını da giriftâr ëtdiler
emr ëdüp Mervān çü maḥbūs kıldılar
hep Yezîdi cümlesi şād oldılar
bu yaña Kaysın bir ağı var idi
adına anın Üveys dërler idi

2680 gördi bu aḥvālî Üveys ol zamān
Māh-ı Şem‘ūna hemān oldu revān

ol zamān buyurđı ol Mervān  aş
kıldılar Yez di Şimri   n  al ş

193

emr kıldı  amm ma g t rdiler
ba de-z  ser yına get rdiler
bir biriyle g r    p Ő d oldılar
ref   d  p   zn-i  amusı g ldiler
yine ge di ta tına Yez d-i  ara
M h-ı Őem unda em rde b - aber

2685   n tam m oldu burada  ı   amız
 re M seyyeb gide bu  u   amız
f  il t n f  il t n f  il t
v r Mu ammed Mu ta  ya Őal v t

 aysı   arında ı  veysi Ő ha Ő   yet  d  p Ş h da ı le kerin alup   m      nde
 az m ceng  tdigidir

ey dil ma iyyet v ktidir g r niyor  az  ba a
imd d  amiyyet v ktidir  ekdirme gel ez  ba a
 ehr-i g   lden b - aber olmu ıdım  ay   zarar
gelmi  nefis-i Merv n-ı  ar ger  ld resiz ba a
gel n  e  aflet t ralım le ker-i  a  ı d relim
ne  n  cez sın v relim far  oldu bu cez  ba a

2690 nefis  askerine dal-ı g l d d n  andan al g   l
b d r olalım gel g   l gelmeye ba de-z  ba a
her se er ola   m  z t  rula t  r  r  m  z
himmet  derse Ő  m  z Ő  h-ı im  m r     ba a
yine bed   t ey s   andan s    e
mevt eli  ri meden t      e
 ayret  t  ayy r  besinde bul Ő    t
d di   n el-m   min n l  yem  t

194

m   min-i p  k i tik  d ol var y r 
olma a    b-ı  abrden z r y r 

2695 mü'min oldu şehir-i gönle yol bulan
mü'min imiş hâzret-i şâhib dil-ân
mü'min oldu mantıkü't-ı tayrın dahı
sırrına mazhar olanlar ey ahı
mü'min olan yolunu yanlışladı
hem dahı şeytân anı yol bulmadı
bilki mü'minler hakkın hâşş kıldır
hakk ile ol nâz eder sevgülidir
mü'minler gıll u gışşı def eyledi
hişâbda mü'min belîyi söyledi

2700 mü'minler 'ahd-ı mîşâkın bozmadı
doğru yolundan olar hiç azmadı
mü'min olanlar hudâsın bildiler
yedi aşnâmla gazâlar kıldılar
buldı her maksûdını mü'min 'ayân
münkir olan kıldı hep nakdın ziyân
gel yine ey Nâ'ilî maflûba gir
şâh Müseyyebden yine aḥbâr ver
söze bed' et başla gel bir dâstân
ḥuṭû tayyib kesb ede her dostân

2705 ol zamân Zeyne'l-'Abâyı tutdılar
beş kişiyle anı mahbûs etdiler
olvaḳt Ḳaysın bir ahı var ıdı
ki şadâḳatlü muḥibbi yâr ıdı
adı Üveys idi anın ey ulu
ḥabb-ı 'âbidînile ḳalbi tolu
gördi bu aḥvâli Üveys ol zamân
Mâh-ı Şem'ûna hemân oldu revân

195

bu yaḡa ol demde şâh-ı gâziyân
Mâh-ı Şem'ûnda idi ol nîk-i cân

2710 çün Üveys erdi Müseyyeb ḳatına

hāl ʿarż ʿetdi o pāk-i zātına
başının dülbendini urdı yère
düşdi oldem zārile nevhalara
dédi şah bu rütbe giryānıñ nedir
bu teşekkī ile efğanıñ nedir
dédi Üveys nêçe taʿbīr ʿedeyim
dillerim varmaz ne takrīr ʿedeyim
ol Hüseyin-i Kerbelā ey şah kanı
naḳd-ı şah Zeyne'l-ʿAbā eyvāh kanı

2715 kanı ol ʿAbdü's-şems ṭab ʿSelīm
kanı Kays u kanı ol ʿAbdü'l-kerīm
böyle dēyüp zārī zārī ağladı
Müseyyebi nār-ı hüzüne dağladı
eyledi bir bir hikāyet Veys aña
vāleh hayrān oldu Müseyyeb buña
bir kezin çıkardı ol Haydar mişāl
dédi ey melʿūn-ı dīn kavm-i ḳalāl
cān elimden nêrde ʿedesiz ḳalāş
ger ḳudā fırsat vère ey ehl-i ʿāş

2720 böyle dēyüp leşkerin cemʿ ʿetdi ol
gitdi Dımışḳdan yaña ol bā uşūl
bu yaña Yezīd u Mervān ḳaltabān
otururlar idi Şāmda ol zamān
dédiler turābīlere gidelim
anlar ile emdi ḡavḡa ʿedelim

196

cümlesiniñ işlerin bitürelim
cihāndan bu kavmi hep götürelim
böyle dēyüp yerlerinden ṭurdılar
ḳamu ʿaskeriyle yola girdiler

2725 beriden şah daḡı çün gelür idi
eyvāh dedi ʿacele ḳılur ıdı

bir gün oldu Hāmūşa çün geldiler
ol gün anda istirāhat kıldılar
nā-gehān erişdi şāha bir haber
dédiler geldi Yezīd Mervān-ı har
işidicek şāh buyurdi ol zamān
seyre çıkdılar bir iki pehlevān
nā-gehān kim zāhir oldu bir gubār
çıkdı  alem toz içinden āşikār

2730 yedi ıklīm şāhları hep geldiler
taraf taraf cümlesi hep doldılar
 akabince kopdı bir gubār dahı
geldi Yezīd kelbiyle Mervān şakī
bil toğuz kerre o yüz biñ çerisi
var ıdı anıñ ufağı irisi
cümleside  tdiler anda qarār
birlikde Yezīd Şimir Mervān-ı himār
nāme yazdı şāha Yezīd-i fuz l
H k  adlu v rdi bir  ayy ra ol

2735 aldı n meyi ol  ayy r  rdi ç n
M seyyebiñ h zretine v rdi ç n
n meyi a dı o ş h-ı n ciy n
okudı ol yerde anı b   ay n
d miş ki vardıkda bu n mım sa a
dest bir s ne v  kefen boynu a

197

ta asın t  kim  atıma gelesin
şu uñ dahı  afv olundı bilesin
yok diyesin ger bir i   dem bu  n
s ylene   lemde ola d st n

2740 b yle d y p tekm l  tmiş s zini
b ridi   azab em riñ  zini
yazdı n mesine anıñ bir cev b

şaldı aña anı ol ehl-i şavāb
açdı nāmeyi Yezīd-i murdār dahı
hep oturlar idi kavm-i şakī
okudı dēmiş ki ey ehl-i ʿinād
birkaç itlere mi kıldıñ iʿtimād
Kadir u Kayyūm Allāh haqqıçün
hem Muḥammed ḥazret-i şāh haqqıçün

2745 ḥatır-ı ʿaynımda yok hīç nesne bil
rebʿ-i meskūnı bütün ger cemʿ kıl
aluram mazlūm Hüseyinñ kanını
şād ederim ehl-i beytiñ cānını
nēçe bunun gibi dēmiş ey hümām
nāmesin oldemde eylemiş tamām
çün Yezīd işitdi ḥavf etdi katı
kesildi hep cümlesiniñ tākātı
ḥaşılı şabāḥa dāḥil oldılar
iki cānib at üstüne geldiler

2750 ceng-i çeriler çalındı ol zamān
ḥazır oldılar o dem her pehlevān
kim gire meydāna dērken ey ahı
girdi ḥāricden birisi bir dahı
adına dērdi Beşāre bī-edeb
çağırup oldemde etdi er taleb

198

sünnilerden Yūsuf adlu bir yigit
oldı meydānda muḥabil ol işit
bir biriyle ol vakt azgaşdılar
koç gibi ol ikisi uğraşdılar

2755 urdı bir gürz Yūsufa ol nā-be-kār
vērdi gürzin qarşu Yūsuf āşikār
ʿavn-ı haqqla Yūsuf etdi anı redd
urdı Yūsuf dahı aña bir ʿaded

yıkdı atından beşāreyi o cān
bağladı gönderdi orduya hemān
döndi kıldı er taleb ol pāk-i zāt
anı görüp dedi bir hāricī at
geldi Yūsufa ol urdı bir cıda
Yūsuf daḥı dēyüp ey bār-ı Hudā

- 2760 dutdı cıdanın dibinden zor inüp
çekdi aldı anı Yūsuf gör nēdüp
urdı ol pelīde Yūsuf bil anı
çıkdı ol sāʿat o melʿūnuḡ cānı
gördi Yūsuf ki gelür biri daḥı
aldı yay eline ol ehl-i saḡī
urdı çıkdı eḡsesinden tīr ucı
dūzaḡa gönderdi cānın hāricī
gördiler kavm-i Yezīdden cümleler
bir uğurdan kıldılar hep ḡamleler
2765 bu ṡarafdan daḥı érdi sünnīler
urdılar ḡamleler ol yeg dīnnīler
bir birin ḡaşıllı mevce geldiler
kükremiş fīl tek şavaşa ṡaldılar
kılıçlar şimşek mişāli şakıdı
gökde uçan ol gün içre okıdı

199

bir tozu oldu göge direk direk
döndi baḡar ṡasa ol rū-yi felek
aḡşāma dek kıldı bunlar kār u zār
aḡşām oldu döndi hep kıldı ḡarār

- 2770 şabāḡa bunlar yine erişdiler
geldiler meydānda hep ṡuruşdılar
iki cānib şaldı meydāna naḡar
göstere erlikden ʿaceb kim hüner
böyle dērken girdi ʿAbdü'l-ḡadir uş

bir iki cevlan edüp ol kıldı cüş
hāriciden girdi bir it nā-gehān
hamle kıldı Qadire oldem hemān
hamlesin şavup dedi Qadir aña
söyle bu dem emdi kim derler şaňa

2775 dedi neyleñ hamleñi kıl gel beri
neyledi anıda gör Qadir eri
dedi ey Qadir seniñ gibi hemān
varup etmezim o bir Türke amān
ışidüp Qadir dedi vay hāy lā'in
bu ne güm-rāhlu dēyüp urdı hemīn
iki pāre eyledi başdan başa
girdi biri dağı gelüp cünbüşe
anı dağı kıldı iki pāre ol
oldı mihmān dūzağ içre nāra ol

2780 anı görüp geldi bir koca köpek
dedi vazīfeñi bil eliñi çek
meydānı hālī mi bulduñ ey kişi
pervāsız etdiñ bugün sen bu işi
böyle dēyüp Qadire urdı ʿamūd
seyr ederlerdi iki sūdan cünūd

200

tutdı kalkanını Qadir nām-dār
redd kıldı anı oldem āşikār
yine hamle kıldı mel'un ol zamān
yine redd eyledi Qadir bī-gümān

2785 geldi nevbet Qadire bil bu yaña
gürz havāle kıldı ol vaqt aña
verdi kalkanın berāber nā-be-kār
olmadı kalkanı ammā pāy-dār
kaydı fīl başına toğundı hemān
yıkılup fīli o demde verdi cān

yıkılup mel'ûn o dem düşdi yere
diledi Kadir ki bir dağı ura
tîz tırigeldi yerinden ol lâ'în
kılıcına urdı ol sâ'at elin

2790 Kadir dağı indi ol zamân yere
hamle kıldılar yayağ biri bire
gâhı gürz gâhı süñü geh tîriyle
çaldılar gâh bir birin şimşîr ile
ahşâma dek cenge ikdâm êtdiler
ahşâm oldı dönüp ârâm êtdiler
iki cânibden karağol bindiler
leşkeriñ etrâflarında döndiler
şabâh oldı yine şaflar düzdiler
meydânı başdan başa hep süzdiler

2795 kim gire dërken hemân girdi bir it
geldi Kaysıñ kardaşı Üveys işit
bir birine çün muķabil turdılar
ikiside hamlelerin urdılar
âhiri Üveys o dem çaldı anı
iki pâre oldı çün çıkdı cânı

201

anı görüp girdi birisi dağı
anı öldürdi Üveys ey ağı
hâşılı ol gün Üveys-i nâm-dâr
yétmiş hâricî depeler âşikâr

2800 sünnîler cümlesi tahsîn êtdiler
Veyse gönülden muhabbet tıtdılar
bu yaña hâricîler bî-devleti
gördiler Veysden bu rütbe heybeti
oldem içinde görüp şâh-ı mestân
geldi berâber o Şîrzâde hemân
na'ra urup aytdı ey gafil kişi

kalur mı şandın bu étdiğin işi
dédi ğafillik cehālet ešeri
bāb-ı ʿirfāna komuşum men seri

2805 siz gibi cāhil degülüm ol āgāh
āl-i evlād severim bī-iştibāh
aytdı Şīrzāde kim men cāhil miyim
her işimde dün ü gün ğafil miyim
dédi Üveys düşmeni evlād olan
cāhil-i münkir durur ol ğafil-ān
dédi men evlād muḥibbīyim ʿayān
ne için düşmānı dērsin kıl beyān
dédi muḥibbi isen ger Ḥaydarın
turābīlere nēçün kılıç urın

2810 dēdi turābī dēmekleñ ne ola
anıda taʿrīf kıl baña hele
dédi evlādı sevene ḥūb ḥıṣāl
turābī dēdiler ol kavm-i ḍalāl
dédi Şīrzāde Yezīd Mervānı hep
evlādı sevmez mü ki bunlar ʿaceb

202

dédi ger sevseydi Mervān Yezīd
Ḥazret-i Ḥüseyni étmezdi şehīd
tuydukda Şīrzāde çün bu ḥaberi
dédi koyduñ cānıma bir şereri

2815 maʿzūr tutuñ dēdi bu küstāhlığım
ʿafv édiñ benim bu rū-siyāhlığım
bilmeyerek bu araya gelmişim
ki katı bu işde men yañılmışım
Ḥazret-i Müseyyebe sen vēr peyām
iletessin menden aña çok selām
böyle dēyüp meydān içre tūrdılar
el ucuyla bir birine urdılar

aḥṣām oldu çünki bunlar döndiler
iki ʿasker daḥı gelüp qondılar

2820 Veys Müseyyeb qatına geldi o dem
vêrdi Şîrzâde ḥaberin bî-elem
cümlesi bu ḥâle çün şâd oldılar
mü'minler bu resme râḥat kıldılar
ez-an-cānib ol Cemîle kışşasın
déyevüz ol kışşayı pür-ḥişşesin
rāvîler şöyle rivāyet eyledi
Cemîleden çün ḥikāyet söyledi
ol zamān Şimir o mazlûmı şehîd
êtmîş idi kesüp başın ol pelîd

2825 ol mübârek başını alup eve
gelmiş idi ol lâ'în iyvâh iyvâh
var ıdı bir ehl anıḡ bu yaḡa
dêrler idi Cemîle Ḥâtûn aḡa
mü'mine idi be-ḡāyet ol ʿayāl
gördi Cemîle o dem oldu bu ḥâl

203

ki qatı feryâda geldi kıldı âḥ
dêdi ey murdâr-ı kelb vay rû-siyâḥ
bu getürdigiḡ dê kimiḡ başıdır
bu ne rû'ûs ne Yahūdî işidir

2830 seyyidü'l-kevneyne ey kelb ne cevâb
vêrirsin ʿacebâ yevmü'l-ḥisâb
bu uştanıḡ ciger-güşesidir
ʿâleminiḡ belki feryâd-residir
Şimr aytdı baḡa ḥalîfe Yezîd
çok vilāyetler vère vardır ümîd
dêdi Cemîle nêçün ey qaltabân
dîniḡi dünyāya vêrdiḡ bu zamān
anı görüp Şimr oldu pür-ḡazab

dédi ne söylersin sen ey bî-edeb

2835 kılıcın çekdi yüridi ol lâ'în
çala başdan başa anı oldemin
kendisini taşra atdı Cemîle
revân oldu o demde bir sebîle
lîk yol ne oldığın bilmez idi
bir mekânda hîç ârâm kılmaz idi
êrdi Rûm ilinde bir şehre hemân
girmede bir köşede oldu nihân
dédi ey Bâr-ı Hudâ hâlim saña
gün gibi rûşendir ihsân ét maña

2840 bir garîbim dèyü hây hây ağladı
gözleri yaşu nehir tek çağladı
meger bir begi o şehriñ var ıdı
adına Beşîr anıñ dèrler idi
‘adliyle olmuşdı hilki yapusu
bir gèce düşünde gökler kapusu

204

açılup indi melekler bir zemîn
zâhir oldu bir lîvâ anegehemîn
yüzü nûrundan cihân almış ziyâ
ol idi Maḥmūd Aḥmed-i Muştafâ

2845 dört yanında çâr-ı yârı ey ahı
orta yêrde durur ol kân-ı saḥî
segirdüp düşdi ayağı tozına
ḥâk-i pâyın sürdi iki yüzine
dédi Beşîre bulam dèrseñ rızâ
bizim ‘aşkıma var eyle gazâ
düşmen-i evlâda üşür yay yèter
yarın ‘ukbâda gelüp dîdâra èr
dédi düşmânıñ seniñ kim yâ nebî
kimi dost döner ‘acebâ ol ğabî

2850 dēdi Şām ḥalīfesi olan Yezīd
düşmenimdir ētdi evlādım şehīd
Zeyne'l-Ābidīni zindāna ḳodı
emdi sen taşraya çık bu dem dēdi
dostumuzdan geldi bir ḥātūn saḡa
taşradadır anı getür eviḡe
göz ḳulaḡ ol Kūfeden yaḡa daḡı
bir kişi zāhir ola bil bī-raḡı
sen daḡı anıḡla Şāmda ḳıl ḡazā
yarın uḡrāda bulasın ḡūb cezā

2855 pes bunun tek pend ḳıldı ol zamān
nā-be-dīd oldı gözünden nā-gehān
uyḡudan uyandı oldemde Beşīr
şanki toḡmuş anda bir māḡ-ı münīr
şabāḡ oldı beglerin cem' eyledi
gördiḡi rū'yāyı bir bir söyledi

205

ba' de-zā buyurdu atlandı ḳamu
çıkḡılar taşra şehrden ey'amū
gördiler bir yērde tenhā oturur
bir enīsi yok ikileyüp tırur

2860 geldi Beşīr vērdi oldemde selām
çün selāmdan sonra ētdiler kelām
pes Beşīr evine getürdi anı
nēçün şaldıḡ ḡurbete dēdi bunu
ḳışsasın Cemīle bir bir söyledi
cümlesin Beşīre taḡrīr eyledi
Beşīr daḡı gördiḡi rū'yāsını
söyleyüp sildiler hep dil pāsını
ol şehrde ḳaldı çün Cemīle bil
geçdi bunun üzerine nēçe yıl

2865 nā-gehān eyledi Beşīr istimā'

Kûfe yanında var ımuş çün harâ^c
anda bir er zâhir olmuş bî-gümân
hâricîniñ hâllerin kılmış yaman
hâşılı hep olanı tıydı Beşîr
coşa geldi ol yigit mânend-i şîr
‘askerin cem^c êtdi anda ol Emîr
her birisi bir silâh bir gök demir
oğlını eyledi yêrine vekîl
aldı ol Cemîleyi sürdi sebîl

2870 bir gün oldu Kûfeye çün êrdiler
ol arada haymelerin kurdılar
gördiler Şerîhe geldi Kûfeli
dêdiler yâd çeri geldi ey velî
tıydı Şerîh şaldı uş birkaç kişi
dêdi bunlarıñ nedir şoruñ işi

206

vardı biraz Kûfeniñ ulûları
çün ziyâret kıldı bular olar
dêdiler nêrden gelün ey pâdişâh
emeliñ nedir gidübin bunca râh

2875 dêdi biliñ biz muhibb-i evlâdız
evlâd içün biz gâzâya gideriz
Kûfeli işitdi hurrem oldılar
haber vêrdiler Şerîhe geldiler
ışidüp kağî ziyâfet eyledi
‘askerini dağı bir bir toyladı
getürdi serâyına Beşîri ol
‘izzet ikrâm eyledi ol bâ uşul
bir nêçe gün êtdiler bunlar ârâm
söyledi bir gün Cemîle ey hümâm

2880 dêdi îcâzın vêriñ men gideyim
Ka‘beye varup ziyâret êdeyim

hem Şafiyye Hâtûnı görem daḥı
kız qarındaşıdır Hamzanıñ aḥı
böyle dèdi vèrdiler destûr aḡa
ol daḥı ʿazm ètdi Kaʿbeden yaḡa
Beşîr daḥı yüridi Şâm rāhına
érmege Müseyyebiñ dergāhına
ez-an-cānib bu yaḡa şāh-ı cihān
ġāzīler başı Müseyyeb pehlevān

2885 Veysden Şîrzādeniñ iḥbārını
tuymuşıdı ol cānıñ esrārını
ol gècede şād ḥurrem yatdılar
gitdi zūlmet çün şabāḡa yètdiler
iki leşker atına oldı süvār
dögdiler kösini çünkim kār-zār

207

kim gire meydāna dèrken nā-gehān
zūʿl-cenāḥın dèdi şāh-ı ġāziyān
naʿra urup er taleb ètdi o dem
medḥ-i evlād eyledi ol zūʿl-kerem

2890 ḡāriciden girdi bir er kıldı hāy
adına dèrlerdi anıñ Serḡaṭāy
gürz ḡavāle kıldı şāḡa ey aḥı
vèrdi ḡalḡanın berāber şāh daḥı
çarpdı ḡalḡanıyla menʿ ètdi anı
bir daḥı urdı ġāzablanup cānı
geldi nevbet şāḡa gürz aldı ele
Serḡaṭāya kıldı anı ḡavāle
ḡarşu tutdı gürzini ol nā-be-kār
gürz gürze toḡandı uş saçdı nār

2895 biñ belā redd eyledi anı hele
ḡaylice uğraşdı ol ḡar şāḡıyla
nevbet èrdi Serḡaṭāya ol zamān

aldı eline hemān tīr-i kemān
şāha pūr-tāb êtdi anı rū-siyāh
tāziyāne ile şavdı anı şāh
êrdi nevbet şāha  aşıkāne ol
urđı bir g r z ol fuz le ol u   l
l   n   dem nefsi ba landı i it
depesi  zre yıkıldı bil ol it

2900 g rdiler bu h li Yez d  erisi
y r diler ufa ı ve irisi
  h da ı bunlara  aldı hem     r
Ser    y ba ladı B b   Amir
  dıra g nderdi  ayy r-ı cih n
mu ibbler de beriden girdi hem n

208

yine biri birine giri diler
 o  gibi erler  amu uru dılar
  zret-i mazl m H sey n  d     n
 alı urlardı cih nda ad   n

2905  ayrete geldi mu ibbi  her biri
 oldı h ric  anıyla meyd n y ri
ceng  ederken n -geh ol   h-ı em n
 rdi  erkes begi  An  sa hem n
yıkup B b   Amra v rdi anı ol
  dıra g nderdi t  peyk-i res l
pes d n p   h ceng  ederdi h  diye
u radı Mı ır begi Z  r diye
anı da ı yıkdı ba ladı  Amir
  dıra g nderdi ol p k-ı zam r

2910 beriden  uds  begi Arz     h
u radı yıkdı h lin  ıldı teb h
 Amir anı da ı g nderdi  ay n
Ebu'l-cev e u radı   n pehlev n

yüz yigirmi yaşında bir kelb idi
anı dağı tıtdı teslīm eyledi

gönderdi  Amir anıda  adıra
Müseyyeb dağı o dem kıra kıra

Süleymān İbn-i Velīde uğradı
anı dağı dutdı  Amir bağıladı

- 2915  adıra gönderdi Bābā  Amir anı
 ād oldu cümle muhibbiñ cānı
ceng  der iken Müseyyeb bu yağı
uğradı ser- ayl pelīd oldem ağı
 āha kılı   aldı hemān nā-be-kār
redd kıldı kılıcın  āh āşikār

209

 āh dağı süñü havāle kıldı bil
anı dağı yıkdı  Amir aldı bil

 adıra gönderdi  ayyār-ı cihān
eski tutsaklar görüp kıldı fiğan

- 2920 d diler ser- ayl gibi bahādırı
  nki yok m nendi varsa n diri
bağılasa  aceb Yezīdiñ rahtını
t r-m r  tmez mi baht u tahtını
b yle d y p ağıladılar z r z r
bu yağı bu resme oldu k r u z r
ağı ama dek  an d k p ceng  tdiler
ağı am oldu yerlerine gitdiler
beriden Yezīd kelb Merv n u    
pehlev nları i  n hep kıldı yas

- 2925 bu yağı G z  M seyyeb   h-ı d n
begleri  atında t rurdu em n
B b   Amra s yledi   n ol Em r
d di tutsakları get r y   Amir
B b   Amir dağı ol tutsakları

getürdi şāha o avm ü āları
pes söze geldi dēdi şāh anlara
va u pend ētdi esīr olanlara
dēdi ölme Haydarı dūshmānısız
yosa olursuz yarın pişmānısız

2930 on iki nūr-ı imāma ne sebeb
sebb ēdersiz ne arīiyle aceb
Yezīd aldandı bu dūnyā cāhına
gitmedi ol dāll nebīler rāhına
sizi daı aldayup azdırdı ol
ahd-ı mīşāıı bozdurdu ol

210

āl-i evlāda ihānet eyledi
a aa urʻānda lānet söyledi
bize daı elzem oldu anları
atlı ēdi melūn-ı dīn olanları

2935 yāūd tövbe eyleye afv ēdevüz
itirāf cürm ēdeni nēdevüz
siz daı bu demde istifār ēdi
yā nēūn yēriizi ayf nār ēdi
böyle dērken anlara şāh-ı cihān
erkes māliki hemān açdı dehān
adı Anās idi anı ey aı
dēdi men muibb-i elem bī-raı
aflet ētdim meni Mervān aldadı
alīfeye yardım eyle gel dēdi

2940 Mervānı sözini bir bir diledim
men anı gerek alīfe anladım
āl-i evlāda ihānet eyleye
Muşafāya yarın ol ne söyleye
ne şakil alīfe ola ol leīm
şerlerinden elayāzān bi'r-raīm

böyle dëyüp düşdi  An as ber  adem
d di  afv  t c rm me t vbe  dem
  h M seyyeb   d olup emr eyledi
bendini bu c n n u  al n d di

2945 bendini ald lar el  pdi ol er
c mle beglerin g r   di ser-be-ser
ol Be  re da ı  m n eyledi
Yez de Merv na l  net s yledi
d ndi   h B  kiyane k ld  h t b
gelmedi anlardan a l  bir cev b

211

d di geli  t vbe  di  da ı siz
d di anlar biz tur b  olmaz z
  id p oldu M seyyeb p r- azab
d di  a   dan  avf n z yok m   aceb

2950 emdi men sizi  cez  n z v reyim
derk-i esfele sizi  rg reyim
b yle d y p  Amra tesl m eyledi
d ndi  Amir a a g r ne s yledi
d di   h m n c ler sult n s n
bil r m sen mer ametler k n s n
bunlar  men  ulu a ba   la  l
ola in  fa gele bunlarda bil
  id p d ndi   n  Amirden ya a
ba   lad m d di bilgil hep sa a

2955 aldı get rdi   d ra ol da ı
 z d  dem d di sizi b  ra ı
l kin ol  artla k l n ba a n zar
le keri Yez de eylersem g z r
g ricek meni  aber v rmeyesiz
g z yumas z meni h   g rmeyesiz
r    old lar bular ger ek  anup

oldılar şabāha muntazır dönüp
şabāh oldu iki deryā kıldı cūş
mevce gelüp eylediler çün hurūş

2960 geldiler at arkasına cānibeyn
kim ola meydāna dērken rāğibeyn
depdi at oldem Beşāre ittifāk
na‘ra urup dēdi ey kavm-i şikāk
bilmeyen bilsün bilen olsun āgāh
şübhede қalan menem Beşāre şāh

212

hāricī idim ezel men rū-siyāh
müslimānım bugün elḥamdülillāh
bu yaḡa Bābā ‘Amirden bir ḡaber
tut қulağın dēyeyim men mu‘teber

2965 getürdi birkaç deve ol ol zamān
ağaçlar bağladı ‘ayyār-ı cihān
mīḡ çakup ağaçların her yanına
şöylekim uydı қаşşāb dükkānına
aldı ol sekiz esīrleri bile
geldi meydān yērine gör ne kıla
iki ‘askerler temāşā kıldılar
‘Amirden yaḡa қulaқ göz oldılar
dēdi Yezīd Mervāna bu iş nedir
dēdi esīrler siyāset günidir

2970 dēdi bu işi eden yā kim ola
dēdi ‘Amirdir nazar қılaқ hele
bu yaḡa ‘Amir şıḡadı қolların
maşadın taқdı bezedi bellerin
қoydı қаşşāb şekline kendüzini
‘Amir mi bilmezdi gören yüzini
çaḡırup ètdi semüz et şatarım
şafānuz varsa ağırca darterim

böyle dëyüp o gece Mısır beginiñ
bağladı elin o dūzaḥ seginiñ

2975 çağırup dëdi Yezīdiñ ʿaşkına
daḥı o Mervān köpegiñ şevḳine
īmānsız dīnsiz-hā ḳurbān eylerim
etini yaḥşıca biryān eylerim
böyle böyle eyleyüp nêçe nidā
çaladı tenden başını ḳıldı cüdā

213

bir kişiye dëdi emdi yürü var
derisin yüz şavmadan vaḳt-i bazār
ol kişi yüzdi derisini anıñ
līme ḳıldı ʿAmir etin melʿūnuñ

2980 bir birin eñ eñ ʿAmir kesdi anı
ol ağaç üzre mīḥa aşdı anı
geldi ziyāde çün ʿayyār-ı cihān
dëdi ḳurtaram seni açma dehān
kesdi oldem eli ile ayağın
daḥı dili burnı ile ḳulağın
dëdi henüz kelbe döndüñ ey köpek
ey bre ḥırs ṭabʿ-i meymūn-ı şebek
düzdi zībā dek dilin bir şīşeye
bişirüp getürdi anıñ pīşine

2985 zorıyla yédirdi çün ʿAmir aña
geldi Serḥaṭāy yanına bu yaña
dëdi aḡlaram seniñ etiñ semiz
bāḳīye nisbeten ey ehl-i ḡamız
dilerim keşkek édeyim men seni
ḡalīfeñiz pek acıḳdı ey denī
zihni geçdi tā bu resme ol şaḳī
şimdicek taşra çıkar ḳarın bokı
böyle dëyüp anı keşkek eyledi

bağma esîrleri bir bir tölidy

2990 geldi Arzûk katına bu yağa pes
dédi bu dünyâdan ümîdini kes
nétدی sağa sebb édersin Haydara
gel bu dem diliñ cezāsına édem
kesdi Arzûkıñ dilini ey hümām
yédirdi biryān édüp anı tamām

214

gördi oldem Süleymān İbn-i Velīd
dédi ‘Amir ey pelīd ibn-i pelīd
nêçe zulm étđiniz evlāda siz
bākī qala mıydınız dünyāda siz

2995 dédi Süleymān eger āzād olam
sağa cellādılıkda men üstād olam
öğredirdim sağa bilirdiñ dédi
aytdı ‘Amir söyle nêylerdiñ dédi
dédi Süleymān eliñi ayağıñ
keser idim dağı burnuñ kulağıñ
diliñe çengel geçürürdüm ‘ayān
gezdirdim leşker içre bī-gümān
dédi ‘Amir ey lā‘īn çekme elem
bağa eyü şan‘at öğretđiñ bu dem

3000 gel emdi édecegiñ seniñ bağa
eyleyelim bu zamānda men sağa
kesdi burnun kulağıyla elini
lā‘īniñ çengelledi pes dilini
leşker içini tamām gezdirdi ol
pes buyurđı üç kuyu kazdırdı bul
koydı bağıñ kuyuya ol zamān
beline dek gömdi anları ‘ayān
döndi dédi yā ma‘şer’el-müslimīn
eliñize oğ alıñ siz bu demin

3005 on iki imām için bir ok atın
cümleñiz ġazā sevābını tutun
‘Amirñ özini çün işitdiler
her birisi tīr-i bārān êtdiler
düşdi ġāriclere ‘Amrñ heybeti
Bābā ‘Amirden görüp bu şan‘atı

215

çün ‘Amir şan‘atını kıldı tamām
geldi Beşāreye nevbet ey hümām
er taleb eyledi çün ol nām-dār
geldi muķabil aña bir nā-be-kār
3010 gürzile urdı Beşāreyi ol it
redd êdüp urdı Beşārede işit
vêrdi ķalkān olmadı çün pāy-dār
degdi gürz başına kıldı tār-mār
anı görüp geldi birisi daħı
anı daħı kıldı helāk ey aħı
ġāşılı Beşāre öyleye degin
depeledi yétmiş ġāricī lā‘īn
gördi Yezīd bu işe emr eyledi
bir uğurdan cümleñiz varıñ dēdi

3015 işidüp ġāricīler yüridiler
dört yanın Beşāreniñ büridiler
şıġınup Beşāre şāh-ı necefe
kendisin urdı o dem ķalb-i şafā
sünnīler daħı o demde kıldı cūş
bir uğurdan eylediler yürüyüş
iki deryā coşa geldi ķaynadı
gürz kılıç ok süñü oldem oynadı
az ķaldı ceyş-i Yezīd büzüleler
tāb u ķuvvetden ķamu üzüleler

3020 çaldırdı Yezīd āsāyiş ġabelin

haymesine dönderdi hep kıbelin

iki askerler şavaşdan döndiler

her biri yêrlü yêrine qondılar

nâme yazdı şāha Yezîd nā-be-kār

dédi mühlet vèr baḡa ey nām-dār

216

şāh daḡı vèrdi biraz mühlet aḡa

qıldı rāḡat geldi çün ruḡṣat aḡa

çün Yezîd pür-ḡavf şararup şolmada

sünnîler bu resme ḡandān olmada

3025 kışşamız daḡı biliḡ buldı ḡitām

Aḡmede vèriḡ şalāvāt ḡāşş u ʿāmm

Selīm cevheriḡ Yezîde yardıma gelüp şonra Müseyyebe yār oldıḡı ve Müseyyeb

Ḥazret daḡı Yezîdiḡ ordusın şoyup Şāma kaçırdıḡıdır

bülbüle bāḡ dile vèr naḡme ile revnaḡı

yine ola ḡoncamız ol naḡme-hā yig muḡriḡı

oḡu dil-dār medḡini şeb tā seḡer ḡafil mübāşî

ʿandelîbiḡ yanıdır dünyāda kār elyāḡı

vèr Müseyyebden yine bir ḡoş ḡaber tanzîm édüp

naẓm oḡut at ol Yezîde münhezim olsun şaḡî

muẓmeriḡden maẓhar ét ʿaşḡıḡ şecāʿat gevherin

bu ḡazāda tā saḡa yāver ola ey müttakî

3030 Nāʿilî ol nūr-ı Aḡmed ḡaḡḡıçün gel ḡayrete

kim odur naḡd Ḥorāsān şāḡı Muḡammed taḡî

ey bu gül-zār ḡönüller māʿilî

ey ḡaḡıḡat ḡoncasınıḡ sâʿilî

ey vişāl güllere müştāḡ olan

ey bu vaşla zümre-i ʿuşşāḡ olan

étme bu daʿvāyı güçdür pek ḡatı

nèḡe ḡahramānlarıḡ yok ḡāḡatı

nèḡe Sāmıḡ zehreleri çāk olur

nèḡe Rüstem maḡv-ı maḡẓ ḡāk olur

3035 yolları ğayet maḥūf-ı pür ḥaṭar
 ʿazm eden bu yola girdāba batar
 neçeleri döndi yoldan girü bil
 yürü saʿy eyle bugün sen ayru bil
 şehir-i gönlün kahramānı ol gönül
 ol yedi dīvele ğazānı kıl gönül
 ʿaşkla teslīmiyyetin al ceyşini
 sebʿa-yı ehremenin kes pīşeni
 turma bir dem çal rehā şemşirini
 üşür üstüne duʿanın tīrini

3040 eyle bu resmile neçe yıl ğazā
 çek bu yolda dürlü dürlüsin ezā
 nā-gehān okuna saṇa ey ḥabīb
 naşru mine'l-lāhi u feth u karīb
 münhezim olur o nefsin çerisi
 tırmaya tā kim mukābil birisi
 kalʿa miftāhını teslīm edeler
 tağılalar kendüleri gideler
 ol zamān buluş gönül şehrine yol
 vaşl-ı gül-zārı eriş var anda bul

3045 ağla āh et yürü kul var her şehir
 āhıla Mevlāya yalvar her şehir
 sözi uzatma yeter ey derd-mend
 bilemez nedir ğurāb sükker-ı kand
 vēr Müseyyebden yine sen bir peyām
 bāb tanzīmde olup şāhib devām
 ol zamān kim iki leşker döndiler
 her biri yerlü yerine kondılar
 tahtına geldi beriden ol Yezīd
 katına cemʿ olmuş ıdı hep pelīd

3050 dēdi turābī elinden yoķ mecāl
nēylemeli bir dıger gūn oldı hāl
oğlumı bunca çerim öldürdiler
hāvı-ı hāşyet ilime doldurdılar
dād elinden dēyüp hāy hāy ağladı
oturanı kamu nāra dağladı
dēdi Mervān yā hālīfeyim ğam
dağı vardır pehlevānımız bu dem
Hind beginiñ bir eri var bu zamān
adına Sincāl Hindī dēr ʿayān

3055 turābī bir barmağınca yoķ anıñ
nēçe oğlañ yoķ mıdır adıñ şanıñ
emr ēdüp Hindīye gitdi çün bir er
çün alup Sincāl-ı eri geleler
böyle dērken bir ğalebe nā-gehān
oldı dēdiler o dem ey kaltabān
işte gelüpdür Selīm çüpdār
devletiñ yār oldı saña āşikār
der-ʿakab karşıladılar anı bil
şād olarak cümlesiniñ cānı bil

3060 aldılar getürdiler çün ey ʿamū
oldılar Selīme hayrāna kamu
Rūm ilinden idi Selīm cevheri
tutmuş ıdı ād u şanı her yēri
bilmez hīle buğz ʿaceb dīvānedir
līk erlikde katı merd-ānedir
Mısr ilinden her diyāra nāmeler
yazmış iken ol zamān Mervān u har
anıñ begine dağı bir nāme ol
yazmış ıdı Rūm iline ol fużūl

3065 pek dağı dēmişdi ne hācet baña

işte bir er göndereyim men aña
ède a^cdāsını cümle tār-mār
vardığı anda Selīm çūpdār
böyle dēyüp ol Selīm cevheri
şalmış ıdı böylece birkaç eri
çünki gelüp ol araya érdirler
buyurdi Yezīd bir ḥayme kırdılar
cümle geldiler Selīmın katına
ta^caccüb eylediler heybetine

3070 elinde bir dest-çūpı var ıdı
katı büyük bir ulu çınar ıdı
kara taş kurşun akıtmışlar aña
pehlevānlar görüben kaldı taña
otururken dēdi Selīm kaḫayım
turābīleri mezāra şoḫayım
böyle dēyüp kalkdı Selīm ol zamān
nēce ḥāric leşkerin kırdı hemān
hā dēyince iki biñin kırdı ol
cümlesiniñ defterini dürdi ol

3075 biñ belā ḡavḫayı def^e eylediler
turābī degil dēyü söylediler
dēdi yā nērde turābī söyleyiñ
baña anları hā ta^crīf eyleyiñ
dēdiler yarın görirsin tūr uşūl
bu gēce sen ḥāba var rāḫatda ol
hele anı uykuya yaturdılar
hep özini ḫayḡuya yatırdılar
bu yaña ^eAmir ol ^eayyār-ı cihān
gördi bu ḡalebeyi ol ol zamān

220

3080 geldi ḥāric leşkerine der-^eaḫab
ne ola bu ḫāle dēr iken sebeb

gördi bir er oturur âteş-feşân
vêrir kahramânı katilden nişân
dédi barup şaklasın mü'minleri
bunuñ elinden ilâhî anları
böyle dèyüp bekledi anı ʿAmir
belki kalka dèyü ol pāk-ı zamîr
o yanı geldi Selîm oldem hemân
dédi buraya yine geldim bu ân

3085 oldı kılına hemân oldem süvâr
yürüdi bir cāniye ol âşikâr
bu yaña Hazret-i İsmâ'îl benî
du'âsın peyk-i Muḥammed ʿarabî
okuyup oldı bir ak şakallu pîr
bir taş helvâ da çıkardı ol ʿAmîr
Selîmiñ öñüne geçdi ol vakt
dédi Selîm ne kişisiñ söyle yigit
dédi ʿAmir bir fakirim қо gidem
bu helvâyı şatup nafaқа edem

3090 Selîm aytdı bihûde söz söyleme
vêr baña helvâyı efğan eyleme
yoḥsa seni ezerim ucdan uca
aḡlama qarşumda var git ey kıoca
ʿAmir aytdı yarısın bārî yeme
böyle zulm söziñi baña deme
kağıyup helvâsını aldı Selîm
yalandan ʿAmir de aḡladı delim
Selîm helvânıñ kâmusını yedi
turdı geldi çünkü gideyim dedi

221

3095 dâr-heşber erişüp yıkıldı ol
baḡlayup aldı anı peyk-i resûl
geldi Müseyyeb katına ol ʿAmir

dédi bir bir hâli tıydu çün Emîr
şâd olup dedî Müseyyeb yürü var
begleri cem^e eyle görsünler olar
getürdi ulûları ^eAmir dahı
kıldılar ^eacebâ kamu ey ahı
duyup ^eAmrın şan^eatın şâd oldılar
Bâbâ ^eAmrın işine çok güldiler

3100 Selîmin ^eaqlın başa getürdiler
çevre yanına kamu oturdılar
gördi Selîm pür-ğazab oldu ayâr
silkinüp kırdı oynadı târ-mâr
Tâhir ibn-i Kâhire bir yumruk ol
yüzü üzre düşdi ol merd-i kabûl
gördi Müseyyeb o gün aldı o dem
urdu bir yumruk Selîm şâha da hem
karşu dutdı şâh mübârek ayasın
bozdı eli cildini Selîm besin

3105 anadan toğalı böyle zahmı şâh
yememişdi bir kişiden ol âgâh
cân acısıyla bir muşta hemân
urdu yıkdı depesi üzre ^eayân
ağır demürler ile bend êtdiler
her taraftan pehlevânlar tutdılar
Müseyyebden çün Selîm gördi bunu
havfa düşdi haylice anı cânı
geldi ^eAmir dedî sen ey pehlevân
revâ mıdır olasın Mervâniyân

222

3110 Hâzret-i Hüseyni neçe sevmeyüp
hâşâ aña nâ-sezâ sözler dèyüp
tâbi^e Yezîd olur mı er kişi
hakq rızâsın istemez mi her kişi

Selīm aytdı bire nā-be-kār köse
lā^cnet ol Hüseyni kim sevmez ise

dédi ^cAmir yā turābīlerle sen
ceng ü kıtāl étmege bā^cış neden

dédi Selīm yā turābī ne dèmek
bilelim anları ne étmek gerek

3115 dèdi ^cAmir Hüseyni sevenlere
turābī dèrler muḥibb olanlara

Selīm aytdı emdi beni şalıvèr
èdeyim Yezīdīyi cümle esīr

aldamayı anlara göstereyim
dest çübımla kamuya urayım

bendini aldı Bābā ^cAmir anıḡ
elini öpdürdi şāh-ı cihānıḡ

cümle begler ile barışdı Selīm
kıldı bir yèrde qarār oldı ḡalīm

3120 şabāḡa dek şoḡbet étdiler bular
şabāḡ oldı ceng ḡarbi çaldılar

bu yaḡa ḡāricīler çün gördiler
Selīm yok Yezīde ḡaber vèrdiler

perīşān oldı be-ḡāyet ol lā^cīn
cāsūslar gönderdi ol demde hemīn

ḡaber getürdiler anlar ol zamān
turābī olmuş Selīm ey ḡaltabān

işidüp āḡ étdi Yezīd ḡam yèdi
şimdi ḡayet oldı düşvār iş dèdi

223

3125 eşek kıyruḡı gibi şaḡalını
aldı aḡzına ışırdı elini

dèdi Mervān bir kışı dè ne èder
bir kışı içün nedir bunca keder

uş bugün Sincāl Hindī pehlevān

pāy-māl eyler ʕamusin bil ʕayān
dēdi Sincāla o dem Yezīd lāʕīn
Selīmi Müseyyebi ger bu demin
başların kesüp getürürseñ baña
véreyim ʕızımı taḥḳīḳ ben saña

3130 bu söze maḡrūren ol Sincāl it
çaldırdı kösi neḡāreler işit
cümlesi ceng arḳasına geldiler
bir birin meydān yérine taldılar
girdi Beṣāre o dem ʕıldı tarab
pes dönüp eyledi anda er taleb
girdi meydāna o Sincāl nēyledi
gürz eline aldı ḥamle eyledi
yıkdı Beṣāreyi ʕıldı ser-nigūn
gördi Selīm cevher oldu gözi ḥūn

3135 tīz érüp bir dest çūb urdı ʕayān
ḥurd ḥaṣḥāṣ étđi fīliyle hemān
ḥāricīler anı görüp érdiler
bir uğurdan Selīme gürz urdılar
sünnīler daḥı érişdiler ʕamu
ḳarşuma ceng eylediler ey ʕamū
Selīm cevher kükremiş arslan gibi
yırtar ıdı geleni ʕablan gibi
hep erenler urdılar ʕalye özin
göge direk ʕıldılar meydān tozin

224

3140 az ʕaldı kim şına hep Mervāniyān
zāhir oldu bir gubār bil nā-gehān
Nişābur begi zirāʕ melʕūn idi
bilesince altmış biḡ maḡbūn ıdı
ḥaber gece ol gelmeñ eyle taldılar
sünnīler érđi ʕaleme gördiler

çaldılar oldemde tabl-ı ārām
geldiler yerlerine hep hāşş u ʿāmm

ez-an-cānib biz geelim bu yaña
dēyeyim Cemīle kışşasın saña

3145 Kūfeden ol Kaʿbeye gitmiş idi
Şafiyye ziyāretin étmiş idi

Hāzret-i Hamzanın kız kardaşıdır
pehlevānlıkda işi yok başıdır

līkin ol ān aydı ihtiyāra ol
gidemezdi çünkü kār-ı zāra ol

Cemīle dēdi tamāmen kışşayı
işidüp Şafiyye çekdi guşşayı

dēdi ileyhi ezelki kuvvetim
yok gazāya şimdi aślā kudretim

3150 Müseyyeb olamazım yār-ı ğar
hayf baña dēyüben étđi āh-ı zār

dādını Hüseynimin alamadım
cihānı Yezīde teng kılamadım

bu elemle yatdılar çün ol gece
gördi bir rüʿyā ʿaceb ol ey hoca

geldi ol zāt-ı risālet Muştafā
şordı Şafiyye hālın kār-ı vefā

dēdi yā ʿAmene nedir bu melāl
taḳrīr eyle ne içündür böyle hāl

225

3155 dēdi Hüseynim dādın Yezīdiden
alamadım hayf baña pelīdiden

ihtiyāreyim gücüm yok yā resūl
anın için olmuşum bil men melūl

bu sözi işitdi peygamber o dem
şığadı arḳasını kār-ı kerem

dēdi yā ʿammete emdi yürü var

Hāmūş öñünde şavaşdadır olar
sen dağı var yardım eyle anlara
ciger-gūşem dādını alanlara

3160 o yanı geldi Şafiyye ol zamān
gördi kuvvet kablamış özin hemān
oldem içre secde-yi şükr eyledi
şalāvāt tevḥīd ḥaqq zıkr eyledi
katına cem^ε étđi akrabāsını
getürdi yanına hep obasını
gördiği rü'yāyı taqrīr étđi ol
Cemīle bu ḥālī tebşīr étđi ol
dédi men mazlūm Hüseynim ḵanı çün
eylerim ğazā erenler cāniçün

3165 şafānuz varısa bile gidelim
ġazā şevābını bile édelim
dédiler sen gidersiñ yā nêçün
gitmeyüz mi yā biz o sulṭān içün
böyle déyüp pür-yaraḵ oldı ḵamu
ḥāzır oldı biñ kişi anda ^εamū
cümlesi at arḵasına geldiler
Hāmūşa dek yola revān oldılar
biz gelem ol iki leşkerlere
naẓar édelim bahādır erlere

226

3170 çün bular şabāḥa dāḥil oldılar
cümlesi at arḵasına geldiler
şafların bağladılar her dü taraf
kim gire meydāna dërken ey ḥalef
girdi Çerkes begi ^εAnṭās nām-dār
geldi Hindīden aña bir nā-be-kār
ḥamle kıldı ol dil-āvere hemān
ḥamlesin redd étđi ^εAnṭās pehlevān

çaldı tîğ dört biçdi mănend-i hıyār
āferīn êtdi Müseyyeb āşikār

3175 geldi birisi daḥı yēr hırş-ı nāk
anı daḥı eyledi ʿAnṯās helāk
ḥāşılı yétmiş ḥavāric kıldı māt
gördi Efnāk pür-ğazabla depdi at
urdi bir gürz şavdı ʿAnṯās ḥamlesin
üç kez urdi men ʿ kıldı cümlesin
urdi ʿAnṯās daḥı bil üç kerre tā
üçi daḥı ḥamleniḡ kıldı ḥaṭā
öyle oldı bulmadılar bir zafer
ğazaba geldi o dem Efnāk kefer

3180 urdi bir gürz yıkdı ʿAnṯası ayār
gördi bu aḥvālī Selīm-i cūb-dār
geldi urdi bir kez Efnāka cūbı
kıldı yām yaştı anı balçık gibi
dêdi ʿAnṯāsa biraz eyle ārām
men seniḡ yeriḡde meydānda ṭuram
böyle dēyüp istedi bir er Selīm
girmediler kōrkdılar bunlar delim
dêdi Yezīd girseḡiz ne siz bu dem
girmedi bir kimse aşlā yēdi ġam

227

3185 dêdi Mervāna behey murdār köpek
bunı getürmek seniḡ neḡe gerek
bir iken êtdiḡ Müseyyebi iki
eliḡ ile eylediḡ iki yigi
ne ṭuruḡ meydāna emdi girsene
sen getürdiḡ bunı cevāb vērse
dêdi Mervān bir uğurdan hep gidiḡ
bu deliye ola kim bir iş êdiḡ
anı duyup yürüdiler her biri

êrdi beriden daḥı sünnî eri

3190 nêçe tenler oldı başından cüdâ
vêrdi hây hûy  alem içine şadâ
cengde  âhir uş Velîde uğradı
amân v ermey p yı uben ba ladı
 rdi Bor ula M seyyeb şâh daḥı
ba ladı oldemde anı ey aḥı
d ndi Ba  lzengiye de geldi d ş
anıda ba ladı eyley p d   ş
ḥâşılı her pehlev n aldı es r
ḥ ric  ḥ lini  ıldılar  as r

3195 ol g n i re ki  az m ceng  tdiler
ḥ ric ye d ny yı teng  tdiler
g rdi Yez d  albe girdi her biri
g rdi ba landı daḥı  a ak y ri
emr  d p  abl-ı  s yiş  aldılar
i id p cengden fer gat  ıldılar
geldi M seyyeb   dıra ol zam n
emr  d p geldi es rler ey civ n
anlara icr -yı  y n eyledi
da vet  tdi d ne tel  n eyledi

228

3200  tdiler b   de gel s z s yliyim
b   de s zleri tekl f eyliyim
i itdi vay ki M seyyeb  ak dı
 ifte k sler gibi g     ak dı
dedi  Amra v r cez s n bunlar n
ma d m eyle cismini mel  nlar n
 azdı bir tenn re  ayy r-ı cih n
 te ile  olu  ıldı bil  ay n
ay klardan  engel  tdi ḥ şılı
ba ları a a ı  aldı a ılı

3205 kıldı biryān anları Bābā   Amir
d di g nder n  Yez de y  Em r
d di Sel m g t rem men ol sege
y d reyim men a a d ge d ge
d di M seyyeb seni men beklerim
   ırlu y rden seni men  ak larım
pes buyurdu yazdılar bir n me   n
get re kendi o   h    ma   n
 ofraya koydılar ol biry nları
 a ırdı  atına hep y renleri

3210 d di  a ın na ra uram duyasız
c mle iz zeng ye p ylar  oyasız
c mle geli  bir birin ceng  delim
cege bu g ne bil  heng  delim
b yle d y p gitdi M seyyeb o dem
le ker-i Yez de  rdi ey dedem
 ordı Yez di    d r n pehlev n
g nderdiler girdi i er  hem n
d di kim m  min ise olsun sel m
 undı mekt b  tmedi da ı kel m

229

3215 aldı anı okudı Merv n u  ar
n mede okunur idi bu  aber
ey Yez d  ey  ana uyam gel bug n
c rmi e hep i tir f  k l bug n
  l-i evl da mu abbet  t y r 
anlar n gitdigi yola git y r 
bil rsin b    degildir bu cih n
b yle d y p s zini kesmi   ay n
Yez d aytdı kimseni  biz pendini
 utmayuz d r  ur r aldı kendini

3220 d di M seyyeb biraz hediyyesi

vardurur size anıñ behiyyesi
böyle dëyüp şofrayı getürdi ol
cümlesini ھuzūra yëtürdi ol
dédi Mervān bunun içinde ne var
dédi oğlağ biryānıdır āşikār
açdılar gördiki ādemdir bütün
buğlanur çıkar dehā anda tütün
kalmadı hırş ile beñzinde kan
bu naşıl iş dëdi ey turābiyān

3225 dëdi şāh kaşdın anıñ diyem saña
döndürecekdir seni dağı buña
dëdi uruñ bre bunu edebī
yüridi şāh üstüne hep it gibi
naʿra urdı üç kezin şāh pāye pāy
göge çıkdı ol şadā-yı hūy hāy
hazret-i mazlūm Hüseyin sevgüsine
tīr-i aʿdāya hemān açdı sīne
hāricīleri hazān bayrağı tek
cenge ikdām eyledi çün döğerek

230

3230 ol zamān Şīrzāde Veysden haberi
duyup çekmişdi gönülden tīri
ihtiyārı kalmayup şabra mecāl
atdı kendüsini pervāne mişāl
arka arkaya vërüp ceng ètdiler
cihānı serlerine teng ètdiler
zāhir oldı oldem içre bir gubār
bir kocacık çıka geldi āşikār
meger ol koca Bābā Muhtār ıdı
şaçar āteşleri ol pür-nār ıdı

3235 leşkeri Şīrzāde dağı èrdiler
sedd-i İskender mişālī tırdılar

bu yaña êrdi muhibbler çerisi
beş biñ ere er dèmezdi birisi
bir yaña Selīm-i cevher
bir yaña Tāhir u Hāriş nām-dār
kükremiş deve gibi köpük saçup
bir çalışda beşini ondan biçüp
ağdı kanlar seyl mişāli ey ulu
oldı gövde başıla meydān tolu

3240 gördi Yezīd geçdi iş işden hemān
at başın çeküp Şāma oldı revān
Mervān dahı kaçdı bir yêrden işit
anı görüp tağladılar cümle it
sünnīler ordusını zabt êtdiler
her biri māl-ı ğanīmet tutdılar
cümlesin şāh leşkere bahş eyledi
her birini kana kana toyladı
pes Müseyyeb atası Muhtārıla
geldi görüşdi o vefā-dāriyla

231

3245 dēdi ey cānım bābā bizimle sen
nêçün olmazsın ʿaceb bāʿiş neden
dēdi ciger-gūşem rabbūʾl-müteʿāl
dürlü vèrmiş her kişiye bir kemāl
saña zāhir baña gizlidir ğazā
kişi kısmetine vèrmeli rızā
böyle dēyüp gitdi ğaʿib oldı ol
kıldı herkes haymesine çün duḥūl
rāḥat üzre yèmede içmededir
her kişi çün geymede biçmededir

3250 kışşamız tam oldı burda ey ahı
vèr Muhammede şalāvāt sen dahı

ʿAmr-i Müyyeniñ Şāma varup Cemīleyi Yezīde şatdıġı ve ʿavdetde muḥālif çeri

görüp gelüp Müseyyebe haber vèrüp yalnız ikileri ceng kıldığıdır

ey bu gönüller bülbülü luṭf egle ḳahr-ı zaḥmeti

incitme gülşende güli ola müyesser vuşlatı

luṭf-ı ḳahr-ı şāhda imiş bu ḳahr-ı luṭfa ʿāid imiş

maʿnīde bil vāhid imiş bu ḳahr-ı luṭfuṅ ʿilleti

luṭf-ı ḳahrı görme iki yoḥsa göremezsın teki

aç rāḥat ét bāb-ı yigi terk ét öziñden ḡafleti

ḡaflet seni maḡbūn éder ikilikle meşḥūn éder

bī-dārılık memnūn éder gösterir rāh u ḥiddeti

3255 bildim muḥaḳḳaḳ muʿteber tuymaṅ bu vaḥdetden haber

Nāʾilī olmazsa eger ʿAlī Naḳīniñ himmeti

gel ey gönül érem dèrseṅ kemāle

nefs arzūsına ḳılma imāle

232

erenler yoluna gitmek dilerseṅ

rızā vèrmez erenler hep bu ḥāle

gönül bir nefis içün ne bu telāşıṅ

unudup ḥaḳḳı düşmüşşüñ cidāle

cihānda ey gönül merd-i ḥudālar

naẓar ḳıldı ne mülkile ne mālā

3260 ḥicāb étme bu mālı dil göziñe

göremezseṅ döşek rāh-ı ḍalāle

èriş ḥāl ehli ol ʿirfān derine

işitme dutma gūşıṅ ḳıl u ḳāla

ḥudā ki her seḥer bilür aḳıt gel

çeker ḳanıṅ gözüñden hemçü lāle

tevekkül ḳıl ḥudāña her işiñde

aña ḳıl her umūriñı ihāle

şahābe-yi yemīn zümresine gir

yakın olma amān şāhib şimāle

3265 bu nefis ü kibr ü şehvet yüklerin at

ki yañlı ol zamān-ı irtihāle

hesābından ḥalāş ol yarın ey dil
muḥabbet kıl bugün evlād u āle
ümīdim var kemālim vère ḥubbum
ki düşdüñ Nāʾilī ḥayli zevāle
yéter ey dil yine söze āgaz ét
bu nazmın bābını bizlere bāz ét
Müseyyebden yine taḥbīre başla
şürū ile söze takrīre başla

3270 ol vaqt muḥtār aña vedā kılup
gitmiş idi ol zamān ġaʾib olup

233

beriden şāhda karar étmiş idi
her gece zevk u şafā tutmuşıdı
bir gün oldu cumʿa günü ey hümām
vêrdiler çünkim şalātıla selām
cumʿayı kılmağa kamu geldiler
Ḥāmūş içre cāmīʿe cemʿ oldılar
ḥāfızlar Qurʾān okudı ḥüb şadā
şonra pes sünneti étdiler edā

3275 minbere çıkdı Müseyyeb pür-kemāl
evvel aındı ism-i rabb-i züʾl-celāl
eyledi ḥaqqıñ tamāmen şükriñ ol
şonra fahr-ı kâʾinātıñ zıkrin ol
yād kıldı ol Ḥasanın ismini
kıldı icrā çün ḥaṭībler resmini
baʿde kıldı namāzı çün bular
her kişi yêrlere tağıldılar
şāh katında kaldı biraz nām-dār
Seyyid ibn-i Ġıyās Selīm-i cüb-dār

3280 birisi peyk-i resül Bābā ʿAmir
söze geldi dèdi oldem ol Emīr
yā ʿAmir emdi yürü Dımışka var

al haber nérde Yezîd Mervân-ı himâr

añla āgāh ol suʿāl ét yérlerin
yağşıca fehm ét nedir tedbîrlerin

ʿAmir dağı kalkdı ayağ üstüne
kıldı vedāʿ anda olan dostuna

destûr aldı çün Müseyyebden ol ān
oldı olan içre Dımışka revân

3285 érdi bir gün Şāma ol peyk-i resûl
gördi bunda gelmiş ol kavm-i fuzûl

234

geldi Yezîd haymesine der-ʿakab
bir kişi buldı dèdi Yezîd ʿaceb

tedbîri nedir āyā nètse gerek
āşikâr eyle nère gitse gerek

dèdi ʿasker cemʿini eylemede
baʿde-i düşmânına vara gide

çün haber aldı ʿAmir nihāyetün
taşra çıkdı gördi turur bir hātûn

3290 bakdı diqqatle ol ʿiffet pîşeye
özini ğark eylemiş endîşeye

dèdi ʿAmir yalnız sen ne turuñ
ne işiñ var söyle yā kimi şoruñ

dèdi zen evvel beyân ét hālîñi
anlayayım çünki men meʿalîñi

pes ʿayân edem kamu ahvālîmi
söyliyim bu dem saña çekme ğamı

gördi ʿAmir āşinānıñ söyliyör
sözde kemālîni izhâr eyliyör

3295 dèdi men aşhâb-ı Muḥammeddenim
ʿAmir u Müyye dërler adıma benim

bu sözi ol hātûn anda işidüp

şevkile gönüller evin işidüp
öpdi ʿayyār-ı cihānıñ çün elin
hātırın aldı ele şordı hālın
dédi yā ʿayyār men ol Cemīleyim
ʿāzime-yi müstaķīm sebīleyim
Hātūnydım Şimir kelbiñ men ezel
meni bu hāle ķodı ol mübtezel

3300 söyledi hikāyetin ne oldıñın
Rūm ilinde ol Beşīri buldıñın

235

cümlesini söyledi bir bir aña
işidüp Bābā ʿAmir ķaldı ʿaña
pes dedi yā ʿAmir tut gūş diñlesen
gitmiş idim Şafıyye hātūna men
buluşup ańlaşdım ol yérde biraz
işit aḥvālimi sen ʿtūl u ʿtırāz
bir gece rūʿyāda geldi Muştafā
Dımışķa ériş dedi ol zūʿl-vefā

3305 Dımışķa érüp yürü biʿl-ʿāriye
ol Yezīd nā-be-kāra cāriye
seniñ eliñdedir āḫir ölümü
dünyādan göçür ol ehl-i zulümi
anıñ içün eylerim endīşe men
aña cāriye olayım nīşe men
işidüp ʿAmir bu sözi oldı şād
oldı her hālde anıñ göñli ābād
tīz anı cāriye şekline ķodı
yürü emdi şatayım bu dem dedi

3310 çün gidüp érdi Yezīd dīvānına
çağırdı Yezīd buları yanına
dédi Yezīd söyle murādıñ nedir
çünki bizden bu istimdādıñ nedir

dédi biriyle huşūmet eyledik
beynimizde çün bürüdet eyledik
himmet édüp yazasınız bir hükim
olmağa emrimiñ altında tā kim
böyle dédi yazdılar ‘Amra anı
aldı ‘Amir Hāmūşa döndi yöni

3315 yañılup düşdi Şıfāhān yoluna
bildi çıkdı bir cebeliñ beline

236

öte tarafa nażar şaldı ayār
gördi haymeler kurulmuş bī-şümār
tīz ‘Amir bir çādıra érđi o dem
birine bu kim dēyü şordı o dem
dédiler bu Işfahānıñ şāhıdır
Yezīd yāri Şafşafa gümrāhıdır
tuyup ‘Amir girüye oldı revān
ol gün erişdi Müseyyebe ‘ayān

3320 Yezīdiñ Şāma firār étdigini
etrāfa nāmeleri gitdigini
taşrada Cemīleye erişdigin
anıñ ile hāl hātır şoruşdıgın
varuben ol Yezīdi aldatdıgın
cāriye eyleyüp aña şatdıgın
hāşılı cümlesini bir bir dédi
olki kendüsi aña vākıf idi
dahı dédi gelür iken yā emīr
uğradım bir leşkere hep gök demir

3325 Şafşafa imiş o şāh-ı Işfahān
çerisi ile bürünmüş hep cihān
dédi şāh kim yā ‘Amir gel gidelim
ikimiz anları şeb-hūn édelim
gelmemişse döndürelim anı biz

koyalım bu yola baş u cānı biz
dédi ʿAmir alalım birkaç yigit
varılır mı yalnız tut bu ögit
dédi yā ʿayyār hūdānıñ haqqıçün
ol Hüseynī şühedānıñ haqqıçün

3330 gayet arzū eylerim kim hākezā
yalnız eylemek içün bir ğazā

237

gördi ʿAmir kıldı Müseyyeb yemīn
çāre yokdur gördi ʿayyār emīn
düşdi şāhıñ çār-nā-çār peşine
ʿazm kıldılar muḥālif ceyşine
ol gün gidüp şabāḥa yakın bular
muḥālifler çerisine êrdiler
çünkü leşkere êrüp gördi Emīr
dédi haqqā ısmarladık yā ʿAmir

3335 ʿAmir aytdı mende bil seniñ ile
ġazā şevābını alayım bile
dédi şāh kim ʿālem ü aʿlā ile
vardır ʿahdım ol güzel Mevlā ile
yalnız ten şavaşa girsem gerek
kendimi bu çeriye ursam gerek
men gelinceye degin sen burda dur
bu tarafa daḥı bir göz kulağ ur
ʿAmir anda kaldı şāh gitdi o dem
yakın geldi leşkere yétđi o dem

3340 ʿāşıkāne naʿra urdı ber şavaş
yanķulandı ol şadādan tağ u taş
neçesiniñ ʿaqlı gitdi ol zamān
ne şadādır bu dēr iken nā-gehān
gördi tîğ elde gelür bir pehlevān
yıldırım tek şan każā-yı āsumān

bir ʔarafdan  rdi ol er  aldı t g
kime  aldı iki bi di b -dir g
 derdi b l k b l k ucdan uca
bu nev ile k ldı    g n    ge e

3345   h  orta y re ald lar bular
  h   zerine kemendler serpdiler

238

a   susuz    g n  derdi k r u z r
 uvveti  almam   idi      r
 susuzlu dan bu alm   di cigeri
 alib oldu oldem mu  lif  eri
y zini dutd   ud  derg h na
niy z eyledi g zel All h na
 ab bi    rmeti  n sen y  il h
  ciz oldum men za  fe ol pen h

3350 bu m n c t   derken z r u z r
ber    t f tek  ri  di bir s v r
iki  atal bir k lıcı var  dı
meger ol gelen ki i  ayd r  dı
h  d yince a dı ceng meyd n n 
 a  td  ol le keri  bir yan n 
M seyyeb   z  g rdi   n bu   li
 ri  di eski  uvvetle mec li
bir kezin silkdi kemendi ser-te-ser
y z   zre d   di t tan ey p ser

3355     di kemendden giri  di cenge ol
  n  o an k ld      rc  a du  l
h  d yince k ld  bir bir t r-m r
 af afan  kesdi ba  n      r
geldi M seyyeb o c n  yan na
d   di at ndan hem n dem p y na
dedi y  er All h i  n s ylegil

ne kişisiñ baña beyân eylegil
hūrî misin âdemî-zâd yâ melek
redd kılma saña eylerim dilek

3360 dèdi ol er bu ğazâyı ey civân
kimiñ içün eyliyorsuñ bî-gümân

239

dèdi şâh kim Haydar-ı kerrâr içün
eylerim ol sâķīyü'l-ebrâr içün
dèdi işte men ʿAlîyim bil meni
hudâ emr êtdi bu buñluğdan seni
dèdi emdi yâ Müseyyeb nâm-dâr
ciger-güşem Zeyne'l-ʿÂbidîni var
halâş eyle sen habsden var anı
sevindir cānımı şād eyle meni

3365 böyle dèyüp oldı gözünden nihân
pes o dem şâhda yola oldı revân
ez-an-cānib bu yaña Bābā ʿAmir
qalmış ıdı pür-melâl ol pāk-ı zamîr
otururken gözlerine geldi ẖāb
geldi düşde aña vilāyet-meʿab
dèdi yâ ʿAmir nêçün olduñ melûl
dèdi tuy gel ey ki dāmād-ı resûl
Müseyyeb kıldı ğazādan beni redd
aña göñlüm qaldı benim bî-ʿaded

3370 Haydar aytdı melûl olma tır yürü
sağ tarafdan yaña yürü ilerü
bu şevābdan sende olmağıl cezā
saña da rûzî kılındı bir ğazā
geldi bu hâlde iken ol o yanı
şād-ı hurrem oldı ğayetde cānı
cānib-i yemînine uş gitdi ol
hāşılı bir leşkere çün yètdi ol

çıkdı bir püşteye ol kıldı şadā
kıldı mü'min olasız dēyü nidā

3375 yoḥsa cümleñiz kararım bī-gümān
ḥālñizi eylerim yoḥsa yaman

240

ol şadā érdi çeriden herkese
gördiler bu sözi diyen bir köse
tұrmayup dēr men ol ʿayyārım bilin
mü'min oluñ cānñız āzād kıln
keserim yoḥsa kamu başdan başa
çalarım cümleñizi taşdan taş
böyle dēyü çağırır anda o kes
duydılar bunı çeride cümle pes

3380 geldiler birazı anda ki eriñ
dédiler deli misin ne çağırñ
şapanñ aldı ele ol yār-ı ğar
kıldı öñ gelen başını tār-mār
atdı birini daḡı kıldı helāk
koydı bu heybeti çün ol kalb-i pāk
kaçdılar çeriye bular érdiler
bir köse kıldı bizi māt dédiler
ol cevābı işidüp kırk elli er
ʿAmrñ üzerine atlar depdiler

3385 tutdı şapan taşına ol nā-kesī
vêrdiler cānlarını on ikisi
anı görüp kalanı hep kaçdılar
şöyle kim çādırlarda tarduşdılar
leşkere hep dédiler çün bu işi
dédiler kırk eri bozan ne kişi
cümle ʿAmrñ üzerine geldiler
bir uğurdan cümle ḥamle kıldılar
bir kezin şıçradı ʿAmir ey ḥoca

düşdi leşkerden tamām öte uca

3390 atdı şapanıyla taşlar bir birin
kopardırdı neçe başlar yêr yêrin

241

gördiler halk öte başdadır ol er
şapan elde taşıyla hamle kılar
döndiler üstine kıldılar gülüvv
taldı  Amir de bulara ey ulu
yitirdiler  Amrı bulamadılar
h şılı bir hamle kılamadılar
meger öte başa gitmiş hem   t r
taş atuben yine öld rdi ke  r

3395 çıkar ba  zı at  st ne başar idi
 akalından dutuben keser idi
her kaçan ok atsalar idi a a
men   der ziyreklik ile her ya a
kimi d di cinn dir boyı ka ır
kimi d r c z d r eyler bu sihir
her biri bir d rl  s z s yler idi
kimi  dem kimi cin eyler idi
 ul   a  Amrı araya atdılar
  tem-i nig n gibi    atdılar

3400    ardı bir p   e  Amir der-   ab
ta ladı bunları yaya t re hep
 a ı  akalları yandı ey  am 
hem   emred c mlesi  avla   amu
ger mu abil t rsa yanar tenleri
 a dılar  or dı  amunun c nları
beglerinin adı Behmen n -be-k r
  iri geldi olup ata s v r
g rdi kim iki ayaklu bir  az 
le kerine  ekdirir b t n cez 

3405 anı görüp sürdi ol mağrūr denī
ya[°]nī kim tuta yigitlikle anı

242

çıķardı bir şīşe çün aña daħı
tutuşdı Behmende oldem ey aħı
kulları diledi kim kırtaralar
şaçdı bir şīşe daħı yandı bular
hulāşa bir sā[°]at içre āşikār
cümle leşkerleri kıldı tār-mār
sürdi geldi Behmeniñ üstüne hem
tutdı anı giriftār ètdi o dem

3410 bağladı aldı bile anı hemān
döndi çünkim yola ol oldı revān
èrdi bir çeşmeye ol peyk-i resūl
gördi oturur Müseyyeb bā uşūl
gördi Müseyyeb [°]Amir gelür velī
bağlamış alur gelür hem bir qolı
geldi Müseyyebiñ öpdı elini
şordı Müseyyeb de anıñ hālını
başına geleni ol bir bir beyān
söyledi şāha ol [°]ayyār-ı cihān

3415 pes o dem leşkere bunlar gitdiler
ceyş-i islāma gelüben yètdiler
şāh buyurđı getürdiler Behmeni
dīne da[°]vet kıldı gelmedi denī
dikdiler bir dārı ber-dār ètdiler
derk-i esfelde yèrin nār ètdiler
pes o gün rāhatda qaldı ol emīn
ref[°] èdüp ālām-ı hüzn-i dil ğamın
çün o gün geçüp èrişdi irtesi
çaldırarak gitdiler Şāma kösi

3420 bu arada kışşamız hitām bula

vêr şalāvāt rūḥ-ı Aḥmed şād ola

243

Beşîrîñ Şāma varup cāmi^c-i Emevviyyede Yezîdi başdıǵı ve sonra Müseyyeb dahı
gelüp mülākî oldıǵıdır

ey hezārı hasta dil dermānıñ ol gül tendedir

işidüp dēdigi ḥārdan vuşlatı gül nēdedir

maḥv kıl aǵyārılıǵın gülde gide ḥārıñ seniñ

kim bu māni^ciyyeti bildigüñe ḥār u ḥurdedir

gonca-yı ḥaḳıḳatıñ vaşlı bugün ey ^candelîb

şanma bir derde devā dermānlıǵı her derdedir

lîk māni^cdür vişāle diledigi aǵyārlarıñ

baḳ nefsi-i ḥurdeleriñ her gūşede biñ ḥurdedir

3425 ḥurde-yi nefsi-i perişān étmege ey Nā'îlî

himmet ü imdād bize ey dil bugün ^caskerdedir

dile gel iste ol gül-zār-ı yāri

ṭaleb kıl her seḥere her bār-ı yāri

göñül āyîne-i gîti nümādur

naẓar kıl ḳalbe gör dîdār-ı yāri

yürü bir kâşife ma^cnāya bend ol

^cayān éde saña esrār-ı yāri

öziñi teslîm ét aç cān ḳulaǵıñ

ṭuyup işit ḳamu eṭvār-ı yāri

3430 bu yolda sende ol manşūra yoldaş

gêçüp cāndan olup ber-dār-ı yāri

gör İbrāhîm Edhem geçdi vardan

ki anıñ tâc u taḥtî dār-ı yāri

gêçüp varından oldı varıyla var

bugün ^câşıklarıñ her var-ı yāri

244

cihānda nêçe şāhlar giydi ḥırḳa

sevenler eyledi terk-i ^cār-ı yāri

bugün ḥabl almışız ^cadd ét yapış pek

- o müşg-bū zilfiden her tār-ı yāri
- 3435 ھیّاب bizim anda ey belā-gū
bugün neks eyleyim ikrār-ı yāri
seherlerde uyan rīhu'ş-şabādan
tamāmen alasın aḥbār-ı yāri
ḥicābdır ḡafletin dil-dāra karşı
görürsün ger oluḡ bīdār-ı yāri
unutmaz ol seni ey dil yürü sen
ferāmūş étme dēr her kār-ı yāri
özünḡden at sevāyı Nāʾilī gel
hemān eyle amān ezkār-ı yāri
- 3440 yine bedʿ ét sözine ey süḡandan
kırlarlar intizārı hep revenden
o dem Cemīle Ḥātūnıla Beşīr
Kūfeye gelmişler idi ey dilīr
Kūfeden Cemīle Kaʿbeye revān
olmuş idi Beşīrde Şāma hemān
bir gün érdi Şāma çün ol baḡtiyār
kurdı ḡayme kıldı ol yérde qarār
Yezīde imdādcı dēridi gören
görelim kim neye bāʿiş bu tūran
- 3445 geldi bir gün yine ol cumʿa günü
māzinler tōldırdı şehir içre onı
dēdi Beşīr emdi şehre gidelim
cümlemiz cāmīʿe tōḡrı varalım

245

tonıḡız altından oluḡ pūr-yarak
belki bir iş éde ol ehl-i şikāk
hem bir ikişer gidin hep gitmeyin
sırrımız ḡarice izḡar étmeyin
işidüp cümle yaraḡı girdiler
bir ikişer cāmīʿe dek sürdiler

3450 geldi cāmi^c içine Beşîr dahı
toldı cāmi^c çün leb-â-leb ey ahı
hâfızlar Qur²ân okıdı bā-şuyū^c
pes o dem sünneti kıldılar şürū^c
naşsıla étdiler uş peygambere
çıkdı andan sonra haṭīb minbere
çünkü haḳḳa eyledi ḥamd u senā
ba^cde-i resūlına kıldı du^cā
Ebūbekri ʿÖmer ʿOsmān ḥazreti
ögdi lâkin ʿAlīyi hīç ögmedi

3455 Yezīdi Mervānı ögdi yérine
lā^cnet olsun şad hezār her birine
ol zamān bir pīr ayağ üzre ṭurup
minberin öñüne dek geldi sürüp
dédi yanlış dēdin hey murdār haṭīb
bir necīs idin ki şan hem-çü zebīb
gördi Yezīd bunı diyen bir koca
beñzer erlikde anın ḳadri yüce
elinde bir ḥarbe ṭutar āşikār
dédi Yezīd ne ṭurur şol nā-be-kār

3460 tīz varın urun getürin siz baña
böyle küstāhlıḳı gösterem aña
meger Muḥtār ıdı bunı söyleyen
bu cesāreti ol anda eyleyen

246

geldi Muḥtār Yezīdin ḳarşısına
her belāya şāhiçün açdı sīne
deli misin dēdi Muḥtāra Yezīd
dēdi deli sensin ey murdār pelīd
ger deli olmaya idin pür-fiten
ihānet étmez idin evlāda sen

3465 duyup Yezīd yüridi Muḥtāra ol

kıldı hamle aña Muhtâr bâ uşûl
gördi Yezîd korkdı Muhtârdan ol ân
ürkdi cânı girüye kaçdı hemân
dédi câmi[°] halkına bre yürün
hîç amân vërmen hemân boynun uruñ
işidüp halk kıldı Muhtâra gulüvv
gördi Beşîr çün bu hâli ey ulu
°askerine kıldı işâret Beşîr
yüridiler her biri mânend-i şîr

3470 bir sâ[°]atde kıldılar hep târ-mâr
kaçdılar görüp Yezîd Mervân-ı himâr
çıkıdı câmi[°]den tışaruya bular
şehriñ içine yürüyüş kıldılar
gece oldu gavğadan doğdılar
râhat için bir yere konmadılar
nâ-gehân bir gavğa oldu ol zamân
ga'ib erlerle geldi ey civân
Sa[°]di Vakkaş kıldı biñ erle hurûc
ol gazâya kıldılar bunlar vülûc

3475 geldi gül-büniñ Muhammed çekerek
karşusunda isterimki merd gerek
dün yarusına degin uğraşdılar
koç gibi her bir yigit öñreşdiler

247

yüzdi kan içinde baş balık mişâl
kıldılar gavğaya herkes iştiğal
gökde uçardı tıyûr tek okları
kıldılar gayet perîşân °akkıları
berk gibi eylerdi tîğler dirahşân
neçe cân yakdı gürz-i âteş-feşân

3480 dün yarusına degin oldu savaş
muhibbler bir ikişer yavaş yavaş

çekildiler yerlerine ey  am 
bir birini kırdı Yez dler kamu
 ab h oldu g rdiler y d kimse yok
bir birinden olmu  hep cigerde ok
g rdiler yigirmi bi  h ric o dem
d  m  ler heyhata bulmu lar  adem
acıdılar anlara hep      u n s
anlar i  n kıldılar c mlesi yas

3485 ez-an-c nib pehlev n  aziyan
n m-d r ya n  M seyyeb nev-civ n
ol zam n H m  dan gitmi  idi
C nib-i D mi  ka  azm  tm   idi
bir g n  rdi   ma   h-ı mu teber
Yez de  ri di ol  n bu haber
 ay uya batdı o mel  n-ı ebed
le kerin yoklatdı be  y z bi   aded
d di y tmez cem   di  bizler yine
bula dılar i i hep y zlerine

3490 d di Merv n ey hal fe  am y me
yokdur  erilere sen az d me
tur b  le keri y z bi   okl  ı
on iki bi  hem varl  ı yokl  ı

248

 ayrete hep c mlemiz el v relim
tur b ler defterini d relim
b yle d y p    ra   dır  urdılar
yara landılar hep h   r durdılar
pes M seyyebi tem     tmeye
bindi Yez d begleriyle gitmeye

3495 bunlar bir p   te serine geldiler
le ker-i   h  teferr c kıldılar
beriden le kere z net v rdi   h

her biri başda dutar zerrīn külāh
emr kıldı çünki şāh-ı nām-dār
düzdiler hep leşkeri yemīn yesār
Seyyid İbn-i Ğıyāsıla ol Emīr
leşkeriñ kalbinde īmān tek dilīr
turdılar Bābā ʿAmir o gece yayak
seyr éderlerdi kamu hep kavm-i ʿākk

3500 ol Seyyid İbn-i Ğıyās bil beş kanad
bir harbe dutar idi ol pāk-i nihād
şevki göz kamaşdırır hāʿil olur
görenleriñ ʿaklı bil zāʿil olur
pes o dem érişdi Selīm-i cūb-dār
cūbı anıñ idi dirah̄t-ı çınār
bir kara tağ tek gelüp kıldı karar
geldi andan sonra Kadir nām-dār
geldi pes Tāhirle hāris ey ʿamū
hāşılı bir birin érdiler kamu

3505 gördi Yezīd nā-be-kār bu heybeti
geleyazdı ʿaqlına bir hiffeti
dedi bunlarıñ elinden kim hālāş
olabilür gelseler hep cümle nās

249

kāşki gelmeye édem dünyāya ben
uğramayaydım hayf-i belāya ben
böyle déyüp guşşaya ol oldu gar̄k
eyleyüben şabrı yakasını har̄k
çün bu resme geldi ol şāh bā-şeref
ah̄şām oldu karağollar her taraf

3510 geldiler uş cānibeynden bitdiler
leşkeriñ etrāflarında döndiler
şabāh oldu çaldılar hep köslerin
ürkdi işiden canavar seslerin

kös negäreler şadāsı ey püser
âlemi yankuya vèrdi ser-te-ser
turdılar meydān yérine şaf-be-şaf
girdi meydāna o dem bir pāk hālef
şāh-ı merdānıñ okıdı medhını
kıldı pes bāb-ı şavaşıñ fethını

3515 meger ol kişi mestān şāhı idi
ya^ñ Şīrzāde yüzi māhī idi
na^ñ ra urup dèdi men Şīrzādeyim
münāfıklar başına bir kadayım
her ki da^ñvāyı erlik eyler ise
bahādırlık sözlerin söyler ise
ögreğim merdligi meydāna gelsün
gelmesün her cīf u merd-āne gelsün
gördi Yezīd oldı beñzi za^ñferān
dèdi kim meydān içinde bu tıran

3520 dèdiler Şīrzādedir şāh-ı mestān
turābīlere varup göñül kıtan
dèdi Yezīd varılmaz birer aña
bir uğurdan hamle kılıñ her yaña

250

işidüp cümle yüridiler hemān
urdılar Şīrzādeye tır-i kemān
yād èdüp Şīrzāde çün Allāhını
kırdı bir bir hāricī güm-rāhını
seksanını eyledi ol cān helāk
neçesini eyledi ol çāke çāk

3525 bu yaña èrđi erenler şāhıda
yüridiler bile ehl-i rāhıda
yine oldem şaf u şafa urdılar
hāricīden neçelerin kırdılar
her birisi bir ālāyı sögdiler

berg-i hazān tek Yezīdi döktiler

bu şavaşda iken oldu bir gūlūvv
geldi Beşīr  askerile ey ulu

geldi h aricler ba ar y ad-ı fi an
gitdi el-am an sesi bir  asum an

3530 şınma a y uz t tdi h aric  a ik ar
z ahir oldu n -geh n  bir  ub ar

 rdi H acc c-ı Y usuf I sfah n 
 lm    iken buldı Yez dler c n 

yine t rd lar şava a y er y erin
kırma a ba lad lar hep bir birin

co  a geldi yine ş h n  erleri
 a dı k pekler o ş r u nerleri

  h-ı merd n yoluna ba   od lar
 eh dler c n  i  n c n yud lar

3535 buldı vard   a mu ibbler  uvveti
g rdi h aricler o dem bu heybeti

 ınma a y uz d tdi h aric le keri
t b-ı  ayretten t ked ben feri

251

ans z n bir toz bel rdi n -geh n
c nd-i m zen ş h   rdi S leyman

bilesince var  dı altm    bi  er
g ricek buldı hav ric cey -i fer

Yez de imd da gelmi   idi ol
t ldi hav ricler ile sa  u  ol

3540 yine t rd lar şava a c nibeyn
bah d rdan k r u z ra r  ibeyn

bir birini  d kdiler  anlarını
 oyd lar meyd na hep c nlarını

bu şava   eyler iken ol zaman
 rdi oldem m lik-i m lki eyv n

üç karındaşı idi bunlar bâ şühür
biri Muķīt biri Kaṇṭām u Sürūr
Süleymān idi muḥibb-i ehl-i beyt
geldi şāha yardıma ol üç yigit

3545 elli biṇ ceyşi yanında var ıdı
her birisi ki bahādır er idi
tīz hemān dem el kılıca urdılar
āşıkāne ol şavaşa girdiler
toldı hāy hūy āvāzı sipehride
mişālî görülmemiş idi dehride
baş balık mānendi hūn içre yüzer
gövdeler vërmez idi ḥattā güzār
tağ gibi yığıldı ḥāric leşkeri
gūy tek munṭalīk idi başları

3550 cān u dilden geldi herkes ğayrete
ṭaldı çokları bu işden ḥayrete
ceng ederken gördi Şüfyān rāhibi
cünd-i māzen şāhı Süleymān ğabī

252

ḥamle kıldı tīğ-i Şüfyāna pelīd
eyledi ol pīr u pākī ol şehīd
daḥı mürīdlerinden ol çend kişi
şehīdlikde kıldı Şüfyānıñ işi
eyledi İslāmı ḥayli perīşān
nēceleri kıldı ol keşān keşān

3555 perīşān olmada İslām leşkeri
geldi oldem Bābā Selīm cevheri
anı daḥı sālīre kıldı kıyās
kıldı anı ḥükmine āḥād-i nās
Bābā Selīm urdı bir çüb başına
yapışa kaldı eyeri kaşına
ḥurd-ı ḥaşḥāş eyledi murdār iti

hāricīler geldiler havfa katı
beriden şāh-ı Müseyyeb pehlevān
uğradı cengde zü'l-eknāfa hemān

3560 bir kılıç çaldı anıñ sīnesine
iki biçdi tā eyer hānesine
yine cenge taldı ol merd-i dilīr
hurd éderdi urdıgın mānend-i şīr
sürdi fīlini Selīm-i cūb-dār
Yezīdīñ üzerine bil āşikār
gördi Yezīd leşkeri şındı tamām
tīz hemān çaldırdı tabl-ı ārām
iki leşker gördi girü döndiler
geldiler maķāmlarına ķondılar

3565 beriden geldi Yezīd Mervān fuzūl
ölen begler içün oldılar melūl
beriden çün pehlevān ğaziyān
Şeyḫ Şüfyāna acıdı bir zamān

253

hāşılı şabāḥa nāzır oldılar
her kişi ol ğeçe rāḥat kıldılar
kışşamız daḥı biliñ oldu tamām
vēr resūle gel şalāvātıla selām

der ḥikāyāt şehr-i rūzī u kitābāt-ı tetemme-i kıtāl u helākāt-ı Yezīd-i dāl nazamtu
hazā bi-^ʿavnillahhi'l-müte^ʿāl
yürü bülbül vişāliñ ^ʿahdı geldi
bu gülşende şafālar şehdi geldi

3570 tamāmen hārı sürdi ğoncalar hep
hudā ilhām édüp bir cehdi geldi
ķapusunda güliñ bülbül mülāzım
nêçün kim hāra güliñ caḥdı geldi
hevā-yı hevesiñ geçdi zamānı
şükür şāfī ğönüller zühdi geldi

3575 şerī^cat hūkmini iṣṣetmedi ol
neçe bid^catlar izhār ètdi ^cādet
çü müstağraḳ idi fışḳ-ı fücūra
görüp gizlendiler ḳavm-i selāmet
hidāyet şemsine ḥasret idiler
cihānı ḳapladı zıll u ḍalālet
ḳamu ḥalḳ tābi^c oldu ol pelīde
yürütdi bātıl işiḡiṇe nihāyet

Hasan şāha nəçe kerre vērüp semm
velī āḥirde semm kār êtdi gayet

3585 gönül Müseyyebi Nāʾilī anıñ
kese başın kıla bize hidāyet
başla ey dil yine bir destān bugün
muntazır ğayet bize dostān bugün
bize tanzīm eylegil bu kışşayı
ala her bir müstemi^c bir hışşeyi
Mehdī ile āhır oldu çün imām

Mehdî ile dahî olsun söz tamâm
şol vaqt murdâr Şimr nâ-dân ğabî
istemiş idi Yezîdden Zeynebi

3590 ol zamân ol yêrde bir beg var ıdı
şehr-i zevvâl adı muhibb yâr ıdı
dêdi ey kelb bu ne işdir kim êdek
bir cevâb êt yarın  ukbâda nêdek
Ahmed Mu ammedin ehl-i beytini
Şimre v ermeklik rev a mı ey den 

255

n   e bunun gibi s  zler s  yledi
oturanları hir  s  n eyledi
yuk  ruda k  ş  s  n t  ydu   idi
kim Yez  de olva  t ol ne d  di

3595 i  id  p bun   Yez  d emr   tdi t  z
d  di dutuben bit  r  n   bun   siz
  n Yez  d emr eyledi   llarına
c  mlesi aldı   lı   ellerine
  hr-i zevv  le bular   ıldı h  c  m
  st  ne esdirdiler b  d-   sem  m
  hr-i zevv  lde cid  l eyler iken
  lmadı t  b   olup t    at-figen
bir d  v  ra ar  a v  rdi ol civ  n
tutalım d  rken o   ollarda hem  n

3600 yar  lup d  v  r bir el oldu   ay  n
m  cmelen   tm  ş idik bun   bey  n
  hr-i zevv  li get  rdi bir y  re
l  kin bilmezdi ki bu y  rler n  re
  hr-i zevv  l g  rdi    yle m  rg-z  r
  ay  r   imen   u a  ar bihi  t var
t    iler   umr  ler   v  z eyliyor
b  lb  l   a    ris  alesini s  yliyor

dèdi düşmemi hayālîmi ola
ceng éderdim yā şehīd olsam nola

3605 varısa cennetdir işte bu maḳām
vèrmiş ola yaṅa faẓl-ı lā-yenām
böyle dèyüp eyledi ḥamd-i ḥudā
hem daḥı kıldı o dem şükrin edā
gördi karşıusunda tırur bir civān
dèdi bize bu maḳām-ı dilgüşān

256

dèdi bu yèr şehir-i müdrîk āşîkār
bir begi var adı anıḡ Gül'izār
varasın emdi bu demde sen aṅa
rūzī kıla bir oḡul Allāh saṅa

3610 dèdi kim getürdi bu yère meni
daḥı ta'rif eyle bileyim seni
dèdi getürdüm seni men ey 'ulā
daḥı benim ol şehīd-i kerbelā
böyle dèyüp çekdi bir medd-i medīd
gözlerinden oldı anıḡ nā-be-dīd
bunı duyup şehir-i zevvāl yürüdi
gözlerinin yaşı yèri bürüdi
öte tarafa naẓar kıldı ol er
zāhir oldı bir vilāyet mu'teber

3615 bir arada ḳaldı şehre girmedi
ol ilin şāhı meger 'avret idi
meşhūr idi Gül'izārın adıyla
hem daḥı idi o ḡayet 'ādile
ol gece rü'yāda gördi Aḥmedi
dèdi Gül'izāra nūrı sermedi
dèdi taşra çık gelür bir yārimiz
saṅa mihmān ol müddet-i dārimiz
böyle dèyüp oldı gözünden nihān

uykusundan uyanı geldi hemân

3620 gönli nûrıla münevver toptolu
olmuş ol mekân ziyâ-dâr ey ulu
şabâh oldu beglerin cem^ç eyledi
gördigi rü'yâyı bir bir söyledi
pes binüp cümlesi taşra gitdiler
şehir-i zevvâliñ katına yêtdiler

257

şehir-i zevvâli aluben Gül'izâr
getürdi serâyına kıldı qarâr
bir biriniñ şordı bunlar hâlini
bir biriniñ tıydılar me'âlini

3625 geçdi bunun üzerine bir zamân
hasta oldu Gül'izâr bir gün 'ayân
beglerin cem^ç eyledi hep yanına
toldılar bay u gedâ eyvânına
dêdi beglerine benden sonra siz
şehir-i zevvâle bâcımı vâresiz
bu vaşıyyeti çün oldem söyledi
vêrdi cân âhirete naql eyledi
şehir-i zevâlli getürdi begleri
tahtına geçürdi şâhıñ yegleri

3630 kız karındaşı Ketübeyi dahı
nikâh êtdiler aña bil ey ahı
geçdi bunun üzerine bir eyyâm
oldı bir oğlu anıñ Aḥmed-i nâm
büyüyüp eyledi taḥşîl-i kemâl
hem cemîl ahlâkı hem şâhib-cemâl
bir gâce yaturken Aḥmed ey hümâm
iki yigit geldi vêrdiler selâm
dêdiler yürü Müseyyeb Ġâzîniñ
yâveri oluñ o dîn can-bâzınıñ

3635 cigergüşem ʿābidīne varasız
anı ḥabisden varup kırtarasız
dédi Aḥmed anlara kimlersiñiz
kim bu resme baña bir söz dediiñiz
dédiler şāh-ı şehīd biri Ḥasan
bizi seven nār-ı dūzaḥdan esen

258

uykudan uyandı ol sevinerek
meşgul oldu t̤āʿate şabāḥa dek
şehr-i zevvāl daḥı düşde Ḥaydarı
gördi dedi Şāma eyle seferi
3640 kıl muʿāvenet Müseyyebe bugün
ulu mertebe eresin şonun
uyanı geldi o daḥı ol zamān
oğlu Aḥmede düşün kıldı beyān
şabāḥ oldu beglerin cemʿ eyleyüp
anlara daḥı düşüni söyleyüp
dédi cemʿ oluñ Dımışka gidelim
Müseyyeb ile ğazālar édelim
yüz biñ er cemʿ oldu katında ol ān
aldı Aḥmedi daḥı oldu revān

3645 işte bunlar gece gündüz gelmede
turmayup bir yerde ğayret kılmada
bu yaña ol iki leşker érdiler
şabāḥa çün cümle nāzır idiler
şabāḥ oldu iki taraf bindiler
kaynayup meydān yerinde döndiler
yine ceng ḥarbīleri urdılar
pes naẓar meydāna şalup tırdılar
girdi meydāna ʿimādü'd-dīn hemān
diledi ḥāricīlerden pehlevān

3650 geldi meydānda muḳabil bir ḥimār

kıldı bir amle o mel‘ n n -be-k r
urdu bir yumruk ‘im d ’d-d n dahı
c n v r p cehenneme gitdi  ak 
g rdi Yez d d di gidi  c mleniz
bir u urdan a a eylen amleniz

259

pes  eriler eyledi birden g l vv
 rdi m ’minlerde oldem ey ulu
iki dery lar yine  ari dılar
pehlev nlar bir bire uru dılar
3655  an seyl oldu a dı oldu ulu ceng
y ry zinde  a lar oldu l le-reng
Sel m cevher her kime kim u radı
kimisin ezdi kimisin  o radı
biri elinden bulamazdı reh 
bir uru da  urd  derdi ey  eh 
d ndi Yez d d di hey Merv n c dem
bu bel yı sen get rdi  bil bu dem
ne e gerek hey g zi k r olası
k mına  ri mey p d r olası
3660 d di Merv n ey k pek bil   aredir
Y suf  acc c p r-mekk redir
bir u urdan kemend    rsek a a
tutup get rsek behey murd r sa a
pes Yez d emr eyledi Y suf vara
Sel m-i c b-d rı kemende ura
pes Sel m  atına oldılar revend
atdılar birden    y z  akan kemend
g rdi Sel m bir kez  ı ardı hem n
v rdiler kemend  utanı   o ı c n
3665  alanı yı ıldı y zi  stine
B b  Sel m aldı c yın destine

urdu cümlesini de kıldı helāk
o güne gelen olurdu çāke çāk
şınmağa az kaldı hāricler kamu
bir ğubār oldem belürdi ey  amū

260

Ṭūs-ı kelb yüz biş er ile érdi bil
sünnīler ile şavaşa girdi bil
anı görüp geldi hāric ğayrete
mehmūz urdılar ki başdan ata

3670 olur iken ol zamān bu kār-zār
zāhir oldu nā-gehānī bir ğubār

Şafıyye hātūnla érdi biş kişi
gördiler hāricī kıldı teşvīşi

 aşka geldi hep muḥibb hānedān
érdigüne vèrmezler idi amān

mevce gelüp kaynadılar her yaña
gördi felek kaldı bu cenge  aña
ġalib oldu sünnīler hāric zebūn
devlet-i hāricler oldu ser-nigūn

3675 nā-gehān bir toz hemān oldu  ayān
geldi Ra dūn üç  arındaşla ol ān

Yezīde imdāda bunlar geldiler
bir uğurdan oldem hamle kıldılar

yine eylerken iki sü kār u zār
yine zāhir oldu nā-geh bir ğubār

şehr-i zevvāl Aḥmedile érdiler
Allāh Allāh dèyü cenge girdiler

iki deryā mevce geldi kaynadı
tiĝ sūñu o lar eliñde oynadı

3680  ahramān görse ödi şınar idi
Rüstem-i Zāl girse  açar döner idi
özini urdu Müseyyeb  albe çün

kim Yezîd Mervânı ol gün celbe çün
şāha kemend atdılar hep āşikār
kıldı kemend dār-ı cümle tār-mār

261

èrdi Yezîdiñ hemân dem yanına
bir kılıç kıldı havāle cānına
fîl başına geldi rāst tîğ-i şāh
yıkılup kaçdı hemân dem rû-siyāh

3685 diledi Mervân dañı kıla firār
èrdi oldem Bābā ʿÖmer nām-dār
bağlayup çādıra gönder anı
şehre girmişdi o dem Yezîd denî
gelür iken kaşrına Yezîd ol ān
karşusına çıkdı bir hātūn hemân
dèdi yā kelb hayli çekdiñ zaḥmeti
emdi al iç bu elimden şerbeti
ḥaqq vücūdıñ şifāsın def ʿede
çıka cānıñ tā cehenneme gide

3690 var ıdı nār-ı ḥarāreti anıñ
göricek şād oldı cānı melʿūnuñ
Cemīle hātūn ıdı bil ol meger
zehr-i semm katmışdı kim tîğ-veş keser
aldı içdi aşlına hîç èrmedi
Cemīle ol yêrde artık tırmadı
pes o dem geldi Yezîd kelp tahtına
söger idi ol dem-ā-dem bahtına
turur iken zehir aña ètdi kār
rāḥatı kesildi kıldı āh-ı zār

3695 kay èderken hep baḳardı digeri
yêtmiş pāre oldı çıkdı cigeri
ne ḳadar tiryāk içürdiler besî
fāʿide-dār olmadı hiç birisi

lā'īniñ çıkdı içi taşrasına
girdiler fāhişeleri yasına

262

girdi ol pelīd el-ḥamdülillāh
yā ne tursun Yezīd el-ḥamdülillāh
beriden çün ol muḥibbler çerisin
alup kırarlardı ḥāric girisin

3700 kimin helāk êtdiler kimin esīr
nuşret êtdi ḥamd o naşşār-ı naşīr
pes o dem yêrlü yêrine geldiler
cümle şāhiñ katına cem^c oldılar
geldi Şafīyye ile görışdi şāh
daḥı Zevvāl ile Aḥmed ehl-i rāh
bir biriniñ şordılar aḥvālını
urdılar yine muḥabbet fālını
içerü girdi Cemīle ol zamān
eyledi semm vêrdigin bir bir beyān

3705 işidüp şāh şād oldı hem kamu
pes Bābā^c Amra dēdi şāh ey^c amū
dēdi yā^c Amir getür Mervānı sen
tutmaya pend қо cezāya anı sen
Bābā^c Amir gitdi getürdi anı
ḥavfa düşdi mel^cūnuñ ḡayet cānı
gördi sağ şol pehlevānlar oturur
ansızın görenler^c aqlın yitürür
āh eyledi derūnundan ol it
kimseye bakmayup oturdı işit

3710 dēdi şāh aḡa ki yā Mervān bugün
inşāfa gel yoḡsa fikr eyle sonuñ
dēdi Mervān kātibi Vahyem bilin
iftirāsı çoḡ olur imiş èliñ
beni resūlden cüdā eylediler

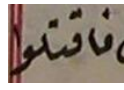
varup haqqımda ğamız söylediler

263

anlardan ol intikamı almağa
turuşdum anları böyle kılmağa
Şafiyye dèdi behey kavli yalan
sen degil misin nèçe bid'at kılan

3715 Āl-i 'İmrān yèrine Mervān yazan
sen degil misin o ğün yoldan azan
seni Aḥmed ol zamān kovmuş idi
menden şonra size sür dèmiş idi
yèrine geçdi Ebūbekr anıñ
nèçe öte menziliñ sürdi seniñ
'Ömerü'l-Fārūḳ geçicek yèrine
müsāmaḥa ḳalmadı hiç birine
ba'de 'Osmāna érdi ol zamān
i'timād ètdi saña ey ḳaltabān

3720 getürdi sen fāsıḳı ol yanına
ḳarışdırdı hem emāret kārına
Ḥazret-i Şiddīḳıñ oğlun ol vaḳt
Mışra beg éde o büzürg-vār işit
buyurdı kim Mışra mektūb yazalar
vèreler miftāhını dervāzeler

 yèrine yazdıñ

ol sebab 'Osmāna ḳıldılar ğulüvv
āḫiri 'Osmānı ḳıldılar şehīd
sen sebab olduñ behey murdār pelīd

3725 dèdiler ba'de istiġfāra gel
emdi dīn-i Aḥmed-i Muḥtāra gel
cānı ğönülден 'Alīyi sev bu dem
él vèrem saña seni āzād èdem
ğördiler fā'ide bu söz vèrmedi

kaṭiyyen kulağına hîç girmedi

264

Bābā ʿAmra dēdi Müseyyeb ol ān
dēdi var şakla bu melʿūnı hemān

uş anı bağladılar zencirile
çün şabāha dāḥil oldılar hele

3730 buyurdi at arkasına geldiler
bir uğurdan şehre hamle kıldılar
Yezīdın oğlu o ḥabīs lāʿīn
buyurdi ceng eylediler oldemin
şehrın etrāfını müʾmin büridi
Selīm çūba kapdı kapuya yürüdi
bir kezin kapuya çaldı çomağın
yıkdi hişārın kamu şolı sağın
içerüye yürüdi erler kamu
hücūm ētdi cümle erler ey ʿamū

3735 bu yaña bildi Yezīd oğlu ʿayān
oldı aḥvāli tamām anıñ yaman
Şimre aytdı nēce ēdelim dēgil
bu umūrda tedbīrleriñ ne söylegil
dēr Şimr Zeyne'l-ʿAbāyı Zeynebi
keseler başın buların ey ḡabī
emdi kesile bu dem anlarıñ
ḡayreti gide muḥibb olanlarıñ
ola kim cengden şoğuyup döneler
vara illerine gidüp konalar

3740 işidüp Yezīdın oğlu bī-ēdeb
getürdiler anları çün der-ʿaḡab
emr kıldı geldiler cellād daḡı
diledi keseler oldem ey aḡı
bir şāʿiḡa zāhir oldı nā-gehān
Bābā Muḡtār geldi çaldı tiḡ hemān

iki pāre oldu cellād āşikār
 hā déyince kıldı cem'in tār-mār
 Yezīd oğlu ile Şimr gördiler
 kaçuben bir şokağa yol sürdiler

3745 beriden ol Bābā Muhtār ʿabd-i hāşş
 ʿābidīni Zeynebi kıldı halāş

mübārek ayağına kodı yüzi
 yaşları akıdarak iki gözi
 çünkim Yezīd oğlu Şimir nā-be-kār
 mü'minler gördi ki ederler firār
 düşdiler derhāl ʿaķabince bular
 kaçarak bir cāmi'e girdi olar
 girdiler cāmi'e mü'minler dahı
 kaçırdılar taşra Şimri ey ahı

3750 altıma segdi Yezīd oğlu minberin
 beriden Şimrin nedir hāli görin

tışarıda var ıdı birkaç halā
 dāhil oldu ol halāya biñ belā
 cān havliyle nēçe girdi ol
 müstaķķına yigice érdi ol
 burnuna dek neces Şimir oldu ğark
 necisden olunmaz idi cismi fark
 çabalayarak cehenneme ol it
 segirderek gitdi Şimir olvaķt

3755 ķademhāneye yine gelüben baķdılar
 gördiler bu hāli girü çıķdılar

vardılar Yezīd oğlını buldılar
 uş Müseyyeb hāzretine geldiler
 çün Müseyyeb bābāsı Muhtārıla
 görüşdiler nēçe yār-ı ğar ile

Zeyne'l-Âbidîni tahta ey hümâm
çıkardılar şād oldılar tamām

Yezîd oğlını getürdiler o dem
Şimriñ kışşasın işitdi zü'l-kerem

3760 buyurdı ip taqdılar bi'l-ittifāk
süridiler Şimiri şoķaķ şoķaķ

lānet étdiler Şimire her gören
bī-şümār idi aña taşlar vuran

āhiri beride gömdiler anı
yêr kabûl eylemedi ol melûnı

hâr hâşek ile anı yaqdılar
yêrine halâ adını taqdılar

pes Yezîd oğlına imām söyledi
neçe dürlü vaḫ u pendler eyledi

3765 hîle ile dēdi tövbe eyledim
çün ʿadüvv oldum bulara nēyledim

işidüp cümleside şād oldılar
bendini ol hîlekarıñ aldılar

ayağ üzre durdı Selîm pāk hışāl
ʿAmra aytdı ey kösece bu ne hāl

bu lāʿini yā neçün koy vêrdiñiz
bundan aķdem baña tutuñ derdiñiz

işitdi bunı imāmü'l-âbidîn
fikre vardı muķtedā-yı mü'minîn

3770 dēdi Yezîd oğlına kılıñ suʿāl
görelim şādıķ mıdır yā ķıl u ķāl

dēdiler İmām ʿAlî haķķında sen
rađıyallāhu ʿanh dī bī-fiten

dili tutuldı lāʿiniñ bildiler
hîle imiş aña lānet ķıldılar

267

Selîm cevher urdı çün bir çüb aña

göl gibi tağıtdı kaldılar taña

pes Bābā ʿAmra buyurdi ol Emīr
gitdi çün Mervānı getürdi ʿAmir

3775 yine bir pend eyledi Mervāna şāh
kılmadı birin qabūl ol rū-siyāh

Bābā ʿAmra anı teslīm eyledi
yā ʿAmir bunun cezāsın vēr dēdi

Bābā ʿAmir bir demür taş düzdi bil
on iki delük o taş kazdı bil

on iki mīḥ yapdı hep birer zirāğ
cümle seyre tūrdılar olup ferāğ

taş kızırdı yakup āteş ʿAmir
şöyle kim kıpkırmızı oldu demir

3780 başına girdi zerrīn tāk dēyü

koydı bir mīḥ taş bu āmāc dēyü

evvelā Īmām ʿAlī ḥürmetiçün
şāniyen Ḥasan Ḥüseyn ʿizzetiçün

ḥāşılı ol on iki nūr-ı imām
ʿaşkına çağıdı anı bil ey ḥümām

cānını cehenneme vērdi o ḥar
cümle ekdiklerini dūrdu o ḥar

şād-ı ḥandān cümle yār-ı ḥānedān
qalmadı baş çekecek Mervāniyān

3785 ḥāricīden dūnyāyı pāk ētdiler

nērde ḥāric varsa ihlāk ētdiler

cümle begler geldi imām yanına
düşdiler ölü gibi hep pāyına

il vilāyet vērdi anlara ʿayān
cümle iller oldu dēr emn u amān

268

ḥuṭbede okundu evlād nāmları
işidüp şād oldu ḥāşş u ʿāmmları

201

- çün beş altı gün bu minvāl üzere
geldi bir gün Bābā ʿAmir nazāra
- 3790 dēdi oldem yā imāmü'l-ʿābidīn
vēr izin ey pīšvā-yı rāh-ı dīn
bu gēce maʿnāda peygamber baṇa
ne dēdiyse söyleyeyim uş saṇa
dēdi bir dağ zemīne ʿeresin
anda ʿammūm oğlı vardır göresin
adı Bihzād-ı cihānsuzdır anıṇ
bil anı oğlanlarından Ḥamzanıṇ
gerekdir kim ḥidmetinde olasın
anıṇ ile bele ġazā kılasın
- 3795 böyle dēdi ol resūl-ı lā-yenām
emdi baṇa vēr icāzet yā imām
öpdi imāmıṇ eliyle ayağın
aldı icāzeti gördi yarağın
cümle yārenler ile ʿedüp vedāʿ
eyledi ol günde hem ʿazm bir dağ
Müseyyeb Ġāzī daḥı destūr alup
gıtdiler Ẹudse bular ʿāzim olup
bābāsı Muḥtār daḥı bele idi
geldiler Ẹudse bular gör nēyledi
- 3800 ḥaḳḳ teʿālā bir oğul vērmiş idi
adına Muḥtār anıṇ dēnmiş idi
bābāsı Müseyyebe beṇzer ḳatı
görenler alurdu andan heybeti
silāḥşörluḳda ve her fennde dilīr
līk oḳ atmada idi bī-naẸır

269

at şalardı şöyle seksan biṇ ere
cümlesini anla bī-şübhe kıra
işte bunlar böyle ḥandān olmada

her zamān zevk-i şafāda gülmede
3805 tekmīl oldı çün Müseyyebnāmemiz
siline ğayrı gerekdir hāmemiz
bābāsından sonra çıkar oğlu hem
bāķīsini olda keser çekme ğam
andan sonra hāzret-i Müslim çıkar
Yezīdīñ bünyādını bütün yıkar
zāhir olur dīn-i Aḥmed āşikār
herkes olur cümle aġyārıla yār
Aḥmed-i Maḥmūd Muḥammed-i Muşţafā
budur ol kân-ı hayā şāhib-vefā
3810 ey cemā^ˆat kıl şalātıla selām
āḥiri olur şalāvāt ḥayrū'l-kelām
sā^ˆilsiz dīvāne geldik o şehā
kıl bizi luṭfuñla deccāldan rehā
okuyanı yazanı yazdıranı
bu yola hādī olup gezdireni
diñleyeni diñledeni yā ḥudā
eyleme dīdār Ḥasanıñdan cüdā
fā^ˆilātün fā^ˆilātün fā^ˆilāt
maṭlab-ı a^ˆlāya rehber şalāvāt

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİZİN

A

- ‘**aid** : < Ar. İlgili, ilişkili, dolayı.
‘ā. 231/3252
- ‘**abidīn** : < Ar. İbadet edenler; inanmışlar.
‘ā. + e 257/3635
‘ā. + i 160/2351, 265/3745
‘ā. + ile 194/2707
[= 4]
- ‘**abidīn-veş** : < Ar. Abidin gibi; ibadet edenler gibi, inanmışlar gibi.
‘ā. 153/2251
- ‘**aciz** : < Ar. 1. Beceriksiz, kabiliyetsiz. 2. Zayıf, güçsüz.
‘ā. 238/3349
- ‘**adet** : < Ar. Görenek, usul, tabiat, alışkanlık.
‘ā. 162/2385, 253/3575
‘ā. + den 163/2392
[= 3]
- ‘**adil** : < Ar. 1. Doğruluk gösteren. 2. Doğru.
‘ā. 185/2575
‘ā. + e 256/3616
[= 2]
- ‘**akıbet** : < Ar. Nihayet, son.
‘ā. 191/2665
- ‘**akk** : < Ar. Serkeş, inatçı.
‘ā. 247/3484, 248/3499
‘ā. + ları 247/3478, 209/2927
[= 4]
- ‘**alem** : < Ar. Dünya, cihan.
‘ā. 227/3190, 237/3336
‘ā. + de 197/2739
‘ā. + i 146/2141, 149/2181, 149/2182, 190/2640, 191/2661, 249/3512
‘ā. + ini 203/2831

- ʿā. + leri 153/2249
 [= 11]
- ʿālemeyn : < Ar. İki alem. [dünya ile ahiret].
 ʿā. + iḡ 143/2097
- ʿālim : < Ar. Çok okumuş, bilgin.
 ʿā. 159/2333
- ʿāmm : < Ar. Umumi, genel, herkese ait.
 ʿā. 133/1947, 154/2259, 183/2548, 216/3025, 224/3143
 ʿā. + ına 156/2286
 ʿā. + ları 268/3788
 [= 7]
- ʿār : < Ar. Utanma.
 ʿā. 137/2010, 137/2012
 ʿā. + ı 244/3433
 [= 3]
- ʿāş : ?
 ʿā. 153/2251, 192/2681, 195/2719, 209/2924
 [= 4]
- ʿāşī : < Ar. 1. Karşı gelen. 2. Haydut. 3. Günahkar.
 ʿā. + di 183/2538
- ʿāşık : < Ar. Birine, bir şeye tutkun.
 ʿā. + larıḡ 243/3432
- ʿāşıkāne : < Ar. Aşıkça, aşık olana yakışır yolda.
 ʿā. 190/2648, 207/2898, 237/3340, 251/3546
 [= 4]
- ʿāzim : < Ar. Niyetli, kesin karar veren.
 ʿā. 181/2512, 268/3798
 [= 2]
- ʿāzime : ?
 ʿā. + yi 234/3298
- ʿabā : < Ar. Yünden yapılmış kaba kumaş, aba.
 ʿa. 187/2604
- ʿabd : < Ar. Köle, kul.
 ʿa. + i ḡāşş 265/3745
 ʿa. + i 143/2095
 [= 2]
- ʿabdullā : > ʿabdullāh Ar. Müseyyeb Gazi'nin babasını esir alan Kufe şehrinin

beyidir.

°a. 132/1936

°abdül-**ka**dir : < Ar. Müseyyeb Gazi'nin yanında olan sahabelerden bir zat.

°a. 199/2772

°abdül-**ke**rîm : < Ar. Müseyyeb Gazi'nin yanında olan sahabelerden bir zat.

°a. 192/2668, 195/2715

[= 2]

°abdüş-**şe**ms : Özel isim.

°a. 166/2434, 195/2715

°a. + i 192/2667

°a. + e 168/2471

[= 4]

°aceb : < Ar. Hayret, gariplik, şaşılacak şey.

°a. 137/2017, 154/2262, 184/2549, 199/2771, 201/2812, 209/2921,
209/2930, 211/2949, 218/3062, 224/3152, 231/3245, 234/3286

[= 12]

°acebā : < Ar. Şüphe ve tereddüt bildiren edat, acaba.

°a. 190/2643, 192/2675, 203/2830, 204/2849, 221/3098

[= 5]

°acele : < Ar. Çabuk, çabukluk.

°a. 185/2577, 196/2725

[= 2]

°acem : < Ar. Arap olmayan, Araptan gayri olan kavim; İranlılar.

°a. 135/1980, 135/1987

[= 2]

°add : < Ar. Sayma, sayılma.

°a. 244/3434

°aded : < Ar. Sayı.

°a. 198/2756, 247/3488

[= 2]

°adem : < Ar. Yokluk, bulunmama.

°a. 247/3483

°a. + e 137/2015

[= 2]

°adl : < Ar. Doğruluk.

°a. + iyle 203/2842

°adiüvv : < Ar. Düşman, yagı, hasım.

- °a. 266/3765
- °afv : < Ar. 1. Suçunu bağışlama. 2. Özür dileme.
°a. 156/2294, 197/2738, 202/2815, 210/2935, 210/2943
[= 5]
- °ahd : < Ar. 1. Söz verme. 2. And, yemin.
°a. + ı 194/2700, 209/2932, 253/3569
°a. + ım 237/3336
[= 4]
- °akabince : < Ar. Arkasınca, ardınca.
°a. 159/2336, 159/2340, 188/2615, 196/2731, 265/3748
[= 5]
- °akd : < Ar. 1. Bağ, bağlama. 2. Sözleşme, kararlaştırma. 3. Kurma, düzme.
4. Nikah
°a. + i 155/2269
- °akl : < Ar. Akıl, us.
°a. + ı 139/2033, 153/2246, 153/2247, 153/2248, 153/2251, 153/2251,
154/2253, 181/2513, 181/2513, 155/2276, 237/3341, 248/3501
°a. + ın 221/3100, 262/3708
°a. + ına 248/3505
[= 15]
- °alāmet : < Ar. İşaret, iz, nişan, belge.
°a. 253/3574, 254/3584
[= 2]
- °alem : < Ar. 1. Nişan, alamet. 2. Bayrak, sancak.
°a. 159/2336, 159/2340, 159/2340, 196/2729
°a. + e 224/3142
[= 5]
- °alem-dār : < Ar. + < Far. Bayrak taşıyan.
°a. + ı 191/2665
- °alī : < Ar. Ebu Talib'in oğlu ve Peygamberimizin damadı ve amcazadesi,
dördüncü halife.
°a. 138/2029, 142/2092, 142/2092, 150/2197, 153/2239, 183/2545,
231/3255, 266/3771, 267/3781
°a. + ye 142/2080, 138/2022
°a. + yi 245/3454, 263/3726
°a. + yim 239/3362
[= 14]

°amene : Özel isim.

°a. 224/3154

°am(i)r : Müseyyeb Gazi'nin yanında savaşan bir pehlivan.

°a. 133/1943, 133/1944, 142/2089, 144/2114, 168/2475, 207/2901, 208/2909, 208/2911, 208/2913, 208/2914, 209/2918, 209/2926, 209/2927, 211/2951, 212/2971, 212/2972, 213/2979, 213/2980, 213/2985, 214/2993, 214/2996, 214/2999, 215/3008, 219/3079, 220/3083, 220/3089, 220/3092, 220/3093, 221/3096, 221/3098, 221/3109, 222/3113, 222/3115, 222/3118, 228/3205, 233/3280, 233/3281, 233/3283, 234/3289, 234/3291, 234/3294, 235/3301, 235/3302, 235/3308, 235/3314, 236/3317, 236/3319, 236/3326, 236/3328, 237/3334, 237/3335, 237/3339, 239/3366, 240/3389, 241/3392, 241/3400, 262/3706, 262/3707, 267/3774, 267/3776, 267/3777, 267/3779, 268/3789, 140/2056, 140/2058, 141/2066, 141/2068, 141/2069, 141/2077, 141/2077, 142/2084, 142/2085, 143/2103, 144/2118, 149/2188, 150/2202, 150/2206, 150/2210, 167/2460, 208/2915, 220/3087, 234/3295, 237/3331, 239/3368, 242/3412, 248/3499

°a. + den 211/2954, 212/2964, 212/2968, 214/3007, 149/2189

°a. + dir 212/2970

°a. + iñ 214/3006

°a. + a 140/2048, 141/2071, 142/2079, 145/2128, 151/2212, 208/2907, 209/2926, 211/2951, 228/3202, 262/3705, 264/3728, 266/3767, 267/3774, 267/3776, 235/3314

°a. + ı 132/1942, 144/2113, 145/2124, 149/2187, 151/2213, 241/3393, 241/3399

°a. + ıñ 141/2063, 142/2086, 144/2107, 214/3007, 221/3099, 221/3099, 240/3384, 240/3388

[= 123]

°amm : < Ar. Amca.

°a. + um 268/3792

°amū : < Ar. Amca.

°a. 133/1951, 138/2024, 142/2090, 162/2378, 165/2420, 166/2438, 169/2492, 191/2660, 205/2858, 218/3060, 223/3137, 225/3167, 241/3401, 247/3481, 248/3504, 259/3667, 262/3705, 264/3734

°a. + sı 166/2445

[= 19]

- ʿamū-zād : < Ar. + Far. Amca oğlu.
 ʿa. + ıdır 138/2029
- ʿamūd : < Ar. Direk, sütun.
 ʿa. 199/2782
- ʿandelīb : < Ar. Bülbül.
 ʿa. 152/2233, 243/3423
 ʿa. + iñ 216/3027
 [= 3]
- ʿanh : < Ar. Ondan.
 ʿa. 266/3771
- ʿanṭās : Özel isim.
 ʿa. 210/2938, 210/2943, 226/3172, 226/3173, 226/3175, 226/3177, 226/3178
 ʿa. + a 226/3182, 208/2906
 ʿa. + ı 226/3180
 [= 10]
- ʿantar : Yezid'in pehlivanlarından birisi.
 ʿa. 158/2322
- ʿarabī : < Ar. 1. Arap kavmine mensup. 2. Arapça, Arap dili.
 ʿa. 220/3086
- ʿarż : < Ar. Bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma.
 ʿa. 142/2078, 144/2113, 195/2710
 [= 3]
- ʿasīr : < Ar. Zor, güç, zahmetli.
 ʿa. 227/3194
- ʿasker : < Ar. Er.
 ʿa. 135/1986, 146/2142, 165/2424, 184/2550, 189/2627, 202/2819, 234/3288
 ʿa. + dedir 243/3425
 ʿa. + i 184/2563
 ʿa. + ile 250/3528
 ʿa. + im 168/2468
 ʿa. + in 166/2440, 205/2868
 ʿa. + iñi 166/2436
 ʿa. + ine 169/2480, 193/2690, 246/3469, 181/2518
 ʿa. + ini 206/2877
 ʿa. + iniñ 189/2636

- °a. + iyle 188/2613, 196/2724
°a. + ler 135/1975, 212/2968, 215/3021
°a. + leri 182/2528
[=26]
- °aşk : < Ar. Sevgi. [Aslı : ışk dır].
°a. 131/1915, 131/1918, 131/1918, 180/2498, 180/2503, 255/3603
°a. + a 131/1920, 131/1920, 131/1920, 260/3672
°a. + ı 193/2689
°a. + ıla 131/1914, 131/1916, 131/1916, 131/1917, 131/1917, 131/1919, 131/1919, 131/1920
°a. + ımıza 204/2847
°a. + ıñ 131/1914, 152/2234, 216/3029
°a. + ına 142/2087, 142/2087, 180/2498, 212/2975, 267/3782
°a. + la 139/2045, 217/3038
[=30]
- °avdet : < Ar. Geri gelme.
°a. + de 231/3250
- °avn : < Ar. Yardım.
°a. + ı 198/2756
°a. + ıñı 165/2431
[=2]
- °avret : < Ar. Kadın; zevce, avrat.
°a. 256/3615
- °ayāl : < Ar. Bakmakla yükümlü olduğu aile.
°a. 202/2827
- °ayān : < Ar. Belli, açık, meydanda.
°a. 133/1945, 144/2110, 147/2155, 150/2210, 153/2243, 154/2266, 156/2284, 158/2314, 186/2587, 194/2702, 196/2736, 201/2808, 208/2911, 214/2998, 214/3003, 218/3054, 221/3106, 223/3127, 223/3135, 228/3203, 229/3218, 234/3293, 236/3319, 243/3428, 255/3600, 257/3625, 260/3675, 264/3735, 267/3787
[=29]
- °ayn : < Ar. 1. Göz. 2. Aslı, kendisi. 3. Bir şeyin eşi, tıpkısı. 4. Kaynak, pınar.
°a. + ı 153/2242
°a. + ımda 197/2745
[=2]

- ‘ayyār : < Ar. 1. Hilekar, dolandırıcı. 2. Zeki, kurnaz. 3. Çevik, atik.
‘a. 145/2127, 196/2735, 234/3298, 236/3329, 237/3331
‘a. + ı 141/2072, 145/2125, 145/2133, 168/2475, 207/2902, 209/2919,
212/2965, 213/2981, 219/3079, 228/3203, 234/3297, 242/3414
‘a. + a 196/2734
‘a. + ım 240/3377
[= 19]
- ‘azāb : < Ar. İşkence, keder.
‘a. 142/2082
a. + ı 194/2694
[= 2]
- ‘azīm : < Ar. Büyük, ulu, iri.
‘a. 140/2052, 227/3195
[= 2]
- ‘azm : < Ar. Kasıt, niyet, karar.
‘a. 133/1948, 168/2471, 185/2570, 190/2644, 206/2882, 217/3035,
237/3332, 247/3486, 268/3797
‘a. + i 149/2189, 160/2355, 184/2561
[= 12]
- ‘ıyāl : < Ar. 1. Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler. 2. Kadın,
eş.
‘i. 142/2081
- ‘ibādet : < Ar. Allah’ın emirlerini yerine getirme.
i. 180/2494
- ‘ibret : < Ar. 1. Kötü bir hadiseden alınan ders. 2. Acayip, tuhaf.
‘i. + nümā 181/2504
- ‘iffet : < 1. Temizlik. 2. Namus.
‘i. 234/3290
- ‘illet : < 1. Hastalık, sakatlık. 2. Sebep.
‘i. + i 231/3252
- ‘imādū’d-dīn : < Ar. 1. Dinin direği. 2. Dilimizde İmadettin şeklinde kullanılan
erkek adı.
‘i. 258/3649, 258/3651
[= 2]
- ‘imām : < Ar. Sarık.
‘i. 160/2347, 169/2488
‘i. + si 160/2353

	[= 3]
‘imrān	: < Ar. Hazret-i Meryem’in babası. ‘i. 263/3715
‘inā	: ? ‘i. 147/2154
‘inād	: < Ar. Israr, ayak direme, dediğinden vazgeçmeme. ‘i. 197/2743
‘ināyet	: < Ar. İhsan, lütuf, iyilik. ‘i. 254/3583
‘irfān	: < Ar. Bilme, anlama. ‘i. 232/3261 ‘i. + a 201/2804
‘işmet	: < Ar. 1. Masumluk, günahsızlık, temizlik. 2. Haramdan, namusa dokunur hallerden kaçınma. ‘i. 187/2606
‘izzet	: < Ar. Değer, kıymet; yücelik, ululuk. ‘i. 144/2112, 206/2878 ‘i. + içün 267/3781
	[= 3]
‘oṣmān	: < Ar. Hz. Osman. Üçüncü halife. ‘o. 137/2017, 245/3454 ‘o. + a 138/2024, 263/3723, 263/3719 ‘o + ı 138/2025, 263/3724
	[= 7]
‘ömer	: < Ar. Hz. Ömer. İkinci halife. ‘ö. 137/2010, 137/2016, 143/2099, 245/3454, 261/3685 ‘ö. + i 137/2008, 139/2033, 140/2058, 137/2015 ‘ö. + den 138/2018
	[= 10]
‘ömerü’l- fārūk	: < Ar. İkinci halife Hz. Ömer. [Haklıyı haksızdan ayırt ederek, adaleti tam yerine getirdiği için Faruk kelimesiyle adlandırılmıştır]. ‘ö. 263/3718
‘ubūr	: < Ar. Bir başka tarafa geçme, geçilme, atlama. ‘u. 159/2331
‘uḵbā	: < Ar. Ahiret, öbür dünya. ‘u. + da 146/2139, 204/2848, 254/3591

- [= 3]
- °ulā : < Ar. Şan ve şeref sahibi [kimse].
°u. 256/3611
- °uşşāk : < Ar. Aşıklar.
°u. 216/3032
- °ammete : < Ar. Hala.
°a. 225/3158
- a** : O (Üçüncü tekil şahıs zamiri).
a. + ȳa 135/1980, 136/1998, 138/2018, 138/2021, 139/2034, 139/2035, 140/2058, 140/2062, 142/2081, 143/2102, 144/2118, 145/2131, 147/2156, 153/2251, 157/2301, 157/2304, 157/2307, 158/2322, 158/2324, 159/2339, 160/2348, 161/2362, 162/2373, 165/2432, 165/2432, 166/2446, 168/2476, 169/2484, 180/2497, 182/2521, 183/2541, 185/2566, 185/2570, 186/2584, 190/2645, 190/2646, 194/2697, 195/2717, 197/2741, 198/2756, 199/2774, 200/2785, 202/2817, 202/2826, 206/2882, 208/2916, 210/2933, 211/2951, 213/2985, 215/3009, 216/3023, 219/3071, 222/3110, 226/3172, 228/3206, 232/3263, 232/3270, 235/3301, 235/3307, 236/3322, 236/3323, 239/3367, 239/3369, 241/3396, 242/3406, 245/3460, 246/3465, 249/3521, 256/3609, 257/3630, 258/3652, 259/3661, 261/3694, 262/3710, 266/3761, 266/3772, 267/3773, 147/2165, 216/3023, 219/3065
a. + ȳı 266/3763
a. + ȳla 180/2503, 233/3282, 269/3803
a. + nda 132/1941, 132/1941, 133/1952, 134/1959, 138/2028, 141/2066, 141/2067, 141/2070, 143/2095, 143/2101, 148/2169, 150/2196, 150/2196, 152/2228, 154/2261, 159/2330, 168/2467, 169/2478, 169/2492, 181/2509, 189/2630, 189/2633, 190/2639, 196/2726, 196/2733, 204/2856, 205/2866, 205/2868, 217/3044, 219/3066, 223/3132, 225/3167, 229/3223, 233/3283, 234/3296, 237/3339, 240/3379, 240/3380, 244/3435, 245/3461, 268/3792
a. + ndan 145/2131, 145/2133, 146/2146, 184/2560, 188/2617, 193/2690, 245/3452, 248/3503, 268/3801, 269/3807
a. + nı 134/1960, 134/1966, 134/1967, 135/1986, 136/1998, 138/2020, 138/2026, 140/2048, 141/2069, 141/2077, 142/2078, 145/2126, 147/2152, 147/2154, 147/2157, 149/2188, 156/2289, 157/2303, 157/2306, 161/2359, 165/2430, 166/2444, 166/2445, 167/2450,

167/2454, 182/2522, 182/2531, 183/2537, 183/2542, 187/2597,
190/2647, 191/2659, 191/2666, 192/2674, 194/2705, 196/2736,
197/2741, 198/2756, 198/2758, 198/2760, 198/2761, 199/2779,
199/2780, 200/2783, 200/2797, 201/2798, 203/2834, 203/2835,
204/2852, 205/2861, 207/2892, 207/2893, 207/2895, 207/2897,
207/2897, 208/2907, 208/2909, 208/2911, 208/2912, 208/2914,
208/2915, 209/2918, 210/2940, 213/2980, 213/2980, 213/2989,
213/2992, 215/3012, 215/3012, 218/3059, 219/3078, 220/3083,
221/3095, 223/3136, 226/3175, 226/3181, 227/3189, 227/3192,
229/3215, 230/3241, 235/3309, 235/3314, 236/3327, 239/3364,
240/3386, 241/3405, 241/3405, 242/3409, 242/3410, 252/3556,
252/3556, 257/3635, 260/3669, 261/3686, 262/3706, 262/3707,
264/3729, 266/3762, 267/3776, 267/3782, 268/3793

a. + nıda 136/2002, 165/2421, 199/2775, 201/2798, 201/2810, 208/2913,
227/3193

a. + nıñ 134/1958, 134/1963, 136/1997, 137/2005, 137/2016, 138/2026,
142/2089, 144/2107, 145/2129, 145/2130, 148/2178, 153/2252,
155/2269, 155/2276, 155/2282, 159/2332, 159/2334, 163/2391,
163/2395, 166/2443, 180/2498, 184/2552, 184/2553, 184/2563,
185/2567, 185/2574, 186/2582, 186/2582, 186/2591, 188/2616,
192/2679, 194/2707, 196/2732, 197/2741, 202/2826, 203/2841,
207/2890, 210/2938, 213/2979, 213/2984, 218/3055, 218/3064,
221/3108, 222/3118, 225/3156, 229/3220, 229/3225, 235/3307,
235/3308, 236/3321, 242/3413, 243/3431, 245/3458, 248/3502,
252/3560, 254/3585, 256/3608, 256/3612, 257/3631, 261/3690,
263/3717, 264/3735, 268/3793, 268/3794, 268/3800

a. + nıñçün 155/2278

a. + nıñla 204/2854

a. + nlar 133/1946, 144/2113, 148/2168, 169/2492, 189/2628, 195/2722,
211/2948, 222/3123, 247/3484

a. + nlara 131/1915, 132/1936, 142/2082, 142/2091, 169/2491,
189/2626, 209/2928, 210/2937, 222/3117, 225/3159, 227/3199,
247/3484, 257/3636, 258/3642, 267/3787

a. + nlardan 210/2947, 263/3713

a. + nları 148/2170, 184/2560, 210/2934, 214/3003, 219/3076, 220/3082,
222/3114, 228/3205, 236/3326, 263/3713, 264/3740

a. + nlarıñ 158/2323, 169/2481, 229/3217, 264/3738

	[= 351]
āyīne	: < Far. Ayna. a. + sin 150/2202 a. + i 243/3427
	[= 2]
a^ʿdā	: < Ar. Düşmanlar, yağılar. a. + sını 219/3066 a. + ya 229/3228 a. + yı 132/1932
	[= 3]
a^ʿlā	: < Ar. (Daha, en, pek) Yüksek. a. 237/3336 a. + ya 269/3814
	[= 2]
āb	: < Far. Su. a. + ı 162/2379, 254/3581
	[= 2]
ābād	: < Far. Mamur, şen, bayındır. a. 235/3308
ādem	: < Ar. Adam, insan. a. 159/2333, 159/2336, 161/2370, 241/3398 a. + dir 229/3223 a. + i 153/2245 a. + leri 153/2249
	[= 7]
ādemī	: < Ar. Ademoğlu, insanoğlu. a. + zād 238/3359
āferīn	: < Far. Beğenme, alkış, yaşa, varol, bravo. a. 140/2061, 142/2079, 145/2134, 150/2206, 226/3174
	[= 5]
āfet	: < Ar. Büyük felaket, bela. a. 254/3582
āğaz	: < Far. Başlama. a. 232/3268
āgāh	: < Far. Bilgili, haberli, uyanık. a. 187/2597, 201/2805, 211/2962, 221/3105, 233/3282
	[= 5]

āh	: İnleme, feryat. a. 150/2202, 155/2275, 203/2828, 217/3045, 222/3124, 262/3709 a. + ı 224/3150, 261/3694 a. + ıla 217/3045 a. + ımız 193/2691 [= 10]
āḥād	: < Ar. Birler, birden dokuza kadar olan sayılar. a. + i 252/3556
āḥir	: < Ar. Son, sonraki, en sonra. a. 165/2420, 192/2670, 192/2677, 235/3306, 254/3584, 254/3588 a. + de 254/3579 a. + i 139/2036, 145/2132, 148/2166, 165/2422, 183/2542, 200/2797, 241/3403, 263/3724, 266/3762, 269/3810 [= 17]
āḥiret	: < Ar. Öbür dünya, öteki dünya. a. 164/2406 a. + e 257/3628 [= 2]
āḥirîn	: < Ar. Sonrakiler, sonlar. a. 145/2134
āhen	: < Far. 1. Demir. 2. Zincir. 3. Kılıç. a. + i 160/2353 a. + in 169/2488 a. + ini 160/2348 [= 3]
āheng	: < Far. Uygunluk, düzen. a. 182/2529, 228/3211 [= 2]
āl	: < Ar. 1. Aile. 2. Evlat. 3. Sülale. a. + i 142/2090, 163/2388, 163/2401, 182/2520, 187/2604, 201/2805, 210/2933, 210/2941, 229/3217, 263/3715 a. + e 232/3266 [= 11]
ālāy	: < Far. Alay. a. + ı 250/3527 a. + lar 146/2143 [= 2]

- ālām** : < Ar. Kederler, elemeler, acılar, sızılar.
a. + ı 242/3418
- ālud** : < Far. Bulaşmış, bulaşık.
a. 137/2006
- āmīr** : < Ar. Emreden, buyuran.
ā. 155/2271
- ān** : < Ar. Lahza, pek az bir zaman.
a. 145/2125, 151/2217, 156/2287, 160/2352, 163/2394, 164/2415, 168/2475, 189/2627, 197/2739, 218/3061, 220/3084, 224/3147, 233/3284, 246/3466, 247/3487, 258/3644, 260/3675, 261/3687, 264/3728
[= 19]
- ārām** : < Far. Durma, eğlenme, dinlenme.
a. 132/1941, 165/2427, 200/2792, 203/2837, 206/2879, 224/3143, 226/3182, 252/3563
[= 8]
- āsāyīş** : < Far. 1. Rahat, huzur. 2. Güvenlik.
a. 140/2054, 215/3020, 227/3197
a. + ler 135/1985
[= 4]
- āsümān** : < Far. Gök, sema.
a. 237/3342, 250/3529
a. + a 152/2227
[= 3]
- āşikār** : < Far. Belli, açık, meydanda.
a. 133/1957, 159/2328, 169/2478, 188/2614, 196/2729, 198/2755, 200/2783, 201/2799, 208/2917, 218/3058, 220/3085, 226/3174, 229/3222, 230/3233, 234/3287, 238/3346, 238/3356, 242/3408, 245/3459, 250/3530, 252/3562, 256/3608, 260/3682, 265/3743, 269/3808
[= 25]
- āšinā** : < Far. Bildik, tanıdık.
a. + nı 234/3294
- āteş** : < Far. Od, hararet, kızgınlık.
a. 161/2368, 267/3779
a. + ile 228/3203
a. + leri 230/3234

- [=4]
- āteş-feşān** : < Far. Ateş saçan.
a. 220/3081, 247/3479
- [=2]
- āvāz** : < Far. Ses, seda.
a. 255/3603
a. + ı 251/3547
- [=2]
- āver** : < Far. Getiren, taşıyan.
a. + iñ 152/2233
- āyā** : < Far. Şüphe ve tereddüt bildiren edat.
a. 234/3287
- ayār** : Seviye, derece, değer.
a. 236/3316, 221/3101, 226/3180
- [=3]
- āyīn** : < Far. Merasim, tören.
a. 227/3199
- āzād** : < Far. Kurtulmuş, serbest olan.
a. 211/2955, 214/2995, 240/3377, 263/3726
- [=4]
- acı** : İnsanda üzücü bir etki bırakan, dokunaklı, hüznü; ızdırap verici, üzücü.
a. + sı 146/2136
a. + sıyla 221/3106
- [=2]
- acı-** : Ağrılı olmak, ağrımak, sızlamak.
a.-dı 148/2178, 182/2526, 185/2567, 185/2572, 252/3566
a.-dılar 184/2549, 247/3484
- [=7]
- acığ-** : Açlık duymak, yemek yeme ihtiyacı hissetmek.
a.-dı 213/2987
- aç** : Yemek yeme isteği ve ihtiyacı duyan.
a. 238/3346
- aç-** : Kapalı, örtülü, kilitli veya bağlı durumdan çıkarmak.
a. 231/3253, 243/3429, 253/3573
a.-dı 145/2121, 151/2215, 185/2572, 196/2736, 197/2742, 210/2937, 229/3228, 238/3352, 246/3462

- a.-dılar 146/2144, 155/2276, 184/2558, 229/3223
a.-ma 213/2981
a.-up 181/2516
[= 18]
- açıl-** : Açık hale getirilmek.
a.-dı 133/1954, 151/2215, 159/2330, 165/2418
a.-madı 155/2282
a.-up 204/2843
[= 6]
- ad** : İsim, ad, unvan.
a. 131/1917
a. + ı 148/2173, 186/2582, 194/2707, 241/3403, 256/3608, 268/3793
160/2357, 182/2520, 210/2938, 254/3590
a. + için 208/2904
a. + ıma 137/2015, 234/3295
a. + ın 218/3055
a. + ına 146/2145, 184/2553, 184/2563, 185/2575, 192/2679, 197/2752,
203/2841, 207/2890, 218/3054, 268/3800
a. + ını 266/3763
a. + ıyla 256/3616
a. + lu 133/1956, 134/1962, 136/1995, 136/2002, 146/2147, 158/2321,
158/2322, 165/2419, 183/2541, 196/2734, 198/2753
[= 38]
- ağaç** : Ağaç.
a. 213/2980
a. + lar 212/2965
a. + ların 212/2966
[= 3]
- ağır** : Tartıda çok gelen, yerinden kaldırılması, taşınması güç olan.
a. 221/3107
a. + ca 212/2973
[= 2]
- ağla-** : Ağlamak, gözyaşı dökmek.
a. 217/3045
a.-dı 195/2716, 203/2840, 218/3052, 220/3093
a.-ma 220/3091
[= 6]

- ağlaş-** : Birlikte, karşılıklı ağlamak.
a.-dılar 156/2295, 183/2539, 209/2922
a.-ur 145/2127
[= 4]
- ağrıd-** : Ağrımına sebep olmak, acıtmak, elem vermek.
a.-ırdı 145/2132
- ağyār** : < Ar. Gayrılar, başkalar, yabancılar.
a. 152/2235
a. + ıla 269/3808
a. + larıñ 243/3424
[= 3]
- ağyārılığ** : Yabancılık.
a. + ın 243/3422
- ağz** : Ağız.
a. + ı 155/2282
a. + ına 223/3125
[= 2]
- aḥlām** : < Ar. Rüyalar, açık saçık, karmakarışık rüyalar.
a. 162/2373
- aḥmed** : Özel isim.
a. 160/2345, 160/2348, 166/2446, 216/3030, 242/3420, 254/3592, 257/3633, 257/3636, 262/3702, 263/3716, 269/3808
a. + i 159/2338, 204/2844, 257/3631, 263/3725, 269/3809
a. + dir 159/2335
a. + e 157/2299, 216/3025, 258/3641
a. + i 256/3617, 258/3644
a. + ile 260/3678
a. + iñ 138/2029, 160/2344, 166/2445, 169/2489
[= 27]
- aḥvāl** : < Ar. Oluşlar, bulunuşlar, durumlar.
a. 131/1927, 151/2217
a. + i 156/2296, 182/2524, 192/2680, 194/2708, 264/3735, 226/3180
a. + imi 234/3293, 235/3303
a. + ini 169/2487, 262/3703
[= 12]
- aḥbār** : < Ar. Haberler, ortada dönen söylentiler.
a. 194/2703

- a. + ı 244/3436
[= 2]
- aḥı** : Kardeş, dost.
a. 134/1962, 136/2002, 141/2077, 147/2163, 148/2169, 151/2225, 158/2315, 162/2375, 185/2572, 187/2601, 189/2629, 191/2652, 192/2679, 194/2696, 194/2706, 197/2751, 201/2798, 204/2845, 206/2881, 207/2891, 210/2938, 215/3012, 221/3098, 227/3192, 231/3250, 242/3406, 245/3450, 257/3630, 264/3741, 265/3749
[= 30]
- aḥlāk** : < Ar. İnsandaki iyi ve kötü huylar, tabiat.
a. + ı 257/3632
- aḥṣām** : Akşam.
a. 140/2054, 144/2119, 147/2162, 199/2769, 200/2792, 202/2819, 209/2923, 249/3509
a. + a 140/2052, 147/2161, 149/2194, 150/2207, 199/2769, 200/2792, 209/2923
[= 15]
- aḥter** : < Far. Yıldız.
a. + in 155/2268
- aḥ** : Beyaz.
a. 220/3087
- aḥ-** : Akmak.
a.-ar 255/3602
a.-dı 136/2000, 140/2052, 230/3239, 259/3655
[= 5]
- aḥdem** : < Ar. İlk, önce, önceki, daha önceki.
a. 266/3768
- aḥıt(d)-** : Akıtmak, dökmek.
a. 232/3262
a.-araḥ 265/3746
a.-mıṣlar 219/3071
[= 3]
- aḥrabā** : < Ar. Aralarında soy yakınlığı olanlar.
a. + sını 225/3162
- al-** : Almak.
a. 152/2238, 166/2436, 193/2690, 217/3038, 233/3281, 261/3688
a.-a 254/3587

a.-alım 236/3328
a.-amadım 224/3151, 225/3155
a.-anlara 225/3159
a.-asın 244/3436
a.-ayım 138/2032, 151/2211, 151/2223, 156/2283, 163/2401, 237/3335
a.-dı 132/1928, 132/1930, 133/1957, 134/1965, 137/2005, 139/2045, 141/2068, 141/2072, 142/2078, 146/2148, 147/2151, 148/2179, 150/2203, 150/2206, 151/2218, 158/2314, 158/2325, 159/2328, 161/2360, 163/2390, 163/2394, 163/2396, 164/2413, 166/2437, 166/2440, 167/2461, 188/2609, 196/2735, 198/2760, 198/2762, 205/2869, 207/2893, 207/2896, 209/2918, 211/2955, 212/2967, 220/3093, 221/3095, 221/3103, 222/3118, 223/3125, 223/3133, 227/3194, 229/3215, 229/3219, 233/3284, 234/3289, 234/3297, 235/3314, 240/3381, 242/3410, 255/3596, 258/3644, 259/3665, 261/3692, 268/3796
a.-dılar 135/1982, 165/2430, 166/2438, 189/2635, 190/2642, 210/2945, 218/3060, 237/3345, 266/3766, 167/2457
a.-ıñ 145/2123, 214/3004, 210/2944
a.-madan 163/2399, 163/2400
a.-mağa 263/3713
a.-mış 204/2844
a.-mışız 244/3434
a.-uben 182/2523, 257/3623
a.-up 138/2020, 140/2051, 168/2464, 180/2502, 182/2530, 190/2651, 202/2825, 262/3699, 268/3798, 144/2113, 218/3056
a.-ur 242/3412
a.-uram 197/2746
a.-urdı 268/3801
[= 108]

alda- : Aldatmak, kandırmak.

a.-dı 210/2939
a.-mayı 222/3117
a.-yup 209/2932
[= 3]

aldan- : Bir yalana,hileye kanmak, kapılmak; oyuna gelmek, yanılmak.

a.-dı 209/2931

aldat- : Yanıltmak, hataya düşürmek, kandırmak.

	a.-dığın 236/3322
alın-	: Elinde veya yanında bulundurulmak. a.-maz 150/2210
alış-	: Alışmak, bağlanmak, ısınmak. a.-dılar 192/2673
allāh	: <Ar. Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Allah, Tanrı, Huda. a. 134/1970, 134/1970, 139/2042, 139/2042, 165/2431, 197/2744, 238/3358, 256/3609, 260/3678, 260/3678 a. + a 181/2516 a. + ına 148/2172, 238/3348 a. + ını 250/3523 [= 14]
alt	: Bir şeyin yere bakan yüzü, taban. a. + ına 265/3750 a. + ında 235/3313 a. + ından 134/1960, 151/2215, 245/3447 [= 5]
altı	: Altı (Sayı). a. 268/3789 a. + sını 192/2677 [= 2]
altıncı	: Altıncı (Altı sayısının sıra sıfatı). a. 185/2578
altmış	: Altmış (Sayı). a. 182/2533, 184/2559, 224/3141, 251/3538 [= 4]
altun	: Altın. a. 144/2118
amān	: <Ar. Eminlik, korkusuzluk. a. 143/2102, 180/2497, 189/2627, 199/2776, 227/3191, 232/3264, 244/3439, 246/3467, 260/3672, 267/3787 [= 10]
āmāc	: <Far. Nişan tahtası, hedef. a. 267/3780
ammā	: <Ar. Ama, fakat, lakin, ancak. a. 157/2312, 200/2786

- [= 2]
- añ-** : Hatırlamak, yad etmek, adını söylemek, zikretmek.
a.-dı 233/3275
- añla-** : Anlamak, akıl erdirmek.
a.-dım 210/2940
a.-ram 213/2986
a.-yayım 234/3292
- [= 3]
- añlaş-** : Aynı fikir üzerinde karar kılmak, uyuşmak, uzlaşmak, anlaşma yapmak.
a.-dım 235/3303
- ana** : Anne, valide.
a. + dan 221/3105
- anegeh** : > āneh Far. O vakit, ondan sonra.
a. 204/2843
- ansızın** : Beklenmedik bir zamanda, birdenbire, ani, aniden.
a. 154/2258, 262/3708, 251/3537
- [= 3]
- ara** : Ara, orta, mesafe, zaman.
a. 140/2053, 154/2254
a. + da 139/2036, 140/2059, 145/2126, 151/2220, 151/2222, 205/2870, 242/3420, 256/3615
a. + dan 151/2219
a. + ya 144/2112, 185/2565, 190/2642, 202/2816, 219/3068, 241/3399
- [= 17]
- ara-** : Aramak, arayıp sormak.
a.-sın 144/2106
- ard** : Art, arka taraf, arka.
a. + ina 141/2067
a. + inca 188/2616
a. + ından 167/2454
a. + ını 141/2067
- [= 4]
- arın-** : Temiz ve pak duruma gelmek.
a.-up 181/2514
- arğa** : Arka, art, peş, sırt.
a. 230/3232, 255/3599

- a. + sını 157/2312
a. + sına 133/1953, 136/1990, 136/1992, 146/2142, 184/2561, 186/2580,
190/2641, 211/2960, 223/3131, 225/3168, 226/3170, 264/3730
a. + sından 147/2156
a. + sını 225/3157
a. + ya 230/3232
[= 18]
- arслан** : Afrika ve Batı Asya'da yaşayan, yırtıcı, çok kuvvetli, kedi cinsinden memeli hayvan.
a. 223/3138
- arşun** : Arşın, uzunluğu arşın birimine göre ölçen demirden, çelikten, tahtadan alet.
a. 182/2533
- artık** : Bir şeyin yeter olduğunu, daha fazla yapılmaması, daha ileri gidilmemesi gerektiğini belirten zarf.
a. 160/2348, 261/3692
[= 2]
- arzū** : < Far. İstek, heves.
a. 236/3330
a. + sına 231/3256
[= 2]
- arzūk** : Özel isim.
a. 208/2910, 213/2990, 136/1995(u su uzun yazılmamış)
a. + ın 213/2992
[= 4]
- arzūla-** : Arzu etmek, bir şeyi candan ve yürekten istemek.
a.-dım 154/2266
- aş-** : Asmak.
a.-dı 213/2980
- aşhāb** : < Ar. Sahipler.
a. + ı 234/3295
- aşılı** : Bir yere takılmış, asılmış.
a. 228/3204
- aşl** : < Ar. Asıl, kök, temel, esas.
a. + ı 155/2279
a. + ına 184/2556, 261/3692
[= 3]

aşlā	: < Ar. Hiçbir vakit. a. 145/2126, 155/2282, 210/2947, 224/3149, 226/3184 [= 5]
aşnām	: < Ar. Putlar. a. + a 153/2246 a. + la 194/2701 [= 2]
aş-	: Geçmek, katetmek. a.-dılar 139/2036
aşağı	: Aşağı. a. 228/3204
at	: At, binme, yük çekme ve taşıma hizmetlerinde kullanılan, Orta Asya menşeli, tek tırnaklı, memeli hayvan. a. 133/1953, 133/1955, 134/1968, 135/1981, 136/1990, 136/1992, 136/1993, 137/2014, 146/2142, 147/2164, 149/2183, 164/2412, 164/2413, 165/2418, 184/2561, 186/2580, 190/2641, 197/2749, 198/2758, 211/2960, 211/2961, 216/3028, 225/3168, 226/3170, 226/3176, 230/3240, 232/3265, 241/3395, 244/3439, 264/3730, 269/3803 a. + a 164/2414, 241/3403, 260/3669 a. + dan 165/2430 a. + ı 164/2410, 139/2043 a. + ına 164/2409, 206/2887 a. + ından 198/2757, 238/3357 a. + ını 191/2652 a. + lar 185/2577, 240/3384 [= 44]
at-	: Atmak, fırlatmak. a.-dı 134/1962, 141/2075, 141/2076, 150/2203, 163/2397, 203/2836, 230/3231, 240/3382, 240/3390 a.-dılar 135/1976, 165/2429, 191/2661, 241/3399, 259/3663, 260/3682 a.-ı 192/2672, 214/3005 a.-mada 268/3802 a.-salar 241/3396 a.-uben 241/3394 [= 20]
ata	: Dede, baba, büyük baba.

- a. + sı 230/3244
a. + sıdır 138/2030
a. + sınıf 164/2410
[= 3]
- atlan-** : Ata binmek.
a.-dı 205/2858
- ay-** : Akli başına gelmek, kendine gelmek, gözü açılmak.
a.-dı 224/3147
- aya** : Avuç içi, ayak tabanı.
a. + sın 221/3104
- ayağ(k)** : Ayak.
a. 162/2380, 233/3283, 245/3456, 266/3767
a. + da 143/2096
a. + lardan 228/3204
a. + ı 191/2654, 204/2846
a. + ın 213/2982, 268/3796
a. + ın 214/2997
a. + ına 159/2334, 265/3746
[= 13]
- ayağlu** : Ayaklı.
a. 241/3404
- ayrı** : Ayrı, başka.
a. 147/2162
- ayru** : bkz. ayrı.
a. 217/3036
- ayt-** : Söylemek.
a.-dı 139/2033, 144/2106, 144/2114, 148/2167, 159/2338, 201/2803, 201/2806, 203/2832, 214/2996, 220/3090, 220/3092, 222/3112, 222/3116, 229/3219, 237/3335, 239/3370, 264/3736, 266/3767
a.-dılar 164/2405
[= 19]
- az** : Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan.
a. 139/2042, 165/2425, 184/2554, 191/2664, 215/3019, 224/3140, 247/3490, 259/3667
[= 8]
- az-** : Baştan çıkmak, doğru yoldan sapmak.

a.-an 263/3715
a.-madı 194/2700
[= 2]
azdır- : Baştan çıkarmak, ayartmak.
a.-dı 209/2932
azğış- : Kızmak, kızışmak, azgınlaşmak.
a.-dılar 139/2036, 198/2754
a.-up 148/2166, 165/2420, 190/2646
[= 5]

B

bā : <Far. ile, ...li.
b. 195/2720, 196/2736, 206/2878, 242/3411, 246/3465, 251/3543
b. şavāb 142/2082
b. + şeref 249/3509
b. + şuyū^c 245/3451
[= 9]
bā^cış : <Ar. Sebep olan.
b. 222/3113, 231/3245, 244/3444
b. + e 161/2372
[= 4]
bāb : <Ar. Kapı.
b. 217/3047
b. + ı 151/2215, 187/2603, 201/2804, 231/3253, 249/3514
b. + ını 232/3268
[= 7]
bāc : <Far. Vergi, harç.
b. + ını 257/3627
bād : <Far. Yel, rüzgar.
b. 152/2230
b. + ı 154/2265, 255/3597
[= 3]
bāğ : <Far. Bağ, büyük bahçe, bostan.
b. 140/2055, 153/2240, 216/3026
b. + da 152/2235
b. + ında 180/2496
[= 5]
bākī : <Ar. Daimi, kalıcı.

- b. 214/2994, 229/3218
b. + sini 269/3806
[=3]
- bākīye** : < Ar. 1. Daimi kalıcı. 2. Alt taraf. 3. Artık, artan, fazla, geri kalan.
b. 213/2986
b. + ne 210/2947
[=2]
- bār-gāh** : < Far. Girmek için izin almak lazım gelen, girilebilecek yer, çadır, yüksek divan.
b. 190/2638
b. + a 148/2179
b. + ma 184/2552
b. + ı 156/2293, 187/2598, 190/2637, 198/2759, 203/2839, 243/3426
[=9]
- bārān** : < Far. Yağmur.
b. 147/2157, 214/3006
[=2]
- bārī** : < Far. Hiç olmazsa, bir kere; hasılı.
b. 220/3092
- bāṭıl** : < Ar. Boş, beyhude, yalan; çürük.
b. 253/3578
- bay** : Zengin, paralı, mal mülk sahibi.
b. 257/3626
- bāz** : < Far. 1. Açık. 2. Tekrar, geri; yine.
b. 232/3268
- baʿde** : < Ar. Sonra.
b. 162/2382, 233/3278, 263/3719, 263/3725
b. + i 234/3288, 245/3453
[=6]
- baʿde-zā** : < Ar. Bundan sonra.
b. 193/2682, 193/2690, 205/2858
[=3]
- baʿzı** : < Ar. Birazı, bir kısmı; kimi.
b. 241/3395
- bābā** : < Far. Baba, ata.
b. 132/1942, 141/2063, 141/2069, 141/2077, 142/2085, 142/2086, 143/2103, 144/2118, 149/2187, 149/2189, 150/2202, 150/2210,

151/2213, 168/2475, 191/2657, 207/2901, 208/2907, 208/2915,
209/2926, 209/2927, 212/2964, 214/3007, 221/3099, 222/3118,
228/3205, 230/3234, 231/3245, 233/3280, 235/3301, 239/3366,
248/3499, 252/3555, 252/3557, 259/3665, 261/3685, 262/3705,
262/3707, 264/3728, 264/3742, 265/3745, 267/3774, 267/3776,
267/3777, 268/3789

b. + sı 158/2317, 265/3757, 268/3799, 268/3801

b. + sından 269/3806

[= 49]

bağır- : Bağırmaq, haykırmak.

b.-a 146/2138, 146/2138

[= 2]

bağışla- : Bağışlamak, affetmek.

b.-dım 211/2954

b.-ğıl 211/2953

[= 2]

bağla- : Bağlamak, birləştirmək.

b.-dı 141/2077, 198/2757, 207/2901, 208/2909, 208/2914, 212/2965,
212/2974, 227/3191, 227/3192, 227/3193, 242/3410

b.-dılar 164/2417, 226/3171, 264/3729

b.-mış 242/3412

b.-sa 209/2921

b.-yup 221/3095, 261/3686

[= 18]

bağlan- : Bağlanmaq, bağlı bulunmaq.

b.-dı 139/2046, 146/2143, 207/2899, 227/3196

[= 4]

bağr : Bağır, ciğər, sine.

b. + ı 138/2025

bağr : < Ar. Deniz.

b. 189/2635

bağş : < Far. Bağış, ihsan.

b. 230/3243

bağt : < Far. Talih, kader, kismet.

b. 209/2921

b. + ına 261/3693

b. + ındadır 180/2493

- [= 3]
- baḥtiyār** : < Far. Bahtlı, talihli, mutlu.
b. 244/3443
- bahādır** : < Far. Cesur, yiğit.
b. 136/1995, 225/3169, 251/3545
b. + dan 251/3540
b. + ı 209/2920
- [= 5]
- bahādırılık** : < Far. + T. Yiğitlik, kahramanlık.
b. 249/3517
- bahāne** : < Far. 1. Sebep. 2. Kusur, noksan.
b. 151/2225
- bahār** : < Far. Bahar mevsimi.
b. 188/2619
- baḫ-** : Bakmak.
b. 137/2008, 243/3424
b.-alım 162/2383
b.-an 157/2310
b.-ar 199/2768
b.-ardı 261/3695
b.-dı 137/2008, 156/2287, 157/2307, 234/3290
b.-dılar 265/3755
b.-ın 214/3003
b.-ma 213/2989
b.-mayup 262/3709
b.-maz 189/2624
b.-saḡ 145/2122
- [= 16]
- baḫar** : < Ar. Sığır, öküz, inek.
b.250/3529
- baḫmaklıḡ** : Bakmaklık.
b. + a 141/2073
- balçık** : Koyu kıvamda, özlü ve yapışkan çamur.
b. 226/3181
- balık** : Balık.
b. 247/3477, 251/3548
- [= 2]

- baña** : Bana (1. teklik şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli.)
b. 142/2083, 156/2285, 165/2431, 166/2439, 187/2596, 193/2687, 193/2687, 193/2688, 193/2689, 193/2690, 193/2691, 201/2810, 203/2832, 211/2956, 214/2999, 214/3000, 215/3022, 219/3065, 219/3076, 220/3090, 220/3092, 223/3129, 224/3150, 225/3155, 231/3247, 238/3358, 245/3460, 257/3636, 266/3768, 268/3791, 268/3795
[= 31]
- bar-** : Varmak, gitmek, ulaşmak.
b.-up 220/3082
- barış-** : Aradaki dargınlık veya savaşa son vermek, anlaşmak, uyuşmak.
b.-dı 222/3119
- barmağ** : Parmak.
b. + inca 218/3055
- baş-** : Basmak.
b.-ar 154/2258, 241/3395
b.-dı 161/2367
b.-dığı 243
b.-mış 164/2407
[= 5]
- baş** : Baş, kafa, başlangıç.
b. 133/1950, 140/2049, 148/2167, 151/2222, 151/2223, 181/2516, 191/2662, 236/3327, 247/3477, 250/3534, 251/3548, 267/3784
b. + a 199/2778, 200/2794, 203/2835, 221/3100, 240/3378, 241/3394
b. + da 160/2353, 248/3496
b. + dadır 241/3391
b. + dan 199/2778, 200/2794, 203/2835, 240/3378, 260/3669
b. + ı 137/2006, 141/2076, 145/2121, 146/2136, 163/2396, 191/2658, 145/2122, 145/2130, 206/2884
b. + ıdır 203/2829, 224/3146
b. + ıla 180/2500, 230/3239
b. + ım 168/2469
b. + ımıza 183/2543, 186/2588
b. + ın 137/2005, 143/2104, 149/2183, 152/2235, 191/2655, 191/2658, 202/2824, 230/3240, 238/3356, 254/3585, 264/3737
b. + ına 136/2000, 139/2038, 141/2075, 142/2086, 145/2129, 148/2178, 160/2347, 161/2366, 167/2459, 190/2650, 200/2787, 215/3011,

242/3414, 249/3516, 252/3557, 261/3684, 267/3780

b. + ından 227/3190

b. + ını 137/2006, 145/2121, 150/2203, 158/2325, 163/2396, 190/2650,
202/2825, 212/2977, 240/3381

b. + ınıñ 195/2711

b. + lar 140/2052, 240/3390

b. + ları 228/3204, 251/3549

b. + ların 223/3129

b. + larına 136/1999, 182/2529

[= 88]

başla- : Başlamak.

b. 194/2704, 232/3269, 232/3269, 254/3586

b.-dı 145/2135, 146/2136

b.-dılar 250/3532

[= 7]

batman : Yerine veya ölçülen mala göre birimi değişen eski bir ağırlık ölçüsü.

b. 183/2534

b. + ıdı 158/2323

[= 2]

baṭūl : Özel isim.

b. 185/2564, 190/2644, 190/2651, 191/2655

[= 4]

baṭūlzengī : Özel isim.

b. 184/2563

b. + ye 227/3193

[= 2]

bat- : Batmak.

b.-ar 217/3035

b.-dı 247/3488

[= 2]

baygunlīg : Baygınlık.

b. + ını 155/2276

bayrağ : Bayrak.

b. + ı 229/3229

bazār : < Far. Pazar, çarşı

b. 213/2978

be-ğayet : < Ar. Pek çok, aşırı, son derecede.

- b.132/1930, 137/2014, 187/2595, 202/2827, 222/3122
[= 5]
- be-hakkı** : < Far. + Ar. Hakkı için.
b. 143/2096
- bed** : < Far. Fena, yaramaz, çirkin.
b. + i 182/2527
- bed'** : < Ar. Başlama, başlayış.
b. 193/2692, 194/2704, 244/3440
[= 3]
- bedreka** : < Far. Yol gösteren, kılavuz, delil.
b. + sız 131/1913
- beg** : Bey.
b. 138/2020, 156/2296, 254/3590, 263/3721
b. + i 184/2550, 203/2841, 208/2906, 208/2908, 208/2910, 224/3141, 226/3172, 256/3608
b. + ine 182/2532, 218/3064
b. + ini 182/2520, 212/2974, 218/3054
b. + ler 136/1989, 222/3119, 252/3565, 267/3786
b. + leri 135/1985, 149/2184, 169/2486, 182/2523, 209/2925, 221/3097, 257/3629
b. + lerin 189/2626, 204/2857, 210/2945, 256/3621, 257/3626, 258/3642
b. + lerine 257/3627
b. + lerini 140/2055
b. + lerini 135/1977, 241/3403
b. + leriyle 248/3494, 151/2217
[= 40]
- behey** : Be, ey, hey ünlemlerinin genellikle hiddet, öfke, azarlama ifade eden şekli.
b. 139/2033, 227/3185, 259/3661, 263/3714, 263/3724
[= 5]
- behiyye** : < Ar. Güzel.
b. + si 229/3220
- behmen** : < Far. İran hükümdarlarından İsfendiyar'ın oğlu Erdşir'in lakabı.
b. 241/3403
b. + de 242/3406
b. + i 242/3416
b. + i 242/3409

- [=4]
- behrām** : < Far. Acem pehlivanlarından birinin adı.
b. 158/2319
- behre** : < Far. Hisse, pay, kismet, nasip.
b. + si 157/2310
- behre-dār** : < Far. Behreli, hisseli, paylı.
b. 151/2216
- beḡa** : < Ar. Devam, sebat, evvelki hal üzere kalmak, bakilik.
b. + dan 157/2310
- bekle-** : Beklemek.
b.-rim 228/3207
b.-di 220/3083
- [=2]
- bel** : Bel, sırt.
b. + ine 214/3003, 235/3315
b. + lerin 212/2971
- [=3]
- belā** : < Ar. Gam, keder, musibet, ceza.
b. 134/1966, 187/2607, 207/2895, 219/3075, 265/3751
b. + ya 246/3462, 249/3507
b. + yı 259/3658
- [=8]
- belā-gū** : < Ar. + Far. Bela söyleyen, bela diyen.
b. 244/3435
- bele** : Böyle.
b. 268/3794, 268/3799
- [=2]
- belī** : < Far. Evet.
b. 151/2221, 157/2302
b. + yi 194/2699
- [=3]
- belki** : < Far. İhtimal, umulur, olabilir, bir ihtimale göre, muhtemelen.
b. 145/2132, 203/2831, 220/3083, 245/3447
- [=4]
- belli** : Anlaşılacak ve görülecek şekilde açık olan, meydanda, aşıkâr.
b. + sin 148/2173
- belür-** : Meydana çıkmak, görünmek.

- b.-di 165/2426, 251/3537, 259/3667
[= 3]
- belürsüz** : Açıkça görünmeyen, belli olmayan, belirsiz.
b. 132/1940
- ben** : Ben (Birinci tekil şahıs zamiri).
b. 138/2032, 140/2060, 142/2082, 145/2123, 223/3129, 249/3507, 249/3507
b. + den 257/3627
b. + i 144/2106, 155/2269, 155/2277, 156/2292, 183/2537, 222/3116, 239/3369, 262/3712
b. + im 151/2211, 155/2273
[= 18]
- beñz** : Beniz, yüz, yüzün rengi.
b. + i 249/3519
b. + inde 229/3224
[= 2]
- beñzer** : Eş, emsal.
b. 245/3458, 268/3801
[= 2]
- bend** : < Far. Bağ, yular, bağlama.
b. 165/2429, 183/2544, 221/3107, 243/3428
b. + in 141/2068
b. + ini 210/2944, 210/2945, 222/3118, 266/3766
[= 9]
- bende** : < Far. Köle, kul, bağlı.
b. 167/2457
b. + i 143/2093, 143/2094
[= 3]
- bendelik** : Kulluk, kölelik.
b. + den 143/2094
- benī** : < Ar. Oğullar.
b. 220/3086
- ber** : < Far. Üzere.
b. 210/2943, 237/3340, 164/2408
[= 3]
- ber-dār** : < Far. Asılmış [insan].
b. 131/1918, 242/3417

- b. + ı 243/3430
[= 3]
- berāber** : < Far. Birlikte bulunan, bir arada, bir hizada, farksız.
b. 133/1956, 139/2039, 139/2041, 146/2148, 146/2150, 147/2165, 190/2649, 200/2786, 201/2802, 207/2891
[= 10]
- berāy** : < Far. İçin, maksadıyla.
b. + ı 152/2233
- berg** : < Far. Yaprak.
b. + i 250/3527
b. + den 161/2358
[= 2]
- beri** : İki uzaklıktan daha yakın olanı, yakın, daha yakın yer.
b. 199/2775
b. + de 266/3762
b. + den 145/2125, 145/2135, 146/2138, 146/2140, 148/2175, 148/2176, 167/2462, 196/2725, 207/2902, 208/2910, 209/2924, 227/3189, 233/3271, 248/3496, 252/3559, 252/3565, 252/3566, 262/3699, 265/3745, 265/3750, 217/3049
[= 23]
- berī** : < Ar. Salim, kurtulmuş; temiz.
b. 189/2635
- berķ** : < Ar. Şimşek.
b. 134/1959, 238/3350, 247/3479
b. + i 134/1961, 187/2605
[= 5]
- besī** : < Far. Çokluk, fazlalık; birçok.
b. 150/2209, 161/2368, 186/2579, 261/3696
[= 4]
- besin** : Yiyecek, içecek, gıda.
b. 221/3104
- besmele** : < Ar. “Bismillahirrahmanirrahim” cümlesinin adı, başlangıç.
b. 157/2311
- beş** : Beş (Sayı).
b. 194/2705, 230/3236, 247/3488, 248/3500, 268/3789
b. + i 132/1928
b. + ini 230/3238

- [= 7]
- beşāre** : Özel isim.
b. 197/2752, 211/2961, 211/2962, 215/3013, 215/3016, 223/3132, 210/2946
b. + de 215/3010
b. + niḡ 215/3015
b. + ye 215/3008
b. + yi 198/2757, 215/3010, 223/3134
- [= 13]
- beṣīr** : Özel isim.
b. 203/2841, 204/2856, 205/2860, 205/2861, 205/2863, 205/2865, 205/2867, 206/2883, 244/3441, 244/3446, 245/3450, 246/3468, 246/3469, 250/3528
b. + de 244/3442
b. + e 204/2847, 205/2862
b. + i 206/2878, 234/3300
- [= 19]
- beṣinci** : Beşinci (Sayı).
b. 185/2574
- beyān** : < Ar. Anlatma, açık söyleme, bildirme.
b. 182/2526, 201/2808, 234/3292, 238/3358, 242/3414, 255/3600, 258/3641, 262/3704
- [= 8]
- beyn** : < Ar. Ara, aralık, arada, araya, arasında.
b. + imizde 235/3312
- beyn** : Beyin.
b. + ini 136/2001
- beyt** : < Ar. Mesken, hane, ev, oda.
b. 251/3544
b. + i 157/2299
b. + den 254/3581
b. + iḡ 197/2746
b. + ini 254/3592
- [= 5]
- beze-** : Süslemek, donatmak.
b.-di 212/2971
- bırak-** : Bırakmak.

	b.-dı 131/1917
bī-ḡār	: < Far. Çaresiz, zavallı. b. + lar 192/2671 b. + lardı 192/2670 [= 2]
bī	: < Far. Farsça ve Arapça kelimelerin başına gelen ve dilimizdeki “-sız, -maz” eklerinin anlamını karşılayan ön ek.
bī-‘aded	: Hesapsız. b. 239/3369
bī-‘ilāc	: İlaçsız, çaresiz. b.187/2596
bī-cürm	: Suçsuz. b. + i 138/2028
bī-ḡāre	: Çaresiz, zavallı. b.yim 156/2293
bī-dārlik	: Uyanıklık. b.231/3254
bī-devlet	: Mutsuz, zavallı. b. + i 201/2801
bī-dīn	: Dinsiz. b. + e 167/2454
bī-dirīg	: Esirgemeyen, elinden geleni yapan. b.147/2153, 237/3343 [= 2]
bī-edeb	: Edepsiz, terbiyesiz. b.162/2386, 165/2419, 197/2752, 203/2834, 264/3740 b. + i 161/2363 [= 6]
bī-elem	: Ağrısız, acısız, sızsız. b. 202/2820
bī-feth	: Fethedilmez, açılmaz. b.169/2490
bī-fiten	: Fitnesiz. b. 266/3771
bī-gümān	: Şüphesiz. b.147/2156, 153/2243, 200/2784, 205/2866, 214/2998, 238/3360, 239/3375

	[= 7]
bī-ḥaber	: Habersiz. b.193/2684, 193/2688
	[= 2]
bī-hūṣ	: Şaşkın, sersem, deli. b.157/2312
bī-iṣtibāh	: Şüphesiz. b.186/2585, 201/2805
	[= 2]
bī-meded	: Yardımsız. b.147/2152
bī-naẓīr	: Eşsiz, eşi bulunmayan. b.268/3802
bī-nevā	: Nasipsiz, çaresiz, zavallı. b.144/2117, 145/2128
	[= 2]
bī-raẓı	: Rızasız, izinsiz. c. 204/2853, 210/2938, 211/2955
	[= 3]
bī-ser	: Başsız. b.187/2606
bī-şübhe	: Şüphesiz, kesin. b.269/3803
bī-şümār	: Hadsiz, sayısız, pek çok. b.167/2456, 182/2528, 236/3316, 266/3761
	[= 4]
bī^cat	: < Ar. Kabul ve tasdik muamelesi. b. 160/2351
bīdār	: < Far. Uyanık, uyumayan, uykusuz. b. 193/2690 b. + ı 244/3437
	[= 2]
bīhūde	: < Far. Boşuna, boş yere, beyhude. b. 220/3090, 228/3200, 228/3200
	[= 3]
bīm	: < Far. 1. Korku. 2. Tehlike. b. 163/2390

- biç-** : Biçmek.
b.-di 226/3174, 252/3560, 237/3343
b.-üp 230/3238
[=4]
- biçme** : Biçme işi.
b. + dedir 231/3249
- bid'at** : < Ar. Sonradan meydana çıkan şey.
b. 263/3714
b. + lar 253/3575
[=2]
- bihişt** : < Far. Cennet, uçmak.
b. 255/3602
- bihzād** : Özel isim.
b. + ı 268/3793
- bi'l-āriye** : ?
b. 235/3305
[=72]
- bi'l-ittifak** : < Ar. Beraberce, uyuşarak.
b. 266/3760
- bi'z-zarūr** : < Ar. Zaruri olarak, zorunlu olarak.
b. 136/1992
- bil-** : Bilmek, anlamak, bir şey hakkında bilgi sahibi olmak.
b. 131/1914, 131/1915, 138/2021, 138/2024, 138/2028, 138/2030,
139/2039, 139/2039, 140/2048, 146/2141, 147/2165, 150/2210,
153/2240, 153/2242, 154/2266, 156/2284, 158/2322, 159/2335,
159/2341, 161/2358, 162/2374, 162/2384, 163/2391, 180/2499,
183/2541, 183/2547, 184/2560, 185/2575, 186/2581, 186/2582,
188/2613, 188/2613, 188/2621, 196/2732, 197/2745, 198/2761,
199/2780, 200/2785, 204/2853, 205/2864, 207/2899, 209/2918,
209/2918, 211/2953, 217/3036, 217/3036, 218/3059, 218/3059,
223/3127, 224/3140, 225/3156, 226/3178, 228/3203, 228/3211,
231/3252, 237/3335, 239/3362, 248/3500, 248/3501, 252/3562,
253/3574, 257/3630, 259/3658, 259/3660, 260/3668, 260/3668,
261/3691, 267/3777, 267/3777, 267/3782, 268/3793194/2698
b.-di 235/3315, 264/3735
b.-digüne 243/3422
b.-dik 153/2244

b.-diler 194/2701, 266/3772
b.-dim 231/3255
b.-elim 222/3114
b.-emediler 145/2124
b.-emez 217/3046
b.-en 211/2962
b.-enler 153/2242
b.-esin 160/2350, 186/2586, 197/2738
b.-esiz 159/2337, 163/2398
b.-eyim 154/2267, 256/3610
b.-gil 154/2264, 211/2954
b.-iñ 166/2445, 206/2875, 216/3025, 253/3568, 262/3711, 240/3377
b.-irdiñ 214/2996
b.-medi 139/2047, 145/2126, 158/2315
b.-meyeler 187/2599
b.-meyen 211/2962
b.-meyerek 202/2816
b.-meyüz 186/2593
b.-mez 203/2837, 218/3062
b.-mezdi 212/2972, 255/3601
b.-sün 211/2962
b.-üp 184/2558
b.-ür 232/3262
b.-ürsin 229/3218
b.-ürüm 211/2952
[= 117]

bildir- : Açıklamak, anlatmak.

b.-di 163/2397

bile : Hatta, hem de, üstelik; dahi, de; birlikte, bir arada.

b. 132/1935, 167/2460, 212/2967, 225/3165, 225/3165, 237/3335,
242/3410, 250/3525

b. + since 224/3141, 251/3538

[= 10]

bilig : Bilgi.

b. + imi 132/1942

biñ : Bin (Sayı).

b. 132/1933, 133/1945, 134/1966, 135/1981, 158/2323, 159/2331,

164/2408, 164/2415, 164/2415, 184/2550, 184/2554, 184/2559,
 184/2560, 188/2614, 188/2616, 188/2617, 188/2621, 189/2633,
 196/2732, 207/2895, 219/3075, 224/3141, 225/3167, 230/3236,
 243/3424, 246/3474, 247/3483, 247/3488, 247/3491, 247/3491,
 251/3538, 251/3545, 258/3644, 260/3668, 260/3671, 265/3751,
 269/3803, 151/2212

b. + in 219/3074

[= 39]

bin-

: Binmek.

b.-di 164/2413, 248/3494

b.-diler 200/2793, 150/2208, 258/3647

b.-üp 256/3622

[= 6]

bir

: Bir (Sayı).

b. 131/1924, 131/1925, 131/1925, 131/1926, 131/1926, 131/1926,
 132/1929, 132/1930, 132/1938, 133/1943, 133/1956, 134/1959,
 134/1962, 134/1967, 134/1971, 134/1972, 135/1975, 135/1982,
 135/1984, 136/1994, 136/1995, 136/1996, 136/1997, 137/2003,
 137/2004, 137/2005, 137/2007, 137/2009, 137/2014, 138/2022,
 138/2022, 138/2025, 139/2036, 139/2038, 139/2045, 140/2058,
 140/2059, 140/2062, 141/2069, 141/2070, 141/2073, 141/2074,
 141/2076, 142/2087, 143/2100, 143/2100, 144/2110, 144/2114,
 144/2115, 144/2118, 145/2129, 145/2131, 146/2145, 146/2147,
 147/2156, 147/2158, 147/2160, 147/2163, 147/2165, 148/2167,
 148/2171, 149/2190, 149/2194, 150/2196, 150/2198, 151/2214,
 151/2225, 152/2227, 153/2242, 153/2242, 153/2247, 153/2249,
 154/2255, 154/2255, 154/2259, 154/2261, 154/2266, 155/2281,
 156/2287, 156/2296, 157/2301, 157/2303, 157/2308, 157/2309,
 157/2312, 158/2314, 158/2319, 158/2321, 158/2322, 158/2325,
 159/2329, 159/2330, 159/2332, 159/2336, 159/2337, 159/2340,
 159/2341, 160/2346, 160/2347, 160/2348, 160/2353, 160/2356,
 161/2358, 161/2360, 161/2361, 161/2361, 161/2367, 161/2368,
 163/2390, 163/2391, 163/2395, 163/2399, 163/2402, 164/2404,
 164/2407, 164/2414, 164/2414, 165/2419, 165/2421, 165/2422,
 165/2432, 166/2433, 166/2434, 166/2435, 167/2453, 168/2467,
 168/2475, 169/2478, 169/2483, 169/2491, 169/2491, 180/2497,
 180/2502, 182/2524, 182/2526, 182/2526, 182/2531, 182/2532,

182/2533, 183/2534, 183/2535, 183/2536, 183/2536, 183/2541,
 184/2553, 184/2555, 184/2555, 185/2564, 185/2564, 185/2570,
 185/2571, 186/2586, 186/2591, 187/2595, 187/2605, 187/2605,
 188/2620, 188/2620, 189/2624, 189/2625, 189/2635, 190/2637,
 190/2646, 190/2646, 190/2647, 190/2648, 191/2653, 191/2653,
 191/2654, 191/2656, 191/2656, 191/2658, 191/2659, 192/2672,
 192/2674, 192/2679, 193/2683, 194/2704, 194/2706, 195/2717,
 195/2717, 195/2718, 196/2726, 196/2727, 196/2728, 196/2729,
 196/2731, 196/2734, 196/2737, 197/2739, 197/2741, 197/2743,
 197/2751, 198/2753, 198/2754, 198/2755, 198/2756, 198/2758,
 198/2759, 198/2764, 198/2766, 199/2768, 199/2772, 199/2773,
 199/2776, 199/2780, 200/2788, 200/2791, 200/2795, 200/2796,
 202/2814, 202/2818, 202/2826, 203/2836, 203/2837, 203/2838,
 203/2838, 203/2840, 203/2841, 203/2842, 204/2843, 204/2843,
 204/2852, 204/2853, 204/2856, 204/2857, 204/2857, 205/2859,
 205/2859, 205/2862, 205/2862, 205/2866, 205/2868, 205/2868,
 205/2870, 206/2877, 206/2877, 206/2879, 206/2879, 207/2890,
 207/2892, 207/2898, 208/2912, 210/2940, 210/2940, 210/2947,
 212/2964, 213/2978, 213/2980, 213/2984, 213/2989, 213/2989,
 214/3005, 215/3009, 215/3014, 215/3017, 216/3028, 217/3039,
 217/3047, 218/3050, 218/3054, 218/3055, 218/3056, 218/3057,
 218/3064, 219/3065, 219/3068, 219/3070, 219/3070, 220/3081,
 220/3085, 220/3087, 220/3087, 220/3089, 221/3096, 221/3096,
 221/3102, 221/3103, 221/3105, 221/3106, 222/3119, 223/3126,
 223/3126, 223/3131, 223/3135, 223/3136, 224/3140, 224/3152,
 226/3172, 226/3177, 226/3179, 226/3180, 226/3181, 226/3183,
 226/3184, 227/3186, 227/3188, 227/3188, 228/3203, 228/3208,
 228/3211, 230/3233, 230/3233, 230/3237, 230/3237, 230/3238,
 230/3241, 231/3246, 232/3258, 233/3272, 233/3285, 234/3286,
 234/3289, 235/3301, 235/3301, 235/3304, 235/3313, 235/3315,
 236/3317, 236/3323, 236/3323, 236/3324, 236/3330, 237/3338,
 237/3342, 237/3343, 238/3350, 238/3351, 238/3352, 238/3354,
 238/3356, 238/3356, 239/3371, 239/3373, 239/3374, 240/3376,
 240/3383, 240/3388, 240/3389, 240/3390, 241/3393, 241/3398,
 241/3400, 241/3404, 242/3406, 242/3407, 242/3408, 242/3411,
 242/3412, 242/3414, 242/3414, 242/3417, 243/3423, 243/3428,
 244/3443, 244/3445, 245/3447, 245/3448, 245/3449, 245/3456,

245/3457, 245/3458, 245/3459, 246/3470, 246/3472, 246/3473,
 246/3476, 247/3480, 247/3481, 247/3482, 247/3487, 248/3495,
 248/3500, 248/3503, 248/3504, 248/3505, 249/3513, 249/3516,
 249/3521, 250/3523, 250/3523, 250/3527, 250/3528, 250/3529,
 250/3530, 250/3532, 251/3537, 251/3541, 252/3557, 252/3560,
 252/3566, 253/3570, 254/3582, 254/3586, 254/3587, 254/3587,
 254/3590, 254/3591, 255/3599, 255/3600, 255/3601, 255/3607,
 256/3608, 256/3609, 256/3612, 256/3614, 256/3615, 256/3618,
 256/3621, 256/3621, 257/3624, 257/3624, 257/3625, 257/3625,
 257/3631, 257/3631, 257/3633, 257/3636, 258/3645, 258/3650,
 258/3650, 258/3651, 258/3652, 259/3654, 259/3657, 259/3661,
 259/3664, 259/3667, 260/3670, 260/3675, 260/3676, 260/3677,
 261/3683, 261/3687, 262/3703, 262/3704, 262/3704, 264/3730,
 264/3733, 264/3742, 265/3744, 265/3748, 267/3773, 267/3775,
 267/3777, 267/3780, 268/3789, 268/3792, 268/3797, 268/3800

b. + rahīm 210/2942

b. + den 137/2004, 259/3653, 259/3663

b. + e 137/2004, 200/2790, 259/3654

b. + i 133/1954, 134/1971, 135/1986, 147/2159, 148/2173, 149/2181,
 152/2231, 158/2322, 168/2475, 169/2483, 186/2583, 186/2583,
 188/2621, 190/2642, 192/2667, 192/2668, 192/2668, 198/2762,
 199/2778, 200/2790, 208/2903, 208/2905, 215/3021, 217/3048,
 227/3189, 227/3196, 230/3242, 241/3398, 246/3469, 248/3496,
 251/3543, 251/3543, 257/3637, 259/3657

b. + imizi 151/2218

b. + in 134/1971, 136/1991, 163/2402, 182/2524, 182/2531, 188/2620,
 188/2620, 189/2625, 192/2672, 198/2766, 200/2791, 213/2980,
 223/3131, 228/3211, 240/3390, 248/3504, 250/3532, 267/3775

b. + inde 159/2342

b. + inden 191/2653, 247/3482

b. + ine 135/1975, 144/2108, 147/2160, 149/2181, 149/2194, 153/2249,
 200/2796, 202/2818, 208/2903, 236/3317, 245/3455, 263/3718

b. + ini 230/3243, 240/3382, 247/3481

b. + iniñ 251/3541, 257/3624, 257/3624, 262/3703

b. + isi 132/1933, 135/1984, 136/2002, 192/2668, 197/2751, 201/2798,
 205/2868, 214/3006, 215/3012, 217/3042, 226/3175, 230/3236,
 233/3280, 250/3527, 251/3545, 261/3696

- b. + iyle 131/1924, 139/2036, 191/2653, 193/2683, 198/2754, 235/3312
[= 554]
- biraz** : Bir parça, azıcık.
b. 136/1989, 136/1996, 139/2040, 139/2043, 140/2061, 143/2101, 143/2102, 144/2115, 144/2116, 146/2146, 151/2211, 155/2272, 155/2276, 188/2609, 206/2873, 216/3023, 226/3182, 229/3220, 233/3279, 235/3303
b. + ı 240/3380
b. + ın 144/2119
[= 22]
- birer** : Bir sayısının, her birine bir veya her defasında bir tane anlamına gelen
üleştirme şekli.
b. 249/3521, 267/3778
[= 2]
- birkaç** : Ne kadar olduğu kesin olarak bilinmeyen, az sayıda.
b. 205/2872, 212/2965, 219/3067, 236/3328, 265/3751, 197/2743
[= 6]
- birlik(k)** : Bir ve tek olma durumu, bütünlük, beraberlik.
b. + e 153/2243
b. + de 196/2733
[= 2]
- biryân** : <Far. Tava, tepsi gibi şeylerde susuz veta az suda pişirildikten sonra kızartılan et kebabı.
b. 212/2976, 213/2992, 228/3205
b. + ıdır 229/3222
b. + ları 228/3209
[= 5]
- bişir-** : Pişirmek.
b.-üp 213/2984
- bir takım** : Bazı.
b. 138/2025
- bi't-tamām** : <Ar. Tamamıyla.
b. 186/2590
- bit-** : Bitmek, ortaya çıkmak.
b.-diler 249/3510
- bitür-** : Bitirmek.
b.-elim 196/2723

- b.-ün 255/3595
[= 2]
- biz** : Biz (Birinci çokluk şahıs zamiri).
b. 131/1925, 131/1925, 135/1979, 158/2316, 181/2505, 181/2507, 182/2527, 183/2546, 184/2556, 186/2593, 189/2622, 189/2632, 206/2875, 206/2875, 211/2948, 224/3144, 225/3166, 225/3169, 229/3219, 236/3327, 236/3327
b. + den 235/3311
b. + e 135/1979, 151/2220, 151/2221, 162/2382, 168/2469, 186/2586, 186/2589, 243/3425, 254/3586, 254/3587, 255/3607, 151/2220, 210/2934, 254/3585
b. + i 155/2274, 181/2506, 181/2515, 186/2592, 240/3383, 257/3637, 269/3811
b. + im 155/2273, 183/2543, 204/2847, 244/3435
b. + imle 231/3245
b. + ler 247/3489
b. + lere 162/2383, 167/2449, 181/2505, 183/2547, 232/3268
[= 54]
- bok** : İnsan veya hayvan dışkısı, pislik.
b. + ı 213/2988
- bolgur** : Özel isim.
b. 185/2578
- borgul** : Özel isim.
b. + a 227/3192
- boy** : Boy, uzunluk.
b. + ı 241/3397
- boy(u)n** : Boyun, vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.
b. + a 191/2663
b. + un 246/3467
b. + uña 196/2737
[= 3]
- boz-** : Bozmak, bir şeyi işlemez, işe yaramaz duruma getirmek.
b.-alım 152/2238
b.-an 240/3387
b.-dı 221/3104
b.-madı 194/2700

- b.-mağ 152/2235
[= 5]
- bozdur-** : İşlemez duruma getirtmek.
b.-dı 209/2932
- bölük** : Bölünmüş bir bütünün parçası, parça, kısım; takım, zümre.
b. 134/1969, 237/3344, 237/3344
[= 3]
- bölün-** : İki veya daha fazla ayrı parça durumuna getirilmek.
b.-di 139/2038
- böyle** : Bunun gibi olan, buna benzer, bu türlü, bu tarzda.
b. 131/1927, 132/1941, 137/2013, 144/2115, 145/2129, 154/2264, 156/2288, 156/2295, 159/2336, 160/2352, 163/2391, 163/2402, 165/2432, 166/2440, 169/2479, 180/2494, 182/2530, 183/2546, 183/2548, 187/2594, 187/2603, 188/2614, 189/2633, 190/2644, 195/2716, 195/2720, 196/2724, 197/2740, 199/2772, 199/2782, 202/2818, 206/2882, 209/2922, 210/2937, 210/2943, 211/2951, 212/2974, 212/2977, 212/2977, 213/2989, 218/3057, 219/3067, 219/3073, 220/3083, 220/3092, 221/3105, 224/3154, 225/3167, 226/3183, 228/3212, 229/3218, 229/3221, 231/3248, 235/3314, 239/3365, 240/3379, 245/3460, 248/3493, 249/3508, 255/3606, 256/3612, 256/3619, 263/3713, 268/3795, 269/3804
b. + ce 219/3067
[= 66]
- bre** : Ey, hey, be.
b. 157/2298, 158/2319, 213/2983, 229/3226, 246/3467, 222/3112
[= 6]
- bu** : Bu.
b. 131/1921, 131/1924, 132/1931, 132/1934, 132/1937, 132/1940, 132/1941, 133/1944, 133/1945, 133/1947, 135/1974, 135/1977, 135/1978, 135/1987, 136/1995, 137/2009, 137/2011, 137/2012, 138/2023, 138/2025, 139/2033, 139/2040, 139/2044, 140/2058, 140/2059, 140/2060, 140/2061, 141/2064, 141/2069, 142/2081, 142/2084, 142/2085, 142/2090, 142/2091, 143/2094, 143/2095, 143/2096, 143/2099, 143/2099, 143/2103, 144/2112, 144/2117, 144/2117, 144/2118, 145/2128, 145/2131, 146/2150, 147/2151, 147/2154, 148/2170, 148/2174, 149/2183, 150/2199, 150/2210, 151/2212, 151/2219, 151/2220, 151/2222, 151/2224, 152/2233,

152/2236, 153/2240, 153/2241, 153/2248, 153/2250, 155/2270,
 155/2270, 155/2271, 155/2273, 155/2277, 155/2281, 156/2296,
 158/2316, 158/2327, 159/2328, 160/2343, 160/2343, 160/2356,
 161/2359, 161/2359, 161/2366, 161/2372, 161/2372, 162/2379,
 163/2389, 163/2392, 164/2407, 166/2435, 166/2437, 166/2437,
 166/2441, 167/2458, 168/2472, 168/2477, 169/2480, 180/2499,
 180/2499, 181/2507, 181/2510, 181/2514, 182/2519, 182/2529,
 183/2540, 183/2541, 184/2549, 184/2556, 185/2565, 186/2591,
 187/2598, 187/2603, 188/2611, 188/2612, 189/2622, 189/2627,
 189/2627, 190/2638, 190/2648, 191/2655, 192/2676, 192/2679,
 192/2680, 193/2685, 193/2689, 194/2708, 195/2709, 195/2712,
 195/2712, 195/2721, 196/2723, 196/2737, 197/2739, 198/2765,
 199/2774, 199/2777, 199/2781, 200/2785, 201/2801, 201/2801,
 201/2803, 202/2814, 202/2815, 202/2815, 202/2816, 202/2816,
 202/2821, 202/2821, 202/2826, 202/2827, 203/2829, 203/2829,
 203/2831, 203/2833, 204/2851, 206/2884, 207/2900, 208/2916,
 209/2922, 209/2922, 209/2925, 209/2931, 210/2936, 210/2944,
 212/2964, 212/2969, 212/2970, 212/2971, 213/2985, 213/2988,
 213/2990, 213/2990, 213/2991, 214/2999, 214/3000, 214/3004,
 214/3007, 215/3014, 216/3024, 216/3029, 216/3031, 216/3032,
 216/3033, 217/3035, 217/3040, 217/3040, 218/3053, 218/3054,
 219/3077, 219/3079, 219/3079, 220/3080, 220/3084, 220/3086,
 220/3089, 222/3121, 223/3128, 223/3130, 224/3144, 224/3152,
 224/3154, 225/3157, 225/3163, 226/3180, 226/3184, 227/3188,
 228/3211, 229/3215, 229/3218, 229/3224, 230/3236, 231/3251,
 231/3252, 231/3252, 231/3255, 232/3257, 232/3258, 232/3260,
 232/3265, 232/3268, 234/3293, 234/3296, 234/3299, 235/3308,
 235/3309, 235/3311, 236/3317, 236/3318, 236/3327, 236/3328,
 237/3337, 237/3338, 237/3341, 237/3344, 238/3350, 238/3353,
 238/3360, 239/3362, 239/3366, 239/3371, 239/3372, 240/3376,
 240/3382, 240/3387, 241/3397, 242/3420, 243/3422, 243/3430,
 244/3444, 245/3461, 246/3468, 247/3487, 248/3505, 249/3509,
 249/3519, 250/3525, 250/3528, 250/3535, 251/3542, 251/3550,
 253/3569, 254/3582, 254/3587, 254/3591, 255/3601, 255/3605,
 255/3607, 256/3608, 256/3609, 256/3610, 257/3628, 257/3636,
 258/3646, 259/3658, 259/3658, 260/3670, 260/3673, 261/3688,
 263/3723, 263/3726, 263/3727, 264/3728, 264/3735, 264/3736,

264/3738, 265/3755, 266/3767, 266/3768, 267/3780, 268/3789,
268/3791, 269/3812

b. + dur 142/2090, 155/2273, 159/2333, 159/2333, 159/2337, 188/2609,
189/2632, 269/3809

b. + lar 141/2071, 149/2194, 151/2213, 156/2292, 161/2364, 168/2465,
169/2479, 186/2588, 190/2646, 191/2662, 192/2670, 206/2873,
211/2958, 222/3120, 226/3170, 233/3278, 237/3333, 237/3345,
240/3383, 242/3407, 246/3471, 255/3597, 265/3748, 268/3798,
268/3799

b. + lara 241/3392, 266/3765

b. + ları 235/3310

b. + larıñ 264/3737

b. + ıa 144/2114, 148/2167, 158/2327, 162/2373, 166/2435, 195/2717,
229/3225

b. + ıda 169/2489

b. + nca 132/1936, 137/2007, 139/2034, 143/2104, 223/3126, 254/3580

b. + nda 132/1933, 137/2010, 233/3285

b. + ndan 266/3768

b. + nı 148/2168, 149/2189, 155/2272, 205/2861, 221/3108, 227/3185,
227/3187, 229/3226, 240/3379, 245/3458, 245/3461, 255/3595,
255/3595, 255/3600, 256/3613, 266/3769

b. + nlar 131/1923, 132/1939, 133/1951, 162/2375, 162/2376, 164/2415,
167/2461, 180/2494, 186/2583, 186/2586, 189/2634, 192/2669,
199/2769, 199/2770, 201/2812, 202/2819, 206/2879, 226/3183,
242/3415, 246/3474, 248/3495, 251/3543, 257/3624, 258/3645,
260/3676, 269/3804

b. + nlara 150/2198, 164/2416, 168/2471, 183/2544, 189/2629,
192/2670, 207/2901

b. + nlarda 211/2953

b. + nları 132/1937, 163/2390, 167/2461, 211/2953, 241/3400

b. + nlarıñ 169/2481, 187/2598, 205/2872, 228/3202, 248/3506

b. + nuñ 142/2084, 162/2374, 168/2476, 197/2747, 204/2855, 205/2864,
220/3082, 229/3222, 255/3593, 257/3631, 267/3776, 257/3625

b. + nuñla 148/2167

[=419]

būzine

: <Far. Maymun.

b. 137/2008

- buğlan-** : Buğulanmak, buğulu duruma gelmek, üzerinde su buharı peyda olmak.
b.-ur 229/3223
- buğz** : < Ar. Kin, nefret, sevmeme.
b. 138/2024, 138/2031, 142/2080, 166/2446, 187/2600, 218/3062
b. + umuz 137/2016
b. + uñ 137/2016
[= 8]
- bugün** : Bugün, içinde bulunulan gün.
b. 163/2388, 186/2589, 190/2643, 199/2781, 212/2963, 217/3036, 223/3127, 229/3216, 229/3216, 232/3266, 243/3423, 243/3425, 243/3432, 244/3434, 244/3435, 254/3586, 254/3586, 258/3640, 262/3710
[= 19]
- bul-** : Bulmak, ulaşmak, anlamak.
b. 181/2508, 193/2693, 214/3002, 217/3044
b.-a 144/2114, 154/2259, 181/2507, 242/3420, 254/3583
b.-am 204/2847
b.-an 194/2695
b.-amadılar 145/2124, 146/2137, 241/3393
b.-amazdı 259/3657
b.-asın 204/2854
b.-dı 131/1917, 131/1919, 146/2139, 164/2410, 188/2615, 194/2702, 216/3025, 234/3286, 250/3531, 250/3535, 251/3538, 254/3581
b.-dığın 234/3300
b.-dılar 169/2483, 191/2665, 265/3756
b.-duñ 199/2781
b.-madı 194/2697
b.-madılar 226/3179
b.-maz 163/2399
b.-muşlar 247/3483
b.-uñ 145/2123, 186/2589, 217/3044
b.-urlar 144/2111
[= 41]
- bulaş-** : Sürülmek, sıvaşmak, geçmek.
b.-dılar 247/3489
- bulun-** : Elde edilmek.
b.-ur 131/1914

buluş-	: Belli bir yerde bir araya gelmek, karşılaşmak. b.-up 235/3303
buğ	: Sıkıntı, darlık. b. 137/2012, 191/2657 [= 2]
buğal-	: Nefes almakta zorluk çekmek, boğulur gibi olmak, çok sıkılmak, darlanmak. b.-mışdı 238/3347
buğluk	: Sıkıntı, bunalım. b. + dan 239/3362
bunca	: Bu kadar, çok. b. 206/2874, 218/3051 [= 2]
burda	: Bu yerde. b. 237/3338, 152/2231, 189/2630, 231/3250 [= 4]
bura	: Bu yer. b. + da 193/2685, 189/2629 b. + ya 220/3084 [= 3]
burc	: < Ar. Kale, kule, hisar çıkıntısı. b. + ı 155/2268, 180/2493 b. + a 149/2195, 150/2200 b. + uñ 150/2198 [= 5]
burn	: Burun. b. + ı 213/2982 b. + un 214/3001 b. + uñ 214/2997 b. + una 265/3753 [= 4]
buyur-	: Buyurmak, bildirmek, emretmek. b.-dı 149/2192, 164/2411, 184/2559, 185/2568, 192/2681, 196/2728, 205/2858, 214/3002, 219/3068, 228/3208, 242/3416, 263/3722, 264/3730, 264/3731, 266/3760, 267/3774 [= 16]
bühtān	: < Ar. Yalan, iftira.

	b. 168/2476
bülbül	: < Ar. Güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş. b. 152/2236, 152/2236, 253/3569, 253/3571, 255/3603 b. + e 216/3026 b. + i 231/3251 [= 7]
bünyād	: < Far. 1. Asıl, esas, temel. 2. Bina, yapı. b. + ı 152/2237 b. + ını 163/2401, 269/3807 [= 3]
büri-	: Bürümek, kaplamak, istila etmek, sarmak. b.-di 197/2740, 256/3613, 264/3732 b.-diler 188/2620, 215/3015 [= 5]
bürüdet	: < Ar. Soğukluk. b. 235/3312
bürün-	: Sarılmak, örtünmek, kaplanmak. b.-müş 236/3325
bütün	: Eksiksiz, tam, hep, tamamıyla. b. 142/2081, 149/2184, 149/2192, 197/2745, 229/3223, 241/3404, 269/3807 [= 7]
büyü-	: Büyümek. b.-yüp 257/3632
büyücek	: Oldukça büyük, büyükçe. b. 158/2325
büyük	: Büyük, iri. b. 136/1997, 191/2658, 219/3070 [= 3]
büzül-	: Büzülmek, toplanarak daralmak, kısalma, küçülmek. b.-eler 215/3019
büzürg	: < Far. Büyük, ulu. b. + vār 263/3721

C

cā'iz	: < Ar. İşlenilmesinde cevaz olan; olabilir, olur. c. 160/2350
cāh	: < Ar. İtibar, makam, mevki.

- c. + ına 181/2512, 209/2931
[= 2]
- cāhil** : < Ar. Bilimsiz, bilgisiz.
c. 154/2257, 201/2805, 201/2806
c. + i 187/2602, 201/2807
[= 5]
- cāme** : < Far. 1. Elbise, çamaşır. 2. Sürahi.
c. 145/2125
- cāmi^c** : < Ar. Cemedan, derleyen, toplayan; içine alan, içinde bulunduran.
c. 245/3450, 245/3450, 246/3467
c. + i 243
c. + den 246/3471
c. + e 162/2376, 162/2377, 162/2379, 244/3446, 265/3749, 233/3273, 245/3449, 265/3748
[= 13]
- cān** : < Far. Can, ruh; gönül.
c. 133/1950, 146/2138, 147/2156, 148/2178, 151/2222, 152/2236, 153/2245, 160/2357, 163/2390, 163/2400, 164/2407, 166/2439, 168/2469, 168/2472, 180/2500, 189/2630, 195/2709, 195/2719, 198/2757, 200/2787, 221/3106, 243/3429, 247/3479, 250/3524, 250/3534, 251/3550, 257/3628, 258/3651, 259/3664, 265/3752
c. + ı 153/2239, 158/2320
c. + a 153/2241
c. + ı 134/1958, 148/2178, 153/2240, 162/2374, 167/2459, 198/2761, 200/2797, 207/2892, 208/2915, 218/3059, 221/3108, 236/3327, 239/3372, 246/3466, 250/3531, 250/3534, 261/3690, 262/3707, 263/3726
c. + için 225/3164
c. + ım 156/2291, 231/3245
c. + ıma 202/2814
c. + ımı 239/3364
c. + ımız 189/2631
c. + ın 198/2763
c. + ıñ 153/2241, 206/2885, 210/2944, 238/3357, 261/3689
c. + ıñız 240/3377
c. + ına 140/2049, 143/2103, 143/2104, 150/2201, 156/2289, 261/3683
c. + ını 142/2088, 197/2746, 267/3783

- c. + ıyla 152/2232, 167/2448
c. + ları 135/1978, 150/2205, 184/2560, 241/3402
c. + larını 240/3385, 251/3541
c. + dan 243/2241
[= 83]
- cānān** : < Far. Sevgili.
c. + ı 153/2241
- cāniye** : < Ar. Cinayet işleyen, katil.
c. 220/3085
- cānib** : < Ar. Taraf, cihet, yan.
c. 197/2749, 199/2771
c. + i 239/3373, 247/3486
c. + den 200/2793
[= 5]
- cānibān** : Taraflar, yanlar.
c. 143/2102
- cānibeyn** : Ar. İki yan, iki taraf.
c. 211/2960, 251/3540
c. + den 249/3510
c. + iñ 146/2140
[= 4]
- cāriye** : < Ar. Para ile satın alınan halayık, hizmetçi kız; kız.
c. 235/3305, 235/3307, 235/3309, 236/3322
[= 4]
- cāsūs** : < Ar. Hafiye, gizli haberler öğrenerek veya sırları çözerek haber veren, çaşıt.
c. + lar 222/3122
- cāy** : < Far. Yer.
c. 157/2301
- cāzū** : < Far. Cadı; sihirbaz, büyücü.
c. + dır 241/3397
- ca⁶fer** : < Ar. Hz. Ali'nin kardeşi olup Muta muharebesinde bayrak tutarken iki elini de kaybederek öldürülmüştür.
c. + iñ 153/2239
- caḥd** : < Ar. Bile bile inkar etme.
c. + ı 253/3571
- cān-bāz** : < Far. Can ile oynayan, canını tehlikeye koyan, canbaz; aldatıcı.

- c. + mın 257/3634
- canavar** : Kan dökücü, cana kıyıcı, korkunç mahluk.
c. 249/3511
- cebel** : < Ar. Dağ.
c. + in 235/3315
- cedd** : < Ar. Dede, büyük baba.
c.154/2256, 155/2278
c. + i 143/2098
[= 3]
- cefā** : < Ar. Ezizyet, incitme.
c. 144/2114, 188/2608
[= 2]
- cehālet** : < Ar. Cahillik, bilmezlik.
c. 201/2804
- cehd** : < Ar. Çalışma, çabalama.
c. + i 152/2238
c. + i 253/3570
[= 2]
- cehennem** : < Ar. Ahirette, günahkar kulların gideceği azap yeri, tamu.
c. + e 134/1958, 258/3651, 261/3689, 265/3754, 267/3783
[= 5]
- celb** : < Ar. Çekme, çekiş; kendine çekme.
c. + e 260/3681
- cellād** : < Ar. İnsanı kesen, asan kimse.
c. 264/3741, 265/3743
[= 2]
- cellādlik** : < Ar. + T. Kıyıcılık, gaddarlık, merhametsizlik.
c. + da 214/2995
- cem^c** : < Ar. Toplama, yığma; birden fazla insan, hayvan ve eşyayı gösteren isim.
c. 134/1967, 135/1977, 144/2111, 164/2408, 169/2487, 182/2523, 182/2528, 183/2547, 184/2550, 184/2550, 184/2559, 185/2568, 185/2576, 186/2579, 188/2612, 189/2626, 189/2627, 195/2720, 197/2745, 204/2857, 205/2868, 217/3049, 221/3097, 225/3162, 233/3273, 247/3489, 256/3621, 257/3626, 258/3642, 258/3643, 258/3644, 262/3701
c. + i 189/2633

- c. + in 265/3743
c. + ini 234/3288
[= 35]
- cemā^cat** : < Ar. İnsan topluluğu.
c. 269/3810
- cemāl** : < Ar. Yüz güzelliği.
c. + in 152/2237
- cemī^ũl-müslimīn** : Müslümanlar topluluğu.
c. 166/2442
- cemīl** : < Ar. Güzel.
c. 257/3632
c. + e 202/2826
[= 2]
- cemīle** : Özel isim.
c. 202/2822, 202/2827, 203/2833, 203/2836, 205/2862, 205/2864,
206/2879, 224/3144, 224/3148, 225/3163, 244/3441, 244/3442,
261/3691, 261/3692, 262/3704
c. + den 202/2823
c. + ye 236/3321
c. + yi 205/2869
c. + yim 234/3298
[= 19]
- cenāb** : < Ar. “Şeref, onur ve büyüklük” terimi olarak kullanılır, hazret.
c. + ı 143/2095
c. + ın 157/2300
[= 2]
- cenān** : < Ar. Kalp, yürek, gönül.
c. + dan 167/2449
- ceng** : < Far. Savaş.
c. 133/1954, 134/1968, 135/1984, 136/1999, 139/2036, 146/2141,
147/2163, 148/2166, 148/2167, 149/2194, 150/2207, 158/2317,
158/2326, 165/2420, 191/2660, 208/2906, 208/2908, 208/2916,
209/2923, 222/3113, 222/3120, 223/3131, 223/3137, 227/3195,
228/3211, 230/3232, 238/3352, 251/3551, 255/3604, 258/3648,
259/3655, 264/3731
c. + i 140/2052, 197/2750
c. + de 148/2176, 191/2657, 227/3191, 252/3559

- c. + den 165/2425, 227/3197, 264/3739
c. + e 135/1974, 148/2180, 165/2427, 200/2792, 228/3211, 229/3229,
238/3355, 252/3561, 260/3673, 260/3678
[= 51]
- cennet** : < Ar. Cennet, uçmak.
c. + dir 255/3605
- cesāret** : < Ar. Cesurluk, yiğitlik, yüreklilik.
c. + i 245/3461
- cevāb** : < Ar. Bir soruya, bir söz veya bir yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz,
yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
c. 136/1996, 137/2009, 186/2591, 197/2741, 203/2830, 210/2947,
227/3187, 254/3591
c. + ı 142/2084, 187/2594, 240/3384
c. + ın 187/2595
[= 12]
- cevher** : < Ar. 1. Maya, öz. 2. Elmas, değerli taş.
c. 223/3134, 223/3138, 230/3237, 259/3656, 267/3773
c. + i 218/3061, 219/3067, 252/3555
c. + iñ 216/3025
c. + inden 151/2216
[= 10]
- cevlān** : < Ar. Dolaşma, dolanma, gezinme.
c. 146/2146, 199/2772
[= 2]
- ceyş** : < Ar. Asker, ordu.
c. + i 165/2425, 215/3019, 242/3415, 251/3538
c. + i 251/3545
c. + in 152/2238
c. + ine 165/2423, 237/3332
c. + ini 217/3038
[= 9]
- cezā** : < Ar. Ceza, karşılık, azap.
c. 193/2689, 204/2854, 239/3371, 241/3404
c. + ınız 211/2950
c. + sın 193/2689, 228/3202, 267/3776
c. + sına 213/2991
c. + ya 262/3706

- [= 10]
- cıda** : Kargı, mızrak, süngü.
c. 198/2759
c. + nın 198/2760
- [= 2]
- cıva** : Cıva, oda sıcaklığında sıvı halde, gümüş beyazı renkte olan element.
c. 147/2160
- cîf** : ?
c. 249/3518
- cidāl** : < Ar. Karşılıklı kavga, savaş.
c. 255/3598
c. + e 232/3258
- [= 2]
- ciger** : < Far. Ciğer, bağır.
c. 156/2295
c. + de 247/3482
c. + i 238/3347, 261/3695
c. + ine 146/2136
- [= 5]
- ciger-güşe** : < Far. Evlat; sevgili.
c. 189/2622
c. + m 257/3635, 160/2351, 239/3363, 225/3159, 231/3246
c. + sidir 203/2831
- [= 7]
- cihād** : < Ar. Din uğruna düşmanla savaşma.
c. 152/2236
- cihān** : < Far. Dünya, alem.
c. 141/2072, 145/2125, 145/2133, 168/2475, 204/2844, 206/2884, 207/2902, 209/2919, 210/2937, 212/2965, 213/2981, 219/3079, 228/3203, 229/3218, 236/3325, 242/3414
c. + da 159/2332, 160/2346, 208/2904, 232/3259, 244/3433
c. + dan 196/2723
c. + ı 181/2510, 224/3151, 230/3232, 253/3577, 254/3584
c. + ın 159/2334, 160/2343, 181/2512, 222/3118, 234/3297
c. + suzdır 268/3793
- [= 33]
- cild** : < Ar. Deri.

- c. + in 142/2089
c. + iniṯ 221/3104
[= 2]
- cīn** : < Ar. Gözle görünmez, latif cisimlerden ibaret bir yaratık.
c. 241/3398
- cinnī** : < Ar. Cine mensup.
c. + dir 241/3397
- cism** : < Ar. Beden, gövde; madde.
c. + i 150/2204, 265/3753
c. + ini 191/2658, 228/3202
[= 4]
- civān** : < Far. Genç.
c. 146/2148, 150/2210, 152/2231, 159/2338, 163/2390, 164/2407,
164/2417, 169/2480, 189/2630, 190/2648, 227/3198, 238/3360,
246/3473, 255/3599, 255/3607
[= 15]
- coş-** : Coşmak.
c.-a 147/2159, 148/2169, 205/2867, 215/3018, 250/3533
[= 5]
- cū^c** : < Ar. Açlık, aç kalma.
180/2498
- cūb-dār** : bkz. çūbdār
c. 226/3180, 233/3279, 248/3502, 252/3562
c. + ı 259/3662
[= 5]
- cūdem** : ?
c. 188/2610, 259/3658
[= 2]
- cūş** : < Far. Coşma, kaynama.
c. 164/2404, 199/2772, 211/2959, 215/3017
[= 4]
- cūy** : < Far. Nehir, akarsu, ırmak.
c. + i 180/2498
c. + in 259/3665
[= 2]
- cum^a** : < Ar. Perşembeden sonra gelen gün.
c. 160/2350, 162/2375, 233/3272, 244/3445

	c. + ya 156/2285, 156/2288
	c. + y1 233/3273
	[= 7]
cüdā	: < Far. Ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış. c.162/2387, 212/2977, 227/3190, 262/3712, 269/3813 c. + s1 180/2496 [= 6]
cülūs	: < Ar. Oturma; tahta çıkma. c. 168/2465
cümle	: < Ar. Bütün, hep, birikiş. c. 133/1949, 135/1974, 135/1982, 140/2055, 145/2134, 146/2139, 148/2174, 148/2175, 152/2228, 157/2304, 157/2311, 159/2337, 160/2351, 167/2451, 168/2464, 168/2472, 168/2473, 169/2486, 180/2499, 182/2523, 182/2526, 182/2530, 183/2541, 183/2548, 185/2577, 186/2580, 208/2915, 210/2945, 219/3066, 219/3069, 222/3116, 222/3119, 228/3211, 230/3241, 240/3379, 240/3388, 240/3388, 242/3408, 245/3449, 248/3506, 250/3522, 258/3646, 260/3682, 262/3701, 264/3734, 267/3778, 267/3783, 267/3784, 267/3786, 267/3787, 268/3797, 269/3808 c. + i 133/1950 c. + ler 198/2764 c. + miz 151/2218, 189/2632, 244/3446, 248/3492 c. + 1iz 214/3005, 215/3014, 228/3210, 239/3375, 258/3652 c. + 1izi 240/3378 c. + si 133/1953, 136/1992, 147/2157, 150/2201, 159/2331, 168/2474, 169/2487, 169/2492, 185/2568, 192/2678, 196/2730, 201/2800, 202/2821, 223/3131, 225/3168, 226/3170, 241/3401, 247/3484, 255/3596, 256/3622 c. + side 196/2733, 266/3766 c. + sin 154/2263, 154/2265, 169/2482, 169/2491, 205/2862, 226/3177, 230/3243 c. + sini 132/1934, 229/3221, 235/3301, 236/3323, 259/3666, 269/3803 c. + sini1 196/2723, 197/2748, 218/3059, 219/3074 [= 103]
cünbüş	: < Far. E1lenti, zevk. c. + e 199/2778
cünd	: < Ar. Asker; asker toplulu1u.

c. + i 165/2428, 251/3537, 251/3551
[= 3]

cünūd : < Ar. Askerler.
c. 199/2782

cürm : < Ar. Suç.
c. 210/2935
c. + iñe 229/3216
c. + üme 210/2943
[= 3]

Ç

çādır : > çāder Far. Çadır, kolayca sökülüp taşınabilen barınak.
ç. 141/2065, 141/2067, 248/3493
ç. + a 207/2902, 208/2907, 208/2909, 208/2913, 208/2915, 209/2919,
211/2955, 227/3198, 236/3317, 261/3686
ç. + da 141/2071
ç. + ı 141/2065, 143/2105
ç. + imda 140/2056
ç. + in 228/3213
ç. + larda 240/3386
[= 19]

çāk : < Far. Yarık, yırtık.
ç. 131/1920, 135/1976, 157/2310, 216/3034, 250/3524, 259/3666
ç. + e 259/3666, 250/3524
[= 8]

çāker : < Far. Kul, köle, cariye, yanaşma.
ç. + leriñden 143/2094

çār : < Far. Dört.
ç. + ı 204/2845

çār-nā-çār : < Far. Çaresiz, ister istemez.
ç. 237/3332

çār-yār : < Far. Dört dost [Hz. Ebubekir, Ömer, Osman, Ali].
ç. + e 187/2600

çāre : < Far. Yol; yardım; ilaç, tedbir.
ç. 237/3331
ç. + dir 259/3660
ç. + si 150/2209, 181/2514
[= 4]

- çabala-** : Çabalamak, gayret sarf etmek, didinmek.
ç.-yarak 265/3754
- çabuk** : < Far. Çabuk, seri, hafif.
ç. 183/2535
- çağır-** : Çağırarak, seslenmek, bağırarak.
ç.-a 146/2138, 146/2138
ç.-dı 150/2197, 228/3209, 235/3310, 132/1942
ç.-ı 240/3380
ç.-mağa 161/2372
ç.-up 144/2106, 144/2120, 197/2752, 212/2975, 212/2973
ç.-ır 240/3379
[= 14]
- çağla-** : Coşkun bir şekilde ortalığı kaplamak, coşmak.
ç.-dı 203/2840
- çağ-** : Çakmak, vurmak.
ç.-dı 267/3782
ç.-up 212/2966
[= 2]
- çal-** : 1. Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırarak. 2. Vurarak veya sürterek ses çıkartmak.
ç. 131/1922, 217/3039
ç.-a 203/2835
ç.-ardı 135/1973
ç.-arım 240/3378
ç.-dı 134/1958, 134/1960, 134/1969, 139/2038, 139/2045, 145/2121, 147/2153, 158/2320, 158/2321, 191/2652, 200/2797, 208/2917, 212/2977, 226/3174, 237/3343, 237/3343, 252/3560, 264/3733, 264/3742
ç.-dılar 133/1948, 135/1985, 136/1991, 140/2054, 146/2141, 200/2791, 222/3120, 224/3143, 227/3197, 249/3511
ç.-ışda 230/3238
[= 35]
- çaldır-** : Çaldırarak.
ç.-arak 242/3419
ç.-dı 215/3020, 223/3130, 252/3563
[= 4]
- çaldırt-** : Çaldırtmak.

	ç.-dılar 133/1952
çalın-	: Çalınmak, icra edilmek, vurulmak, üflenmek, seslendirilmek.
	ç.-dı 197/2750
çalış-	: Çalışmak, çaba sarfetmek.
	ç.-dılar 192/2673
	ç.-urlardı 208/2904
	[= 2]
çarh	: < Far. Felek, gök.
	ç. + ı 153/2250
çarp-	: Çarpmak, şiddetle vurmak.
	ç.-dı 146/2149, 207/2892
	[= 2]
çatal	: İki veya daha fazla dişi olan yaba, diren vb. alet.
	ç. 238/3351
çayır	: Çayır, çimen, mera.
	ç. 255/3602
çehre	: < Far. Yüz, surat.
	ç. + si 157/2310
çek-	: Çekmek.
	ç. 131/1921, 180/2499, 199/2780, 217/3040
	ç.-di 139/2037, 139/2038, 142/2089, 146/2150, 147/2153, 198/2760, 203/2835, 224/3148, 160/2355, 256/3612
	ç.-diler 164/2411
	ç.-diş 261/3688
	ç.-e 146/2139
	ç.-ecek 267/3784
	ç.-er 232/3262
	ç.-erdi 182/2533
	ç.-erek 246/3475
	ç.-me 214/2999, 234/3293, 269/3806, 151/2214, 158/2324
	ç.-mişdi 230/3230
	ç.-üp 163/2389, 187/2605, 230/3240, 158/2314
	[= 31]
çekdir-	: Çektirmek.
	ç.-ir 241/3404
	ç.-me 143/2098, 193/2687
	ç.-meñ 144/2114

- [= 4]
- çekil-** : Çekilmek.
ç.-di 144/2120
ç.-diler 247/3481
- [= 2]
- çend** : < Far. Birkaç.
ç. 252/3553
- çengel** : < Far. Çengel, kanca.
ç. 214/2998, 228/3204
- [= 2]
- çengelle-** : Çengelini takmak, tutturmak.
ç.-di 214/3001
- çeri** : Asker.
ç. 132/1932, 146/2140, 151/2221, 205/2871, 238/3347
ç. + de 240/3379
ç. + den 240/3376
ç. + m 218/3051
ç. + ler 259/3653, 197/2750
ç. + lere 247/3490
ç. + si 168/2472, 188/2612, 196/2732, 207/2900, 230/3236, 236/3325, 217/3042
ç. + sin 262/3699
ç. + sine 237/3333
ç. + sini 166/2437
ç. + ye 237/3337, 240/3383
- [= 23]
- çerkes** : Özel isim.
ç. 208/2906, 210/2937, 226/3172
- [= 3]
- çeşme** : < Far. 1. Musluklu su haznesi. 2. Pınar, su kaynağı.
ç. + ye 242/3411
- çevre** : 1. Bir şeyin etrafını sınırlayan kapalı çizgi. 2. Yakın olan yerler, etraf, civar.
ç. 190/2642, 221/3100
- [= 2]
- çık-** : Çıkmak, dışarıya varmak, uzaklaşmak, ayrılmak.
ç. 164/2416, 204/2851, 256/3618

- ç.-a 164/2404, 165/2426, 166/2434, 230/3233, 261/3689, 191/2656
ç.-ar 154/2253, 213/2988, 229/3223, 241/3395, 269/3806, 269/3807
ç.-dı 141/2074, 144/2118, 145/2133, 147/2156, 150/2200, 152/2227, 158/2326, 161/2360, 183/2541, 192/2675, 196/2729, 198/2761, 198/2763, 200/2797, 229/3227, 233/3275, 234/3289, 235/3315, 238/3355, 239/3374, 245/3452, 246/3471, 261/3687, 261/3695, 261/3697
ç.-dılar 196/2728, 205/2858, 265/3755
ç.-maz 181/2514
ç.-up 150/2198
[= 45]
- çıkār-** : Dışarı çıkmasını sağlamak.
ç.-dı 162/2385, 163/2402, 183/2545, 195/2718, 220/3087, 241/3400, 242/3406, 259/3664, 145/2129, 144/2115
ç.-dılar 266/3758
ç.-ıñ 166/2447
ç.-ır 153/2249
[= 13]
- çınār** : < Far. Çınar, çınar ağacı.
ç. 248/3502, 219/3070
[= 2]
- çifte** : İki bir arada olan, ikili.
ç. 228/3201
- çimen** : < Far. Çimen, yeşillik.
ç. 255/3602
- çoğ(k)** : Çok, fazla, ziyade.
ç. 132/1932, 140/2053, 150/2206, 156/2283, 162/2384, 192/2673, 192/2677, 202/2817, 203/2832, 221/3099, 191/2664, 262/3711
ç. + ı 259/3664
ç. + dur 132/1940
ç. + ları 251/3550
[= 15]
- çoklīg** : Çokluk.
ç. + ı 247/3491
- çomağ** : Değnek, sopa.
ç. + ın 264/3733
- çūb** : < Far. Ağaç, değnek, odun, sopa; çöp.

ç. 223/3135, 267/3773, 252/3557

ç. + a 264/3732

ç. + ımla 222/3117

c. + ı 226/3181, 248/3502

[= 7]

çūpdār : Tahta parçası tutan, ağaç tutan.

ç. 218/3058, 219/3066

[= 2]

çū : < Far. Gibi.

ç. 186/2582, 186/2584, 192/2678, 253/3576, 259/3663

[= 5]

çün : < Far. 1. Gibi. 2. Nasıl, nice. 3. Çünkü, mademki.

ç. 133/1947, 136/1990, 140/2052, 140/2055, 141/2069, 141/2077, 143/2098, 143/2099, 146/2143, 147/2156, 147/2163, 148/2175, 151/2213, 151/2216, 152/2228, 153/2243, 155/2271, 155/2276, 156/2296, 159/2328, 159/2330, 159/2330, 160/2352, 161/2360, 166/2437, 167/2448, 167/2448, 167/2455, 168/2465, 168/2466, 168/2467, 168/2475, 181/2518, 182/2522, 182/2530, 184/2552, 184/2557, 184/2558, 184/2562, 185/2574, 186/2581, 186/2590, 187/2594, 188/2615, 188/2619, 191/2661, 192/2681, 193/2685, 193/2693, 195/2710, 196/2725, 196/2726, 196/2735, 196/2735, 197/2748, 200/2796, 200/2797, 202/2814, 202/2821, 202/2823, 205/2860, 205/2864, 205/2865, 205/2870, 206/2873, 206/2886, 208/2911, 209/2926, 211/2954, 211/2959, 213/2981, 213/2985, 214/3006, 215/3008, 215/3009, 215/3011, 216/3023, 216/3024, 218/3056, 218/3056, 218/3060, 221/3096, 221/3108, 222/3121, 224/3152, 225/3164, 226/3170, 228/3208, 228/3208, 229/3229, 231/3248, 231/3249, 233/3277, 233/3278, 233/3284, 234/3289, 234/3297, 235/3310, 235/3312, 238/3353, 239/3373, 240/3382, 240/3387, 242/3406, 242/3419, 244/3443, 245/3450, 246/3468, 249/3509, 250/3523, 252/3566, 254/3588, 255/3596, 257/3628, 258/3646, 260/3681, 260/3681, 262/3699, 264/3729, 264/3740, 265/3757, 266/3765, 267/3773, 267/3774, 268/3789, 269/3805

[= 126]

çünki : < Far. Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zira.

ç. 137/2011, 140/2049, 143/2094, 143/2097, 147/2161, 150/2209, 153/2244, 165/2419, 169/2485, 180/2498, 181/2512, 183/2538,

185/2570, 186/2579, 188/2610, 190/2637, 190/2642, 202/2819,
209/2920, 219/3068, 220/3094, 224/3147, 234/3292, 235/3311,
237/3334, 245/3453, 248/3497

[= 27]

çünkü : < Far. Çünkü.

ç. 154/2258, 190/2645, 206/2887, 233/3272, 242/3410, 265/3747

[= 6]

D

dāl : < Ar. Sapıtılmış, doğru yoldan ayrılmış.

d. 209/2931

dālāl : < Ar. Doğru yoldan sapma.

d. 195/2718, 201/2811

d. + dan 181/2515

d. + e 232/3260

[= 4]

dālālet : < Ar. Doğru yoldan sapma.

d. 181/2512, 253/3577

[= 2]

da : “Dahi, bile, fakat, artık, aynen, üstelik, ise, o kadar, pek, hatta” vb.
manalara gelen, kelimedden ayrı yazılan takı.

d. 138/2022, 148/2170, 185/2573, 190/2647, 192/2677, 220/3087,
221/3103, 239/3371

[= 8]

dād : < Far. Adalet, doğruluk.

d. 218/3052

d. + için 208/2904

d. + ın 138/2032, 225/3155

d. + ını 193/2690

d. + ını 163/2401, 224/3151, 225/3159

[= 8]

dāhil : < Ar. İç, içeri, içinde, içine girmiş.

d. 162/2376, 169/2482, 197/2749, 226/3170, 264/3729, 265/3751

[= 6]

dal : Bir ağaç gövdesinde çıkan kollardan her biri.

d. + ı 193/2690

dāmād : < Far. Bir aileye göre kızları veya kızları gibi olan bir yakınları ile
evlenmiş olan erkek, güvey.

- d. + ı 239/3368
d. + ıdır 138/2029
d. + ını 187/2599
[= 3]
- dār** : < Ar. 1. Ev. 2. Yer. 3. Yurt.
d. + 221/3095
d. + ı 243/3431, 260/3682, 242/3417
d. + ımız 256/3618
[= 5]
- dāstān** : < Far. Destan, epope, hikaye, masal.
d. 194/2704, 197/2739
[= 2]
- daʿvā** : < Ar. Mesele.
d. 181/2507
d. + nızı 143/2095
d. + yı 216/3033, 249/3517
[= 4]
- daʿvet** : < Ar. Çağırma, çağrı; ziyafet; dua.
d. 227/3199, 242/3416
[= 2]
- dağ** : Dağ.
d. 268/3792, 268/3797
[= 2]
- dağla-** : Büyük üzüntü vermek, acı ve ızdırıp çektirmek, yakmak.
d.-dı 195/2716, 218/3052
[= 2]
- dağlaş-** : Karşılıklı acı ve ızdırıp çektirmek, yakmak.
d.-dılar 156/2295
- dağı** : “Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.
d. 132/1936, 132/1937, 132/1939, 134/1962, 134/1967, 135/1974, 136/1998, 136/2002, 137/2004, 138/2024, 138/2029, 138/2032, 140/2051, 140/2058, 141/2076, 141/2077, 143/2102, 144/2113, 145/2122, 147/2152, 147/2158, 147/2163, 148/2169, 148/2171, 148/2172, 148/2175, 151/2212, 151/2221, 151/2225, 157/2302, 158/2315, 158/2322, 162/2375, 163/2400, 164/2412, 164/2414, 164/2414, 164/2417, 165/2421, 166/2437, 166/2441, 168/2463,

168/2470, 168/2471, 169/2488, 180/2493, 185/2572, 185/2575,
185/2576, 186/2579, 186/2587, 187/2601, 187/2602, 189/2629,
190/2647, 191/2652, 191/2652, 191/2660, 192/2669, 192/2672,
194/2696, 194/2697, 196/2725, 196/2731, 197/2738, 197/2742,
197/2751, 198/2756, 198/2759, 198/2762, 198/2765, 199/2778,
199/2779, 200/2788, 200/2790, 201/2798, 202/2819, 204/2853,
204/2854, 205/2863, 206/2877, 206/2881, 206/2882, 206/2883,
207/2891, 207/2892, 207/2901, 208/2909, 208/2911, 208/2912,
208/2913, 208/2914, 209/2918, 209/2918, 209/2927, 209/2932,
210/2934, 210/2936, 210/2946, 211/2948, 211/2955, 212/2975,
213/2982, 214/2997, 215/3012, 215/3012, 215/3017, 216/3023,
216/3025, 218/3053, 218/3064, 219/3065, 221/3098, 223/3137,
225/3159, 226/3175, 226/3175, 226/3178, 226/3178, 227/3189,
227/3192, 227/3196, 228/3214, 229/3225, 230/3235, 230/3241,
231/3250, 233/3283, 236/3324, 237/3338, 240/3382, 242/3406,
242/3407, 245/3450, 252/3553, 252/3556, 253/3568, 254/3588,
255/3606, 256/3610, 256/3611, 256/3616, 257/3630, 258/3639,
258/3641, 258/3642, 258/3644, 258/3651, 261/3685, 262/3702,
264/3741, 265/3749, 268/3798, 268/3799, 197/2751

[= 155]

danış- : Bir konu hakkında birine fikir sormak, görüşünü almak, tavsiyesini öğrenmek.

d.-dılar 131/1924

dart- : Tartmak, bir şeyin ağırlığını bulmak.

d.-arım 212/2973

de : De, da, dahi, bile.

d. 133/1951, 150/2209, 165/2424, 185/2568, 192/2668, 207/2902,
220/3093, 227/3193, 241/3392, 242/3413, 259/3666

[= 11]

dè- : Demek, söylemek.

d. 154/2267, 203/2829, 223/3126

d.-di 132/1931, 132/1932, 132/1940, 132/1942, 133/1944, 137/2008,
137/2010, 137/2011, 137/2015, 137/2015, 137/2016, 137/2016,
138/2018, 138/2019, 138/2027, 139/2035, 140/2056, 140/2056,
140/2057, 140/2058, 140/2060, 140/2062, 141/2063, 141/2064,
141/2071, 142/2079, 142/2079, 142/2080, 142/2081, 142/2083,
142/2084, 143/2101, 144/2112, 144/2116, 145/2123, 145/2128,

149/2187, 149/2188, 150/2197, 150/2210, 151/2214, 151/2218,
 151/2221, 152/2233, 152/2234, 152/2235, 153/2239, 154/2262,
 154/2263, 154/2264, 154/2267, 155/2268, 155/2270, 155/2271,
 155/2273, 155/2277, 156/2283, 156/2285, 156/2287, 156/2290,
 156/2291, 156/2293, 156/2297, 157/2302, 157/2304, 158/2324,
 159/2334, 160/2346, 160/2348, 161/2358, 161/2362, 161/2365,
 161/2372, 162/2373, 162/2373, 162/2381, 162/2382, 162/2383,
 162/2384, 162/2387, 163/2388, 163/2391, 164/2416, 165/2431,
 166/2435, 166/2439, 166/2442, 166/2443, 166/2446, 168/2468,
 168/2474, 168/2475, 169/2484, 182/2527, 183/2536, 183/2537,
 184/2556, 185/2565, 186/2590, 187/2598, 188/2609, 188/2611,
 189/2624, 189/2625, 189/2629, 190/2637, 192/2672, 193/2693,
 195/2712, 195/2713, 195/2718, 196/2725, 198/2758, 199/2774,
 199/2775, 199/2776, 199/2777, 199/2780, 201/2804, 201/2807,
 201/2808, 201/2809, 201/2810, 201/2811, 201/2812, 202/2813,
 202/2814, 202/2815, 203/2828, 203/2833, 203/2834, 203/2839,
 204/2847, 204/2849, 204/2850, 204/2851, 205/2861, 205/2872,
 206/2875, 206/2880, 206/2882, 207/2888, 209/2926, 209/2928,
 209/2929, 210/2938, 210/2939, 210/2943, 210/2944, 211/2948,
 211/2948, 211/2949, 211/2952, 211/2954, 211/2955, 211/2961,
 212/2969, 212/2969, 212/2970, 212/2970, 212/2975, 213/2978,
 213/2981, 213/2983, 213/2986, 213/2990, 214/2993, 214/2995,
 214/2996, 214/2996, 214/2997, 214/2999, 214/3004, 215/3014,
 215/3022, 218/3050, 218/3053, 219/3072, 219/3076, 220/3082,
 220/3084, 220/3088, 220/3089, 220/3094, 221/3096, 221/3097,
 221/3109, 222/3113, 222/3114, 222/3115, 222/3124, 223/3126,
 223/3128, 224/3148, 224/3149, 224/3154, 225/3155, 225/3158,
 225/3164, 226/3182, 226/3184, 227/3185, 227/3188, 228/3202,
 228/3205, 228/3206, 228/3207, 228/3210, 228/3214, 229/3220,
 229/3222, 229/3222, 229/3224, 229/3225, 229/3226, 231/3245,
 231/3246, 233/3280, 234/3286, 234/3288, 234/3291, 234/3292,
 234/3295, 234/3298, 235/3302, 235/3304, 235/3309, 235/3311,
 235/3312, 235/3314, 236/3323, 236/3324, 236/3326, 236/3328,
 236/3329, 237/3334, 237/3336, 238/3358, 238/3360, 239/3361,
 239/3362, 239/3363, 239/3368, 239/3368, 241/3397, 244/3446,
 245/3457, 245/3459, 246/3463, 246/3463, 246/3467, 247/3489,
 247/3490, 248/3506, 249/3516, 249/3519, 249/3521, 254/3591,

255/3594, 255/3595, 255/3604, 255/3607, 256/3608, 256/3610,
256/3611, 256/3617, 256/3618, 257/3627, 257/3636, 258/3639,
258/3643, 258/3652, 259/3658, 259/3660, 261/3688, 262/3705,
262/3706, 262/3710, 262/3711, 263/3714, 264/3728, 264/3728,
266/3765, 266/3770, 267/3776, 268/3790, 268/3792, 268/3795

d.-digi 243/3421

d.-diki 166/2443

d.-diler 131/1925, 135/1978, 144/2110, 149/2191, 151/2220, 154/2261,
168/2475, 184/2549, 184/2555, 185/2564, 189/2630, 192/2671,
195/2722, 196/2727, 201/2811, 205/2871, 206/2874, 209/2920,
218/3057, 219/3077, 225/3166, 236/3318, 240/3380, 240/3383,
240/3387, 240/3387, 249/3520, 257/3634, 257/3637, 263/3725,
266/3771

d.-dim 152/2234, 152/2234, 152/2238

d.-diñ 245/3457

d.-diñiz 257/3636

d.-diyse 268/3791

d.-me 220/3092, 247/3490

d.-mek 222/3114

d.-mekleñ 201/2810

d.-meyedi 138/2028

d.-mezdi 230/3236

d.-miş 138/2027, 196/2737, 197/2747, 263/3716, 187/2596, 197/2743

d.-mişdi 219/3065

d.-r 220/3080, 138/2021, 139/2042, 158/2319, 182/2532, 218/3054,
229/3219, 237/3341, 240/3377, 241/3397, 264/3737, 244/3438,
267/3787

d.-rdi 197/2752, 184/2563

d.-ridi 244/3444

d.-rken 147/2164, 154/2264, 165/2432, 190/2644, 197/2751, 199/2772,
200/2795, 207/2888, 210/2937, 211/2960, 218/3057, 226/3171,
255/3599

d.-rler 135/1980, 137/2015, 156/2297, 158/2319, 162/2373, 185/2569,
185/2575, 185/2578, 186/2587, 186/2587, 192/2679, 199/2774,
202/2826, 203/2841, 222/3115, 234/3295

d.-rlerdi 146/2145, 184/2553, 207/2890

d.-rseñ 204/2847, 231/3256

d.-rsin 201/2808

d.-rsiz 151/2221

d.-yevüz 202/2822

d.-yeyim 212/2964, 224/3144

d.-yince 135/1983, 219/3074, 238/3352, 238/3356, 265/3743

d.-yü 164/2405, 168/2476, 186/2580, 203/2840, 220/3083, 236/3317, 239/3374, 240/3379, 260/3678, 267/3780, 219/3075, 267/3780

d.-yüben 156/2288, 224/3150

d.-yüp 131/1927, 132/1941, 133/1955, 136/1993, 137/2013, 140/2061, 144/2115, 145/2129, 152/2230, 152/2230, 156/2295, 159/2336, 160/2352, 163/2402, 166/2440, 169/2479, 182/2530, 183/2548, 187/2594, 187/2603, 189/2633, 195/2716, 195/2720, 196/2724, 197/2740, 198/2759, 199/2777, 199/2782, 202/2818, 209/2922, 210/2943, 211/2951, 212/2974, 213/2989, 218/3052, 219/3067, 219/3073, 220/3083, 222/3110, 225/3167, 226/3183, 228/3212, 229/3218, 229/3221, 231/3248, 239/3365, 248/3493, 249/3508, 255/3606, 256/3612, 256/3619

d.-rdiñiz 266/3768

[= 469]

dén- : Söylenmek, söylenilmek.

d.-miş 268/3800

dér- : Toplamak.

d.-diler 184/2559

d.-elim 193/2689

[= 2]

deccāl : < Ar. 1. Kıyametten az evvel çıkacak ve Hz. İsa tarafından öldürülecek olan yalancı ve zararlı şahıs, yalancı Mesih. 2. Yalancı, sahtekar.

d. 254/3584

d. + dan 269/3811

[= 2]

dede : Büyük baba.

d. + m 165/2430, 228/3212

[= 2]

def : < Ar. Öteye itme, savma, savulma.

d. 194/2699, 219/3075, 261/3689

[= 3]

- defter** : < Ar. Dikilmiş kağıt mecmuası.
d. + ini 219/3074, 248/3492
[= 2]
- deg-** : Değmek, temas etmek.
d.-di 215/3011
d.-miş 157/2311
[= 2]
- degil** : Değil.
d. 131/1918, 131/1918, 219/3075, 263/3714, 263/3715, 264/3736
d. + dir 160/2350, 229/3218
[= 8]
- degin** : Bir işin sona erdiği zamanı ve yeri gösterir, -e kadar, -e dek.
d. 147/2161, 156/2288, 215/3013, 237/3338, 247/3480, 246/3476
[= 6]
- degül** : Değil.
d. + üm 201/2805
- dehān** : < Far. Ağız.
d. 210/2937, 213/2981
[= 2]
- dehr** : < Ar. Dünya.
d. + ine 153/2250
d. + ide 251/3547
[= 2]
- dek** : Bir işin sona erdiği zamanı ve yeri gösterir, -e kadar, -e dek.
d. 131/1923, 133/1948, 136/1999, 140/2052, 144/2116, 149/2194,
150/2207, 156/2285, 158/2321, 161/2364, 162/2375, 162/2377,
165/2427, 185/2578, 199/2769, 200/2792, 209/2923, 213/2984,
214/3003, 222/3120, 225/3168, 245/3449, 245/3456, 258/3638,
265/3753
[= 25]
- del-** : Delmek, üzerinde delik açmak.
d. 131/1920
- deli** : Aklını kaçırmış, çıldırmış, mecnun, divane.
d. 240/3380, 246/3463, 246/3463, 246/3464
d. + ye 227/3188
[= 5]
- delik** : Bir cismin bir yanından öbür yanına kadar geçen oyuk şeklinde

	açıklık; derin çukur, oyuk.
	d. 145/2122, 145/2122
	[= 2]
delikli	: Delikli.
	d. 142/2085
delim	: Çok, birçok, fazla.
	d. 140/2052, 220/3093, 226/3183
	[= 3]
delük	: Delik.
	d. 267/3777
dem	: <Far. An, vakit, zaman, saat.
	d. 137/2003, 137/2013, 138/2019, 139/2043, 139/2046, 141/2074, 146/2139, 146/2149, 148/2179, 155/2270, 156/2288, 158/2322, 159/2331, 161/2359, 163/2402, 164/2408, 165/2419, 165/2430, 166/2437, 166/2437, 168/2470, 183/2545, 188/2610, 188/2619, 191/2665, 197/2750, 199/2774, 200/2788, 200/2797, 202/2820, 202/2827, 204/2851, 207/2889, 207/2899, 208/2913, 213/2991, 214/2999, 215/3016, 217/3039, 218/3053, 218/3057, 221/3103, 223/3128, 223/3132, 225/3157, 226/3179, 226/3184, 228/3212, 234/3293, 235/3309, 236/3317, 236/3317, 237/3339, 237/3339, 238/3357, 239/3365, 242/3409, 242/3415, 244/3441, 245/3451, 247/3483, 248/3502, 249/3513, 250/3535, 251/3546, 255/3606, 259/3658, 261/3683, 261/3684, 261/3686, 261/3693, 262/3701, 263/3726, 264/3738, 266/3759, 133/1951, 136/2001, 139/2035, 139/2041, 139/2047, 140/2050, 140/2061, 141/2067, 141/2072, 141/2075, 142/2085, 144/2117, 144/2119, 145/2130, 147/2152, 153/2248, 156/2297, 158/2326, 161/2367, 162/2385, 164/2403, 164/2416, 166/2438, 167/2452, 167/2453, 167/2456, 169/2480, 182/2521, 191/2664, 195/2711, 199/2773, 200/2783, 201/2802, 208/2916, 211/2961, 213/2982, 214/2993, 215/3018, 220/3084, 220/3085, 225/3161, 230/3233, 233/3280, 238/3347, 242/3406, 250/3526, 251/3542, 252/3555, 257/3628, 259/3653, 259/3667, 260/3676, 261/3685, 264/3741, 268/3790
	d. + de 163/2390, 191/2654, 195/2709, 200/2787, 203/2836, 210/2936, 215/3017, 222/3122, 256/3609, 163/2395, 224/3143, 146/2144, 166/2442, 167/2459, 168/2474, 197/2747, 197/2752, 204/2856, 205/2860, 227/3192

- d. + in 140/2060, 161/2370, 203/2835, 264/3731
[= 155]
- dem-ā-dem** : <Far. Her vakit, sık sık.
d. 261/3693
- demin** : Biraz önce, az önce.
d. 135/1987, 214/3004, 223/3128
[= 3]
- demir** : Demir.
d. 205/2868, 236/3324, 267/3779
[= 3]
- demür** : bkz. demir.
d. 267/3777
d. + ler 221/3107
[= 2]
- denī** : <Ar. Alçak, rezil, soysuz.
d. 149/2188, 155/2279, 213/2987, 241/3405, 242/3416, 254/3592, 261/3686
[= 7]
- dep-** : Tepmek, arka ayağı ile vurmak, çifte atmak.
d.-di 137/2014, 165/2418, 211/2961, 226/3176
d.-diler 240/3384
[= 5]
- depe** : İnsan veya hayvanın başının üst kısmı.
d. + si 139/2047, 207/2899, 221/3106
[= 3]
- depele-** : Tepelemek, ayakları altına alıp öldürmek.
d.-di 215/3013
d.-r 201/2799
[= 2]
- der-^caḳab** : <Far + Ar. Hemen arkasından.
d. 167/2461, 218/3059, 220/3080, 241/3400, 264/3740, 234/3286
[= 6]
- der** : <Far. Kapı.
d. + ine 232/3261
- derd-mend** : <Far. Dert sahibi, tasalı, kaygılı.
d. 217/3046
- derd** : <Far. Dert, gam, keder, tasa, kaygı.

- d. + e 243/3423
d. + edir 243/3423
d. + iñ 181/2514
[= 3]
- dergāh** : < Far. 1. Tekke. 2. Kapı yeri, kapı önü.
d. + a 181/2516
d. + ıñ 156/2294
d. + ına 148/2172, 185/2574, 206/2883, 238/3348
d. + ını 180/2497
[= 7]
- derhāl** : < Far. Hemen, o anda, şimdi.
d. 265/3748
- deri** : Ten, cilt.
d. + sin 213/2978, 142/2089
d. + sini 213/2979
[= 3]
- derk** : < Ar. En aşağı kat, dip.
d. + i 211/2950, 242/3417
[= 2]
- dermān** : < Far. 1. İlaç. 2. Çare. 3. Takat, kuvvet, güç.
d. + ıñ 243/3421
- dermānlıg** : Çarelik, kuvvetlik
d. + ı 243/3423
- derūn** : < Far. 1. İç, içeri, dahil. 2. Gönül, kalp, yürek.
d. + ı 164/2403
d. + undan 262/3709
[= 2]
- dervāze** : < Far. Kapı, kale kapısı; şehir kapısı.
d. + ler 263/3722
- deryā** : < Far. Deniz.
d. 140/2053, 211/2959, 215/3018, 260/3679
d. + lar 259/3654
d. + ya 190/2637, 192/2676
[= 7]
- dest** : < Ar. El.
d. 196/2737, 222/3117, 223/3135
d. + çüpı 219/3070

- d. + ine 259/3665
[= 5]
- dest-gīr** : < Far. Elinden tutan, yardımcı.
d. 143/2096
- destān** : < Far. Hikaye, kıssa.
d. 254/3586
- destūr** : < Far. İzin, müsaade, ruhsat.
d. 132/1937, 151/2212, 168/2470, 206/2882, 233/3284, 268/3798
[= 6]
- devā** : < Ar. 1. İlaç. 2. Çare, tedbir.
d. 144/2108, 144/2114, 144/2117, 145/2128, 243/3423
d. + da 145/2131
[= 6]
- devām** : < Ar. 1. Daim olma, bir halde bulunma, sürme. 2. Sebat.
d. 217/3047
- deve** : Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan.
d. 183/2535, 212/2965, 230/3238
[= 3]
- devlet** : < Ar. 1. Bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk. 2. Büyük saadet, zenginlik. 3. Baht, talih, kut. 4. Büyük rütbe, mevki.
d. + i 260/3674
d. + iñ 218/3058
d. + iñde 154/2265
d. + ine 164/2406, 167/2455
[= 5]
- devr** : < Ar. Zaman, çağ.
d. + i 253/3573
- devrān** : < Ar. Dünya, felek, zaman, talih, kader; devir.
d. 132/1934, 162/2383
d. + ı 155/2275
[= 3]
- dirīg** : < Far. 1. Esirgeme. 2. Eyvah, ah, aman, yazık. 3. Men etme, önleme.
d. 254/3581
- dī** : < Far. Dün.
d. 266/3771

dīdār	: < Far. Yüz, çehre. d. 269/3813 d. + ı 243/3427 d. + a 204/2848 [= 3]
dīde-bān	: < Far. Gözcü, gözleyici, bekçi, kolcu, nöbetçi. d. + lar 149/2190
dīk	: < Ar. Horoz. d. 180/2500
dīl	: < Far. Gönül, kalp. d. 153/2240, 181/2517 [= 2]
dīn	: < Ar. Allah'a inanma ve bağlanma. d. 138/2027, 164/2413, 182/2519, 183/2547, 189/2623, 192/2676, 195/2718, 209/2925, 210/2934, 257/3634, 268/3790 d. + i 263/3725, 269/3808 d. + iñi 203/2833 d. + e 154/2255, 227/3199, 242/3416 [= 17]
dīnnī	: Dindar, dinine bağlı. d. + ler 198/2765
dīnsiz	: Dinsiz, inançsız, imansız. d. + hā 212/2976
dīvān	: < Ar. Büyük meclis. d. + ına 235/3310
dīvāne	: < Far. Deli; budala, alık. d. 269/3811 d. + dir 218/3062 [= 2]
dīvār	: < Far. Duvar. d. 158/2314, 255/3600 d. + a 157/2312, 255/3599 [= 4]
dīvel	: > düvel Ar. Devletler. d. + e 217/3037
di-	: Demek, söylemek. d.-ye 208/2908

	d.-yem 229/3225
	d.-yen 240/3376, 245/3458
	d.-yesin 197/2739
	[= 5]
dīb	: Dip, en alt.
	d. + inde 159/2340
	d. + inden 198/2760
	[= 2]
diger	: Diğer, başka, öteki, öbür.
	d. 218/3050
	d. + i 143/2096, 261/3695
	[= 3]
dikḫat	: < Ar. Dakiklik, incelik, doğruluk.
	d. + le 234/3290
dik-	: Dikmek, dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek.
	d.-diler 133/1954, 136/1994, 242/3417
	d.-üp 191/2659
	[= 4]
dikil-	: Ayakta durmak, dikilmek.
	d.-iṅ 166/2442
dil	: < Far. Gönül, yürek, kalp.
	d. 180/2496, 193/2687, 205/2863, 232/3260, 232/3266, 232/3268, 242/3418, 243/3421, 243/3425, 244/3438, 254/3586
	d. + de 181/2513
	d. + den 166/2447, 251/3550
	d. + e 180/2501, 216/3026, 243/3426
	d. + i 155/2282, 213/2982, 266/3772
	d. + in 213/2984
	d. + iṅ 213/2991
	d. + iṅe 214/2998
	d. + ini 213/2992, 214/3001
	d. + lerim 195/2713
	[= 27]
dil-ān	: Gönüller.
	d. 194/2695
dil-āver	: < Far. Yiğit, yürekli.
	d. 135/1981

- d. + e 226/3173
[= 2]
- dil-dār** : < Far. Birinin gönlünü almış, sevgili.
d. 216/3027
d. + a 244/3437
[= 2]
- dil-figār** : < Far. Gönlü yaralı, aşık.
d. 140/2059
- dil-nüvāz** : < Far. Gönül okşayan.
d. 150/2206
- dile-** : Dilemek, istemek, ummak, niyaz etmek; arzu etmek, talep etmek.
d.-di 137/2004, 147/2155, 151/2225, 156/2296, 158/2313, 158/2324,
168/2468, 200/2788, 242/3407, 258/3649, 261/3685, 264/3741
d.-digi 243/3424
d.-rim 138/2032, 213/2987
d.-rseñ 232/3257
[= 16]
- dileg(k)** : Olması istenen şey, istek, arzu, talep, rica, temenni.
d. 238/3359
d. + i 131/1921
[= 2]
- dilgüşān** : < Far. Gönül açan.
d. 255/3607
- dilīr** : < Far. Yürekli, cesur, yiğit.
d. 134/1959, 136/1988, 148/2168, 148/2180, 151/2211, 244/3441,
248/3498, 252/3561, 268/3802
[= 9]
- dinle-** : Dinlemek.
d.-dim 210/2940
d.-sen 235/3302
d.-yeni 269/3813
[= 3]
- dinled-** : Dinletmek.
d.-eni 269/3813
- diraḥṣān** : < Far. Parlak, parlayan.
d. 247/3479
- diraḥt** : < Far. Ağaç.

	d. + ı 248/3502
direk	: Destek veya taşıma vazifesi görmek üzere bulunduğu yere dikine yerleştirilen uzun ve kalın ağaç, demir; sütun; dayank. d. 199/2768, 199/2768, 223/3139 [= 3]
diyār	: < Ar. Memleket, ülke. d. 182/2527 d. + ı 166/2435 d. + a 189/2625, 218/3063 d. + dan 180/2495 d. + ma 133/1949 [= 6]
dob	: Topu , hepsi d. + ı 157/2311
doğ-	: Doğmak, var olup ortaya çıkmak. d.-dılar 246/3472
doğrı	: -e yönelmiş olarak, -e karşı. d. 185/2568, 188/2620 [= 2]
dol-	: Dolmak, bir yere gidip orada toplanmak. d.-ar 156/2292 d.-dılar 136/1992, 162/2378, 196/2730 [= 4]
doldur-	: Doldurmak, kaplamak. d.-dılar 218/3051
dost	: < Far. Sevilen kimse, enis. d. 204/2849 d. + ını 131/1919 d. + larımızdan 161/2358 d. + umuzdan 204/2852 d. + una 233/3283 [= 5]
dostān	: < Far. Dostlar. d. 194/2704, 254/3586 [= 2]
dög-	: Dövmek. d.-diler 206/2887

- d.-e 228/3206, 228/3206
d.-erek 229/3229
[= 4]
- dögöl-** : Dövölmek.
d. 181/2510
- dögüş** : Dövüş.
d. 227/3193
- dök-** : Dökmek, yığılmak.
d.-diler 135/1983, 191/2662, 250/3527, 251/3541
d.-erler 135/1978
d.-üp 191/2653, 209/2923
[= 7]
- dököl-** : Bol miktarda, topluca ortaya koyulmak
d.-mek 153/2243
- dön-** : Dönmek, dolaşmak, gidip gelmek.
d.-di 132/1931, 134/1959, 134/1961, 138/2027, 140/2056, 155/2270, 156/2287, 182/2527, 198/2758, 199/2768, 199/2769, 210/2947, 211/2951, 211/2954, 214/3004, 217/3036, 227/3193, 235/3314, 242/3410, 259/3658
d.-diler 135/1986, 140/2054, 149/2186, 169/2482, 200/2793, 202/2819, 215/3021, 217/3048, 241/3392, 249/3510, 252/3564, 258/3647
d.-dün 213/2983
d.-eler 264/3739
d.-er 260/3680, 162/2381, 204/2849
d.-üp 148/2180, 189/2628, 208/2908, 211/2958, 223/3132, 200/2792
[= 43]
- döndür-** : Değıştirmek, reddetmek, geri çevirmek.
d.-e 181/2508, 181/2515
d.-ecekdir 229/3225
d.-elim 236/3327
[= 4]
- dönder-** : Döndürmek, geri çevirmek.
d.-di 140/2048, 142/2080, 215/3020
[= 3]
- dördinci** : Dördüncü, dört sayısının sıra sıfatı.
d. 185/2569, 146/2141
[= 2]

dört	: Dört (Sayı). d. 134/1969, 157/2307, 186/2592, 204/2845, 215/3015, 226/3174 [= 6]
döşe-	: Sunmak, sermek, yaymak, açmak. d.-di 140/2050 d.-diler 152/2227 [= 2]
dūr	: < Far. Uzak. d. 181/2506, 259/3659 [= 2]
dūzaḥ	: < Far. Cehennem, tamu. d. 199/2779, 212/2974 d. + a 142/2088, 198/2763 d. + dan 187/2600, 257/3637 [= 6]
du^{ca}ā	: < Ar. Allah'a yalvarma, niyaz. d. 147/2154, 152/2230, 245/3453 d. + nıḡ 217/3039 d. + sın 220/3086 d. + lar 168/2466 [= 6]
duḡter	: < Far. Kız, kerime. d. + in 155/2268
duḡūl	: < Ar. İçeri girme, içine girme. d. 190/2644, 231/3248, 238/3355 [= 3]
dehā	: < Ar. Zekiliğin, anlayışlılığın ve uyanıklığın son derecesi. d. 229/3223
dur-	: Durmak. d. 237/3338 d.-dı 162/2375, 266/3767 d.-dılar 168/2473, 248/3493 d.-ma 166/2436 d.-uḡ 151/2222 d.-ur 133/1946, 151/2220, 153/2242, 153/2242, 254/3582, 160/2343, 160/2343, 163/2399, 189/2623, 201/2807, 204/2845 d.-ursın 164/2416

- [= 19]
- dut-** : Tutmak, yakalamak, fethetmek, zaptetmek, istila etmek.
d. 181/2516
d.-ar 248/3496, 248/3500
d.-dı 133/1950, 134/1965, 136/1991, 137/2005, 138/2018, 146/2148, 182/2522, 198/2760, 208/2914, 221/3104, 238/3348, 250/3536
d.-dılar 147/2162, 152/2226, 167/2452, 191/2661, 192/2677
d.-ma 232/3261
d.-mışım 156/2294
d.-uben 241/3395, 255/3595
d.-up 165/2425
- [= 25]
- dutul-** : Tutulmak, tutuk hale gelmek.
d.-dı 155/2282
- duy-** : Duymak, işitmek.
d.-an 150/2200
d.-asız 228/3210
d.-dı 142/2079, 142/2084, 182/2521
d.-dılar 164/2407, 240/3379
d.-up 221/3099, 227/3189, 230/3230, 246/3465, 256/3613
- [= 12]
- duyul-** : Duyulmak, öğrenilmek, yayılmak.
d.-a 156/2286
- dü** : < Far. İki.
d. 160/2343, 226/3171
- [= 2]
- düğün** : Düğün, şenlik.
d. + ini 147/2163
- dükān** : < Far. İçinde öteberi satılan oda, yer.
d. + ma 180/2503
- dükkān** : < Ar. İçinde öteberi satılan oda, yer.
d. + ma 212/2966
- dülbend** : < Far. Tülbent.
d. + ini 195/2711
- dün** : Gece.
d. 201/2806, 246/3476, 247/3480
- [= 3]

- dünyā** : < Ar. İçinde yaşadığımız alem, yer yuvarlağı.
d. 209/2931
d. + da 146/2139, 214/2994, 216/3027
d. + dan 235/3306, 213/2990
d. + ya 153/2243, 181/2508, 203/2833, 249/3507
d. + yı 136/1999, 182/2529, 227/3195, 267/3785
[= 14]
- dür-** : Dürmek, katlamak, toplamak, buruşturmak.
d.-di 219/3074, 267/3783
d.-elim 248/3492
[= 3]
- dürlü** : Türlü, çeşit, cins.
d. 217/3040, 231/3246, 241/3398, 253/3574, 266/3764
d. + sin 217/3040
[= 6]
- düş** : Düş, rüya.
d. 227/3193
d. + de 239/3367, 258/3639
d. + ün 258/3641
d. + ünde 159/2329, 166/2435, 203/2842
d. + üni 258/3642
[= 8]
- düş-** : Düşmek.
d.-di 133/1950, 134/1967, 139/2047, 150/2204, 157/2312, 159/2334, 160/2344, 167/2462, 169/2481, 190/2651, 191/2652, 195/2711, 200/2788, 204/2846, 210/2943, 214/3007, 221/3102, 221/3108, 235/3315, 237/3332, 238/3354, 238/3357, 240/3389, 262/3707
d.-diler 144/2107, 146/2137, 152/2229, 265/3748, 267/3786
d.-dün 232/3267
d.-e 191/2654
d.-en 180/2498
d.-memi 255/3604
d.-müşler 167/2458, 247/3483
d.-müşşün 232/3258
d.-ek 232/3260
[= 37]
- düşmān** : < Far. Düşman, yağı.

- d. 186/2593
d. + dır 145/2128
d. + ı 191/2655, 201/2808
d. + ın 204/2849
d. + ına 234/3288
d. + ısı 209/2929
d. + ıyuz 186/2592
[= 8]
- düşmen** : < Far. Düşman, yağı.
d. + i 204/2848
d. + i 182/2520, 201/2807
d. + imdir 204/2850
[= 4]
- düşnām** : < Far. Sövme, sövüp sayma.
d. 162/2386, 163/2393
[= 2]
- düşür-** : Düşürmek.
d.-diler 151/2216
d.-ür 153/2249
[= 2]
- düşvār** : < Far. Güç, zor.
d. 222/3124
- düz-** : Hazırlamak, tertip etmek, düzene koymak.
d.-di 142/2085, 213/2984, 267/3777
d.-diler 133/1954, 200/2794, 248/3497
d.-eler 165/2425
[= 7]
- düzel-** : Düzene girmek.
d.-e 154/2253
- düzen** : Düzen, nizam, usul, tertip, derli toplu olma, disiplin.
d. + ler 189/2626
- Dımışk** : < Ar. Şam.
D. 160/2355
D. + a 151/2219, 183/2544, 233/3281, 233/3284, 235/3304, 235/3305,
247/3486, 258/3643
D. + da 160/2350, 160/2356, 164/2407
D. + dan 195/2720

D. +ı 169/2490

[= 14]

E

éd-

: Etmek, yapmak, eylemek.

e.-e 144/2117, 155/2271, 165/2428, 180/2502, 194/2704, 219/3066,
243/3428, 245/3447, 261/3689, 263/3721

e.-eceğin 214/3000

e.-ek 254/3591

e.-eler 165/2429, 217/3043

e.-elim 131/1926, 132/1931, 135/1979, 169/2478, 182/2528, 182/2529,
195/2722, 225/3165, 225/3169, 228/3211, 228/3211, 236/3326,
258/3643, 264/3736

e.-em 138/2032, 197/2739, 210/2943, 211/2955, 213/2991, 220/3089,
234/3293, 249/3507, 263/3726

e.-emez 148/2167

e.-en 131/1918, 131/1918, 153/2245, 153/2245, 212/2970, 217/3035

e.-eni 210/2935

e.-eniğ 142/2090

e.-er 132/1940, 138/2023, 158/2317, 159/2333, 194/2698, 208/2916,
223/3126, 231/3254, 231/3254, 231/3254, 241/3396

e.-erdi 208/2908, 237/3344, 238/3346, 252/3561, 259/3657

e.-erdim 255/3604

e.-erek 158/2326

e.-erim 137/2010, 197/2746

e.-er 208/2906, 238/3350, 251/3551, 261/3695

e.-erler 159/2337, 265/3747

e.-erlerdi 199/2782, 248/3499

e.-erse 193/2691

e.-ersen 166/2446

e.-ersin 213/2991

e.-ersiz 209/2930

e.-esiz 163/2400, 195/2719

e.-evüz 210/2935

e.-eyim 195/2713, 195/2713, 206/2880, 213/2987, 222/3116

e.-icek 143/2097

e.-in 153/2241, 180/2497, 210/2934

e.-iğ 155/2280, 164/2406, 202/2815, 210/2936, 210/2936, 211/2948,

227/3188, 247/3489

e.-üp 134/1967, 159/2339, 163/2392, 167/2457, 169/2487, 181/2513, 183/2545, 183/2547, 184/2551, 190/2644, 192/2678, 193/2683, 199/2772, 213/2992, 215/3010, 216/3028, 218/3056, 227/3197, 227/3198, 235/3313, 242/3418, 250/3523, 253/3570, 268/3797

[= 122]

ël

: El.

e. 263/3726

e. + in 153/2245

e. + in 262/3711

[= 3]

ër-

: : Ulaşmak, varmak, erişmek.

e. 180/2496, 204/2848

e.-di 133/1944, 133/1947, 134/1970, 161/2368, 167/2453, 167/2454, 186/2584, 188/2614, 188/2617, 189/2635, 195/2710, 196/2735, 198/2765, 203/2838, 207/2896, 207/2898, 208/2906, 224/3142, 227/3189, 227/3192, 228/3212, 230/3236, 233/3285, 235/3310, 236/3317, 237/3343, 240/3376, 242/3411, 244/3443, 247/3487, 250/3525, 250/3531, 251/3537, 251/3542, 259/3653, 260/3668, 260/3671, 261/3683, 261/3685, 263/3719, 265/3752

e.-digüne 260/3672

e.-diler 148/2171, 148/2175, 149/2190, 149/2191, 205/2870, 219/3068, 223/3136, 230/3235, 237/3333, 240/3383, 248/3504, 258/3646, 260/3678

e.-e 193/2685

e.-elim 184/2556

e.-em 231/3256

e.-esin 152/2237, 258/3640, 268/3792

e.-icek 186/2585

e.-medi 261/3692

e.-mege 206/2883

e.-üp 148/2174, 223/3135, 235/3305, 237/3334

[= 70]

ëriş-

: Erişmek, ulaşmak, varmak.

e. 217/3044, 232/3261, 235/3304

e.-di 131/1916, 131/1919, 132/1929, 147/2164, 157/2309, 158/2321, 161/2370, 166/2437, 183/2536, 184/2555, 185/2564, 186/2579,

188/2616, 190/2638, 196/2727, 236/3319, 238/3350, 238/3353,
242/3419, 247/3487, 248/3502, 253/3573

e.-digin 236/3321

e.-dikde 188/2619

e.-diler 132/1938, 165/2424, 191/2660, 199/2770, 223/3137

e.-esiz 164/2406

e.-meden 193/2692

e.-meyüp 259/3659

e.-üp 165/2432, 221/3095

[= 37]

èt- : Etmek, yapmak, eylemek.

e. 131/1920, 153/2252, 153/2252, 165/2431, 166/2436, 180/2499,
181/2504, 193/2692, 193/2693, 194/2704, 203/2839, 210/2943,
216/3029, 217/3045, 229/3217, 231/3253, 231/3253, 232/3268,
232/3268, 233/3282, 233/3282, 234/3292, 243/3429, 244/3434,
244/3440, 254/3591

e.-di 134/1959, 136/1998, 137/2006, 138/2031, 138/2031, 142/2088,
146/2146, 146/2149, 149/2181, 149/2183, 149/2193, 150/2206,
154/2256, 154/2262, 155/2272, 157/2302, 157/2305, 158/2325,
160/2345, 160/2355, 164/2415, 168/2474, 181/2518, 183/2542,
184/2550, 184/2560, 186/2579, 190/2646, 190/2647, 195/2710,
195/2720, 197/2748, 197/2752, 198/2756, 204/2850, 205/2868,
206/2882, 207/2889, 207/2892, 207/2897, 209/2928, 212/2973,
222/3124, 223/3135, 224/3150, 225/3162, 225/3163, 225/3163,
226/3173, 226/3174, 227/3199, 228/3204, 239/3362, 242/3409,
253/3575, 254/3579, 255/3595, 261/3694, 262/3700, 263/3719,
264/3734

e.-digi 187/2598

e.-digidir 152/2232, 193/2686

e.-digiñ 201/2803

e.-digini 236/3320

e.-dik 183/2546

e.-diklerini 146/2139

e.-diler 131/1923, 131/1927, 131/1927, 133/1948, 133/1952, 136/1989,
136/1999, 136/1999, 138/2025, 147/2162, 149/2192, 150/2201,
150/2201, 152/2228, 159/2331, 165/2427, 165/2427, 166/2438,
169/2487, 185/2568, 191/2653, 192/2677, 194/2705, 196/2733,

200/2792, 200/2792, 201/2800, 205/2860, 206/2879, 209/2923,
214/3006, 221/3107, 222/3120, 227/3195, 227/3195, 228/3200,
230/3232, 230/3232, 230/3242, 233/3274, 242/3417, 242/3417,
245/3452, 257/3630, 262/3700, 266/3761, 267/3785, 267/3785,
135/1976

e.-dim 210/2939

e.-diñ 199/2781, 227/3186

e.-diñiz 214/2994

e.-dirdi 168/2465

e.-dirüp 152/2232

e.-dügini 169/2490

e.-me 142/2080, 143/2096, 181/2509, 187/2601, 216/3033, 232/3260,
244/3438

e.-meden 131/1926

e.-medeñ 181/2511

e.-medi 228/3214

e.-mege 222/3113, 243/3425

e.-mek 157/2299, 222/3114

e.-meñ 181/2511

e.-meye 248/3494

e.-meyen 154/2257

e.-mez 160/2348, 209/2921, 246/3464

e.-mezdi 202/2813

e.-mezim 199/2776

e.-miş 197/2740, 202/2824, 224/3145, 233/3271, 247/3486, 255/3600

e.-mişdi 154/2260

e.-seler 150/2209

e.-meyin 245/3448

[= 181]

ebed : < Ar. Sonu olmayan gelecek zaman.

e. 190/2647, 247/3488

[= 2]

ebedī : < Ar. Ebede mensup, zevalsiz, sonu olmayan.

e. 136/1998, 142/2083

[= 2]

ebūbekr : < Ar. İlk halife Hz. Ebubekir

e. 138/2028, 263/3717

- e. + i 245/3454
e. + iṅ 138/2019
[= 4]
- ebu'l-kays** : Özel isim.
e. 164/2409
- ebu'l-cevş** : Özel isim.
e. + e 208/2911
- ecel** : < Ar. Ömrün sonu, hayatın son demi.
e. 154/2258, 181/2507
[= 2]
- edā** : Borç veya borç gibi olan herhangi bir şeyi ödeme; yerine getirme.
e. 147/2160, 233/3274, 255/3606
e. + sı 180/2496
[= 4]
- edebī** : < Ar. Edebiyata, terbiye ve nezakete mensup.
e. 229/3226
- edhem** : Özel isim.
e. 243/3431
- efendi** : 1. Sahip durumunda olan, buyruğu geçen, hükmünü yürüten, kendisine uyulan kimse, sahip. 2. Erkek isimlerinden sonra bey yerine kullanılan unvan sözü.
e. + sine 139/2044
- efğan** : < Ar. İztırap ile haykırma, bağırıp çağırma; inleme, bağırışma.
e. 220/3090
e. + ıṅ 195/2712
[= 2]
- efnāk** : Özel isim.
e. 183/2536, 183/2537, 226/3176, 226/3179
e. + ı 182/2532, 188/2613
e. + a 226/3181
[= 7]
- eger** : < Far. Eğer, şayet.
e. 138/2023, 145/2122, 214/2995, 231/3255
[= 4]
- egle-** : Eğlemek.
e. 231/3251
- ehl** : < Ar. Sahip, malik.

- e. 202/2826
e. + i 142/2081, 157/2299, 182/2532, 195/2719, 197/2741, 197/2743,
197/2746, 198/2762, 213/2986, 235/3306, 245/3447, 250/3525,
251/3544, 254/3580, 254/3581, 254/3592, 262/3702
e. + i 232/3261
[= 19]
- ehremen** : Zerdüştlerin inandıkları kötülük ve karanlık tanrısı; şeytan, dev.
e. + iñ 217/3038
- ejderhā** : < Far. 1. Büyük yılan. 2. Korkunç ve hayali bir hayvan.
e. 161/2367, 161/2368
[= 2]
- ek-** : Ekmek.
e.-diklerini 267/3783
- ekfer** : Özel isim.
e. + iñ 152/2238
- el** : El.
e. 141/2075, 158/2314, 180/2499, 180/2501, 192/2669, 202/2818,
210/2945, 248/3492, 251/3546, 255/3600
e. + de 237/3342, 241/3391
e. + den 133/1957
e. + deyken 180/2497
e. + e 150/2203, 164/2413, 180/2501, 182/2530, 190/2651, 192/2673,
234/3297, 139/2045, 207/2893, 240/3381
e. + i 193/2692, 213/2982, 221/3104, 191/2657
e. + imden 195/2719, 261/3688
e. + in 167/2462, 200/2789, 212/2974, 234/3297
e. + iñ 227/3186
e. + iñde 260/3679
e. + iñdedir 235/3306
e. + iñi 199/2780, 214/2997
e. + iñize 214/3004
e. + inde 219/3070, 245/3459, 254/3582
e. + inden 132/1931, 139/2037, 218/3050, 218/3052, 220/3082,
248/3506, 259/3657
e. + ine 132/1928, 132/1929, 138/2020, 141/2072, 144/2107, 147/2151,
152/2229, 163/2396, 182/2531, 198/2762, 223/3133, 134/1965,
207/2896

e. + ini 222/3118, 223/3125, 242/3413, 214/3001

e. + iyle 137/2005, 268/3796

e. + lerine 255/3596

[= 70]

el-amān : < Ar. Yardım ve şikayet edatı olarak “aman, medet” manasındadır;
“bıktım artık, illallah!, usandım, kafi, yeter, sus” gibi manalarda da
kullanılır.

e.152/2227, 181/2509, 250/3529, 143/2096

[= 4]

el-ḥamdülillāh : < Ar. Allah’a hamdolsun, allah’a şükür.

e.262/3698, 262/3698, 212/2963

[= 3]

el-heves : < Ar. Heves, şevk.

e.131/1921

el-mü'minūn : Müminler, inananlar.

e.193/2693

elyak : < Ar. Daha (en, pek) layık, liyakatli, çok yakışır.

e. + ı 216/3027

elʿayāzān : ?

e. 210/2942

elçi : Belli bir hususu konuşmak üzere bir taraf adına diğer tarafa gönderilen
kimse, aracı.

e. 184/2557

elem : < Ar. Ağrı, acı, sızı, sancı; keder, dert, maddi ve manevi ızdırıp.

e. 210/2938, 214/2999

e. + le 224/3152

[= 3]

elli : Elli (Sayı).

e. 148/2171, 240/3384, 251/3545

e. + sin 148/2173

[= 4]

elzem : < Ar. Daha (en, pek) lazım, lüzumlu.

e. 210/2934

emāret : < Ar. Emirlik, beylik, prenslik.

e. 263/3720

emcād : < Ar. Şeref, onur ve haysiyet sahibi olanlar.

e. + ı 167/2448

- emdi** : Şimdi.
e. 160/2349, 186/2589, 195/2722, 199/2774, 204/2851, 211/2950, 213/2978, 214/3000, 222/3116, 225/3158, 227/3187, 233/3281, 235/3309, 239/3363, 244/3446, 256/3609, 261/3688, 263/3725, 264/3738, 268/3795
[= 20]
- emek-dār** : Bir işte emeği çok geçmiş olan; eski ve sadık hizmetçi.
e. + iñ 155/2271
- emel** : < Ar. Ümit, umma, arzu, hırs, tamah.
e. + iñ 206/2874
- emevviyye** : < Ar. İslam arasında kurulan ilk devlet, ilk İslam hükümeti, Emevi devleti.
e. + de 243
- emīn** : < Ar. Emniyet sahibi, korkusuz; birine emniyet eden, güvenen; şüphe etmeyen; kendisine güvenilen [kimse, şey].
e. 187/2600, 208/2906, 209/2925, 237/3331, 242/3418
[= 5]
- emīr** : < Ar. Bir kavmin, bir şehrin başı.
e. 133/1944, 134/1959, 136/2002, 140/2056, 149/2191, 151/2211, 205/2868, 209/2926, 221/3096, 228/3205, 233/3280, 236/3324, 237/3334, 248/3498, 267/3774
e. + de 193/2684
e. + iñ 197/2740
[= 17]
- emn** : < Ar. Eminlik, korkusuzluk, rahatlık.
e. 267/3787
- emr** : < Ar. İş buyurma, buyruk.
e. 133/1947, 135/1979, 142/2084, 149/2189, 155/2272, 167/2457, 192/2678, 193/2682, 210/2944, 215/3014, 218/3056, 227/3197, 227/3198, 239/3362, 248/3497, 255/3595, 255/3596, 259/3662, 264/3741
e. + imiñ 235/3313
e. + iñ 149/2191
[= 21]
- emred** : < Ar. Bıyıkları terlemeye başlamış iken henüz yüzünde tüy, kıl bulunmayan genç.
e. 241/3401

eṇ	: Genişlik, arz. e. 213/2980, 213/2980 [= 2]
eṇse	: Boynun arka kısmı. e. + sinden 198/2763
enbiyā	: < Ar. Peygamberler, yalvaçlar. e. + ya 131/1915
endīše	: < Far. Düşünce; vesvese, merak, kaygı; gam, keder; şüphe; korku. e. 235/3307, 188/2608 e. + ye 234/3290 [= 3]
enīs	: < Ar. Dost, arkadaş; yar, sevgili. e. + i 205/2859
enseb	: < Ar. Daha (en, pek) münasip, uygun, çok yerinde e. 132/1937
er	: Rütbesi olmayan asker, nefer. e. 132/1933, 133/1955, 134/1959, 134/1961, 134/1972, 137/2007, 137/2007, 146/2145, 146/2146, 147/2165, 151/2212, 153/2242, 158/2323, 160/2356, 161/2358, 164/2408, 164/2415, 165/2419, 184/2559, 185/2575, 188/2616, 188/2621, 189/2633, 190/2645, 192/2667, 197/2752, 198/2758, 205/2866, 207/2889, 207/2890, 210/2945, 215/3009, 218/3056, 219/3065, 220/3081, 222/3111, 223/3132, 226/3183, 230/3236, 237/3343, 238/3358, 238/3360, 240/3384, 241/3391, 251/3538, 251/3545, 256/3614, 258/3644, 260/3668 e. + e 156/2297, 230/3236, 269/3803 e. + i 169/2483, 186/2583, 199/2775, 218/3054, 219/3067, 227/3189, 240/3387, 218/3056 e. + ile 188/2614, 188/2617 e. + iṇ 240/3380 e. + ini 146/2144 e. + le 246/3474 e. + ler 133/1945, 137/2009, 208/2903, 264/3734, 264/3734 e. + lere 225/3169 e. + leri 250/3533 e. + lerile 246/3473 [= 73]

eren	: Ermiş veli, yatır, evliya. e. + ler 146/2142, 163/2398, 223/3139, 225/3164, 232/3257, 232/3257, 250/3525 [= 7]
erlig(k)	: Erlik, mertlik, yiğitlik. e. + in 190/2643 e. 132/1933, 151/2220, 183/2534, 249/3517 e. + de 218/3062, 245/3458 e. + den 199/2771 [= 8]
eşer	: < Ar. Nişan, iz, alamet. e. 141/2071, 149/2182, 150/2196 e. + i 201/2804 [= 4]
esdir-	: Estirmek, esmesine sebep olmak. e.-diler 255/3597 e.-üp 154/2265 [= 2]
esen	: Sağ salim, afiyette, sıhhatte, selamette, sıhhatli, salim. e. 257/3637
esfel	: < Ar. 1. En sefil, pek aşağı, çok bayağı. 2. Aşağı [taraf]. e. + e 211/2950 e. + de 242/3417 [= 2]
esîr	: < Ar. Savaşta düşman eline düşen kimse, tutsak; kul, köle. e. 149/2185, 209/2928, 222/3116, 227/3194, 262/3700 e. + ler 212/2969, 227/3198 e. + leri 212/2967, 213/2989 [= 9]
eski	: Eski, geçmiş zamana ait olan, geçmiş zaman özelliklerini taşıyan, atik. e. 209/2919, 238/3353 [= 2]
esrâr	: < Ar. Gizlenilen ve bilinmeyen şeyler, aklın eremeyeceği işler. e. + ı 243/3428 e. + ını 206/2885 [= 2]
eş̣at	: Özel isim.

- e. 132/1935, 147/2155
[=2]
- eşek** : Tek parmaklılardan, uzun kulaklı, attan küçük binek ve yük hayvanı, merkep.
e. 223/3125
- et** : İnsan ve hayvan vücudunun kas ve yağdan meydana gelen, kemikle deri arasında bulunan kısmı.
e. 212/2973
e. + in 213/2979
e. + in 213/2986
e. + ini 212/2976
[=4]
- eṭrāf** : < Ar. Yanlar, uçlar, kıyıları.
e. + a 236/3320
e. + ını 264/3732
e. + larında 200/2793, 249/3510
[=4]
- eṭvār** : < Ar. Hal ve hareketler, işler, tarzlar.
e. + ı 243/3429
- ev** : Ev, ikamet edilen yer, konut, mesken, hane, ikametgah.
e. + e 202/2825
e. + in 234/3296
e. + iye 161/2359, 204/2852
e. + inden 164/2409
e. + ine 154/2254, 161/2360, 205/2861
[=8]
- evlād** : < Ar. 1. Çocuklar. 2. Oğul; kız; çocuk. 3. Sülale, nesil.
e. 182/2520, 201/2805, 201/2807, 201/2808, 206/2875, 207/2889, 232/3266, 268/3788
e. + ı 142/2090, 163/2401, 167/2448, 188/2608
e. + a 163/2388, 204/2848, 214/2994, 229/3217, 246/3464, 210/2933, 210/2941
e. + ı 167/2448, 201/2811, 201/2812
e. + ım 204/2850
e. + ını 187/2599
e. + ız 206/2875
[=25]

- evliyā** : < Ar. Keramet sahibi olanlar, erenler.
e. + ya 131/1915
- evvel** : < Ar. 1. Önce, ilk, birinci, başlangıç. 2. Eski, geçmiş, geçmiş zamanda.
e. 162/2382, 162/2383, 188/2619, 233/3275, 234/3292
e. + inden 145/2134, 161/2361
[= 7]
- evvelā** : < Ar. Birinci olarak, her şeyden önce, ilk önce.
e. 180/2503, 182/2531, 188/2613, 267/3781
[= 4]
- evvelī** : < Ar. En evvel, en önce olan, ilk zamanlarla ilgili.
e. 145/2132
- ey** : < Ar. + Far. Nida için ve nidaya cevap için kullanılır; “hey, yahu, bana bak!” gibi manalara gelir.
e. 131/1915, 131/1921, 133/1943, 133/1951, 134/1962, 136/2002, 137/2011, 138/2024, 138/2027, 138/2029, 139/2033, 139/2035, 141/2069, 141/2077, 142/2090, 142/2091, 143/2101, 145/2128, 147/2163, 148/2169, 149/2187, 150/2197, 150/2210, 151/2225, 152/2231, 152/2232, 152/2233, 153/2239, 153/2240, 153/2252, 153/2252, 154/2253, 155/2277, 155/2279, 155/2279, 156/2285, 156/2290, 156/2291, 156/2293, 157/2298, 157/2302, 158/2315, 159/2341, 160/2354, 161/2366, 162/2375, 162/2378, 162/2387, 164/2417, 165/2420, 165/2421, 165/2430, 165/2431, 165/2431, 166/2438, 166/2442, 166/2443, 168/2464, 168/2469, 169/2492, 180/2495, 180/2501, 181/2509, 181/2517, 185/2572, 186/2581, 186/2585, 186/2590, 187/2598, 187/2601, 187/2604, 187/2604, 187/2605, 187/2606, 187/2607, 188/2608, 189/2629, 189/2631, 190/2637, 191/2652, 191/2660, 192/2668, 193/2687, 193/2692, 194/2696, 194/2703, 194/2707, 195/2714, 195/2718, 195/2719, 197/2743, 197/2747, 197/2751, 198/2759, 199/2776, 199/2781, 201/2798, 201/2803, 203/2828, 203/2830, 203/2833, 203/2834, 203/2839, 204/2845, 205/2858, 205/2871, 206/2874, 206/2879, 207/2891, 210/2938, 211/2961, 213/2983, 213/2983, 213/2986, 213/2987, 213/2992, 214/2993, 214/2999, 215/3008, 215/3012, 215/3022, 216/3029, 216/3031, 216/3031, 216/3032, 216/3032, 217/3041, 217/3046, 218/3057, 218/3060, 220/3091, 221/3098, 221/3109, 222/3123, 223/3137, 224/3152, 226/3171, 227/3192,

227/3198, 228/3212, 229/3216, 229/3224, 230/3239, 231/3245,
231/3250, 231/3251, 231/3256, 232/3259, 232/3266, 232/3268,
233/3272, 238/3354, 238/3360, 239/3368, 240/3389, 241/3392,
241/3401, 242/3406, 243/3421, 243/3423, 243/3425, 243/3425,
244/3435, 244/3438, 244/3440, 244/3441, 245/3450, 246/3463,
246/3468, 246/3473, 247/3481, 247/3490, 248/3504, 249/3512,
250/3528, 254/3586, 254/3591, 254/3592, 256/3611, 256/3620,
257/3630, 257/3633, 259/3653, 259/3657, 259/3660, 259/3667,
262/3705, 263/3719, 264/3734, 264/3737, 264/3741, 265/3749,
266/3758, 266/3767, 267/3782, 268/3790, 269/3810

[= 197]

eyer : Binicisinin, üzerine oturması için binek hayvanlarının sırtına konulan nesne.

e. 252/3560

e. + i 252/3557

[= 2]

eyle- : Eylemek.

e. 150/2198, 153/2240, 160/2349, 204/2847, 210/2939, 217/3036,
217/3040, 221/3097, 224/3142, 224/3154, 225/3159, 226/3182,
228/3202, 234/3287, 239/3364, 239/3364, 244/3439, 256/3610,
258/3639, 262/3710, 152/2236

e.-di 132/1939, 133/1955, 134/1961, 134/1964, 136/1997, 136/1998,
137/2004, 137/2009, 139/2040, 140/2048, 142/2084, 145/2125,
148/2173, 150/2202, 150/2206, 155/2275, 157/2304, 161/2361,
161/2362, 161/2367, 162/2387, 163/2393, 168/2466, 169/2491,
181/2506, 181/2506, 182/2526, 183/2542, 183/2543, 186/2586,
190/2640, 190/2640, 190/2644, 190/2650, 194/2699, 195/2717,
199/2778, 200/2784, 202/2823, 204/2857, 205/2862, 205/2865,
205/2869, 206/2877, 206/2878, 207/2889, 207/2895, 208/2912,
210/2933, 210/2944, 210/2946, 211/2951, 213/2989, 215/3009,
215/3014, 223/3132, 223/3133, 225/3161, 225/3161, 226/3175,
227/3199, 227/3199, 229/3229, 230/3243, 233/3276, 238/3348,
244/3433, 245/3453, 250/3524, 250/3524, 252/3552, 252/3554,
252/3558, 254/3581, 255/3593, 255/3596, 255/3606, 256/3621,
257/3626, 257/3628, 257/3632, 259/3653, 259/3662, 262/3704,
262/3709, 266/3764, 267/3775, 267/3776, 268/3797

e.-dik 235/3312, 235/3312

e.-diler 148/2166, 149/2189, 165/2420, 186/2588, 211/2959, 215/3017,
 219/3069, 219/3075, 223/3137, 262/3712, 264/3731
 e.-dim 266/3765
 e.-diñ 227/3186
 e.-gil 158/2322, 238/3358, 254/3587
 e.-me 143/2095, 220/3090, 269/3813
 e.-mede 234/3288
 e.-medi 266/3762
 e.-mek 141/2064, 236/3330
 e.-meñ 168/2476
 e.-miş 182/2519, 189/2626, 197/2747, . 234/3290
 e.-ñ 181/2513, 258/3652
 e.-r 132/1934, 138/2024, 142/2082, 159/2342, 161/2364, 162/2381,
 187/2600, 223/3127, 241/3398, 251/3542, 255/3598, 145/2132,
 249/3517, 241/3397
 e.-rdi 247/3479
 e.-rim 212/2976, 212/2976, 225/3164, 235/3307, 236/3330, 238/3359,
 239/3361, 239/3375
 e.-rken 260/3677
 e.-rsem 211/2956
 e.-sin 156/2294
 e.-ye 147/2155, 210/2935, 210/2941
 e.-yeler 138/2023, 160/2351
 e.-yelim 214/3000
 e.-yen 245/3461
 e.-yerek 132/1928
 e.-yesin 139/2034
 e.-yim 244/3435
 e.-yiñ 189/2627, 219/3076
 e.-yüben 155/2269, 249/3508
 e.-yüp 138/2022, 183/2544, 187/2603, 212/2977, 227/3193, 236/3322,
 258/3642
 [= 189]
 eyli- : Eylemek.
 e.-m 156/2283
 e.-yim 228/3200
 e.-yor 234/3294, 255/3603

	e.-yorsun 238/3360
	[= 5]
eyü	: İyi, güzel, hoş, güçlü, kuvvetli.
	e. 151/2221, 214/2999
	[= 2]
eyvāh	: < Far. Yazık, heyhat.
	e. 153/2247, 195/2714, 196/2725
	[= 3]
eyvān	: < Far. 1. Büyük sofa, divanhane, salon. 2. Kemerli yüksek bina, oturacak yüksek yer, köşk. 3. Çardak.
	e. 251/3542
	e. + ina 257/3626
	[= 2]
eyyām	: < Ar. Günler, gündüzler; zaman.
	e. 257/3631
ez-an-cānib	: Bu taraftan.
	e. 189/2622, 202/2822, 206/2884, 224/3144, 239/3366, 247/3485
	[= 6]
ez-gāss	: ?
	e. + ı 162/2373
ezā	: < Ar. İncinme, incitme, can yakma, eziyet.
	e. 193/2687, 217/3040
	[= 2]
ezkār	: < Ar. 1. Anmalar, hatırlamalar, bildirmeler. 2. Zikirler.
	e. + ı 244/3439
ez-	: Ezmek.
	e.-di 259/3656
	e.-erim 220/3091
	e.-mek 152/2235
	[= 3]
ezel	: < Ar. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik.
	e. 212/2963, 234/3299
	[= 2]
ezelī	: < Ar. Ezele mensup, ezel ile ilgili, öncesiz, başlangıçsız.
	e. 142/2083
ezel	: < Ar. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.

e. + ki 162/2385, 224/3149

[= 2]

F

fāʾide : < Ar. Fayda, menfaat, kar, kazanç.

f. 263/3727

fāʾide-dār : Faydalı.

f. 261/3696

fāʾilāt : Vezin.

f. 193/2686, 269/3814

[= 2]

fāʾilātün : Vezin.

f. 193/2686, 193/2686, 269/3814, 269/3814

[= 4]

fācir : < Ar. Fücür sahibi, fena huylu, günahkar.

f. 182/2532

fāhişe : < Ar. 1. Ahlaksız kadın, kahpe. 2. Ar, ayıp, kabahat, günah.

f. + leri 261/3697

fākı : < Ar. Fakih, bilgin.

f. 263/3723

fāl : < Ar. Uğur; talih deneme; kahve fincanına, iskambile bakmak gibi birtakım garip usullerle insanın talihine ait şeyler söyleme.

f. + ını 262/3703

fāriğ : < Ar. Vazgeçmiş, çekilmiş.

f. 149/2186

fāsık : < Ar. Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın, günah işleyen, fesatçı, kötülük eden.

f. 134/1964, 162/2381, 182/2532

f. + a 155/2281

f. + ı 263/3720

[= 5]

fahr : < Ar. Övünme, böbürlenme, büyüklenme, şeref, onur, kıvanç.

f. + ı 155/2278, 233/3276

f. + ı 159/2334

[= 3]

fakir : < Ar. Zengin olmayan, yoksul, parasız, züğürt.

f. + im 220/3089

farķ : < Ar. Ayrılık, başkalık; ayırma, ayrılma, seçilme.

	f. 265/3753
farz	: < Ar. Zaruri, lüzumlu, gerekli. f. 193/2689
fażl	: < Ar. 1. Fazla, ziyade, artık, baki. 2. Fazlalık, üstünlük. 3. İyilik, fazilet, erdem, lütuf. f. + ı 255/3605
fecr	: < Ar. Sabaha karşı, Güneş doğmadan önce, ufkun gün doğusu tarafından görünen aydınlığı, tan yerinin ağarması. f. + i 152/2226
fedā	: < Ar. 1. Gözden çıkarma, uğruna verme. 2. Kurban. f. 153/2241, 168/2469, 189/2631 f. + sı 180/2500 [= 4]
feh̄m	: < Ar. Anlama, anlayış. f. 233/3282
felāh	: < Ar. Kurtuluş, selamet. f. 136/1990, 139/2042 [= 2]
felek	: < Ar. 1. Gökyüzü, sema. 2. Alem, dünya. 3. Talih, baht, kader. f. 150/2202, 161/2364, 162/2383, 187/2604, 187/2604, 187/2605, 187/2606, 187/2607, 188/2608, 199/2768, 260/3673 [= 11]
fenn	: < Ar. Hüner, marifet, sanat, ilim. f. + de 268/3802
fer	: < Far. Parlaklık, aydınlık. f. 251/3538 f. + e 134/1967 f. + i 250/3536 [= 3]
ferāġ	: < Ar. Vazgeçme, bırakıp terketme. f. 162/2380, 163/2399, 267/3778 [= 3]
ferāġat	: Vazgeçme, el çekme. f. 227/3197
ferāmūş	: < Far. Unutma, hatırdan çıkma. f. 244/3438
ferah	: < Ar. Gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

- f. 164/2410
- ferdā** : <Far. 1. Yarın, günün ertesi. 2. Atı, gelecek zaman. 3. Ahiret, öbür dünya, kıyamet.
f. + sını 181/2507
- feryād** : <Far. Yardım istemek için çıkarılan yüksek ses; bağırma, çağırma.
f. + a 144/2120, 145/2135, 203/2828
f. + ı 145/2130
[=4]
- feryād-res** : <Far. Feryad edenin imdadına yetişen.
f. + idir 203/2831
- fesād** : <Ar. 1. Bozukluk. 2. Fenalık, kötülük. 3. Fitne.
f. 156/2284, 183/2542
[=2]
- fetā** : <Ar. Genç, delikanlı, yiğit; mert.
f. 131/1915, 166/2443
[=2]
- feth** : <Ar. Açma, açılma.
f. 183/2542, 183/2543, 217/3041
f. + ini 187/2603, 249/3514
[=5]
- feyz** : <Ar. İlim, irfan.
f. + i 165/2432
- fırşat** : <Ar. Uygun zaman, elverişli durum.
f. 180/2497, 195/2719
[=2]
- fısk** : <Ar. Hak yolundan veya hak yoldan çıkma, Allah’a karşı isyan etme.
f. 154/2254
f. + ı 253/3576
f. + ıla 153/2248
[=3]
- fīl** : <Ar. Afrika ve Asya’nın sıcak bölgelerinde yaşayan, kolayca evcilleşen, yaşamakta olan kara hayvanlarının en irisi, hortumlu, kalın derili, memeli hayvan.
f. 190/2650, 190/2650, 198/2766, 200/2787, 261/3684
f. + i 200/2787
f. + ini 252/3562
f. + iyle 223/3135

- [= 8]
- fiġan** : < Far. İztırap ile baġırıp çağırma, inleme.
f. 209/2919, 250/3529
f. + ıyla 152/2234
- [= 3]
- fıkr** : < Ar. Fikir, düşünce.
f. 187/2604, 262/3710
f. + e 266/3769
- [= 3]
- fırār** : < Ar. Kaçma, savuşma, izinsiz veya nizamsız olarak ortadan kaybolma.
f. 131/1923, 149/2183, 154/2260, 182/2519, 183/2546, 236/3320, 261/3685, 265/3747
f. + a 165/2425
- [= 9]
- fuzūl** : < Ar. Lüzumsuz, fazla şey veya söz.
f. 137/2013, 139/2038, 143/2100, 150/2199, 158/2320, 185/2569, 187/2597, 188/2611, 196/2734, 218/3064, 233/3285, 252/3565
f. + e 207/2898
- [= 13]
- fücūr** : < Ar. İşret; sefihlik, günahkarlık, ahlaka aykırı durum.
f. 154/2254
f. + a 253/3576
- [= 2]
- G**
- ġaʿib** : < Ar. Görünmeyen, hazır olmayan, yok olan, kayıp.
g. 160/2352, 231/3248, 232/3270, 246/3473
- [= 4]
- ġabī** : < Ar. Kalınkafalı, anlayışsız, kabiliyetsiz.
g. 204/2849, 251/3551, 254/3589, 264/3737
- [= 4]
- ġafil** : < Ar. Gaflette bulunan, ihmal eden, ilerisini düşünmeyen, dikkatsiz, dalgın, tembel.
g. 152/2234, 189/2627, 201/2803, 201/2806, 216/3027
- [= 5]
- ġafil-ān** : Gafiller, tembeller.
g. 201/2807

- ġafillik** : Gafil olma durumu, gaflet.
g. 201/2804
- ġaflet** : < Ar. Gafillik, boş bulunma, dalgınlık, dikkatsizlik.
g. 193/2689, 210/2939, 231/3254
g. + i 231/3253
g. + iŋ 244/3437
[= 5]
- ġalaŋ** : < Ar. Yanlış, yanılma.
g. 187/2604
- ġalebe** : < Ar. Galip gelme, yenme, üstünlük.
g. 218/3057
g. + yi 219/3079
[= 2]
- ġalib** : < Ar. Galebe gelen, galebe çalan, üstün gelen, yenen.
g. 165/2428, 238/3347, 260/3674
[= 3]
- ġam** : < Ar. Keder, tasa, kaygı, dert.
g. 146/2139, 146/2139, 151/2214, 189/2630, 189/2631, 218/3053,
222/3124, 226/3184, 247/3490, 269/3806
g. + ı 234/3293
g. + ın 242/3418
[= 12]
- ġamġam** : < Ar. Savaşan, muharip.
g. + ı 139/2039
g. + ını 134/1963
g. + la 135/1973
[= 3]
- ġamız** : < Ar. Anlaşılması güç olan, anlaşılmaz, karışık, kapalı [söz].
g. 213/2986, 262/3712
[= 2]
- ġanīmet** : < Ar. Çalışmaksızın elde edilen şey, emeksiz kazanç.
g. 230/3242
- ġar** : < Ar. Mağara, in.
g. 157/2308, 224/3150, 240/3381, 265/3757
[= 4]
- ġaret** : < Ar. Çapul, yağma; akın, düşman toprağına yağma için yapılan saldırı.

- g. 254/3584
- ġarīb** : < Ar. Kimsesiz, zavallı.
g. + im 203/2840
- ġarġ** : < Ar. 1. Suya batma; batma; batırma. 2. Boġulma, boġma.
g. 139/2043, 160/2345, 234/3290, 249/3508, 265/3753
[= 5]
- ġavāyet** : < Ar. Azgınlık, hak yolundan sapma, kötü yola sapma.
g. 254/3580
- ġavġ(k)a** : Kavga.
g. 195/2722, 246/3473
g. + dan 246/3472
g. + sında 184/2554
g. + ya 182/2529, 247/3477, 165/2424
g. + yı 219/3075
[= 8]
- ġayet** : < Ar. 1. Nihayet, uç, son. 2. Çok, fazla, son derece.
g. 143/2100, 144/2111, 158/2327, 185/2572, 188/2611, 217/3035,
222/3124, 236/3330, 254/3579, 254/3586, 256/3616, 262/3707,
247/3478
g. + de 239/3372
[= 14]
- ġayret** : < Ar. Çalışma, çabalama.
g. 136/2000, 150/2209, 152/2236, 154/2256, 154/2257, 154/2257,
164/2406, 165/2432, 167/2448, 181/2511, 193/2693, 258/3645
g. + den 250/3536
g. + e 134/1969, 147/2159, 192/2669, 208/2905, 216/3030, 248/3492,
251/3550, 260/3669
g. + i 150/2205, 264/3738
[= 23]
- ġayrı** : < Ar. Ayrı, başka, artık, diğeri.
g. 137/2007, 269/3805
[= 2]
- ġazab** : < Ar. Dargınlık, kızgınlık, darılma, kızma, hiddet, öfke.
g. 132/1930, 136/1996, 139/2038, 187/2595, 197/2740
g. + a 162/2384, 190/2648, 226/3179
[= 8]
- ġazab-nāk** : < Ar. + Far. Gazaplı, öfkeli, dargın; kızgın.

- g. 188/2611
- ġazablan-** : Hiddetlenmek, öfekelenmek, kızmak.
g.-up 207/2892
- ġazā** : < Ar. Din uğruna savaş.
g. 193/2687, 204/2847, 204/2854, 214/3005, 217/3040, 225/3164, 225/3165, 231/3247, 236/3330, 237/3335, 239/3371, 268/3794
g. + da 216/3029
g. + dan 239/3369
g. + lar 194/2701, 258/3643
g. + ı 217/3037
g. + ya 206/2875, 224/3149, 246/3474
g. + yı 238/3360
[= 21]
- ġāzī** : < Ar. Gaza eden, ordunun başına geçen, savaşan; savaştan sağ ve muzaffer dönen.
g. 131/1922, 133/1955, 136/1993, 148/2176, 189/2629, 189/2632, 209/2925, 238/3353, 268/3798
g. + ler 206/2884
g. + ni 257/3634
g. + yem 163/2398
[= 12]
- ġaziyan** : Gaziler.
g. 195/2709, 207/2888, 247/3485, 252/3566
[= 4]
- ġıdā** : < Ar. İnsanı besleyen şeyler, besi.
g. 153/2241
g. + sı 180/2498
[= 2]
- ġıll** : < Ar. Gizli kin ve garez, düşmanlık.
g. 194/2699
- ġıṣṣ** : < Ar. Karışıklık, hile.
g. + ı 194/2699
- ġıyās** : Özel isim.
g. 233/3279, 248/3500
g. + ıla 248/3498
[= 3]
- ġonca** : < Far. Konca, tomurcuk, açılmamış çiçek.

	g. + i 152/2233
	g. + yı 243/3423
	g. + lar 253/3570
	g. + mız 216/3026
	g. + sını 216/3031
	[= 5]
ğubār	: < Ar. Toz. g. 166/2434, 196/2729, 196/2731, 224/3140, 230/3233, 250/3530, 259/3667, 260/3670, 260/3677 [= 9]
ğulām	: < Ar. 1. Tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlı, genç. 2. Köle, esir, kölemen. g. 141/2069
ğulūvv	: < Ar. 1. Haddini aşma, ileri gitme, aşkınlık, taşkınlık. 2. Hücum, saldırı. g. 149/2193, 150/2208, 241/3392, 246/3468, 250/3528, 259/3653, 263/3723 [= 7]
ğurāb	: < Ar. Karga. g. 217/3046
ğurbet	: < Ar. Gariplik, yabancılık. g. + e 205/2861
ğurūr	: < Ar. Boş şeylere güvenerek aldanma, boş şeylerle böbürlenme, kibir. g. 229/3219 g. + la 140/2061 [= 2]
ğuşša	: < Ar. Keder, kaygı, tasa. g. + mız 193/2685 g. + ya 249/3508 g. + yı 163/2389, 224/3148 [= 4]
gāh	: < Far. 1. Zaman bildiren edat. 2. Yer bildiren edat. 3. Arasıra, kimi, bazı. g. 200/2791 g. + ı 200/2791, 200/2791 [= 3]
gece	: Gece. g. 159/2329, 161/2366, 165/2427, 191/2662, 203/2842, 212/2974,

219/3077, 224/3152, 233/3271, 235/3304, 237/3344, 246/3472,
248/3499, 253/3567, 256/3617, 257/3633, 258/3645, 268/3791,
224/3142

g. + de 206/2886

[= 20]

gêç-

: Geçmek.

g. 153/2244

g.-üp 243/3430, 243/3432, 242/3419

g.-di 159/2336, 159/2339, 191/2663, 193/2684, 205/2864, 213/2988,
220/3088, 230/3240, 243/3431, 253/3572, 257/3625, 257/3631,
263/3717

g.-diler 180/2498

g.-elim 151/2219

g.-er 152/2234

g.-icek 263/3718

[= 21]

geçür-

: Geçirmek.

g.-di 257/3629

g.-ürdüm 214/2998

[= 2]

gedā

: < Far. Dilenci, yoksul.

g. 257/3626

g. + sı 180/2497

[= 2]

geh

: < Far. Bazı, arasıra.

g. 200/2791

gel-

: Gelmek.

g. 131/1920, 131/1920, 131/1920, 143/2096, 143/2098, 152/2238,
152/2238, 153/2250, 180/2501, 181/2505, 181/2508, 181/2516,
181/2516, 193/2687, 193/2689, 193/2690, 194/2703, 194/2704,
199/2775, 210/2939, 213/2991, 214/3000, 216/3030, 228/3200,
229/3216, 231/3256, 232/3262, 236/3326, 239/3368, 243/3426,
244/3439, 253/3568, 262/3710, 263/3725, 263/3725

g.-iyor 161/2358

g.-di 133/1951, 133/1956, 134/1959, 134/1962, 134/1965, 134/1967,
134/1968, 134/1968, 134/1969, 135/1987, 136/1990, 136/1996,
136/2002, 137/2013, 137/2014, 140/2053, 140/2062, 141/2065,

141/2065, 141/2067, 141/2070, 142/2078, 142/2088, 143/2099,
143/2103, 143/2105, 144/2107, 144/2120, 145/2125, 145/2133,
146/2142, 146/2147, 147/2153, 147/2154, 147/2155, 147/2159,
147/2165, 148/2169, 148/2170, 150/2205, 151/2213, 154/2261,
154/2261, 154/2264, 158/2320, 158/2322, 159/2332, 159/2336,
160/2344, 160/2352, 161/2359, 161/2363, 161/2369, 162/2374,
162/2380, 162/2384, 164/2404, 164/2417, 165/2418, 165/2419,
165/2426, 165/2432, 166/2434, 166/2435, 166/2437, 166/2442,
167/2462, 168/2468, 182/2524, 184/2557, 185/2566, 185/2571,
187/2595, 188/2610, 188/2613, 188/2615, 189/2624, 190/2641,
190/2645, 190/2648, 190/2650, 191/2654, 196/2727, 196/2731,
198/2759, 199/2780, 200/2785, 200/2795, 201/2802, 202/2820,
203/2828, 204/2852, 205/2860, 205/2867, 205/2871, 205/2871,
207/2893, 208/2905, 209/2928, 212/2967, 213/2981, 213/2985,
213/2990, 215/3008, 215/3009, 215/3012, 215/3018, 216/3023,
217/3049, 220/3080, 220/3084, 220/3094, 221/3096, 221/3109,
224/3153, 225/3160, 226/3172, 226/3175, 226/3179, 226/3181,
227/3193, 227/3198, 227/3198, 230/3233, 230/3244, 233/3280,
234/3286, 235/3304, 237/3339, 238/3357, 239/3367, 239/3367,
239/3372, 241/3403, 242/3409, 242/3413, 244/3445, 245/3450,
245/3456, 246/3462, 246/3473, 246/3475, 248/3503, 248/3504,
249/3509, 250/3528, 250/3529, 250/3533, 251/3544, 251/3550,
252/3555, 252/3565, 253/3569, 253/3569, 253/3570, 253/3571,
253/3572, 253/3573, 256/3619, 257/3633, 258/3641, 258/3650,
260/3669, 260/3672, 260/3675, 260/3679, 261/3684, 261/3693,
262/3702, 264/3742, 267/3786, 268/3789

g.-digi 166/2440

g.-dik 269/3811

g.-diler 133/1953, 135/1977, 135/1981, 136/1992, 140/2054, 144/2113,
148/2168, 149/2186, 149/2191, 149/2195, 152/2229, 159/2331,
164/2408, 167/2450, 168/2464, 168/2473, 169/2479, 169/2485,
182/2523, 184/2561, 186/2580, 192/2673, 196/2726, 196/2730,
197/2749, 198/2766, 199/2770, 206/2876, 211/2960, 219/3069,
223/3131, 224/3143, 225/3168, 226/3170, 233/3273, 240/3380,
240/3388, 248/3495, 249/3510, 252/3558, 252/3564, 260/3676,
262/3701, 264/3730, 264/3741, 265/3756, 268/3799

g.-dim 154/2266, 220/3084

g.-e 211/2953
g.-eler 218/3056
g.-elim 158/2316, 189/2622, 224/3144, 225/3169
g.-en 238/3351, 240/3381, 259/3666
g.-eni 223/3138, 242/3414
g.-esin 183/2547, 197/2738
g.-eyazdı 248/3505
g.-eyim 151/2223
g.-icek 133/1949, 134/1960, 162/2386
g.-iñ 211/2948, 228/3211
g.-inceye 237/3338
g.-mede 188/2612, 189/2627, 258/3645
g.-meden 185/2565
g.-medi 134/1971, 140/2049, 165/2422, 210/2947, 242/3416
g.-mekden 153/2243
g.-memiş 181/2508
g.-memişse 236/3327
g.-meñ 224/3142
g.-mesün 249/3518
g.-meye 193/2690, 249/3507
g.-mez 134/1972, 192/2670
g.-mezdi 184/2554
g.-miş 193/2688, 202/2825, 233/3285, 251/3539
g.-mişdir 144/2110, 183/2537
g.-mişim 202/2816
g.-mişler 244/3441
g.-seler 248/3506
g.-sün 249/3518, 249/3518
g.-üben 188/2618, 242/3415, 265/3755
g.-üñ 206/2874
g.-üp 133/1955, 134/1971, 136/2000, 138/2024, 139/2044, 141/2071, 147/2159, 155/2277, 180/2502, 182/2525, 183/2544, 188/2616, 199/2778, 202/2819, 204/2848, 211/2959, 219/3068, 248/3503, 260/3673
g.-üpdür 218/3058
g.-ür 138/2021, 154/2258, 159/2334, 159/2338, 159/2340, 161/2360, 164/2410, 169/2480, 182/2521, 196/2725, 198/2762, 236/3324,

237/3342, 242/3412, 242/3412, 256/3618, 261/3687

[= 351]

ger : < Far. “Eğer” kelimesinin kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır.

g. 138/2028, 142/2082, 155/2271, 163/2400, 166/2447, 180/2500, 193/2688, 195/2719, 197/2739, 197/2745, 201/2809, 202/2813, 223/3128, 241/3402, 244/3437, 246/3464

[= 16]

gerçek : Aslı olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.

g. 144/2118, 162/2374, 210/2940, 211/2958

[= 4]

gerek : Varlığına ihtiyaç duyulan, yapılması, edinilmesi icap eden (şey).

g. 132/1932, 132/1932, 148/2167, 162/2383, 166/2439, 222/3114, 227/3185, 234/3287, 234/3287, 237/3337, 237/3337, 246/3475, 259/3659

g. + dir 151/2221, 268/3794, 269/3805

[= 16]

getür- : Getirmek.

g. 140/2057, 140/2058, 154/2255, 161/2359, 204/2852, 209/2926, 262/3706

g.-sek 259/3661

g.-di 148/2179, 161/2360, 162/2379, 164/2409, 167/2455, 182/2522, 205/2861, 206/2878, 209/2927, 211/2955, 212/2965, 213/2984, 221/3098, 225/3162, 229/3221, 255/3601, 256/3610, 257/3623, 257/3629, 262/3707, 263/3720, 267/3774

g.-digin 203/2829

g.-diler 155/2272, 156/2290, 164/2411, 168/2467, 169/2486, 183/2538, 184/2557, 185/2566, 193/2682, 218/3060, 221/3100, 222/3123, 242/3416, 264/3740, 266/3759

g.-din 227/3187, 259/3658

g.-düm 256/3611

g.-e 228/3208

g.-in 144/2112, 183/2537, 184/2556, 185/2565, 192/2672, 245/3460

g.-irem 140/2060

g.-mek 227/3185

g.-ürseñ 223/3129

[= 59]

gevher : < Far. 1. Elmas, cevher. 2. Bir şeyin aslı, esası.

	g. + in 216/3029
geyme	: Giyecek, elbise.
	g. + de 231/3249
gez-	: Gezmek.
	g.-mek 152/2235
	g. 154/2255
	[= 2]
gezdır-	: Gezdirmek.
	g.-di 214/3002
	g.-eni 269/3812
	g.-irdim 214/2998
	[= 3]
gibi	: Gibi, benzeri.
	g. 137/2006, 144/2120, 147/2157, 152/2236, 154/2263, 157/2301, 157/2311, 163/2395, 163/2396, 168/2476, 191/2661, 197/2747, 198/2754, 199/2776, 201/2805, 203/2839, 208/2903, 209/2920, 223/3125, 223/3138, 223/3138, 226/3181, 228/3201, 229/3226, 230/3238, 241/3399, 246/3476, 247/3479, 251/3549, 255/3593, 267/3773, 267/3786
	[= 32]
gid-	: Gitmek.
	g.-e 138/2020, 165/2428, 168/2473, 193/2685, 234/3288, 243/3422, 261/3689, 264/3738
	g.-ecegin 139/2047
	g.-eler 217/3043
	g.-elim 135/1979, 152/2238, 152/2238, 182/2528, 195/2722, 225/3165, 236/3326, 244/3446, 258/3643
	g.-em 151/2211, 166/2439, 220/3089
	g.-emezdi 224/3147
	g.-en 131/1913
	g.-er 141/2073
	g.-erim 137/2010
	g.-eriz 206/2875
	g.-ersin 225/3166
	g.-esiz 163/2400
	g.-eyim 206/2880, 220/3094
	g.-i 146/2136

- g.-iñ 227/3188, 258/3652, 245/3448
g.-übin 206/2874
g.-üp 163/2392, 235/3310, 237/3333, 264/3739
[= 40]
- gir-** : Girmek.
g. 194/2703, 232/3264
g.-di 132/1928, 136/1993, 137/2003, 140/2061, 146/2145, 148/2180, 151/2215, 157/2309, 164/2404, 165/2421, 167/2451, 197/2751, 199/2772, 199/2773, 199/2778, 200/2795, 201/2798, 207/2890, 207/2902, 223/3132, 223/3133, 226/3172, 227/3196, 228/3213, 249/3513, 258/3649, 260/3668, 262/3698, 262/3704, 265/3748, 265/3752, 267/3780
g.-diler 135/1974, 151/2216, 185/2577, 196/2724, 245/3449, 251/3546, 260/3678, 261/3697, 265/3749
g.-e 147/2164, 190/2643, 197/2751, 200/2795, 207/2888, 226/3171
g.-elim 131/1926
g.-me 131/1913
g.-medi 137/2007, 203/2838, 226/3184, 256/3615, 263/3727
g.-mediler 226/3183
g.-mişdi 261/3686
g.-se 260/3680
g.-sem 237/3337
g.-señiz 226/3184
g.-sene 227/3187
g.-üp 133/1948
[= 63]
- girdāb** : <Far. Suların döndüğü ve çukurlaştığı yer, anafor, çevrinti, burgaç.
g. + a 217/3035
- giri** : Geri.
g. + sin 262/3699
- gribān** : <Far. Elbise yakası.
g. 131/1920
- giriṭār** : <Far. Tutulmuş, yakalanmış, esir.
g. 192/2677, 242/3409
[= 2]
- giriş-** : Girişmek.
g.-di 238/3355

- g.-diler 165/2424, 208/2903
[= 3]
- girü** : Geri.
g. 148/2180, 166/2439, 166/2440, 217/3036, 252/3564, 265/3755
g. + ye 236/3319, 246/3466
[= 8]
- giryān** : < Far. Ağlayıcı, ağlayan.
g. + ın 195/2712
- git-** : Gitmek.
g. 146/2136, 165/2428, 220/3091, 229/3217
g.-di 134/1958, 142/2088, 144/2118, 158/2315, 164/2409, 181/2518, 195/2720, 206/2886, 218/3056, 228/3212, 231/3248, 237/3339, 237/3341, 239/3373, 250/3529, 258/3651, 262/3707, 265/3754, 267/3774
g.-digi 186/2582, 229/3217
g.-digini 236/3320
g.-dikde 155/2276
g.-diler 133/1948, 185/2568, 209/2923, 242/3415, 242/3419, 256/3622, 268/3798
g.-medi 209/2931
g.-mek 151/2220, 232/3257
g.-meye 248/3494
g.-meyüz 225/3166
g.-miş 224/3145, 235/3302, 241/3394, 247/3486, 232/3270
g.-meyin 245/3448
g.-se 234/3287
[= 47]
- gītī** : < Far. Dünya.
g. 243/3427
- giy-** : Giymek.
g.-di 244/3433
- giyir-** : Giydirmek.
g.-di 142/2086
- gizlen-** : Gizlenmek.
g.-diler 253/3576
- gizli** : Açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve aşık olmayan, meçhul.
g. 158/2317

- g. + dir 231/3247
[= 2]
- göç-** : 1. Yurt değiştirmek, hicret etmek. 2. İrtihal etmek, ölmek.
g.-ür 235/3306
- gög(k)** : Gök, sema.
g. + e 134/1970, 163/2402, 199/2768, 223/3139, 229/3227
g. + ü 228/3201
g. 139/2043, 205/2868, 236/3324
g. + de 198/2767, 247/3478
g. + den 161/2366
g. + ler 159/2330, 203/2842
[= 14]
- göl** : Kara ile çevrili, çeşitli büyüklükte durgun ve kalıcı su.
g. 267/3773
- göm-** : Gömmek.
g.-di 214/3003
g.-diler 266/3762
[= 2]
- göñ(ü)l** : Gönül, yürek.
g. + i 235/3308, 256/3620
g. + üm 156/2291, 239/3369
g. + üñ 154/2254, 217/3037
g. 131/1917, 152/2238, 153/2239, 153/2252, 153/2252, 180/2496, 181/2509, 181/2510, 193/2690, 193/2690, 217/3037, 217/3037, 217/3044, 231/3256, 232/3258, 232/3259, 243/3427, 249/3520, 254/3585
g. + den 139/2044, 166/2447, 193/2688, 201/2800, 230/3230, 263/3726
g. + e 153/2247, 153/2247, 194/2695
g. + ler 153/2250, 154/2255, 160/2345, 216/3031, 231/3251, 234/3296, 253/3572
[= 41]
- gönder-** : Göndermek.
g.-üñ 228/3205
g. 261/3686
g.--di 132/1937, 133/1946
g.--meñ 132/1932
g.-di 137/2013, 161/2370, 186/2579, 187/2597, 198/2757, 198/2763,

207/2902, 208/2907, 208/2909, 208/2911, 208/2913, 208/2915,
209/2919, 222/3122

g.-diler 148/2171, 182/2531, 185/2574, 188/2610, 228/3213

g.-eyim 219/3065

g.-miş 184/2562

g.-mişdi 185/2570

[= 26]

göndür- : 1. Uğurlamak, teşyi etmek. 2. Göndermek.

g.-e 181/2508, 181/2515

g.-elim 131/1925, 132/1934

[= 4]

gör- : Görmek.

g. 135/1978, 136/1995, 137/2008, 143/2096, 151/2213, 159/2339,
161/2365, 183/2543, 186/2586, 186/2588, 186/2590, 190/2639,
190/2650, 198/2760, 199/2775, 211/2951, 212/2967, 243/3427,
243/3431, 268/3799

g.-di 134/1972, 135/1984, 135/1985, 137/2003, 137/2014, 139/2043,
140/2049, 140/2055, 140/2062, 141/2066, 141/2070, 141/2073,
141/2074, 144/2110, 145/2127, 147/2155, 148/2177, 149/2183,
149/2184, 151/2217, 151/2224, 156/2283, 156/2284, 156/2296,
157/2308, 159/2330, 160/2353, 160/2357, 161/2359, 161/2360,
161/2371, 163/2389, 164/2405, 164/2410, 165/2423, 167/2452,
167/2456, 169/2483, 185/2573, 188/2615, 189/2636, 192/2674,
192/2680, 194/2708, 198/2762, 202/2827, 214/2993, 215/3014,
219/3079, 220/3081, 221/3101, 221/3103, 221/3108, 223/3134,
224/3152, 225/3160, 226/3176, 226/3180, 227/3196, 227/3196,
230/3240, 233/3285, 234/3289, 234/3294, 236/3316, 237/3331,
237/3331, 237/3334, 237/3342, 238/3353, 241/3404, 242/3411,
242/3412, 245/3458, 246/3466, 246/3468, 248/3505, 249/3519,
250/3535, 251/3551, 252/3563, 252/3564, 255/3602, 255/3607,
256/3617, 258/3639, 258/3652, 259/3664, 260/3673, 262/3708,
265/3747, 268/3796

g.-digi 161/2361, 162/2373, 204/2857, 205/2863, 225/3163, 256/3621

g.-digini 169/2488

g.-diki 229/3223

g.-diler 135/1974, 145/2121, 148/2175, 163/2390, 165/2426, 168/2473,
184/2559, 198/2764, 201/2801, 205/2859, 205/2871, 207/2900,

222/3121, 224/3142, 240/3376, 241/3391, 247/3482, 247/3483,
254/3580, 260/3671, 263/3727, 265/3744, 265/3755

g.-elim 132/1934, 140/2057, 161/2364, 184/2556, 244/3444, 266/3770

g.-em 206/2881

g.-emedi 141/2070

g.-emezseñ 232/3260

g.-emezsın 231/3253

g.-en 150/2205, 212/2972, 244/3444, 266/3761

g.-enler 262/3708, 268/3801

g.-enlerin 248/3501

g.-esin 152/2237, 268/3792

g.-icek 211/2957, 251/3538, 261/3690

g.-in 265/3750

g.-irsin 219/3077

g.-meñ 155/2281

g.-meyesiz 211/2957

g.-se 260/3680

g.-sünler 221/3097

g.-üben 219/3071

g.-ün 155/2279

g.-üp 132/1937, 135/1986, 147/2154, 147/2157, 148/2174, 151/2212,
157/2306, 191/2659, 191/2666, 198/2758, 199/2780, 201/2798,
201/2802, 203/2834, 209/2919, 214/3007, 215/3012, 223/3136,
230/3241, 240/3386, 241/3405, 246/3470, 253/3576, 260/3669

g.-ür 161/2365

g.-ürsün 244/3437

g.-me 231/3253

[= 200]

görül- : Görülmek, varlığı gözle hissedilmek.

g.-memiş 251/3547

görün- : Görünmek, kendini göstermek, ortaya çıkmak, gözükmek.

g.-eler 158/2313

g.-iyor 193/2687

g.-ür 145/2122

[= 3]

görüş- : Görüşmek.

g.-di 210/2945, 230/3244, 262/3702

- g.-diler 168/2464, 265/3757, 132/1938
g.-üp 193/2683
[= 7]
- göster-** : Göstermek.
g.-di 136/1988, 141/2065, 146/2146
g.-e 190/2643, 199/2771
g.-em 245/3460
g.-eyim 222/3117
g.-ir 162/2383, 231/3254
g.-üp 181/2504
[= 10]
- götür-** : Götürmek.
g.-diler 193/2682
g.-elim 196/2723
g.-em 228/3206
[= 3]
- gövde** : İnsan bedeni, vücut.
g. 230/3239
g. + ler 251/3548
[= 2]
- göyün-** : Yanmak.
g.-miş 134/1970
- göz** : Göz.
g. 204/2853, 211/2957, 212/2968, 237/3338, 248/3501
g. + i 259/3659, 265/3746, 139/2046, 223/3134
g. + in 133/1954, 191/2659
g. + iñe 232/3260
g. + iniñ 144/2108
g. + leri 203/2840
g. + lerin 164/2412, 168/2463
g. + lerinden 158/2326, 256/3612
g. + lerine 156/2292, 239/3367
g. + leriniñ 256/3613
g. + üm 156/2291
g. + üñ 253/3573
g. + üñden 232/3262
g. + ünden 204/2855, 239/3365, 256/3619

- [= 27]
- gözed-** : Gözetmek, korumak, himaye etmek.
g.-irdim 149/2188
g.-irler 146/2144
- [= 2]
- gūş** : < Far. Kulak.
g. 235/3302
g. + ıñ 232/3261
- [= 2]
- gūşe** : < Far. Köşe, bucak.
g. + de 243/3424
- gūy** : < Far. Yuvarlak şey, top, küre.
g. 251/3549
- güc(ç)** : Güç, kuvvet.
g. 191/2664, 184/2551
g. + üm 225/3156
g. + dür 216/3033
- [= 4]
- gül** : < Far. Çiçek.
g. 193/2690, 243/3421, 243/3421
g. + de 243/3422
g. + i 231/3251
g. + ıñ 253/3571, 253/3571
g. + lere 216/3032
g. + üñ 152/2237
- [= 9]
- gül-bün** : < Far. Gül kökü, gül biten yer.
g. + ıñ 246/3475
- gül-zār** : < Far. Gül bahçesi, gül tarlası.
g. 180/2501, 216/3031
g. + ı 243/3426, 217/3044
- [= 4]
- gül'izār** : Özel isim.
g. 256/3608, 257/3623, 257/3625
g. + a 256/3617
g. + ın 256/3616
- [= 5]

- göl-** : Gülmek.
g.-diler 221/3099, 193/2683
g.-mede 269/3804
[= 3]
- gölān** : < Far. Güller.
g. + ı 159/2335, 165/2423, 192/2670, 192/2671
[= 4]
- gölşen** : < Far. Gül bahçesi.
g. + de 231/3251, 253/3569
g. + ine 180/2496
[= 3]
- güm** : < Far. Kayıp, yitik.
g. 139/2043
- güm-rāh** : < Far. Yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış.
g. 131/1913
g. + ını 250/3523
g. + lu 199/2777
g. + ıdır 236/3318
[= 4]
- gümān** : < Far. Zan, sanma, sezme.
g. + ıyla 152/2234
- gün** : Gün.
g. 132/1929, 132/1938, 133/1952, 142/2082, 146/2140, 146/2141, 149/2182, 149/2190, 150/2207, 154/2261, 162/2375, 168/2467, 169/2478, 182/2519, 183/2536, 183/2546, 184/2555, 184/2561, 185/2564, 185/2571, 185/2577, 189/2635, 190/2639, 191/2662, 196/2726, 196/2726, 198/2767, 201/2799, 201/2806, 203/2839, 205/2870, 206/2879, 206/2879, 218/3050, 221/3103, 227/3195, 233/3272, 233/3285, 236/3319, 237/3333, 237/3344, 238/3346, 242/3418, 242/3419, 244/3443, 244/3445, 247/3487, 257/3625, 260/3681, 263/3715, 268/3789, 268/3789, 191/2660
g. + de 268/3797
g. + e 138/2032, 228/3211, 259/3666
g. + i 162/2375, 191/2657, 233/3272, 244/3445
g. + idir 137/2012, 137/2012, 212/2969
g. + lerde 133/1944
[= 65]

- gündüz** : Güneşin doğuşu ile batışı arasındaki aydınlık zaman, gün.
g. 258/3645
- güneş** : Dünya ve diğer gezegenlerin etrafında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayatın devamı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyaya en yakın yıldız, şems.
g. 190/2640
- gürbüz** : <Far. 1. Kahraman. 2. Gürbüz, genç irisi, iyi gelişmiş, serpilmiş, sağlam bir bünyeye sahip.
g. 158/2323
- gürz** : <Far. Silah olarak kullanılan uzun saplı, büyük demir topuz.
g. 134/1964, 135/1975, 139/2040, 139/2041, 139/2041, 146/2150, 147/2151, 147/2160, 167/2453, 190/2646, 190/2648, 190/2650, 198/2755, 200/2785, 200/2791, 207/2891, 207/2893, 207/2894, 207/2898, 215/3011, 215/3018, 223/3133, 223/3136, 226/3177, 226/3180
g. + i 134/1966, 247/3479
g. + e 139/2041, 207/2894, 147/2151
g. + i 136/1997, 158/2323, 183/2534
g. + ile 215/3010
g. + in 136/1997, 198/2755
g. + ini 134/1965, 139/2045, 207/2894
[= 39]
- güşād** : <Far. Açma, açılma, açılış.
g. 180/2503
- güzār** : <Far. Gezme, geçiş.
g. 211/2956, 251/3548
[= 2]
- güzel** : Göze ve kulağa hoş gelen, görülmesi, duyulması insana zevk veren, cemil.
g. 181/2516, 237/3336, 238/3348
[= 3]

H

- ḥā'il** : <Ar. İki şey arasında veya bir şey önünde perde olan, mani olan, arayı kapayan, engel.
h. 141/2073, 248/3501
[= 2]
- ḥācet** : <Ar. İhtiyaç, lüzum, gereklik, muhtaçlık.

	h. 219/3065
ḥādise	: < Ar. Vakıa, yeni bir şey, ilk defa çıkan, macera olan bir nitelik ve durum. h. + den 187/2605
ḥāfız	: < Ar. Kur'an-ı Kerim'i başından sonuna kadar ezberleyen. h. + lar 233/3274, 245/3451 [=2]
ḥāl	: < Ar. 1. Şimdiki zaman, geçmiş ve gelecek olmayan zaman. 2. Oluş, bulunuş, suret, durum. h. 142/2081, 145/2131, 161/2372, 195/2710, 202/2827, 218/3050, 224/3154, 232/3261, 236/3321, 266/3767 h. + de 239/3372, 235/3308 h. + e 202/2821, 232/3257, 234/3299, 220/3080 h. + i 135/1974, 135/1985, 139/2046, 142/2090, 142/2090, 143/2100, 149/2183, 207/2900, 221/3096, 225/3163, 238/3353, 246/3468, 265/3750, 265/3755, 164/2405, 192/2671 h. + im 203/2839 h. + imizi 131/1926 h. + in 208/2910, 234/3297, 224/3153 h. + iñ 181/2509 h. + iñi 234/3292 h. + iñizi 239/3375 h. + ini 227/3194, 242/3413, 257/3624 h. + lerin 205/2866 [=43]
ḥāmā	: Özel isim. h. + ya 169/2481
ḥāmil	: Özel isim. h. 133/1956
ḥāriş	: Özel isim. h. 230/3237, 248/3504 [=2]
ḥāşıl	: < Ar. Husule gelen, husul bulan, peyda olan, çıkan, üreyen. h. 154/2257, 154/2267 [=2]
ḥāşılı	: Sonuç olarak, sözün kısası, velhasılı hulasa. (Ar. ḥāşıl'dan iyelik ekinin kalıplaşmasıyla ḥāşıl + ı)

h. 226/3176, 227/3194, 228/3204, 248/3504, 136/1999, 188/2618, 197/2749, 198/2766, 201/2799, 205/2867, 215/3013, 236/3323, 239/3373, 241/3393, 253/3567, 267/3782

[= 18]

ḥāṣā : < Ar. Asla, katiyen, hiçbir vakit, Allah göstermesin, uzak olsun.

h. 162/2386, 222/3110

[= 2]

ḥāzık : < Ar. Hazakatlı, işinin ehli, usta, eli uz.

h. 144/2111

ḥāzır : < Ar. Huzurda, meydanda, göz önünde olan, bizzat bulunan.

h. 132/1933, 133/1947, 133/1951, 133/1953, 225/3167, 248/3493

[= 6]

ḥāzır : bkz. ḥāzır

h. 149/2193, 189/2633, 197/2750

[= 3]

ḥabb : < Ar. Tane, tohum, çekirdek.

h. + ı 194/2707

ḥabīb : < Ar. 1. Sevgili. 2. Seven, dost.

h. 190/2645, 190/2646, 190/2648, 191/2652, 192/2668, 217/3041

h. + iḡ 191/2652, 191/2654, 238/3349

[= 9]

ḥabis : > ḥabs Ar. Hapis, alıkoyma, bir yere kapama, salıvermememe, bir yere kapayıp dışarı çıkarmama, hapishane.

h. + den 257/3635

ḥabl : < Ar. İp, urgan, halat.

h. 244/3434

ḥabs : < Ar. Hapis, alıkoyma, bir yere kapama, salıvermememe, bir yere kapayıp dışarı çıkarmama, hapishane.

h. 181/2518

h. + den 239/3364

[= 2]

ḥabīs : < Ar. Kötü, alçak, pis, soysuz.

h. + i 264/3731

ḥaccāc : < Ar. Irak valisi olup Hz. Muhammed soyuna ve taraftarlarına eziyet eden Yusuf bin Sakafi'nin unvanı.

h. 151/2224, 259/3660

h. + ı 250/3531

- [= 3]
- ḥaccār** : < Ar. Taşçı, taş işçisi.
h. + ı 132/1935
- ḥacer** : < Ar. Taş.
h. 152/2226
h. + i 152/2226
- [= 2]
- ḥadd** : < Ar. 1. Sınır. 2. Derece. 3. Gerçek değer.
h. + idir 157/2299
h. + inde 162/2384
h. + indir 139/2033
h. + inî 162/2384
- [= 4]
- ḥadīd** : < Ar. Öfkeli, hiddetli, şiddetli, titiz.
h. 138/2025
- ḥakikat** : < Ar. Bir şeyin aslı ve esası, mahiyeti.
h. 216/3031
h. + in 243/3423
- [= 2]
- ḥakk** : < Ar. Allah, tanrı.
h. 181/2511, 186/2583, 189/2636, 194/2698, 210/2933, 222/3111, 225/3161, 261/3689, 268/3800, 166/2443
h. + a 144/2115, 145/2129, 167/2456, 180/2494, 237/3334, 245/3453
h. + dan 155/2280, 162/2387, 165/2432, 211/2949, 254/3583
h. + ı 143/2098, 232/3258
h. + için 197/2744, 197/2744, 216/3030, 236/3329, 236/3329
h. + ında 262/3712
h. + in 160/2343, 191/2655, 194/2698, 233/3276
h. + ında 150/2199, 266/3771
h. + ındır 181/2514
h. + la 198/2756
- [= 37]
- ḥakīm** : < Ar. Alim, bilgin, her şeyi bilen; tabiatı inceleyen; felsefeci; tabip, doktor.
h. 143/2105, 145/2126
h. + i 145/2123
- [= 3]

- ḥaleb** : Halep.
h. 133/1949, 135/1977
h. + de 133/1946
h. + e 131/1923, 132/1938, 133/1944, 133/1948
[= 7]
- ḥalebli** : Halepli.
h. 135/1984
- ḥalīm** : < Ar. Tabiatı yavaş olan, yumuşak huylu.
h. 222/3119
- ḥalk** : < Ar. 1.Boğaz. 2. Tıraş etme.
h. + ı 161/2365
- ḥammām** : < Ar. Hamam, banyo.
h. + a 193/2682
- ḥamd** : < Ar. Tanrı'ya olan şükran duygularını bildirme.
h. 167/2456, 245/3453, 262/3700
h. + i 255/3606
[= 4]
- ḥamiyyet** : < Ar. Milli onur ve haysiyet.
h. 193/2687
- ḥamle** : < Ar. Atılış, atılma, saldırı, saldırma.
h. 135/1982, 137/2004, 139/2040, 140/2051, 146/2148, 146/2150, 147/2152, 147/2155, 148/2171, 149/2195, 163/2402, 167/2450, 199/2773, 200/2784, 200/2790, 223/3133, 226/3173, 240/3388, 241/3391, 241/3393, 246/3465, 249/3521, 252/3552, 258/3650, 260/3676, 264/3730
h. + i 134/1964
h. + ler 198/2764, 198/2765
h. + lerin 200/2796
h. + ḥi 199/2775
h. + ḥiz 258/3652
h. + niḥ 226/3178
h. + si 147/2157
h. + sin 190/2647, 199/2774, 226/3173, 226/3177
[= 38]
- ḥamza** : < Ar. Abdülmuttalib'in oğlu ve Hz. Muhammed'in amcasıdır.
h. + nıḥ 206/2881, 224/3146, 268/3793
[= 3]

- ḥarām** : < Ar. Şeriatçe, dince yasak edilmiş şey.
h. 155/2277
- ḥarāret** : < Ar. Sıcaklık.
h. + i 261/3690
- ḥarb** : < Ar. Cenk, kavga, savaş.
h. + i 136/1994, 146/2141, 222/3120
[= 3]
- ḥarbe** : < Ar. Kısa mızrak, süngü.
h. 245/3459, 248/3500
[= 2]
- ḥarbī** : < Ar. Harbe, tüfek doldurmaya, en çok temizlemeye yarayan demirden veya ağaçtan yapılmış çubuk.
h. + leri 258/3648
- ḥarem** : < Ar. Herkesin girmesine müsaade edilmeyen, saygıdeğer ve kutsal yer.
h. 187/2606
- ḥarīf** : < Ar. 1. Meslekdaş, sanat arkadaşı. 2. Herif, adi. 3. Teklifsiz dost.
h. 134/1971
- ḥasan** : : Hz. Hasan.
h. 150/2197, 254/3579, 257/3637, 267/3781
h. + ı 187/2601
h. + ın 233/3277
h. + ından 269/3813
[= 7]
- ḥasbiḥāl** : < Ar. Görüşüp dertleşme, halleşme.
h. 169/2487
- ḥasret** : < Ar. Ele geçirilemeyen veya elden kaçırılan bir nimete üzüлp yanma, iç çekme, inleme; üzüntü, keder, zahmet; eseflenme, göreceği gelme, özleyiş.
h. 253/3577
h. + le 156/2295
[= 2]
- ḥattā** : < Ar. Bundan başka, fazla olarak, dahi, bile, hem de, üstelik de.
h. 251/3548
- ḥavāle** : < Ar. Bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ısmarlama.
h. 134/1964, 136/1998, 187/2605, 200/2785, 207/2891, 207/2893,

- 209/2918, 261/3683
[=8]
- ḥavl** : < Ar. Güç, kuvvet, takat.
h. + iyle 265/3752
- ḥayā** : < Ar. 1. Utanma, sıkılma. 2. Ar, namus, edep.
h. 155/2280, 155/2280, 269/3809
[=3]
- ḥaydar** : < Ar. 1. Arslan. 2. Hz.Ali. 3. Cesur, yiğit adam.
h. 138/2021, 138/2026, 150/2199, 160/2347, 161/2358, 186/2587, 195/2718, 239/3370, 238/3351(ḥaydār)
h. + ı 137/2017, 239/3361
h. + a 131/1916, 137/2016, 138/2021, 163/2393, 166/2446, 186/2593, 213/2991
h. + ı 160/2357, 258/3639
h. + ıḡ 160/2353, 166/2447, 167/2448, 186/2592, 201/2809, 209/2929
[=25]
- ḥayf** : 1. Haksızlık, zulüm. 2. Yazık ki, heyhat, vah! 3. İlenç, ah, beddua.
h. 166/2446, 181/2507, 191/2666, 210/2936, 224/3150, 225/3155
h. + i 249/3507
[=7]
- ḥayfā** : < Ar. Yazık ki, heyhat, vah!
h. 193/2688
- ḥaykır-** : Haykırmak, çok yüksek sesle bağırarak.
h.-uben 139/2035
h.-up 139/2043
[=2]
- ḥayrān** : < Ar. 1. Şaşmış, şaşa kalmış, şaşırmış. 2. Çok tutkun.
h. 195/2717
h. + a 218/3060
[=2]
- ḥayret** : < Ar. Şaşma, şaşıрма, şaşakalma, ne yapacağını bilmeme.
h. + e 251/3550
- ḥayvān** : < Ar. 1. Canlılık, dirilik. 2. Canlı şey. 3. İnsanı da içine alan bütün canlılar.
h. 153/2245
- ḥayy** : < Ar. 1. Allah'ın adlarından. 2. Diri, canlı.
h. 193/2693

- ḥazret** : < Ar. Saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan.
h. + i 137/2017, 138/2024, 138/2027, 142/2080, 150/2197, 155/2275,
157/2300, 159/2335, 160/2345, 160/2347, 168/2470, 169/2489,
187/2599, 189/2628, 194/2695, 197/2744, 202/2813, 202/2817,
208/2904, 220/3086, 222/3110, 224/3146, 229/3228, 263/3721,
269/3807
h. + i 245/3454
h. + in 189/2636
h. + in 154/2266
h. + ine 167/2455, 196/2735, 265/3756
[=31]
- ḥekīm** : < Ar. Mesleği hastalıkları teşhis ve tedavi etmek olan kimse, tıp doktoru, tabip.
h. + i 146/2137
- ḥelvā** : < Ar. Unlu, yağlı ve şekerli maddelerle yapılan bir tatlı.
h. 220/3087
h. + nın 220/3094
h. + sını 220/3093
h. + yı 220/3089, 220/3090
[=5]
- ḥesāb** : < Ar. Hesap, sayma, aritmetik.
h. + ından 232/3266
- ḥırş** : < Ar. Öfke, kırgınlık.
h. 229/3224
h. + ı 226/3175
[=2]
- ḥīle** : < Ar. Oyun, aldatma, dubara.
h. 151/2224, 156/2285, 218/3062, 266/3765, 266/3772
[=5]
- ḥīle-kār** : < Ar. + Far. Hileci, hile eden, düzenbaz, oyuncu.
h. + ın 266/3766
- ḥicāb** : < Ar. 1. Utanma, sıkılma. 2. Perde.
h. 232/3260
h. + dır 244/3437
[=2]
- ḥicār** : < Ar. Taşlar.
h. + ın 132/1935

ḥikāyāt	: < Ar. Hikayeler. h. 253/3568
ḥikāyet	: < Ar. 1. Anlatma. 2. Hikaye. h. 195/2717, 202/2823 h. + in 234/3300 [= 3]
ḥikmet	: < Ar. 1. Hakimlik. 2. Sebep. h. + inden 158/2313
ḥimār	: < Ar. Erkek eşek. h. 146/2147, 147/2151, 157/2298, 163/2395, 182/2519, 182/2521, 182/2527, 184/2562, 186/2581, 188/2615, 188/2619, 196/2733, 233/3281, 246/3470, 258/3650 [= 15]
ḥiṣār	: < Ar. 1. Kuşatma, etrafını alma. 2. Kale, etrafı istihkamlı kale, bent. h. + ı 264/3733
ḥişşe	: < Ar. Pay, nasip. h. + yi 254/3587
ḥoca	: > ḥāce Far. Hoca, efendi, ağa, çelebi, sahip, muallim, profesör, öğretmen, müderris. h. 161/2366, 240/3389 h. + ya 158/2316 [= 3]
ḥūrī	: < Far. 1. Cennet kızı. 2. Sevgili. h. 238/3359
ḥubb	: < Ar. Sevgi. h. + um 232/3267
ḥuzūr	: < Ar. 1. Hazır bulunma. 2. Rahat. h. + ı 167/2455 h. + a 229/3221 h. + ı 140/2060 h. + ına 145/2133 [= 4]
ḥücre	: < Ar. Göz, odacık. h. + de 151/2225
ḥüküm	: < Ar. Hüküm, emir, komuta. h. + ine 252/3556 h. + ini 253/3575

- [= 2]
- ḥükümāt** : < Ar. Hükümetler.
h. + ı 253/3574
- ḥürmet** : < Ar. Saygı.
h. 187/2606
h. + için 238/3349, 267/3781
h. + ine 164/2406
- [= 4]
- ḥüseyn** : < Ar. Hz. Muhammed'in torunu ve İmam-ı Ali'nin küçük oğlu.
h. 143/2094, 143/2094, 143/2095, 143/2096, 143/2097, 143/2098, 161/2363, 187/2601, 189/2622, 229/3228, 267/3781
h. + i 195/2714
h. + i 150/2197, 202/2813, 222/3110, 222/3112, 222/3115
h. + im 225/3155, 225/3164
h. + imiḡ 224/3151
h. + iḡ 134/1965, 139/2045, 155/2268, 197/2746, 208/2904
- [= 25]
- ḥüseynī** : < Ar. Hüseyin ile ilgili; Hz. Muhammed'in torunu Hüseyin'in çocukları.
h. 236/3329
h. + den 180/2502
h. + sin 157/2302
- [= 3]
- ḥüzn** : < Ar. Gam, keder, sıkıntı.
h. + i 193/2683, 242/3418
h. + e 195/2716
- [= 3]
- ḥāb** : < Far. Uyku, rüya.
h. 239/3367
h. + a 219/3077
- [= 2]
- ḥāk** : < Far. Toprak.
h. 216/3034
h. + e 137/2006, 147/2161, 190/2651
- [= 4]
- ḥāk-i pāy** : < Far. Ayak toprağı, tozu.
h. 142/2078, 167/2462, 204/2846

- [= 3]
- ḥālī** : < Ar. Tenha, boş, sahipsiz yer.
h. 199/2781
- ḥāme** : < Far. Kalem.
h. + ler 182/2530
h. + miz 269/3805
h. + yi 187/2594
- [= 3]
- ḥāmūş** : Özel isim.
h. 225/3158, 233/3273, kıys.ıı
h. + a 196/2726, 225/3168, 235/3314
h. + dan 247/3486
- [= 7]
- ḥān** : < Far. Hükümdar, hakan.
h. + ına 185/2571
- ḥāne** : < Far. Ev.
h. + sine 252/3560
- ḥānedān** : < Far. Kökten asil ve büyük aile, ocak.
h. 135/1978, 160/2357, 164/2406, 167/2451, 260/3672, 267/3784
- [= 6]
- ḥār** : < Far. Diken.
h. 150/2204, 152/2235, 243/3422, 266/3763
h. + a 253/3571
h. + dan 243/3421
h. + ı 152/2237, 253/3570
h. + ıı 243/3422
- [= 9]
- ḥāric** : < Ar. 1. Dış, dışarı. 2. Dışarı çıkan, dışarda, dışta. 3. Hiç ilgisi olmayan kimse.
h. 135/1985, 147/2157, 148/2175, 149/2181, 165/2428, 182/2523, 208/2905, 219/3073, 220/3080, 247/3483, 250/3530, 250/3536, 251/3549, 260/3669, 260/3674, 262/3699, 267/3785
h. + de 148/2173
h. + den 197/2751
h. + e 135/1982, 167/2450, 245/3448
h. + ıı 157/2311
h. + ler 250/3529, 250/3535, 259/3667, 260/3674

- h. + lere 131/1922, 140/2048, 140/2051, 214/3007
[=31]
- ḥāricī** : < Ar. Hz. Ali'ye isyan eden cemaat ferdlerinden her biri.
h. 135/1973, 148/2171, 154/2255, 158/2313, 165/2421, 166/2438, 169/2481, 191/2664, 198/2758, 198/2763, 201/2799, 212/2963, 215/3013, 227/3194, 250/3523, 260/3671
h. + den 146/2147, 152/2228, 199/2773, 207/2890, 250/3526, 267/3785
h. + ler 133/1943, 148/2174, 149/2184, 158/2317, 165/2428, 191/2659, 201/2801, 215/3015, 222/3121, 223/3136, 252/3558
h. + lerden 258/3649
h. + lere 147/2154
h. + leri 229/3229
h. + niḡ 136/1991, 158/2318, 205/2866
h. + ye 227/3195
[=40]
- ḥāṣṣ** : < Ar. Mahsus, özel.
h. 133/1947, 154/2259, 156/2286, 183/2548, 194/2698, 216/3025, 224/3143, 265/3745, 268/3788
[=9]
- ḥāṣek** : Özel isim.
h. 266/3763
- ḥātīf** : < Ar. 1. Kapıp götüren. 2. Göz kamaştıran.
h. 238/3350
- ḥātır** : < Ar. 1. Zihin, fikir. 2. Keyif, hal. 3. Gönül.
h. 236/3321
h. + ı 197/2745
h. + ın 234/3297
[=3]
- ḥātırlu** : Hatırı sayılan, sözü geçen.
h. 228/3207
- ḥātem** : < Ar. Mühür, üstü mühürlü yüzük.
h. + i 241/3399
- ḥātūn** : < Far. Kadın. [Kelime Arapça'ya da geçmiştir.]
h. 202/2826, 204/2852, 234/3289, 234/3296, 261/3687, 261/3691
h. + a 235/3302
h. + ı 206/2881
h. + ıla 244/3441

- h. + ıydım 234/3299
h. + la 260/3671
[= 11]
- haber** : < Ar. Son ve yeni havadis, bilgi.
h. 131/1922, 141/2071, 143/2100, 181/2517, 183/2536, 184/2555, 196/2727, 206/2876, 211/2957, 212/2964, 216/3028, 222/3121, 222/3123, 224/3142, 229/3215, 231/3255, 233/3281, 234/3289, 247/3487
h. + e 155/2270
h. + i 202/2814, 230/3230
h. + im 133/1944
h. + iñ 133/1943
h. + ini 169/2484
h. + in 202/2820
[= 26]
- halā** : < Ar. 1. Bir cisim tarafından işgal edilebileceği kabul edilen boşluk. 2. Ayakyolu, abdesthane.
h. 265/3751, 266/3763
h. + ya 265/3751
[= 3]
- halāş** : < Ar. Kurtulma, kurtuluş.
h. 153/2251, 160/2351, 163/2400, 183/2545, 192/2681, 195/2719, 232/3266, 239/3364, 248/3506, 265/3745
[= 10]
- halef** : < Ar. 1. Sonradan gelen ve birinin yerine geçen kimse. 2. Evlat, zürriyet.
h. 226/3171, 249/3513
h. + lere 140/2050
[= 3]
- hulf** : < Ar. Verdiği sözü tutmama, üzerinde durmama.
h. 162/2381
- halīf** : < Ar. Arkadan gelen, sonradan gelen; birinin yerine geçen.
h. 138/2026
- halīfe** : < Ar. 1. Birinin yerine geçen kimse. 2. Hz. Muhammed'in vefatından sonra ümmet dairesinin başına geçen kimse.
h. 139/2035, 151/2222, 156/2283, 161/2372, 203/2832, 210/2940, 210/2942, 247/3490

	h. + yi 154/2264, 159/2333
	h. + ʔiz 213/2987
	h. + si 204/2850
	h. + ye 139/2034, 210/2939
	h. + yi 186/2588
	h. + yim 218/3053
	[= 16]
ḥalīl	: < Ar. Samimi [dost].
	h. 159/2337
ḥalk	: < Ar. 1. Yaratma, yaratıma. 2. İnsanlar; insanlardan bir bölüm.
	h. 144/2111, 167/2450, 241/3391, 246/3468, 253/3578
	h. + ma 246/3467
	[= 6]
ḥandān	: < Far. Gülen, gülücü, güler; sevinçli.
	h. 216/3024, 267/3784, 269/3804
	[= 3]
ḥar	: < Far. Eşek.
	h. 150/2196, 182/2521, 183/2536, 183/2540, 193/2688, 196/2727, 207/2895, 218/3063, 229/3215, 267/3783, 267/3783
	h. + a 155/2270, 156/2290, 156/2297, 164/2416, 189/2624, 193/2684
	h. + ı 145/2132, 148/2166
	h. + ıḡ 152/2235
	[= 20]
ḥarāʿ	: Hara, at çiftliği
	h. 205/2865
ḥarāb	: < Ar. Yıkık, viran.
	h. 137/2009
ḥarāc	: < Ar. 1. Vaktiyle Müslüman olmayan tebaadan ve sahibi Müslüman olmayan araziden alınan vergi. 2. Zor kullanarak zorbalıkla alınan para.
	h. 187/2596, 188/2609
	[= 2]
ḥark	: < Ar. 1. Yarıp yırtma, yırtılma. 2. Su akacak yarık, ark.
	h. 249/3508
ḥasta	: > ḥaste Far. Hasta, rahatsız, sayrı.
	h. 243/3421, 257/3625
	[= 2]
ḥaşḥaş	: < Ar. Gelincikgillerden, uzun bir sapın ucunda beyaz veya mor tek bir

büyük çiçek açan, kapsül biçimindeki meyvesi olgunlaşmadan
çizildiğinde akan süttten afyon elde edilen, Asya ve Afrika'nın ılık ve
sıcak bölgelerinde pek çok türü bulunan bir yıllık otsu bitki.

h. 136/2001, 150/2204, 223/3135, 252/3558

[= 4]

ḥaṣyet : < Ar. Korku, korkma.

h. 218/3051

ḥaṭā : < Ar. 1. Yanlış, yanlışlık; yanılma. 2. Günah. 3. Kabahat, kusur.

h. 187/2598, 187/2604, 226/3178

[= 3]

ḥaṭab : Hz. Ömer'in lakabı.

h. 162/2386

ḥaṭar : < Ar. Tehlike.

h. 217/3035

ḥaṭīb : < Ar. 1. Camide hutbe okuyan. 2. Güzel, düzgün konuşan kimse.

h. 162/2385, 163/2392, 245/3452, 245/3457

h. + ler 233/3277

[= 5]

ḥatm : < Ar. Hitama erdirme, bitirme.

h. 152/2231

ḥavāric : < Ar. 1. Asiler, zorbalar. 2. "Hakemeyn Vakası"ndan sonra Hz. Ali'ye
isyan eden zümre, hariciler.

h. 133/1956, 134/1962, 136/1994, 226/3176, 251/3538

h. + den 147/2165

h. + ler 133/1949, 150/2207, 163/2399, 165/2429, 251/3539

[= 11]

ḥavārzım : Özel isim.

h. + a 186/2581, 187/2597

[= 2]

ḥavf : < Ar. Korku, korkma.

h. 168/2474, 197/2748

h. + ı 218/3051

h. + a 221/3108, 252/3558, 262/3707

h. + ınız 211/2949

[= 7]

ḥayāl : < Ar. İnsanın kafasında tasarlayıp canlandırdığı şey.

h. 187/2604

- h. + imi 255/3604
[= 2]
- ḥayli** : < Far. Oldukça, çokça, fazla, epey.
h. 149/2194, 183/2542, 232/3267, 252/3554, 261/3688
[= 5]
- ḥaylice** : Çokça, epeyce.
h. 207/2895, 221/3108
[= 2]
- ḥayme** : < Ar. Çadır.
h. 141/2067, 219/3068, 244/3443
h. + ler 236/3316
h. + lerin 205/2870
h. + si 141/2070
h. + sin 141/2063
h. + sine 215/3020, 231/3248, 234/3286
[= 10]
- ḥayme-gāh** : < Ar. + Far. Çadır kurulan yer.
h. + ları 188/2618
- ḥayrū'l-kelām** : < Ar. Hayırlı söz.
h. 269/3810
- ḥayrū'n-nisā** : < Ar. Kadınların hayırlısı.
h. + nın 166/2444
- ḥazān** : < Far. Sonbahar, güz.
h. 229/3229, 250/3527
[= 2]
- ḥurām** : < Far. Nazlı, edalı, salına salına gidiş.
h. 180/2502
- ḥırka** : < Ar. Kalın kumaştan yapılmış veya içi pamukla beslenmiş ceket
uzunluğunda bir giyecek.
h. 244/3433
- ḥırs** : < Far. Ayı.
h. 213/2983
h. + veş 146/2138
[= 2]
- ḥıṣāl** : < Ar. Huylar, tabiatlar, ahlaklar.
h. 201/2811, 266/3767
[= 2]

hıyār	: < Ar. Bir işi yapıp yapmamakta, bir şeyi alıp almamakta serbest olma, muhayyerlik. h. 226/3174
hidmet	: < Ar. İş, hizmet, vazife. h. + i 168/2467 h. + inde 268/3794 [= 2]
hiffet	: < Ar. 1. Hafiflik. 2. Hoppalık. h. + i 248/3505
hilki	: < Ar. Hilcate mensup, hilkatle ilgili. h. 203/2842
hiṭāb	: < Ar. 1. Bir veya birçok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme. 2. Kur'an. h. 186/2591, 210/2947, 244/3435 h. + da 194/2699 [= 4]
hitām	: < Ar. Son, nihayet. h. 216/3025, 242/3420 [= 2]
hoca	: > ḥāce Far. Hoca, efendi, ağa, muallim, öğretmen, müderris. h. 224/3152
horāsān	: < Far. İran'ın doğusunda bulunan bu geniş arazi. h. 216/3030
hoş	: < Far. 1. Güzel; iyi. 2. Tatlı. h. 145/2132, 180/2496, 216/3028 [= 3]
hoş-nevā	: < Far. Sesi güzel olan, güzel sesli. h. 152/2233
hoşnūd	: < Far. Razi, memnun. h. 153/2239
hūb	: < Far. Güzel, hoş, iyi. h. 201/2811, 204/2854, 233/3274 [= 3]
hūn	: < Far. 1. Kan. 2. Öldürme, ök. h. 223/3134, 251/3548 [= 2]
hudā	: < Far. Allah, Tanrı.

h. 156/2293, 168/2469, 187/2598, 189/2631, 195/2719, 198/2759, 203/2839, 232/3262, 238/3348, 239/3362, 253/3570, 255/3606, 269/3813

h. + lar 232/3259

h. + ға 232/3263

h. + нıң 236/3329

h. + sın 194/2701

h. + ya 190/2637

h. + yı 166/2444

[= 19]

hudāvend : < Far. 1. Allah, Tanrı. 2. Sahip, efendi. 3. Hakim, hükümdar.

h. 137/2011

hulāşa : < Ar. Bir şeyin, bir sözün özü, özet.

h. 241/3399, 242/3408

[= 2]

hurd : < Far. Küçük, ufak.

h. 136/2001, 150/2204, 158/2325, 190/2650, 191/2658, 223/3135, 252/3561, 259/3657

h. + ı 252/3558

[= 9]

hurde : < Far. Ufak değersiz şey, kırıntı.

h. + yi 243/3425

h. + dir 243/3422, 243/3424

h. + leriң 243/3424

[= 4]

hurrem : < Far. Şen, sevinçli, güleryüzlü, gönül açan; taze.

h. 180/2494, 206/2876, 206/2886, 239/3372

[= 4]

hurşīd : < Far. Güneş.

h. 136/1990

hurūc : < Ar. Çıkış, çıkma; dışarı çıkma; ayaklanma.

h. 246/3474

hurūş : < Far. Coşma, çağılta, gürültü, şamata, telaş.

h. 211/2959

huşūmet : < Ar. : 1. Hasımlık, düşmanlık. 2. Kıskançlık, çekememezlik.

h. 235/3312

huṭbe : < Ar. Cuma namazlarından evvel, bayram namazlarından sonra hatibin

	minberde halka verdiği dini öğüt.
	h. + yi 156/2286
	h. + de 268/3788
	h. + yi 162/2382
	[= 3]
huṭū	: ?
	h. 194/2704
-hā	: < Far. 1. Cemi (çoğul) edatı. 2. O.
	h. 156/2287, 166/2439, 208/2908, 219/3074, 219/3076, 238/3352, 238/3356, 265/3743
	[= 8]
hādī	: < Ar. Hidayet eden, doğru yol gösteren; kılavuz, rehber.
	h. 269/3812
hākezā	: < Ar. Böyle, bunun gibi, böylece, yine öyle.
	h. 236/3330
hāy	: < Far. Vay!, eyvah!
	h. 135/1983, 157/2298, 157/2301, 199/2777, 203/2840, 203/2840, 207/2890, 218/3052, 218/3052, 227/3190, 229/3227, 251/3547
	[= 12]
hame	: < Ar. Başın üst kısmı, tepesi, kafatası.
	h. + sin 185/2576
hazā	: < Ar. Bu, o, şu.
	h. 253/3568
hediye	: < Ar. Hediye, armağan.
	h. + si 229/3220
helāk	: < Ar. 1. Mahvolma, ölme. 2. Harcanma. 3. Çok yorulma.
	h. 138/2023, 143/2099, 144/2109, 215/3012, 226/3175, 240/3382, 250/3524, 259/3666, 262/3700
	[= 9]
helākāt	: < Ar. Mahvolmalar, ölmeler, ölümler.
	h. 253/3568
hele	: Özellikle, bilhassa, bhusus, her şeyden önce.
	h. 133/1951, 134/1966, 136/1989, 183/2546, 201/2810, 207/2895, 212/2970, 219/3078, 264/3729
	[= 9]
heletā	: ?
	h. 166/2443

- hem** : < Far. Üstelik, bir de, şu da var ki, zaten.
h. 131/1916, 131/1917, 131/1918, 134/1963, 136/1988, 138/2029, 145/2122, 145/2129, 146/2143, 146/2149, 152/2231, 154/2256, 154/2256, 162/2375, 183/2545, 185/2575, 187/2594, 187/2601, 187/2602, 194/2697, 197/2744, 206/2881, 221/3103, 242/3409, 242/3412, 245/3448, 247/3491, 255/3606, 256/3616, 257/3632, 257/3632, 262/3705, 263/3720, 268/3797, 269/3806
[= 33]
- hem-çü** : < Far. [Onun] gibi.
h. 207/2901, 232/3262, 241/3394, 241/3401, 245/3457, 245/3457
[= 6]
- hem-çünān** : < Far. Böylece.
c. 152/2231, 187/2594
[= 2]
- hem-şire** : < Far. “Sütleri bir olan” Kız kardeş. (hareke koymuş uzun i olması lazım).
h. 156/2290, 156/2290
[= 2]
- hemān** : < Far. 1. Hemen, derhal, o anda, çarçabuk. 2. Öylece, böylece.
h. 133/1956, 134/1960, 134/1969, 135/1985, 136/2000, 137/2005, 137/2011, 137/2013, 139/2046, 140/2051, 140/2062, 141/2075, 141/2076, 144/2119, 145/2121, 145/2133, 147/2155, 149/2183, 154/2266, 156/2284, 157/2303, 158/2314, 159/2336, 160/2347, 160/2352, 161/2369, 163/2394, 164/2408, 164/2415, 166/2440, 167/2461, 184/2550, 184/2557, 186/2587, 187/2600, 188/2617, 190/2648, 192/2680, 194/2708, 198/2757, 199/2773, 199/2776, 200/2787, 200/2795, 201/2802, 203/2838, 207/2896, 207/2902, 208/2917, 210/2937, 219/3073, 220/3084, 220/3085, 221/3106, 223/3135, 225/3160, 226/3173, 228/3213, 229/3228, 230/3240, 238/3357, 242/3410, 244/3439, 244/3442, 246/3466, 246/3467, 250/3522, 251/3546, 252/3559, 252/3563, 255/3599, 256/3619, 258/3649, 259/3664, 260/3675, 261/3683, 261/3684, 261/3687, 264/3728, 264/3742
[= 80]
- hemīn** : < Far. Bu bile, tıpkı bu; çok.
h. 133/1949, 135/1987, 141/2067, 161/2370, 167/2452, 188/2616, 199/2777, 204/2843, 208/2906, 222/3122

[= 10]

henüz : < Far. Şimdiye kadar, bu ana dek; daha, yeni, hala; ancak.

h. 213/2983

hep : 1. Hiçbiri veya hiçbir kimse dışarıda kalmamak üzere, bütün. 2. Her zaman, daima.

h. 132/1937, 135/1977, 145/2127, 149/2184, 154/2255, 159/2342, 183/2541, 183/2544, 184/2549, 184/2551, 189/2631, 190/2638, 190/2642, 191/2659, 192/2675, 192/2678, 194/2702, 196/2723, 196/2730, 196/2730, 197/2742, 197/2748, 198/2764, 199/2769, 199/2770, 200/2794, 201/2812, 205/2863, 205/2867, 209/2924, 211/2954, 215/3020, 217/3049, 219/3078, 223/3139, 224/3140, 224/3143, 225/3162, 227/3188, 228/3209, 229/3216, 229/3226, 232/3257, 236/3324, 236/3325, 240/3386, 240/3387, 241/3400, 244/3440, 245/3448, 246/3470, 247/3482, 247/3484, 247/3489, 248/3492, 248/3493, 248/3497, 248/3499, 248/3506, 249/3511, 250/3532, 251/3541, 253/3570, 257/3626, 260/3672, 260/3682, 261/3695, 267/3778, 267/3786

[= 69]

her : < Far. Hep, bütün.

h. 132/1933, 133/1954, 135/1973, 135/1984, 135/1986, 136/1991, 136/1994, 142/2082, 142/2087, 142/2091, 143/2102, 144/2106, 144/2108, 146/2140, 146/2140, 147/2158, 147/2159, 148/2173, 150/2208, 151/2214, 152/2231, 152/2234, 153/2239, 153/2247, 154/2257, 164/2407, 166/2445, 168/2475, 169/2491, 181/2516, 183/2535, 187/2596, 187/2600, 188/2612, 188/2621, 189/2625, 190/2642, 191/2657, 193/2691, 194/2702, 194/2704, 197/2750, 201/2806, 205/2868, 208/2905, 212/2966, 214/3006, 215/3021, 217/3045, 217/3045, 217/3048, 218/3061, 218/3063, 221/3107, 222/3111, 226/3171, 227/3189, 227/3194, 227/3196, 230/3242, 230/3243, 231/3246, 231/3249, 232/3262, 232/3263, 232/3263, 233/3271, 233/3278, 235/3308, 241/3396, 241/3396, 241/3398, 243/3423, 243/3424, 243/3426, 243/3426, 243/3432, 244/3434, 244/3438, 245/3455, 246/3462, 246/3469, 246/3476, 248/3496, 249/3509, 249/3517, 249/3518, 249/3521, 250/3527, 251/3545, 253/3567, 254/3587, 259/3656, 260/3673, 266/3761, 268/3802, 269/3804

[= 97]

- herkes** : Kim varsa hepsi, mevcut olan bütün insanlar.
h. 136/1989, 147/2162, 231/3248, 247/3477, 251/3550, 269/3808
h. + e . 240/3376
[= 7]
- heşber** : ?
h. 221/3095
- hevā** : < Ar. Heves, istek, arzu; sevgi; hoşlanma.
h. + y1 253/3572
- heves** : < Ar. Arzu, istek.
h. + iñ 253/3572
- hey** : Seslenmek ve bir kimsenin dikkatini çekmek için kullanılır.
h. 245/3457, 259/3658, 259/3659
[= 3]
- heybet** : < Ar. Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal veya gösteriş.
h. + i 201/2801, 214/3007, 240/3382, 248/3505, 250/3535, 268/3801
h. + in 189/2636
h. + ine 219/3069
h. + iyle 191/2661
[= 9]
- heyhat** : < Ar. Yazık, ne yazık; ne kadar uzak.
h. 143/2098
h. + a 247/3483
[= 2]
- hezār** : < Far. 1. Bülbül. 2. Bin. 3. Pek çok.
h. 156/2289, 245/3455
h. + ı 153/2240, 180/2501
h. + ı 180/2496, 243/3421
[= 6]
- hīç** : < Far. Yok denecek kadar az olan.
h. 132/1942, 134/1972, 137/2007, 141/2070, 152/2230, 157/2308, 158/2318, 158/2324, 169/2483, 194/2700, 197/2745, 203/2837, 211/2957, 245/3454, 246/3467, 261/3692, 263/3727, 261/3696, 263/3718
[= 19]
- hicv** : < Ar. Biriyle, şiir yoluyla alay etme, şiir yoluyla birini gülünç hale koyma, yerme.
h. + e 150/2198, 150/2199

	[= 2]
hicvezen	: Hiciv vurucu, hiciv çalan. h. 150/2197
hidāyet	: < Ar. Hak yoluna, doğru yola kılavuzlama. h. 253/3577, 254/3585 [= 2]
hiddet	: < Ar. 1. Öfke. 2. Keskinlik. h. + i 231/3254
himmet	: < Ar. Gayret, emek, çalışma, çabalama. h. 193/2691, 235/3313, 243/3425 h. + i 231/3255 [= 4]
hind	: < Ar. Hindistan. h. 182/2532, 182/2532, 183/2538, 183/2547, 183/2548, 184/2550, 218/3054 h. + e 182/2531 [= 8]
hindī	: < Ar. Hindli. h. 188/2613, 218/3054, 223/3127 h. + den 226/3172 h. + ye 218/3056 [= 5]
hirāsān	: < Far. Kızgınlık. h. 255/3593
hūkī	: Özel isim. h. 196/2734
hāy hūy	: Her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen gürültü, patırtı. h. 227/3190, 229/3227, 251/3547 [= 3]
hücūm	: < Ar. Saldırış, saldırma. h. 157/2304, 161/2367, 164/2415, 255/3597, 264/3734 [= 5]
hūdā	: < Ar. 1. Doğru yol gösterme. 2. Kur'an-ı Kerim. h. 131/1914 h. + sı 180/2499 [= 2]
hükim	: > hüküm Ar. Hüküm, emir, komuta.

- h. 235/3313
- hümām** : < Ar. Himmetli, azimli, bir işe sınıksız sarılıp o işi başarma.
h. 141/2069, 142/2091, 160/2354, 165/2421, 168/2464, 186/2590,
197/2747, 206/2879, 213/2992, 215/3008, 233/3272, 257/3633,
266/3758, 267/3782
[= 14]
- hüner** : < Far. Marifet, bilme.
h. 199/2771
h. + ini 190/2643
[= 2]
- hüveydā** : < Far. Açık, apaçık, belli, besbelli.
h. 253/3574

I

- ı-** : İmek fiili.
ı.-dı 135/1980, 135/1981, 136/1995, 136/1995, 136/1997, 137/2003,
150/2196, 156/2296, 158/2319, 160/2356, 160/2356, 166/2435,
182/2533, 183/2534, 183/2534, 183/2534, 183/2540, 184/2553,
184/2554, 184/2554, 184/2563, 186/2582, 186/2582, 186/2583,
191/2657, 191/2657, 191/2664, 191/2664, 194/2706, 194/2706,
196/2725, 196/2732, 202/2826, 203/2841, 217/3049, 218/3061,
218/3064, 219/3067, 219/3070, 219/3070, 223/3138, 224/3141,
230/3234, 230/3234, 238/3351, 238/3351, 239/3366, 245/3461,
251/3538, 251/3545, 254/3590, 254/3590, 261/3690, 261/3691,
265/3751, 141/2069
ı.-mı 205/2865
[= 57]
- ıklīm** : < Ar. Memleket, ülke, diyar.
i. 188/2618, 189/2626, 196/2730
[= 3]
- ısfahān** : < İsfahan şehri.
ı. 236/3325
ı. + ı 236/3318
ı. + ı 250/3531
[= 3]
- ısr-** : Isırmak, dişlemek.
ı.-dı 223/3125
- ısmarla-** : Birinin veya bir şeyin korunmasını yahut bakılmasını birine bırakmak,

emanet etmek.

1.-dık 237/3334

İ

İcāz : < Ar. Sözü kısa söyleme.

i. + ın 168/2469, 206/2880

[=2]

İcāzet : < Ar. İzin, ruhsat.

i. 132/1936, 268/3795

i. + i 268/3796

[=3]

İmān : < Ar. 1. İnanma, inanç. 2. İslam dinini kabul etme.

i. 210/2946, 248/3498

i. + ıyla 152/2234

i. + ları 150/2205

[=4]

İmānsız : İnanıcı olmayan, dinsiz.

i. 212/2976

İlām : < Ar. Bildirme, bildirilme, anlatma.

i. 131/1926

İtibār : < Ar. 1. Saygı gösterme. 2. Ehemmiyet verme. 3. Şeref, haysiyet.

i. 186/2589

İtidāl : < Ar. Orta oluş, ortalama, aşırı olmama hali, ölçülülük.

i. + dan 153/2249

İtikād : < Ar. 1. Düşümlenip kalma, bir şeye bağlanma. 2. İnanma, gönülden tasdik ederek inanma.

i. 194/2694

İtimād : < Ar. 1. Dayanma, güvenme. 2. Emniyet, güven.

i. 153/2250, 197/2743, 263/3719

[=3]

İtirāf : < Ar. Suçunu veya yerinde olmayan bir hareketini saklamaktan vazgeçip söyleme, hakkı teslim etme.

i. 210/2935

i. + ı 229/3216

[=2]

i- : İmek fiili.

i.-di 134/1970, 135/1980, 136/1989, 138/2019, 138/2026, 138/2026, 139/2042, 143/2104, 145/2122, 145/2131, 145/2131, 145/2132,

146/2144, 150/2196, 156/2297, 158/2317, 158/2317, 158/2319,
159/2329, 159/2332, 162/2375, 169/2480, 169/2481, 181/2518,
182/2519, 182/2520, 182/2532, 182/2532, 183/2535, 184/2562,
185/2569, 185/2575, 185/2575, 185/2578, 186/2591, 188/2621,
188/2621, 189/2623, 192/2679, 192/2679, 194/2707, 195/2709,
195/2721, 196/2725, 197/2742, 202/2824, 202/2825, 202/2826,
202/2827, 203/2837, 203/2837, 203/2841, 204/2844, 208/2912,
210/2938, 218/3061, 224/3141, 224/3145, 224/3145, 229/3215,
232/3270, 233/3271, 236/3323, 238/3346, 241/3395, 241/3395,
241/3396, 241/3398, 241/3398, 244/3441, 244/3442, 247/3486,
247/3486, 248/3500, 248/3502, 249/3515, 249/3515, 251/3539,
251/3543, 251/3544, 251/3545, 251/3547, 251/3548, 251/3549,
253/3576, 254/3589, 255/3594, 256/3615, 256/3616, 256/3616,
260/3672, 260/3680, 260/3680, 261/3693, 263/3716, 263/3716,
265/3753, 266/3761, 268/3799, 268/3800, 268/3800, 268/3802,
143/2104, 181/2518, 182/2520

i.-dik 255/3600

i.-diler 253/3577, 258/3646

i.-dim 212/2963, 214/2997, 235/3302

i.-diñ 245/3457, 246/3464, 246/3464

i.-ken 141/2073, 161/2371, 185/2564, 187/2606, 218/3063, 220/3080,
227/3186, 236/3324, 237/3341, 250/3528, 250/3531, 251/3542,
254/3582, 255/3598, 261/3687, 261/3694, 183/2536, 208/2916,
239/3372, 260/3670

i.-miş 153/2243, 194/2695, 231/3252, 231/3252, 231/3252, 262/3711,
266/3772, 236/3325

i.-se 140/2057, 142/2083, 166/2445, 169/2478, 222/3112, 228/3214,
249/3517, 249/3517

i.-señ 183/2546, 201/2809

[= 152]

ibn : < Ar. Oğul.

i. + i 152/2226, 167/2459, 208/2914, 214/2993, 214/2993, 221/3102,
233/3279, 248/3498, 248/3500, 155/2279

[= 10]

ibrāhīm : Özel İsim.

i. 159/2337, 186/2583, 243/3431

[= 3]

ibtidā	: < Ar. 1. Başlama. 2. Başlangıç. 3. İlk, en önce, başta. i. 159/2333
icrā	: < Ar. 1. Akıtma, akıtılma. 2. Yapma, yerine getirme, bir işi yürütme. i. 233/3277 i. + yı 227/3199 [=2]
iç	: 1. Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dahil. 2. Gönül, kalp, yürek, vicdan. i. + i 154/2253, 153/2248, 157/2306, 261/3697 i. + inde 143/2098, 201/2802, 229/3222, 247/3477, 249/3519 i. + inden 149/2193, 169/2483, 184/2560, 196/2729 i. + ine 162/2378, 227/3190, 245/3450, 246/3471, 164/2404, 165/2418 i. + ini 214/3002 i. + lerine 133/1950 [=21]
iç-	: İçmek. i. 261/3688 i.-di 261/3692 [=2]
içerü	: İçeri, içte kalan yer, iç kısım, iç taraf. i. 157/2309, 228/3213, 262/3704 i. + ye 264/3734 [=4]
içme	: İçmek işi. i. + dedir 231/3249
içre	: İçinde, arasında. i. 131/1927, 132/1933, 135/1987, 183/2534, 184/2561, 185/2571, 185/2577, 198/2767, 199/2779, 202/2818, 214/2998, 225/3161, 227/3195, 230/3233, 233/3273, 233/3284, 242/3408, 244/3445, 251/3548 [=19]
içün	: İçin, sebebiyle, maksadıyla, amacıyla, gayesiyle. i. 135/1978, 137/2016, 152/2235, 152/2235, 152/2235, 183/2537, 183/2539, 183/2547, 201/2808, 206/2875, 209/2924, 214/3005, 223/3126, 225/3156, 232/3258, 235/3307, 236/3330, 238/3358, 238/3360, 239/3361, 239/3361, 246/3472, 247/3484, 250/3534, 252/3565, 225/3166

	i. + dūr 224/3154 [= 27]
içür-	: İçirmek. i.-diler 261/3696
iftihār	: < Ar. 1. Bir şeyden dolayı haklı olarak övünme, övünç. 2. Şeref, şan duymaya sebep olan şey veya kimse. i. + ı 143/2097, 160/2343 [= 2]
iftirā	: < Ar. Birine aslı olmayan bir suç yükleme. i. + sı 262/3711
iḥāle	: < Ar. Bir işi birçok isteklilerin arasından en uygun görülen şartlarla kabul edene bırakma. i. 232/3263
iḥsān	: < Ar. 1. İyilik etme. 2. Bağış, bağışlama. i. 203/2839
iḥbār	: < Ar. Haber verme, bildirme, anlatma. i. + ını 206/2885
iḥlāş	: < Ar. 1. Halis, temiz, doğru sevgi. 2. Gönülden gelen dostluk, samimiyet, doğruluk, bağlılık. i. 154/2254
iḥtiyār	: < Ar. 1. Seçme, seçilme. 2. Katlanma. 3. Kendi arzusuyla hareket etme. 4. Yaşlı. i. + a 224/3147 i. + eyim 225/3156 i. + ı 163/2394, 230/3231 [= 4]
iḥānet	: < Ar. 1. Haksızlık. 2. Hayınlık, kötülük. i. 210/2933, 210/2941, 246/3464 [= 3]
iḥlāk	: < Ar. Helak etme, öldürme, öldürülme, yok etme. i. 267/3785
iḥdām	: < Ar. 1. Gayret ve sebatla çalışma, devamlı çalışma. 2. İlerleme. i. 165/2427, 200/2792, 229/3229 [= 3]
iḥkrār	: < Ar. 1. Saklamayıp söyleme. 2. Dil ile söyleme, bildirme. 3. Tasdik, kabul. i. 163/2388

- i. + 1 244/3435
[= 2]
- iktidā** : < Ar. Tabi olma, uyma.
i. 180/2499
- iki** : İki (Sayı).
i. 132/1933, 133/1945, 134/1961, 135/1975, 135/1986, 139/2038, 140/2053, 142/2085, 146/2140, 146/2142, 146/2143, 146/2149, 147/2153, 148/2166, 152/2226, 156/2288, 159/2334, 160/2346, 164/2412, 165/2424, 166/2441, 168/2463, 168/2463, 186/2583, 188/2617, 190/2641, 192/2670, 196/2728, 197/2749, 199/2771, 199/2772, 199/2778, 199/2779, 199/2782, 200/2793, 200/2797, 202/2819, 204/2846, 206/2887, 209/2930, 211/2959, 212/2968, 214/3005, 215/3018, 215/3021, 217/3048, 219/3074, 225/3169, 227/3186, 227/3186, 231/3253, 237/3343, 238/3351, 241/3404, 247/3491, 252/3560, 252/3564, 257/3633, 258/3646, 258/3647, 259/3654, 260/3677, 260/3679, 265/3743, 265/3746, 267/3777, 267/3778, 267/3782
i. + leri 231/3250
i. + likle 231/3254
i. + miz 236/3326
i. + si 141/2074, 156/2295, 198/2754, 240/3385
i. + side 131/1924, 141/2068, 200/2796
i. + sini 148/2169
i. + sinide 167/2457
i. + şer 247/3480
[= 81]
- ikile-** : Bir şeyin sayısını ikiye çıkarmak, bir şeyi iki defa yapmak.
i.-yüp 205/2859
- ikilik** : 1. İki tanesi bir arada olan veya içinde aynı şeyden iki tane bulunan. 2. İki farklı şekilde olma, iki türlü.
i. + den 153/2244
i. + dir 153/2245, 153/2245, 153/2246, 153/2246
[= 5]
- ikinci** : İki sayısının sıra sıfatı.
i. 184/2552
- ikişer** : İki sayısının her birine iki veya her defasında iki tane anlamına gelen üleştirme şekli.

- i. 245/3448, 245/3449
[= 2]
- ikrām** : < Ar. 1. Hürmet, saygı gösterme. 2. Ağırılama.
i. 144/2112, 206/2878
[= 2]
- il** : Ülke, vilayet, yurt, memleket, diyar.
i. 183/2541, 267/3787
i. + iñ 256/3615
i. + inde 203/2838, 234/3300
i. + inden 218/3061, 218/3063
i. + ine 132/1929, 138/2020, 184/2551, 188/2613, 218/3064
i. + ini 154/2255
i. + ler 267/3787
i. + lerine 264/3739
i. + ime 218/3051
[= 16]
- ilāh** : < Ar. Allah, Tanrı.
i. 238/3349
- ilāhe** : < Ar. Tanrıça.
i. 159/2341
- ilāhī** : < Ar. Allah'ım, ey Allah; bu ne hal, ne tuhaf.
i. 220/3082
- ile** : İle, birlikte.
i. 132/1935, 134/1966, 136/1989, 138/2023, 139/2040, 151/2224, 151/2225, 152/2235, 152/2236, 153/2241, 153/2252, 154/2256, 154/2257, 154/2262, 158/2327, 160/2349, 167/2458, 187/2601, 188/2609, 188/2616, 189/2628, 191/2658, 191/2658, 194/2698, 195/2712, 195/2722, 200/2791, 207/2897, 213/2982, 213/2982, 216/3026, 221/3107, 222/3119, 227/3186, 229/3224, 232/3269, 236/3321, 236/3325, 237/3335, 237/3336, 237/3336, 241/3396, 251/3539, 254/3588, 254/3588, 258/3643, 260/3668, 260/3668, 262/3702, 262/3702, 265/3744, 265/3757, 266/3763, 266/3765, 268/3794, 268/3797
[= 56]
- ilerü** : 1. Bir yerin veya şeyin arka kabul edilen kısmına göre önde bulunan taraf, ön taraf. 2. Öne doğru.
i. 158/2320, 239/3370

- [= 2]
- ilet-** : İletmek, götürmek veya getirmek, ulaştırmak, erişirmek.
i.-esin 202/2817
- ileyhi** : < Ar. Ona
i. 224/3149
- ilhām** : < Ar. Gönüle doğan şey; içe, gönüle doğma.
i. 253/3570
- ilik** : Kemiklerin içini dolduran yağlı madde.
i. 145/2122
- ilkān** : İlhan, hükümdar.
i. + larınca 147/2161
- illallāh** : < Ar. Ancak sadece Allah var.
i. 159/2341
- iltiyām** : < Ar. Yara kapanma, onulma, iyileşme.
i. 144/2111
- imāle** : < Ar. Meylettirme, bir tarafa eğme, yatırma.
i. 231/3256
- imām** : < Ar. Namazda kendisine uyulan kimse.
i. 138/2019, 154/2253, 164/2412, 164/2412, 167/2455, 167/2456, 168/2463, 181/2513, 189/2628, 189/2629, 189/2636, 192/2676, 193/2691, 214/3005, 254/3588, 266/3764, 266/3771, 267/3781, 267/3782, 267/3786, 268/3795
i. + a 164/2411, 166/2436, 209/2930
i. + dan 168/2468
i. + ı 161/2362, 162/2379, 168/2464, 168/2465
i. + ıñ 142/2087, 167/2462, 169/2489, 268/3796, 192/2667
- [= 34]
- imāmü'l-ābidīn** : Özel isim.
i. 166/2442, 266/3769, 268/3790
- [= 3]
- imāmü'l-ḥasan:** Özel isim.
i. + ın 138/2030
- imdād** : < Ar. Yardım.
i. 193/2687, 243/3425
i. + a 166/2437, 251/3539, 260/3676
i. + ı 181/2505
- [= 6]

- imdādcı** : İmdada koşan, yardım eden kimse.
i. 244/3444
- inle-** : İnlemek, acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.
i.-di 144/2120
- inleş-** : Karşılıklı, birlikte inlemek.
i.-diler 183/2539
i.-ür 145/2127
[= 2]
- in-** : İnnek, aşağıya doğru gelmek.
i.-di 147/2157, 200/2790, 204/2843
i.-üp 198/2760
[= 4]
- incid(t)-** : İncitmek, zedelemek, zarar vermek.
i.-en 166/2444
i.-ir 166/2444
i.-me 231/3251
[= 3]
- inşāf** : < Ar. Merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet.
i. + a 211/2953, 262/3710
[= 2]
- inşāʾallāh** : < Ar. Allah isterse, Allah nasip etti ise.
i. 158/2315
- intiḥāb** : < Ar. Seçme, seçilme.
i. 184/2560
- intikām** : < Ar. Öc alma.
i. + ı 263/3713
i. + ımı 145/2123
[= 2]
- intizār** : < Ar. 1. Bekleme, beklenilme. 2. Gözleme, gözlenilme.
i. + ı 143/2098, 244/3440
[= 2]
- ip** : Dokuma malzemesinden yapılan ve bağlamak için kullanılan, çeşitli kalınlıkta bükülmüş sicim.
i. 266/3760
i. + ini 166/2433
[= 2]
- irgür-** : Ulaştırmak, eriştirmek.

	i.-esin 155/2269
	e.-eyim 211/2950
	[= 2]
iri	: Ölçüleri olağandan daha hacimli olan, kocaman, kaba, sert, katı, kalın.
	i. + si 196/2732, 207/2900
	[= 2]
irşāl	: < Ar. Gönderme, gönderilme, yollama.
	i. 131/1927
irşād	: < Ar. Doğru yolu gösterme, uyarma.
	i. 181/2505
irtesi	: Ertesi, bir sonraki.
	i. 190/2639, 242/3419
	[= 2]
irtī`āş	: < Ar. Ra`şeye tutulma, titreme, sarsılma.
	i. 133/1950
irtihāl	: < Ar. 1. Göçme, göçetme. 2. Ölme.
	i. + e 232/3265
iskender	: Makedonya kralı Phylippe'in oğlu olup, Aristo'dan ders almış ve yirmi yaşında hükümdar olmuştur.
	i. 192/2669, 230/3235
	[= 2]
islām	: < Ar. 1.Hz. Muhammed'in Allah tarafından tebliğine memur olduğu din. 2.Bu dinde olan kimse, Müslüman.
	i. 252/3555
	i. + a 242/3415
	i. + ı 252/3554
	[= 3]
ism	: < Ar. İsim, ad.
	i. + i 233/3275
	i. + ini 233/3277
	[= 2]
ismā`īl	: Özel isim.
	i. 186/2583, 220/3086
	[= 2]
iste-	: İstemek, istek duymak, arzu etmek.
	i. 243/3426
	i.-di 161/2363, 190/2645, 226/3183

- i.-digi 152/2232
i.-mekden 155/2277
i.-mez 222/3111
i.-miş 254/3589
i.-rimki 246/3475
i.-riz 155/2274
i.-rler 156/2292
i.-rse 144/2106
i.-yü 183/2537
[= 13]
- istekli** : Bir şeye karşı isteği olan, arzulu, talip.
i. 183/2535
- istiğfār** : < Ar. Allah'tan, günahın bağışlanmasını isteme, tövbe etme.
i. 210/2936
i. + a 263/3725
[= 2]
- istikbāl** : < Ar. Birini karşılama, gelen bir kimseyi karşılamaya çıkma.
i. 159/2335, 169/2486, 182/2521
[= 3]
- istimāc** : < Ar. Dinleme, dinlenilme, işitme, işitilme.
i. 205/2865
- istimdād** : < Ar. Meded, yardım isteme.
i. + ıñ 235/3311
- istirāhat** : < Ar. Rahat etme, dinlenme.
i. 133/1952, 190/2639, 196/2726
[= 3]
- iş** : Bir maksatla yapılan faaliyet, çalışma, amel; davranış, hareket, fiil.
i. 131/1926, 138/2032, 156/2284, 184/2549, 197/2739, 212/2969, 222/3124, 227/3188, 229/3224, 230/3240, 245/3447
i. + de 202/2816
i. + den 230/3240, 251/3550
i. + dir 155/2281, 254/3591
i. + e 215/3014, 158/2327
i. + i 159/2332, 185/2565, 199/2781, 205/2872, 212/2970, 224/3146, 240/3387, 247/3489, 252/3553, 201/2803
i. + idir 163/2391, 203/2829
i. + imde 201/2806

	i. + imiz 137/2009
	i. + in 142/2084
	i. + iñ 234/3291
	i. + iñde 232/3263
	i. + ine 142/2086, 221/3099
	i. + ini 151/2223
	i. + ler 137/2011
	i. + lerin 196/2723
	[= 40]
işāret	: < Ar. 1. Bir şeyi, anlatılmak istenen bir manayı el, parmak, kaş, göz, baş ile gösterme. 2. İz, alamet, nişan.
	i. 246/3469
işid(t)-	: İşitmek, duymak, dinlemek.
	i.-en 154/2259, 249/3511
	i.-enler 144/2107, 145/2134
	i.-icek 148/2168, 155/2272, 155/2282, 196/2728, 156/2292
	i.-üp 133/1953, 143/2100, 150/2202, 155/2275, 157/2304, 162/2387, 167/2450, 169/2492, 183/2548, 184/2550, 199/2777, 206/2877, 211/2949, 211/2954, 215/3015, 222/3124, 224/3148, 227/3197, 234/3296, 234/3296, 235/3301, 235/3308, 240/3384, 243/3421, 245/3449, 246/3468, 250/3522, 255/3595, 262/3705, 264/3740, 266/3766, 268/3788
	i. 133/1946, 139/2037, 161/2360, 198/2753, 200/2795, 207/2899, 215/3010, 223/3130, 230/3241, 235/3303, 243/3429, 262/3709, 263/3721
	i.-di 142/2085, 149/2189, 150/2199, 161/2365, 167/2458, 169/2486, 197/2748, 206/2876, 225/3157, 228/3201, 266/3759, 266/3769
	i.-diler 214/3006
	i.-me 232/3261
	[= 68]
işig	: Eşik.
	i. + iñe 253/3578
işle-	: İçine kadar girmek, nüfuz etmek.
	i.-di 146/2136
işlet-	: İşlemesini sağlamak, işlemek işini yaptırmak.
	i.-medi 253/3575
işte	: Bir kimse, şey veya durumu işaret etmek için kullanılır.

- i. 180/2494, 218/3058, 219/3065, 239/3362, 255/3605, 258/3645, 269/3804
[= 7]
- iştigāl** : < Ar. Meşgul olma, bir şeyle uğraşma.
i. 247/3477
- it** : Köpek.
i. 133/1946, 134/1962, 139/2037, 199/2773, 200/2795, 207/2899, 215/3010, 223/3130, 229/3226, 230/3241, 262/3709, 265/3754
i. + i 252/3558
i. + ler 157/2304, 182/2526
i. + lere 197/2743
[= 16]
- iti-veş** : Köpek gibi.
i. 145/2127
- ittifāk** : < Ar. Birleşme, uyuşma; sözleşme.
i. 211/2961
- iyvāh** : Eyvah, yazık.
i. 183/2535, 183/2535, 202/2825, 202/2825
[= 4]
- izhār** : < Ar. Gösterme, meydana çıkarma.
i. 234/3294, 245/3448, 253/3575
[= 3]
- iz** : Bir şeyin bir yerde bıraktığı belirti.
i. + in 132/1940, 268/3790
[= 2]

K

- ķā'ime** : Özel isim.
k. 192/2668
- ķāda** : ?
k. + yım 249/3516
- ķaf** : < Ar. Masallarda, zümrüd-i anka kuşunun yaşadığı rivayet olunan dağ; Şark kavimleri kozmolojisinde Arzın etrafını çepeçevre kuşatan dağın adı.
k. + dan 190/2640
- ķāhir** : Özel isim.
k. + e 221/3102
- ķāl** : < Ar. Söz, laf.

- k. 266/3770
k. + a 232/3261
[= 2]
- ķāşid** : < Ar. Postacı, haberci, tatar, ulak.
k. + i 183/2538
- ķabīh** : < Ar. Ćirkin, yakışksız, fena, ayıp [şey].
k. 161/2365
- ķabr** : < Ar. Mezar.
k. + den 194/2694
- ķabla-** : Kaplamak, etkisini kuvvetle hissettirmek, hakim olmak.
k.-mış 225/3160
- ķablan** : Kedigillerden, Afika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, sarımtrak kahverengi postu kendine has şekilli siyah çizgilerle kaplı, karnı beyaz, kuyruğu halka halka, çok kuvvetli, iri, çevik, yırtıcı hayvan.
k. 223/3138
- ķabūl** : < Ar. 1. Alma. 2. İęeri alma. 3. Razı olma.
k. 146/2150, 159/2329, 163/2397, 181/2511, 221/3102, 266/3762, 267/3775
[= 7]
- ķaç-** : Kaçmak, kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
k.-alım 151/2219
k.-ar 260/3680
k.-araķ 265/3748
k.-arlardı 157/2311
k.-dı 149/2184, 149/2188, 151/2224, 151/2225, 230/3241, 246/3466, 261/3684
k.-dılar 164/2403, 166/2441, 240/3383, 241/3402, 246/3470
k.-ıcaķ 189/2625
k.-ın 228/3210
k.-mağa 167/2452
k.-uben 265/3744
k.-a 151/2225
k.-an 241/3396
[= 22]
- ķaçak** : Bir yerden, herhangi bir husustan, uyulması gereken yasal hükümlerden kaçmış olan (kimse) firari.

- k. 227/3196
- kaçır-** : Kaçmasını sağlamak.
k.-dığdır 216/3025
k.-dılar 265/3749
[= 2]
- kađĩ** : < Ar. Şeriat hakimi.
k. 206/2877
- kağar** : Ölçüde, derecede.
k. 137/2009, 261/3696
[= 2]
- kağd** : < Ar. Boy.
k. + i 182/2533
- kağem** : < Ar. Ayak.
k. 210/2943
- kađemhāne** : < Ar. + Far. Ayakyolu, abdesthane, hela.
k. + ye 265/3755
- kağir** : < Ar. 1. Kudret sahibi; kudretli, kuvvetli, güçlü. 2. Özel isim.
k. 187/2598, 197/2744, 199/2774, 199/2776, 199/2777, 200/2783,
200/2784, 200/2788, 200/2790, 248/3503, 165/2431, 199/2775
k. + e 199/2782, 200/2785, 199/2773
[= 15]
- kağr** : < Ar. Değer, itibar.
k. + i 188/2608
k. + i 245/3458
[= 2]
- kağhr** : < Ar. Çok kederlenme, çok üzüntü duyma.
k. + ı 153/2241, 153/2242, 231/3251, 231/3252, 231/3252, 231/3252
k. + ı 231/3253
k. + ını 153/2242
[= 8]
- kađramān** : < Far. Yiğit, cesur.
k. 183/2534, 260/3680
k. + ı 217/3037, 220/3081
k. + ları 216/3033
[= 5]
- kaç-** : Kalkmak.
k.-ayım 219/3072

- ķakı-** : Öfkelenmek, kızmak.
k.-dı 132/1930, 187/2595, 228/3201, 188/2611
k.-dılar 184/2558
k.-yup 220/3093
[= 6]
- ķal'a** : < Ar. Kale, hisar.
k. 149/2193, 150/2210, 151/2213, 167/2451, 217/3043
k. + yı 149/2188, 154/2260
k. + dan 150/2204
k. + dır 150/2209
k. + nıı 149/2192
k. + ya 164/2415, 166/2441
k. + yı 159/2328
k. + sina 149/2190
[= 14]
- ķal-** : Kalmak, durmak.
k.-a 214/2994
k.-aı 211/2962
k.-anı 259/3665
k.-dı 139/2042, 165/2425, 192/2667, 205/2864, 215/3019, 219/3071, 224/3140, 228/3204, 233/3279, 235/3301, 237/3339, 239/3369, 242/3418, 252/3557, 256/3615, 259/3667, 260/3673
k.-dılar 135/1973, 192/2675, 267/3773
k.-madı 158/2318, 163/2394, 192/2673, 229/3224, 255/3598, 267/3784, 263/3718
k.-mamış 148/2177, 238/3346
k.-masun 188/2611
k.-mayup 230/3231
k.-maz 157/2310
k.-mış 239/3366
k.-ur 187/2602, 201/2803
[= 38]
- ķalan** : Kalmış.
k. + ı 240/3386
- ķalb** : Kalp, yrek, gnl.
k. + i 215/3016, 240/3382
k. + de 181/2504

- k. + e 134/1972, 147/2158, 227/3196, 243/3427, 260/3681
k. + i 194/2707
k. + inde 248/3498
[= 10]
- ķaliyye** : ?
k. 162/2377
- ķalk-** : Kalkmak, oturur veya yatar durumdan çıkarak ayakları üzerinde doğrulmak, ayak üstü durmak.
k.-a 220/3083
k.-dı 150/2199, 190/2651, 219/3073, 233/3283
k.-dılar 168/2472
[= 6]
- ķalkān** : Eski savaşlarda savaşçının kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karşı kendini korumak için sol elinde tutarak kullandığı siper.
k. 190/2649, 215/3011
k. + ı 200/2786
k. + ın 146/2148, 190/2649, 200/2786, 207/2891
k. + ını 200/2783
k. + ıyla 146/2149, 207/2892
[= 10]
- ķaltabān** : < Far. Pezevenk; namussuz.
k. 134/1960, 134/1969, 138/2031, 143/2101, 146/2148, 195/2721, 203/2833, 218/3057, 222/3123, 263/3719
[= 10]
- ķalye** : < Far. 1.Deniz nebatlarının yakılmasıyla meydana gelen tuz.
2.Pathıcan, kabak gibi yemeklerin yağda pişirilmiş.
k. 223/3139
- ķamařdır-** : Kamaşmasına yol açmak.
k.-ır 248/3501
- ķamu** : Bütün, hep, her; herkes.
k. 133/1951, 138/2024, 149/2193, 150/2201, 150/2208, 152/2229, 154/2257, 154/2265, 155/2274, 157/2311, 162/2378, 166/2438, 169/2492, 184/2561, 191/2660, 196/2724, 205/2858, 208/2903, 215/3019, 218/3052, 218/3060, 221/3098, 221/3100, 223/3137, 225/3167, 233/3273, 234/3293, 240/3378, 241/3401, 243/3429, 247/3481, 248/3499, 248/3504, 253/3578, 259/3667, 262/3705, 264/3733, 264/3734

k. + muz 168/2477

k. + nuş 241/3402

k. + sı 133/1953, 135/1982, 169/2481, 183/2538, 185/2573, 193/2683

k. + sın 223/3127

k. + sını 182/2526, 220/3094

k. + ya 222/3117

[= 50]

kan : Plazma ve kan yuvarlarından meydana gelen ve damarların içinde dolaşarak vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı.

k. 136/2000, 140/2052, 191/2653, 209/2923, 225/3164, 229/3224, 247/3477, 259/3655

k. + ı 225/3164

k. + ıñ 232/3262

k. + ını 197/2746

k. + ıyla 164/2403, 208/2905

k. + lar 191/2662, 230/3239

k. + ları 135/1978

k. + larını 251/3541

[= 17]

kana- : Kanını akıtmak.

k.- 230/3243, 230/3243

[= 2]

kanā^cat : < Ar. Kismete razı olma, bir şeyi yeter görüp fazlasını istememe.

k. 155/2271

kanad : Kanat, Kuşlarda ve böceklerde gövdenin iki yanında yer alan ve uçmayı sağlayan açılır kapanır bir çift organ.

k. 248/3500

k. + ında 159/2341

[= 2]

kanđ : < Arç Şeker, şeker kamışının donmuş usaresi.

k. 217/3046

kanđa : Nerede, nereye.

k. 158/2315, 163/2400

[= 2]

kanğı : Hangi.

k. 157/2301, 183/2543

[= 2]

- kanı** : Hani, nerede.
k. 195/2714, 195/2714, 195/2715, 195/2715, 195/2715
[= 5]
- kanış-** : Karşılıklı kanmak, inanmak.
k.-dılar 131/1924
- kanām** : Özel isim.
k. 251/3543
- kap-** : Karmak, birdenbire çekip almak, yakalayıp tutmak.
k.-dı 264/3732
- kapkara** : Çok kara, kömür gibi kara, simsiyah.
k. 144/2119, 145/2121, 161/2369
[= 3]
- kapla-** : Karmak, üstünde bulunduğı yeri tutmak, kapatmak, doldurmak, işgal etmek.
k.-dı 253/3577
- kapu** : Kapı, bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer.
k. 151/2214, 151/2215
k. + sı 159/2330, 203/2842
k. + sın 139/2036, 167/2451
k. + sina 151/2213
k. + sında 253/3571
k. + sın 149/2192, 163/2394
k. + ya 264/3732, 264/3733
[= 12]
- kara** : 1. Kömür reğinde olan, siyah renkli. 2. Ayıp, kusur.
k. 162/2385, 219/3071, 248/3503
k. + sı 181/2514
[= 4]
- karār** : < Ar. 1. Durma. 2. Rahat. 3. Devamlılık, süreklilik. 4. Tahmin.
k. 147/2162, 169/2478, 196/2733, 199/2769, 222/3119, 233/3271, 244/3443, 248/3503, 257/3623
k. + ım 239/3375
[= 10]
- karagöl** : Karakol, nöbetçi, gözcü.
k. 200/2793
k. + lar 249/3509
[= 2]

- karar-** : Kararmak.
k.-dı 139/2046
- kardaş** : Kardeş, aynı anne babadan doğmuş veya yalnız anneleri ya da babaları aynı olan kimselerin birbirine göre durumu.
k. 186/2583
k. + ı 200/2795
k. + ıdır 224/3146
[= 3]
- karın** : İnsan ve hayvan vücudunun kaburgaların kenarından kasıklara kadar olan ve iç boşluğunda mide, bağırsak, böbrek, safra kesesi, rahim, dalak, karaciğer gibi organlar bulunan kısmı.
k. 213/2988
- karındaş** : Kardeş, aynı anne babadan doğmuş veya yalnız anneleri ya da babaları aynı olan kimselerin birbirine göre durumu.
k. 168/2466, 251/3543
k. + ı 257/3630
k. + ıdır 206/2881
k. + ına 155/2280
k. + la 260/3675
[= 6]
- karış-** : Karışmak, birbiri içine dağılmak, birleşmek.
k.-dılar 135/1975, 259/3654
[= 2]
- karışdır-** : Karışmasını sağlamak.
k.-dı 263/3720
- karīb** : < Ar. Yakın, yakın olan, uzak olmayan; soyca yakın.
k. 217/3041
- karīn** : < Ar. 1. Yakın. 2. Bir şeye sahip olan, bir şeye nail olan.
k. 142/2079
- karşu(ı)** : Karşı, bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi.
k. 134/1963, 159/2339, 164/2416, 164/2417, 164/2417, 189/2632, 198/2755, 207/2894, 221/3104, 244/3437
k. + ma 223/3137
k. + mda 220/3091
k. + sina 246/3462, 261/3687
k. + sında 246/3475, 255/3607
[= 16]

- karşula-** : Karşılama.
k.-dılar 218/3059
k.-yuben 182/2522
[= 2]
- kaşd** : < Ar. 1. Niyet, kurma. 2. Dövme, öldürme, yaralama gibi işlere kalkışma.
k. 186/2586, 191/2655
k. + ı 138/2026
k. + ın 229/3225
[= 4]
- kaşır** : < Ar. Kısa.
k. 241/3397
- kaşr** : < Ar. Köşk, saray.
k. + ına 261/3687
- kaşşāb** : < Ar. Kasap.
k. 212/2966, 212/2972
[= 2]
- kaşurka** : Hızı 120 kilometreyi aşan çok şiddetli rüzgar.
k. 191/2656
- kaş** : Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.
k. + ına 252/3557
- kaş-** : Kaçmak.
k.-dılar 240/3386
- kat** : Huzur, yan, ön.
k. + ı 168/2466
k. + ına 197/2738
k. + ımızda 186/2589
k. + ına 135/1977, 143/2105, 164/2408, 164/2409, 168/2473, 195/2710, 202/2820, 213/2990, 217/3049, 219/3069, 221/3096, 225/3162, 228/3209, 256/3622, 259/3663, 262/3701
k. + ında 209/2925, 233/3279, 258/3644, 192/2667
[= 23]
- kaṭiyyen** : < Ar. 1. Kat'i olarak, kesin olarak. 2. Hiçbir zaman, asla.
k. 263/3727
- kaṭkāmi** : Özel isim.
k. 132/1935

- kaṭre** : < Ar. Damla, damlayan şey.
k. + den 190/2637
- kaṭ-** : Katmak, koymak, ilave etmek, eklemek.
k.-an 249/3520
k.-mışdı 261/3691
[=2]
- kaṭı** : Çok, çok fazla, pek şiddetli, iyice, sıkı, sıkı sıkı, gayet.
k. 133/1950, 136/1995, 148/2177, 150/2200, 157/2306, 158/2318,
161/2369, 168/2477, 182/2522, 184/2549, 184/2554, 185/2577,
191/2664, 197/2748, 202/2816, 203/2828, 216/3033, 218/3062,
219/3070, 252/3558, 268/3801
[=21]
- kaṭıl** : < Ar. Katleden, öldüren.
k. + den 220/3081
- kaṭıl** : < Ar. Öldürme.
k. 210/2934
k. + i 187/2604
k. + ini 141/2064
[=3]
- kaṭıl** : < Ar. Lakırdı, söz.
k. + i 263/3714
- kaṭılaḳ** : Kavlamış, kabuğu, tüyü dökülmüş, derisi soyulmuş.
k. 241/3401
- kaṭım** : < Ar. İnsan topluluğu.
k. 186/2586, 209/2927
k. + i 135/1977, 136/1990, 139/2042, 142/2092, 166/2443, 191/2665,
192/2675, 195/2718, 197/2742, 198/2764, 201/2811, 211/2961,
233/3285, 248/3499, 253/3576
k. + e 186/2587
k. + i 183/2538, 183/2548, 196/2723
k. + ini 183/2547
[=22]
- kaṭı** : < Ar. Kusma.
k. 261/3695
- kaṭı-** : Kaymak, düşmek.
k.-dı 200/2787
- kaṭıḡu** : Üzücü bir şey olacak korkusundan doğan endişe, gam, keder, tasa.

- k. + sı 133/1950
k. + ya 219/3078, 247/3488
[= 3]
- ḳayḡulu** : Kaygı içinde olan, endişeli, tasalı.
k. 155/2274
- ḳayna-** : Kaynamak.
k.-dı 140/2053, 260/3679, 215/3018
k.-dılar 260/3673
k.-yup 258/3647
[= 5]
- ḳays** : Özel isim.
k. 168/2471, 192/2667, 195/2715
k. + a 167/2454
k. + ı 165/2429
k. + ıḡ 192/2679, 194/2706, 200/2795
[= 8]
- ḳayyūm** : < Ar. Allah.
k. 197/2744
- ḳazā** : < Ar. 1. Olacağı ezelden Cenab-ı Hak tarafından takdir olunan şeylerin vukua gelmesi. 2. İstemedен yapılan ve elden çıkan kötü iş, zararlı iş.
k. 241/3404
k. + y1 237/3342
[= 2]
- ḳaḏiyye** : < Ar. İş, husus, madde, mesele; dava.
k. 184/2556
- ḳaz-** : Kazmak, oymak.
k.-dı 228/3203, 267/3777
[= 2]
- ḳazdır-** : Kazmak işini başkasına yaptırmak.
k.-dı 214/3002
- ḳıbel** : < Ar. Taraf, yan, yön.
k. + in 215/3020
- ḳıḡır-** : Çaḡırmak, davet etmek, seslenmek.
k.-dı 149/2187
- ḳıl** : Kıl, tüy.
k. + ına 137/2017, 220/3085
[= 2]

kıl-

: Etmek, eylemek, yapmak.

k. 142/2086, 142/2091, 143/2094, 131/1921, 135/1979, 142/2084, 153/2251, 154/2253, 154/2258, 159/2335, 160/2351, 163/2388, 163/2388, 181/2505, 181/2505, 181/2517, 197/2745, 199/2775, 201/2808, 201/2810, 204/2854, 217/3037, 229/3216, 232/3263, 232/3263, 232/3266, 243/3422, 243/3426, 243/3427, 258/3640, 269/3810, 269/3811

k.-a 143/2095, 158/2324, 212/2967, 254/3585, 256/3609, 261/3685

k.-ak 212/2970

k.-alım 182/2529

k.-amadılar 241/3393

k.-amadım 224/3151

k.-an 263/3714

k.-ar 151/2213, 241/3391

k.-arlar 244/3440

k.-asın 160/2350, 183/2547, 268/3794

k.-ayım 151/2223, 154/2267

k.-dı 133/1947, 134/1968, 135/1984, 136/2001, 140/2055, 141/2074, 142/2078, 144/2108, 144/2109, 144/2109, 145/2134, 146/2146, 146/2148, 146/2150, 147/2152, 147/2152, 147/2153, 147/2154, 147/2165, 148/2166, 148/2170, 148/2171, 149/2189, 150/2202, 151/2212, 151/2217, 152/2236, 155/2275, 156/2285, 157/2308, 158/2327, 159/2331, 163/2402, 164/2404, 165/2419, 165/2420, 167/2456, 167/2456, 168/2471, 185/2570, 185/2576, 189/2636, 190/2647, 191/2655, 191/2658, 191/2662, 193/2682, 194/2702, 198/2758, 199/2769, 199/2769, 199/2772, 199/2773, 199/2779, 200/2783, 200/2784, 200/2785, 203/2828, 204/2855, 206/2873, 207/2890, 207/2891, 207/2893, 208/2910, 208/2917, 209/2918, 209/2919, 209/2924, 210/2947, 211/2959, 212/2977, 213/2979, 215/3008, 215/3011, 215/3012, 215/3017, 216/3023, 222/3119, 223/3132, 223/3134, 226/3173, 226/3176, 226/3177, 226/3178, 226/3181, 228/3203, 228/3205, 231/3248, 232/3259, 233/3277, 233/3277, 233/3278, 233/3283, 237/3331, 237/3344, 238/3355, 238/3356, 239/3369, 239/3374, 239/3374, 240/3381, 240/3382, 240/3383, 242/3408, 242/3416, 244/3443, 245/3453, 246/3465, 246/3468, 246/3469, 246/3474, 248/3497, 248/3503, 249/3514, 252/3552, 252/3553, 252/3554, 252/3556, 252/3556, 254/3584,

255/3597, 255/3606, 256/3614, 257/3623, 258/3641, 258/3650,
259/3666, 260/3671, 260/3682, 261/3683, 261/3694, 264/3741,
265/3743, 265/3745

k.-dığdır 231/3250

k.-dılar 132/1941, 135/1982, 144/2113, 149/2194, 149/2195, 150/2208,
152/2226, 152/2230, 162/2380, 163/2389, 167/2450, 169/2479,
169/2482, 184/2561, 189/2628, 189/2633, 190/2639, 190/2639,
192/2678, 192/2681, 194/2701, 196/2726, 198/2764, 200/2790,
202/2821, 212/2968, 221/3098, 223/3139, 227/3194, 227/3197,
237/3332, 240/3388, 241/3392, 245/3451, 246/3470, 246/3471,
246/3474, 247/3477, 247/3478, 247/3484, 248/3495, 253/3567,
260/3676, 263/3723, 263/3724, 264/3730, 266/3772

k.-dın 187/2604, 187/2604, 187/2605, 187/2606, 187/2607, 188/2608,
197/2743

k.-ın 151/2222, 166/2445, 167/2448, 211/2956, 240/3377, 266/3770,
249/3521

k.-ma 155/2274, 231/3256, 238/3359

k.-mada 180/2494, 258/3645

k.-madı 145/2126, 152/2230, 165/2422, 267/3775

k.-madın 188/2608

k.-mağa 233/3273, 263/3713

k.-mañ 169/2484

k.-maz 203/2837

k.-mış 205/2866, 183/2548

k.-saydı 160/2357

k.-up 140/2051, 168/2471, 169/2486, 232/3270

k.-ur 182/2521, 196/2725

[= 270]

kılıç : Kılıç, kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri
veya düz, uzun kesici silah.

k. + a 251/3546

k. + ı 238/3351

k. + ın 203/2835, 208/2917

k. + ma 200/2789

k. + mı 139/2039

k. 134/1969, 135/1975, 139/2038, 140/2050, 147/2160, 152/2227,
160/2348, 164/2413, 201/2809, 208/2917, 215/3018, 252/3560,

- 255/3596, 261/3683
k. + lar 140/2053, 198/2767
[= 22]
- kılıçla-** : Kılıçla öldürmek.
k.-yup 169/2482
- kılın-** : Edilmek, yapılmak.
k.-dı 239/3371
- kıpkırmızı** : Çok kırmızı, her yanı kırmızı.
k. 267/3779
- kır-** : 1. Kırnak. 2. Öldürmek.
k.-a 208/2913, 208/2913, 269/3803
k.-arlardı 262/3699
k.-asın 152/2237
k.-dı 134/1963, 139/2039, 192/2674, 219/3073, 219/3074, 221/3101, 247/3481, 250/3523
k.-dılar 250/3526
k.-mağa 250/3532
k.-mışdır 154/2263
[= 16]
- kırpışma** : Kırpışma, titremek, yanıp söner gibi olmak.
k. 191/2660
- kırk** : Kırk (Sayı).
k. 240/3384, 240/3387
[= 2]
- kışsa** : < Ar. Fıkra, hikaye, rivayet.
k. + mız 152/2231, 180/2495, 193/2685, 216/3025, 231/3250, 242/3420, 253/3568
k. + sın 202/2822, 205/2862, 224/3144, 255/3594, 266/3759, 138/2022
k. + yı 142/2079, 163/2389, 202/2822, 224/3148, 254/3587
[= 18]
- kismet** : < Ar. Talih, nasip, kader.
k. + ine 231/3247
- kış** : Kış, mevsim.
k. 188/2619
- kışla-** : Kış mevsimini geçirmek.
k.-dı 188/2619
- kıtāl** : < Ar. Vuruşma, birbirini öldürme; savaş.

- k. 222/3113
- kıy-** : İçi sızlamadan öldürmek, canına kastetmek.
k.-a 155/2280
k.-maz 140/2049
[= 2]
- kıyāmet** : < Ar. 1. Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman. 2. Büyük sıkıntı, bela, gürültü, patırtı.
k. 190/2639
k. + den 149/2182
[= 2]
- kıyās** : < Ar. Karşılaştırma.
k. 252/3556
- kız** : Dişi cinsten olan evlat.
k. 206/2881, 224/3146, 257/3630
k. + ı 161/2363
k. + ımı 223/3129
[= 5]
- kızdır-** : Kızmasını sağlamak.
k.-dı 142/2086, 267/3779
[= 2]
- k̄il** : < Ar. Söz.
k. 266/3770, 232/3261
[= 2]
- ko-** : Koymak.
k. 220/3089, 262/3706
k.-dı 188/2609, 204/2851, 234/3299, 235/3309, 254/3583, 265/3746
k.-dılar 250/3534
k.-mañ 157/2304, 158/2319, 164/2405
k.-maz 151/2218
k.-muşum 201/2804
k.-yduñ 202/2814
[= 15]
- koca** : 1. Ölçüleri emsalinden çok daha büyük olan, büyük, geniş, iri. 2. Yaşça büyük, yaşlı.
k. 137/2014, 157/2309, 164/2404, 191/2657, 199/2780, 220/3091, 230/3234, 245/3458
k. + ya 158/2316

	[= 9]
ķocacık	: bkz. ķoca. k. 191/2656, 230/3233
	[= 2]
ķocuş-	: Kucaklaşmak. k.-dılar 132/1938
ķoç	: Damızlık erkek koyun. k. 198/2754, 208/2903, 246/3476
	[= 3]
ķol	: Kol, insanın omuzundan parmak uçlarına kadar olan organı. k. + ı 242/3412 k. + larda 255/3599 k. + ların 212/2971
	[= 3]
ķoltuk	: Koltuk, kolun gövde ile birleştiğı yer. k. 134/1960
ķon-	: Konmak, konaklamak, yerleşmek, oturup dinlenmek. k.-alar 264/3739 k.-dılar 135/1986, 149/2186, 202/2819, 215/3021, 217/3048, 252/3564 k.-madılar 246/3472
	[= 8]
ķop-	: Kopmak, meydana gelmek, zuhur etmek, çıkmak. k.-dı 196/2731
ķopar-	: Koparmak, sökmek, söküp çıkarmak. k.-dı 163/2396 k.-ırdı 240/3390
	[= 2]
ķopart-	: Kopartmak. k.-dı 137/2006
ķork-	: Korkmak, ürkmek, çekinmek, endişe etmek. k.-dı 168/2476, 241/3402, 246/3466 k.-dılar 226/3183 k.-up 161/2369
	[= 5]
ķorku	: Bir tehlike veya tehlike ihtimali karşısında duyulan ürkütücü duygu. k. + dan 136/1994
ķoş-	: Koşmak.

- k. 132/1936
k.-dılar 146/2137
[= 2]
- kov-** : Kovmak, uzaklaşmasını, gitmesini sert bir şekilde söylemek, yanından def etmek.
k.-muş 263/3716
- koy ver-** : Artık tutmamak, bırakmak, salıvermek
k.-diñiz 266/3768
- koy-** : Koymak, bırakmak.
k.-alım 236/3327
k.-asız 228/3210
k.-dı 143/2105, 148/2179, 149/2183, 212/2972, 214/3003, 240/3382, 267/3780
k.-dılar 228/3209, 251/3541
[= 11]
- kudret** : < Ar. Kuvvet, takat, güç.
k. + im 224/3149
- kuds** : > kudüs Ar. Filistin'in merkezi olan şehir.
k. + e 268/3798, 268/3799
[= 2]
- kudsi** : Özel isim.
k. 208/2910
- kudüm** : < Ar. Uzak bir yoldan, uzak bir yerden gelme; ayak basma.
k. 161/2367
- kul** : Kul, asker, himaye altındaki insan, köle, karavaş.
k. 217/3045
k. + ıdır 194/2698
k. + ları 144/2110, 145/2127, 242/3407
k. + larına 255/3596
k. + larını 157/2305
k. + uña 211/2953
k. + uñuzda 162/2381
k. + uyun 156/2294
[= 10]
- kulağ(k)** : Kulak, başın iki yanında bulunan işitme organı.
k. 204/2853, 237/3338, 138/2018, 212/2968
k. + ın 213/2982

- k. + ın 212/2964, 214/2997, 243/3429
k. + ına 263/3727
k. + ıyla 214/3001
[= 10]
- ķumrī** : < Ar. Kumru.
k. + ler 255/3603
- ķurʿān** : < Ar. Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap.
k. 162/2378, 233/3274, 245/3451
k. + da 210/2933
[= 4]
- ķur-** : Kurmak, düzenlemek, hazırlamak.
k.-dı 244/3443
k.-dılar 147/2163, 188/2618, 190/2638, 205/2870, 219/3068, 248/3493
[= 7]
- ķurbān** : < Ar. 1. Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olan şey. 2. Bir gaye uğrunda feda olma.
k. 153/2240, 212/2976
[= 2]
- ķurşun** : Tabanca, tüfek gibi hafif silahlarda kullanılan mermi.
k. 219/3071
- ķurtar-** : Kurtarmak, kurtulmasını sağlamak, yeniden ele geçirmek.
k.-alar 242/3407
k.-am 213/2981
k.-asız 257/3635
[= 3]
- ķurtul-** : Kurtulmak, selamete çıkmak.
k. 144/2117
- ķuru** : Boş, gereksiz, bir esasa dayanmayan, faydasız, abes.
k. 131/1913
- ķurul-** : Hazırlanmak, bir araya getirilmek, toplanmak.
k.-dı 146/2143
k.-muş 236/3316
[= 2]
- ķuş** : Yumurtlayan omurgalılarından gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı, vücudu tüylerle kaplı, uçucu hayvanların ortak adı.
k. 137/2006, 163/2396
[= 2]

- kuşat-** : Etrafını sarmak, çevrelemek.
k.-dılar 241/3399
- kuşluğ** : Kuşluk, günün sabahla öğle arasındaki saatleri.
k. + a 136/1999
- kutlı** : Kutlu, uğurlu, mübarek.
k. 158/2316
- kuvvet** : < Ar. Güç, kudret, takat; sıhhat, sağlamlık.
k. 165/2432, 191/2665, 192/2673, 225/3160
k. + den 215/3019
k. + i 238/3346, 250/3535
k. + im 224/3149
k. + in 160/2346
k. + le 238/3353
[= 10]
- kuyruğ** : Kuyruk.
k. + ı 163/2395, 223/3125
[= 2]
- kuyu** : Kuyu, derin çukur.
k. 214/3002
k. + ya 214/3003
[= 2]
- kā'ināt** : < Ar. 1. Var olan şeylerin cümlesi, hepsi, yaratıklar. 2. Dünya.
k. 155/2278
k. + ın 233/3276
[= 2]
- kām** : < Far. Meram, arzu, emel, istek.
k. + ına 259/3659
- kām-kār** : < Far. İsteğine ulaşmış, mutlu.
k.166/2434
- kān** : < Far. Bir şeyin menbai, kaynağı.
k. + ı 134/1963, 204/2845, 224/3153, 225/3157, 269/3809,
k. + ısı 211/2952
[= 6]
- kār** : < Far. Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar.
k. 160/2348, 160/2349, 190/2646, 199/2769, 209/2922, 216/3027,
238/3346, 251/3540, 254/3579, 260/3677, 261/3694
k. + ı 224/3147, 244/3438

- k. + ı 143/2094
k. + ına 263/3720
k. + ın 137/2011
[= 16]
- kār-zār** : < Far. Ceng, kavga, savaş.
k. 153/2252, 206/2887, 260/3670
[= 3]
- kāşif** : < Ar. Keşfeden, bulan, meydana çıkaran.
k. + e 243/3428
- kāşki** : < Far. Keşke, dilek anlatan cümlelerin başına getirilerek “ne olurdu” gibi özleme veya pişmanlık anlatır.
k. 249/3507
- kātīb** : < Ar. Kitabet eden, yazan, yazıcı; usta yazıcı.
k. 182/2530
k. + i 262/3711
[= 2]
- kāzım** : < Ar. Öfkesini, hırsını yenen [kimse].
k. 180/2500
k. + ın 180/2496, 180/2496, 180/2497, 180/2498, 180/2499, 180/2500
[= 7]
- kaʿbe** : < Ar. Bütün müslümanların kiblesi ve ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah.
k. + den 206/2882
k. + ye 206/2880, 224/3145, 244/3442
[= 4]
- keder** : < Ar. Tasa, kaygı, gönül üzüntüsü.
k. 223/3126
- kefen** : < Ar. Ölüyü sardıkları bez.
k. 196/2737
- kefer** : < Ar. Kafir.
k. 226/3179
- kelām** : < Ar. Söz, lakırdı.
k. 205/2860, 228/3214
[= 2]
- kelb(p)** : < Ar. Köpek.
k. 137/2014, 149/2183, 167/2452, 185/2564, 203/2828, 203/2830, 208/2912, 209/2924, 254/3591, 260/3668, 261/3688, 154/2261,

- 164/2416, 261/3693
k. + i 167/2460, 157/2298
k. + e 213/2983
k. + i 169/2490
k. + iñ 135/1983, 141/2075, 234/3299
k. + ini 166/2433
k. + iyle 196/2731
[= 23]
- kemāl** : < Ar. 1. Olgunluk, yetkinlik, tamlik, eksiksizlik. 2. En yüksek değer, mükemmellik; değer, baha.
k. 231/3246, 257/3632
k. + e 231/3256
k. + im 232/3267
k. + ini 234/3294
[= 5]
- kemān** : < Far. Yay.
k. 207/2896, 250/3522
[= 2]
- kemend** : < Far. Uzakta bulunan herhangi bir şeyi tutup çekmek üzere atılan ucu ilmekli uzun ip.
k. 165/2429, 183/2544, 192/2672, 192/2673, 259/3661, 259/3663, 259/3664, 260/3682, 260/3682
k. + den 238/3355
k. + e 165/2430, 259/3662
k. + i 192/2674, 238/3354
k. + iñ 166/2433
k. + ler 237/3345
[= 16]
- kemer** : < Far. Bele takılan kuşak, kayış.
k. + inden 137/2005
- kenār** : < Far. Kıyı, çevre.
k. 147/2162
k. + ma 169/2485
[= 2]
- kendi** : Kendi, kişinin öz varlığı, zatı.
k. 145/2127, 228/3208
k. + mi 237/3337

- k. + ni 229/3219
k. + sin 215/3016
k. + sine 139/2044
k. + sini 203/2836
[= 7]
- kendü** : Kendi, kişinin öz varlığı, zatı.
k. 147/2158
k. + leri 217/3043
k. + si 167/2454, 181/2518, 236/3323
k. + sin 163/2397, 165/2423
k. + sine 147/2153
k. + sini 134/1967, 134/1972, 140/2050, 230/3231
k. + ye 134/1958, 157/2308, 163/2393, 189/2636
k. + yi 143/2105
[= 17]
- kendüzi** : Kendisi, zatı, şahsı, nefsi.
k. + ni 212/2972
- kerbelā** : < Ar. Irak'da İmam Hüseyin'in şehit edildiği ve türbesinin bulunduğu yer.
k. 189/2622, 195/2714, 256/3611
k. + da 138/2031, 187/2607
k. + ya 254/3580
[= 6]
- kerem** : < Ar. Cömertlik, el açıklığı, lütuf, bağış, bahşiş.
k. 134/1963, 225/3157
[= 2]
- kerīme** : < Ar. 1. Ayet. 2. Kız evlad.
k. + sin 157/2300
- kerrār** : < Ar. Savaşta döne döne saldıran.
k. 137/2017, 239/3361
[= 2]
- kerre** : Kere, defa, kez, sefer.
k. 188/2621, 196/2732, 226/3178, 254/3579
[= 4]
- kes** : < Far. Kimse, kişi.
k. 141/2063, 141/2065, 240/3379
[= 3]

- keşir** : < Ar. Çok çok olan, bol.
k. 148/2168, 241/3394
[= 2]
- kes-** : Kesmek, gidermek, yitirmek, koparmak.
k. 131/1921, 213/2990, 217/3038
k.-di 158/2321, 213/2980, 213/2982, 213/2992, 214/3001, 238/3356
k.-dim 154/2265
k.-e 191/2655, 254/3585
k.-eler 264/3737, 264/3741
k.-em 163/2401
k.-er 151/2218, 214/2997, 241/3395, 269/3806, 261/3691
k.-erim 240/3378
k.-miş 229/3218
k.-üben 191/2662
k.-üp 168/2465, 202/2824, 223/3129
[= 26]
- kesb** : < Ar. 1. Çalışıp kazanma. 2. Edinme, peydahlama, kazanma.
k. 194/2704
- kesî** : < Far. Bir kimse.
k. 141/2070
- kesil-** : Kesilmek.
k.-di 140/2052, 145/2130, 150/2200, 197/2748, 261/3694
k.-e 264/3738
[= 6]
- keşân keşân** : < Far. Zorla, sürükleye sürükleye, çeke çeke götürerek.
k. 252/3554
- keşkek** : Et ve buğdayın hamur haline gelinceye kadar dövülmesi suretiyle yapılan meşhur yemek.
k. 213/2987, 213/2989
[= 2]
- ketûbe** : Özel isim.
k. + yi 257/3630
- kevkeb** : < Ar. Yıldız.
k. + i 180/2493
- kez** : Defa, kere, sefer.
k. 139/2045, 147/2151, 156/2287, 190/2648, 192/2674, 226/3177, 226/3181, 259/3664

	k. + in 139/2040, 139/2044, 146/2150, 147/2158, 148/2170, 166/2433, 229/3227 [= 15]
kezin	: Defa, kere. k. 132/1934, 132/1940, 191/2659, 195/2718, 240/3389, 264/3733, 238/3354 [= 7]
ki	: < Far. Bağlama edatı. k. 134/1972, 151/2213, 154/2267, 155/2273, 160/2351, 160/2356, 161/2368, 162/2386, 168/2466, 168/2473, 180/2499, 185/2577, 187/2596, 187/2602, 192/2673, 194/2706, 196/2737, 197/2743, 198/2762, 200/2788, 201/2812, 202/2816, 203/2828, 227/3195, 228/3201, 232/3262, 232/3265, 232/3267, 239/3368, 240/3380, 243/3431, 245/3457, 249/3517, 251/3545, 255/3601, 260/3669, 262/3710, 265/3747 [= 38]
kibr	: < Ar. Büyüklük taslama, yüksekte bakma [birisine]. k. 232/3265
kilāb	: < Ar. Köpekler. k. 136/1996
kim	: 1. Ki. 2. Hangi kimse. k. 131/1925, 137/2014, 137/2016, 138/2020, 138/2027, 139/2042, 141/2070, 143/2095, 144/2106, 144/2106, 145/2121, 147/2155, 147/2160, 147/2164, 148/2177, 150/2202, 152/2237, 153/2251, 154/2256, 154/2259, 154/2260, 155/2278, 155/2278, 155/2280, 157/2299, 157/2303, 158/2313, 158/2315, 158/2323, 159/2328, 159/2332, 159/2333, 163/2390, 165/2425, 165/2427, 166/2439, 167/2458, 169/2483, 169/2491, 180/2503, 182/2521, 183/2536, 185/2565, 187/2600, 187/2602, 189/2629, 190/2643, 190/2643, 191/2655, 192/2671, 196/2729, 197/2738, 197/2751, 199/2771, 199/2774, 200/2795, 201/2806, 204/2849, 207/2888, 211/2960, 212/2970, 216/3030, 217/3042, 217/3048, 222/3112, 224/3140, 226/3171, 227/3188, 228/3214, 235/3313, 236/3317, 236/3326, 236/3330, 237/3336, 239/3361, 240/3386, 241/3404, 241/3405, 242/3407, 243/3422, 244/3444, 248/3506, 249/3519, 253/3571, 254/3591, 255/3594, 256/3610, 257/3636, 259/3656, 260/3681, 261/3691, 263/3722, 264/3739, 267/3779, 268/3794

- k. + den 145/2128
k. + e 143/2097, 259/3656, 237/3343
k. + i 204/2849, 234/3291, 241/3397, 241/3398, 168/2474, 241/3397, 241/3398
k. + in 149/2185, 262/3700, 262/3700, 187/2600
k. + iñ 203/2829, 238/3360
k. + ini 144/2109, 144/2109
k. + iniñ 144/2108
k. + isin 259/3656, 259/3656, 149/2185
k. + lere 156/2293
k. + lersiniz 257/3636
[= 120]
- kimse** : Herhangi bir kişi.
k. 134/1971, 140/2049, 140/2049, 145/2126, 165/2422, 226/3184, 247/3482
k. + niñ 229/3219
k. + ye 262/3709
[= 9]
- kird-gār** : < Far. Allah.
k. 167/2456
- kişi** : İnsan, kimse, şahıs.
k. 132/1928, 137/2009, 140/2058, 140/2062, 144/2110, 147/2158, 147/2165, 148/2167, 148/2167, 148/2168, 155/2280, 157/2303, 159/2332, 182/2531, 183/2541, 185/2565, 189/2624, 199/2781, 201/2803, 204/2853, 205/2872, 213/2979, 222/3111, 222/3111, 223/3126, 223/3126, 225/3167, 231/3247, 231/3249, 233/3278, 234/3286, 238/3351, 240/3387, 249/3515, 252/3553, 253/3567, 260/3671
k. + den 221/3105
k. + dir 144/2111, 163/2391
k. + niñ 157/2310
k. + sin 137/2015, 220/3088, 238/3358
k. + ye 213/2978, 231/3246
k. + yle 131/1925, 194/2705
[= 48]
- küşte** : < Far. Öldürölmüş.
k. + lerden 191/2663

- kitāb** : < Ar. Kitap.
k. + da 157/2301
- kitābāt** : < Ar. Kitaplar.
k. + ı 253/3568
- köpeg(k)** : Köpekgiller familyasından, birçok çeşidi bulunan, bekçi olarak ve avcılıkta kullanılan, sadık, evcil memeli hayvan.
k. + ın 212/2975
k. 144/2120, 156/2285, 158/2321, 185/2578, 199/2780, 213/2983, 227/3185, 259/3660
k. + ler 250/3533
[= 10]
- köpük** : İnsanların ve hayvanların ağzında görülen salyamsı kabarcıklar.
k. 230/3238
- kör** : Görme duyusundan mahrum olan, görmeyen, âmâ.
k. 181/2506, 259/3659
[= 2]
- kös** : > kūs Far. Eski savaşlarda, alaylarda deve veya araba üstünde taşınarak çalınan büyük davul.
k. 133/1948, 136/1991, 136/1994, 249/3512
k. + i 223/3130, 242/3419
k. + ler 190/2641, 228/3201
k. + lerin 249/3511, 133/1952
k. + ini 206/2887
[= 11]
- köse** : 1. Sakalı ve bıyığı çıkmayan veya çok seyrek olan kimse. 2. Cılız, bodur.
k. 222/3112, 240/3376, 240/3383
k. + ce 266/3767
[= 4]
- köşe** : Köşe, bucak.
k. + de 203/2838
- kūfe** : < Far. Kūfe şehri.
k. 161/2367, 205/2865
k. + de 183/2542
k. + den 204/2853, 224/3145, 244/3442
k. + ni 206/2873
k. + ye 205/2870, 244/3441

- [= 9]
- kūfeli** : Kūfeli.
k. 205/2871, 206/2876
- [= 2]
- kūfr** : < Ar. Allah’a ve dine ait şeylere inanmama, Cenab-ı Hakk’a ortak koşma.
k. 184/2555
- kükre-** : Kükremek.
k.-miş 198/2766, 223/3138, 230/3238
- [= 3]
- külāh** : < Far. Külāh, [eskiden] giyilen, ucu sivri veya yüksek başlık, başa giyilen şey.
k. 248/3496
- küllī** : < Ar. Umumi, bütün.
k. 153/2251, 154/2253
k. + ıj 153/2248
- [= 3]
- küll** : < Ar. Hep, bütün, çok.
k. + iyle 181/2513
- kürdistān** : Kürdistan.
k. + a 185/2569
k. + ıj 185/2571
- [= 2]
- küstāhlıg** : Küstah olma durumu; küstahça davranış.
k. + ı 245/3460
k. + ım 202/2815
- [= 2]

L

- lā** : < Ar. Olumsuzluk edatıdır.
l. 159/2341, 193/2693
l. + yenām 255/3605, 268/3795
- [= 4]
- lāyık** : < Ar. Yakışan, yaraşır, yakışık.
l. 163/2393, 166/2445
- [= 2]
- lā’in** : < Ar. Kovulmuş; nefret kazanmış; istenilmeyen.
l. 136/1998, 138/2027, 138/2029, 141/2067, 156/2288, 157/2301,

161/2370, 167/2452, 182/2524, 188/2616, 189/2625, 199/2777,
200/2789, 202/2825, 203/2835, 214/2999, 215/3013, 222/3122,
223/3128, 264/3731

1. + i 266/3768

1. + iŋ 150/2203, 158/2325, 207/2899, 214/3001, 261/3697, 266/3772
[= 27]

lā^cnet : < Ar. 1. Allah'ın mağfiretinden (yargılamasından) mahrumluk;
beddua, ilenç. 2. Fena, kötü, uğursuz [yer, kimse].

1. 142/2091, 150/2201, 156/2289, 158/2322, 210/2933, 210/2946,
222/3112, 245/3455, 266/3761, 266/3772
[= 10]

lā^cnetullāh : < Ar. "Allah'ın laneti" Allah lanet etsin, mağfiretinden
(yargılamasından) mahrum kalsın.

1. 142/2092, 153/2244

lāf : < Far. Lakırdı, söz.

1. + ıla 131/1913

lāhm : < Ar. Et.

1. + ı 166/2446

1. + ıŋ 166/2446

[= 2]

lākin : < Ar. Ama, fakat, ancak, şu kadar var ki.

1. 245/3454

lāle : < Far. Lale.

1. 232/3262

1. + ler 180/2502

[= 2]

lāle-reng : < Far. Lale renkli, lale renginde olan.

1. 259/3655

lāş : < Far. Yağma, çapul.

1. + ını 137/2006, 163/2396

1. + ıyla 149/2185

[= 3]

lağam : Yer altı tüneli.

1. 151/2211, 151/2214

[= 2]

le^ṭim : < Ar. Alçak, aşağılık, cimri [kimse].

1. 210/2942

- leb** : < Far. Dudak
l. + lere 187/2607
- leb-ā-leb** : < Far. Ağzına kadar dolu.
l. 245/3450
- lerze** : < Far. Titreme, titreyiş.
l. 136/1991
- leşker** : < Far. 1. Asker. 2. Yiğit, kahraman, cesur.
l. 151/2223, 169/2484, 189/2633, 190/2641, 206/2887, 214/2998, 214/3002, 217/3048, 252/3564, 258/3646
l. + i 132/1932, 193/2689, 228/3212, 248/3495
l. + den 192/2675, 240/3389
l. + e 230/3243, 236/3324, 237/3334, 237/3339, 239/3373, 240/3387, 242/3415, 248/3496
l. + i 135/1973, 146/2140, 189/2635, 211/2956, 230/3235, 247/3491, 248/3497, 250/3536, 251/3549, 252/3555, 252/3563
l. + imiz 132/1940
l. + in 185/2568, 186/2579, 195/2720, 219/3073, 247/3488
l. + iñ 200/2793, 238/3352, 248/3498, 249/3510
l. + inden 133/1943
l. + ine 140/2062, 220/3080, 241/3404
l. + ini 184/2559
l. + iniñ 169/2483, 185/2576
l. + lere 225/3169
l. + leri 242/3408
[= 54]
- lîk** : < Far. Lakin, fakat, amma, ancak.
l. 190/2649, 203/2837, 218/3062, 243/3424, 268/3802
[= 5]
- lîkin** : < Far. Lakin.
l. 141/2066, 145/2131, 154/2266, 168/2477, 211/2956, 224/3147, 255/3601
[= 7]
- lîme** : < Far. Parça, küçük ve uzun dilim.
l. 213/2979
- livā** : < Ar. Bayrak.
l. 204/2843
l. + nıñ 159/2341

[= 2]

loḡmān : > luḡmān Ar. Büyük bir hekim, kıymetli sözleri ve hikayeleriyle ün salmış bir hakim olan efsanevi şahsın ismi olup dilimizde “hazık tabip” ve “feylesof” anlamında kullanılır.

l. + ı 144/2111

luṭf : < Ar. 1. Hoşluk, güzellik. 2. İyi muamele; iyilik.

l. 153/2242, 231/3251

l. + ı 231/3252, 231/3253

l. + a 231/3252

l. + ı 153/2242

l. + uḡ 231/3252

l. + uḡla 269/3811

[= 8]

M

māʾil : < Ar. Hevesli, istekli, düşkün.

m. + i 216/3031

mānīʿ : < Ar. Men eden, geri bırakan, alıkoyan, engel olan.

m. + dūr 243/3424

māder : < Far. Anne, ana.

m. + i 143/2095

māh : < Far. Ay, kamer.

m. + ı 168/2477, 169/2479, 169/2484, 169/2485, 192/2680, 193/2684, 194/2708, 195/2709, 204/2856

[= 9]

māhī : < Far. Balık.

m. 249/3515

māl : < Ar. Mal, varlık, servet.

m. + ı 230/3242

m. + a 232/3259

m. + ı 232/3260

[= 3]

mālīk : < Ar. Sahip, bir şeye sahip, bir şeyi olan.

m. + i 251/3542

m. + i 210/2937

[= 2]

mānend : < Far. Benzer, eş.

m. + i 190/2651, 226/3174, 246/3469, 252/3561, 145/2132, 205/2867

- m. + i 209/2920, 251/3548
[= 8]
- mānī'iyet** : < Ar. Engel.
m. + i 243/3422
- māt** : < Far. Satranç oyununda yenilme. (Ar. mâte > māt “öldü”den)
m. 226/3176, 240/3383
[= 2]
- māzen** : ?
m. 251/3537, 251/3551
[= 2]
- māzin** : < Ar. Müezzin.
m. + ler 244/3445
- mā'āş** : < Ar. 1. Yaşayış, dirlik. 2. Geçinecek şey.
m. 153/2247, 153/2251
m. + a 153/2246
m. + ı 181/2513
[= 4]
- mā'dūm** : < Ar. Yok olan, mevcut olmayan.
m. 228/3202
- mā'iyet** : < Ar. Beraberlik, arkadaşlık.
m. 193/2687
- mā'kūl** : < Ar. Akıllıca, akla uygun, akıllıca iş gören, anlayışlı, mantıklı.
m. 151/2212
- mā'nā** : < Ar. Mana, anlam.
m. + da 268/3791
m. + ya 243/3428
[= 2]
- mā'nī** : < Ar. 1. Anlam. 2. İç, içyüz. 3. Rüya, düş.
m. 181/2504
m. + de 231/3252
[= 2]
- mā'rūf** : Müseyyeb Gazi'nin yanında yer alan bir pehlivan.
m. 140/2060, 141/2065, 141/2075, 143/2104, 144/2112, 144/2119,
145/2123, 145/2135, 146/2138
m. + ı 143/2099
m. + a 144/2115
m. + la 140/2059

- m. + uñ 143/2105, 144/2110, 144/2113
[= 15]
- maşûm** : < Ar. Suçsuz, kabahatsiz.
m. + lar 254/3581
- maşerel-müslimîn** : < Ar. Müslümanlar topluluğu.
m. 214/3004
- maẕûr** : < Ar. Özürlü, özürü olan.
m. 202/2815
- mağbûn** : < Ar. Şaşkın, şaşırmış.
m. 143/2093, 224/3141, 231/3254
m. + ı 142/2083
[= 4]
- mağlûb** : < Ar. Galebe edilmiş, kendisine üstün gelinmiş, yenilmiş, yenilen
[kimse].
m. 165/2428
- mağrib** : < Ar. 1. Garb, batı. 2. Akşam.
m. + e 166/2435
m. + i 145/2127
[= 2]
- mağrûr** : < Ar. 1. Gururlu. 2. Bir şeye güvenen. 3. Güvenilmeyecek şeye
güvenip aldanan, kendini beğenmiş [kimse].
m. 241/3405
m. + sıñ 181/2512
[= 2]
- mağrûren** : < Ar. 1. İnanarak, güvenerek. 2. Aldanarak.
m. 223/3130
- maḥbûs** : < Ar. Hapsolünmüş, bir yere kapatılmış.
m. 192/2678, 194/2705
[= 2]
- maḥmûd** : < Ar. 1. Hamdolunmuş, sena edilmiş, övülmeye değer. 2. Hz.
Peygamber'in adlarından biri.
m. 204/2844, 269/3809
[= 2]
- maḥrûm** : < Ar. 1. Bahtsız, nasipsiz. 2. İsteddiğini, dilediğini elde edemeyen.
m. 187/2602
- maḥv** : < Ar. Yok etme, ortadan kaldırma; perişan etme, batma, bitme, yok
olma.

- m. 243/3422
m. + ı 216/3034
[= 2]
- maḥẓ** : < Ar. Halis, katkısız, sade; tam; ta kendisi, aslı.
m. 216/3034
- maḥūf** : < Ar. 1. Korkunç, korkulu [yer]. 2. Tehlikeli.
m. + ı 217/3035
- makām** : < Ar. Kıyam edilen, durulan, durulacak yer; durak.
m. 160/2354, 180/2502, 255/3605
m. + ı 255/3607
m. + larına 252/3564
[= 5]
- makṣūd** : < Ar. Kasdolunan, istenilen şey, istek.
m. + ımız 181/2506
m. + ını 194/2702
[= 2]
- maṇa** : Bana (Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi).
m. 203/2839
- manṣūr** : < Ar. Nasrolunmuş, Allah'ın yardımıyla galib, üstün gelmiş.
m. + a 243/3430
m. + ı 131/1918
[= 2]
- mantıkü't-tayr** : < Ar. Kuş dili.
m. + ı 194/2696
- maṣad** : Bıçak gibi kesici aletlerin ağzını keskinleştirmek için kullanılan alet.
m. + ın 212/2971
- maṭlab** : < Ar. Talep olunan, meram, makam, istenilen şey, istek.
m. + ı 269/3814
- maṭlūb** : < Ar. Talep edilen, istenilen, aranılan şey.
m. + a 194/2703
- mazḥar** : < Ar. Nail olma, şereflenme.
m. 194/2696, 216/3029
[= 2]
- mazlūm** : < Ar. Zulüm görmüş
m. 155/2268, 197/2746, 208/2904, 225/3164, 229/3228
m. + ı 202/2824
m. + ıyla 134/1966

- m. + uñ 157/2300
[= 8]
- meʿāl** : < Ar. Mana, kavram, mevhum.
m. + ini 257/3624
m. + iñi 234/3292
[= 2]
- meʿvā** : < Ar. Yurt, mesken, yer, makam, sığınacak yer.
m. 148/2172, 180/2497
[= 2]
- mecāl** : < Ar. Güç, kuvvet, takat.
m. 218/3050, 230/3231
m. + i 238/3353
[= 3]
- medd** : < Ar. Uzatma, çekme.
m. + i 256/3612
- medh** : < Ar. Övme, birinin iyi şeylerini söyleme.
m. + i 207/2889
m. + ini 187/2603, 216/3027, 249/3514
[= 4]
- medīd** : < Ar. Çekilmiş, uzatılmış; uzun, çok uzun süren.
m. 256/3612
- mefhūm** : < Ar. 1. Fehmolunmuş, anlaşılmış. 2. Sözden çıkarılan mana, kavram.
m. + ina 185/2567
m. + un 184/2558
[= 2]
- meger** : < Far. Meğır, oysa ki, halbuki; olsa olsa, ancak.
m. 145/2128, 191/2657, 203/2841, 230/3234, 238/3351, 241/3394, 245/3461, 249/3515, 256/3615, 261/3691
[= 10]
- mehābetlū** : Mehabetli, korkma ve çekinme ile karışık bir saygı uyandıran, heybetli, mehip.
m. 163/2390
- mehdī** : < Ar. İmam-ı Mehdi [Şiilerin itikadına göre yaşamakta olup kıyameti beklemektedir].
m. 253/3573, 254/3588, 254/3588
m. + ye 254/3584
[= 4]

- mehmūz** : < Ar. Hemzeli.
m. 260/3669
- mekān** : < Ar. Yer, mahal.
m. 256/3620
m. + da 203/2837
m. + ını 165/2420
[= 3]
- mektūb** : < Ar. Mektup.
m. 131/1927, 228/3214, 263/3722
m. + a 188/2609
m. + ı 132/1928, 132/1930, 187/2597, 188/2610, 183/2540
[= 9]
- mel'ūn** : < Ar. 1. Lanetlenmiş. 2. Kovulmuş. 3. Herkesin lanet ve nefret ettiği kimse.
m. 133/1957, 149/2187, 154/2260, 157/2298, 158/2319, 162/2387, 182/2519, 190/2647, 200/2784, 200/2788, 224/3141, 258/3650
m. + ı 150/2196, 188/2621, 195/2718, 210/2934, 247/3488
m. + ı 134/1966, 167/2459, 182/2522, 264/3728, 266/3762
m. + ları 228/3202
m. + u 134/1958, 136/1997, 136/2000, 137/2005, 139/2039, 139/2046, 142/2089, 145/2130, 155/2282, 162/2374, 163/2395, 184/2553, 184/2563, 198/2761, 213/2979, 261/3690, 262/3707
[= 40]
- melāl** : < Ar. 1. Usanç, usanma, bııkma. 2. Sıkılma, sıkıntı.
m. 224/3154
- melce'** : < Ar. İltica edecek, sığınacak yer.
m. + yi 148/2172, 180/2497
[= 2]
- melek** : < Ar. 1. Allah'ın, halleri diğer canlılara benzemeyecek şekilde nurdan yarattığı varlıklar. 2. Yüzü ve huyu pek güzel, çok temiz olan kimse.
m. 159/2331, 159/2332, 238/3359
m. + ler 159/2333, 159/2337, 159/2342, 204/2843
[= 7]
- melūl** : < Ar. Melalli, usanmış, bııkmış, bezmiş.
m. 143/2100, 158/2327, 168/2474, 225/3156, 239/3368, 239/3370, 252/3565
[= 7]

- memnūn** : < Ar. 1. Sevinmiş, sevinçli. 2. Rız, hoşnut.
m. 143/2093, 231/3254
[= 2]
- men** : Ben (Birinci tekil kişi zamiri).
m. 143/2097, 149/2188, 151/2211, 151/2223, 156/2294, 156/2294,
201/2804, 201/2806, 201/2808, 202/2816, 206/2880, 210/2938,
210/2940, 211/2950, 211/2953, 212/2963, 212/2964, 213/2987,
214/2995, 214/3000, 219/3065, 225/3156, 225/3164, 226/3182,
228/3206, 228/3206, 228/3207, 228/3207, 234/3292, 234/3295,
234/3298, 234/3299, 235/3302, 235/3307, 235/3307, 237/3338,
238/3349, 239/3362, 240/3377, 249/3516, 256/3611
m. + de 237/3335
m. + den 202/2817, 263/3716
m. + em 211/2962
m. + i 143/2097, 152/2236, 155/2279, 155/2281, 155/2281, 163/2398,
210/2939, 211/2957, 211/2957, 234/3299, 239/3362, 239/3364,
256/3610
m. + im 156/2291, 156/2291, 202/2815, 234/3295, 239/3369, 256/3611
[= 64]
- men^c** : < Ar. Yasak etme, bırakmama; durdurma; esirgeme, vermeme,
önleme.
m. 207/2892, 226/3177, 241/3396
[= 3]
- menba^c** : < Ar. Kaynak.
m. + ı 189/2631
- menzil** : < Ar. 1. Yollardaki konak yeri. 2. Ev. 3. Bir günlük yol, konak. 4.
Mesafe.
m. + i 153/2244, 181/2506
m. + iñ 263/3717
[= 3]
- merām** : < Ar. İstek, maksad, niyet.
m. 153/2243, 155/2277
[= 2]
- merd** : < Far. 1. Adam, insan. 2. Erkek. 3. Özü, sözü doğru, kabadayı, yiğit.
m. 135/1987, 246/3475
m. + i 146/2150, 159/2329, 163/2397, 163/2398, 221/3102, 232/3259,
252/3561

- [= 9]
- merdān** : < Far. Mertler, insanlar, erkekler, yiğitler.
m. 250/3534
m. + ı 249/3514
- [= 2]
- merd-āne** : < Far. Ere, erkeğe yakışacak yolda, mertçe, erkekçe.
m. 147/2159, 162/2386, 249/3518
m. + dir 218/3062
- [= 4]
- merdlig** : Mert olma durumu, yiğitlik, erlik, cesaret.
m. + i 249/3518
- merdūd** : < Ar. Reddölünmüş, kovulmuş.
m. 191/2655
- merḥamet** : < Ar. Şefkat gösterme, acıma; birini esirgeme.
m. + ler 211/2952
- mersiye** : < Ar. Ağıt, birinin ölümü üzerine duyulan teessürü anlatmak için yazılan manzume.
m. 187/2603
- mertebe** : < Ar. Derece, basamak.
m. 258/3640
- mervān** : Yezid'in en sadık dostlarından.
m. 143/2093, 154/2263, 155/2270, 155/2271, 156/2283, 156/2297, 161/2370, 162/2382, 163/2389, 163/2391, 163/2397, 164/2416, 164/2417, 167/2458, 182/2519, 182/2521, 182/2527, 183/2539, 183/2540, 184/2562, 185/2570, 185/2576, 186/2580, 186/2581, 187/2596, 188/2610, 188/2612, 188/2615, 189/2635, 190/2638, 192/2672, 192/2678, 192/2681, 195/2721, 196/2731, 202/2813, 209/2924, 210/2939, 212/2975, 218/3053, 218/3063, 223/3126, 227/3188, 229/3215, 229/3222, 230/3241, 247/3490, 252/3565, 259/3658, 259/3660, 261/3685, 262/3710, 262/3711, 263/3715
m. + ı 157/2298, 196/2727, 196/2733, 233/3281, 246/3470, 189/2624, 193/2688
m. + a 132/1931, 154/2262, 156/2287, 161/2370, 184/2549, 185/2572, 186/2591, 187/2595, 189/2634, 192/2671, 210/2946, 212/2969, 227/3185, 267/3775
m. + ı 182/2523, 201/2812, 245/3455, 260/3681, 262/3706, 267/3774
m. + ıla 164/2403, 166/2441

- m. + ıñ 186/2584, 210/2940
[= 85]
- mervāniyān** : Özel isim.
m. 221/3109, 224/3140, 267/3784
[= 3]
- mescid** : < Ar. Secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük cami.
m. + i 164/2407
m. + ıñ 162/2378, 164/2403
[= 3]
- meskūn** : < Ar. İçinde insan oturan yer.
m. + ı 197/2745
- mesrūk** : Özel isim.
m. 146/2145, 147/2152, 147/2156
m. + a 146/2147, 147/2152
[= 5]
- mest** : < Far. Sarhoş.
m. 147/2159
- mestān** : < Far. Sarhoşlar.
m. 201/2802, 249/3515, 249/3520
[= 3]
- meşğul** : < Ar. 1. Bir işle uğraşan, iş görmekte olan. 2. Tutuk, dalgın; dolgun.
m. 258/3638
- meşhūn** : < Ar. Doldurulmuş, dolu.
m. 231/3254
- meşhūr** : < Ar. Şöhretli, şöhret kazanmış, ün almış, ün salmış.
m. 256/3616
- meşveret** : < Ar. Müşaverede bulunma, danışma.
m. 151/2217
- mevc** : < Ar. Dalga.
m. + e 140/2053, 150/2205, 167/2450, 180/2502, 198/2766, 260/3673,
260/3679
[= 7]
- mevce** : < Ar. Dalga.
m. 211/2959
- mevhūm** : < Ar. Vehmolunmuş, aslı, esası yokken zihinde kurulmuş olan,
kuruntuya dayanan.
m. + ina 185/2567

- mevlā** : < Ar. Allah.
m. 237/3336
m. + ya 217/3045
[= 2]
- mevt** : < Ar. Ölüm.
m. 193/2692
- meydān** : < Ar. Geniş, açık, düz yer, alan.
m. 136/1992, 146/2144, 146/2144, 149/2185, 163/2398, 165/2418, 165/2418, 202/2818, 208/2905, 212/2967, 223/3131, 223/3139, 230/3239, 249/3513, 249/3519, 258/3647
m. + a 133/1954, 133/1955, 134/1971, 136/1993, 136/1996, 137/2003, 137/2007, 137/2013, 137/2013, 137/2014, 146/2143, 147/2155, 147/2164, 165/2422, 190/2643, 190/2644, 190/2645, 197/2751, 199/2771, 207/2888, 211/2960, 223/3133, 226/3171, 227/3187, 249/3513, 249/3518, 251/3541, 258/3648, 258/3649
m. + da 198/2753, 199/2770, 226/3182, 258/3650
m. + ı 199/2781, 200/2794
m. + ına 140/2049
m. + ını 238/3352
[= 53]
- meymūn** : < Ar. Uğurlu, bereketli, kutlu.
m. + ı 213/2983
- mezār** : < Ar. Kabir, ölünün gömüldüğü yer, sin.
m. + a 219/3072
- mı** : Soru eki
m. 132/1936, 133/1943, 201/2803, 211/2949, 222/3111, 236/3328, 254/3592
m. + dır 155/2277, 218/3055, 221/3109, 266/3770
m. + sın 189/2624
m. + sız 162/2381, 162/2381
m. + ydınız 214/2994
[= 15]
- mıṣ(1)r** : < Ar. 1. Mısır şehri. 2. [Mısır'daki] Kahire şehri.
m. 138/2020, 182/2520, 184/2561, 208/2908, 212/2974
m. + da 188/2619
m. 184/2551, 188/2613, 218/3063
m. + a 138/2019, 167/2461, 182/2521, 183/2546, 185/2568, 185/2573,

189/2625, 263/3721, 138/2020, 182/2519, 263/3722

[= 20]

mi : Soru eki.

m. 131/1918, 131/1918, 197/2743, 199/2781, 209/2921, 212/2972, 222/3111, 225/3166

m. + dir 151/2220

m. + sin 238/3359, 240/3380, 246/3463, 263/3714, 263/3715

m. + yim 201/2806, 201/2806

[= 16]

mīḥ : < Far. Mīh, çivi, enser; kazık.

m. 142/2087, 212/2966, 267/3778, 267/3780

m. + a 213/2980

[= 5]

mīr : < Far. Amir, baş; kumandan; bey; vali.

m. 189/2634

mīṣāk : < Ar. Sözleşme, andlaşma.

m. + ın 194/2700

m. + ıyız 209/2932

[= 2]

mīṣrāc : < Ar. Yükselme, yükseliş.

m. + ını 131/1917

miftāḥ : < Ar. Anahtar.

m. + ını 217/3043, 263/3722

[= 2]

mihmān : < Far. Misafir, konuk..

m. 199/2779, 256/3618

[= 2]

minber : < Ar. Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü.

m. + e 162/2385, 233/3275, 245/3452

m. + ın 162/2377, 163/2394, 245/3456, 265/3750

[= 7]

minvāl : < Ar. Tarz, yol, suret, şekil.

m. 268/3789

mirʿāt : < Ar. Ayna.

m. + ı 155/2275

miṣāl : < Ar. 1. Örnek. 2. Masal. 3. Rüya, düş. 4. Benzer, andırır.

m. 195/2718, 230/3231, 247/3477

- m. + i 135/1976, 192/2669, 198/2767, 230/3235, 251/3547, 230/3239
[= 9]
- misāfir** : < Ar. Misafir, yoldan gelen, yolcu.
m. 163/2391
- muāvenet** : < Ar. Yardım, yardım etme; yardımcılık.
m. 258/3640
- muāviye** : < Ar. Emevi devletinin ilk hükümdarı olup Hind'in ve Ebu Sufyan'ın oğludur. VII. asırda Mekke'de doğmuştur. Hz. Peygamber'in kayınbiraderi ve vahi katibidir.
m. 167/2459
- muāyyen** : < Ar. Tayin edilmiş, belli, belirli.
m. 190/2640
- mu'irr** : Özel isim.
m. 169/2483, 149/2190
m. + de 168/2468
m. + e 149/2188, 169/2482
m. + i 159/2328
m. + den 154/2260
[= 7]
- mu'teber** : < Ar. İtibarlı, hatırı sayılır, saygın.
m. 132/1933, 134/1972, 183/2540, 192/2667, 212/2964, 231/3255, 247/3487, 256/3614
[= 8]
- muḥabbet** : < Ar. Sevgi.
m. 135/1980, 187/2603, 201/2800, 229/3217, 232/3266, 262/3703
[= 6]
- muḥakḳak** : < Ar. 1. Tahkik olunmuş, hakikati, gerçekliği, doğruluğu belli olmuş; doğru. 2. Her halde, ne olursa olsun.
m. 231/3255
- muḥammed**: < Ar. Birçok defalar hamd ü sena olunmuş, tekrar tekrar övülmüş manasına gelen bu kelime, Peygamberimizin adıdır.
m. 159/2342, 167/2449, 180/2495, 186/2582, 186/2590, 193/2686, 197/2744, 216/3030, 220/3086, 246/3475, 254/3582
m. + i 269/3809
m. + denim 234/3295
m. + e 231/3250
m. + iñ 254/3592

[= 15]

muhibb : < Ar. Seven, sevgi besleyen, dost.
m. 160/2356, 222/3115, 254/3590, 260/3672, 264/3738
m. + i 160/2357, 164/2407, 189/2630, 206/2875, 210/2938, 251/3544
m. + i 183/2546, 194/2706, 201/2809
m. + iñ 208/2905, 208/2915
m. + isiz 166/2447
m. + ler 165/2424, 207/2902, 230/3236, 247/3480, 250/3535, 262/3699
m. + lere 135/1979

[= 24]

muhibbī : < Ar. 1. Muhibbe ait, muhib ile ilgili. 2. Kanuni'nin nazımında kullandığı mahlas.
m. + yim 201/2808

muḥkem : < Ar. Tahkim edilmiş, sağlam kılınmış, sağlam, berk, sağlamlaştırılmış, kuvvetli.
m. 149/2192, 150/2209
m. + ce 167/2457

[= 3]

muḥrik : < Ar. İhrak eden, yakan, yakıcı.
m. + i 216/3026

muḥtereme : < Ar. İhtiram olunmuş, saygıdeğer, sayın.
m. + sin 157/2300

muḥālif : < Ar. Muhalefet eden, aykırılık gösteren, uymayan, uygun olmayan.
m. 144/2108, 237/3332, 238/3347
m. + ler 237/3333

[= 4]

muḥtār : Destan kahramanı Müseyyeb'in babası.
m. 158/2317, 158/2318, 158/2320, 158/2320, 158/2321, 158/2324, 158/2326, 159/2338, 191/2657, 192/2668, 192/2674, 230/3234, 232/3270, 245/3461, 246/3462, 246/3465, 264/3742, 265/3745, 268/3799, 268/3800
m. + ı 165/2429
m. + a 191/2659, 246/3463, 246/3465, 246/3468, 263/3725
m. + dan 246/3466
m. + ıla 158/2324, 230/3244, 265/3757

[= 30]

muḥtaşar : < Ar. İhtisar edilmiş, kısaltılmış, kısaltma, kısa.

- m. 131/1921, 154/2258
[= 2]
- muḳābil** : < Ar. Karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan.
m. 137/2007, 146/2147, 190/2645, 198/2753, 200/2796, 215/3009,
217/3042, 241/3402, 258/3650
[= 9]
- muḳīt** : Özel isim.
m. 251/3543
- muḳtedā** : < Ar. İktida edilen, uyulan; örnek tutulan.
m. 131/1915
m. + yı 266/3769
[= 2]
- muḳtetil** : ?
m. 138/2028
- munṭalīḳ** : < Ar. İntilak eden, giden, bırakılmış, koyuverilmiş, salıverilmiş.
m. 251/3549
- munṭazır** : < Ar. İntizar eden, gözleyen, bekleyen.
m. 189/2634, 211/2958, 254/3586
[= 3]
- murād** : < Ar. Arzu, istek, dilek.
m. 141/2063, 152/2236, 154/2257, 160/2346
m. + a 154/2256
m. + ım 141/2064, 154/2266
m. + ımız 155/2273
m. + ıḡ 154/2267, 235/3311
m. + ıḡa 142/2079
m. + ıḡı 154/2267
[= 12]
- murḍār** : < Far. Mundar, kirli, pis.
m. 132/1930, 134/1969, 137/2006, 142/2088, 142/2088, 157/2298,
157/2303, 158/2327, 162/2384, 163/2396, 167/2452, 197/2742,
227/3185, 245/3457, 246/3463, 252/3558, 254/3589, 259/3661,
263/3724
m. + ı 139/2037, 182/2524, 203/2828
[= 22]
- murtādd** : < Ar. İslam dinini bırakıp başka bir dine giren.
m. + a 157/2301

- m. 182/2520
[= 2]
- muştafā** : < Ar. . Hz. Muhammed'in adlarından.
m. 204/2844, 224/3153, 235/3304, 269/3809
m. + ya 180/2495, 188/2608, 193/2686, 210/2941
[= 8]
- mušta** : < Ar. Mušta, parmağın biri bükülüp sivrilterek vurulan yumruk.
m. 221/3106
- muṭī** : < Ar. İtaat eden, boyun eğen.
m. 142/2082
- muṭṭalī** : < Ar. Öğrenmiş, haber almış, bilgili, haberli [olan].
m. 185/2567
- muzmer** : < Ar. Izmar edilmiş, gizli, saklı, örtülü, dışarı çıkılmamış, içte saklı.
m. + inçden 216/3029
- mü'ekkel** : < Ar. Vekil tayin edilen, vekil edilen kimse.
m. + ler 141/2066
- mü'min** : < Ar. İman etmiş, İslam dinine inanmış, İslam, Müslüman.
m. 152/2228, 162/2376, 194/2695, 194/2695, 194/2696, 194/2697, 194/2699, 194/2701, 194/2702, 228/3214, 239/3374, 240/3377, 264/3732
m. + i 194/2694
m. + inç 134/1970, 150/2200, 150/2205
m. + ler 135/1984, 140/2051, 148/2175, 150/2209, 194/2698, 194/2699, 194/2700, 202/2821, 265/3747, 265/3749
m. + lerde 259/3653
m. + leri 220/3082
[= 29]
- mü'mināt** : < Ar. İman etmiş, İslam dinine inanmış, İslam, Müslüman [kadınlar, kızlar].
m. 152/2232
- mü'mine** : < Ar. İman etmiş, İslam dinine inanmış, İslam, Müslüman [kadın, kız].
m. 202/2827
- mü'minīn** : < Ar. İman etmiş, İslam dinine inanmış olanlar, İslamlar, Müslümanlar.
m. 266/3769
- mübārek** : < Ar. 1. Bereketli, feyizli. 2. Uğurlu, hayırlı, mutlu, kutlu.
m. 152/2230, 158/2316, 160/2344, 202/2825, 221/3104, 265/3746

- [= 6]
- mübāṣī** : ?
m. 216/3027
- mübtezel** : < Ar. 1. Pek bol ve ucuz [şey]. 2. Orta malı, ortaya düşmüş [kadın, kız]. 3. Değersiz, hor kullanılan.
m. 234/3299
- mübtezele** : Ar. 1. Pek bol ve ucuz [şey]. 2. Orta malı, ortaya düşmüş [kadın, kız]. 3. Değersiz, hor kullanılan.
m. 139/2045
- mücmelen** : < Ar. Mücmel, kısa olarak, kısaltılarak, az sözle.
m. 255/3600
- müdām** : < Ar. Devam eden, süren, sürekli.
m. 181/2513
- müddet** : < Ar. Zaman, vakit.
m. + i 256/3618
- müdrık** : < Ar. İdrak eden, anlayan; anlamış, akli ermiş.
m. 256/3608
- müheyyā** : < Ar. Hazır, hazırlanmış.
m. 190/2642
- mühlet** : < Ar. Bir işin yapılması için verilen zaman; bir işi belli bir zaman için geri bırakma.
m. 143/2101, 156/2285, 161/2364, 215/3022, 216/3023
m. + i 156/2288
[= 6]
- mükerrem** : < Ar. Muhterem, aziz, saygın, saygıdeğer, sayılan.
m. 182/2522
- mülākī** : < Ar. Buluşan, kavuşan; görüşen.
m. 243
- mülāzım** : < Ar. Bir yere veya kimseye sarılıp ayrılmayan, tutunup kalan.
m. 253/3571
- mülk** : < Ar. Bir devletin toprağı, ülke, mal mülk.
m. + i 251/3542
m. + ile 232/3259
[= 2]
- münācāt** : < Ar. 1. Allah'a dua etme, yalvarma. 2. Allah'a dua mevzulu manzume.
m. + i 238/3350

- münāfık** : < Ar. Nifak sokan, iki yüzlülük eden, iki yüzlü.
m. 155/2281
m. + lar 249/3516
[= 2]
- münevver** : Ar. Nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış, ışıklı.
m. 256/3620
- münhezim** : < Ar. Hezimete uğrayan, bozguna uğrayan, uğramış, bozgun.
m. 149/2184, 216/3028, 217/3042
[= 3]
- münîr** : < Ar. Nurlandıran, ışık veren, parlak.
m. 204/2856
- münkir** : < Ar. İnkâr eden, kabul etmeyen.
m. 194/2702, 201/2807
[= 2]
- mürğ** : < Far. Kuş.
m. + i 181/2517
- mürğ-zâr** : < Far. Kuşu çok olan yer, kuş bahçesi.
m. 255/3602
- mürîd** : < Ar. 1. İrade eden, emreden, buyuran. 2. Bir şeyhe bağlı olan kimse.
m. + lerinden 252/3553
- müsâmaḥa** : < Ar. Görmemezlikten gelme, göz yumma, hoş görme.
m. 263/3718
- müseyyeb** : Destanın kahramanıdır. Kербela'nın intikamını almak isteyen yiğit bir pehlivan.
m. 132/1941, 133/1947, 133/1955, 134/1968, 134/1972, 136/1993, 138/2027, 145/2133, 148/2176, 150/2206, 152/2229, 153/2250, 154/2256, 159/2328, 159/2335, 160/2344, 160/2349, 160/2352, 160/2354, 162/2387, 163/2398, 164/2414, 165/2418, 168/2468, 169/2480, 180/2500, 183/2541, 189/2629, 193/2685, 195/2710, 195/2717, 202/2820, 206/2884, 208/2913, 208/2916, 209/2925, 210/2944, 211/2949, 221/3096, 221/3097, 221/3103, 224/3150, 226/3174, 227/3192, 227/3198, 228/3201, 228/3207, 228/3212, 229/3220, 230/3244, 233/3275, 237/3331, 238/3353, 238/3357, 239/3363, 239/3369, 242/3411, 242/3412, 242/3413, 247/3485, 252/3559, 257/3634, 258/3643, 260/3681, 264/3728, 265/3756, 265/3757, 268/3798
m. + den 131/1922, 154/2259, 181/2517, 216/3028, 217/3047, 221/3108,

232/3269, 233/3284, 194/2703

m. + e 133/1956, 168/2470, 202/2817, 236/3319, 258/3640, 268/3801

m. + i 165/2430, 223/3128, 227/3186, 248/3494, 254/3585, 195/2716

m. + iḡ 148/2178, 158/2317, 196/2735, 206/2883, 242/3413

[=94]

müseyyebnāme : Müseyyebname.

m. + miz 269/3805

müslim : < Ar. İslam dininde olan.

m. 269/3807

müslimān : < Ar. İslam dininde olan.

m. + ım 212/2963

müstağrak : < Ar. Batmış, dalmış, içine gömülmek.

m. 253/3576

müstahakk : < Ar. Hak etmiş, hak kazanmış, layık.

m. + ına 265/3752

müstakīm : < Ar. 1. Doğru, düz, dik. 2. Temiz, namuslu, doğru.

m. 234/3298

m. + e 181/2515

[=2]

müstemi : < Ar. İstima eden, dinleyen, dinleyici, işiten.

m. 254/3587

müsterih : > müsterih Ar. İstirahat eden, rahat bulan, gönlü rahat, kaygısız.

m. 161/2365

müşāvere : < Ar. Danışma, bir iş üzerinde konuşma.

m. 189/2628

müşg-bū : < Far. Misk kokulu.

m. 244/3434

müşkil : < Ar. Güç, zor, çetin.

m. + dir 142/2081

müştak : < Ar. İştiaqlı, özleyen, göreceği gelen, can atan.

m. 216/3032

müteāl : < Ar. 1. Yüksek, yüce. 2. Tanrı'nın sıfatlarından.

m. 161/2362

müttakī : < Ar. 1. Sakınan, çekinen. 2. Allah'tan korkan.

m. 216/3029

müyesser : < Ar. Kolayı bulunup yapılan; kolay gelen, kolaylıkla olan.

m. 231/3251

müyye : Özel isim.
m. 234/3295
m. + niḡ 231/3250
[= 2]

müzeyyen : < Ar. Zinetlendirilmiş, süslenmiş, süslü.
m. 190/2640

N

nā-be-dīd : < Far. Görünmez, bellisiz, kayıp.
n. 158/2326, 192/2675, 204/2855, 256/3612
[= 4]

nā-be-kār : < Far. 1. İşsiz, işe yaramaz. 2. Haylaz, yaramaz, hayırsız.
n. 131/1923, 133/1957, 136/1995, 136/2001, 140/2059, 146/2147,
148/2170, 154/2260, 157/2298, 188/2614, 188/2621, 190/2649,
198/2755, 200/2786, 207/2894, 208/2917, 215/3009, 215/3022,
222/3112, 226/3172, 241/3403, 245/3459, 248/3505, 258/3650,
265/3747
n. + a 235/3305
[= 26]

nā-binā : < Far. Gözü görmez, anadan doğma kör.
n. 144/2108

nā-dān : < Far. Bilmezlik.
n. 187/2602, 254/3589
[= 2]

nā-geh : < Far. Vakitsiz; ansızın, birdenbire.
n. 191/2654, 208/2906, 260/3677
[= 3]

nā-gehān : < Far. Ansızın, birdenbire.
n. 145/2135, 146/2145, 147/2164, 148/2176, 154/2264, 157/2309,
165/2426, 166/2434, 191/2656, 196/2727, 196/2729, 199/2773,
204/2855, 205/2865, 207/2888, 217/3041, 218/3057, 224/3140,
237/3341, 246/3473, 251/3537, 260/3675, 264/3742
[= 23]

nā-gehānī : < Far. Ansızın, birdenbire.
n. 250/3530, 260/3670
[= 2]

nā-kes : < Far. 1. Nekes, cimri, pinti. 2. İnsaniyetsiz, alçak.
n. + e 191/2655

- nā-kesī** : < Far. Alçaklık, namertlik.
n. 240/3385
- nā-sezā** : < Far. Yakışmaz.
n. 222/3110
- nācī** : < Ar. Necat bulan, kurtulan, selamete kavuşan.
n. + ler 211/2952
- nāciyān** : Naciler.
n. 196/2736, 136/1993
[= 2]
- nādir** : < Ar. Seyrek, az, ender bulunur.
n. + i 209/2920
- nāk** : < Far. İsimlere takılarak sıfat meydana getiren bir edat olup “-li, -lü”
manasını verir.
n. 226/3175
- nāle** : < Far. İnleme, inilti.
n. 152/2235, 153/2240
n. + hā 152/2233
[= 3]
- nām** : < Far. 1. İsim, ad. 2. Ün, lakap.
n. 132/1941, 144/2111, 154/2253, 165/2421, 182/2533, 257/3631
n. + ım 186/2585, 196/2737
n. + ına 156/2286
n. + ında 134/1959
n. + ları 268/3788
[= 11]
- nām-dār** : < Far. Namlı, ünlü.
n. 133/1945, 139/2041, 159/2328, 160/2355, 164/2414, 186/2581,
190/2646, 200/2783, 201/2799, 215/3009, 215/3022, 226/3172,
230/3237, 233/3279, 239/3363, 247/3485, 248/3497, 248/3503,
261/3685
[= 19]
- nāme** : < Far. Mektup.
n. 131/1925, 131/1927, 133/1945, 138/2019, 143/2101, 182/2527,
185/2571, 186/2591, 187/2596, 188/2610, 189/2625, 196/2734,
215/3022, 218/3064, 228/3208
n. + yi 185/2569, 185/2578
n. + de 183/2540, 186/2585, 229/3215

- n. + ler 182/2530, 218/3063
n. + leri 236/3320
n. + si 186/2579, 186/2584
n. + sin 183/2548, 184/2552, 184/2557, 184/2562, 185/2576, 186/2581, 197/2747
n. + sinde 186/2591
n. + sine 197/2741
n. + sini 184/2558
n. + yi 132/1929, 138/2022, 183/2539, 185/2572, 185/2574, 186/2584, 186/2590, 187/2594, 196/2735, 196/2736, 197/2742, 185/2566
[=47]
- nāmūs** : < Ar. Ar, edep, haya, ırz.
n. + ı 137/2012
- nār** : < Ar. 1. Ateş, od. 2. Cehennem.
n. 139/2041, 207/2894, 210/2936, 242/3417
n. + ı 156/2295, 187/2600, 195/2716, 257/3637, 261/3690
n. + a 199/2779, 218/3052
[=11]
- nās** : < Ar. İnsanlar, halk, herkes.
n. 160/2351, 247/3484, 248/3506, 252/3556
[=4]
- nāz** : < Far. Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edalı tavır, cilve.
n. 194/2698
- nāzır** : < Ar. Nazar eden, nezaret eden, bakan, gözeten.
n. 253/3567, 258/3646
[=2]
- nāzil** : < Ar. 1. Yukarı aşağı inen, inici. 2. Bir yere konan, bir yerde konaklayan.
n. + i 153/2244
- naʿra** : < Ar. Nara, yüksek sesle bağırma.
n. 136/1994, 148/2180, 158/2318, 165/2419, 165/2431, 201/2803, 207/2889, 211/2961, 228/3210, 229/3227, 237/3340, 249/3516
[=12]
- naḫa** : < Ar. Yiyecek parası, geçimlik.
n. 220/3089
- nağme** : < Ar. Ahenk, ezgi, güzel ses.
n. 216/3026

- n. + dārı 180/2501
- nağme-hā** : Nağmeler, ezgiler.
n. 216/3026
[= 3]
- naḥs** : Özel isim.
n. 131/1923
- naḥd** : < Ar. Elde bulunan geçerli para, akçe.
n. 216/3030
n. + ı 189/2623, 195/2714
n. + ın 194/2702
[= 4]
- naḥl** : < Ar. 1. Bir şeyi başka bir yere götürme. 2. Taşıma, aktarma, geçirme.
n. 138/2022, 257/3628
[= 2]
- namāz** : < Far. Namaz.
n. + ı 233/3278
n. + ın 160/2350
[= 2]
- naşıl** : Ne biçim, ne türlü, ne gibi.
n. 155/2281, 187/2598, 229/3224
[= 3]
- naşīḥat** : < Ar. Öğüt.
n. 181/2511
- naşīr** : < Ar. Nusret eden, yardımcı.
n. 262/3700
- naşr** : < Ar. 1. Yardım. 2. Üstünlük.
n. + ı 165/2426
- naşru mine'l-lāhi** : < Ar. "Yardım Allah'tandır."
n. 217/3041
- naşş** : < Ar. Sarihlik, açıklık, katilik.
n. + ıla 245/3452
- naşşār** : ?
n. + ı 262/3700
- naẓamtu** : ?
n. 253/3568
- naẓar** : < Ar. Bakma, göz atma; bakış.
n. 141/2074, 142/2086, 199/2771, 211/2956, 212/2970, 225/3169,

232/3259, 236/3316, 243/3427, 256/3614, 258/3648

n. + a 268/3789

[= 12]

naẓīr : < Ar. Benzer, eş.

n. 153/2246

naẓm : < Ar. 1. Dizme, tertip etme, sıraya koyma. 2. Sıra, tertip. 3. Vezinli, kafiyeli söz. 4. Halk şairlerinin mesnevi şeklindeki manzumelere verdikleri ad.

n. 216/3028

n. + ı 180/2501

n. + ıñ 232/3268

[= 3]

ne : (Zamir) Hangi şey; bir şey, herhangi bir şey; hangi; nasıl; niçin.

n. 132/1931, 132/1934, 137/2010, 137/2011, 137/2012, 137/2012, 137/2015, 138/2018, 139/2033, 141/2063, 154/2262, 155/2270, 156/2287, 157/2299, 161/2365, 161/2372, 162/2383, 164/2416, 169/2491, 181/2507, 181/2510, 183/2537, 185/2565, 186/2590, 186/2593, 190/2639, 195/2713, 199/2777, 201/2808, 201/2810, 203/2829, 203/2829, 203/2830, 203/2834, 203/2837, 209/2930, 209/2930, 210/2941, 210/2942, 211/2951, 212/2967, 219/3065, 220/3080, 220/3088, 222/3114, 222/3114, 223/3126, 224/3154, 226/3184, 227/3187, 229/3222, 232/3258, 232/3259, 232/3259, 234/3291, 234/3291, 234/3300, 237/3341, 238/3358, 240/3380, 240/3387, 245/3459, 254/3582, 254/3591, 255/3594, 261/3696, 262/3698, 264/3736, 266/3767, 268/3791

n. + dir 143/2094, 149/2191, 152/2233, 185/2565, 195/2712, 195/2712, 205/2872, 206/2874, 217/3046, 224/3154, 233/3282, 234/3287, 235/3311, 235/3311, 265/3750, 212/2969, 223/3126

n. + ler 161/2364, 186/2588

n. + ñe 227/3185, 259/3659

n. + ye 244/3444

[= 92]

nêçe : Nice, nasıl; çok, birçok, hayli; ne; ne zaman; hangi.

n. 135/1976, 135/1976, 155/2279, 159/2331, 163/2393, 166/2445, 168/2467, 169/2478, 189/2626, 191/2653, 191/2662, 191/2663, 193/2689, 195/2713, 197/2747, 205/2864, 206/2879, 212/2977, 214/2994, 216/3033, 216/3034, 216/3034, 217/3040, 218/3055,

219/3073, 222/3110, 227/3190, 240/3390, 244/3433, 247/3479,
253/3575, 254/3579, 255/3593, 263/3714, 263/3717, 264/3736,
265/3752, 265/3757, 266/3764

n. + leri 217/3036, 252/3554

n. + lerin 250/3526

n. + sini 250/3524

n. + siniñ 237/3341

[= 44]

nêçün : Niçin.

n. 152/2234, 156/2290, 201/2809, 203/2833, 205/2861, 210/2936,
225/3166, 231/3245, 239/3368, 253/3571, 266/3768, 137/2016

[= 12]

nêd(t)- : Ne etmek, ne yapmak.

n.-ek 254/3591

n.-elim 132/1931

n.-em 166/2439

n.-evüz 210/2935

n.-üp 198/2760

n.-di 154/2262, 213/2991

n.-se 234/3287

[= 8]

nêrde : Nerede.

n. 140/2056, 145/2124, 149/2187, 169/2478, 181/2507, 181/2507,
195/2719, 219/3076, 233/3281, 267/3785

n. + dir 243/3421

[= 11]

nêrden : Nereden.

n. 206/2874

nêre : Nereye.

n. 138/2021, 139/2047, 234/3287, 255/3601

n. + ye 131/1926

[= 5]

nêyle- : Ne eylemek.

n.-di 183/2543, 190/2650, 199/2775, 223/3133, 268/3799, 186/2586

n.-dim 266/3765

n.-meli 218/3050

n.-ñ 199/2775

	n.-rdiñ 214/2996
	n.-sün 181/2511, 181/2511
	[= 12]
nebî	: < Ar. 1. Haberci. 2. Peygamber.
	n. + ler 209/2931
	n. 204/2849
	[= 2]
necefe	: < Ar. Yüksek, tümsek yer, sırt, tepe.
	n. 215/3016
necîs	: < Ar. Necasetli, pis, murdar, kirli.
	n. 245/3457
necis	: < Ar. Pis, murdar.
	n. + den 265/3753
neces	: < Ar. Pislik, murdarlık.
	n. 265/3753
neden	: Ne sebepten, niçin.
	n. 222/3113, 231/3245
	[= 2]
nefes	: < Ar. Soluk.
	n. 153/2247
nefret	: < Ar. 1. Ürküp kaçma. 2. Tiksinme, iğrenme.
	n. 150/2201
nefs	: < Ar. Ruh, can, hayat.
	n. 165/2422, 193/2690, 231/3256, 232/3258, 232/3265
	n. + i 193/2688, 243/3424, 243/3425
	n. + e 181/2505
	n. + i 139/2046, 207/2899
	n. + iñ 193/2689, 217/3042
	[= 13]
negāre	: > naḳḳare Ar. Çifte nara, dümbelek.
	n. 133/1948, 136/1991
	n. + ler 223/3130, 249/3512
	n. + ye 142/2089
	[= 5]
nehir	: > nehr Ar. Akarsu, büyük ırmak.
	n. 203/2840
nekes	: Cimri, eli sıkı.

- n. 141/2065
- neks** : < Ar. Ayırma, parçalama, parçalara bölme.
n. 244/3435
- nemed-pūş** : < Far. Keçe veya kebe giyen; derviş.
n. 164/2404
- neng** : < Far. Ayıp, utanma.
n. 134/1968
- ner** : < Far. Er, erkek.
n. + leri 250/3533
- nerre-şīr** : < Far. Erkek arslan.
n. 148/2180
- nesl** : < Ar. 1. Nesil, kuşak. 2. Soy, sülale, döl.
n. + i 157/2303
- nesne** : Şey, herhangi bir şey.
n. 197/2745
- nev-civān** : < Far. Taze, genç delikanlı.
n. 188/2617, 247/3485
[= 2]
- nev^c** : < Ar. Çeşit, türlü.
n. + ile 237/3344
- nevbet** : Ar. + Far. 1. Nöbet. 2. Saray veya konaklarda günün belli zamanlarında, seferlerde, konak yerlerinde ve padişahın otağı önünde çalınan askeri mızık, nöbet.
n. 134/1965, 139/2044, 147/2153, 200/2785, 207/2893, 207/2896, 207/2898, 215/3008
[= 8]
- nevha** : < Ar. Ölünün arkasından sesle ağlama, matemle feryat etme.
n. 152/2233
n. + lara 195/2711
n. + ların 163/2402
[= 3]
- nīk** : < Far. İyi, hoş, güzel, beğenilen.
n. 132/1941, 154/2253
n. + i 165/2421, 195/2709
[= 4]
- nīk-hū** : < Far. İyi huylu, huyu güzel.
n. 185/2575

nīṣe	: < Far. Kaval, çoban düdüğü. n. 235/3307
nidā	: < Ar. Çağırma, bağırma, seslenme. n. 150/2198, 159/2342, 162/2387, 164/2405, 212/2977, 239/3374 [= 6]
nigāh	: < Far. Bakış, bakma. n. 155/2269
nigīn	: < Far. Yüzük. n. 241/3399
nihād	: < Far. Tabiat, huy, yaratılış. n. 248/3500
nihān	: < Far. Gizli, saklı. n. 203/2838, 239/3365, 256/3619 [= 3]
nihāyet	: < Ar. 1. Son, uc. 2. Son derece. n. 253/3578 n. + ün 234/3289 [= 2]
nikāh	: < Ar. Nikah, kanuni evlenme töreni. n. 257/3630
nisbeten	: < Ar. 1. Göre, yanında. 2. Öncekine göre, bir dereceye kadar, şöyle böyle. n. 213/2986
nişān	: < Ar. Nişan, iz, belirti. n. 220/3081
niyāz	: < Far. Yalvarma, yakarma. n. 238/3348
nol-	: Nasıl olmak, ne olur, ne olabilir. n.-a 255/3604 n.-ur 161/2372, 190/2637 [= 3]
nūr	: < Ar. Aydınlık, parıltı, parlaklık. n. 159/2330 n. + ı 161/2362, 168/2469, 189/2631, 209/2930, 216/3030, 267/3782 n. + ı 254/3582, 256/3617, 156/2291 n. + ıla 256/3620 n. + ıyla 160/2354

n. + la 190/2640
n. + undan 204/2844
n. + a 160/2345
[= 15]

nūru'l-kamer : < Ayın parlaklığı, ayın nuru.

n. + in 138/2030

nuşret : < Ar. Yardım.

n. 262/3700

-nümā : < Far. “Gösteren, bildiren” manalarıyla kelimelere katılır.

n. + dur 243/3427

nümāyān : < Far. Görücü, görünen; meydanda.

n. 254/3582

nüve : < Ar. Bir şeyin esası, özü.

n. 157/2305

Nā'ilī : Özel isim.

N. 153/2239, 180/2500, 194/2703, 216/3030, 231/3255, 232/3267,
243/3425, 244/3439, 253/3573, 254/3585

N. + ye 143/2098

[= 11]

Nacis : Özel isim.

N. 137/2015, 139/2033

[= 2]

Naḥıs : Özel isim.

N. 140/2056

Naḥs : Özel isim.

N. 142/2081, 143/2099

N. + a 141/2069, 141/2076, 142/2080

N. + dan 141/2071

N. + ı 140/2058, 140/2060, 141/2066, 141/2077, 142/2078

N. + ıñ 137/2008, 141/2064, 141/2068

[= 14]

Nakī : Özel isim.

N. + niñ 231/3255

Naşr : Özel isim.

N. + ı 166/2439

Nerīman : Özel isim.

N. + a 147/2160

Nesīmī : Özel isim.
N. 131/1919

Niṣābur : Özel isim.
N. 224/3141

O

o : O (Üçüncü tekil şahıs zamiri).

o. 132/1930, 133/1952, 134/1968, 134/1969, 136/1998, 137/2003,
138/2019, 138/2022, 138/2030, 138/2032, 139/2043, 141/2065,
141/2074, 142/2083, 145/2123, 146/2139, 146/2149, 148/2179,
148/2179, 150/2204, 150/2207, 153/2244, 156/2287, 156/2288,
159/2331, 160/2354, 160/2357, 161/2359, 161/2362, 162/2384,
163/2390, 163/2393, 163/2396, 163/2402, 165/2419, 165/2430,
166/2437, 166/2447, 168/2470, 168/2475, 169/2485, 181/2504,
182/2524, 183/2545, 183/2546, 186/2591, 188/2610, 188/2619,
188/2621, 189/2633, 190/2649, 191/2654, 191/2665, 195/2710,
196/2732, 196/2736, 197/2750, 198/2757, 198/2761, 199/2776,
200/2787, 200/2788, 200/2797, 201/2802, 202/2820, 202/2824,
202/2827, 203/2836, 203/2841, 207/2889, 208/2913, 209/2927,
212/2974, 212/2974, 212/2975, 215/3016, 215/3017, 217/3042,
218/3057, 220/3084, 221/3103, 221/3103, 223/3128, 223/3132,
223/3133, 225/3157, 225/3160, 225/3166, 226/3179, 228/3208,
228/3212, 230/3244, 236/3317, 236/3317, 236/3325, 237/3339,
237/3339, 238/3357, 239/3365, 239/3372, 240/3379, 242/3409,
242/3415, 242/3418, 242/3419, 244/3434, 244/3441, 245/3451,
247/3483, 247/3488, 248/3499, 248/3502, 249/3513, 250/3533,
250/3535, 254/3581, 255/3599, 255/3606, 256/3616, 257/3634,
258/3641, 258/3650, 259/3666, 261/3686, 261/3693, 262/3700,
262/3701, 263/3715, 263/3721, 264/3731, 266/3759, 267/3777,
267/3783, 267/3783, 269/3811

o. + dur 131/1914, 216/3030

o. + lar 206/2873, 221/3097, 265/3748

o. + na 140/2050

o. + nı 244/3445

o. + nlara 138/2031

[= 143]

oba : Çadırlarda yaşayan göçebe ailelerin meydana getirdiği topluluk,
oymak, çadır halkı, göçer evli kabile.

	o. + sını 225/3162
oğ(u)l	: Oğul, erkek evlat. o. + ı 138/2028, 167/2460, 183/2545, 264/3735, 264/3740, 265/3744, 265/3747, 265/3750, 268/3792, 137/2003, 264/3731 o. + ıdır 166/2445 o. + ına 266/3764, 266/3770 o. + ını 205/2869, 265/3756, 266/3759 o. + u 258/3641, 269/3806, 257/3631 o. + um 160/2346 o. + umı 218/3051 o. + un 263/3721 o. + una 138/2019 o. 256/3609, 268/3800 [= 25]
oğlak	: Keçi yavrusu. o. 229/3222
oğlan	: Erkek, erkek çocuk. o. + larından 268/3793
oğlan	: bkz. oğlan. o. 218/3055
ok	: Ok, yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tir, sehim, navek. o. 147/2156, 214/3004, 214/3005, 215/3018, 241/3396, 247/3482, 268/3802 o. + la 149/2195 o. + lar 149/2194, 260/3679 o. + ları 247/3478 [= 11]
okı(u)-	: Okumak, kıraat etmek. o. 216/3027 o.-dı 132/1930, 163/2392, 187/2595, 187/2597, 187/2603, 188/2610, 196/2736, 197/2743, 229/3215, 233/3274, 185/2576, 198/2767, 245/3451, 249/3514, 185/2572 o.-dılar 184/2558, 186/2584, 186/2590 o.-duş 163/2388 o.-sun 162/2382 o.-ya 162/2382

	o.-yanı 269/3812				
	o.-yucak 183/2539				
	o.-yup 220/3087				
	[= 25]				
okud(t)-	: Okutmak.				
	o. 216/3028				
	o.-up 156/2286				
	[= 2]				
okun-	: Okunmak.				
	o.-a 156/2287, 217/3041				
	o.-dı 162/2378, 268/3788				
	o.-ur 229/3215				
	[= 5]				
ol	: O (İşaret sıfatı).				
	o.131/1914, 131/1923, 132/1928, 132/1939, 132/1942, 133/1946,				
	133/1955, 133/1956, 134/1960, 135/1981, 136/1988, 136/1993,				
	136/1993, 136/1996, 137/2003, 137/2013, 137/2013, 137/2015,				
	138/2018, 138/2019, 138/2021, 138/2023, 138/2024, 138/2025,				
	138/2031, 138/2032, 139/2036, 139/2037, 139/2038, 139/2045,				
	140/2052, 140/2057, 140/2061, 140/2061, 140/2062, 141/2063,				
	141/2063, 141/2068, 141/2070, 141/2076, 141/2076, 142/2079,				
	142/2088, 142/2088, 143/2095, 143/2096, 143/2100, 143/2104,				
	144/2110, 144/2115, 145/2125, 145/2125, 145/2126, 145/2126,				
	145/2129, 145/2130, 145/2131, 145/2135, 146/2148, 146/2150,				
	146/2150, 147/2151, 147/2152, 148/2166, 148/2176, 148/2177,				
	148/2180, 148/2180, 149/2182, 149/2183, 149/2187, 149/2188,				
	149/2193, 150/2199, 150/2201, 151/2215, 151/2216, 151/2217,				
	151/2224, 151/2225, 152/2226, 152/2226, 152/2233, 152/2238,				
	153/2247, 153/2250, 154/2260, 154/2261, 154/2263, 154/2263,				
	155/2268, 155/2270, 155/2273, 155/2280, 156/2283, 156/2290,				
	156/2297, 157/2300, 157/2300, 158/2315, 158/2316, 158/2316,				
	158/2320, 158/2320, 158/2323, 159/2329, 159/2329, 159/2332,				
	159/2333, 159/2335, 159/2336, 159/2337, 159/2338, 159/2340,				
	160/2343, 160/2344, 160/2347, 160/2352, 161/2363, 161/2365,				
	161/2366, 161/2369, 161/2370, 162/2375, 162/2379, 162/2380,				
	162/2385, 162/2386, 163/2392, 163/2394, 163/2397, 163/2399,				
	164/2409, 164/2413, 164/2415, 164/2417, 165/2418, 165/2423,				

165/2424, 165/2426, 165/2427, 166/2433, 166/2441, 166/2444,
 167/2451, 167/2461, 168/2472, 168/2474, 169/2479, 169/2480,
 180/2496, 180/2497, 180/2499, 180/2500, 181/2508, 181/2515,
 181/2515, 182/2519, 182/2521, 182/2522, 182/2526, 182/2526,
 183/2535, 183/2538, 183/2542, 183/2543, 183/2543, 184/2550,
 184/2556, 184/2557, 184/2561, 185/2564, 185/2566, 185/2569,
 185/2572, 185/2573, 185/2576, 185/2577, 186/2579, 186/2580,
 186/2587, 187/2597, 188/2611, 188/2611, 188/2616, 188/2617,
 188/2618, 188/2619, 188/2619, 189/2622, 189/2623, 189/2624,
 189/2625, 189/2630, 190/2639, 190/2648, 191/2652, 191/2654,
 191/2656, 191/2657, 192/2674, 192/2675, 192/2676, 192/2676,
 192/2680, 192/2681, 192/2681, 194/2694, 194/2698, 194/2705,
 194/2708, 195/2709, 195/2709, 195/2714, 195/2715, 195/2715,
 195/2718, 195/2720, 195/2720, 195/2721, 196/2726, 196/2728,
 196/2734, 196/2735, 196/2736, 197/2741, 197/2750, 198/2753,
 198/2754, 198/2754, 198/2755, 198/2758, 198/2759, 198/2761,
 198/2761, 198/2762, 198/2765, 198/2767, 199/2768, 199/2772,
 199/2779, 199/2779, 200/2784, 200/2785, 200/2789, 200/2789,
 200/2790, 201/2799, 201/2805, 201/2807, 201/2811, 202/2822,
 202/2822, 202/2824, 202/2824, 202/2825, 202/2825, 202/2827,
 203/2835, 204/2844, 204/2845, 204/2849, 204/2853, 204/2855,
 205/2864, 205/2867, 205/2868, 205/2869, 205/2870, 206/2878,
 206/2878, 206/2882, 206/2885, 206/2886, 207/2889, 207/2894,
 207/2895, 207/2896, 207/2898, 207/2898, 207/2898, 207/2899,
 208/2906, 208/2907, 208/2909, 209/2926, 209/2927, 209/2931,
 209/2932, 209/2932, 210/2941, 210/2942, 210/2945, 210/2946,
 211/2955, 211/2956, 212/2965, 212/2965, 212/2967, 213/2979,
 213/2980, 213/2988, 214/3002, 214/3003, 215/3009, 215/3010,
 216/3026, 216/3028, 216/3030, 217/3037, 217/3037, 217/3044,
 217/3048, 217/3049, 218/3063, 218/3064, 218/3064, 219/3067,
 219/3068, 219/3073, 219/3074, 219/3074, 219/3077, 219/3079,
 219/3079, 219/3079, 220/3083, 220/3085, 220/3087, 220/3088,
 221/3095, 221/3096, 221/3102, 221/3102, 221/3105, 222/3112,
 222/3122, 222/3122, 222/3123, 223/3130, 224/3142, 224/3145,
 224/3147, 224/3147, 224/3147, 224/3152, 224/3152, 224/3153,
 225/3160, 225/3163, 225/3163, 225/3169, 226/3173, 227/3195,
 227/3198, 228/3206, 228/3209, 229/3221, 229/3221, 229/3227,

230/3230, 230/3234, 230/3234, 231/3248, 232/3261, 232/3265,
232/3266, 232/3270, 232/3270, 233/3276, 233/3276, 233/3277,
233/3280, 233/3282, 233/3284, 233/3285, 233/3285, 234/3290,
234/3296, 234/3298, 234/3299, 234/3300, 235/3303, 235/3304,
235/3305, 235/3306, 236/3319, 236/3322, 236/3329, 237/3333,
237/3336, 237/3340, 237/3341, 237/3343, 238/3349, 238/3351,
238/3352, 238/3355, 238/3360, 239/3361, 239/3366, 239/3372,
239/3373, 239/3373, 239/3374, 240/3376, 240/3377, 240/3381,
240/3382, 240/3384, 240/3385, 241/3391, 241/3405, 242/3410,
242/3411, 242/3414, 242/3414, 242/3418, 243/3421, 243/3426,
243/3428, 243/3430, 244/3438, 244/3443, 244/3443, 244/3445,
245/3447, 245/3456, 245/3461, 246/3465, 246/3466, 246/3473,
246/3474, 247/3486, 247/3487, 248/3498, 248/3500, 248/3500,
249/3508, 249/3509, 249/3515, 250/3524, 250/3524, 251/3539,
251/3542, 251/3544, 251/3546, 252/3552, 252/3552, 252/3553,
252/3554, 252/3561, 253/3567, 253/3575, 253/3578, 254/3580,
254/3590, 254/3590, 255/3594, 255/3599, 256/3611, 256/3614,
256/3615, 256/3617, 256/3618, 256/3620, 258/3638, 258/3641,
258/3644, 258/3646, 260/3670, 260/3675, 260/3681, 261/3687,
261/3691, 261/3692, 261/3693, 262/3698, 262/3699, 262/3704,
262/3709, 263/3713, 263/3716, 263/3719, 263/3720, 263/3721,
263/3723, 264/3728, 265/3745, 265/3751, 265/3752, 265/3752,
265/3754, 266/3762, 266/3766, 267/3774, 267/3775, 267/3782,
268/3795, 268/3797, 269/3809, 236/3323

o + da 159/2338, 159/2339, 269/3806

[= 505]

ol- : Olmak, uygun bulmak, meydana gelmek, ulaşmak.

o.-a 131/1913, 138/2020, 152/2237, 153/2239, 153/2239, 153/2247,
153/2247, 154/2254, 154/2262, 154/2262, 157/2303, 157/2303,
162/2376, 167/2449, 181/2507, 193/2691, 197/2739, 201/2810,
204/2853, 210/2942, 211/2953, 211/2960, 212/2970, 216/3026,
216/3029, 220/3080, 227/3188, 231/3251, 242/3420, 254/3583,
255/3604, 255/3605, 264/3739

o.-abilür 248/3506

o.-alar 180/2503

o.-alım 193/2690

o.-am 142/2082, 180/2500, 214/2995, 214/2995

o.-amazım 224/3150

o.-an 132/1933, 143/2093, 148/2172, 162/2376, 187/2598, 187/2607, 189/2630, 194/2697, 194/2702, 201/2807, 204/2850, 216/3032, 216/3032, 233/3283, 233/3284

o.-anı 192/2671, 205/2867

o.-anlar 194/2696, 194/2701

o.-anlara 209/2928, 222/3115

o.-anları 210/2934

o.-anların 264/3738

o.-arak 218/3059

o.-ası 259/3659, 259/3659

o.-asın 186/2589, 221/3109, 268/3794

o.-asıñ 160/2346

o.-asız 167/2449, 239/3374

o.-ayım 235/3307

o.-dı 131/1916, 132/1930, 132/1938, 133/1947, 133/1952, 134/1961, 134/1968, 134/1969, 135/1979, 135/1984, 136/1990, 136/2001, 140/2052, 140/2054, 140/2055, 141/2072, 143/2099, 143/2100, 144/2119, 145/2128, 145/2130, 147/2151, 147/2162, 147/2163, 149/2182, 149/2184, 149/2190, 149/2193, 149/2195, 150/2204, 150/2207, 150/2208, 151/2217, 151/2224, 152/2231, 156/2284, 157/2307, 158/2314, 158/2326, 158/2327, 159/2340, 160/2355, 161/2369, 164/2414, 164/2415, 165/2428, 166/2434, 166/2440, 167/2453, 169/2487, 169/2492, 180/2495, 183/2541, 185/2567, 187/2595, 187/2597, 188/2611, 189/2635, 191/2656, 191/2660, 191/2663, 191/2665, 192/2670, 192/2675, 192/2680, 193/2685, 193/2689, 194/2695, 194/2696, 194/2708, 195/2717, 196/2726, 196/2729, 198/2753, 199/2768, 199/2769, 199/2779, 200/2792, 200/2794, 200/2797, 202/2819, 202/2827, 203/2834, 203/2836, 203/2838, 204/2843, 204/2855, 204/2857, 205/2870, 206/2887, 208/2915, 209/2922, 209/2923, 210/2934, 211/2949, 211/2959, 218/3050, 218/3057, 218/3058, 220/3085, 220/3087, 221/3101, 222/3119, 222/3120, 222/3122, 222/3124, 223/3134, 224/3140, 225/3167, 225/3167, 226/3179, 227/3190, 230/3233, 230/3239, 230/3240, 231/3248, 231/3250, 233/3272, 233/3284, 235/3308, 235/3308, 236/3319, 238/3347, 239/3365, 239/3365, 239/3372, 242/3410, 243/3432, 246/3472, 246/3473, 247/3480, 247/3482,

249/3508, 249/3509, 249/3511, 249/3519, 250/3528, 250/3530,
253/3568, 253/3573, 253/3574, 253/3578, 254/3588, 255/3600,
256/3612, 256/3614, 256/3619, 256/3621, 257/3625, 257/3631,
258/3638, 258/3642, 258/3644, 258/3644, 258/3647, 259/3655,
259/3655, 260/3670, 260/3674, 260/3674, 260/3675,
260/3677, 261/3690, 261/3695, 262/3705, 264/3735, 264/3742,
265/3743, 265/3751, 265/3753, 267/3779, 267/3787, 268/3788,
269/3805
o.-dığı 216/3025
o.-dığıdır 243
o.-dığın 169/2489, 203/2837, 234/3300
o.-dığını 186/2593
o.-dığını 145/2124
o.-dılar 133/1951, 133/1953, 135/1977, 141/2068, 143/2102, 149/2186,
160/2352, 162/2380, 164/2408, 167/2461, 168/2474, 169/2482,
182/2523, 185/2573, 186/2580, 189/2633, 189/2634, 190/2642,
192/2678, 193/2683, 197/2749, 197/2750, 202/2821, 206/2876,
211/2958, 211/2958, 212/2968, 218/3060, 221/3099, 225/3168,
226/3170, 233/3273, 252/3565, 253/3567, 259/3663, 262/3701,
264/3729, 266/3758, 266/3766
o.-dum 238/3349, 266/3765
o.-duş 138/2021, 239/3368, 263/3724
o.-duysa 169/2491
o.-ğıl 161/2365
o.-ıcağ 183/2540
o.-ısar 181/2509
o.-ma 180/2496, 194/2694, 232/3264, 239/3370
o.-mada 180/2494, 188/2612, 216/3024, 252/3555, 269/3804
o.-madı 134/1971, 190/2649, 200/2786, 215/3011, 261/3696
o.-madılar 191/2666
o.-mağ 235/3313
o.-mağıl 239/3371
o.-mak 138/2026
o.-masın 157/2312
o.-maya 246/3464
o.-mayuz 186/2593
o.-maz 153/2250, 162/2374, 187/2600

o.-mazız 211/2948
 o.-mazsa 231/3255
 o.-mazsın 231/3245
 o.-mıış 139/2043
 o.-muş 145/2121, 184/2549, 205/2866, 222/3123, 244/3442, 247/3482,
 256/3620, 145/2122, 217/3049
 o.-muşdı 203/2842
 o.-muşdur 137/2017
 o.-muşıdım 193/2688
 o.-muşlar 141/2074, 144/2111
 o.-muşsun 181/2512
 o.-muşum 225/3156
 o.-sa 189/2630
 o.-sam 255/3604
 o.-sun 142/2091, 152/2230, 153/2239, 160/2346, 168/2469, 189/2631,
 211/2962, 216/3028, 228/3214, 245/3455, 254/3588
 o.-uñ 151/2219, 240/3377, 244/3437, 257/3634, 245/3447, 258/3643
 o.-up 139/2038, 139/2046, 147/2159, 155/2274, 164/2408, 169/2486,
 181/2505, 190/2645, 210/2944, 217/3047, 221/3097, 232/3270,
 241/3403, 243/3430, 254/3582, 255/3598, 267/3778, 268/3798,
 269/3812
 o.-updur 131/1915
 o.-ur 141/2073, 143/2093, 143/2093, 150/2196, 152/2236, 154/2257,
 154/2257, 157/2310, 158/2313, 159/2338, 160/2353, 161/2372,
 169/2478, 216/3034, 216/3034, 217/3042, 222/3111, 248/3501,
 248/3501, 260/3670, 262/3711, 269/3808, 269/3808, 269/3810,
 187/2602
 o.-urđı 138/2028, 259/3666
 o.-ursuz 209/2929
 o.-uruz 189/2632
 [=416]
olar : Onlar.
 o.192/2670, 194/2700, 225/3158
 [=3]
olun- : Olunmak, yapılmak.
 o.-dı 184/2559, 197/2738, 134/1964, 184/2550
 o.-maz 265/3753

	o.-ur 158/2315
	[= 6]
on	: On (Sayı).
	o. 135/1981, 142/2085, 148/2167, 148/2168, 148/2169, 164/2408, 164/2415, 184/2554, 209/2930, 214/3005, 240/3385, 247/3491, 253/3574, 267/3777, 267/3778, 267/3782
	o. + dan 230/3238
	[= 17]
ordu	: Ordu, bir devletin silahlı kuvvetlerinin bütünü.
	o. + yı 143/2103
	o. + sın 216/3025
	o. + sın 152/2235, 230/3242
	o. + ya 198/2757
	[= 5]
orta	: Orta, ara, ara yer, iç taraf.
	o. 204/2845, 237/3345
	o. + ya 166/2438
	[= 3]
otağ	: Çadır, büyüklere özgü çadır.
	o. + ı 135/1987
otur-	: Oturmak, bulunmak, dinlenmek, durmak, tahta geçmek.
	o.-anları 255/3593
	o.-anı 218/3052
	o.-dı 262/3709
	o.-dılar 146/2140, 168/2467, 221/3100
	o.-ur 141/2066, 183/2536, 185/2564, 220/3081, 242/3411, 262/3708, 205/2859
	o.-urdu 184/2555
	o.-urken 140/2059, 219/3072, 239/3367
	o.-urlar 197/2742, 195/2721
	[= 18]
otuz	: Otuz (Sayı).
	o. 184/2560, 188/2614
	[= 2]
oyna-	: Oynamak.
	o.-dı 215/3018, 221/3101, 260/3679, 140/2053
	[= 4]

Ö

- öd** : Karaciğer tarafından salgılanan yeşil sarı renkte acı sıvı, safra.
ö. + i 260/3680
- ög-** : Övmek.
ö.-di 245/3454, 245/3455
ö.-medi 245/3454
[= 3]
- ögit** : Öğüt, nasihat.
ö. 236/3328
- ögred(t)-** : Öğretmek.
ö.-im 249/3518
ö.-irdim 214/2996
ö.-diñ 214/2999
[= 3]
- öñreş-** : Yarışmak, yarış etmek.
ö.-diler 246/3476
- öküz** : Çift sürmek, araba çekmek gibi hizmetlerde kullanılan enenmiş erkek sığır.
ö. + e 163/2400
- öl-** : Ölmek, vefat etmek.
ö.-en 252/3565
ö.-mek 142/2083, 151/2220
ö.-meñ 209/2929
ö.-müş 250/3531
[= 5]
- öldür-** : Öldürmek.
ö.-di 136/2002, 165/2421, 192/2677, 201/2798, 241/3394
ö.-diler 149/2185, 218/3051
ö.-eler 158/2313
ö.-esiz 193/2688
ö.-mek 138/2026
ö.-ürdi 165/2423
[= 11]
- ölü** : Hayatı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.
ö. 267/3786
ö. + yem 145/2123
[= 2]

ölüm	: Bir canlıda hayati fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, mevt, irtihal, vefat. ö. + i 235/3306
ön	: Ön, ön taraf. ö. 240/3381 ö. + den 186/2584 ö. + ümde 163/2399 ö. + ünçe 159/2332 ö. + ünde 141/2066, 189/2634, 225/3158, kıys.ı ö. + üne 164/2411, 190/2638, 220/3088, 245/3456 [= 12]
öp-	: Öpmek. ö.-di 136/1988, 164/2412, 167/2462, 168/2463, 210/2945, 234/3297, 242/3413, 268/3796 [= 8]
öpdür-	: Öptürmek. ö.-di 222/3118
öte	: Öte, öbür taraf, öbür yan, uzakça olan yer. ö. 236/3316, 240/3389, 241/3391, 241/3394, 256/3614, 263/3717 ö. + ye 141/2073 [= 7]
öyle	: Öyle, ona benzer, onun gibi; o kadar, o derece; o şekilde, o biçimde; ondan sonra. ö. 142/2083, 226/3179 ö. + ye 215/3013 [= 3]
öyün	: 1. Belli yemek zamanında yenen şey, yemek. 2. Zaman, vakit. ö. + de 183/2535
öz	: Öz, kendi, nefis, zat, kendisi, benlik. ö. + in 144/2119, 147/2158, 223/3139, 225/3160 ö. + inçden 231/3253 ö. + inçe 193/2692 ö. + inç 243/3429 ö. + ini 134/1965, 197/2740, 214/3006, 219/3078, 260/3681, 234/3290 ö. + leri 134/1970 ö. + inçden 244/3439 [= 15]

özge : Başka, gayri.
ö. 143/2094, 156/2293
[= 2]

P

pā : < Far. Ayak.
p. 155/2278, 187/2606
[= 2]

pā-māl : < Far. Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
p. 187/2606

pādişāh : > pād-şāh Far. Padişah, hükümdar.
p. 165/2431, 186/2585, 206/2874
[= 3]

pāk : < Far. 1. Temiz, arık, pak. 2. Saf, halis; hilesiz.
p. 152/2228, 152/2232, 169/2482, 194/2694, 240/3382, 249/3513,
266/3767, 267/3785
p. + ı 180/2495, 208/2909, 220/3083, 239/3366
p. + i 133/1943, 165/2418, 195/2710, 198/2758, 248/3500
p. + ıñ 143/2095, 143/2098
[= 19]

pāki : < Far. Temizlik, arılık.
p. 252/3552
p. + dir 180/2498
[= 2]

pār : bkz. pāre.
p. 192/2674

pāre : < Far. Parça.
p. 134/1961, 146/2149, 147/2153, 148/2166, 152/2226, 192/2674,
199/2778, 199/2779, 200/2797, 261/3695, 265/3743
p. + si 161/2368
[= 12]

pārele- : Parçalamak.
p.-di 148/2169

pārelen- : Parçalanmak.
p.-di 158/2320

pās : < Far. Gam, keder, gönül üzüntüsü, iç sıkıntısı.
p. + ını 205/2863

pāy : < Far. Ayak.

- p. 148/2180, 229/3227
p. + ın 136/1988
p. + ına 142/2078, 152/2229, 160/2344, 164/2412, 238/3357, 267/3786, 167/2462
p. + lar
[= 11]
- pāy-dār** : <Far. İyice yerleşmiş, sağlam, devamlı, sürekli.
p. 190/2649, 200/2786, 215/3011
[= 3]
- pāy-māl** : <Far. Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
p. 143/2096, 223/3127
[= 2]
- pāye** : <Far. Rütbe, derece.
p. 148/2180, 158/2321, 229/3227
[= 3]
- pehlevān** : <Far. Pehlivan, güreşçi, yiğit.
p. 135/1981, 143/2101, 146/2145, 147/2164, 169/2480, 182/2533, 196/2728, 197/2750, 206/2884, 208/2911, 221/3109, 223/3127, 226/3173, 227/3194, 228/3213, 237/3342, 247/3485, 252/3559, 252/3566, 258/3649
p. + ı 184/2553
p. + ımız 218/3053
p. + ın 148/2177
p. + lar 147/2159, 219/3071, 221/3107, 259/3654, 262/3708
p. + lara 132/1936
p. + ları 209/2924
[= 30]
- pehlevānlık**: Pehlivanlık, güreşçilik, yiğitlik.
p. + da 224/3146
- pek** : Çok, fazla, ziyade; sert, katı; sağlam.
p. 147/2154, 148/2177, 150/2200, 150/2200, 158/2323, 158/2327, 191/2664, 213/2987, 216/3033, 219/3065, 244/3434
[= 11]
- peleng** : <Far. Panter, kaplan.
p. 135/1984
- pelīd** : <Far. Pis, murdar, alçak kimse.
p. 154/2261, 155/2272, 155/2279, 155/2279, 158/2319, 167/2458,

- 192/2675, 202/2824, 208/2916, 214/2993, 214/2993, 217/3049,
246/3463, 252/3552, 262/3698, 263/3724
p. + den 150/2201
p. + e 198/2761, 253/3578
p. + i 140/2057
p. + in 132/1929
[= 21]
- pelīdī** : < Far. 1. Pislik, murdarlık, kirlilik. 2. Alçaklık, rezillik.
p. + den 225/3155
- penāh** : < Far. Sığınma, sığınacak yer.
p. 189/2636, 238/3349
[= 2]
- penbe** : < Far. Pamuk.
p. 191/2661
- pend** : < Far. Nasihat, öğüt.
p. 140/2057, 204/2855, 209/2928, 262/3706, 267/3775
p. + ini 229/3219
p. + ler 266/3764
[= 7]
- penpe** : bkz. penbe.
p. 135/1976
- perde** : < Far. Bir şeyin doğrudan doğruya görülmesini, duyulmasını önleyen
şey, engel, mani.
p. + yi 181/2506
- perişān** : < Far. 1. Dağınık, karışık, düzensiz. 2. Kederli, kaygılı.
p. 148/2173, 222/3122, 243/3425, 247/3478, 252/3554, 252/3555
[= 6]
- pervāne** : < Far. Geceleri ışık etrafında dönen küçük kelebek.
p. 230/3231
- pervā** : < Far. Korku.
p. + sız 199/2781
- pes** : Şimdi, o halde, öyleyse, öyleyken bunun üzerine.
p. 141/2065, 142/2080, 142/2085, 162/2385, 163/2397, 169/2485,
180/2501, 182/2524, 182/2528, 184/2561, 188/2609, 204/2855,
205/2861, 208/2908, 209/2928, 213/2990, 214/3001, 214/3002,
223/3132, 228/3208, 230/3244, 233/3274, 234/3293, 235/3302,
239/3365, 240/3379, 242/3415, 242/3418, 245/3451, 248/3494,

248/3502, 248/3504, 249/3514, 256/3622, 258/3648, 259/3653,
259/3662, 259/3663, 261/3693, 262/3701, 262/3705, 266/3764,
267/3774

[= 43]

peş : Arka, art.

p. + ine 237/3332

peyām : < Far. Haber, başkasından alınan bilgi.

p. 133/1947, 154/2259, 202/2817, 217/3047

[= 4]

peydā : < Ar. 1. Meydanda, açıkta. 2. Hazır, mevcut.

p. 191/2663

peydāh : > peydā Açıkta ve meydanda olan.

p. 191/2656

p. + ı 166/2434

[= 2]

peygamber : Peygamber, Allah tarafından haber getiren.

p. 157/2303, 160/2353, 225/3157, 268/3791

p. + e 131/1916, 245/3452

p. + i 169/2488

p. + iñ 187/2599

[= 8]

peyk : < Far. Haber ve mektup getirip götüreren.

p. + i 143/2103, 144/2115, 149/2187, 151/2215, 208/2907, 220/3086,
221/3095, 233/3280, 233/3285, 242/3411

[= 10]

pīr : < Far. Yaşlı, ihtiyar.

p. 166/2435, 220/3087, 245/3456, 252/3552

p. + i 169/2488

[= 5]

pīş : < Far. Ön, ileri, ön taraf.

p. + ine 213/2984

pīşe : < Far. 1. Sanat, meslek. 2. İş. 3. Huy, tabiat, adet, alışkanlık.

p. 160/2356, 241/3400

p. + ni 217/3038

p. + ne 165/2423

p. + ye 234/3290

[= 5]

- pīšvā** : < Far. Reis, başkan.
p. + yı 268/3790
- pišmān** : > pešīmān Far. Yaptığına üzülüp hayıflanan, esef eden, nadim.
p. + ısı 209/2929
- pōst** : < Far. 1. Tüylü hayvan derisi. 2. Makam, mevki.
p. + ını 131/1919
- pür** : < Far. Dolu.
p. 167/2448, 217/3035
[= 2]
- pür-edā** : Çok edalı.
p. 150/2198
- pür-elem** : Çok kederli, çok acılı.
p. 137/2003
- pür-fiten** : Fitnelerle dolu.
p. 246/3464
- pür-ğazab** : Öfke dolu, çok kızgın.
p. 203/2834, 211/2949, 221/3101
p. + la 226/3176
[= 4]
- pür-hişşe** : Nasip dolu.
p. + sin 202/2822
- pür-ḥavf** : Korku dolu.
p. 216/3024
- pür-kemāl** : Çok değerli.
p. 233/3275
- pür-mekkāre** : Çok hileci.
p. + dir 259/3660
- pür-melāl** : Çok sıkıntılı, çok hüznü.
p. 239/3366
- pür-nār** : Ateş dolu.
p. 230/3234
- pür-tāb** : Çok güçlü, çok kuvvetli.
p. 207/2897
- pür-uşūl** : Çok tertipli, çok düzenli.
p. 145/2131
- pür-yaraḳ** : Silah dolu.
p. 225/3167, 245/3447

[= 2]
püser : < Far. Oğul, erkek çocuk.
p. 238/3354, 249/3512

[= 2]
püşte : < Far. Yığın, tepe.
p. 141/2073, 248/3495
p. + ye 239/3374
p. + ler 191/2663
[= 4]

R

rābī : Özel isim.
r. 146/2147

rāğibeyn : < Ar. İki istekli, iki isteyen.
r. 211/2960, 251/3540
[= 2]

rāh : < Far. Yol.
r. 149/2189, 186/2582, 206/2874, 231/3254, 262/3702
r. + ı 131/1914, 180/2499, 181/2515, 232/3260, 268/3790
r. + ıda 250/3525
r. + ımız 193/2691
r. + ına 181/2512, 206/2883, 209/2931
[= 15]

rāḥat : < Ar. Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir şekilde bulunma.
r. 143/2102, 144/2117, 145/2130, 152/2228, 169/2479, 169/2492,
188/2615, 202/2821, 216/3023, 231/3249, 231/3253, 246/3472,
253/3567
r. + da 242/3418, 219/3077
r. + ı 261/3694
[= 16]

rāhib : < Ar. Evlenmez papaz.
r. + i 251/3551

rāst : < Far. Doğru.
r. 138/2021, 261/3684
[= 2]

rāvī : < Ar. Rivayet eden, söyleyen, hikaye eden, anlatan.
r. + ler 202/2823

rāzī : < Ar. Rıza gösteren, kabul eden, boyun eğen.

	r. 211/2958
ra^ʿd	: < Ar. Gök gürlemesi. r. 157/2305, 192/2674 [=2]
ra^ʿdūn	: Özel isim. r. 260/3675
rabb	: < Ar. Allah. r. + i 233/3275
rabbū'l-müte^ʿāl	: < Ar. Yüce Allah. r. 231/3246
raḍıyallāhu ^ʿanh	: < Ar. Allah ondan razı olsun. r. 266/3771
raḥmetullāhi	: Allah'ın rahmeti. r. 142/2092
raḥş	: < Far. Gösterişli, yürük ve güzel at. r. + a 164/2414
raḥt	: < Far. 1. At takımı. 2. Yol levazımı. r. + ını 209/2921
reb^ʿ	: < Ar. 1. Ev. 2. Barınılan yer, barınak. r. + i 197/2745
redd	: < Ar. 1. Geri döndürme, geri döndürülme, geri çevirme, çevirilme. 2. Tanımama, inkar etme. r. 134/1964, 136/1997, 136/1998, 143/2097, 147/2152, 155/2274, 156/2283, 190/2647, 190/2647, 198/2756, 200/2783, 200/2784, 207/2895, 208/2917, 215/3010, 226/3173, 238/3359, 239/3369 [=18]
ref^ʿ	: < Ar. 1. Kalkındırma, yüceltme. 2. Yukarı kaldırma. 3. Lağvetme, kaldırma, hükümsüz bırakma. r. 154/2254, 193/2683, 242/3418 [=3]
reh-nümā	: < Far. Yol gösteren, kılavuz. r. 131/1914
reḥā	: < Ar. Bolluk, genişlik. r. 217/3039
rehā	: < Ar. Kurtulma, kurtuluş. r. 254/3583, 259/3657, 269/3811 [=3]

- rehber** : < Far. Yol gösterici, kılavuz.
r. 269/3814
- resm** : < Ar. 1. Yazma, çizme, desen. 2. Eser, iz, nişan, alamet. 3. Suret. 4. Tertip, plan, taslak.
r. + e 143/2099, 150/2210, 182/2529, 202/2821, 209/2922, 213/2988, 216/3024, 249/3509, 257/3636
r. + ile 217/3040
r. + ini 233/3277
[= 11]
- resül** : < Ar. 1. Elçi. 2. Peygamber, yalvaç.
r. 132/1942, 138/2029, 143/2103, 144/2115, 149/2187, 151/2215, 185/2564, 185/2570, 208/2907, 221/3095, 225/3156, 233/3280, 233/3285, 239/3368, 242/3411
r. + ı 268/3795
r. + den 262/3712
r. + e 142/2090, 253/3568
r. + ı 184/2557
r. + ına 245/3453
r. + üñ 163/2401
[= 22]
- resülullāh** : < Ar. Hz. Muhammed.
r. 159/2342
- reşād** : < Ar. Manevi doğru yolu bulup o yola girme, hak yolunda yürüme.
r. 152/2236, 180/2503
[= 2]
- revā** : < Far. Yakışır, uygun, yerinde.
r. 155/2279, 155/2281, 156/2283, 187/2606, 221/3109, 254/3580, 254/3592
[= 7]
- revān** : < Far. Yürüyen, giden, akan.
r. 138/2021, 141/2068, 141/2072, 151/2224, 166/2440, 167/2461, 185/2573, 186/2580, 187/2607, 192/2680, 194/2708, 203/2836, 225/3168, 230/3240, 233/3284, 236/3319, 239/3365, 242/3410, 244/3442, 258/3644
[= 20]
- revend** : > revende Far. Gidici, giden.
r. 259/3663

- revenden** : < Far. Giden, gidici.
r. 244/3440
- revnaḵ** : < Ar. Parlaklık, güzellik, tazelik, süs.
r. + ı 216/3026
- rızā** : < Ar. 1. Hoşnutluk, memnunluk. 2. Razı olma, kalben hoş görüp kabul etme. 3. İstek, kendi isteği.
r. 193/2691, 204/2847, 231/3247, 232/3257
r. + sını 222/3111
[= 5]
- rīg** : < Far. 1. Toz. 2. Rıh, yazı kurutmaya yarayan ince kum. 3. Kum.
r. 187/2607
- rīḥ** : < Ar. Yel, rüzgar.
r. + i 244/3436
- rind** : < Far. Kalender, dünya işlerini hoş gören kimse, aldırışsız.
r. 182/2532
- risāle** : < Ar. Mektup.
r. + sini 255/3603
- risālet** : < Ar. 1. Elçilik, sefaret. 2. Peygamberlik.
r. 224/3153
- rivāyet** : < Ar. Bir haberi, söz veya olayı nakletme, anlatma.
r. 202/2823
- rū** : < Far. Yüz, çehre.
r. + yi 199/2768
- rū-be-rū** : < Far. Yüz yüze.
r. 157/2309
- rū-siyāh** : < Far. Kara yüzlü, yüzü kara, ayıbbı olan.
r. 134/1961, 139/2035, 167/2453, 190/2638, 203/2828, 207/2897,
212/2963, 261/3684, 267/3775
r. + ım 202/2815
[= 10]
- rūḥ** : < Ar. 1. Can, nefes. 2. Canlılık, his, duygu.
r. + ı 242/3420
r. + uḡ 180/2498
[= 2]
- rūm** : < Ar. 1. Romalı. 2. Arap ilinde başka ilden olan kimse. 3. Anadolu. 4. Osmanlı.
r. 203/2838, 218/3061, 218/3064, 234/3300

	[=4]
rūṣen	: < Far. 1. Aydın, parlak. 2. Belli, meydanda. r. + dir 203/2839
rūz	: < Far. 1. Gün. 2. Gündüz. r. + ı 159/2329, 180/2494
	[=2]
rūzī	: < Far. Rızık, azık; nasip, kısımet. r. 239/3371, 256/3609
	[=2]
ruḥṣat	: < Ar. İzin, müsaade. r. 216/3023
rusitāy	: > rüstāyi < Far. Köylü. r. 139/2033
rūʿūs	: < Ar. 1. Başlar. 2. İlmiye, sarıklı ulema derecelerinden biri. r. 203/2829
rūʿyā	: < Ar. 1. Düş. 2. Gerçekleşmesi beklenen şey, umut. r. 224/3152 r. + da 235/3304, 256/3617 r. + sını 205/2863 r. + yı 161/2359, 161/2361, 204/2857, 225/3163, 256/3621
	[=9]
rüstem	: < Far. İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. r. 216/3034 r. + i 260/3680
	[=2]
rütbe	: < Ar. Sıra, derece, basamak. r. 195/2712, 201/2801 r. + sinde 193/2693
	[=3]

S

ṣāniyen	: < Ar. İkinci derecede, ikinci olarak. s. 188/2614, 267/3781
	[=2]
ṣenā	: < Ar. Övme, övüş. s. 245/3453
ṣevāb	: < Ar. 1. Allah tarafından mükafatlandırılan hareket. 2. Hayırlı hareket, hayır işleme.

- s. + dan 239/3371
s. + ını 214/3005, 225/3165, 237/3335
[= 4]
- şâ'ika** : < Ar. Yıldırım.
s. 264/3742
- şâdık** : < Ar. 1. Doğru, gerçek. 2. Sadakati, içten bağlılığı olan.
s. 162/2381, 266/3770
[= 2]
- şâfî** : < Ar. 1. Duru, temiz, katıksız. 2. Samimi, saf.
s. 253/3572
- şâhib** : < Ar. Sahip, malik.
s. 194/2695, 217/3047, 232/3264
[= 3]
- şâhib-cemâl** : Güzel, yakışıklı [kimse].
s. 257/3632
- şâhib-vefâ** : Vefa sahibi, vefalı.
s. 269/3809
- şabâ** : < Ar. Gün doğusundan esen hafif ve latif rüzgar.
s. + dan 244/3436
- şabâh** : < Ar. Sabah.
s. 133/1952, 136/1990, 147/2163, 149/2195, 150/2208, 200/2794, 204/2857, 211/2959, 222/3120, 247/3482, 249/3511, 256/3621, 258/3642, 258/3647
s. + a 162/2375, 165/2427, 197/2749, 199/2770, 206/2886, 211/2958, 222/3120, 226/3170, 237/3333, 253/3567, 258/3638, 258/3646, 264/3729
[= 27]
- şabr** : < Ar. Sabır, dayanma, katlanma.
s. + a 230/3231
s. + ı 249/3508
[= 2]
- şaç** : Başı kaplayan kıllar.
s. 188/2609
s. + ı 241/3401
[= 2]
- şaç-** : Saçmak, ortalığı dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek; yaymak, dağıtmak.

- s.-ar 230/3234
s.-dı 161/2368, 207/2894, 242/3407, 250/3533
s.-dılar 155/2276
s.-up 230/3238
[= 7]
- şaçıl-** : Ortaliğa dağıtılmak, etrafa dökülmek.
s.-dı 139/2041, 159/2330
[= 2]
- şad** : < Far. Yüz (Sayı).
s. 156/2289, 245/3455
[= 2]
- şadā** : < Far. Ses, seda.
s. 227/3190, 233/3274, 239/3374, 240/3376
s. + yı 229/3227
s. + dan 237/3340
s. + dır 237/3341
s. + sı 249/3512
[= 8]
- şadākat** : < Ar. Dostluk, vefalılık, içten bağlılık; doğruluk, yürek doğruluğu.
s. 160/2356
- şadākatlü** : Dostluğu ve bağlılığı içten, yürekten olan hakikatli, vefakar, sadık.
s. 194/2706
- şaf** : > şaff Ar. 1. Dizi, sıra; camide cemaatin sırası. 2. Bir sıraya dizilmiş asker.
s. 146/2143, 250/3526
s. + lar 133/1954, 164/2417, 200/2794
s. + lara 140/2050
s. + ların 226/3171
s. + larını 135/1983, 149/2181
s. + a 250/3526
[= 10]
- şaf-be-şaf** : Sıralar halinde, dizi dizi.
s. 249/3513
- şafā** : < Ar. 1. Saflık, berraklık. 2. Gönül şenliği, kedersizlik, neşe, zevk, eğlence.
s. 154/2259, 215/3016, 233/3271
s. + da 152/2231, 159/2329, 269/3804

- s. + lar 253/3569
s. + ruz 212/2973, 225/3165
[= 9]
- şafiyye** : Özel isim.
s. 206/2881, 224/3145, 224/3148, 224/3153, 225/3160, 235/3302, 260/3671, 262/3702, 263/3714
[= 9]
- şafşafa** : Özel isim.
s. 236/3318, 236/3325
s. + nı 238/3356
[= 3]
- şag** : Yaşamakta olan, hayatta bulunan (kimse), diri, canlı.
s. 140/2055
- şag** : Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan; bu tarafta bulunan (yön).
s. 162/2377, 239/3370, 251/3539, 262/3708
s. + ın 264/3733
[= 5]
- şahābe** : < Ar. Sahipler, sahip çıkanlar, tutanlar.
s. + yi 232/3264
- şahrā** : < Ar. Kır, ova, çöl.
s. 146/2137, 189/2635
s. + yı 187/2607
s. + ları 184/2551
[= 4]
- şakal** : Erkeklerde çene ve yanaklarda çıkan kılların bütünü.
s. + ı 188/2609
s. + ından 163/2395, 241/3395
s. + ını 223/3125
s. + ları 241/3401
[= 5]
- şakallu** : Sakallı, sakalı olan, sakal bırakmış olan.
s. 220/3087
- şakla-** : Saklamak, gizlemek.
s. 264/3728
s. -rım 228/3207
s. -san 190/2637

- s.-sın 220/3082
[= 4]
- şal-** : Salmak, koyvermek, serbest bırakmak, bırakmak; koymak, atmak; yaymak, sermek; göndermek, yollamak.
s.-ar 153/2248
s.-ardı 269/3803
s.-dı 133/1957, 140/2058, 186/2588, 197/2741, 199/2771, 205/2872, 236/3316
s.-dığdır 180/2495
s.-dıkların 182/2525
s.-dılar 146/2141, 156/2289, 167/2457
s.-dın 205/2861
s.-mı 141/2069, 219/3067
s.-mıydı 184/2552
s.-up 258/3648
[= 19]
- şalā** : <Ar. Cuma namazına ve bazı yerlerde cenazeye çağırma için minarelerde okunan salavat.
s. 162/2376, 162/2376
[= 2]
- şalāt** : <Ar. 1. Namaz. 2. Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefaatine erişmek amacıyla okunan dua. [Bu dua, "Allahümme salli alâ Muhammed" (Allah'ım Muhammed üzerine salat et) şeklinde olup muhtelif ilavelerle genişletilmiş şekilleri vardır. Daha çok salāt ü selām şeklinde kullanılır].
s. + ıla 233/3272, 269/3810
[= 2]
- şalāvāt** : <Ar. 1. Namazlar. 2. Hz. Muhammed'e ve Hz. Muhammed'in soyundan gelenlere okunan dua.
s. 152/2232, 180/2495, 193/2686, 216/3025, 225/3161, 231/3250, 242/3420, 269/3810, 269/3814
s. + ıla 253/3568
[= 10]
- şalıvēr-** : Salıvermek, serbest bırakmak, gitmesine izin vermek.
s. 222/3116
- şan** : 1. Ün, şan, şöhrat [Bu anlamda daha çok "ad" kelimesiyle birlikte kullanılır]. 2. Unvan.

- s. 149/2182, 237/3342, 238/3355, 245/3457
s. + ı 218/3055
s. + ı 218/3061
[= 6]
- şan^cat** : < Ar. Sanat, ustalık; hüner, marifet.
s. 214/2999
s. + ı 214/3007
s. + ın 221/3099
s. + ını 215/3008
[= 4]
- şan-** : Sanmak, düşünmek, zannetmek.
s.-dı 144/2118, 162/2374
s.-dın 201/2803
s.-ma 165/2427, 243/3423
s.-mağ 186/2592
s.-up 181/2510, 211/2958
[= 8]
- şanki** : Sanki, sözde, güya.
s. 204/2856
- şapan** : İçine bir taş konup iki ucundan tutularak hızla çevrildikten sonra bir ucu uygun bir konumda bırakıldığında merkezkaç kuvvet etkisiyle içindeki taşı istenen yere fırlatmaya yarayan ve eskiden savaş silahı olarak kullanılan, iki tarafına birer ip bağlanmış bez veya meşinden ibaret alet.
s. 141/2072, 141/2075, 240/3385, 241/3391
s. + ı 150/2203
s. + ın 240/3381
s. + ıyla 240/3390
[= 7]
- şar-** : Sarmak, dolamak.
s.-dı 160/2347
- şarar-** : 1. Rengi sarı olmak, sarıya dönüşmek. 2. Solmak.
s.-mış 161/2371
s.-up 216/3024
[= 2]
- şardır-** : Sardırmak işini yaptırmak.
s.-mağ 144/2106

şarı	: Sarı, altın rengi, kükürt rengi. s. 163/2400
şas-	: Saçmak. s.-dılar 147/2161
şat-	: Satmak, bir bedel karşılığında başkasına devretmek. s.-arım 212/2973 s.-ayım 235/3309 s.-dığı 231/3250 s.-dığın 236/3322 s.-up 220/3089 [= 5]
şav-	: Savmak, yanından uzaklaştırmak, gitmesi gerektiğini hissettirmek, göndermek, yol vermek. s.-dı 134/1966, 137/2004, 207/2897, 226/3177 s.-mışdır 154/2263 s.-up 199/2774 [= 6]
şavāb	: < Ar. Doğruluk, dürüstlük; doğru hareket, doğru davranış, doğru düşünce. s. 197/2741
şavaş	: Devletler arasında cereyan eden silahlı çarpışma, cenk, harp, muharebe. s. 151/2222, 158/2324, 165/2422, 181/2513, 191/2653, 191/2662, 237/3340, 247/3480 s. + a 198/2766, 237/3337, 250/3532, 251/3540, 251/3546, 260/3668 s. + da 250/3528 s. + dadır 225/3158 s. + dan 149/2186, 215/3021 s. + ı 251/3542 s. + ın 249/3514 [= 20]
şavma	: 1.Yanından uzaklaştırmak, gitmesi gerektiğini hissettirmek, göndermek, yol vermek. 2.Geçirmek, atlatmak. s. + dan 213/2978
şavt	: < Ar. 1. Ses, seda. 2. Bağırma, haykırma, çığlık. s. + ı 152/2227
şıbyān	: < Ar. Çocuklar.

- s. 136/2002
s. + ıñ 137/2003
[= 2]
- şıçra-** : Sıçramak, atlamak, geçmek.
s.-dı 148/2178, 167/2459, 240/3389
[= 3]
- şıddīk** : Özel isim.
s. + ıñ 263/3721
- şıdk** : < Ar. 1. Doğruluk, gerçeklik. 2. İç, yürek temizliği.
s. 154/2254
- şifāhān** : < Far. Isfahan şefri.
s. 235/3315
- şifat** : < Ar. Sıfatlar, vasıflar.
s. 137/2014
s. + ı 152/2232
[= 2]
- şığa-** : 1. Sıvamak. 2. Okşamak. 3. Meshetmek.
s.-dı 160/2345, 212/2971, 225/3157
[= 3]
- şıgın-** : Sığınmak, tehlikelerden kaçarak güvenilir bir yere çekilmek.
s. 180/2497
s.-up 139/2044, 148/2172, 215/3016
[= 4]
- şığircıg** : Serçegillerden, siyaha yakın esmer tüylü, uzun gagalı, böceklerle beslendiği için tarıma faydalı, kışın kalabalık sürüler halinde uçan, serçeden iri ötücü kuş, çekirge kuşu.
s. + a 238/3355
- şın-** : Kırnak, yenilmek, mağlup olmak, bozguna uğramak.
s.-a 224/3140
s.-alar 165/2425
s.-ar 260/3680
s.-dı 252/3563
s.-mağa 250/3530, 250/3536, 259/3667
[= 7]
- şındır-** : 1. Kırnak, parçalamak. 2. Bozmak. 3. Yenmek, tepelemek. 4. Korkutmak, yıldırnak.
s.-mañ 132/1932

- şofra** : Sofra, yemek tepsisi, sini, yaygı.
s. + ya 228/3209
s. + yı 229/3221
[= 2]
- şoğu-** : Soğumak, ilgisini, istek ve sevgisini yitirmek.
s.-dı 150/2205
s.-yup 264/3739
[= 2]
- şohbet** : < Ar. Görüşüp konuşma; arkadaşlık.
s. 136/1989, 222/3120
[= 2]
- şok-** : Sokmak, dar bir yerin içine koymak, girdirmek.
s.-ayım 219/3072
- şokağ(k)** : < zuḳāk Ar. Sokak, çarşı, panayır yeri.
s. + a 265/3744
s. 266/3760, 266/3760
[= 3]
- şol** : Kalbin bulunduğu tarafta olan; bu tarafta bulunan (yön).
s. 251/3539, 262/3708
s. + ı 264/3733
[= 3]
- şol-** : Solmak, rengi atmak.
s.-mada 216/3024
- şon** : Son, nihayet.
s. + a 186/2584
s. + un 150/2207, 186/2589, 258/3640, 262/3710
[= 5]
- şonra** : Sonra, daha ileri bir zamana mütakiben.
s. 142/2089, 146/2146, 188/2617, 205/2860, 233/3274, 233/3276,
245/3452, 248/3503, 257/3627, 263/3716, 269/3806, 269/3807
[= 12]
- şor-** : Sormak, soru yönelterek bilgi istemek, sual etmek.
s.-dı 228/3213, 234/3297, 236/3317, 242/3413, 257/3624, 224/3153
s.-dılar 169/2484, 262/3703
s.-uñ 205/2872, 234/3291
[= 10]
- şoruş-** : Soruşturmak, bir konuyu ilgililere sorular sormak suretiyle araştırmak,

	tahkik etmek.
	s.-dığın 236/3321
şoy-	: Soymak.
	s.-up 216/3025
şu	: Su, akarsu, ırmak, nehir, göl.
	s. 154/2263, 155/2276, 255/3602
	[= 3]
şūret	: < Ar. Biçim, görünüş.
	s. + ine 143/2105
şubḥ	: < Ar. Sabah, sabah vakti.
	s. 142/2091
	s. + da 168/2472
	[= 2]
şuç	: Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı aykırı davranış.
	s. + uḡ 197/2738
	s. + unı 156/2294
	[= 2]
şun-	: Sunmak, göndermek, yollamak, arz etmek, takdim etmek.
	s.-ar 138/2022
	s.-dı 132/1929, 184/2557, 185/2566, 185/2571, 228/3214
	[= 6]
şusuz	: Susuz, susamış.
	s. 238/3346
şusuzluk	: Susuz olma, susuz kalma durumu.
	s. + dan 238/3347
şūfyān	: Özel isim.
	s. 251/3551
	s. + a 252/3552, 252/3566
	s. + ıḡ 252/3553
	[= 4]
sāʾil	: < Ar. 1. Sual eden, soran. 2. Dilenci. 3. Akıcı, akan.
	s. + i 216/3031
	s. + siz 269/3811
	[= 2]
sāʾire	: < Ar. (sāir kelimesinin müennesi) 1. Seyreden, harekette olan, yürüyen. 2. Bir şeyden kalan başka şey. 3. Geçen, dolaşan. 4. Diğer,

- başka, gayri.
s. 252/3556
- sāʿat** : < Ar. 1. Saat. 2. Vakit, zaman. 3. Muayyen vakit. 4. Kıyamet.
s. 198/2761, 200/2789, 242/3408
s. + de 246/3470
[= 4]
- sākī** : < Ar. İnsan ruhuna Allah sevgisi, Allah nuru saçan kimse.
s. 239/3361
- sālār** : < Far. Baş, kumandan, başbuğ, en büyük amir.
s. + ı 138/2027, 164/2413, 189/2623, 192/2676
[= 4]
- sām** : Hz. Nuh'un oğlu.
s. 147/2160, 183/2534
s. + ı 216/3034
[= 3]
- sāmi** : < Ar. 1. İşiten. 2. Dinleyen, dinleyici.
s. 149/2190
- şan** : Ün, şan, şöhret.
s. + ı 218/3061
- sāz** : < Far. Çalgı.
s. + ı 180/2501
- saʿādet** : < Ar. Mutluluk.
s. 155/2268
- saʿdi** : Özel isim.
s. 246/3474
- saʿīd** : Müseyyeb Gazi'nin tarafında olan bir yiğit.
s. 158/2326, 180/2493
[= 2]
- saʿy** : < Ar. Çalışma, çabalama, gayret, emek.
s. 217/3036
s. + ıla 154/2256
[= 2]
- saḥī** : < Ar. Cömert, eli açık.
s. 198/2762, 204/2845
[= 2]
- saḡa** : Sana (2. teklik şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış şekli).
s. 142/2082, 155/2273, 160/2348, 166/2446, 181/2510, 186/2585,

188/2611, 196/2737, 199/2774, 203/2839, 204/2852, 211/2954,
213/2991, 214/2995, 214/2996, 214/3000, 216/3029, 217/3041,
218/3058, 223/3129, 224/3144, 229/3225, 231/3247, 234/3293,
238/3359, 239/3371, 243/3428, 256/3609, 256/3618, 259/3661,
263/3719, 263/3726, 268/3791

[= 33]

sebʿa : < Ar. Yedi (Sayı).

s. + yı 217/3038

s. + dan 180/2498

[= 2]

sebb : < Ar. Sövm, sövüp sayma.

s. 139/2034, 209/2930, 213/2991

[= 3]

sebeb : < Ar. Sebep, neden.

s. 137/2017, 138/2025, 209/2930, 220/3080, 263/3723, 263/3724

s.-dir 138/2018

[= 7]

sebīl : < Ar. 1. Yol, büyük cadde. 2. Sebil, su dağıtılan yer. 3. Hayrat olarak,
parasız dağıtılan su.

s. 159/2337, 205/2869

s. + e 203/2836

[= 3]

sebīle : > sebīl Ar. Yol, tarik.

s. + yim 234/3298

secde : < Ar. Namazda alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere
dayamaktan ibaret ibadet vaziyeti.

s. + yi 225/3161

seç- : Seçmek, tercih etmek.

s.-di 184/2560

sedd : < Ar. Set, tümsek.

s. + i 192/2669, 230/3235

[= 2]

sefer : < Ar. Yolculuk.

s. + i 258/3639

sefīl : < Ar. Sefalet çeken, yoksul.

s. + i 143/2096

seg : < Far. Köpek, it.

	s. 143/2099
	s. + e 228/3206
	s. + iniş 212/2974
	s. + leri 149/2184
	[= 4]
seg-	: bkz. segir-
	s.-di 265/3750
segir-	: Koşmak.
	s.-derek 265/3754
segird(t)-	: Koşmak, yürümek, koşturmak.
	s.-üp 204/2846
	s.-diler 145/2124
	[= 2]
sehāb	: < Ar. 1. Bulut. 2. Karanlık.
	s. + ı 187/2605
şehir	: < Ar. Tan yeri ağarmadan biraz önceki vakit.
	s. 181/2516, 193/2691, 216/3027, 217/3045, 217/3045, 232/3262
	s. + e 243/3426
	s. + iş 152/2234
	s. + lerde 244/3436
	[= 9]
sehil	: > sehl Ar. Kolay.
	s. 155/2271
sekiz	: Sekiz (Sayı).
	s. 212/2967
seksan	: Seksen (Sayı).
	s. 269/3803
	s. + ını 250/3524
	[= 2]
selām	: < Ar. Selam, esenleme.
	s. 202/2817, 205/2860, 228/3214, 233/3272, 253/3568, 257/3633, 269/3810
	s. + dan 205/2860
	[= 8]
selāmet	: < Ar. 1. Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma. 2. Selamete çıkma, kurtulma. 3. İyi netice. 4. Kurtulma. 5. Esenlik.
	s. 253/3576

- selīm** : Müseyyeb Gazi'nin pehlivanlarından biri.
s. 192/2668, 195/2715, 218/3058, 218/3061, 219/3066, 219/3067, 219/3072, 219/3073, 220/3084, 220/3088, 220/3090, 220/3093, 220/3094, 221/3101, 221/3103, 221/3104, 221/3108, 222/3112, 222/3114, 222/3116, 222/3119, 222/3121, 222/3123, 223/3134, 223/3138, 226/3183, 228/3206, 252/3555, 252/3557, 259/3656, 259/3663, 259/3664, 259/3665, 264/3732, 266/3767, 267/3773
s. + i 226/3180, 230/3237, 233/3279, 248/3502, 252/3562, 259/3662
s. + e 218/3060, 223/3136
s. + i 223/3128
s. + iñ 219/3069, 220/3088, 221/3100
[=48]
- selmān** : Özel isim.
s. 131/1916
- semā** : < Ar. Gökyüzü.
s. + ya 157/2308
- semiz** : Besili, etli, yağlı.
s. 213/2986
- semm** : < Ar. Zehir, ağı.
s. 254/3579, 254/3579, 261/3691, 262/3704
[=4]
- semū** : bkz. semūm.
s. 154/2265
- semūm** : Sam yeli.
s. 255/3597
- semüz** : Semiz, besili, etli, yağlı.
s. 212/2973
- sen** : Sen (İkinci tekil şahıs zamiri).
s. 131/1920, 131/1920, 142/2084, 142/2086, 150/2197, 151/2211, 151/2214, 154/2259, 155/2270, 157/2302, 166/2436, 180/2503, 187/2601, 199/2781, 202/2817, 203/2834, 204/2851, 204/2854, 211/2952, 217/3036, 217/3047, 219/3077, 221/3109, 222/3113, 225/3159, 225/3166, 227/3187, 231/3245, 231/3250, 234/3291, 235/3303, 237/3338, 238/3349, 239/3364, 244/3438, 246/3464, 247/3490, 256/3609, 259/3658, 262/3706, 262/3706, 263/3714, 263/3715, 263/3720, 263/3724, 266/3771
s. + de 153/2241, 239/3371, 243/3430

s. + den 153/2239, 156/2293

s. + i 138/2023, 144/2117, 155/2274, 156/2284, 156/2290, 213/2981, 213/2987, 220/3091, 228/3207, 228/3207, 229/3225, 231/3254, 239/3362, 244/3438, 256/3610, 256/3611, 263/3716, 263/3726

s. + iñ 137/2011, 139/2033, 152/2234, 186/2593, 199/2776, 204/2849, 213/2986, 214/3000, 226/3182, 227/3185, 235/3306, 237/3335, 243/3422, 263/3717

s. + sin 246/3463

[= 84]

sened : < Ar. Kuvvetli örnek, delil.

s. 184/2552

ser : < Far. Baş, kafa, kelle.

s. 190/2640

s. + de 135/1980

s. + den 158/2321

s. + iñ 152/2236, 166/2447

s. + inde 159/2342

s. + ine 149/2181, 248/3495

s. + lerine 230/3232

s. + i 201/2804

[= 10]

ser-bāz : < Far. Cesur, yiğit.

s + ıyım 163/2398

ser-be-ser : < Far. Başbaşa; baştan başa, büsbütün.

s. 210/2945

ser-ḥayl : < Far. + Ar. 1. Kervan ve kafil başı. 2. Baş, başkan.

s. 208/2916, 209/2920

[= 2]

ser-keşlik : < Far. + T. Serkeş olma durumu, dikbaşlılık.

s. 163/2391

ser-nigūn : < Far. 1. Baş aşağı olmuş, ters dönmüş. 2. Talihsiz, bahtsız.

s. 167/2453, 223/3134, 260/3674

[= 3]

ser-rişte : < Far. İpucu, tutamak.

s. + ler 191/2663

ser-te-ser : < Far. Baştan başa, hep, bütün.

s. 149/2182, 238/3354, 249/3512

- [= 3]
- serāy** : < Far. 1. Saray. 2. Büyük konak.
s. + ına 187/2606, 193/2682, 206/2878, 257/3623
- [= 4]
- serḥaṭāy** : Özel isim.
s. 207/2890, 207/2901, 213/2985
s. + a 207/2893, 207/2896
- [= 5]
- sermed** : < Far. Daimi, sürekli.
s. + i 256/3617
- serp-** : Serpmek, saçmak, atmak, dökmek.
s.-diler 149/2194, 237/3345
- [= 2]
- serṭāy** : Özel isim.
s. 185/2569, 185/2571, 188/2616
s. + dan 185/2570
- [= 4]
- server** : < Far. Baş, başkan, reis, ulu.
s. + işi 156/2291
- ses** : Ses, seda.
s. + i 250/3529
s. + ine 146/2142, 149/2190, 190/2641
s. + lerin 249/3511
- [= 5]
- sev-** : Sevmek, sevgi duymak, gönlünde bir muhabbet beslemek, gönül vermek.
s. 263/3726
s.-en 257/3637
s.-ene 201/2811
s.-enler 244/3433
s.-enlere 222/3115
s.-erim 201/2805
s.-eriz 186/2592
s.-mede 187/2601
s.-meyen 157/2303
s.-meyüp 187/2599, 222/3110
s.-mez 222/3112, 187/2602

- s.-mez mü 201/2812
s.-seydi 202/2813
[= 15]
- sevā** : < Ar. Beraber olma, beraberlik, denk, eşit.
s. + yı 244/3439
- sevdā** : < Far. Aşk, sevgi.
s. + yı 135/1980
s. + sım 166/2447
[= 2]
- sevgilü** : Sevgili, sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen.
s. 160/2343
- sevgü** : Sevgi, sevme duygusu, muhabbet.
s. + sine 229/3228
- sevgülü** : Sevgili, sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen.
s. + dir 194/2698
- sevin-** : Sevinmek, sevinç duymak, memnun ve hoşnut olmak.
s.-dir 239/3364
s.-erek 258/3638
[= 2]
- seyl** : < Ar. 1. Sel. 2. Şiddetle gelen şey.
s. 187/2607, 230/3239, 259/3655
[= 3]
- seyr** : < Ar. 1. Yürüme, yürüyüş, gitme, hareket. 2. Bir şeyi zevk alarak gözle takip etme, bakma, izleme, temaşa.
s. 199/2782, 248/3499
s. + e 151/2214, 196/2728, 267/3778
[= 5]
- seyyār** : < Ar. Gezici; gezen, dolaşan.
s. 165/2426, 166/2439
[= 2]
- seyyid** : Özel isim.
s. 138/2030, 233/3279, 248/3498, 248/3500
[= 4]
- seyyidü'l-kevneyn** : < Ar. (İki cihanın efendisi) Hz. Muhammed.
s. + e 152/2232, 203/2830
[= 2]
- sırr** : < Ar. Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey.

- s. + ina 194/2696
s. + ımız 245/3448
[= 2]
- sīne** : < Far. 1. Göğüs. 2. Yürek (kalp).
s. 131/1920, 196/2737, 229/3228, 246/3462
s. + sine 252/3560
[= 5]
- sīne-çāk** : < Far. Göğsü, yüreği yaralı.
s. 144/2109
- sihir** : > sihr Ar. Büyü, efsun.
s. 241/3397
- sil-** : Silmek.
s.-diler 187/2594, 205/2863
[= 2]
- silāh** : < Ar. Düşmanı öldürmek, imha etmek veya kendini savunmak
maksadıyla kullanılan her türlü alet.
s. 205/2868
- silāhşörlük** : < Ar. + Far. + T. Silahşor olma durumu, cengaverlik.
s. + da 268/3802
- silin-** : Silinmek, temizlenmek.
s.-e 269/3805
- silk-** : Silkmek, sallamak, sarsmak, silkelemek.
s.-di 192/2674, 238/3354, 166/2433
[= 3]
- silkin-** : Silkinmek, kendini silkelemek, sarsılmak.
s.-üp 221/3101
- siñil-** : İniltili ses çıkarmak.
s.-di 144/2120
- sincāl** : Özel isim.
s. 182/2533, 218/3054, 223/3127, 223/3130, 223/3133
s. + ı 218/3056
s. + a 223/3128
[= 7]
- sitān** : Özel isim.
s. 185/2574
- siyāh** : < Far. Kara.
s. 150/2202, 155/2275

- [= 2]
- siyāset** : < Ar. Devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatı, politika.
s. 212/2969
- siz** : Siz (İkinci çoğul şahıs zamiri).
s. 143/2097, 151/2221, 151/2222, 162/2381, 201/2805, 210/2936,
211/2948, 214/2994, 214/2994, 214/3004, 226/3184, 245/3460,
255/3595, 257/3627
s. + e 162/2382, 151/2223, 229/3220, 263/3716
s. + in 211/2950
s. + lere 167/2449
s. + lerin 157/2299
s. + siz 143/2097
s. + i 209/2932, 211/2950, 211/2955
- [= 25]
- sög-** : Sövmek, küfretmek, kaba sözler söylemek.
s.-diler 136/1994, 250/3527
s.-er 261/3693
- [= 3]
- sök-** : Sökmek, çıkarmak.
s.-diler 135/1983
- söyle-** : Söylemek, sözle bildirmek, konuşmak, bildirmek, ifade etmek.
s. 199/2774, 214/2996, 220/3088, 234/3291, 235/3311
s.-di 132/1939, 136/1996, 142/2080, 145/2134, 150/2200, 161/2361,
163/2393, 168/2466, 169/2491, 182/2524, 194/2699, 202/2823,
204/2857, 205/2862, 206/2879, 209/2926, 210/2933, 210/2946,
211/2951, 234/3300, 235/3301, 242/3414, 255/3593, 256/3621,
257/3628, 266/3764, 139/2040
s.-diler 219/3075, 262/3712
s.-gil 238/3358, 264/3736
s.-me 220/3090
s.-mek 141/2064, 157/2299
s.-men 168/2476
s.-miş 189/2626
s.-r 138/2024, 161/2371, 249/3517, 241/3398
s.-rsin 155/2270, 203/2834
s.-ye 210/2941
s.-yen 245/3461

- s.-yesin 139/2034
s.-yeyim 268/3791
s.-yiñ 219/3076
s.-yüp 138/2022, 205/2863, 258/3642
[= 55]
- söylen-** : Söylenmek, söylemek işi yapılmak, sözle anlatılmak.
s.-e 197/2739
- söyleş-** : Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.
s.-üp 131/1924
- söyli-** : Söylemek, sözle bildirmek, konuşmak, bildirmek, ifade etmek.
s.-m 156/2283
s.-yim 162/2384, 228/3200, 234/3293
s.-yor 234/3294, 255/3603
[= 6]
- söz** : Söz, kelam, kavi, lakırdı.
s. 138/2023, 139/2034, 163/2393, 168/2475, 181/2511, 220/3090,
228/3200, 241/3398, 254/3588, 257/3636, 263/3727
s. + de 234/3294
s. + den 141/2064
s. + e 131/1924, 155/2277, 182/2524, 194/2704, 209/2928, 223/3130,
232/3268, 232/3269, 233/3280
s. + i 131/1921, 131/1921, 132/1937, 142/2085, 150/2199, 154/2258,
217/3046, 225/3157, 234/3296, 235/3308, 240/3376
s. + ile 138/2025
s. + iñe 193/2692
s. + iñi 220/3092
s. + ine 244/3440
s. + ini 159/2339, 197/2740, 210/2940, 229/3218
s. + iyle 169/2489
s. + ler 139/2040, 168/2476, 222/3110, 255/3593
s. + leri 134/1970, 151/2212, 161/2371, 228/3200
s. + lerin 249/3517
s. + ü 181/2517
s. + üm 155/2273
[= 53]
- sipehri** : > sipihr Far. Sema, gökyüzü.
s. + de 251/3547

sūd	: < Ar. Sevdalar. s. 181/2507
sūdan	: ? s. 199/2782
suʿāl	: < Ar. Sorma, sorulma, soruşturma, soru. s. 161/2362, 169/2487, 233/3282, 266/3770 s. + in den 141/2063 [= 5]
sultān	: < Ar. Padişah, hükümdar. s. 166/2435, 225/3166 s. + ısı n 211/2952 [= 3]
sü	: Asker, ordu. s. 260/3677
sūḥan	: < Far. Söz, lakırdı. s. + dan 193/2692, 244/3440 [= 2]
sükker	: < Ar. Şeker. s. + ı 217/3046
süleymān	: Özel isim. s. 208/2914, 214/2993, 214/2995, 214/2997, 251/3537, 251/3544, 251/3551 s. + ıla 167/2460 [= 8]
süngü	: Süngü, kargı, mızrak. s. 133/1957, 139/2037, 146/2148, 200/2791, 209/2918, 215/3018, 260/3679 s. + sin 133/1957, 146/2149 s. + sine 146/2149 s. + sini 134/1958, 139/2037 [= 12]
sünnet	: < Ar. 1. İyi ahlak, iyi tabiat. 2. Hz. Muhammed'in müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamamı. s. + i 162/2380, 233/3274, 245/3451 [= 3]
sünnī	: < Ar. Sünnet ehlinden olan kimse. s. 140/2062, 227/3189

s. + ler 133/1951, 135/1974, 147/2154, 147/2158, 151/2218, 191/2660, 191/2664, 191/2666, 198/2765, 201/2800, 215/3017, 216/3024, 223/3137, 224/3142, 230/3242, 260/3668, 260/3674

s. + lerde 149/2193

s. + lerden 146/2145, 198/2753

s. + lere 149/2195

s. + leri 154/2263

s. + yi 165/2428

[= 25]

sür- : Sürmek, kovalamak, uzaklaştırmak; yürümek, ilerlemek.

s. 263/3716

s.-di 139/2043, 144/2119, 145/2129, 164/2412, 168/2463, 204/2846, 205/2869, 241/3405, 242/3409, 252/3562, 253/3570, 263/3717

s.-diler 162/2377, 185/2577, 265/3744, 245/3449

s.-esin 144/2116

s.-üp 147/2164, 245/3456

[= 20]

süri- : Çekerek, iterek götürmek.

s.-diler 266/3760

sürür : Özel isim.

s. 251/3543

süvār : < Far. Ata binmiş, binici.

s. 160/2355, 164/2414, 206/2887, 220/3085, 238/3350, 241/3403

[= 6]

süz- : Süzmek, dikkatle gözden geçirmek, bakışlarıyla incelemek.

s.-diler 200/2794

Ş

şā'irlik : < Ar. + T. Şair olma durumu, şairiyet.

ş. + den 150/2196

şād : < Far. Sevinçli.

ş. 153/2239, 169/2486, 169/2492, 192/2678, 193/2683, 197/2746, 202/2821, 206/2886, 208/2915, 210/2944, 218/3059, 221/3097, 221/3099, 235/3308, 239/3364, 242/3420, 261/3690, 262/3705, 266/3758, 266/3766, 268/3788

ş. + ı 239/3372, 267/3784

[= 23]

şāh : < Far. Padişah, hükümdar.

ş. 133/1957, 134/1961, 136/1997, 136/1998, 137/2004, 137/2005, 137/2014, 137/2015, 137/2016, 138/2018, 139/2035, 139/2045, 140/2048, 140/2055, 142/2079, 142/2084, 143/2102, 149/2187, 149/2189, 151/2212, 153/2247, 159/2334, 161/2362, 161/2365, 162/2377, 164/2408, 164/2409, 164/2411, 165/2420, 165/2423, 167/2453, 167/2462, 168/2473, 169/2488, 186/2582, 186/2590, 194/2703, 195/2712, 195/2714, 195/2714, 196/2725, 196/2728, 197/2744, 207/2891, 207/2897, 207/2901, 208/2908, 208/2910, 208/2917, 209/2918, 209/2928, 210/2944, 210/2947, 211/2962, 216/3023, 221/3104, 221/3105, 227/3192, 229/3225, 229/3226, 229/3227, 230/3243, 233/3279, 236/3326, 237/3336, 237/3339, 237/3345, 239/3361, 242/3416, 248/3496, 249/3509, 261/3684, 262/3702, 262/3705, 262/3705, 262/3710, 267/3775

ş. + ı 136/1993, 142/2087, 142/2092, 143/2093, 160/2355, 162/2386, 165/2421, 188/2615, 189/2623, 190/2644, 193/2691, 195/2709, 196/2736, 201/2802, 206/2884, 207/2888, 208/2906, 209/2925, 210/2937, 215/3016, 222/3118, 236/3325, 247/3487, 248/3497, 249/3514, 249/3520, 250/3534, 252/3559, 257/3637

ş. + a 133/1947, 133/1957, 134/1960, 134/1962, 134/1965, 134/1971, 136/1996, 136/2000, 137/2004, 137/2007, 139/2037, 139/2040, 143/2101, 150/2210, 151/2214, 161/2361, 168/2466, 168/2476, 184/2558, 196/2727, 196/2734, 207/2891, 207/2893, 207/2897, 207/2898, 208/2917, 209/2927, 215/3022, 221/3103, 242/3414, 251/3544, 254/3579, 260/3682

ş. + da 169/2478, 231/3252, 233/3271, 239/3365

ş. + ı 165/2429, 168/2473, 216/3030, 228/3208, 237/3345, 248/3495, 249/3515, 251/3537, 251/3551, 256/3615

ş. + için 246/3462

ş. + ıda 250/3525

ş. + ıdır 236/3318

ş. + ıla 165/2422

ş. + ım 211/2952

ş. + ımız 193/2691

ş. + ın 135/1987, 136/1988, 142/2078, 152/2229, 163/2394, 168/2472, 169/2487, 237/3332, 250/3533, 257/3629, 262/3701

ş. + ına 184/2552, 184/2562, 185/2569, 185/2574, 185/2578

ş. + ıyla 207/2895

- ş. + lar 244/3433
ş. + ları 188/2618, 196/2730
[= 179]
- şāh-bāz** : < Far. 1. Bir cins iri ve beyaz doğan. 2. Yiğit, gösterişli ve şanlı kimse.
ş. 150/2206
- şāhid** : < Ar. Şahit, tanık.
ş. + in 132/1939
- şām** : < Far. Akşam.
ş. 142/2091
- şām** : Suriye'nin başşehri.
ş. 204/2850, 206/2883
ş. + a 131/1925, 154/2261, 160/2349, 166/2436, 169/2489, 188/2620, 228/3208, 230/3240, 233/3285, 236/3320, 242/3419, 244/3442, 244/3443, 247/3487, 258/3639
ş. + da 189/2623, 195/2721, 204/2854
ş. + dadır 142/2081
ş. + dan 183/2536, 184/2555, 185/2564
[= 24]
- şāmī** : Şamlı.
ş. 132/1935, 182/2524, 185/2566
ş. + leriñ 185/2567
ş. + yi 185/2566
[= 5]
- şān** : < Ar. Şan, şöhet, ün.
ş. + ında 166/2443
- şakı-** : Şakımak, şakırtı, yansıma ses, kılıç gibi savaş aletlerinden çıkan ses.
ş.-dı 198/2767, 228/3201
[= 2]
- şakī** : < Ar. 1. Bahtsız, fena hareketli, haylaz, habis. 2. Haydut, yol kesen.
ş. 138/2032, 157/2302, 166/2441, 196/2731, 197/2742, 213/2988, 216/3028, 258/3651
[= 8]
- şart** : < Ar. Şart, koşul.
ş. + la 211/2956
- şaş-** : Şaşmak, ne yapacağını bilemez duruma gelmek, şaşırarak, hayret etmek.

	ş.-dı 139/2047
şeb	: < Far. Akşam. ş. 159/2329, 180/2494, 216/3027 [= 3]
şeb-hün	: < Far. Gece baskını. ş. 236/3326
şebek	: 1. Afrika'da yaşayan, bazı türlerinin kuyrukları uzun, bazı türlerinin kısa, tüyleri parlak kıızıl, kül rengi veya esmer siyah renkte olan maymunlara verilen ortak isim. 2. Çok çirkin kimse. 3. Maskara. ş. 213/2983
şecā'at	: < Ar. Yiğitlik, yüreklilik. ş. 151/2216, 216/3029 ş. + i 148/2174 [= 3]
şeddād	: : < Ar. Yezid'in oğullarından birisi. ş. + ı 167/2460
şefā'at	: < Ar. Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık. ş. + ine 187/2602
şefī	: < Ar. Şefa'at eden, bir suçun bağışlanması için aracılık eden. ş. 167/2449
şehā	: < Far. Ey şah! Ey padişah! ş. 259/3657, 269/3811 [= 2]
şehādet	: < Ar. 1. Şahitlik, şahitlik etme, tanıklık. 2. Şehitlik, şehit olma. ş. 254/3581
şehd	: < Ar. Bal. ş. + i 253/3569
şehīd	: < Ar. Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse; savaşta ölen. ş. 138/2025, 138/2030, 138/2031, 142/2092, 143/2093, 189/2632, 191/2665, 191/2666, 202/2813, 202/2824, 204/2850, 252/3552, 254/3580, 255/3604, 257/3637, 263/3724 ş. + i 256/3611 ş. + ler 250/3534 [= 18]
şehīdlik	: < Ar. + T. 1. Şehit olma durumu. 2. Şehitlerin gömüldüğü mezarlık. ş. + de 252/3553

şehir	: < Far. Şehir, büyük belde, büyük kent, il. ş. 157/2306, 189/2634, 190/2638, 244/3445 ş. + i 156/2297, 157/2302, 157/2305, 157/2306, 157/2309, 157/2312, 158/2314, 169/2490, 193/2688, 194/2695, 217/3037, 254/3590, 255/3597, 255/3598, 255/3601, 255/3602, 256/3608, 256/3613, 256/3622, 257/3623, 257/3627, 257/3629, 258/3639, 260/3678 ş. + e 150/2208, 151/2215, 151/2216, 152/2227, 161/2367, 161/2368, 167/2451, 169/2486, 182/2523, 183/2543, 203/2838, 244/3446, 256/3615, 261/3686, 264/3730 ş. + i 152/2228, 190/2642 ş. + imizi 151/2218 ş. + iñ 153/2248, 154/2253, 169/2485, 203/2841, 246/3471, 264/3732 ş. + ine 153/2250, 217/3044 ş. + ini 154/2255, 160/2345 ş. + de 205/2864 ş. + den 205/2858 [= 58]
şehvet	: < Ar. 1. Aşırı istek. 2. Nefis. ş. 181/2506, 232/3265 [= 2]
şek(i)l	: < Ar. Şekil, biçim, kılık. ş. 210/2942 ş. + ine 212/2972, 235/3309 [= 3]
şem'ün	: Özel isim. ş. + a 168/2477, 169/2479, 169/2485, 192/2680, 194/2708 ş. + da 169/2484, 193/2684, 195/2709 [= 8]
şems	: < Ar. Güneş. ş. + ine 253/3577
şemsī	: < Ar. Güneşle ilgili. ş. + dür 253/3573
şemşīr	: < Far. Kılıç. ş. 200/2791 ş. + ini 217/3039 [= 2]
şer	: > şerr Ar. Kötülük, fenalık.

	ş. + lerinden 210/2942
şer ^c	: < Ar. Şeriat, İslam şeriatı.
	ş. + inde 188/2608
şerbet	: < Ar. Şerbet, içilecek tatlı şey.
	ş. + i 261/3688
şerer	: < Ar. Kıvılcımlar.
	ş. + i 202/2814
şerī at	: < Ar. 1. Doğru yol. 2. Allah'ın emri. 3. Ayet, hadis ve icma-i ümmet esaslarına dayanan din kaideleri.
	ş. 253/3575
şerīh	: Özel isim.
	ş. 205/2872
	ş. + e 205/2871, 206/2876
	[= 3]
şerm-sārī	: < Far. Mahcupluk, utangaçlık.
	ş. 143/2095
şevk	: < Ar. Şiddetli arzu; keyif, neşe, sevinç.
	ş. + i 248/3501
	ş. + ile 234/3296
	ş. + ine 212/2975
	[= 3]
şeyh	: < Ar. 1. Yaşlı adam, ihtiyar. 2. Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.
	ş. 252/3566
şeytān	: < Ar. Meleklerin başı ve hocası olduğu halde isyan edip Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan asi varlık, iblis.
	ş. 153/2244, 157/2311, 194/2697
	ş. + a 229/3216
	[= 4]
şī a	: < Ar. Taraflılar, yardımcıları.
	ş. + yı 186/2587, 186/2593
	[= 2]
şīr	: < Far. Arslan.
	ş. 135/1984, 148/2180, 205/2867, 207/2901, 246/3469, 250/3533, 252/3561
	[= 7]

- şīrzāde** : Özel isim.
ş. 185/2575, 188/2617, 201/2802, 201/2806, 201/2812, 202/2814,
202/2820, 230/3230, 230/3235, 249/3515, 250/3523
ş. + niḡ 206/2885
ş. + ye 250/3522
ş. + yim 249/3516
ş. + dir 249/3520
[= 15]
- şīşe** : < Far. Şişe, sırça.
ş. 242/3406, 242/3407
ş. + ye 213/2984
[= 3]
- şīfa** : < Ar. Hastalıktan kurtulma, iyi olma.
ş. 144/2114
ş. + sīn 261/3689
[= 2]
- şīkāk** : < Ar. Uyuşmazlık, anlaşmazlık, bozuşma.
ş. 211/2961, 245/3447
[= 2]
- şīkāyet** : < Ar. Sızlanma, yanıkma, yakınma.
ş. 132/1939, kıys.ıḡ
[= 2]
- şīmāl** : < Ar. 1. Sol, sol taraf. 2. Kuzey.
ş. + e 232/3264
- şīmdi** : Şimdi, içinde bulunduğumuz zamanda, şu anda.
ş. 133/1946, 137/2010, 222/3124, 224/3149
ş. + cek 159/2338, 213/2988
[= 6]
- şīm(i)r** : < Ar. Kerbela hadisesinde Hz. Hüseyin'in başını kesen mel'un ve
Yezid'in üç komutanından birisi.
ş. 133/1944, 143/2103, 155/2271, 161/2363, 167/2452, 196/2733,
202/2824, 234/3299, 265/3747, 265/3753, 265/3754, 132/1939,
135/1983, 137/2008, 137/2010, 137/2011, 148/2167, 150/2197,
151/2217, 151/2221, 151/2224, 151/2224, 154/2260, 154/2261,
154/2264, 157/2301, 162/2379, 167/2458, 203/2832, 203/2834,
254/3589, 264/3737, 265/3744
ş. + e 132/1934, 133/1946, 266/3761, 143/2099, 143/2100, 149/2191,

156/2292, 167/2453, 254/3592, 264/3736, 155/2274

ş. + i 266/3760, 140/2059, 181/2518, 182/2525, 183/2544, 192/2681, 265/3749, 149/2183, 149/2187, 186/2586

ş. + ile 131/1923, 132/1938, 169/2490

ş. + iñ 265/3750, 266/3759

[= 59]

şimşek : Buluttan buluta veya buluttan yere elektrik boşalması sırasında meydana gelen ışık olayı, gökyüzünde kırık bir çizgi şeklinde görülen ve çok ani gelip geçen parıltı.

ş. 198/2767

şişir- : Şişirmek, şişmesine sebep olmak.

ş.-di 144/2109

şol : Şu, o.

ş. 190/2651, 245/3459, 254/3589

[= 3]

şöyle : Şuna benzer, şunun gibi; şu şekilde, şu yolda.

ş. 147/2160, 158/2323, 183/2535, 186/2585, 202/2823, 240/3386, 255/3602, 267/3779, 269/3803

[= 9]

şöylekim : Şöyle ki, bir fikri, bir iddiayı açıklamak amacıyla söylenecek sözlerin başına getirilir, şimdi açıklayacağımız gibi.

ş. 212/2966

şübhe : < Ar. Şüphe, kuşku.

ş. + de 211/2962

şübhesiz : < Ar. + T. Şüphesiz, kuşkusuz, şüphe götürmeyecek derecede kesin olan.

ş. 138/2023

şühedā : < Ar. Şehitler.

ş. 187/2605

ş. + nıñ 236/3329

[= 2]

şühūr : < Ar. Aylar.

ş. 251/3543

şük(ü)r : < Ar. Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk, minnettarlık.

ş. 140/2055, 152/2230, 225/3161, 253/3572

ş. + i 167/2456

ş. + in 255/3606, 233/3276

[= 7]
şürü^c : < Ar. Başlama.
ş. 245/3451, 232/3269
şüyüt : ?
ş. 193/2693

T

tā^cat : < Ar. Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet.
t. + e 258/3638
tāhir : Özel isim.
t. 147/2164, 148/2166, 148/2169, 148/2170, 148/2172, 148/2173,
221/3102, 227/3191, 230/3237
t. + e 148/2174, 148/2176
t. + i 148/2179
t. + le 248/3504
[= 13]
tāk ol- : Takatı kesilmek, tükenmek.
t. 157/2307
tākat : < Ar. Güç, kuvvet.
t. + figen 255/3598
t. + ı 150/2200, 157/2307, 158/2318, 216/3033, 197/2748, 148/2177
[= 7]
tār : Dar.
t. 137/2012
t. + dır 168/2477
[= 2]
tārık : Özel isim.
t. 134/1962, 134/1964
[= 2]
tāva : ?
t. 140/2061
tab^c : < Ar. Tabiat, huy, yaratılış.
t. 195/2715
t. + i 213/2983
[= 2]
tabel : > tabl Ar. Davul.
t. + in 215/3020
tabl : < Ar. Davul.

	t. + ı 135/1985, 140/2054, 224/3143, 227/3197, 252/3563 [= 5]
tağ	: Dağ. t. 140/2055, 146/2137, 146/2142, 163/2399, 184/2551, 189/2635, 190/2651, 237/3340, 248/3503, 251/3549 t. + ı 190/2641 [= 11]
tağıd(t)-	: Dağıtmak. t.-up 190/2650 t.-dı 136/2001, 150/2203, 238/3352, 267/3773 [= 5]
tağıl-	: Dağılmak. t.-alar 217/3043 t.-dılar 233/3278 [= 2]
tağla-	: Dağlamak, büyük üzüntü vermek, acı ve ızdırıp çektirmek, yakmak. t.-dı 241/3400 t.-dılar 191/2666, 230/3241 [= 3]
tağ-	: Takmak. t.-an 259/3663 t.-asın 197/2738 t.-dı 183/2544, 212/2971 t.-dılar 266/3763 [= 5]
tal-	: Dalmak, bir şeyin dibine doğru gitmek, içine doğru sokulmak, gömülmek. t.-dı 192/2676, 207/2901, 241/3392, 251/3550, 252/3561 t.-dılar 140/2051, 198/2766 [= 7]
taleb	: < Ar. 1. İsteme, istenme, dileme. 2. İstek. t. 133/1955, 134/1959, 134/1961, 146/2146, 147/2165, 165/2419, 197/2752, 198/2758, 207/2889, 215/3009, 223/3132, 243/3426 [= 12]
talīb	: < talīb Ar. İsteyen, istekli. t. 190/2645
țamu	: Cehennem.

	t. 165/2420
taş	: Şafak vakti. t. + a 135/1973, 219/3071, 235/3301, 260/3673, 267/3773, 158/2327, 169/2484 [= 7]
tarab	: < Ar. Sevinmekten gelen coşkunluk, sevinç ve şenlik. t. 146/2146, 223/3132 [= 2]
taraf	: < Ar. 1. Yan, yön. 2. Bölge, yer, memleket, ülke. 3. Taraftarlık, sahip çıkma, koruma. t. 146/2143, 196/2730, 196/2730, 226/3171, 249/3509, 258/3647 t. + a 189/2627, 236/3316, 237/3338, 256/3614 t. + dan 150/2208, 198/2765, 221/3107, 237/3343, 239/3370 t. + ında 162/2377, 188/2612 [= 17]
tardeş-	: Tartışmak. t.-dılar 240/3386
tarîk	: < Ar. 1. Yol. 2. Usul. t. + i 181/2515 t. + iyle 209/2930 t. + le 138/2018 [= 3]
taş	: < Ar. Tas, su kabı. t. 142/2085, 220/3087, 267/3777 t. + a 199/2768, 267/3777, 267/3780 t. + ı 142/2086, 267/3779 [= 8]
taş	: Taş. t. 141/2076, 161/2366, 219/3071, 237/3340, 241/3394 t. + a 191/2654, 240/3378 t. + dan 240/3378 t. + ı 191/2658 t. + ına 141/2075, 240/3385 t. + ını 150/2203, 158/2325 t. + ıyla 241/3391 t. + la 181/2510 t. + lar 240/3390, 259/3655, 266/3761

	[= 18]
taşra	: Dışarı.
	t. 161/2360, 203/2836, 205/2858, 213/2988, 234/3289, 248/3493, 256/3618, 256/3622, 265/3749
	t. + da 236/3321
	t. + dadır 204/2852
	t. + sına 261/3697
	t. + ya 204/2851
	[= 13]
tayyib	: < Ar. İyi, güzel, hoş.
	t. 194/2704
tırāz	: < Ar. 1. İpek ve sırma ile işleme. 2. Elbiselere nakışla yapılan süs. 3. Süs. 4.Üslup, tutulan yol.
	t. 235/3303
tışarı	: Dışarı.
	t. + da 265/3751
tışaru	: bkz. tışarı.
	t. + ya 246/3471
toğ-	: Doğmak.
	t.-dı 136/1990
	t.-alı 221/3105
	t.-muş 204/2856
	[= 3]
toğan	: Doğan, kartalgiller familyasından, küçük kuşlarla, böceklerle beslenen ve dünyanın her yerinde birçok türü bulunan yırtıcı kuş sınıfı.
	t. 238/3355
toğra-	: Doğramak.
	t.-dı 259/3656
toğrı	: Doğru.
	t. 138/2027, 151/2219, 163/2397, 167/2461, 186/2582, 193/2691, 194/2700, 244/3446
	[= 8]
toğrul-	: Doğrulamak.
	t.-a 193/2691
toğuz	: Dokuz (Sayı).
	t. 188/2621, 196/2732
	[= 2]

toḡan-	: Dokanmak. t.-dı 147/2151, 207/2894 [= 2]
toḡun-	: Dokunmak. t.-dı 200/2787 t.-duḡda 139/2041 t.-up 191/2654 [= 3]
tol-	: Dolmak, toplanmak, kaplamak. t.-a 154/2254 t.-ar 153/2248 t.-dı 164/2403, 188/2613, 208/2905, 245/3450, 251/3547, 251/3539 t.-dıḡların 182/2525 t.-dılar 223/3131, 257/3626 t.-muṣ 160/2354 [= 12]
toḡaṣdır-	: Dolaṣmak, gezmek. t.-ır 161/2371
toḡdır-	: Doldurmak. t.-dı 244/3445 t.-dılar 149/2185 [= 2]
tolı	: Dolu. t. + ydı 213/2989
tolu	: Dolu. t. 194/2707, 228/3203, 230/3239 [= 3]
ton	: Don, elbise. t. + ıḡız 245/3447
toḡtolu	: Dopdolu, çok dolu, tamamen dolu. t. 256/3620
toyla-	: Ziyafet vermek, yedirip içirmek. t.-dı 206/2877, 230/3243 [= 2]
tūl	: < Ar. Uzunluk, boy. t. 235/3303
tūs	: Özel isim.

	t. + ı 260/3668
ṭūṣ	: Özel isim.
	t. 165/2419
ṭūṭī	: < Far. Dudu, papağan cinsinden taklit yapan bir kuş.
	t. + ler 255/3603
ṭur-	: 1. Durmak, beklemek, kalmak. 2. Ayağa kalkmak. 3. Durmak, yerleşmek. 4. Karşı durmak, karşı koymak. 5. Meşgul olmak, başlamak.
	t. 151/2214, 161/2358, 219/3077, 239/3370
	t.-alım 168/2477, 193/2689
	t.-am 226/3182
	t.-an 249/3519
	t.-asın 144/2116
	t.-dı 146/2146, 160/2354, 220/3094
	t.-dılar 146/2143, 162/2377, 189/2634, 192/2669, 196/2724, 200/2796, 202/2818, 224/3142, 230/3235, 248/3499, 249/3513, 251/3540, 258/3648, 267/3778, 250/3532
	t.-ma 160/2349, 158/2322, 217/3039
	t.-madı 137/2007, 261/3692
	t.-maya 217/3042
	t.-mayalım 151/2219
	t.-mayın 189/2627
	t.-mayup 240/3377, 258/3645
	t.-sa 241/3402
	t.-sun 262/3698
	t.-uñ 137/2011, 227/3187, 234/3291
	t.-up 245/3456
	t.-ur 140/2056, 141/2066, 141/2073, 160/2353, 205/2859, 234/3289, 245/3459, 255/3607, 261/3694
	t.-urdu 160/2347, 209/2925
	[= 54]
ṭurāk	: ?
	t. + ı 167/2460
ṭuran	: Duran.
	t. 244/3444
ṭurigel-	: Ayağa kalkmak.
	t.-di 141/2072, 200/2789
	[= 2]

- uruş-** : Duruşmak, karşı karşıya gelmek, mücadele etmek, çarpışmak.
t.-dılar 199/2770
t.-dum 263/3713
[= 2]
- utuş-** : Tutuşmak, alev almak.
t.-dı 242/3406
- ut-** : Tutmak.
t. 212/2964, 235/3302, 236/3328
t.-a 241/3405
t.-alım 255/3599
t.-an 166/2433, 238/3354
t.-anıı 259/3664
t.-dı 139/2041, 157/2308, 163/2395, 167/2455, 200/2783, 207/2894, 208/2912, 240/3385, 242/3409, 250/3530
t.-dılar 152/2228, 194/2705, 201/2800, 221/3107, 230/3242
t.-dugını 169/2490
t.-maya 262/3706
t.-mayuz 229/3219
t.-maz 140/2057
t.-muş 218/3061
t.-uı 144/2112, 192/2672, 202/2815, 214/3005, 266/3768
t.-up 259/3661
t.-ar 245/3459
t.-muşıdı 233/3271
[= 36]
- utsak** : Savaşta ele geçirilen düşman, esir.
t. + lar 209/2919
t. + ları 209/2926, 209/2927
[= 3]
- utul-** : Tutulmak.
t.-dı 266/3772
- uy-** : Duymak, işitmek, anlamak.
t. 239/3368
t.-dı 205/2867, 205/2872, 221/3096
t.-dılar 133/1949, 257/3624
t.-duı 255/3594
t.-duıda 202/2814

	t.-maḥ 231/3255
	t.-muṣıdı 206/2885
	t.-up 236/3319, 243/3429
	[= 12]
tuyūr	: < Ar. Kuşlar.
	t. 247/3478
tā	: < Far. Kadar, dek, değin, beri.
	t. 132/1932, 145/2134, 146/2136, 146/2139, 152/2237, 152/2237, 154/2267, 160/2351, 161/2368, 167/2449, 193/2692, 197/2738, 208/2907, 213/2988, 216/3027, 216/3029, 217/3042, 226/3178, 235/3313, 252/3560, 261/3689
	[= 21]
tāb	: < Far. Güç, kuvvet, takat.
	t. 215/3019
	t. + ı 250/3536, 255/3598
	[= 3]
tābān	: < Far. Işıklı, parlak.
	t. + ı 135/1980, 135/1987
	[= 2]
tābi^c	: < Ar. 1. Birinin arkası sıra giden, ona uyan. 2. Boyun eğen, bağlı kalan; birinin emri altında kalan.
	t. 183/2541, 253/3578
	t. + i 143/2093
	[= 3]
tābi^ī	: < Ar. Hz. Muhammed'i görmüş olan sahabeyi gören mümin ve müslüman kimse.
	t. 222/3111
	[= 4]
tāc	: < Ar. Hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık.
	t. 152/2238, 243/3431, 267/3780
	t. + ı 153/2252
	t. + ını 131/1917
	[= 5]
tār	: < Far. 1. Karanlık. 2. Saç teli.
	t. + ı 244/3434
tār-mār	: < Far. Karmakarışık; dağınık; perişan.
	t. 136/2001, 147/2151, 148/2170, 150/2204, 153/2252, 157/2305,

166/2438, 209/2921, 215/3011, 219/3066, 221/3101, 238/3356,
240/3381, 242/3408, 246/3470, 260/3682, 265/3743

[= 17]

tāre : < Ar. Defa, kere.

t. 241/3400

tāziyāne : < Far. Kırbaç, kamçı.

t. 207/2897

ta^ʿacciüb : < Ar. Şaşakalma, şaşma, hayret etme.

t. 219/3069

ta^ʿbīr : < Ar. İfade, anlatma.

t. 162/2374, 195/2713

[= 2]

ta^ʿlīm : < Ar. 1. Öğrenme, öğretme. 2. Okutma, ders verme.

t. 181/2504

ta^ʿrīf : < Ar. Etrafıyla anlatma, anlatılma; etrafıyla bildirme, bildirilme.

t. 201/2810, 219/3076, 256/3610

[= 3]

taḥkīk : < Ar. Doğru olup olmadığını araştırma.

t. 223/3129

taḥşīl : < Ar. Hasıl etme, edilme, ele geçme, geçirilme.

t. + i 257/3632

taḥsīn : < Ar. Güzel bulup takdir etme, beğenip alkışlama.

t. 201/2800

taḥbīr : < Ar. Haber verme.

t. + e 232/3269

taḥfīf : < Ar. 1. Hafifletilme. 2. Yükünü azaltma.

t. 188/2608

taḥt : < Far. Hükümdarların oturduğu büyük koltuk.

t. 168/2465

t. + ı 136/1988

t. + a 154/2253, 183/2545, 266/3758

t. + ı 243/3431

t. + in 153/2252, 168/2465

t. + ina 193/2684, 217/3049, 257/3629, 261/3693

t. + indadır 180/2493

t. + ını 152/2238, 209/2921

[= 15]

tahmetin	: Özel isim. t. 158/2321
taḳ-	: Takmak. t.-dılar 266/3760
taḳī	: < Ar. Günahtan, haramdan kaçınan, dinine bağlı [kimse]. t. 216/3030
taḳrīr	: < Ar. Anlatma, anlatış. t. 161/2361, 195/2713, 205/2862, 224/3154, 225/3163, 169/2491 t. + e 232/3269 [= 7]
tam	: Tamam, bütün. t. 231/3250
tamām	: < Ar. Tamam, tam, eksiksiz, tam olma. t. 168/2464, 180/2495, 182/2533, 183/2548, 193/2685, 197/2747, 213/2992, 214/3002, 215/3008, 240/3389, 252/3563, 253/3568, 254/3588, 264/3735, 266/3758 [= 15]
tamāmen	: < Ar. Tam olarak, bütünüyle. t. 162/2378, 224/3148, 233/3276, 244/3436, 253/3570 [= 5]
tamāmet	: Tamam olma, tam olma, tamlık. t. 253/3574
tanẓīm	: < Ar. 1. Düzeltilme, düzenleme, düzen verme, yoluna koyma. 2. Nesir veya nazım olarak yazma. t. 216/3028, 254/3587 t. + de 217/3047 [= 3]
taṣvīr	: < Ar. 1. Resmini yapma. 2. Resim, figür. 3. Yazıyla anlatma. t. + ini 181/2504
teḥīr	: < Ar. Sonraya, geriye bırakma, geciktirme, geciktirilme. t. + i 160/2350
teʿālā	: < Ar. “Yüksek olsun!” manasına gelen bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır. t. 268/3800
tebāh	: < Far. 1. Bozuk, çürük, berbat, harap, mahvolma. 2. Yıkılmış, yıkıntı; tükenme. t. 208/2910

tebdīl	: < Ar. Değiştirme, değiştirilme, başka bir hale getirme. t. 145/2125
teber	: < Far. Balta. t. 131/1922
tebşīr	: < Ar. Müjde verme, müjdeleme, müjdenme. t. 225/3163
tedārik	: < Ar. Hazırlama; araştırıp bulma, ele geçirme, edinme. t. + lerini 185/2573
tebdīr	: < Ar. Bir şeyi temin edecek veya önleyecek yol, çare. t. 151/2213 t. + i 187/2604 t. + i 234/3287 t. + lerin 233/3282, 264/3736 [= 5]
teferriic	: < Ar. 1. Açılma, ferahlama. 2. Gezinti. t. 248/3495
tek	: Tek, bir, yegane. t. + i 231/3253
tek	: Gibi. t. 247/3478, 251/3549, 162/2385, 180/2500, 198/2766, 203/2840, 204/2855, 229/3229, 237/3342, 238/3350, 248/3498, 248/3503, 250/3527 [= 13]
tekāmül	: < Ar. Kemal bulma, olgunlaşma. t. 181/2509
tekāsül	: < Ar. Üşenme, tembellik; ilgisizlik. t. 187/2601
tekbīr	: < Ar. İslam dininde Allah'ın büyüklüğünü belirtmek için söylenen "Allahu ekber" sözü. t. 135/1982, 140/2051 [= 2]
teklīf	: < Ar. Bir hususta yapılması veya yapılmaması düşünülen şeyler hakkında başkalarına görüş sunma, öneride bulunma. t. 228/3200
tekmīl	: < Ar. Bitirme, bitirilme, tamamlama, tamamlanma. t. 159/2339, 197/2740, 269/3805 [= 3]

tekrār	: <Ar. 1. Bir şeyi iki veya daha çok defa yapma. 2. Yine, bir daha, yeniden. t. 163/2388
telāş	: <Ar. 1. Herhangi bir endişeden kederden ileri gelen heyecanlı ve sıkıntılı acele. 2. Endişe, kaygı, tasa, sıkıntı, kuruntu. t. 158/2324 t. + ın 232/3258 [= 2]
telķīn	: <Ar. 1. Aşılama, kulağına koyma. 2. Yeniden Müslüman olan kimseye iman esaslarını anlatma. t. 227/3199
temāşā	: <Far. 1. Bakıp seyretme. 2. Gezme. t. 141/2064, 212/2968, 248/3494 [= 3]
ten	: <Far. İnsan vücudunun dış yüzü. t. 237/3337 t. + den 212/2977 t. + ler 227/3190 t. + leri 241/3402 t. + dedir 243/3421 [= 5]
teng	: <Far. 1. Dar, sıkıntılı [şey, yer]. 2. Küçük. t. 136/1999, 149/2181, 182/2529, 224/3151, 227/3195, 230/3232 [= 6]
tenhā	: <Far. Yalnız, tek. t. 205/2859
tennūre	: > tennur Ar. Fırın, tandır. t. 228/3203
ter	: <Far. Islak, yaş, rutubetli. t. + e 139/2043 t. + ın 152/2233 [= 2]
terk	: <Ar. 1. Bırakma, bırakılma, koyuverme, salıverme; vazgeçme, vazgeçilme. t. 231/3253 t. + i 244/3433 [= 2]

- tesellī** : < Ar. Avutma, avundurma.
t. + ler 132/1939
- teslīm** : < Ar. 1. Bir emaneti yerine verme. 2. Bir şeyi yeni sahibine verme.
t. 140/2048, 142/2088, 208/2912, 211/2951, 217/3043, 243/3429,
267/3776
[= 7]
- teslīmiyyet** : < Ar. Teslim olma, boyun eğme.
t. + iñ 217/3038
- teşekkī** : < Ar. Şüphelenme, şüpheyeye düşme.
t. 195/2712
- teşne** : < Far. 1. Susamış. 2. Çok istekli.
t. 187/2607
- teşvīş** : < Ar. Karıştırma, karmakarışık etme.
t. + e 163/2389
t. + i 260/3671
[= 2]
- tetemme** : ?
t. + i 253/3568
- tevekkül** : < Ar. İşi Allah’a bırakıp kadere razı olma.
t. 232/3263
- tevḥīd** : < Ar. 1. Allah’ın birliğine inanma. 2. “La ilahe illallah” sözünü
tekrarlama, zikretme.
t. 225/3161
- tezer** : ?
t. 141/2074
- tīğ** : < Far. Kılıç.
t. 131/1922, 139/2039, 146/2150, 147/2151, 147/2153, 226/3174,
237/3343, 260/3679, 264/3742, 237/3342
t. + i 134/1963, 135/1973, 139/2039, 252/3552, 261/3684
t. + ler 187/2605, 247/3479
[= 17]
- tīğ-veş** : Kılıç gibi.
t. 261/3691
- tīr** : < Far. Ok.
t. 134/1962, 198/2763, 241/3394
t. + i 207/2896, 214/3006, 229/3228, 250/3522
t. + i 230/3230

- t. + ini 134/1963, 217/3039
t. + iyle 200/2791
[= 11]
- t̄iz** : <Far. Tez, çabuk.
t. 141/2071, 141/2075, 141/2077, 145/2123, 147/2156, 149/2192, 150/2203, 151/2219, 161/2370, 164/2416, 184/2559, 185/2568, 190/2651, 200/2789, 223/3135, 235/3309, 236/3317, 245/3460, 251/3546, 252/3563, 255/3595
[= 21]
- t̄izcek** : <Far. + T. Çabucak.
t. 144/2114
- tibr** : <Ar. Toz halinde altın, altın tozu.
t. + i 147/2160
- tibyān** : <Ar. Açık anlatma, bildirme.
t. + ı 181/2517
- tiryāk** : <Ar. 1.Zehirlenmeye ve bazı hastalıklara karşı kullanılan macun. 2. Panzehir.
t. 261/3696
- toz** : Toz, çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak.
t. 196/2729, 251/3537, 260/3675
t. + ın 223/3139
t. + ına 204/2846
t. + u 199/2768
[= 6]
- tövbe** : >tevbe Ar. İşlediği bir hatadan, suç veya günahından pişmanlık duyup bir daha yapmamaya karar verme; bu kararı ifade eden söz.
t. 210/2935, 210/2943, 211/2948, 266/3765
[= 4]
- tūşe** : <Ar. Ölmeyecek kadar yenecek şey, azık.
t. 181/2508
- tuḥm** : <Far. Tohum.
t. + ı 155/2277
- turābī** : Özel İsim.
t. 166/2443, 201/2810, 201/2811, 211/2948, 218/3050, 218/3055, 219/3075, 219/3076, 222/3114, 222/3115, 222/3123, 247/3491
t. + ler 132/1931, 132/1940, 137/2008, 149/2191, 151/2223, 154/2262, 182/2528, 186/2587, 248/3492

- t. + lere 195/2722, 201/2809, 249/3520
t. + leri 219/3072
t. + leriñ 182/2525
t. + lerle 222/3113
[= 27]
- turābiyān** : Turabiler.
t. 229/3224
- tüked-** : Tüketmek, bitirmek; yok etmek.
t.-emedi 150/2207
t.-üben 250/3536
[= 2]
- türāb** : < Ar. Toprak.
t. + a 167/2453
- türk** : Türk, ana yurdu Orta Asya olan, buradan çeşitli yönlelere yayılarak büyük devletler kuran, Türkçenin değişik lehçeleriyle konuşan millet ve bu millettten olan kimse.
t. + i 183/2542
t. + e 199/2776
[= 2]
- türkistān** : < T. + Far. Türklerin anayurdu olan ve Taşkent, Hive, Fergana, Semerkend, Buhara, Kırgız şehirlerini içine alan büyük bölge.
t. + a 185/2578
- tüş** : Uğrama, tutulma, müptela olma; rastlama, tesadüf etme.
t. + ü 132/1928
- tütün** : Duman.
t. 229/3223

U

- u** : < Far. Ve.
u. 131/1922, 133/1947, 133/1950, 135/1984, 136/1991, 140/2049, 146/2137, 147/2160, 151/2222, 152/2231, 152/2235, 152/2236, 152/2238, 153/2240, 154/2253, 154/2254, 154/2254, 154/2259, 156/2286, 160/2349, 163/2390, 168/2469, 168/2471, 180/2500, 182/2533, 183/2534, 183/2548, 184/2551, 187/2606, 187/2606, 187/2607, 187/2607, 187/2607, 188/2608, 189/2634, 189/2635, 189/2635, 190/2646, 191/2653, 192/2667, 194/2699, 195/2715, 195/2721, 197/2744, 199/2769, 209/2921, 209/2922, 209/2924, 209/2928, 215/3019, 216/3025, 217/3041, 217/3041, 218/3061,

218/3063, 224/3143, 229/3215, 230/3237, 231/3254, 232/3261,
232/3266, 233/3271, 234/3295, 235/3303, 236/3327, 237/3340,
238/3346, 238/3350, 243/3422, 243/3431, 245/3453, 247/3484,
249/3518, 250/3526, 250/3533, 251/3539, 251/3540, 251/3543,
251/3550, 252/3552, 253/3577, 257/3626, 260/3677, 266/3764,
266/3770, 267/3787, 268/3788

[= 87]

uc : Uç, son, nihayet, netice.

u. + a 220/3091, 237/3344, 240/3389

u. + dan 220/3091, 237/3344

u. + ı 198/2763

u. + uyla 202/2818

[= 7]

uç- : Uçmak.

u.-an 198/2767

u.-ardı 247/3478

[= 2]

ufağ : Ufak, boyutları gerekenden veya olağandan küçük; yaşça küçük.

u. + ı 196/2732, 207/2900

[= 2]

uğra- : Uğramak, tesadüf etmek, rastlamak, rast gelmek; üstüne varmak, saldırmak; gitmek, varmak, ziyaret etmek.

u.-dı 148/2176, 208/2908, 208/2910, 208/2911, 208/2914, 208/2916,
227/3191, 252/3559, 259/3656

u.-dılar 148/2174

u.-dım 236/3324

u.-mayaydım 249/3507

[= 12]

uğraş- : Savaşmak, mücadele etmek.

u.-dı 207/2895

u.-dılar 147/2161, 148/2168, 198/2754, 246/3476

[= 5]

uğru : > uğur Yol, yöntem, ön.

u. + na 151/2222

uğurdan : Bir uğurdan, bir yönden, bir anda.

u. 135/1974, 135/1982, 148/2171, 198/2764, 215/3014, 215/3017,
223/3136, 227/3188, 240/3388, 258/3652, 259/3661, 260/3676,

- 264/3730, 249/3521
[= 14]
- uḥrā** : < Ar. Öteki dünya, ahiret.
u. + da 204/2854
- ulu** : Çok üstün niteliklere sahip, çok büyük, yüce.
u. 159/2341, 181/2516, 194/2707, 219/3070, 230/3239, 241/3392, 246/3468, 250/3528, 256/3620, 258/3640, 259/3653, 259/3655
[= 12]
- ulū** : < Ar. Sahipler.
u. + ları 206/2873, 221/3098
[= 2]
- umūr** : < Ar. İşler, hususlar, maddeler, şeyler.
u. + da 264/3736
u. + ığı 232/3263
[= 2]
- unud(t)-** : Unutmak.
u.-up 232/3258
u.-maz 244/3438
[= 2]
- ur-** : Vurmak, çarpmak, dövmek; saldırmak, hücum etmek.
u. 237/3338
u.-a 137/2004, 200/2788, 259/3662
u.-alım 140/2057
u.-am 228/3210
u.-ayım 222/3117
u.-dı 134/1966, 134/1967, 134/1972, 136/1997, 136/2000, 139/2037, 140/2050, 141/2075, 142/2087, 143/2104, 147/2156, 147/2158, 148/2180, 149/2181, 151/2214, 157/2305, 158/2318, 158/2325, 165/2419, 165/2423, 165/2431, 167/2453, 189/2624, 190/2646, 190/2647, 190/2648, 191/2658, 195/2711, 198/2755, 198/2756, 198/2759, 198/2761, 198/2763, 199/2777, 199/2782, 200/2789, 207/2892, 207/2898, 215/3010, 215/3010, 215/3016, 221/3103, 221/3106, 223/3135, 226/3177, 226/3177, 226/3178, 226/3180, 226/3181, 229/3227, 237/3340, 252/3557, 258/3651, 259/3666, 260/3681, 267/3773
u.-dığın 252/3561
u.-dılar 157/2307, 198/2765, 200/2796, 202/2818, 223/3136, 223/3139,

	250/3522, 250/3526, 251/3546, 258/3648, 262/3703, 260/3669
	u.-ıñ 201/2809
	u.-sam 237/3337
	u.-uñ 229/3226, 245/3460, 246/3467
	u.-up 136/1994, 201/2803, 207/2889, 211/2961, 249/3516
	[= 86]
urıŝ-	: Vuruŝmak, birbirine vurmak, çarpışmak; savaşmak, mücadele etmek.
	u.-dılar 135/1975
uruŝ	: Vuruş, darbe.
	u. + da 259/3657
uruŝ-	: Vuruŝmak, birbirine vurmak, çarpışmak; savaşmak, mücadele etmek.
	u.-dılar 157/2306, 208/2903, 259/3654
	[= 3]
uŝl	: < Ar. Yol, yöntem, tertip, metod, nizam, kaide, düzen.
	u. 195/2720, 206/2878, 207/2898, 219/3077, 242/3411, 246/3465
	[= 6]
uŝa	: > std Far. Muallim, ğretmen, usta, sanatkar.
	u. + nıñ 203/2831
uş	: İşte, şimdi, ancak, şimdi.
	u. 147/2161, 151/2217, 164/2404, 164/2411, 168/2467, 199/2772, 205/2872, 207/2894, 210/2944, 223/3127, 227/3191, 239/3373, 245/3452, 249/3510, 264/3729, 265/3756, 268/3791
	[= 17]
utan-	: Utanmak, mahcup olmak.
	u.-ıñ 155/2280
	u.-madan 139/2034
	[= 2]
uy-	: Uymak, tabi olmak, bağlı kalmak.
	u.-am 229/3216
	u.-dı 212/2966
	[= 2]
uyan-	: Uyanmak, uyku durumundan çıkmak.
	u. 244/3436
	u.-dı 204/2856, 258/3638
	u.-ı 160/2352, 161/2369, 256/3619, 258/3641
	[= 7]
uyķu	: Uyku.

	u. + dan 204/2856, 258/3638
	u. + sundan 256/3619
	u. + ya 219/3078
	[= 4]
uzak	: Arada çok mesafe bulunan, uzun sürede gidilebilen, ırak.
	u. 181/2508
uzat-	: Uzatmak, uzamasına yol açmak.
	u.-ma 131/1921, 154/2258, 181/2517, 217/3046
	[= 4]
Ü	
ü	: <Far. Ve.
	ü. 132/1941, 154/2256, 159/2329, 187/2604, 201/2806, 209/2927, 222/3113, 232/3265, 232/3265, 237/3336, 243/3425
	[= 11]
üç	: Üç (Sayı).
	ü. 146/2140, 191/2662, 191/2662, 214/3002, 226/3177, 226/3178, 229/3227, 237/3344, 237/3344, 238/3346, 251/3543, 251/3544, 260/3675
	ü. + i 226/3178
	[= 14]
üçüncü	: Üçüncü, üç sayısının sıra sıfatı.
	ü. 184/2562
ümîd	: <Far. Umut, umma.
	ü. 189/2632, 203/2832
	ü. + im 232/3267
	ü. + inî 213/2990
	[= 4]
ürk-	: Ürkmek, bir şeye karşı korku ve ürperme hissi duymak, korkup çekinmek.
	ü.-di 246/3466, 249/3511
	[= 2]
üst	: Üst.
	ü. + i 140/2055
	ü. + ine 241/3392, 259/3665
	ü. + üne 134/1968, 141/2074, 150/2198, 164/2413, 182/2528, 197/2749, 217/3039, 229/3226, 233/3283, 255/3597, 241/3395, 242/3409
	[= 15]

üstād	: < Far. Muallim, öğretmen, usta, sanatkar. ü. 181/2505, 214/2995 [= 2]
üşür-	: 1. Üşmesine, yığılıp toplanmasına sebep olmak, üşüştürmek. 2. (Kılıç, bıçak, ok vb.) Atmak, saplamak. ü.-sek 259/3661 ü. 204/2848, 217/3039 [= 3]
üveys	: Özel isim. ü. 192/2679, 192/2680, 194/2707, 194/2708, 195/2710, 195/2713, 200/2795, 200/2797, 201/2798, 201/2807 ü. + i 201/2799 [= 11]
üzere	: Üzerine, üstüne, üstünde. ü. 268/3789
üzeri	: Üzerine, üstüne, üstünde. ü. + ne 135/1981, 135/1983, 154/2265, 205/2864, 237/3345, 240/3384, 240/3388, 252/3562, 257/3631, 257/3625 [= 10]
üzre	: Üzerine, üstüne, üstünde. ü. 139/2047, 143/2102, 150/2204, 162/2380, 169/2492, 207/2899, 213/2980, 221/3102, 221/3106, 231/3249, 238/3354, 245/3456, 266/3767 [= 13]
üzül-	: Üzölmek, kesilmek, kopmak, ayrılmak. ü.-eler 215/3019

V

vācib	: < Ar. Terki caiz olmayan, yapılması gerekli. v. 135/1979
vādī	: < Ar. 1. İki dağ arasındaki uzun çukur, dere. 2. Bir nehrin aktığı yer, yatak. v. + yi 143/2098
vāhid	: < Ar. Tek, bir. v. 231/3252
vākī^c a	: < Ar. 1. Vuku bulmuş, olmuş bir iş, gerçek. 2. Rüya, düş. v. + da 160/2357 v. + y1 162/2373

	[= 2]
vākıf	: < Ar. Bir şeyi elde eden; bir işten haberli olan. v. 236/3323
vāleh	: < Far. Yemin. v. 195/2717
vāridāt	: < Ar. Kulun kastı ve dahli olmaksızın kalbe gelen manalar, feyizler, ilhamlar. v. 155/2278
vāşıl	: < Ar. Erişen, ulaşan. v. 183/2540
vay	: Eyvah, vay. v. 156/2291, 157/2298, 162/2387, 166/2446, 181/2510, 199/2777, 203/2828, 228/3201
	[= 8]
vaʿz	: < Ar. Dini öğüt. v. 209/2928, 266/3764
	[= 2]
vaḥdet	: < Ar. 1. Yalnızlık, teklik, birlik. 2. Allah’a yakınlık, Allah’a ulaşma. v. + den 231/3255
vaḥyem	: Özel isim. v. 262/3711
vaḳkaş	: Özel isim. v. 246/3474
vakt	: < Ar. Vakit, zaman. v. 161/2372, 198/2754, 200/2785, 220/3088, 232/3270, 254/3589, 263/3721, 136/2000, 194/2706, 255/3594, 265/3754 v. + i 137/2012, 168/2472, 213/2978 v. + i 162/2376 v. + idir 193/2687, 193/2687 v. + ine 144/2116
	[= 18]
var	: Var, kainatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan (şey). v. 131/1918, 133/1943, 133/1944, 135/1980, 135/1981, 136/1995, 136/1997, 137/2003, 137/2010, 148/2177, 150/2196, 156/2296, 157/2305, 158/2319, 158/2323, 159/2339, 160/2349, 160/2356, 161/2358, 166/2436, 182/2533, 183/2534, 184/2553, 184/2563, 191/2657, 192/2674, 192/2679, 194/2694, 194/2706, 196/2732,

202/2826, 203/2841, 204/2847, 205/2865, 213/2978, 217/3044,
217/3045, 218/3054, 219/3070, 219/3077, 220/3091, 221/3097,
225/3158, 225/3159, 229/3222, 232/3267, 233/3281, 234/3291,
238/3351, 239/3363, 239/3364, 243/3432, 251/3538, 251/3545,
254/3590, 255/3602, 256/3608, 261/3690, 264/3728, 265/3751

v. + ı 243/3432

v. + dan 243/3431, 180/2499

v. + dılar 183/2538

v. + dır 154/2266, 203/2832, 218/3053, 237/3336, 268/3792

v. + durur 229/3220

v. + ndan 243/3432

v. + ısa 131/1914, 225/3165, 255/3605

v. + ıyla 243/3432

v. + sa 209/2920, 212/2973, 267/3785

[= 78]

var- : Varmak, ulaşmak, gitmek.

v.-a 138/2032, 234/3288, 259/3662, 264/3739

v.-alım 168/2477, 244/3446

v.-asın 256/3609

v.-asız 257/3635

v.-dı 159/2334, 183/2543, 206/2873, 266/3769

v.-dığı 219/3066

v.-dığın 169/2489

v.-dıkça 250/3535

v.-dıkda 196/2737

v.-dılar 185/2566, 265/3756

v.-ın 183/2537, 184/2556, 185/2565, 215/3014, 245/3460

v.-maz 195/2713

v.-sağ 138/2023

v.-uben 236/3322

v.-up 138/2020, 199/2776, 206/2880, 249/3520, 257/3635, 262/3712

v.-ak 189/2632

[= 33]

varıl- : Belli bir yere ulaşmak, vasıl olunmak.

v.-ır 236/3328

v.-mazdır 192/2671

v.-maz 249/3521

	[= 3]
varlġ	: Varlık, var olma durumu, var edilmiş olma. v. + ı 247/3491
vaşf	: < Ar. Nitelik, bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hal, sıfat. v. + a 184/2554
vaşıyyet	: < Ar. Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey. v. + i 257/3628
vaşl	: < Ar. 1. Ulaştırma, birleştirme. 2. Kavuşma. v. + ı 217/3044 v. + a 216/3032 v. + ı 243/3423 v. + ma 155/2269
	[= 4]
vazīfe	: < Ar. Ödev, görev, bir kimsenin yapmak zorunda bulunduğu iş. v. + ği 199/2780
ve	: < Ar. Dahi, de, hem, ile. v. 132/1935, 132/1935, 142/2083, 142/2091, 163/2389, 163/2397, 163/2399, 167/2460, 182/2532, 186/2583, 207/2900, 268/3802
	[= 12]
vér-	: Vermek. v. 131/1922, 132/1936, 143/2101, 151/2211, 152/2236, 154/2259, 168/2469, 180/2495, 180/2503, 181/2517, 193/2686, 194/2703, 202/2817, 215/3022, 216/3026, 216/3028, 217/3047, 220/3090, 228/3202, 231/3250, 242/3420, 253/3568, 267/3776, 268/3790, 268/3795 v.-di 131/1919, 134/1963, 139/2039, 140/2061, 141/2071, 143/2100, 143/2102, 144/2108, 144/2115, 144/2118, 146/2138, 146/2150, 147/2156, 149/2182, 157/2312, 160/2348, 162/2386, 167/2454, 168/2470, 190/2649, 196/2734, 196/2735, 198/2755, 200/2786, 200/2787, 202/2820, 205/2860, 207/2891, 208/2907, 215/3011, 216/3023, 227/3190, 248/3496, 249/3512, 255/3599, 257/3628, 267/3783, 267/3787 v.-digin 262/3704 v.-digin 169/2488 v.-diler 156/2288, 161/2364, 162/2376, 182/2531, 192/2669, 206/2876, 206/2882, 222/3121, 233/3272, 240/3385, 257/3633, 259/3664 v.-diğ 181/2510, 203/2833

v.-diñiz 266/3768
 v.-e 203/2832, 195/2719, 232/3267
 v.-eler 263/3722
 v.-elim 140/2057, 193/2689, 248/3492
 v.-em 144/2114, 263/3726
 v.-emezler 137/2009
 v.-en 145/2128
 v.-esin 155/2269, 156/2285
 v.-esiz 157/2301, 257/3627
 v.-eyim 211/2950, 223/3129
 v.-in 151/2222
 v.-iñ 152/2232, 187/2596, 206/2880, 216/3025
 v.-ip 132/1937
 v.-ir 220/3081
 v.-irler 153/2240
 v.-irsin 203/2830
 v.-medi 263/3727
 v.-mek 155/2274, 156/2292, 156/2296
 v.-meklik 254/3592
 v.-meli 231/3247
 v.-meñ 155/2281, 246/3467
 v.-meyesiz 211/2957
 v.-meyüp 227/3191
 v.-mez 232/3257, 251/3548
 v.-mezler 260/3672
 v.-miş 145/2131, 231/3246, 255/3605, 268/3800
 v.-sene 227/3187
 v.-üp 151/2212, 254/3579, 258/3651, 230/3232
 v.-ürüz 156/2284
 [= 129]

vedā^c : < Ar. Ayrılma, ayrılış.
 v. 168/2471, 232/3270, 233/3283, 268/3797
 [= 4]
vefā : < Ar. Sözünde durma, sözünü yerine getirme.
 v. 224/3153
vefā-dār : < Ar. + Far Vefalı, sözünde, sevgisinde duran.
 v. + ıyla 230/3244

vekīl	: < Ar. Birinin, işini görmesi için yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse. v. 205/2869
velī	: < Far. Velakin, amma, fakat. v. 151/2221, 242/3412, 254/3579 [=3]
velī	: < Ar. Cenab-ı Hakk’a yakınlık mertebesini kazanmış olan seçkin kul, Allah’ın dostu ve sevgili kulu. v. 153/2239, 205/2871 [=2]
velīd	: Özel isim. v. 167/2459, 214/2993 v. + e 227/3191, 208/2914 [=4]
verd	: < Ar. Gül. v. + i 152/2233
veys	: Özel isim. v. 195/2717, 202/2820 v. + den 201/2801, 206/2885, 230/3230 v. + e 201/2800 [=6]
vezīr	: < Ar. Valilik, vekillik gibi yüksek rütbelerde bulunan “paşa” ünvanını taşıyan kimse. v. 153/2246, 189/2634 [=2]
vīrān	: < Far. 1. Yıkık, yıkılmış. 2. Kederli, üzgün. v. 153/2245
vilāyet	: < Ar. İl, memleket. v. 256/3614, 267/3787 v. + me’ab 239/3367 v. + ler 203/2832 [=4]
vird	: < Ar. Belli zamanlarda okunması adet olan Kur’an cüzleri, duaları. v. + i 142/2091
vişāl	: < Ar. 1. Ulaşma, bitişme. 2. Sevgiliye kavuşma. v. 216/3032 v. + e 152/2237, 243/3424

	v. + iṅ 253/3569
	[=4]
vur-	: Vurmak.
	v.-an 266/3761
vuşlat	: < Ar. 1. Bir şeye ulaşma, yetişme. 2. [Sevgiliye] Kavuşma.
	v. 152/2237
	v. + ı 231/3251, 243/3421
	[=3]
vü	: < Far. Ve.
	v. 196/2737
vücūd	: < Ar. 1. İnsan veya hayvan gövdesi. 2. Ten.
	v. + ı 161/2369
	v. + iṅ 261/3689
	[=2]
vülūc	: < Ar. Girme, sokulma.
	v. 246/3474

Y

yā	: < Ar. Ey!, Hey!
	y. 133/1943, 133/1944, 137/2010, 140/2056, 140/2056, 142/2084, 143/2094, 143/2094, 143/2095, 143/2096, 143/2097, 143/2097, 143/2098, 149/2191, 151/2211, 154/2261, 154/2264, 155/2273, 159/2335, 159/2338, 160/2349, 161/2372, 162/2374, 166/2436, 182/2527, 189/2632, 204/2849, 209/2926, 210/2936, 212/2970, 214/3004, 218/3053, 219/3076, 222/3113, 222/3114, 224/3154, 225/3156, 225/3158, 225/3166, 225/3166, 228/3205, 233/3281, 234/3291, 234/3298, 235/3302, 236/3324, 236/3326, 236/3329, 237/3334, 238/3349, 238/3358, 238/3359, 239/3363, 239/3368, 255/3604, 261/3688, 262/3698, 262/3706, 262/3710, 266/3768, 266/3770, 267/3776, 268/3790, 268/3795, 269/3813
	[=65]
yād	: < Far. 1. Hatırlama, anma. 2. Hatır, gönül.
	y. 152/2230, 205/2871, 233/3277, 247/3482, 250/3523
	y. + ı 250/3529
	[=6]
yāhūd	: < Far. 1. Veya. 2. İyisi, daha doğrusu.
	y. 189/2632, 210/2935
	[=2]

- yām yaştı** : Yamyassı, dümdüz.
y. 226/3181
- yāmīr** : Özel isim.
y. 135/1978
- yār** : < Far. 1. Dost. 2. Sevgili. 3. Tanıdık, ahbap.
y. 131/1916, 160/2356, 165/2431, 182/2527, 194/2706, 218/3058, 254/3590, 269/3808
y. + ı 157/2308, 167/2451, 224/3150, 240/3381, 265/3757, 267/3784
y. + ı 186/2592, 204/2845
y. + i 160/2343, 236/3318, 243/3426, 243/3426, 243/3427, 243/3428, 243/3429, 243/3431, 243/3432, 244/3433, 244/3434, 244/3435, 244/3436, 244/3437, 244/3438, 244/3439, 243/3430
y. + imiz 256/3618
[= 34]
- yāren** : > yārān Far. Dostlar.
y. + ler 168/2464, 268/3797
y. + lere 189/2628
y. + leri 228/3209
[= 4]
- yāve** : < Far. Saçma, manasız, saçmasapan söz.
y. 136/1996, 139/2040
[= 2]
- yāver** : < Far. Yardımcı, imdatçı.
y. 186/2589, 216/3029
y. + i 257/3634
y. + iñ 152/2237
[= 4]
- ya‘nī** : < Ar. 1. Demek, şu demek. 2. Sözüñ kıyası, doğrusu, senin anlayacağın.
y. 155/2278, 157/2300, 189/2623, 241/3405, 247/3485, 249/3515
[= 6]
- yağ-** : Yağmak, gökten yere düşmek; çok miktarda arka arkaya gelmek.
y.-dı 161/2366
- yaḥṣı** : İyi, güzel.
y. 144/2112
y. + ca 212/2976, 233/3282
[= 3]

- yahūdī** : 1. Hz. Musa'nın dinine mensup kimse, Musevi. 2. Cimri. 3. Korkak.
y. 203/2829
- yağ-** : Yakmak, yanmasını sağlamak, tutuşturmak.
y.-dı 144/2119, 166/2433, 247/3479
y.-dılar 266/3763
y.-up 267/3779
[= 5]
- yağa** : Giyeceklerin boynun etrafına gelen kısmı ve bu kısma eklenen türlü biçimdeki parça.
y. + lar 135/1976
y. + sın 249/3508
[= 2]
- yakın** : Yakın, arada az mesafe bulunan.
y. 133/1949, 134/1960, 167/2449, 232/3264, 237/3333, 237/3339
[= 6]
- yalan** : Aldatmak maksadıyla bilerek söylenen gerçeğe aykırı, asılsız söz.
y. 263/3714
y. + dan 220/3093
[= 2]
- yalnız** : Yalnız, tek başına, sadece.
y. 168/2468, 234/3291, 236/3328, 236/3330, 237/3337
[= 5]
- yalvar-** : Yalvarmak.
y. 181/2516, 217/3045
y.-ayım 156/2293
y.-ayın 143/2097
[= 4]
- yaman** : Kötü, fena.
y. 135/1985, 139/2046, 151/2217, 181/2509, 205/2866, 239/3375, 264/3735
[= 7]
- yan** : Taraf, yön, cihet.
y. + ı 161/2359, 220/3084, 225/3160, 239/3372
y. + ıdır 216/3027
y. + ıma 151/2211
y. + ın 215/3015
y. + ına 132/1942, 141/2065, 142/2078, 144/2107, 152/2229, 160/2344,

167/2462, 185/2571, 212/2966, 213/2985, 221/3100, 225/3162,
235/3310, 238/3357, 257/3626, 261/3683, 263/3720, 267/3786

y. + ında 158/2323, 204/2845, 205/2865, 251/3545

y. + ından 151/2214

y. + ını 238/3352

[= 31]

yaña : Taraf, yön, cihet.

y. 132/1941, 135/1977, 135/1987, 138/2018, 140/2058, 140/2059,
141/2069, 143/2099, 143/2103, 144/2118, 147/2165, 155/2268,
157/2307, 158/2316, 159/2328, 160/2356, 161/2366, 162/2379,
163/2392, 164/2407, 166/2441, 167/2458, 168/2472, 169/2480,
182/2519, 185/2570, 188/2612, 189/2622, 190/2638, 192/2676,
192/2679, 195/2709, 195/2720, 195/2721, 200/2785, 201/2801,
202/2826, 204/2853, 206/2882, 206/2884, 208/2916, 209/2922,
209/2925, 211/2954, 212/2964, 212/2968, 212/2971, 213/2985,
213/2990, 219/3079, 220/3086, 222/3121, 230/3236, 230/3237,
230/3237, 239/3366, 239/3370, 241/3396, 249/3521, 250/3525,
255/3605, 258/3646, 260/3673, 264/3735, 135/1973, 224/3144

[= 66]

yañıl- : Yanılmak, aldanmak, hata yapmak.

y.-dılar 191/2666

y.-dım 163/2392

y.-madı 194/2697

y.-mışım 202/2816

y.-up 235/3315

[= 5]

yañlı : Birinden yana olan, bir düşünceyi, bir fikri tutan, ona katılan, taraf tutan, bitaraf olmayan.

y. 232/3265

yañlış : Yanlış, doğru olmayan, hatalı.

y. 163/2388, 245/3457

[= 2]

yan- : Yanmak, tutuşmak.

y.-ar 241/3402

y.-dı 241/3401, 242/3407

y.-mağa 146/2136

[= 4]

- yanku** : Yankı, bir olayın çevrede uyandırdığı tesir, akis.
y. + ya 149/2182, 249/3512
[= 2]
- yankulan-** : Yankılanmak, yankı halinde geri dönmek, aksetmek.
y.-dı 146/2142, 190/2641, 237/3340
[= 3]
- yap-** : Yapmak, ortaya koymak, meydana getirmek, inşa etmek.
y.-dı 267/3778
y.-dılar 168/2465
y.-up 150/2199
[= 3]
- yapış-** : Yapışmak, bulaşmak.
y. 244/3434
y.-a 252/3557
[= 2]
- yapu** : 1. Yapı, bina. 2. Bünye.
y. + sı 203/2842
y. + sın 149/2192
[= 2]
- yar-** : Yarmak, delmek, ayırmak.
y.-dı 141/2067, 143/2104
[= 2]
- yara** : Yara.
y. + ları 148/2177
y. + ға 144/2116
y. + sın 144/2106
y. + sın 144/2113
[= 4]
- yaradıl-** : Yaratılmak, var edilmek; ortaya konulmak.
y.-dı 155/2278
- yarag** : 1. Savaş aleti, silah. 2. Hazırlık, malzeme, teçhizat.
y. 190/2651
y. + ın 268/3796
y. + ı 245/3449
[= 3]
- yaraglan-** : Hazırlanmak, silahlanmak.
y.-dılar 248/3493

- yardım** : Yardım.
y. 135/1979, 166/2436, 183/2547, 210/2939, 225/3159
y. + a 133/1946, 251/3544
[= 7]
- yardımcı** : Yardımcı, yardım eden kimse.
y. + ı 153/2239
- yarı** : Yarı, bir şeyin yarımı kadar olan, yarım olan.
y. + ın 220/3092
- yarıl-** : Yarılmak, ortadan ayrılmak.
y.-dı 141/2076
y.-mış 141/2070
y.-up 158/2314, 255/3600
[= 4]
- yarın** : Yarın, içinde bulunulan günden sonra gelen.
y. 161/2364, 204/2848, 204/2854, 209/2929, 210/2941, 219/3077, 232/3266, 254/3591
y. + a 161/2364
[= 9]
- yarı** : Yarı, bir şeyin yarımı kadar olan, yarım olan.
y. + ına 246/3476, 247/3480
[= 2]
- yas** : Ölüm veya çok büyük bir felaketten duyulan acı ve bu acıyı belirtmek üzere yapılan şeyler, matem.
y. 209/2924, 247/3484
y. + ına 261/3697
[= 3]
- yaş** : Gözyaşı.
y. 156/2292, 191/2653
y. + ı 203/2840, 256/3613
y. + ları 265/3746
[= 5]
- yaş** : Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.
y. + ında 208/2912
- yat-** : Yatmak, uyumak, dinlenmek.
y.-dılar 136/1989, 147/2163, 206/2886, 224/3152
y.-duğı 160/2354
y.-ıcak 144/2116

	y.-urken 145/2135, 257/3633 [= 8]
yatır-	: Yatırmak. y.-dılar 219/3078
yatma	: Yatma, uyuma. y. 144/2116
yatur-	: Yatırmak. y.-dı 161/2366, 167/2455 y.-dılar 219/3078 [= 3]
yavaş	: Yavaş, ağır. y. 247/3480, 247/3480 [= 2]
yavuz	: Kötü, fena. y. 184/2563
yay	: İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma aleti, kavis. y. 198/2762, 204/2848 y. + ına 144/2107 [= 3]
yay-	: Yaymak, duyurmak, herkesin öğrenmesine sebep olmak. y.-gıl 150/2198 y.-ıñ 132/1942 [= 2]
yaya	: Yürüyerek giden kimse. y. 241/3400
yayak	: Yürüyerek giden, yaya, piyade; binitisiz. y. 191/2653, 200/2790, 248/3499 [= 3]
yaz-	: Yazmak, yazı ile anlatmak, yazıya dökmek. y.-alar 263/3722 y.-alım 131/1925, 182/2527 y.-an 263/3715 y.-anı 269/3812 y.-ar 189/2625 y.-asıñız 235/3313 y.-dı 186/2581, 186/2591, 187/2596, 196/2734, 197/2741, 215/3022, 143/2101

	y.-dılar 133/1945, 182/2530, 228/3208, 235/3314
	y.-dın 263/3723
	y.-miş 138/2019, 186/2585, 218/3063, 218/3064, 183/2540
	y.-up 187/2594
	[= 25]
yazdır-	: Yazdırmak, yazılmasını sağlamak.
	y.-anı 269/3812
yazı	: Ova, düzlük.
	y. 163/2399
yazık	: Olmaması gereken bir şey karşısında duyulan üzüntüyü ifade eder.
	y. 181/2510
yazılı	: Yazılı, yazılmış olan.
	y. 159/2341
yazu	: Ova, düzlük.
	y. + lara 146/2137
	y. + ları 188/2620
	[= 2]
yè-	: Yemek.
	y.-di 220/3094, 222/3124, 226/3184
	y.-dirdi 213/2985
	y.-me 189/2631, 220/3092, 247/3490
	y.-memişdi 221/3105
	y.-mezdim 189/2630
	[= 9]
yèdir-	: Yedirmek.
	y.-di 213/2992
yèdür-	: Yedirmek.
	y.-eyim 228/3206
yème	: Yemek işi.
	y. + de 231/3249
yèr	: Yer, mahal, zemin, yüzey, mekan.
	y. 136/1991, 158/2318, 165/2429, 165/2429, 167/2450, 183/2535, 191/2661, 226/3175, 240/3390, 250/3532, 256/3608, 266/3762, 164/2405, 164/2405, 168/2477
	y. + de 140/2053, 148/2179, 169/2479, 196/2736, 204/2845, 205/2859, 222/3119, 235/3303, 254/3581, 254/3590, 258/3645, 261/3692, 244/3443

y. + den 154/2254, 157/2307, 158/2325, 228/3207, 230/3241
y. + e 134/1967, 139/2043, 139/2047, 145/2121, 157/2304, 200/2790, 237/3345, 246/3472, 255/3601, 256/3610, 189/2624, 195/2711, 200/2788, 191/2652
y. + i 133/1954, 227/3196, 256/3613, 208/2905, 218/3061
y. + in 136/1991, 158/2318, 167/2450, 240/3390, 250/3532, 242/3417, 149/2185
y. + içinde 226/3182
y. + inizi 210/2936
y. + inden 200/2789, 160/2354
y. + ine 135/1986, 136/1992, 140/2054, 149/2186, 168/2467, 205/2869, 212/2967, 217/3048, 223/3131, 245/3455, 262/3701, 263/3715, 266/3763, 215/3021, 249/3513, 263/3717, 263/3718, 138/2026
y. + ini 136/1988, 146/2144, 181/2504
y. + ler 255/3601
y. + lerin 233/3282
y. + lerinden 196/2724
y. + lerine 147/2162, 209/2923, 224/3143, 233/3278, 247/3481
y. + inde 258/3647
[= 93]

yêrlü : Yerli, bulunduğu yerden kaldırılmamak üzere yapılmış olan, taşınamayan, sabit.
y. 135/1986, 140/2054, 149/2186, 215/3021, 217/3048, 262/3701
[= 6]

yêt- : Yetişmek, ulaşmak, erişmek, vasıl olmak.
y.-di 154/2256, 237/3339, 239/3373
y.-diler 206/2886, 242/3415, 256/3622
y.-mez 247/3489
y.-er 204/2848, 131/1921, 154/2258, 181/2517, 217/3046, 232/3268
[= 13]

yêtmiş : Yetmiş (Sayı).
y. 226/3176, 261/3695, 201/2799, 215/3013
[= 4]

yêtür- : Ulaştırmak, eriştirmek.
y.-di 229/3221
y.-diler 164/2411
y.-iñ 144/2112

- y.-irem 140/2060
[=4]
- yedi** : Yedi (Sayı).
y. 153/2246, 157/2307, 188/2618, 189/2626, 192/2667, 194/2701, 196/2730, 217/3037
y. + sini 192/2672
[=9]
- yedinci** : Yedinci, yedi sayısının sıra sıfatı.
y. 186/2581
- yeg** : 1. Daha iyi, üstün. 2. Kuvvetli, baskın.
y. 142/2083, 151/2220, 198/2765
y. + leri 257/3629
[=4]
- yemīn** : < Ar. 1. Sağ, sağ taraf; sağ el. 2. And.
y. 232/3264, 237/3331, 248/3497
y. + ine 239/3373
[=4]
- yemūt** : ?
y. 193/2693
- yeryüzi** : Yeryüzü, üzerinde yaşadığımız yer küresinin kabuğu, arz; dünya.
y. + n 135/1976
y. + nde 259/3655
[=2]
- yesār** : < Ar. 1. Varlık, zenginlik. 2. Sol, sol taraf.
y. 248/3497
- yevmü'l- hisāb** : < Ar. Kıyamet günü.
y. 203/2830
- yezīd** : < Ar. Emevi Devleti'nin kurucusu Muaviye'nin oğlu.
y. 132/1937, 142/2082, 142/2092, 154/2261, 154/2267, 155/2270, 155/2272, 155/2279, 156/2287, 156/2296, 157/2302, 157/2304, 157/2305, 158/2319, 160/2349, 161/2365, 161/2366, 162/2374, 163/2389, 163/2401, 164/2403, 164/2416, 165/2425, 166/2441, 167/2452, 167/2458, 167/2460, 169/2490, 182/2525, 183/2539, 191/2665, 192/2677, 195/2721, 196/2727, 196/2731, 196/2733, 197/2748, 201/2812, 202/2813, 203/2832, 204/2850, 207/2900, 209/2924, 209/2931, 212/2969, 215/3014, 215/3019, 215/3020, 215/3022, 216/3024, 217/3049, 219/3068, 222/3111, 222/3124,

223/3128, 226/3184, 227/3196, 229/3216, 229/3219, 230/3240,
233/3281, 234/3286, 234/3286, 235/3305, 235/3310, 235/3310,
235/3311, 236/3318, 245/3458, 245/3459, 246/3463, 246/3465,
246/3466, 246/3470, 248/3494, 248/3505, 249/3519, 249/3521,
252/3563, 252/3565, 254/3584, 255/3595, 255/3596, 258/3652,
259/3658, 259/3662, 260/3681, 261/3686, 261/3687, 261/3693,
262/3698, 264/3735, 265/3744, 265/3747, 265/3750, 265/3756,
266/3759, 266/3764, 266/3770

y. + i 152/2238, 157/2298, 158/2327, 196/2734, 197/2742

y. + de 253/3574

y. + den 168/2474, 198/2764, 254/3589

y. + dir 153/2251

y. + e 133/1945, 156/2297, 161/2368, 163/2397, 184/2549, 211/2956,
216/3028, 222/3121, 224/3151, 228/3212, 244/3444, 247/3487,
251/3539, 255/3594, 260/3676, 210/2946, 228/3205

y. + i 156/2289, 164/2404, 181/2518, 183/2544, 186/2586, 192/2678,
192/2681, 236/3322, 245/3455, 250/3527, 138/2031, 167/2454,
193/2684, 166/2439

y. + in 132/1929, 161/2363, 161/2371, 168/2465, 183/2546, 209/2921,
212/2975, 236/3320, 246/3462, 252/3562, 261/3683, 264/3731,
264/3740, 269/3807, 228/3213

y. + ler 166/2433, 247/3481, 250/3531

[= 158]

yezīdī : < Ar. Musul ve Lübnan taraflarında yaşıyan bir kısım halkın “şeytana tapma” sözüyle hulasa edilebilecek akidesi ve bu akideden olan kimse.

y. + den 225/3155

y. + yi 222/3116

[= 2]

yıgıl- : Yığmak işi yapılmak, bir yere küme halinde konulmak.

y.-dı 251/3549

yık- : Yıkma, harap etmek, mahvolmasına sebep olmak, perişan etmek.

y.-ar 269/3807

y.-dı 141/2077, 198/2757, 208/2909, 208/2910, 209/2918, 221/3106,
223/3134, 226/3180, 264/3733

y.-dılar 165/2430, 167/2451

y.-uben 227/3191

y.-up 208/2907

- [= 14]
- yıkıl-** : Yıkılmak, devrilmek, parçalanmak, çökmek, gücü kalmayıp olduğu yere düşüvermek, yığılmak, harap olmak, mahvolmak, perişan olmak.
y.-aydı 139/2042
y.-dı 141/2076, 207/2899, 221/3095, 259/3665
y.-up 200/2787, 200/2788, 261/3684
- [= 8]
- yıl** : Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman, sene, sal.
y. 187/2596, 205/2864, 217/3040
- [= 3]
- yılan** : 1. Omurgalı hayvanlardan, bacakları olmayan, üzeri pullarla kaplı, çatal dilli, büyük bir kısmı zehirli olan, uzun sürüngen hayvan. 2. Sinsi ve hain kimse.
y. 134/1968
- yıldırım** : Bulutlarda toplanan elektriğin kuvvetli bir ışık yayarak gümbürtülü bir şekilde yere boşalması olayı.
y. 237/3342
- yırt-** : Yırtmak, parçalara ayırmak, yarıp geçmek, yarmak, bölmek.
y.-ar 223/3138
- yig** : 1. Daha iyi, üstün. 2. Kuvvetli, baskın.
y. 216/3026
y. + i 227/3186, 231/3253
- yigice** : İyice.
y. 265/3752
- yigirmi** : Yirmi (Sayı).
y. 148/2170, 164/2415, 208/2912, 247/3483
- [= 4]
- yigit** : Yiğit, genç, delikanlı; yürekli, gözü pek, kahraman [kimse].
y. 161/2360, 166/2436, 184/2554, 198/2753, 205/2867, 220/3088, 236/3328, 246/3476, 251/3544, 257/3633
- [= 10]
- yigitlik** : Yiğit olma durumu; yiğitçe davranış; gençlik.
y. + le 241/3405
- yine** : Bir daha, tekrar, gene.
y. 131/1922, 131/1922, 134/1959, 134/1961, 134/1964, 134/1964, 134/1968, 135/1975, 136/1990, 140/2048, 142/2088, 145/2125,

145/2133, 145/2135, 149/2195, 150/2207, 150/2208, 154/2255,
154/2259, 156/2289, 163/2392, 163/2393, 167/2454, 180/2502,
180/2503, 181/2514, 187/2596, 188/2612, 190/2651, 193/2684,
193/2692, 194/2703, 194/2703, 199/2770, 200/2784, 200/2784,
200/2794, 208/2903, 216/3026, 216/3028, 217/3047, 220/3084,
232/3268, 232/3269, 241/3394, 244/3440, 244/3445, 247/3489,
250/3526, 250/3532, 250/3533, 251/3540, 252/3561, 254/3586,
258/3648, 259/3654, 260/3677, 260/3677, 262/3703, 265/3755,
267/3775, mervān

[= 62]

yitir- : Yitirmek, kaybetmek, ondan yoksun kalmak, zayi etmek.
y.-diler 241/3393

yitür- : Yitirmek, kaybetmek, ondan yoksun kalmak, zayi etmek.
y.-ür 262/3708

yohsa : Yoksa, değilse, acaba, aksi takdirde.
y. 137/2010, 137/2012, 162/2381, 209/2929, 220/3091, 231/3253,
239/3375, 239/3375, 240/3378, 262/3710, 131/1913, 181/2509
[= 10]

yog(k) : Yok, bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
y. 141/2071, 150/2209, 157/2308, 159/2332, 162/2384, 169/2483,
189/2629, 197/2739, 197/2745, 205/2859, 209/2920, 211/2949,
216/3033, 218/3050, 218/3055, 218/3055, 222/3121, 224/3146,
224/3149, 225/3156, 247/3482, 191/2664
y. + dan 180/2499
y. + dur 168/2473, 237/3331, 247/3490
y. + ları 131/1918
[= 27]

yoklat- : Yoklamak işini başkasına yaptırmak.
y.-dı 247/3488

yoklîğ : Yokluk, yok olma durumu, bulunmama, hiçlik.
y. + ı 247/3491

yol : Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen
yer, tarik, rah.
y. 131/1913, 151/2215, 180/2499, 194/2695, 194/2697, 203/2837,
217/3044, 265/3744
y. + a 131/1913, 132/1928, 133/1948, 140/2061, 141/2068, 152/2236,
153/2240, 166/2440, 180/2499, 181/2508, 181/2511, 185/2577,

	196/2724, 217/3035, 225/3168, 229/3217, 236/3327, 239/3365, 242/3410, 269/3812
	y. + da 153/2241, 217/3040, 243/3430
	y. + dan 217/3036, 263/3715
	y. + dur 180/2499
	y. + ları 169/2481, 217/3035
	y. + uña 168/2469, 189/2631
	y. + una 232/3257, 235/3315, 250/3534
	y. + unda 180/2500
	y. + undan 161/2367, 194/2700
	y. + unı 194/2697
	[= 45]
yoldaş	: Yoldaş, yol arkadaşı; arkadaş, dost.
	y. 243/3430
	y. + ına 148/2178
	[= 2]
yorgun	: Gösterdiği çabadan ve hareketlilikten dolayı gücü azalmış olan, sarfettiği çabanın etkisini üzerinde hisseden, yorulmuş.
	y. 136/1989
yön	: Ön, arka, sağ, sol, üst ve alt yanlardan her biri, cihet, taraf.
	y. + i 140/2048, 235/3314
	y. + ün 142/2080
	[= 3]
yönel-	: (Belli bir yöne) Doğrulamak, yüzünü o yöne çevirmek, teveccüh etmek.
	y.-diler 169/2485
	y.-üp 168/2471
	[= 2]
yu-	: Yıkamak, temizlemek.
	y.-dılar 250/3534
yūsuf	: Müseyyeb Gazi'nin tarafında olan pehlivanlardan biri.
	y. 132/1935, 198/2753, 198/2755, 198/2756, 198/2756, 198/2759, 198/2760, 198/2761, 198/2762, 250/3531, 259/3660, 259/3662
	y. + a 198/2755, 198/2759
	[= 14]
yukarı	: Yukarı.
	y. + da 255/3594
yum-	: Yummak, sıkıp kapamak.

- y.-asız 211/2957
- yumruğ** : Elin, parmakları yumulmuş ve sıkılmış hali; bu şekildeki elle yapılan vuruş.
y. 221/3102, 221/3103, 258/3651
[= 3]
- yüce** : Yüksek, büyük, ulu, mertebesi üstün olan.
y. 245/3458
- yük** : Bir insan veya taşıtın taşıdığı şeylerin bütünü.
y. + lerin 232/3265
- yüri-** : Yürümek, gezmek, dolaşmak, ilerlemek.
y.-di 191/2659, 203/2835, 206/2883, 229/3226, 246/3465, 256/3613, 264/3732
y.-diler 147/2157, 215/3015, 246/3469, 250/3522, 250/3525
[= 12]
- yürü-** : Yürümek, gezmek, dolaşmak, ilerlemek.
y. 144/2117, 159/2335, 159/2339, 160/2349, 161/2358, 161/2359, 166/2436, 180/2500, 181/2510, 194/2694, 194/2694, 213/2978, 217/3036, 217/3045, 221/3097, 225/3158, 229/3217, 229/3217, 233/3281, 235/3305, 235/3309, 239/3370, 239/3370, 243/3428, 244/3438, 253/3569, 257/3634
y.-di 147/2158, 148/2175, 220/3085, 264/3734
y.-diler 184/2551, 184/2551, 188/2620, 207/2900, 227/3189
y.-ı 246/3467
[= 37]
- yürüş-** : Birlikte yürümek.
y.-diler 157/2306
- yürüt-** : Yürütmek, yürümesini sağlamak, yürümesine yardımcı olmak.
y.-di 253/3578
- yürüyüş** : Yürümek işi ve tarzı.
(Yürüyüş etmek) Saldırmak, hücum etmek.
y. 215/3017, 246/3471
[= 2]
- yüz** : Yüz (Sayı).
y. 132/1933, 133/1945, 151/2212, 183/2534, 184/2550, 188/2616, 188/2621, 189/2633, 188/2617, 196/2732, 208/2912, 247/3488, 247/3491, 258/3644, 259/3663, 260/3668
[= 16]

yüz : Yüz, surat, çehre, yön, taraf.
y. 165/2425, 167/2452, 181/2516, 250/3530, 250/3536
y. + i 249/3515, 259/3665, 265/3746
y. + imi 156/2294
y. + in 189/2624
y. + ine 137/2008, 159/2330, 204/2846
y. + ini 157/2308, 159/2339, 191/2661, 212/2972, 238/3348
y. + ler 165/2426
y. + leri 161/2371
y. + lerin 164/2412, 168/2463
y. + lerine 168/2463, 247/3489
y. + ü 150/2204, 162/2385, 204/2844, 221/3102, 238/3354
y. + ümüz 181/2514
y. + üne 157/2310
[= 31]

yüz- : Yüzmek, (derisini) soymak, (derisini) çıkarmak.
y. 213/2978,
y.-di 142/2089, 213/2979, 247/3477
y.-er 251/3548
[= 5]

yüzli : Yüzlü.
y. 158/2316

Z

zāt : < Ar. Sahip, malik.
z. 165/2418, 180/2495, 198/2758
z. + ı 224/3153
z. + ma 195/2710
[= 5]

zevi'l-ihtirām : < Ar. Saygı sahipleri, saygıdeğer kişiler.
z + .ıñ 142/2087

zevk : < Ar. Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu; hoşa giden hal, haz.
z. 152/2231, 159/2329, 233/3271
z. + i 269/3804
[= 4]

zihn : < Ar. Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.
z. + i 213/2988

- zıkr** : < Ar. Anma, anılma.
z. 131/1927, 158/2315, 225/3161
z. + in 233/3276
[=4]
- zü'l-^ıinād** : < Ar. İnat sahibi, ısrarcı.
z. 141/2063
- zü'l-celāl** : < Ar. Celal, ululuk sahibi olan Allah.
z. 233/3275
- zü'l-cenāh** : < Ar. Çok taraflı; her yana, her tarafa gelebilir.
z. 139/2042, 164/2410
z. + ina 160/2355
z. + in 207/2888
[=4]
- zü'l-eknāf** : Özel isim.
z. 184/2553, 184/2555, 188/2614
z. a 252/3559
[=4]
- zü'l-himem** : < Ar. Himmetler sahibi.
z. 145/2129
- zü'l-īmān** : < Ar. Çok imanlı, çok inançlı; iman sahibi.
z. + ıyuz 186/2592
- zü'l-kerem** : < Ar. Kerem sahibi.
z. 148/2179, 159/2340, 168/2470, 207/2889, 266/3759
[=5]
- zü'l-vefā** : < Ar. Vefa sahibi.
z. 235/3304
- zāy** : > zāy^ı Ar. Elden çıkan, kaybolan, yitik; zarar, ziyan.
z. 139/2033
- za^ııf** : < Ar. Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsız.
z. + e 238/3349
- zamīr** : < Ar. 1. İç, iç yüz. 2. Kalp, vicdan.
z. 133/1943, 208/2909, 220/3083, 239/3366
[=4]
- zarar** : < Ar. Zarar, ziyan, kayıp.
z. 193/2688
- ziyā** : < Ar. Işık, aydınlık.
z. 204/2844

ziyā-dār	: < Ar. Ziyalı, parlak, ışıklı, aydın. z. 256/3620
ziyāfet	: < Ar. Misafir davet edip özenli biçimde ağırlama, yedirip içirme, şölen. z. 206/2877
zāhir	: < Ar. Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda. z. 158/2313, 159/2338, 159/2340, 196/2729, 204/2843, 204/2853, 205/2866, 224/3140, 230/3233, 231/3247, 250/3530, 253/3573, 256/3614, 260/3670, 260/3677, 264/3742, 269/3808 [= 17]
zabt	: > zabt Ar. Tutma, zaptetme. z. 230/3242
zafer	: < Ar. Birçok emek neticesinde maksada ulaşma, başarma. z. 226/3179
zahr	: < Ar. Arka, sırt. z. + ını 160/2345
zann	: < Ar. 1. Sanma, sanı, sezme. 2. Şüphe, işkil. z. 163/2392
zannī	: < Ar. Zanla ilgili, zanna dayanan. z. + yi 145/2126
zıll	: < Ar. Gölge. z. 253/3577
zuhūr	: < Ar. Görünme, meydana çıkma, baş gösterme, türeme. z. 159/2331 z. + ı 254/3584 [= 2]
zulm	: < Ar. Zulüm, haksızlık, eziyet. z. 142/2090, 157/2299, 214/2994, 220/3092 z. + ı 254/3580 [= 5]
zulmet	: < Ar. Karanlık. z. 206/2886
zulüm	: > zulm Ar. Zulüm, haksızlık, eziyet. z. + i 235/3306
zā'il	: < Ar. Sona eren, devamlı olmayan. z. 248/3501
zād	: < Far. "Doğma, doğmuş" manasına gelerek birleşik kelimeler yapar.

	z. 183/2542
zāl	: Eski Fars kahramanlarından meşhur pehlivan Rüstem'in babasının adı. z. 260/3680
zār	: <Far. 1. Ağlayan, inleyen. 2. Zayıf, dermansız. 3. Ağlama, inleme. z. 151/2216, 157/2308, 160/2349, 190/2646, 194/2694, 199/2769, 209/2922, 209/2922, 209/2922, 224/3150, 238/3346, 238/3350, 238/3350, 260/3677, 261/3694 z. + a 224/3147, 251/3540 z. + ile 195/2711 [= 18]
zārī	: <Far. Ağlayıp sızlama. z. 143/2094, 195/2716, 195/2716 [= 3]
za^ʿferān	: <Ar. Safran. z. 249/3519
zaḥm	: <zaḥım Far. Darbe vurma, yara. z. 143/2104, 157/2307 z. + dan 144/2117 z. + ı 221/3105 [= 4]
zaḥmet	: <Ar. Sıkıntı, eziyet, rahatsızlık; zorluk, güçlük. z. + i 231/3251, 261/3688 [= 2]
zamān	: <Ar. Zaman, vakit, çağ, devir. z. 131/1923, 133/1945, 133/1955, 133/1956, 135/1981, 136/1993, 138/2021, 138/2031, 140/2062, 141/2068, 141/2076, 143/2095, 143/2104, 144/2110, 145/2130, 145/2135, 148/2176, 149/2183, 149/2193, 151/2224, 152/2227, 154/2260, 154/2264, 159/2336, 160/2344, 160/2347, 161/2369, 162/2380, 164/2409, 164/2417, 165/2424, 165/2426, 167/2451, 168/2472, 182/2526, 184/2550, 184/2557, 185/2573, 186/2580, 191/2656, 192/2680, 192/2681, 194/2705, 194/2708, 195/2721, 196/2728, 197/2750, 200/2784, 200/2790, 202/2824, 203/2833, 204/2855, 207/2896, 212/2965, 214/3003, 217/3044, 217/3048, 218/3054, 218/3063, 219/3073, 219/3079, 222/3123, 225/3160, 227/3198, 230/3230, 232/3270, 237/3341, 245/3456, 246/3473, 247/3486, 251/3542, 252/3566, 254/3590, 257/3625, 258/3641, 260/3670, 262/3704, 263/3716,

	263/3719, 269/3804
	z. + ı 232/3265
	z. + da 214/3000
	z. + ı 253/3572
	z. + lar 137/2012
	[= 84]
zebān	: < Far. Dil, lisan.
	z. + ıyla 142/2091
zebīb	: < Ar. 1. Kuru üzüm. 2. Kuru incir. 3. Yılan, akrep gibi hayvanların zehiri.
	z. 245/3457
zebūn	: < Far. Zayıf, güçsüz, aciz.
	z. 260/3674
	z. + ı 181/2505
	[= 2]
zehir	: > zehr Far. Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağı, sem.
	z. 261/3694
zehirle-	: Zehirlemek, öldürmek kastıyla birine zehir vermek, zehir içirmek veya yedirmek.
	z.-di 144/2109
zehr	: < Far. Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağı, sem.
	z. + i 261/3691
zehre	: < Ar. Çiçek.
	z. + leri 216/3034
zelzele	: < Ar. Yer sarsıntısı, deprem.
	z. + ye 146/2141
zemīn	: < Far. Yer, yeryüzü.
	z. 204/2843
	z. + e 268/3792
	[= 2]
zen	: < Far. Kadın.
	z. 234/3292
zencīr	: < Far. Zincir.
	z. + ile 264/3729
zengibār	: Özel isim.

- z. 184/2562, 188/2615, 190/2644
[=3]
- zengü** : Üzengi.
z. + ye 228/3210
- zerrīn** : < Far. Altından yapılmış, altın.
z. 248/3496, 267/3780
[=2]
- zevāl** : < Ar. Zail olma, sona erme; yok olma, yok edilme, ortadan kalkma.
z. + e 232/3267
- zevc** : < Ar. Karı ve kocanın her biri, eş; koca..
z. + idir 166/2444
- zevvāl** : Özel isim.
z. 156/2297, 157/2302, 157/2305, 157/2312, 254/3590, 255/3602, 256/3613, 258/3639, 260/3678, 262/3702
z. + de 255/3598
z. + e 157/2306, 157/2309, 255/3597, 257/3627
z. + i 158/2314, 255/3601, 257/3623, 257/3629
z. + in 256/3622
[=20]
- zeydī** : İmamiye Şiileri'nin dördüncü imamı olan Zeynelabidin'in oğlu.
z. 136/1995
- zeyneb** : < Ar. Hz. Muhammed'in büyük kızı.
z. 155/2273, 155/2275, 156/2284, 156/2285, 156/2291, 162/2380, 162/2383, 164/2414
z. + i 155/2272, 156/2296, 161/2363, 162/2379, 164/2405, 254/3589, 264/3737, 265/3745
[=16]
- zeyne'l-ābidīn**: < Ar. Hz. Hüseyin'in oğlu.
z. 156/2290, 164/2410, 164/2413, 180/2493, 189/2623, 192/2676
z. + i 239/3363, 254/3583, 266/3758, 183/2545, 204/2851
[=11]
- zeyne'l-abā** : Özel isim.
z. 139/2035, 164/2405, 168/2470, 195/2714
z. + nın 156/2286
z. + yı 194/2705, 264/3737
[=7]
- zībā** : < Far. 1. Süslü. 2. Yakışıklı, güzel.

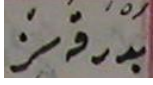
	z. 213/2984
zīrā	: < Far. Çünkü, şundan dolayı ki. z. 142/2081, 166/2444 [= 2]
zīlf	: > zūlf Far. Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi. z. + iden 244/3434
zindān	: < Far. Karanlık, yeraltı hapisanesi. z. + a 153/2248, 167/2457, 167/2458, 182/2525, 204/2851, 254/3583, 186/2588 z. + da 161/2362 z. + ma 156/2289 [= 9]
zirā^c	: < Far. Zira, çünkü. z. 224/3141
zirāġ	: zirā ^c olabilir mi Bir uzunluk ölçüsü z. 267/3778
zişt	: < Far. Çirkin. z. + i 137/2014
ziyād	: < Ar. Fazlalık, çokluk. z. 160/2346
ziyāde	: < Ar. Fazla, çok. z. 213/2981
ziyān	: < Far. Zarar, kayıp. z. 156/2287, 194/2702 [= 2]
ziyāret	: < Ar. Görmeye gitme, görüşmeye gitme, gidilme. z. 206/2873, 206/2880 z. + in 224/3145 [= 3]
zīnet	: < Ar. Süs, bezek. z. 248/3496
ziyreklik	: Zekilik. z. 241/3396
zor	: < Far. Sıkıntı, rahatsızlık. z. 198/2760 z. + ıyla 156/2284, 213/2985 [= 3]

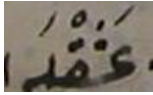
- zor-bāz** : > zūr-bāz Far. 1. Kuvvetle, zorla, cebirle oynayan, kuvvet oyunları gösteren sanatkar. 2. Kuvvetli.
z. 184/2554
- zūhrād** : Özel isim.
z. 182/2520, 182/2527
[= 2]
- zūhrādiye** : Özel isim.
z. 208/2908
- zūhd** : < Ar. Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.
z. + i 253/3572
- zümre** : < Ar. Bölük, takım, cemaat, topluluk, sınıf, cins, grup.
z. + yi 216/3032
z. + sine 232/3264
[= 2]

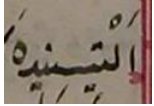
SONUÇ

Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî manzum bir eserdir. Eser 19. yüzyılda Nâ'ilî mahlaslı bir şair tarafından yazılmıştır. Eser üzerinde yaptığımız çalışmalar sonucunda elde ettiğimiz sonuçlar şunlardır :

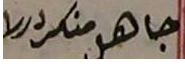
1. Metinde genel olarak hareke kullanılmamıştır. Ancak bazı yerlerde yanlış okunmasını engellemek için kelime müellif tarafından harekelendirilmiştir.

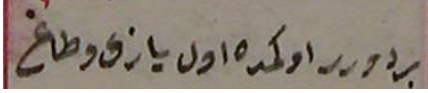
bedre^hkasız 131/1913

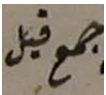
aş^hkla 139/2045

altısını da 192/2677

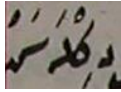
2. Metinde aynı ünlü aynı kelimedede farklı şekillerde yazılmıştır.

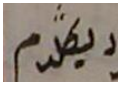
cāhil-i münkir durur 201/2807

bir durur önümde ol yazı ve tağ 163/2399

cem^h kıl 197/2745

kıla 158/2324

diñlesen 235/3302

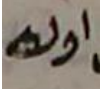
dinledim 210/2940

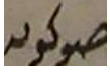
3. Metinde arka damak ünsüzü n(ن) bazen kef (ك) bazende üç noktalı kefle (ڭ) yazılmıştır.

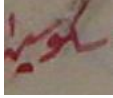
saṇa 142/2082

göñül 131/1917

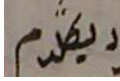
iñleşür 145/2127

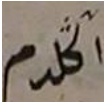
öñ 240/3381

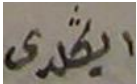
şonun 262/3710

sünüşin 133/1957

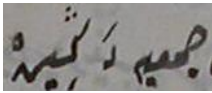
Yukarıdaki kelimelerde arka damak ünsüzü n(ñ) harfi kef (ك) ile yazılmışken aşağıdaki örneklerde üç noktalı kefle (ك) yazılmıştır.

diñledim 210/2940

añladım 210/3940

iñledi 144/2120

sünüş 139/2037

cum'aya degin 156/2288

4. Metinde, günümüz Türkçesinde kullanımdan düşmüş gelecek zaman eki olarak -IsAr eki kullanılmıştır.

ol-ısar 181/2509.

5. Metinde günümüz Türkçesinde kullanımdan düşmüş 2. teklik şahıs emir eki

olarak kullanılan -gil ekine rastlanılmıştır.

ol-gıl 161/2365, olma-gıl 239/3371, yay-gıl 150/2198, bil-gil 211/2954, söyle-gil 264/3736.

6. Metinde rastladığımız ve günümüz Türkçesinde kullanılmayan bir ek de zarf-fiil eki olarak kullanılan -ıcağ/ -icek ekidir.

dēdi kaçıcağ Mışra ol lā'in 189/2625

vāşıl olıcağ bu mektüb-ı mu'teber 183/2540

redd ēdicek siz meni yā men kime yalvarayın 143/2097

sağa nāmım ēricek bī-iştibāh 186/2585

7. Metinde günümüz Türkçesinde kullanımdan düşmüş (arkaik) kelimelere rastlanılmıştır.

ayt- “söylemek” 164/2405

azğaş- “çekişmek, didişmek, öfkelenmek, parlamak” 198/2754

bilesince “birlikte, beraber” 251/3538

göndür- “göndermek, yollamak, geri çevirmek” 181/2515

göyün- “yanmak, yüreğini yakmak” 134/1970

giyir- “giydirmek” 142/2086

öğreş- “yarışmak, yarış etmek” 246/3476

8. Metinde aynı kelimenin ünsüzü hem günümüz Türkçesiyle hem de Eski Türkçe dönemlerde kullanılan şekliyle yazılmıştır.

ayağ 162/2380

ayağda 143/2096

9. Metinde Azeri Türkçesinde kullanılan birinci tekil kişi zamiri olan men kelimesine rastlanılmıştır. (men 143/2097; menem 211/2962). Ayrıca yine Azeri Türkçesinde kullanılan yahşi kelimesine de rastlanılmıştır. (yahşi tutuñ 'izzet ikrām yétürin 144/2112). Bu kelimelerden yola çıkarak müellifin Azeri Türkçesinden

etkilendiği söylenilebilir.

10. Metnin genelinde kalınlık-incelik, düzlük-yuvarlaklık uyumunun olduğu söylenebilir.

yağdı 161/2366, gülde 243/3422, elimden 261/3688

11. Metinde günümüz Türkçesinde kullanılmayan öğrenilen geçmiş zaman eki olan -UpdUr ekine rastlanılmıştır.

‘aşk olupdur anlara bil muḳtedā 131/1915

işte gelüpdür Selīm çüpdār 218/3058

12. Metinde Eski Türkçede bildirme eki olarak kullanılan -dur yardımcı fiilinin geniş zaman ekiyle çekime giren -durur ekine rastlanılmıştır.

Şāmda durur idi ol sālār-ı dīn 189/2623

olup durur iken bu ne bir āfet 254/3582

13. Metinde Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan -uban/-üben zarf-fiil ekine rastlanılmıştır.

eyleyüben 249/3508

gelüben 242/3415

görüben 219/3071

dëyüben 224/3150

14. Dâstân-ı Müseyyeb Gâzî gerek dil özellikleri gerekse kelime hazinesi yönünden Türk Edebiyatı’na kazandırılan önemli bir eserdir.

KAYNAKÇA

- AKALIN, Mehmet, Eski Türkçenin Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 2007.
- BANGUOĞLU, Tahsin, Türkçenin Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 2000.
- ÇETİN, Abdalbaki, *MÜSEYYEB-NÂME ÜZERİNE* A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 36 s. 319-344 Erzurum 2008
- ÇETİN, İdris, Tuhfetü'l-Ebrâr (Giriş-İnceleme,-Metin-Dizin) Bingöl-2017
- Basılmamış Yüksek Lisans Tezi
- DEMİR, Necati, Müseyyeb Gazi Destanı, Hece Yayınları, Ankara, 2007.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara, 2014.
- DİLÇİN, Cem, Yeni Tarama Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 2013.
- ERDEM, Mehmet Erdem, Müseyyeb-nâme, Hece Yayınları, Ankara, 2007.
- ERGİN, Muharrem, Türk Dil Bilgisi, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1981.
- GABAIN, A. Von, Eski Türkçenin Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 1988.
- GÜLSEVİN, Gürer, Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, TDK Yayınları, Ankara, 1997.
- HACIEMİNOĞLU, Necmettin, Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1991.
- KARAMANLIOĞLU, Ali, Türk Dili, Dergah Yayınları, İstanbul, 1986.
- KARTALLIOĞLU, Yavuz, Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni, TDK Yayınları, Ankara, 2011.
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir, Türk Edebiyatı Tarihi : Başlangıçtan Bugüne Kadar Türk Edebiyatının Tarihi, Tahlili ve Tenkidi, Edebiyat Yayınevi, Ankara 1964.
- KORKMAZ, Zeynep, Gramer Terimleri Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 1992.

KORKMAZ, Zeynep, Türk Dili Üzerine Araştırmalar, TDK Yayınları, Ankara, 1995.

KORKMAZ, Zeynep, Türkiye Türkçesi Grameri, TDK Yayınları, Ankara, 2009.

ŞEMSEDDİN Sami, Kamus-ı Türki, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2011.

TİMURTAŞ, Faruk Kadri, Eski Türkiye Türkçesi, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1989.

TOPALOĞLU, Ahmet, Dil Bilgisi Terimler Sözlüğü, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1989.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	Şilal PINAR BURTAKUCİ
Doğum Yeri	DİYARBAKIR/MERKEZ
Doğum Tarihi	27.12.1991

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ
Fakülte	FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
Bölüm	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	
Görevi/Pozisyonu	
Tecrübe Süresi	

KATILDIĞI

Kurslar	
Projeler	

İLETİŞİM

Adres	
E-mail	silanpnar@gmail.com